

Kitabe Yayınları: 39

VAİD AYETLERİNİN MUHATAP KİTLESİ

Ayşe ATEŞ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör

Prof. Dr. Ahmet ÖZ

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt

NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ocak 2023

ISBN: 978-605-72717-0-9

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- ABAY, A., 2016. *Nüzul Sürecinde Kur'an'a Karşı Algı Yönetimi*, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 292s.
- _____, 2018. "Kur'an'a Göre Mü'minlerin Eleştirilebilirliği Meselesi", *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 32, ss. 1-31.
- _____, 2016. "Fatiha Sûresi ve Kişilik İnşası", *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 27, ss. 91-134.
- ABAY, A.&YALINKILINÇ M., 2018. "Meryem Sûresi 71. Ayet Bağlamında İşkâli Giderme Yöntemleri", *7 Aralık Kilis Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (9), ss. 463-482.
- ABDÜLBÂKÎ, Muhammed Fuâd, 2007. *el-Mu'cemül-Müfêbres li-Elfâzi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru'l Hadîs, Kahire, 871s.
- İBN HANBEL, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî, 1421/2001. *Müsned*, (thk. Şuayb el-Arnâvut-Âdil Mürşid vd.), Müessesetü'r-Risâle, yy.
- ALDEMİR, H., 2012. "Fatiha Sûresi'nde Nimet Verilenler Gazaba Uğrayanlar ve Dalalette Olanlar", *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 12(1), ss. 219-244.
- ALPER, H., 2006. "Münafık", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 31/565-568.
- ÂLÛSÎ, Ebû's-Senâ Şehâbeddin Mahmûd b. Abdillâh b. Mahmûd el-Hüseynî, h. 1415. *Rûhul-Me'âni fî Tefsiri'l-Kurâni'l-Azîm ve's-Seb'ül-Mesâni*, (thk. Ali Abdülbârî Atıyye), Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 16c.
- ARPAGUŞ, H., 2005. "Allah İnsan İlişkisinde Rahmet ve Gazap", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (29), ss. 8-29.
- _____, 2006. "Mücrim", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 31/455.
- ARUÇI, M., 2012. "Ülü'l-Azm", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, : TDV Yayınları, İstanbul, 42/294-295.
- ASLAN, Ö., 2017. "İnanç Farkı Gözetmeksizin Kur'an'a Göre Sosyal Dengeyi Bozan İnsan Tipleri", *Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (2), ss. 203-224.
- ATASEVER, A., 2002. *İslam Düşüncesinde Vaad ve Vaid*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- AYTEKİN, A., 1991. "Ashâbü'l-Yemîn", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 3/472.

- _____, 1991. "Ashâbü'sh-Şimâl", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 3/470.
- AZİMLİ, M., 2008. *Fil Hadisesi Hakkında Bazı Mülâhazalar*, Hikmet Yurdu, (2), ss. 45-55.
- BEBEK, A., 1993. "Ceza", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 7/469-470.
- BEGÂVÎ, Ebû Muhammed el-Hüseyin b. Mes'ûd b. Muhammed el-Ferrâ', h. 1410. *Me'âlimut-Tenzil (Tefsîru'l-Beğâvî)*, (thk. Abdurrezzâk el-Mehdî), Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 4c.
- BEYZÂVÎ, Nâsirüddin Ebû Sa'id Abdullah b. Ömer b. Muhammed, h. 1418. *Envâirü't-Tenzil ve Esrârü't-Te'vîl*, (thk. Muhammed Abdurrahmân el-Mar'aşlî), Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut.
- BİNGÖL, A., 2015. *Kur'an'da Eleştiri Mahiyeti ve Muhatapları*, Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- BOR, A., 2013. *Kuran Belâgatında Hitap ve Muhatap*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BUHÂRÎ, Muhammed b. İsmâil Ebû Abdullah, h. 1422. *Sabîhu'l-Buhârî*, (thk. Muhammed Zühayr b. Nâsir en-Nâsir), Dârü Tavkî'n-Necât, yy, 9c.
- CÂBİRÎ, Muhammed Âbid, 2017. *Fehmül-Kur'an Nüzul Sırasına Göre Tefsir*, (çev. Muhammed Coşkun), Mana Yayınları, İstanbul, 3c.
- _____, *Kur'an'a Giriş*, 2013. (çev. Muhammed Coşkun), İlimyurdu Yayıncılık, İstanbul, 510s.
- CAN, A., 2014. "Kur'an Ayetleri Işığında Ehl-i Kitaba Karşı Bütüncül Yaklaşım", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (39), ss. 301-336.
- CERRAHOĞLU, İ., 2015. *Tefsir Usulü*, TDV Yayınları, Ankara, 352s.
- CEVHERÎ, Ebû Nasr İsmâil b. Hammâd, 1987. *es-Sıhâh Tâcü'l-Luğa*, (thk. Ahmed Abdülğafûr Attâr), Dâru'l-İlm li'l-Melâyîn, Beyrut, 6c.
- ÇAĞIRICI, M., 1998. "Hilim", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 18/33-36.
- _____, 2009. "Seyyie", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 37/78-79.
- _____, 2013. "Zulüm". *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 44/507-509.
- ÇELEBİ, İ., 2010. "Şeytan", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 39/99-101 .
- ÇELEM, S., 2016. *Tefsir Külliyyatında Hz. Nuh Kıssasının Gelişimi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÇELİK, Ö., 2021. *Kur'an'ın Muhatapları*. TDV Yayınları, Ankara, 609s.

- ÇİFTÇİ, N., 2018. "Kur'an Kavramlarının Kur'an'ın Bütünlüğü İçinde Anlaşılması (Zerae Örneği)", *Ahtamara I. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi Tam Metin Kitabı*, İksad Yayınevi, Van, ss. 278-287.
- DEMİR, Ş., 2016. *Dünya ve Ahiret Bütünlüğü*, Fecr Yayınları, Ankara, 104s.
- _____, 2015. *Mitoloji Kur'an Kıssaları ve Tarihi Gerçeklik*, Beyan Yayınları, İstanbul,
- DERVEZE, M.İ., 2011. *Kur'an'a Göre Hz. Muhammed'in Hayatı*, (çev. Mehmet Yolcu), Düşün Yayıncılık, İstanbul, 2c.
- DERVEZE, M.İ., h. 1383. *et-Tefsirül-Hadis*, Dâru İhyâi'l-Kütübî'l-Arabiyye, Kahire.
- DUMAN, C., 2015. *Kur'an Perspektifinden Zülkarneyn ve Ye'cûc-Me'cûc*, Süleymaniye Vakfı Yayınları, İstanbul, 244s.
- DÜZGÜN, Ş. A., 2013. *Din, Birey ve Toplum*, Akçağ Yayınları, Ankara, 223s.
- _____, 2019. *Dini Anlama Kılavuzu*, Otto Yayınları, Ankara, 223s.
- _____, 2019. *Sarp Yokuşun Eteğinde İnsan*. Ankara: Otto Yayınları, 225s.
- EBÛ DÂVÛD, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî, trs. *Sünenü Ebi Dâvûd*, (thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamit), el-Mektebetü'l-Asriyye, Saydâ-Beyrut, 4c.
- EBU HAYYÂN, el-Endelüsî Muhammed b. Yusuf, h. 1420. *el-Babru'l-Muhîb*, (thk. Sıdkî Muhammed Cemîl), Dâru'l-Fıkr, Beyrut.
- EBÛ'L-BEKÂ, el-Kefevî, trs. *el-Külliyât Mu'cem fi'l-Mustalabât ve'l-Fürûkul-Lügaviyye*, (thk. Adnan Derviş ve Muhammed el-Mısırî), Müessesetü'r-Risâle, Beyrut.
- EBÛSSUÛD, Muhammed, trs. *İrşâdü'l-Akli's-Selîm ilâ Mezâya'l-Kitâbi'l-Kerîm*, Dâru İhyâi't-Türâs, Beyrut, trs.
- ELİK, H., 2004. "Kur'an'da İnsanın Sorumluluğu, Va'd-Va'id ve İlahi Af", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (14), ss. 65-77.
- ESED, Muhammed, 1999. *Kur'an Mesajı: Meal-Tefsir*, (çev. Ahmet Ertürk - Cahit Koçtak), İşaret Yayınları, İstanbul, 3c.
- FAHREDDİN ER-RÂZÎ, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ömer b. Hüseyin, h.1420. *et-Tefsirül-Kebîr "Mefâtihu'l-Ğayb"*, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut.
- FAZLUR RAHMÂN, 2014. *Ana Konularıyla Kur'an*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 255s.
- FERÂHÎDÎ, Halil b. Ahmed Ebû Abdirrahmân b. Amr b. Temîm, trs. *Kitâbü'l-Ayn*. thk. Mehdi Mahzûmî, İbrâhim es-Sâmerrâi. Dâru ve Mektebetü'l-Hilâl, yy, 8c.
- FERRÂ, Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Ziyâd b. Abdillâh el-Absî, trs. *Meâni'l-Kur'an*, (thk. Ahmed Yûsuf Necâtî, Muhammed Ali en-Neccâr, Abdülfettâh İsmâil Şelebî), Dâru'l-Mısriyye li't-Te'lîf ve't-Tercüme, Mısır.
- FÎRÛZÂBÂDÎ, Mecdüddin Ebû Tâhir Muhammed b. Ya'kup, 2005. *el-Kâmûsül-Muhîb*, (thk. Muhammed Naîm el-Argasusî), Müessesetü'r-Risâle, Beyrut.
- GÖLCÜK, Ş., 2009. *Kur'an ve İnsan*, Kitap Dünyası Yayınları, Konya, 279s.
- _____, 2011. *Kur'an ve Mekke*, İz Yayıncılık, İstanbul, 256s.

- GÖRGÜN, T., 2019. *Anlam ve Yorum Dini Metinlerin Anlaşılması ve Yorumlanması*, Külliyat Yayınları, İstanbul, 232s.
- GÖRMEZ, H., 2017. *Kur'an-ı Kerim'in İkili Anlatım Üslubu Bağlamında Terğib ve Terhib Üslubu*, Kuramer Yayınları, İstanbul, 336s.
- GÖRMEZ, M., 2011. "Terğib-Terhib", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 40/508-509.
- GÜLER, İ., 2018. *Aklın İçindeki İlhamlar*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 192s.
- _____, 2016. *İman Ahlak İlişkisi*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 143s.
- GÜNDÜZ, T., 1998. "Pedagojik Açıdan Kur'an'da "İnzar" Kavramı ve İlgili Diğer Bazı Kavramların İncelenmesi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (1), ss. 523-541.
- GÜNEL, M.E., 2017. *Kâdi Abdülcebâr ve Ebu'l Muîn En-Nesefî'ye Göre Vâ'd ve Va'id Meselesi*, Doktora Tezi, Necmeddin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- GÜRGER, H.K., 2019. *İman*, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 120s.
- GWYNNE, R. W., 2009. "İhmal Edilen Sünnet: Sünnetullah (Tanrının Sünneti)", (çev. Mustafa Şentürk), *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (30), ss.199-208.
- HACİMÜFTÜOĞLU, H., 2011. *Kral Tanrı Allah'ın Krallığı*, İletişim yayınları, İstanbul, 280s.
- HALİMÎ, Ebû Abdillâh Hüseyin b. Hasen, 1979. *Kitabül-Minhâc fi Şuâbi'l-İmân*, (nşr. Hilmi Muhammed Fûde), Dâru'l Fikr, Beyrut, 3c.
- HARMAN, Ö.F., 1993. "Cehennem", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 7/225-226.
- HÂZİN, Ebü'l-Hasen Alâüddin Ali b. Muhammed İbrâhîm. *Tefsîru'l-Hâzin (Lübâbü't-Tevîl fi Meâni't-Tenzîl)*. thk. Muhammed Ali Şâhin. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, h.1415.
- HİCÂZÎ, Muhammed Mahmûd, h. 1413. *Tefsîrül-Vâdih*, Dâru Cili'l-Cedid, Beyrut.
- IZUTSU, T., 2000. *Kur'an'da Allah ve İnsan*, (çev. Süleyman Ateş), Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul, 287s.
- _____, 2017. *Kur'an'da Dini ve Ahlâki Kavramlar*, (çev. Selahattin Ayaz), Pınar Yayınları, İstanbul, 384s.
- İBN ABBAS, Ebü'l-Abbâs Abdullâh, trs. *Tenvîru'l-Mikbâs min Tefsîru İbn Abbas*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Lübnan.
- İBN AŞÛR, Muhammed et-Tâhir b. Muhammed, 1984. *Tefsîru't-Tabrîr ve't-Tenvîr*, ed-Dârü't-Tunûsiyye, Tunus, 30c.
- İBN CÜZEY, Ebü'l-Kâsım Muhammed b. Ahmed b. Muhammed el-Kelbî el-Gırnâti, h.1416. *et-Teshîl li Ulûmi't-Tenzîl*, (thk. Abdullah Hâlidî), Dâru'l-Erkâm b. Eb'i'l-Erkam, Beyrut.

- İBN EBÎ HÂTİM, Ebû Muhammed Abdurrahmân b. Muhammed, h.1419. *Tefsîru'l Kur'âni'l-Azîz*, (thk. Es'ad Muhammed et- Tayyib), el-Memleketü'l Arabiyyeti's-Suûdiyye, yy, 13c.
- İBN EBÛ ZEMENÎN, Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh b. Îsâ el-Mürri, 2002. *Tefsîrül-Kur'âni'l-Azîz*, (thk. Ebû Abdillâh Hüseyin b. Ukkâşe-Muhammed b. Mustafa el-Kenz), Fârûki'l Hadîse, Kahire, 5c.
- İBN FÂRÎS, Ahmed Ebu'l-Huseyn, 1979. *Mu'cemu Mekâyisi'l-Luġa*, (thk. Abdusselâm Muhammed Hârûn), Dâru'l-Fıkr, Beyrut, 6c.
- İBN KESÎR, Ebü'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâil b. Şihâbiddîn, 1999. *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, (thk. Sâmi b. Muhammed es-Selâme), Dâru Taybe, yy, 8c.
- İBN MÂCE, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd Mâce el-Kazvînî, trs. *Sünen-i İbni Mâce*, (thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki), Dâru İhyâi'l-Kütübî'l-Arabîyye-Faysal Îsâ el-Bâbî el-Halebî, yy, 2c.
- İBN MANZÛR, Ebü'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrerem, 1993. *Lisânü'l-Arab*. Dâru Sâdır, Beyrut, 15c.
- İBN SÎDE, Ebü'l-Hasan Ali b. İsmâil, 1996. *el-Mubassas*, (thk. Halil İbrâhîm Ceffâl) İhyâu't-Turâs, Beyrut, 5c.
- İBNTeymîyye, Ebi'l Abbas Takiyyüddin Ahmed b. Abdülhalim, 1995. *Mecmûu Fetâvâ*, (thk. Abdurrahman b. Muhammed b. Kasım), Matbaatü Melik Fahd, Medine.
- İBNÜ'L-CEVZÎ, Ebü'l Ferec Cemâlüddîn Abdurrahman, 1985. *Nüzhetül- A' yûni'n - Nevâzir fi İlmi'l Vücûh ve'n Nezá'ir*, (thk. Muhammed Abdülkerîm Kâzım er-Râdî), Müessesetü'l-Risâle, Beyrut.
- _____, h.1422. *Zâdü'l-Mesîr fi İlmi't-Tefsîr*, (thk. Abdürrezzâk el-Mehdî), Dâru'l-Kitâbi'l Arabî, Beyrut.
- KARA, M., 1997. "Havf", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 16/508-531.
- KARAARSLAN, H.İ., 2021. *Kur'an'da İkili Anlatım Üslûbu ve Dini Eğitimdeki Önemi*, Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- KARAGÖZ, İ., *Allah Sevġisi Allah Korkusu*, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 132s.
- KARAMAN F., 2009. *Dini Kavramlar Sözlüğü*, DİB Yayınları, İstanbul, 648s.
- KARAMAN, H., 2020. *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsîr*, DİB Yayınları, Ankara, 5c.
- KARAMAN, H., 2019. *Kur'an-ı Kerim Açıklamalı Mealî*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 633s.
- KAYA, R., 2005. "Kur'an-ı Kerim'e Göre Ehl-i Kitap", *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19 (1), ss. 31-48.
- KAYACAN, M., 2011. *Kur'an'da Allah (Kelime ve Terkip Merkezli Yorum)*, Ekin Yayınları, İstanbul, 111s.
- _____, 2013. *Kur'an'ın Hz. Peygamberi Eğitmesi*, Pınar Yayınları, İstanbul, 182s.

- _____, 2013. *Peygamberlere Karşı Tavırlar ve Sonuçları*, Pınar Yayınları, İstanbul, 279s.
- _____, 2015. *Kur'an'da Hz. Nuh'un Toplumsal Islah Çabaları*, Ekin Yayınları, İstanbul, 173s.
- KAYAN, R., 2019. *Kimlik İnşası*, Çıra Yayınları, İstanbul, 140s.
- KAYSICI, C., 2006. *Kur'an'da Mükâfat ve Ceza*, Hüney Yayınevi, Konya, 379s.
- KHANFAR, W., 2020. *İlkbahar (Hz. Peygamber (sav)'in Hayatına Dair Stratejik ve Siyasi Okuma)*, (çev. Mehmet Yuşa Çolak-Hasan Hacak) Vadi Yayınları, İstanbul, 309s.
- KILAVUZ, A. S., 1991. "Amel Defteri". *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 3/20-21.
- KURTUBÎ, Muhammed b. Ahmed, 1964. *Tefsîru Kurtubî* (el-Câmi' li-Ahkâmî'l-Kur'an). thk. Ahmet el-Berdûni, İbrahim Atfîş. Kahire: Dârü'l-Kütübî'l-Mısriyye, Kahire, 20c.
- KUTLU, S., 2012. "Va'd ve Va'id", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 42/414-415.
- MÂTURÎDÎ, Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed, 2005. *Te'vilâtü Eblî's-Sünne "Te'vilâtü'l Kur'an"*, (thk. Mecdî Bâsellûm), Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan, 10c.
- MÂVERDÎ, Ebü'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habîb el-Basrî, trs. *en-Nüket ve'l-Uyûn "Tefsîrül-Kur'an"*, (thk. Seyyid b. Abdulmaksûd), Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Lübnan, 6c.
- MEVDÛDÎ, Ebü'l-A'lâ, 2003. *Tefhîmu'l-Kur'an*, (çev. Muhammed Han Kayanî vd.), İnsan Yayınları, İstanbul, 7c.
- MUKÂTİL, Ebü'l-Hasan Mukâtîl b. Süleyman b. Beşir el-Ezdi el-Belhî, h. 1423. *Tefsîru Mukâtîl b. Süleymân*, (thk. Abdullah Mahmûd Şehhâte), Dâru İhyâi't-Türâsi, Beyrut.
- MÜSLİM, Ebü'l-Huseyn Müslim b. el-Haccâc b. Müslim, trs. *Sabîhu Müslim*, (thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî), Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 5c.
- NAROL, S., 2018. "İnsan Kelimesinin Kur'an'daki Kullanımları Bağlamında Meallere Eleştirel Bir Yaklaşım", *Bilimname* 35 (1), ss. 477-504.
- NEHHÂS, Ebû Câfer Ahmed b. Muhammed b. İsmâil el-Murâdi, h. 1421. *İrâbü'l-Kur'an*, (thk. Abdülmün'im Halil İbrahim), Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut.
- NESEFÎ, Ebü'l-Berekât Abdullâh, 1998. *Tefsîrû'n-Nesefî "Medârikü't-Tenzîl"*, (thk. Yusuf Ali Bedevi) Dâru'l-Kelime't-Tayyib, Beyrut, 3c.
- NEVEVÎ, Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref b. Müri, h. 1392. *el-Minhâc Şerhu Sabîh-i Müslim* b. Haccâc, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 18c.
- OKUYAN, M., 2012. *Kısa Sürelerin Tefsiri*, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 4c.
- _____, 2018. *Kur'an'a Göre Yedi Aşamada Ahiret*, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 265s.
- _____, 2021. *Kur'an Meal-Tefsir*, Haliç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 604s.

- ÖZ, A., 2016. *Kur'an'ı Anlamada Bağlam*, Hikmetevi Yayınları, İstanbul, 222s.
- _____, 2019. "Kur'an'da Yapıcı Eleştiri", *İslam Düşüncesinde Eleştiri Kültürü ve Tahammül Ahlakı*, 3, ss. 257-269.
- ÖZHAZAR, H., 2007. *Abiret Bilinci*, Çıra yayınları, İstanbul, 126s.
- ÖZSOY, Ö.,&GÜLER, İ., 2019. *Konularına Göre Kur'an Sistematik Kur'an Fibristi*, Fecr Yayınları, Ankara, 806s.
- ÖZTÜRK, M., 2018. *İlahi Hitabın Tefsiri*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2c.
- _____, 2015. *Kur'an, Tefsir ve Usül Üzerine Problemler, Tespitler ve Teklifler*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 319s.
- _____, 2002. "Kur'an'da Uhrevi Azap Figürleri", *İslamiyat*, 5(1), ss. 91-110.
- _____, 2018. *Kur'an-ı Kerim Meali Anlam ve Yorum Merkezli Çeviri*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 694s.
- ÖZTÜRK, R., 2014. "Kadıızâde Mehmed Efendi'nin Va'd ve Va'id Risâlesi", (ed. Ömer Kara), *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, ss.185-197.
- PAK, Z., 2001. "Cahiliye Araplarındaki Allah İnancının Kur'an'dan Hareketle Tespitiyle İlgili Bazı Hususlar", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (1) ss. 311-330.
- _____, 2004. "Kur'an'daki Kelimelerin Türkçe'ye Geçiş Sürecinde Uğradıkları Anlam Değişimleri", *Kabramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (3), ss. 91-111.
- POLAT, F.A., 2013. "Mekki Sürelerde Müşriklere Yönelik Eleştirel Dil". *Kur'an Nüzûlünün Mekke Dönemi Sempozyumu*, (ed. Mesut Okumuş), Çorum Belediyesi Kültür Yayınları, Çorum, ss. 145-168.
- RÂĞİB EL-İSFEHÂNÎ, Ebü'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed el-Mufaddal, 1999. *Tefsîr'ü'r-Râğîb*, (thk. Muhammed Abdülazîz Besyûni), Câmîatiü Tanta Külliyyetü'l-Âdâb, Tanta.
- _____, 1412. *el-Müfredât fi Ğaribi'l-Kurân*, (nşr. Safvân Adnân Dâvûdî), Dâru'l Kalem, Beyrut.
- REŞİD RİZÂ, Muhammed, 1990. *Tefsîr'ül-Menâr*"*Tefsîr'ül-Kur'âni'l-Hakim*", el-Hey'etü'l-Mısıriyye, Mısır.
- SALEBÎ, Ebü İshâk Ahmed b. Muhammed b. İbrâhîm, 2002. *el-Keşf ve'l-Beyân (Tefsîr'üs-Salebî)*, (thk. Ebü Muhammed Âşûr), Dâru İhyâit-Türâsi'l-Arabî, Beyrut-Lübnan, 10c.
- SÂBÛNÎ, M. A., 1997. *Safvetüt-Tefâsir*, Dâru's-Sâbûnî, Kahire.
- SAYGILI, M., 2010. *Din Eğitiminde Sakındırma ve Cehennem Gerçeği*, Kitâbi Yayınevi, İstanbul, 272s.
- SEMİN EL-HALEBÎ, Ebü'l Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Yusuf, 1996. *Umdetü'l Huffâz fi Tefsîri Eşrefi'l-Elfâz*, (nşr. Muhammed Bâsil Uyîn es-Suûd), Dâru'l Kütübi'l İlmiyye, Beyrut, 4c.
- SERİNSU, A.N., 2018. *Kur'an ve Bağlam*, Şule Yayınları, İstanbul, 383s.

- SİNANOĞLU, M., 2002. "Küfür", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, Ankara, 26/533-536.
- SOLEİMANİK, M., 2019. *Kur'an'da İnsanın Eğitimi: Tefsir ve İnzâr*, Doktora Tezi Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- SOYSALDI, M., 1996. "Kur'an Semantiği Açısından Takva.", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (1), ss. 21-42.
- SUYÛTÎ, Ebü'l-Fazl Celâlüddin Abdurrahman b. Ebî Bekr, 1394/1974. *el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'ân*, (thk. Muhammed Ebü'l-Fazl İbrâhîm), el-Heyetü'l-Mısıriyyeti'l-Âmmeti li'l Küttâbi, yy, 4c.
- _____, trs. *Lübâbü'n-Nükûl fi Esbâbi'n-Nüzûl*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan.
- SÛLÛN, M., 2015. *Kur'an Ne Diyor, Biz Ne Anlıyoruz ?*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 526s.
- SÛRÛCÛ, İ., 2015. "Bir Denge unsuru olarak Kur'an'da Havf ve Reca", *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3 (5), ss. 247-268.
- ŞÂTİBÎ, Musa b. Muhammed el-Gırnâtî, 1997. *el-Muvafakat*, (thk. Hasen Âlu Selmân), Dâru İbn 'Affân, yy, 7c.
- ŞEN, M., 1997. *Kur'an'da Vaad ve Vaid*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- ŞEVKÂNÎ, Ebü Abdillâh b. Ali, h.1414. *Fethü'l-Kadir*, Dâru İbn Kesir Dâru'l-Kelimit't Tayyib, Dımaşk-Beyrut.
- ŞİNKİTÎ, Muhammed el-Emîn b. Muhammed, 1415/1995. *Edvâ'ül-Beyân fi İzâhi'l-Kur'ân bi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Fıkr, Beyrut-Lübnan.
- TABERÎ, Muhammed b. Cerîr b. Yezîd el-Âmülî, 2000. *Tefsirü't-Taberî (Câmi'ül-Beyân fi Te'vîl'l-Kur'ân)*, (thk. Ahmed Muhammed Şâkir), Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 24c.
- TİRMİZÎ, Ebü İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre, 1998. *Sünen-i Tirmizi*, (thk. Beşar Avvâd) Ma'rûf, Dâru'l-Ğarbi'l-İslâmî, Beyrut, 6c.
- TİYEK, F., 2018. *Kur'an'ın Kamuoyu Oluşturmadaki Rolü*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 268s.
- _____, 2015. *Kur'an'ı Anlamada Bağlamın Rolü ve Meallerdeki Bağlamsal Sorunlar*. Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 432s.
- TOPALOĞLU, B., 2016. "Nâr", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları. İstanbul, 32/385.
- _____, 2008. "Sâd Sûresi", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 35/376-377.
- _____, 2010. "Tâhâ Sûresi", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları. 39/379-380.
- _____, 2012. "Tür Sûresi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 41/404-405.

- _____, 1993. "Cehennem", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 7/227-233.
- _____, 1988. "Âhîret", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları. 1/543-548.
- _____, 2002. "Kıyâmet", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*. Ankara: TDV Yayınları. 25/516-522.
- TOPRAK, İ., 2010. *Cennet ve Cehennem Ebediliği*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- TURGAY, N., 2000. "Kur'an Kıssaları", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (2), ss. 61-84.
- ULUDAĞ, S., 1989. "Ahsen-i Takvîm", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 2/188.
- _____, 2010. "Takva", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 39/484-486.
- ÜNSAL, H., 2016. *Erken Dönem Mekki Sürelerin Tahlihi*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 477s.
- ÜZÜM, İ., 1996. "Gazap", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 13/434-435.
- _____, 2000. "İlîyyîn", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 22/123-124.
- _____, 2000. "İkâb", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 22/13-14.
- VÂHİDÎ, Ebû'l Hasan Ali b. Ahmed, h. 1411. *Esbâbü'n-Nüzûl*, (thk. Kemâl Besyûnî Zağlûl), Dâru'l-Kütübî'l İlmiyye, Beyrut.
- _____, 1992. *Esbâbü'n-Nüzûl*, (thk. İsam b. Abdülmuhsin el-Humeydân), Dâru'l-İslah, Demmâm.
- _____, h.1430. *Tefsîru'l-Basît*, (nşr. Câmîatü'l-İmam Muhammed Suûd el-İslamiyye), İmâdetü'l-Bahsi'l-İlmiyye, yy, 25c.
- _____, h.1415. *el-Vecîz fi Kitâbi'l-Tefsîri'l-Azîz*, (thk. Safvân Adnân Dâvûdî), Dâru'l-Kalem, Dâru's-Şâmiyye, Dumâşk-Beyrut.
- WATT, W. Montgomery, 2020. *Hız. Muhammed Mekke'de*, (çev. Süleyman Kalkan), Kuamer, İstanbul, 246s.
- YAŞAROĞLU, M. K., 2003. "Leyl Süresi", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, Ankara, 27/155-156.
- YAVUZ, Y.Ş., 1991. "Azap", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 4/302-309.
- YAZIR, ELMALILI M.H., 2015. *Hak Dini Kur'an Dili Tefsiri*, (sad. Lütfullah Cebeci vd.), Akçağ Yayınları, Ankara, 10c.
- YILDIRIM, B., 2020. *Vâid ve Vâid Âyetlerindeki Belâgat Üslûpları*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- YÜKSEL, Y., 2016. “Kur’an’da Veyl Kelimesi Üzerine”, *Diyanet İlmi Dergi*, 52 (2), ss. 147-170.
- ZEBÎDÎ, Ebü'l-Feyz el-Murtazâ, trs. *Tâcu'l-Arûs min Cevâbiri'l-Kâmûs*, (thk. Komisyon), Dârü'l-Hidâye, yy, 40c.
- ZECCÂC, Ebü İshâk İbrahim b. es-Serî b. Sehl, 1988. *Meâni'l-Kur'an ve İrâbub*, (thk. Abdülcelîl Abduh Şelebî), Âlemü'l-Kütüb, Beyrut, 5c.
- ZEMAŞERÎ, Ebü'l-Kâsım Mahmûd b. Ömer b. Ahmed, h.1407. *el-Keşşâf an Hakâiki Ğavâmizi't- Tenzîl ve Uyûni'l-Ekâvil fî Vücûbi't-Te'vîl*, Dâru'l-Kitâbi'l Arabî, Beyrut, 4c.
- ZUHAYLÎ, Vehbe, h. 1418. *et-Tefsîrû'l-Münîr fî'l-'Akîdeti ve's-Şeri'ati ve'l-Menbec*, Dâru'l-Fikri'l-Muâsır, Dımaşk, 30c.

İnternet Kaynaklar

- OKUYAN, M., 2021. “Kur'an Okuyan”. Erişim 1 Eylül.
<https://www.kuranokuyan.com/sure-listesi>

Kitabe Yayınları: 40

KUR'AN KISSALARI BAĞLAMINDA AİLE OLGUSU

Ayşe ATEŞ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Doç. Dr. Ahmet ABAY

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ocak 2023

ISBN: 978-605-72717-1-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Abay, Ahmet, *Kur'an'da Kişilik Eğitiminin İlkeleri*, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- Abay, Muhammed, *Kur'an Kıssaları*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2007.
- Abdülbâki, Muhammed Fuâd, *el-Mu'cemü'l-Müfehres li-Elfâzi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru'l-Hadis, Kahire, 2007.
- Altuntaş, Halil, *Başkaları İçin Ağlayabilmek*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2011.
- , Şahin Muzaffer, *Kur'an-ı Kerim Meali*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2013.
- Arık, Seyfullah, *Kur'an'da Kadın Kıssaları*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Tefsir Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.
- Arıkan, Emine, *Kur'an'da Ebeveyn Evlat İlişkisi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Tefsir Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2014.
- Atalay, Mehmet, *Kur'an'a Psikoloji ile Bakmak Hz. Yusuf ve Hz. Musa Kıssaları Örneği*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- Ateş, Süleyman, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul, 1988, (I-XII).
- Atım, Ahmet, *Hz. Musa Kıssalarının Din Eğitimi Açısından Değeri*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Eğitimi Bilim Dalı, Bursa, 2010.
- Aydın, Ali Rıza, *Çocuğun Dini Şahsiyet Kazanmasında Ailenin Önemi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Samsun, sayı:8, 1996.
- Aydın, M.Akif, *İslam-Osmanlı Aile Hukuku*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları No:11, İstanbul, 1995.
- Başgil, Ali Fuad, *Din ve Laiklik*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 2011.

- Bayraklı, Bayraktar, *Yeni Bir Anlayış Işığında Kur'an Tefsiri*, Bayraklı Yayınları, İstanbul, 2013, (I-XXI).
- , *Kur'an'ı Kerim'e Göre Ailede Çocuk Terbiyesi*, İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi (II), Ensar Neşriyat, İstanbul, 1996, s.155-163.
- el-Beyzâvi, Abdullah b. Ömer b. Muhammed, *Envaru't-Tenzil ve Esraru't-Te'vil*, Daru'l-Kütübü'l İlmiye, Beyrut, 2003,(I-II).
- Bilgiz, Musa, *Kur'an'da İnsanlık Onuru*, Fecr Yayınları, Ankara, 2013.
- , *Çocuk Eğitiminde Sevgi*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2006.
- , *Hayırlı Çocuk Yetiştirmenin Temel İlkeleri*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2006.
- Bilmen, Ömer Nasuhi, *Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Meali Alisi ve Tefsiri*, Bilmen Basım ve Yayınevi, İstanbul, trs., (I-VIII).
- Câbirî, Muhammed Âbid, *Kur'an'a Giriş*, çev. Muhammed Çoşkun, Mana Yayınları, İstanbul, 2013.
- Canan, İbrahim, *Aile İçi Eğitim*, Işık Yayınları, İstanbul, 2013.
- , *Hz. İbrahim'den Kur'ani Mesajlar*, Hz. İbrahim Sempozyumu Bildirileri I, 17-18 Ekim Şanlıurfa, Şurkav Yayınları, Şanlıurfa, 2007, s. 89-100.
- Cerrahoğlu, İsmail, *Tefsir Usulü*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2015.
- , *İslam'da Ailenin Önemi ve Aile Müessesemizdeki Erozyon*, Diyanet Dergisi, Cilt XXVII, sayı:2, Ankara, 1995, s.15-24.
- Cevherî, *Es-Sıhab*, Dâru'l Fikr, 1998.
- Çakan İsmail L., Solmaz N. Mehmed, *Kur'an-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2006.
- Çamdibi, Mahmut, *Ailede Çocuğun Ahlaki Terbiyesi*, İslam'da Aile ve Çocuk Terbiyesi (II), Ensar Neşriyat, İstanbul, 1996, s. 111-116.
- Çelik, Hüseyin, *Kur'an'da Aile Modelleri*, Tebeşir Yayınları, Konya, 2015.
- , *Kur'an'da, Peygamber Kıssalarında Kadın Motifleri*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2014, Cilt: II, Sayı:2, s. 39-70.

- Demir, Şehmus, *Mitoloji Kur'an Kıssaları ve Tarihi Gerçeklik*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2015.
- , *Kur'an'ın Yeniden Yorumlanması, Batı'yla Münasebetin Kur'an Yorumuna Yansımaları*, İnsan Yayınları, İstanbul, 2014.
- Demirci, Muhsin, *Lokman Suresi ve Ahlaki Öğütler*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2001.
- Dılmaç, Meryem, *Kur'an'da Kadının Konumu ve Ümmü Musa Örneği*, Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Tefsir Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van, 2007.
- Erdem, Hüsameddin, *Ahlak Felsefesi*, Hü- Er Yayınları, Konya, 2005.
- Fîrûzâbâdî, *el-Kâmûsü'l-Muhîd*, Dâru'l Fıkr, 2003.
- Görgün, Tahsin, Kur'an Kıssalarının Neliği (Mahiyeti) Üzerine, IV. Kur'an Haftası Sempozyumu, Fecr Yayınları, Ankara, 1998.
- Güngör, Mevlüt, *Kur'an- ı Kerim'de Hz. Lokman*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1996, Cilt: XXXV, s.167-178.
- el- Halil bin Ahmed, *Kitabu'l Ayn*, Müessesül Alemlil Matbuat, Beyrut, 1988.
- İşıcık, Yusuf, Kur'an'ın Ön Gördüğü Muvahhit İnsan Tipi, II. Kur'an Haftası Kur'an Sempozyumu, Fecr Yayınları, Ankara, 1996.
- İbn Fâris, Ahmet b. Zekeriya, *Mu'cemu Mekâyisi'l-Luğa*, Beyrut, 1991, (I-V).
- İbn Kesîr, İsmail b. Kesir, *Hadislerle Kur'an-ı Kerim Tefsiri*, çev. Bekir Karlığa, Bedrettin Çetiner, İstanbul, 2009.
- İbn Manzur, Ebu'l Fazl Cemaleddin, *Lisânü'l-Arab*, Dâru'l Fıkr Yayınları, Beyrut, 1994, (I-VII).
- el- İsfehani Ragıp, *Müfredat*, Çev. Yusuf Türker, Pınar Yayınları, İstanbul, 2010.
- İslamoğlu, Mustafa, *Kur'an Surelerinin Kimliği*, Akabe Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011.
- Kahveci, Nuri, *İslam Aile Hukuku*, Hikmetevi Yayınları, İstanbul, 2014.
- Kara, Mustafa, *Bireysel ve Toplumsal açıdan Kur'an Kıssaları*, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Samsun, 2011.

- Karaman Hayreddin, Çağrıcı Mustafa, Dönmez İbrahim Kafi, Gümüş Sadrettin, *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2007, (I-V).
- Kasapoğlu, Abdurrahman, *Kur'an'da Ahlak Psikolojisi*, Yalnız Kurt Yayınları, İstanbul, 1997.
- Kaya, Remzi, *Kur'an Kıssalarının Tefsir ve Teşri'deki Yeri, Kur'an ve Tefsir Araştırmaları Sempozyumu- III*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2002, s.507-530.
- Kayacan Murat, *Peygamberlere Karşı Tavırlar ve Sonuçları*, Pınar Yayınları, İstanbul, 2013.
- , *Kur'an'da Hz. Nuh'un Toplumsal Islah Çalışmaları*, Ekin Yayınları, İstanbul, 2015.
- , *Kur'an'ın Hz. Peygamber (s)'i Eğitmesi*, Pınar Yayınları, İstanbul, 2013.
- Kılıç Sadık, *Mitoloji Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an'ı Kerim*, Nil Yayınları, İzmir 1993.
- Kırca, Celal, *Kur'an'a Göre Ailenin Psikolojik Temelleri*, Diyanet İlmi Dergi (Diyanet Dergisi), Cilt: XXVII, Sayı:2, s. 67-79.
- , *Kur'an'a Göre Çocukların Talim ve Terbiyesinde Takip Edilecek Esaslar*, Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Kayseri, 1996, Sayı:9, s. 39-48.
- Koç Turan, *Din Dili*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- Koç, Emine, *Kur'an Bağlamında Meryem Kıssasına Sosyo-Psikolojik Bakış*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri/Tefsir Bilim Dalı, Sivas, 2009.
- Kurtubî, *el-Câmi' li-Ahkâmi'l-Kur'ân*, çev. M. Beşir Eryarsoy, Buruç Yayınları, İstanbul, 2003, (I-XX).
- Kutup Seyyid, *Kur'an'da Edebi Tasvir*, çev. Kamil M. Çetiner, Eka Yayınları, İstanbul, trs.
- , *Fi Zilâl'il Kur'ân*, çev. Salih Uçan, Vahdettin İnce, Lütfullah Bender, Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1980, (I-X).
- K. Arpağuş, Hatice, *Mitoloji, Kur'an- Kerim Kıssaları ve Kültürel Miras*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2003, Cilt: XXV, Sayı:2, s. 5-24.

- el-Mahallî, CelaIeddin Muhammed Bin Ahmed Bin Muhammed, Celaleddin Abdurrahman Bin Ebi Bekir es-Suyûtî, *Celaleyn Tefsiri*, Çev. Ali Rıza Kaşeli, Sağlam Yayınları, İstanbul, 2012, (I-III).
- Mevdûdî, Ebu'l Ala, *Tefhimu'l Kur'an*, çev. Muhammed Han Kayani, Yusuf Karaca, Nazife Şişman, İsmail Bosnalı, Ali Ünal, Hamdi Aktaş, İnsan Yayınları, İstanbul, 1986, (I-VII).
- Mir Muntasır, Kur'an'da Yusuf Kıssası; Taslak, Temalar, Ad ve Karakterler, çev. Ali Akay, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2005, Cilt VII, Sayı: 2, s.183-200.
- Okutan, Ahmet, *İslam Dini ve Aile*, Diyanet Dergisi, Ankara, 1991, Cilt: XXV, Sayı:2, s. 91-97.
- Özcan, Hanifi, *Maturidi ye Göre Kur'an'daki Kıssa ve Mesellerin Epistemolojik Amaç ve Önemi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, İzmir, 1995, Sayı:9, s.103-117.
- Özsoy Ömer, Güler İlhami, *Konularına Göre Kur'an (Sistematik Kur'an Fibristi)*, Fecr Yayınları, Ankara, 2003.
- Öztürk Mustafa, *Kıssaların Dili*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2013.
- , *Cabiliye'den İslamiyete Kadın*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2015.
- Öztürk, Yaşar Nuri, *Kur'an'ın Temel Buyrukları(Emirler ve Yasaklar)*, Yeni Boyut Yayınları, İstanbul, 1997.
- er-Râzî, Fahreddin, *Mefâtihu'l-Çayb*, çev. Suat Yıldırım, Lütfullah Cebeci, Sadık Kılıç, Sadık Doğru, Huzur Yayınevi, İstanbul, 2013, (I-XXIII).
- es-Sâbûnî, Muhammed Ali *Safvetü't-Tefâsir*, Çev. Tahrir, Sadrettin Gümüş, Nedim Yılmaz, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2012, (I-VII).
- , Muhammed Ali, *Peygamberlik ve Peygamberler*, çev. Suat Cebeci, Bilal Delice, Kültür Yayınları, İstanbul, trs.
- Sevinç, Abdullah, *Nesli Korumak*, Diyanet Dergisi, Cilt: XXVII, sayı:2, s.117-127.

- Şahan, Ramazan, *Hz. Nuh Kıssası Bağlamında Ailevi İlişkiler*, Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Isparta, Sayı:33, 2014.
- Şengül, İdris, *Kur'an Kıssalarının Tarihi Değeri*, Diyanet İlmi Dergi, Ankara, 1996, Cilt: XXXII, Sayı: 4, s. 63-91.
- Şimşek, Said, *Günümüz Tefsir Problemleri*, Kitap Dünyası Yayınları, İstanbul, 2013.
- , *Kur'an Kıssalarına Giriş*, Yöneliş Yayınları, İstanbul, 1993.
- , *Hayat Kaynağı Kur'an Tefsiri*, Beyan Yayınları, İstanbul, 2012, (I-V).
- Şirin, Mustafa Ruhi, *Televizyon Çocuk ve Aile*, İz yayıncılık, İstanbul, 2006.
- et- Taberî, Muhammed b. Cerir, *Cami'ul Beyan an Te'vili ayi'l Kur'an*, Beyrut, trs.
- Tan, Zeki, *Kur'an'a göre Hz.Salih, Hz.Lut, Hz.Şuayb Kavimlerinin İnkırazında Ma'siyetin Rolü*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 1994.
- Tarhan, Nevzat, *Aile Okulu Mutlu Aile İçin Makul Çözümler*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.
- Temizkan, Abdullah, *Kur'an'da Sabır (Hz. Nuh Örneği)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, 2012.
- Topbaş, Osman Nuri, *Dünyadaki Cennet Huzurlu Aile Yuvası*, Erkam Yayınları, İstanbul, 2011.
- Turgay, Nurettin, *Kur'an Kıssaları*, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Dicle Üniversitesi İlahiyat Yayınları, Diyarbakır, 2000, Cilt: II, s.61-84.
- Vehbi, Mehmet, *Hulasat'ül Beyan fi Tefsir'il Kur'an*, Üç dal Neşriyat, İstanbul, trs, (I-XVI).
- Yaman, Ahmet, *İslam Aile Hukuku*, Yediveren Kitap, Konya, 2002.
- Yavuzer, Haluk, *Ana-Baba ve Çocuk*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2014.
- Yazır, M. Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, Akçağ Yayınları, Sad. Lütfullah Cebeci, Sadık Kılıç, Orhan Atalay, Ankara, 2015, (I-X).

- Yıldırım, Suat *Kur'an-ı Kerim'de Kıssalar*, Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi, Ankara, 1979, Sayı:3 (Fasikül 1-2) s. 37-63.
- Yıldırım, Celal, *İlmin Işığında Asrın Kur'an Tefsiri*, Anadolu Yayınları, İstanbul, trs., (I-XIV).
- Yıldız, Abdullah, *Yusuf'un Üç Gömleği*, Pınar Yayınları, İstanbul, 2015.
- ez-Zebidî, *Tâcu'l-Arûs min Cevâhiri'l-Kâmûs*, Dâru'l Fikr, Beyrut, 1994.
- Zemahşerî, *Ebu'l Kasım Carullah Muhammed b. Ömer, el-Keşşaf An Hakaiki Ğavamizi't-Tenzil ve Uyuni'l Ekavili fi Vücubi't – Tev'il*, Dâru'l-Kütübü'l İlmiye, Beyrut, 2003, (I-IV).
- Zuhaylî, Vehbe, *et-Tefsîrü'l-Münîr*, çev. Hamdi Arslan, Ahmet Efe, Beşir Eryarsoy, İbrahim Kutlay, Nurettin Yıldız, Bilimevi Basım Yayınları, İstanbul, 2005, (I-IV).

Kitabe Yayınları: 42

OSMANLI DÖNEMİ SİİRT MEDRESELERİ
Okutulan İlimler, Müfredat ve İlim Yolculuğu

Sedat AKAY

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör: Halil BATUR

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Şubat 2023

ISBN: 978-605-72717-3-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

A. Kaynak ve Araştırma Eserler

- Adanalı, A. Hadi. "Osmanlı Medreselerinde Tartışma Metodolojisi". Osmanlı Dünyasında Bilim ve Eğitim Milletlerarası Kongresi Tebliğleri (12-15 Nisan 1999). haz. Hidayet Yavuz Nuhoglu. 35-44. İstanbul: İrcica Yayınevi. 2001.
- Akay, Sedat. "Halil Hulki Efendi ve Muktetafu'l-Ezhâr Fi Nazm-İ Izhâri'l-Esrâr İsimli Eseri". Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 7/14 (Aralık 2019), 338-351.
- Akay, Sedat. *Edebi Zevk- Siirt'li Halil Hulki Efendi ve "Muktetafu 'l-ezhar fi Nazmi İzbari 'l-esrar" adlı eseri*. Siirt: Siirt Birlik Gazetecilik ve Matbaacılık, 2. Basım, 2019.
- Akçay, Halil. "Molla Halil'in el-Habiyye Adlı Eserinin Münazara İlmindeki Yeri ve Önemi". *Uluslararası Molla Halil es-Siirdi Hayatı, Eserleri ve İlmi Kişiliği Sempozyumu Bildirileri*. ed. Macit Sevgili vd. 2/591-601. İstanbul: Beyan Yayınları, 2019.
- Akpınar, Cemil. "İcazet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 21/393-400. Ankara: TDV Yayınları, 2000
- Al, Nadir. "XVIII. Yüzyılda Siirt Yöresinde İlmi Kurumları ve İlim Adamları". Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001.
- Aslan, Ahmet. "Miladi XII. Ve XIII. Yüzyılda Siirt'te Arap Edebiyatı Çevresi". *Harran Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* (Temmuz-Aralık 2008), 106-107.
- Atalay, Ömer. *Siirt Tarihi*. İstanbul: Çeltüt Matbaası, 1946.
- Ba'lebekki, Kutbuddin Musa. *Zeylu Mir'ati'z-Zaman fi Tarihi'l-A'yan li Sıbtı İbni'l-Cevzi*. 19. Cilt. Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1971.

- Batur, Halil. Hoca Ahmed Yesevî'den Zârî'ye Cennet-Cehennem Münazarası, International Journal of Filologia ISSN: 2667-7318 5(7), 152-169, 2022.
- Benli, Mehmet Sami. "Miftahu'l-Ulûm". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 30/20-21. Ankara: TDV Yayınları, 2005.
- Bilen, Mehmet. "Siirtli Bazı Muhaddisler", *Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildirileri (19-21Eylül 2006)*. ed. Mehmet Bilen v.d., 682-689. İzmir: Birleşik Matbaa, 2007.
- Bilgin, Orhan. "Fevaid Kaydı". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 12/501. Ankara: TDV Yayınları, 1995.
- Bingöl, Abdulkuddus. "İsagûci". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/ Ankara: TDV Yayınları, 2000.
- Bir, Atilla-Kaçar, Mustafa. "Rubu'Tahtası". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 35/179-184. Ankara: TDV Yayınları, 2008.
- Bir, Atilla-Kaçar, Mustafa. "Usturlab". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 42/195-198. Ankara: TDV Yayınları, 2012.
- Bolelli, Nusrettin. "XVIII.-XX. Yüzyıllarda doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Arapça Öğretimi". *Din Eğitimi araştırmaları Dergisi*. 2005, sayı: 15, 139- 184.
- Çağmar, Edip. "Siirt ve Çevresindeki Medreselerde Eğitim". *Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildirileri (19-21Eylül 2006)*. ed. Mehmet Bilen v.d., 668-682. İzmir: Birleşik Matbaa, 2007.
- Çakır, Mehmet Saki. "Siirt'te Bir Nakşî-Hâlidî Merkezi: Zokayd Tekkesi ve Medresesi". *Artuklu Akademi* 6 / 1 (June 2019), 1-33.
- Çelik, Abdurrezzak. *Tanzimattan Cumhuriyete Siirt*. Siirt: Emin Mat, 2019.
- Çerçi, Faris. "Gelibolulu Mustafa Ali'nin Kühü'l-Ahbar'ına Göre Osmanlı Devleti'nin Yükselme Devrinde (1566-1595) Eğitimciler ve Eğitim Kurumları". *Osmanlı Dünyasında Bilim*

- ve Eğitim: Milletlerarası Kongresi (12-15 Nisan 1999)*. 75-87. 2001.
- Demirayak, Kenan. "el-Maksûd". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 27/453. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Demlikoğlu, Uğur. "1526 Tarihli Tahrir Defterine Göre Siirt Vakıfları". *Asia Minor Studies*, 6/12 (2018), 91-105.
- Durmuş, İsmail. "el-Emsile". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 11/166-167. İstanbul, 1995.
- Durmuş, İsmail. "İnşâ". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/341-342. Ankara: TDV Yayınları, 2000.
- Durmuş, İsmail. "Meani". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28/206-207, Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Durmuş, İsmail. "Nahiv". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 32/300-306. Ankara: TDV Yayınları, 2006.
- Durusoy, Ali. "Eş-Şemsiyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 38/530-531. Ankara: TDV Yayınları, 2010.
- Emiroğlu, İbrahim. "Mantık". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28/18-28. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Erdemci, Cüneyt. "417/1 Numaralı Siirt Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi, Siirt Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Erman, Uğur. "Siirt Medreselerinde İcâzetnâme Öncesi Okutulan Kitaplar ve İçerikleri", Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2016, c: III, 135-132.
- Fazlıoğlu, İhsan. "Hendese". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 17/199-208. Ankara: TDV Yayınları, 1998.
- Fazlıoğlu, Şükran. "Vaz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 42/576-578. Ankara: TDV Yayınları, 2001.
- Fazlıoğlu, Şükran. "Osmanlı Medrese Müfredatına Dair Çalışmalar: Nereden Nereye?". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* / 12 (Eylül 2008): 593-610.

- Fehd, Tevfik. "Felekiyyat". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/126-129. Ankara: TDV Yayınları, 2000.
- Furat, Ayşe Zişan. "Osmanlı Medreseleri: Eğitim, Yönetim ve Finans. Klasik Dönem Osmanlı Medreselerinde Tedris Usulü". Uluslararası Osmanlı Medreseleri (Eğitim, Yönetim ve Finans) Sempozyumu Bildirileri (4-5 Mayıs 2017). haz. Fuat Aydın v.d. 143-168. İstanbul: Mahya Yayıncılık, 2018.
- Güldoğan, Lütfi. *Evlialar Diyarı Siirt*. b.y. ve t.y.
- Hamevi, Takiyuddin. *Hizanetu'l-Edeb ve Gayetu'l-Ereb*. 2. Cilt. Beyrut: Daru Mektebeti'l-Hilal, 1987.
- Hamevi, Yakut. *Mu'cemu'l-Buldan*. 4. Cilt. Beyrut: Daru Sadr, 2008.
- Hamevi, Yakut. *Mucemu'l-Udeba*. 7.Cilt. thk., İhsan Abbas. Beyrut: Dâru'l- Ğarbi'l-İslamî, 1993.
- Huvver, İbrahim. "İs'ird fi't-Turâsi'l-Arabî: eş-Şi'ru ve Şuarâu Numûzecen", *Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildirileri (19-21Eylül 2006)*. ed. Mehmet Bilen v.d., 473-488. İzmir: Birleşik Matbaa, 2007.
- İbn-i Halikan. *Vefeyatu'l-A'yan ve Enbau Ebnai'z-Zaman*. 6. Cilt. Beyrut: Daru Sadr, 2014.
- İleri, Semra Gülünay. "II. Abdulhamid Dönemi'nde Sivas'ta Eğitim". Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- İsbahani, İmad. *Haridetu'l-Kasr ve Ceridetu'l-Asr*. 2. Cilt. Irak: Matbaatu'l-Mecmai'l-İraki, 1955.
- İstek, Gülşen, "İlk Yenileşme Döneminde Avusturya'da Eğitim ve Osmanlı Sistemi İle Mukayesesi (1744-1824)", Dicle üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Diyarbakır 2017.

- Kaya, Hacı. Mantık Biliminin İmkanlarıyla İnşa Edilen Bilimsel Tartışma Yöntemi: Münâzara İlmi ya da Âdâbu'l-Bahs. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2017, sayı: 12, 69-114.
- Kılıç, Hulusi. “Belâgat”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5/380-383. Ankara: TDV Yayınları, 1992.
- Kılıç, Hulusi. “Sarf”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 36/136-137. Ankara: TDV Yayınları, 2009.
- Korkusuz, Şefik. “Siirt’in Manevî Mimarlarından Üç İsim”. *Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildirileri (19-21 Eylül 2006)*. ed. Mehmet Bilen v.d., 458-472. İzmir: Birleşik Matbaa, 2007.
- Köksal, Asım Cüneyd-Dönmez İbrahim Kâfi. “Usul-i Fıkh”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 42/201-210. Ankara: TDV Yayınları, 2012.
- Kucak, Ömer, “XIX. Yüzyılın Son Çeyreğinde Siirt ve Havalisindeki Vakıfların Arazi Varlıkları”. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 4 / 6-7 (Aralık 2017): 13-26
- Kutubi, Muhammed bin Şakir. *Fevatu'l-Vefeyat*. 1. Cilt. Beyrut: Daru'l-Kutubil-İlmiyye, 2000.
- Nursî, Abdurrahman. *Bediüzzamân'ın Tarihçe-i Hayatı*. İstanbul: Necm-i İstikbâl Matbaası, 1335.
- Özcan, Abdullah-Sevgili, M. Macit. “Molla Halil es-Siirdi'nin Biyografisi”. *Molla Halil es-Siirdi Hayatı, Eserleri ve İlmi Kişiliği, Uluslararası Sempozyum Bildirileri*. ed. Macit Sevgili vd. 1/21-46. İstanbul: Beyan Yayınları, 2019.
- Özel, Ahmet. “el-İzzi fi't-Tasrif”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 44/253-254. Ankara: TDV Yayınları, 2013.
- Öztürk, Nazif. “Evkâf-ı Hümâyun Nezareti”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 11/521-524. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Özyılmaz, Ömer. *Osmanlı Medreselerinin Eğitim Programları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.

- Pakiş, Ömer. “Doğu Medrese Geleneği ve Molla Halil es-Siirdî”, *Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildirileri (19-21Eylül 2006)*, ed. Mehmet Bilen v.d. 386-483. İzmir: Birleşik Matbaa, 2007.
- Safedi, Salahuddin. *El-Vafi bi'l Vefeyat*. 2. Cilt. Beyrut: Daru't-Turasi'l-Arabi, 2010.
- Savur, Hayrettin. *Siirt'in Sosyal ve Ekonomik Yapısı (1312/1317-1894/1900 Tarihli ve 420 No'lu Siirt Şer'iye Siciline Göre)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2010
- Seçkin, Bekir Sami. *Başlangıçtan Günümüze Siirt Tarihi*. İstanbul: Siirt Vakfı Yayınları, 2005.
- Sevgili, Mehmet Macit. “Zokayd Medrese ve Tekkesinin Veysel Karenî Yöresindeki Etkileri”. *Uluslararası Veysel Karenî ve Mânevi Kültür Mirásımız Sempozyumu, 20-21 Mayıs 2011*. ed. Mehmet Bilen vd. 193-213. Ankara: Matser Basım Yayım, 2012.
- Siirdî, Molla Halil. *el-Habiyye fî İlmi Âdabi'l -Munazara (Salih Ekinci'nin El-Havî li'l Habiyye şerhiyle birlikte)*. Konya, 1994.
- Siirt İli Müftüler Albümü*. Siirt, 1992.
- Subaşı, Naciye. *422 Numaralı Bitlis Şer'iyye Siciline Göre Siirt (1317-1325/1899-1907)*, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1998.
- Süveysî, Muhammed. “Hesap”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 17/196-199. Ankara: TDV Yayınları, 1998.
- Tüfekçioğlu, Abdülhamit-Boran Ali. *Eruh'ta Osmanlı Dönemi Eserleri*. Siirt Valiliği Yayınları, 2009.
- Uğurluel, Talha. *Arzın Kapısı Kudüs Mescid-i Aksa*. İstanbul: Timaş Yayınları, 5.basım, 2018.
- Unat, Yavuz. “Küre”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 26/567. Ankara: TDV Yayınları, 2002.

- Unat, Yavuz. "Zic". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 44/397-398. Ankara: TDV Yayınları, 2013.
- Yalar, Mehmet. "Tatvan ve Çevresinde Tarihi Medrese Geleneği". *I. Uluslararası Düünden Bugüne Tatvan ve Çevresi Sempozyumu (Tatvan- 31 Ağustos- 1 Eylül 2007)*. ed. Mehmet Bilen-Veyssel Gürhan-Ercan Gümüş, 643-658. İstanbul: Beyan Yayınları, 2008.
- Yaşar, Mehmet Ali. "19. Yüzyılın İkinci Yarısında Siirt". *Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildirileri (19-21Eylül 2006)*. ed. Mehmet Bilen v.d. 161-180. İzmir: Birleşik Matbaa, 2007.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Kalam". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 25/196-203. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Münazara". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 31/574-576. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Yıldırım, Abdullah. *Vad'İlmi ve Unküdu'z-Zevâbir / Ali Kuşçu (İnceleme - Değerlendirme)*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Yıldız, Hatip. *Osmanlı Yenileşme Döneminde Diyarbakır Vilayetinde Eğitim (1870-1920)*. Ankara: TTK Yayınları, 2014.

B. Arşiv Belgeleri ve Salnâmeler

BEO.

MF. İBT. 0491. 021-1. <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr>

MF. İBT. 332. 63-01. <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr>

Meşihat Arşivi. Sicill-i Ahval idaresi. MŞH. SAİD.

MŞH. SAİD. 94/23-1.

Meşihat Arşivi. Siirt Şer'iyye Sicil Defteri. MŞH.ŞSC., nr.417.

Meşihat Arşivi. Siirt Şer'iyye Sicil Defteri. MŞH.ŞSC., nr.419.

Meşihat Arşivi. Siirt Şer'iyye Sicil Defteri. MŞH.ŞSC., nr.421.

Meşihat Arşivi. Siirt Şer'iyye Sicil Defteri. MŞH.ŞSC., nr.426.

Meşihat Arşivi. Siirt Şer'iyye Sicil Defteri. MŞH.ŞSC., nr.268.

Salnameler

Kitabe Yayınları: 41

القبض الإلكتروني في عقود المعاوضات وتطبيقاته في الشريعة الإسلامية

(el-Kabzu'l-elekrûni fi ukûdi'l-muâvadât ve tatbikâtuhu fi'ş-şeriti'l-İslâmiyye)

İslam Hukukunda Mal Alım Satım Sözleşmeleri
ve Uygulamalarındaki Elektronik Tahsilat

Dr. Mukhammad AKBAROV

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

(Sertifika no: 13178)

Editör : Doç. Dr. Ahmad HERSH

ترتيب وتصميم الغلاف
FCR

الطبعة

NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Şubat 2023

ISBN: 978-605-72717-2-3

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60

Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

السيرة الذاتية للمؤلف

البيانات الشخصية:

الاسم: محمد بن عصام الدين اكبروف (Mukhammad Akbarov)

المؤهلات العلمية:

- شهادة الثانوية العامة مع الاختصاص التكنولوجي - مدرسة رقم ٦ في مدينة تيومن، روسيا ١٩٩٩م.
- الكلية الإسلامية العليا في الشريعة الإسلامية واللغة العربية - جامعة الرسول الاكرم في مدينة موسكو، روسيا ٢٠٠٢م.
- معهد تعليم اللغة العربية - الجامعة الإسلامية بالمدينة المنورة، ٢٠٠٣م.
- بكالوريوس في الشريعة الإسلامية - الجامعة الإسلامية بالمدينة المنورة ٢٠٠٩م.
- الماجستير في الاقتصاد الإسلامي والحقوق - جامعة صباح الدين الزعيم، إسطنبول، ٢٠١٨م.
- الدكتوراة في الاقتصاد الإسلامي والحقوق في جامعة صباح الدين الزعيم، إسطنبول، 2022.

الخبرات المهنية

- اسم الوظيفة : المدرس في اللغة العربية والفقہ الحنفی في نور الإسلام في الإدارة الدينية لمسلمي روسيا الأسيوية في مدينة نوفي اورينغوي في شمال

- سيبيريا في روسيا من عام ٢٠٠٩/٠٢/١١ الى ٢٠١١/٠١/١٩ .
- اسم الوظيفة : إمام وخطيب المسجد في جامع نور الإسلام في الإدارة الدينية لمسلمي روسيا الاسيوية في مدينة نوفي اورينغوي في شمال سيبيريا في روسيا من عام ٢٠١١/٠١/٢٠ إلى ٢٠١٣/٠٤/١٥
- اسم الوظيفة : إمام وخطيب المسجد ومستشار مفتي لإدارة الدينية لمسلمي روسيا الاسيوية في مدينة نوفي ارورينغوي في شمال سيبيريا من عام ٢٠١٣/٠٤/١٥ الى ٢٠١٥/٠٣/١٩
- اسم الوظيفة : إمام وخطيب المسجد ونائب مفتي للنظارة الدينية المركزية لمسلمي روسيا في يامال في سيبيريا من عام ٢٠١٥/٠٣/٢٠ الى ٢٠١٧/٠١/١٤
- اسم الوظيفة: المشرف على جريدة استينة الإسلامي باللغة الروسية من عام ٢٠٠٩م الى عام ٢٠١٥م.
- اسم الوظيفة: إشراف على خمسة عشر مسجدا وعلى أئمة المساجد في منطة يامال في مدينة نوفي ارورينغوي في شمال سيبيريا. من عام ٢٠١٣م الى ٢٠١٧م

اللغات

اللغة العربية، واللغة الروسية، واللغة التركية.

Kitabe Yayınları: 43

MOLLA HALİL ES-SİİRDÎ VE İKİ RİSALESİ
Er-Risâletü'l-Vad'îyye ve Er-Risâletü'l-İstiare

Sedat AKAY

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör: Halil BATUR

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Mart 2023

ISBN: 978-605-72717-4-7

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Akay, Sedat. Belgelerle Siirt'in Manevi Dinamikleri, Âlimleri ve Eserleri. Siirt: Siirt Birlik Gazetecilik ve Matbaacılık, 2020.
- Aktaş, Mehmet. "Vaz' ilminde Tümelilerin Yeri: Molla Halil es-Siirdî'nin er-Risâletü'l-Haliliyye fi'l-Vaz' Örneği". *Molla Halil es-Siirdî Hayatı, Eserleri ve İlmi Kişiliği, (Uluslararası Sempozyum Bildirileri Kitabı)*. ed. M. Macit Sevgili vd. 2/563-577. İstanbul: Beyan Yayınları, 2019.
- Atalay, Ömer. Siirt Tarihi. İstanbul: Çeltüt Matbaası, 1946.
- Bir, Atilla-Kaçar, Mustafa. "Usturlab". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 42/195-198. Ankara: TDV Yayınları, 2012.
- Bolelli, Nusreddin. *Belâgat*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 3.basım, 2001.
- Cârim, Ali-Mustafâ Emin. *el-Belâgatü'l-v16âzıba*, Şam: Dâru'l-İlmi'l-Hadis, 1999.
- el-Cürcânî, Seyyid Şerif. *Ta'rifât*. çev. Arif Erkan. İstanbul: Bahar Yayınları, 1997.
- Durmuş, Osman. "Mecaz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28/217-220. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Durmuş, Osman. "Semerkandî. Ebü'l-Kâsım". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 36/315-318. Ankara: TDV Yayınları, 2009.
- Durmuş, Osman-Pala, İskender. "İstiâre". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 23/315-318. Ankara: TDV Yayınları, 2001.
- Dusukî, Muhammed. *Haşiye ala Şerbi's-Semerkandî ala Risaleti'l-Adudiyye*. Mısır: el-Matbaatu'l-Ezheriyye, 1929.
- Eren, Cüneyt-Uzunoglu M. Vecih. *Arap Edebiyatında Edebi Sanatlar Belâgat*, İzmir: Sütun Yayınları, 2006.
- Eroğlu, Yakup. *Arap Belâgatında Kinaye ve İstiare*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.

- Fazlıoğlu, Őukran. "Miftahu's-Se'ade ve Misbahu's-Siyade Adlı Eseri erevesinde TaŐkopruluzade'nin Dil ve Dil Bilimleri Anlayışı". *Divan Disiplinlerarası alıŐmalar Dergisi* 24/46 (2019/1), 121-142.
- Fazlıoğlu, Őukran. "Vad". *Turkiye Diyanet Vakfi Islām Ansiklopedisi*. 17/577-588. Ankara: TDV Yayınları, 2012.
- Halef, Abdurrahman. Hulasatu ilmu'l-vad'. Mısır: el- Matbaatu's-Saade, 2018.
- Hasanali, Ahmed İsmail. "Risaletu'l-İstiareti li'l-Üstaz el-Molla Halil es-Siirdi: Dirase mukarene fi'l-menheci ve'l-mesadiri vema tahvihi min efkârihi'l-hassa". *Molla Halil es-Siirdi Hayatı, Eserleri ve İlmi Kişiliği, (Uluslararası Sempozyum Bildirileri Kitabı)*. ed. M. Macit Sevgili vd. 2/579-589. İstanbul: Beyan Yayınları, 2019.
- Hıfnavî, Muhammed. *Haşiye ala Şerbi's-Semerkandi ala Risaleti'l-Adudiyye*. Mısır: el- Matbaatu'l-Ezheriyye, 1929.
- İbn Manzûr, Ebû'l-Fazl Cemaleddin. *Lisânu'l-Arab*. C.1-6. thk. Abdullah Ali el-Kebir vd. Dâru'l-maârif, t.y.
- İpşirli, Mehmet. "Medrese". *Turkiye Diyanet Vakfı Islām Ansiklopedisi*. 28/327-333. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- İsferainî, İsameddin. *Usam ala'l-Feride (Zibari Haşiyesi ile Birlikte)*, Siirt: AŐan Kitabevi, 1967.
- İŐleme, Akın. *Ebu'l-Kasım Ali el-Leysi es-Semerkandi'nin Őerbu'r-Risâleti'l-Vad'iyye Őerbu'l-kebir İsimli Eserinin Tabkik ve Değerlendirmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Karaver, Ümit. *Kara Said'in (ö. 1026/1617) Őerbu Risâleti'l-İstiare Adlı Eserinin Edisyon Kritiđi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Kazvinî, Hatib. *Telhisu'l-Miftah*. İstanbul: Salah Bilici Kitabevi, t.y.

- Memduhođlu, Adnan. "Molla Halil es-Siirdi'nin Hayatı ve Eserleri Hakkında Bazı Mülâhazalar". Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 7/14 (Aralık 2019): 608-638.
- Meydânî, Ahmed en-Nîsâbûrî. *Mecmau'l-emsâl*. thk. Muhammed Muhyiddîn Abdulhamîd, C.3, Kâhire: Matbaatu's-Sünneti'l-Muhammediyye, 1374/1955.
- Müftüzâde, Seyyid Muhammed el-Erzincânî. *Müftüzâde ala İstiarreti İsam*. İstanbul: Daru't-Tıbaatî'l-Âmire, 1253.
- Öncü, Mustafa. "Molla Halil es-Siirdi'nin Vad' İlmi ile İlgili Risalesinin Tahlili ve 'Adüduddîn el-Îcî'nin Risalesi ile Karşılaştırılması". *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 15/2 (2013), 365-391.
- Özcan, Abdullah- Sevgili, M. Macit, "Molla Halil es- Siirdi'nin Biyografisi". Molla Halil es-Siirdi Hayatı, Eserleri ve İlmi Kişiliği, (Uluslararası Sempozyum Bildirileri Kitabı). ed. M. Macit Sevgili vd. 1/21-47. İstanbul: Beyan Yayınları, 2019.
- Özcan, Abdullah. "Molla Halil Kitaplığı: Eserleri ve İlgili Çalışmalar". Molla Halil es-Siirdi Hayatı, Eserleri ve İlmi Kişiliği, (Uluslararası Sempozyum Bildirileri Kitabı). ed. M. Macit Sevgili vd. 1/47-93. İstanbul: Beyan Yayınları, 2019.
- Özli, Muzaffer. *Karatepeli Hüseyin b. Mustafa ve Şerhu Risaleti'l İstiare İsimli Eseri*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2009.
- Pakiş, Ömer. "Doğu Medrese Geleneği ve Molla Halil es-Siirdi". Uluslararası Siirt Sempozyumu Bildirileri. ed. Mehmet Bilen vd. 385-403, İzmir: Birleşik Matbaa, 2007.
- Sabban, Muhammed. *Haşiyetu's-Sabban ala Şerhi'l- İsam fi ilmi'l-beyan*. İstanbul: İslamoğlu Yayıncılık, t.y.
- Saraç, M. A. Yekta. *Klâsik Edebiyat Bilgisi-Belâgat*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2001.
- Semerkindî, Ebu'l-Leys. Şerhi's-Semerkindî ala Risaleti'l-Adudiyye (Haşiyeye ala Şerhi's-Semerkindî ala Risaleti'l-Adudiyye içinde). Mısır: el- Matbaatu'l-Ezheriyye, 1929.

- Seyyid Hafız. *Haşiye cedide ala Ali Kuşî (Risale-i vad'îyye ile birlik-te)*. İstanbul: Salah Bilici Kitapevi, 1305.
- Siirdî, Molla Halil. er-Risâletü'l-vad'îyye. Macit Sevgili Kitaplığı, müstensih: Şeyh Mazhar Efendi, 1370, 1a-15a.
- Siirdî, Molla Halil. er-Risâletü'l-vad'îyye. Macit Sevgili Kitaplığı, müstensih: Muhammet Emin Lutfi el- Basyatî, t.y., 1a-11a.
- Siirdî, Molla Halil. er-Risâletü'l-istiare. Macit Sevgili Kitaplığı, müstensih: Şeyh Mazhar Efendi, 1370, 1a-15a.
- Siirdî, Molla Halil. er-Risâletü'l-istiare. Macit Sevgili Kitaplığı, müstensih: Muhammet Emin Lutfi el- Basyatî, t.y., 1a-6b.
- Sürücü, M. Salih. "Vaz' İlmi ve "El-'Ucâletü'r-Rahmiyye". *Amasya İlahiyat Dergisi*/13 (Aralık 2019), 557-590.
<https://doi.org/10.18498/amaillad.585259>
- Taftazânî, Saduddin. *Mubtasaru'l Meâni*. İstanbul: Abdullah Kırmî Matbaası, 1307.
- Tala, Murat. "Belâgatte Metafor Problemi: Bir Anlam, Yapı ve Mecâz Sorunu Olarak İstiâre-i Mekniyye". *Bilimname* 38/2 (2019), 663-688.
- Tarı, Nihat. "İsâmuddîn el-İsferâyîni'nin Hayatı ve Eserleri". *Har-ran İlahiyat Dergisi*/45 (Haziran 2021): 270-294.
<https://doi.org/10.30623/hij.953009>
- Tekin, Ahmet. "Ahmet Hilmi Koğî'nin "er-Risâletü'l-Hilmiyye fi'l-Kavâ'idü'l-Vad'îyye" Adlı Risalesinin Haşiyesiyle Birlikte Edisyon Kriğiği". *Artuklu Akademi*, 8 (2021/1), 215-264.
DOI: 10.34247/artukluakademi.889025
- Ünsal, Mehmet Fadıl. *İsâmuddîn el-İsferâyîni'nin Şerhu'l-'İsâm li'l-Feride Adlı Eserinin İncelenmesi*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Yağmur, Hilal. "Mecâz (İsti'âre-Mecâz-ı Mürsel) Konusunun Belagat Kitaplarında Ele Alınışına Dönük Bazı Tespit ve Ö-

neriler”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10/52 (Ekim 2017), 285-292.

Yıldırım, Abdullah. *Vad' İlmi ve Unkûdu'z-Zevâbir / Ali Kuşçu (İnceleme - Değerlendirme)*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.

Yıldız, Musa. “Bir Dilci Olarak Ali Kuşçu ve Risale fi'l- İstiaresi”. *İslam Araştırmaları Dergisi*, S.3 (1999), 215-234.

Kitabe Yayınları: 44

KUR'ÂN TEFSİRİNDE TENEVVÜ İHTİLAFI

-Çoklu Hakikat-

Mehmet YAŞAR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak

FCR

Baskı ve Cilt

NY MATBAACILIK YAYINCILIK

KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.

Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Mart 2023

ISBN: 978-605-72717-5-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60

Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Abbas, Fazl. *İtticâhâtü't-Tefsîr ve Menâhicü'l-Mufessirin fi'l-Asri'l-Hadis: et-Tefsîr Esâsiyyâtuh ve İtticâhâtuh*. Amman: Mektebetü Dendis, 1426/2005.
- Mansûr, Saïd. *es-Sünen*. thk. Sa'd b. Abdullah b. Abdülazîz Âli Humeyyid. b.y.: Dâru'l-Sami'i, 1997.
- Harbî, Ebû İshâk İbrâhîm b. İshâk b. İbrâhîm. *Garibü'l-hadis*, thk. Süleyman b. İbrâhîm Muhammed el-Aïd. Mekke: Camiatü Ümmü'l-Kurâ, 1405.
- Abbâs, Fazl b. Hasen Âl. *et-Tefsîr esâsiyyâtühü ve'tticâhâtühü ve menahicuhü fi'l-'asri'-hadis*. Ürdün: Daru'n-nefâis, 2016.
- Abdülcebbâr, Kadî'l-kudât Abdülcebbâr b. Ahmed b. el-Hemedâni. *Tefsîrû Kadî Abdülcebbâr el-Mu'tezilî*, thk. Hıdır Muhammed Nebha. Beyrut: Dâru'l-kütübî'l-ilmiyye, 1971.
- Ahfes, Ebû'l-Hasen Saïd b. Mes'ade el-Mücâşü el-Belhî el-Evsat, *Me'âni'l-Kur'an*. thk. Hadi Mahmud Kırae. Kahire: Mektebetü'l-Hancî, 1990.
- Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî. *el-Müsned*, nşr. Şuayb el-Arnaût. b.y.: Müessesetü'r-risâle, 1421/2001.
- Ahmed, Hasan İzzettin b. Hüseyin Abdülfettah. *Mu'cem ve Tefsîr Luğavî li Kelimâti'l-Kur'an*. Kahire: el-Hey'etu'l-Âmme li'l-Kitab, 2008.
- 'Ak, Hâlid Abdurrahmân. *Usûlü't-tefsîr ve kavâiduhu*. Beyrut: Dâru'n-Nefâis, 1986.
- Âlûsî, Mahmûd el-Hüseyinî. *Rûbu'l-me'âni fi tefsîri'l-Kur'âni'l-'azîm ve's-seb'îl-mesâni*. thk. Ali 'Abdülbârî Atiyye. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1415.
- Askalânî, İbn Hacer. *Fethü'l-bâri*. thk. Muhammed Fuâd b. Abdülbâkî. Beyrut: Dâru'l-Marife, 1379.
- Begavî, Ebû Muhammed Hüseyin b. Mes'ûd b. Muhammed Ferrâ'. *Me'âlimü't-tenzîl*. nşr. Abdürrezzâk Mehdî. Beyrut: Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, 1420.

- Bikâi, Burhânüddîn İbrâhîm b. Ömer b. Hasen er-Rubât el-Hırbevî. *Nazmü'd-dürer fî tenâsübi'l-âyât ve's-süver*. Kahire: Dârü'l-kütübi'l-İslâmiyye, 1431.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. *el-Câmi'u's-sabîh*. nşr. Muhammed Züheyr b. Nasr. b.y.: Dâru Tavki'n-Necât, 1422/2001.
- Büyük, Enes. "Sahâbe Tefsirinde Hakikî İhtilâf Problemi ve Gereklere". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 51 (2019), 107-129.
- Cessâs Ebû Bekr Ahmed b. Ali er-Râzî. *Abkâmü'l-Kur'an*. thk. Abdüsselam Muhammed Ali Şahin. Beyrut: Dârü'l-kütübi'l-ilmîyye, 1994.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *es-Savâ'iku'l-mürsele fî'r-reddi 'ale'l-Cehmiyye ve'l-Mu'attıla*, thk. Ali b. Muhammed ed-Dahilullah. Arabistan: Dârü'l-Asime, 1408.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *et-Tibyân fî aksâmi'l-Kur'an*. thk. Muhammed Hâmid el-Fakî. Beyrut: Dârü'l-Ma'rife, ts.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *İğâsetü'l-lehfân min mesâyidi's-şeytân*. thk. Muhammed Hamid el-Fakî. Arabistan: mektebetü'l-maarif, ts.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *Medâricü's-sâlikin beyne menâzili iyyâke na'büdü ve iyyâke neste'in*. thk. Muhammed el-Mu'tasım-Billâh. Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-Arabî, 1996.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Kerîm*, thk. İbrâhîm Ramadan. Beyrut: Dâru Mektebeti'l-Hilâl, 1410.
- Cezerî, Ebü'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ali b. Yûsuf. *en-Neşr fî'l-kurâ'âti'l-aşr*. nşr. Ali Muhammed ed-Dabbâ'. b.y.: el-Matbaatü't-Ticâriyyetü'l-Kübrâ, ts.
- Cezerî, Ebü'l-Hayr Şemsüddin. *en-Neşr fî'l-kurâ'âti'l-aşr*. nşr. Ali Muhammed ed-Dabbâ'. b.y.: el-Matbaatü't-Ticâriyyetü'l-Kübrâ, ts.
- Çalışkan, İsmail. "Tefsirde Sahâbe İhtilafı", *XII. Tefsir Akademisyenleri Koordinasyon Toplantısı: Kur'an ve Sahâbe Sempozyumu*

- mu, ed. Hasan Kesin- Abdullah Demir 217-242. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 2016.
- Demircigil, Bayram. "Tefsirde İhtilaf Karşıtı Söylemin Tahlil ve Tenkidi". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 21/40 (2019), 443-468.
- Dereli, Muhammed Vehbi. *Kur'ân Tefsirinde Yanlıgı Sebepleri ve Bunlardan Korunma Yolları*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2008.
- Derzeze, Muhammed İzzet. *et-Tefsirü'l-hadis*. Kahire: Dâru İhyâi'l-kütübi'l-Arabîyye, 1383.
- Dihlevî, Şah Veliyyullah Ahmed b. Abdirrahîm. *el-Fevzül-kebir fi usûli't-tefsir*. çev. Selmân Hüseyinî en-Nedvî. Kahire: Dâru's-sahve, 1407/1986.
- Ebü Hayyân, Muhammed b. Yûsuf b. Ali b. Yûsuf el-Endelüsî. *el-Babrül-muhîb fi't-tefsir*. thk. Sıdkî Muhammed Cemîl. Beyrut: Dârü'l-fîkr, 1999.
- Ebü Zehre, Muhammed b. Ahmed b. Mustafâ. *Zebretü't-tefâsîr*. b.y.: Dârü'l-fîkr el-Arabî, ts.
- Ebüs-suûd, Muhammed b. Muhammed b. Mustafâ. *İrşâdü'l-'akli's-selîm ilâ mezâya'l-Kitâbi'l-Kerîm*. Beyrut: Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî, ts.
- Useymîn, Muhammed bin Salih. *Tefsiru'l-fâtîha ve'l-Bakara*. Suudi Arabistan: Dâru İbni'l-Cevzî, 1423.
- Endelüsî, Muhammed b. Yûsuf b. Ali b. Yûsuf b. Ebü Hayyân. *el-Babrül-muhîb fi't-tefsir*. thk. Sıdkî Muhammed Cemîl. Beyrut: Dârü'l-fîkr, 1999.
- Eş'arî, Ebü'l-Hasan. *el-İbâne 'an usûli'd-diyâne*. thk. Fevkiyye Hüseyin Mahmûd. Kahire: Dârü'l-Ensar, 1397.
- Ferrâ, Yahyâ b. Ziyâd. *Me'âni'l-Kur'ân*. nşr. Ahmed Yûsuf Necâti-M. Ali en-Neccâr. Kahire: Dâru'l-Mısriyye, 1955.
- Füneysân, Suûd b. Abdillâh. *İhtilâfu'l-müfessirin esbâbuhü ve âsarühü*. Riyad: Dâru İşbiliyye, 1997.
- Gazzâlî, Ebü Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ahmed. *el-Mustasfâ*. thk. Muhammed Abdüsselâm Abdü's-Şâfiî. b.y.: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1993.

- Han, Sıddık Hasan. *Fethu'l-beyân fî makasidî'l-Kur'an*. nşr. Abdullah b. İbrâhîm el-Ensârî. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1992.
- Harbî, Hüseyin b. Ali b. Hüseyin. *Kavaidü't-tercih inde'l-müfessirin*. Riyad: Dâru'l-Küds, 1996.
- Hatîb, Muhammed Accâc, *es-Sünnetü kable't-tedvîn*. Beyrut: Daru'l-fîkr, 1980.
- Havvâ, Saîd. *el-Esâs fi't-tefsîr*. Kahire: Darü's-Selâm, 1424.
- Hâzin, Alâüddîn Alî b. Muhammed b. İbrâhîm. *Lübâbü't-te'vil fi me'âni't-tenzîl*. nşr. Muhammed Ali Şahin. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye, ts.
- Hevvârî, Hûd b. Muhakkem. *Tefsîru kitâbillâhî'l-'azîz*. nşr. Belhâc b. Saîd Şerîfî. Cezayir: Darü'l-Besâ'ir, ts.
- Humeydan, İsam b. Abdülmuhsin. *es-Siretün-nebeviyye min hilâli ebemmi kutubi't-tefsîr*. Medine: Mucemme'u'l-Melik Fahd li-Tıbâ'atî'l-Mushafî's-şerîf, ts.
- İbn Abdilberr Ebû Ömer Cemâlüddîn Yûsuf b. Abdillâh b. Muhammed en-Nemerî, *et-Tembîd li-mâ fil-Muvatta' mine'l-me'âni ve'l-esânîd*. thk. Mustafa b. Ahmed el-Alevî - Muhammed Abdülkebîr el-Bikrî. Mağrib: Vizaretü'l-Evkâf ve's-Şuûni'l-İslâmiyye, 1387.
- İbn Âşûr, Muhammed et-Tâhir b. Muhammed b. Muhammed et-Tâhir. *et-Tabrîr ve't-tenvîr*. Tunus: ed-Dârü't-Tûnusiyye, 1984.
- İbn Atıyye el-Endelüsî, Ebû Muhammed Abdülhak b. Galib b. Abdîrrahmân. *el-Muharrerü'l-vecîz fî tefsîri'l-kitâbî'l-'azîz*. nşr. Abdüsselam Abdüşşafi Muhammed. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye, 1422.
- İbn Cüzey Ebül-Kâsım Muhammed b. Ahmed b. Muhammed Kelbî. *et-Teshîl li-'ulûmi't-tenzîl*. nşr. Abdullah Halidî. Beyrut: Dâru'l-Erkam b. Ebî'l-Erkam, 1416.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed. *el-Musannaf*, thk. Sa'd b. Nasr eş-Şusrî. Riyad: Daru Künuz, 2010.
- İbn Ebî Hâtîm Râzî, *Tefsîrül-Kur'âni'l-'azîm*. thk. Esad Muhammed et-Tayyib (Arabistan: Mektebetü Nizar, 1419),

- İbn Haldun, Abdurrahman b. Muhammed b. Muhammed *Dîvânü'l-mübtedâi ve'l-haber fi târihi'l-'Arab ve'l-Berber ve men âsârahum min zevi's-şe'nî'l-ekber*. thk. Halil Şahade vd. Beyrut: Dârü'l-fıkr, 1988.
- İbn Hanbel, Ahmed. *Fezâilü's-sabâbe*. thk. Vasiyullah Muhammed Abbas. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1983.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *İ'lâmü'l-muvakkî'in 'an rabbi'l-âlemin*, thk. Muhammed Abdüsselam İbrâhim. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1991.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *Cilâü'l-efbâm fi's-Salat ve's-Selam alâ Hayri'l-En'am*. thk. Şuayb el-Arnaût - Abdülkâdir "w2eggel-Arnaût. Kuveyt: Dârü'l-Urube, 1987.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *İddetü's-Sâbirin ve Zahiretü's-Şâkirin*. Medine: Dârü't-Türâs, 1989.
- Cevziyye, İbn Kayyim. *es-Savâiku'l-Mursele ale'l-Cehmiyye ve'l-Muattıla*. thk. Hüseyin b. 'Ukkâşe b. Ramazan. Beyrut: Dâru İbn Hazm, 2020.
- Cevziyye, İbn Kayyim. Muhammed b. Ebî Bekr b. Eyyüb Şemsüddîn el- Cevziyye. *et-Tibyân fi aksâmi'l-Kur'an*. nşr. Muhammed Ahmed el-Fakî. Beyrut: Dârü'l-Ma'rife, ts.
- İbn Kesîr, Ebü'l-Fidâ İsmail b. Ömer Kureşî. *Tefsîrül-Kur'ânî'l-'azîm*. nşr. Muhammed Hüseyin Şemsüddîn. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye, 1419.
- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim b. ed-Dîneverî. *Te'vilü müşkilî'l-Kur'an*, thk. İbrâhim Şemsiddîn. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-İlmiyye, ts.
- İbn Münzir, Ebû Bekr Muhammed b. İbrâhîm. *Kitabu Tefsîri'l-Kur'an*, nşr. Sa'd b. Muhammed Sa'd. Medine: Dârü'l-meâsir, ts.
- İbn Receb, Ebü'l-Ferec Zeynüddîn Abdurrahmân b. Ahmed b. Abdirrahmân. *Ravâiu't-Tefsîr el-Câmiu li Tefsîri'l-İmam İbnReceb el-Hanbelî*. Arabistan, Daru'l-Asıme, 2001.
- İbn Sellâm, Yahyâ Ebî Sa'lebe. *Tefsîru Yahyâ b. Sellâm*. nşr. Hind Şelebî. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye, 1425/2004.

- İbn Teymiyye, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddîn Ahmed b. Abdilhalîm b. Mecdidîn. *İktizâ'ü's-sırâti'l-müstakîm li-muhâlefeti ashâbi'l-cahim*. thk. Nâsır Abdülkerîm el-Akl (Beyrut: Dâru 'Âlemi'l-Kutub, 1999).
- İbn Teymiyye, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddîn Ahmed b. Abdilhalîm b. Mecdidîn Abdisselâm. *Câmiu'l-Mesâil*. thk. Muhammed. Aziz Şems vd. Beyrut: Daru İbn Hazm, 2019.
- İbn Teymiyye, *Minbacü's-Sünne*. thk. Muhammed Reşâd Sâlim Medine: Câmîatü'l-İmâm Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye, 1986.
- İbn Teymiyye, *Mukaddime fi usûli't-tefsîr*. Beyrut: Dâru mektebeti'l-hayât, 1490/1980.
- İbn Teymiyye, *Nubuwwât*, thk. Abdülazîz b. Salih et-Tuyân. Riyad, Advâ's-Selef, 2000.
- İbn Teymiyye, Takıyyüddîn Ebü'l-Abbâs Ahmed b. Abdilhalîm. *Mecmû'u fetâvâ*. nşr. Abdurrahman b. Muhammed Kasım. Riyad: Mecmau'l-Melik Fahd li't-Tibaeti'l-Mushafi's-Şerif, 1416/1995.
- İbn Teymiyye, Takıyyüddîn. *Beyânü telbisi'l-Cehmiyye fi te'sisi bi-de'ibimi'l-kelâmiyye*. Riyad: Mecmau'l-Melik Fahd li't-Tibaeti'l-Mushafi's-Şerif, 1426.
- İbn Teymiyye, Takıyyüddîn. *Buğyetü'l-mürtâd fi'r-red ale'l-mütefelsife ve'l-karâmita ve'l-bâtıniyye*. thk. Musa b. Süleyman ed-Deviş. Medine: Mektebetü'l-ulûm ve'l-hikem, 1995.
- İbn Teymiyye, Takıyyüddîn. *Mukaddime fi usûli't-tefsîr*. Beyrut: Dâru mektebeti'l-hayât, 1490/1980.
- İbn Vehb, Abdullah b. Vehb b. Müslim Ebû Muhammed el-Misrî. *Tefsîru'l-Kurân min Câm'i'i Abdullah b. Vehb* (Mukaddime). thk. Miklos Muranyi, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 2003.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed İbrâhîm el-Absî el-Kûfî. *el-Musannef*. Riyâd: Mektebetü'r-Rüşd, 1989.
- İbn Hibban, Ebû Hâtîm Muhammed b. Hibban b. Ahmed. *el-Mecrûhîn mine'l-muhaddisin*. thk. Hamdi Abdulmecid Selefî. Riyâd: Dâru'l-Sami'i, 2000.

- İbnü'l-Cevzî, Cemâlüddîn Abdurrahmân b. Ali b. Muhammed Bağdâdî. *Zâdü'l-mesîr fi 'ilmi't-tefsîr*. nşr. Abdürrezzak Mehdî. Beyrut: Dârü'l-kitâbi'l-Arabî, 1412.
- İbnü'l-Esîr, Ebü'l-Hasen İzzüddîn Ali b. Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî. *Câmi'u'l-usûli-ebâdisi'r-Resûl*. nşr. Abdülkâdir el-Arnaût. b.y.: Mektebetü'l-Havlânî, ts.
- İbnü's-Salâh, Ebû Amr Takıyyüddîn Osmân b. Salâhiddin Abdirrahmân b. Mûsâ eş-Şehrezûrî. *Ma'rifetü envâ'i 'ilmi'l-hadis*. thk. Nûreddin Itr. Suriye: Darü'l-fikir, 1987.
- İcî, Muînüddîn Muhammed b. Abdirrahmân b. Muhammed. *Câmi'u'l-beyân fi tefsiri'l-Kur'an*, Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye, 2004.
- İsfahânî, Ebü'l-Kasım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal er-Râgıb. *el-Müfredât fi garibi'l-Kur'an*. thk. Safvân Adnân Davûdî. Şam: Dârul-Kalem, 1412/1991.
- İsfahânî, Ebü'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal er-Râgıb. *Tefsîru Râgıb el-İsfahânî*, Muhammed Abdülaziz Besyûnî. Tanta: Külliyyetü'l-Âdâb, 1999.
- Kahraman, Ferruh. "Tefsir Usülünde İhtilaf Algısının Bazı Çıkmazları ve İhtilafa Alternatif Bakış Açısı". *Usûl: İslam Araştırmaları* 12 (2009), 131-158.
- Kahraman, Ferruh. "Tefsirde Tenevvü ve Tezâd İhtilâfı Ayrımının Yetersizliği". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/24 (2013), 85-107.
- Kahraman, Ferruh. *Ulûmu'l-Kur'an Özelinde Tefsirde İhtilâflar*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2011.
- Kara, Osman. "Müfessirlerin Sahih Yorum Farklılıklarının Sebepleri". *Din Bilimleri Akâdemik Araştırma Dergisi* 9/3 (2011), 73-94.
- Kâsımî, Muhammed Cemâlüddîn b. Muhammed Saîd b. ed-Dımaşkî. *Mebâsinü't-te'vil*. nşr. Muhammed Basil Uyûn es-Sûd. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye, 1418.
- Kattân, Mennâ' Halil. *Mebâbis fi 'ulûmi'l-Kur'an*. Mektebetü'l-Maârif, 2000.

- Cevziyye, Kayyim. Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ebî Bekr b. Eyyüb ez-Zürâî ed-Dımaşkî, *Hâdî'l-Ervâh İla Bilâdî'l-Efrâb*. Kahire: Matbaatü'l-medenî, ts.
- Kisâî, Ebû'l-Hasen Ali b. Hamza b. Abdillâh el-Kûfî, *Meâni'l-Kur'an*. thk. İsa Şehâte İsa. Kahire: Dârü Kubâ, 1418/1998.
- Halil, Ahmed. *Kitâbü'l-'Ayn*, nşr. Mehdi el-Mahzûmî -İbrâhim es-Sâmerrâi. Beyrut: Mektebetü'l-hilâl, 1408/1988), 8/346.
- Kur'an. Erişim 5 Şubat 2023. <https://kuran.diyaret.gov.tr>.
- Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh. *el-Câmi' li-ahkâmî'l-Kur'an*. nşr. Ahmed Berdevüni. Kahire: Dârü'l-kütübî'l-Mısıriyye, 1964.
- Mahmûd, Munî b. Abdülhâlim. *Menâbicü'l-müfessirin*. Kâhire: Dârü'l-kitâbi'l-Mısri-Beyrüt: Dârü'l-kitâbi'l-Lübnânî, 1421/2000.
- Mâtürîdî, Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd. *Kitâbü't-tevhîd*, thk. Bekir Topaloğlu- Muhammed Aruçi. Ankara, İsam Yayınları, 2003.
- Mâtürîdî, Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd Ebû Mansûr. *Te'vilâtü Ehlî's-sünne*, nşr. Mecdî Baslûm. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1426/2005.
- Mâverdi, Ebû'l-Hasen Ali b. Muhammed b. Habib Basrî. *en-Nüket ve'l-'uyûn*. nşr. Seyyid b. Abdülmaksûd b. Abdürrahîm. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye.
- Me'mûn Hammûş, *et-Tefsîrül-me'mûn alâ menbeci't-tenzil ve's-sahibi'l-mesnûn*. b.y.: y.y. 2007.
- Merâgî, Ahmed Mustafa. *Tefsîrül-Merâgî*. Mısır: Mustafâ el-Bâbî, 1936.
- Merkezü't-tefsir ve'l-Ma'lumat el-Kura'niyye, *Mevsûatü't-tefsîr bil-me'sûr*, müşrif. Müsâid b. Süleyman et-Tayyâr vd. Beyrut: Daru İbn Hazm, 2017.
- Mukâtil, Ebû'l-Hasen Süleymân b. Beşîr Ezdî Belhî. *Tefsîru Mukâtil b. Süleymân*. nşr. Abdullah Mahmûd Şehhâte. Beyrut: Dârü ihyâi't-türâsî'l-Arabî, 1423.
- Mübârekpûrî, Muhammed Abdurrahmân b. Abdîrrahîm. *Mirâtü'l-Mefâtib Şerhu Mişkâti'l Mesâbib*. Hindistan: İdaretü'l-buhûsi'l-İlmiyye, 1983.

- Müslim, Ebül-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. *el-Câmi'u's-sabih*. nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâkî. Beyrut: Dâru ihyâit-türâsi'l-Arabî, ts.
- Mütehassis Ulemâ Heyeti, *el-Mevsû'atül-Kur'âniyyeti'l-mütehasasa*. Mısır: el-Meclisü'l-A lâ li'ş-Şuûni'l-İslâmiyye, 1422/2002.
- Müzenî, Ebü İbrâhîm İsmâîl b. Yahyâ b. İsmâîl. *Şerhu's-sünne*. nşr. Cemal İ'zun. Arabistan: Mektebetül-Gureba, 1415/1915.
- Nalbant, Sümeyra. *Tefsirde Sabâbe İhtilafı: Taberi Örneği (es- Seb'u't-Tıvâl Bağlamında)*. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Nehhâs, Ebü Ca'fer. *İ'râbü'l-Kur'an*. thk. Abdulmünim Halil İbrâhîm. Beyrut: Dâru'l-kütübi'l-ilmiiye, 1421.
- Nesefî, Ebül-Berekât Abdullah b. Ahmed. *Medârikü't-tenzil ve hakâiku't-te'vil*. nşr. Yusuf Ali Bedevî. Beyrut: Dâru'l-kelimi't-tayyib, 1419/1998.
- Nisâbüri, Hâkim. *Ma'rifetü 'ulümi'l-hadis*. nşr. Seyyid Muazzam Hüseyin. Beyrut: Dârü'l-kütübi'l-İlmiyye, 1977.
- Nisâbüri, Muhammed b. Abdillâh b. Muhammed el-Hâkim. *el-Müstedrek 'alê's-Sahihayn*. thk. Mustafa Abdülkadir Atâ. Beyrut: Dârü'l-kütübi'l-ilmiiye, 1990.
- Nisâbüri, Nizâmüddîn Hasen b. Muhammed b. Hüseyin el-A'rec. *Garâ'ibü'l-Kur'an ve rega'ibü'l-furkân*, nşr. Zekeriyyâ Umeyrât. Beyrut: Daru'l- Kütübi'l-İlmiyye, 1416.
- Pânîpetî, Senâullah. *et-Tefsirü'l-Mazhari*. thk Gulâm Nebî et-Tûnisî. Pakistan: Mektebetü'r-Rüşdiyye, 1412/1992.
- İsfahânî, Râgıb. Ebül-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal. *Tefsiru Râgıb el-İsfahânî*. thk. Muhammed Abdülaziz Besyûnî. Tanta: Külliyyetü'l-Âdâb, 1999.
- Râzî, Ebü Abdillâh Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin. *Mefâtihu'l-gayb. et-Tefsirü'l-kebir*. Beyrut: Dâru ihyâit-türâsi'l-Arabî, 1420.
- Rızâ, Reşid. *Tefsirü'l-Kur'âni'l-hakim (Tefsirü'l-Menâr)*. Kahire: el-Hey'etü'l-Mısriyyetü'l-âmmе, 1990.

- Sa'dî, Ebû Abdillâh Abdurrahmân b. Nâsır b. Abdillâh b. Nâsır. *Tefsîrül-kerimî'r-rahmân fî tefsîri kelâmî'l-mennân*. nşr. Abdurrahman b. Muallâ el-Lüveyhık. b.y.: Müessesetu'r-risâle, 2000.
- Sa'lebî, Ahmed b. Muhammed b. İbrâhîm. *el-Kesf ve'l-beyân fî tefsîri'l-Kur'ân*. thk. Ebû Muhammed b. Âşûr. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, 2002.
- San'ânî, Ebû İbrâhîm İzzüddîn Muhammed b. el-İmâm el-Mütevekkil-Alellah İsmâil. *Tavzihu'l-efkâr li-me'ânî Tenkihî'l-enzâr*. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-İlmiyye, 1997.
- San'ânî, Abdürrezzâk b. Hemmâm b. Nâfi'. *Tefsîru Abdürrezzak*. nşr. Mahmut Muhammed Abduh. Beyrut: Dârü'l-kütübî'l-İlmiyye, 1419.
- Sayis, Muhammed Ali. *Tefsîru ayatî'l-abkâm*. thk. Nacî Süveydan, el-(b.y.: Mektebetü'l-asriyye li't-tiba'a ve'n-neşr, 2002.
- Semerkandî, Ebül-Leys İmâmül'hüd Nasr b. Muhammed b. Ahmed b. İbrâhîm. *Tefsîrül-Kur'ânî'l-Kerim (Tefsîru Ebî'l-Leys es-Semerkandî . b.y., ty., ts.*
- Sicistânî, Ebû Dâvûd Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk el-Ezdi. *Sünenü Ebî Dâvûd*. thk. Şuayb el-Arnâvut. Darü'r-Risâle el-Alemiyye, 2009.
- Sülemî, İzzüddîn Abdülazîz b. Abdisselâm b. Ebî'l-Kasım. *Kavâ'idü'l-abkâm fî mesâlibî'l-enâm*. thk. Tahâ Abdurrauf Sa'd. Kahire: Mektebetü'l-Külliyat, 19919.
- Sülemî, İzzüddîn Abdülazîz b. Abdisselâm b. Ebî'l-Kasım. *Tefsîrül-Kur'ân*, thk. Abdullah el-Vehbî. Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1996.
- Süleymân, Mukâtîl. *Tefsîru Mukâtîl b. Süleymân*. nşr. Abdullah Mahmûd Şehhâte. Beyrut: Dâru İhyâi't-türâsi'l-Arabî, 1423.
- Süveylim, Ebû Şühbe, Muhammed b. Muhammed. *el-İsrailiyyat ve'l-Mevduat fî Kütübî't-Tefsîr*. b.y.: Mektebetü's-sünne, ts.
- Süyûtî, Abdurrahmân b. Ebî Bekr Celâlüddîn. *ed-Dürrül-mensûr fî't-efsîr bi'l-me'sûr*. Beyrut: Dârü'l-fıkr. ts.
- Süyûtî, Abdurrahmân b. Ebî Bekr Celâlüddîn. *el-İtkân fî 'ulûmî'l-Kur'ân*. nşr. Muhammed Ebül-Fazl İbrâhîm. Kahire: el-Hey'etü'l-Mısriyyetü'l-âmmе li'l-kitâb, 1394/1974.

- Süyütî, Ebü'l-Fazl Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed el-Hudayrî. *Tedrib-ür-râvî fi şerhi takrib-in-Nevevî*. thk. Ebû Kuteybe Muhammed el-Faryâbî. b.y: Dâru Taybe, ts. Şa'râvî, Muhammed Mütevellî. *Tefsîru eş-Şa'râvî*. b.y.: Metabiu ahbarî'l-yevm, 1997.
- Şadi Eren, "Kur'an'ın Bütünlüğü ve Tefsirde Tenevvü İhtilafı", *EKEV Akademi Dergisi-Sosyal Bilimler* 1/2 (1998) 23-32.
- Şâfiî, Muhammed b. İdrîs. *el-Üm*. Beyrut, Dârü'l- ma'rife, 1990.
- Şâfiî, Muhammed b. İdrîs. *er-Risâle*. thk. Ahmed Şakir. Mısır: Mektebetü'l-Halebî, 1940.
- Şâtıbî, İbrâhîm b. Mûsâ b. Muhammed el-Lahmî Gırnâtî. *el-Muvâ-fakât*. nşr, Meşhûr b. Hasan. Dâru İbn Affân, 1417/ 1997.
- Şâyi', Muhammed Salih. *Esbâbü ihtilâfi'l-müfessirin*. Riyad: Mektebetü'l-ubeykan, 1995.
- Şevkânî, Muhammed b. Alî b. Muhammed. *Fethu'l-kadir*. Şam: Dâru İbn Kesîr, 1414.
- Şinkîtî, Muhammed el-Emîn b. Muhammed el-Muhtâr b. Abdil-kâdir el-Cekenî. *Edvâ'ül-beyân fi izâhî'l-Kur'an bi'l-Kur'an*. Beyrut: Dârü'l-Fikr, 1415/1995.
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr b. Yezîd b. Galib el-Âmülî. *Câmi'u'l-Beyân an te'vîli âyi'l-Kur'an*, nşr. Ahmed Muhammed Şakir. Müessesetü'r-risâle, 1420/200.
- Tayyâr, Müsâid b. Süleyman. *Tefsîru cüz'i 'amme*. Dâru ibni'l- Cevzî, ts.
- Tayyâr, Müsâid b. Süleyman: *Fusûl fi usûlü't-Tefsîr*. Riyad: Dârü'n-neşr, 1993.
- Tayyâr, Müsâid. *et-Tefsîru'l-Lugavî li'l-Kur'âni'l-Kerim*. Arabistan: Dâru İbni'l-Cevzî, 2000.
- Tayyâr, Müsâid b. Süleyman. *Şerhu Mukaddime fi usûlü't-tefsîr*. b.y.: Dâr İbnü'l-Cevzî, 1327.
- Telkenaroğlu, Merter Rahmi. "İslâmi İlimlerde Birleştirici Yorum "Tenevvü İhtilafı". *Diyanet İlmi Dergi* 48/2 (2012), 31-57.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre. *Sünenü et-Tirmizî*. thk. Ahmed Muhammed Şâkir-Muhammed Fuâd Abdul-bâki. Mısır: Mustafâ el-Bâbî, 1395.

- Tüfi, Süleyman b. Abdülkavî b. Abdülkerim. *el-İksir fî ilmi't-tefsir*. thk. Abdülkadir Hüseyin. Kâhire: Mektebetü'l-âdâb,ts.
- Vâhidî, Ali b. Ahmed b. Muhammed Nisâbüri. *Esbâbü'n-nüzûl*, nşr. İsam b. Abdülmuhsin el-Humeydân. Demmâm: Dâru'l-islâh, 1992.
- Vâhidî, Ali b. Ahmed b. Muhammed. *el-Vasit fî tefsiri'l-Kur'âni'l-mecid*. nşr. Adil Ahmed. Beyrut: Dâru'l-kütübî'l-ilmîyye, 1994.
- Vahidî, *et-Tefsirul- basit*. Medine: Câmîatü'l-İmâm Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye, ts.
- Yaşar, Mehmet. "Sahâbe Tefsirinde Tenevvü İhtilafının Ön Planda Olmasının Nedenleri". *Hicri Birinci Asırda İslâmî İlimler -I- Kur'an İlimleri ve Tefsir*, 1 (2020), 465-483.
- Zeccâc, Ebû İshâk İbrâhîm b. es-Serî b. Sehl. *Me'âni'l-Kur'an ve irâbüb*, thk. Abdülcelîl Abduh Şelebî. Beyrut: Âlemü'l-kütüb, 1988.
- Zehebî, Muhammed Hüseyin. *el-İtticâhâtü'l-münharife*. b.y.: Mektebetü'l-vehbe, 1986.
- Zehebî, Muhammed Hüseyin. *el-İsrâ'iliyyât fî't-tefsir ve'l-hadis*. Kahire: Mektebetü Vehbe, 1990.
- Zehebî, Muhammed Hüseyin. *et-Tefsir ve'l-müfessirün*. Kahire: Mektebetü Vehbe, ts.
- Zemahşerî, Ebü'l-Kasım Mahmûd b. Ömer b. Muhammed. *el-Keşşâf 'an haka'iki gava'mizi't-tenzil*. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1407.
- Zerkeşî, Ebû Abdillâh Bedrüddîn Muhammed b. Bahâdır. *el-Burhân fî 'ulûmi'l-Kur'an*. nşr. Muhammed Ebü'l-Fazl İbrâhîm. Kahire: Dâru İhyâi'l-kütübî'l-Arabiyye, 1376/1957.
- Zerzur, Adnan. *Medhal ilâ tefsiri'l-Kur'an ve beyânu İcâzibi*. Beyrut: el-Mektebetü el-İslâmî, 1981.
- Zürkânî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdilbâki b. Yûsuf. *Şerhü'z-Zürkânî 'alâ Muwatta'i'l-İmâm Mâlik*. thk. Tahâ Abdurrauf Sa'd. Kahire: Mektebetü's-Sekâfe ed-Dîniyye, 2003.

Kitabe Yayınları: 45

İBN FÜREKİN HAYATI
ESERLERİ VE TASAVVUFA BAKIŞI

Şaban ARGÜN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

(Sertifika no: 13178)

Editör

İzzet GÜLAÇAR

Mizanpaj ve Kapak

FCR

Baskı ve Cilt

NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.

Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Mayıs 2023

ISBN: 978-605-72717-6-1

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60

Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- AKERİ, Abdulhıy b. Ahmed b. Muhammed b. İmâd, *Şezerâtu'z-Zeheb fî Abbâri men Zeheb*, Mahmud Arnavûd (thk.), Daru İbn Kesîr, Dımaşk 1986.
- ALGAR, Hamid, “İslam Tasavvufu ve Tarikatlar”, *Uluslararası İslam Düşüncesi Konferansı-2*, (25-27 Nisan 1997), İstanbul (170-175).
- ÂMİDÎ, Ali b. Muhammed, *el-İhkâm fî Usûli'l-Abkâm*, Beyrût, 1986.
- ARABÎ, Ebû Bekr, *Kânûnu't-Te'vîl*, Muhammed Süleymânî (thk.), Dâru'l-Garbi'l- İslâmî, Beyrût, 1992.
- ARSLAN, Adnan, “İbn Fûrek'in Tefsir Metodu”, (Uludağ Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul, 2013.
- ASLAN, Abdulgaffar, “IV-V Yüzyılda Tasavvuf Kelâm İlişkisi: İbn Fûrek Örneği”, *Dinî Araştırmalar Dergisi*, C. 5, (61-75).
- _____, “Kelâmıda İlhamın Bilgi Değeri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 20, (26-45).
- ATALAY, Orhan, “Abbâr ve Rubbân (Kur'an'ın Din Adamlarına Yönelik Eleştirisinin İkili Örneği)”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 25, (27-40).
- AVVAD, Muhammed Hassân İbrâhim, *İbn Fûrek ve Âsâruhu'l-Usûliyye (el- Muhtasar fî'l-Usûl)*, Dâru'l-Gavsani li'd-Dirasati'l-Kur'aniyye, Dımaşk 2002.
- AYGAN, Fadıl, “Muhammed b. Ca'fer Es-Sanhaci'nin “Serhu Akideti Ebi İshâk el-İsferâyini Adlı Eserine Göre Ebû İshâk El-İsferâyini'nin Kelâmi Görüşleri”, (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2006.
- BAĞDÂDÎ, Abdulkâhir, *Mezhepler Arasındaki Farklar*, Ethem Ruhi Fiğlalı (ter.), TDV, Ankara, 1990.
- _____, *Usûlu'd-Dîn*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût 1981.
- BAĞDÂDÎ, Hatib, *el-Muntehâbu Min Kitâbi'z-Zühud ve'r-Rekâik*, Amir Hüseyin Sabrî, Dâru'l-Beşairu'l-İslamiyye, Beyrût 2000.

- BAGDATLI, İsmail Paşa, *Hediyetu'l-Ârifin Esmâu'l-Müellifîn ve Âsâru'l- Musannifîn*, MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), İstanbul 1992.
- BEBEK, Adil, “*Kelâm Literatürü Işığında Mucize ve Hz. Muhammed'e Nisbet Edilen Hissi Mucizelerin Değerlendirilmesi*”, İFAV, sayı 18, (121-148).
- BODUR, Osman, “*Müteşabih Ayetlerin Yorumu Kapsamında İbn Fûrek Tefsiri*”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 16, sayı 30, (133- 156).
- BROCKELMANN, Carl, *Târîhu'l-Edebi'l-Arab*, Abdulhalim en-Neccar (Ter.), Dâru'l-Me'ârif, Kahire 1991.
- BULUT, Halil İbrahim, “*Harikulade Olması Açısından Kerâmet ve Mucize İle İlişkisi*”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (SÜİFD)*, Sayı 3, (329-350).
- CAN, Ali, “*İbn Fûrek'in Tefsir Metodu*”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (AÜİFD)*, Erzurum, sayı 40, (187-218).
- CAVANPEREST, Şüca, “*Kur'an'da Tefekkürün Umumi Anlamı*”, *Bakü Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin İlmi Mecmuası*, sayı 20 (389-399).
- CEBECİOĞLU, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ağaç Yay, İstanbul 2009.
- CEYHAN, Semih, “*Zühd*”, *DİA*, C. 44.
- CEZERİ, Ebû Hasan Ali b. Ebû'l-Kerem İzzuddîn İbnu'l-Esîr eş-Şeybânî, *el-Lübâb fî Tebzîbi'l-Ensâb*, Daru's-Sadr, Beyrût 1992.
- CEZZAR, Ahmet Muhammed, *Fahrüddîn er-Râzî ve't-Tasavvuf*, Mektebetu'l- İntizâr, İskenderiye 2000.
- CÜRCANÎ, Seyyid Şerif, *Kitâbu't-Ta'rifât*, Mektebetu'l-Benân, Beyrût 1965.
- ÇALIK, Fatma, “Bir Semantik Analiz Denemesi: “*Kur'an'da 'Kalp' Kavramı*”, *UÜİFD*, sayı 2, (167-190).
- ÇELEBİ, İlyas, “*Zühd ve Kuruluş Dönemlerinde Kelâm-Tasavvuf İlişkisi*”, *İFAV*, sayı 149, (85-107).
- ÇELEBİ, Kâtip, *Keşfü'z-Zunûn an Esmâi'l-Kütüb ve'l-Funûn*, (y.y.), İstanbul 1947.

- ÇİFT, Salih, “Sûflere Göre Bir Bilgi Kaynağı Olarak Marifet”, *17. Kelâm Anabilim Dalları Koordinasyon Toplantısı & Gnostik ve Okültizm Sempozyumu*, sayı 1, (217-232).
- _____, “İlk Dönem Tasavvuf Klasikleri Tarafından İhmal Edilen Bir zühhd Hareketi: Kerrâmiyye”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (UÜİFD)*, sayı 2, (439-462).
- DAMAR, Abdullah, “*Tasavvuf Terimlerinin Oluşumu*”, *İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*, sayı 17, (161-189).
- DEMİR, Ahmet İshak, “*Mütekaddimîn Dönemi Devri Kelâmcularına Göre Bilginin Kaynağı Olarak Kef ve İlhâm*”, (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü) İstanbul, 1993.
- DİMAŞKÎ, Abdulganî Kehhâle, *Mu'cemu'l-Müellifin*, Mektebetu'l-Mesnâ, Beyrût 1961.
- EKİN, Yunus, “*İhlâs Kavramının Semantik Analizi*”, *İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*, sayı 9, (147-160).
- EŞ'ARÎ, Ebû'l-Hasan, *Makâlâtü'l-İslâmiyyîn*, Hellmut Ritter (thk.), Franz Steyr, Wiesbaden 1963.
- FAZLURRAHMAN, Malik, *İslam*, Mehmet Aydın-Mehmet Dağ (ter.),
- FETTENÎ, Muhammed Tâhir b. Ali, *Tezkiretu'l-Mevzu'ât*, Et-Tabatu'l-Menriyye, Kahire 1925.
- FİRÛZÂBÂDÎ, Mecdu'd-Din Muhammed b. Yakub, *el-Kâmûsu'l-Muhît*, Müessesetü'r-Risâle, Kahire 2005.
- FÛREKÎ, Ebû Bekr Ahmet, *en-Nizâmî fî Usûli'd-Dîn*, Süleymaniye Kütphanesi Ayasofya, no. 2378.
- GİBB, Hamilton Alexander Rosskeen, *İslam Medeniyeti Üzerine Çalışmalar*, Atilla Özkök (ter.), İstanbul 1991.
- GÖLPINARLI, Abdalbaki, *100 Soruda Tasavvuf*, Gerçek Yay. İstanbul 1969. GÖZTEPE, Yüksel, “*Gazâli ve Öncesi Bazı Sûflilerin Akla Eleştirel Bakışı*”, *İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*, sayı 19, (297-326).
- GÜNDÖĞDU, Cengiz, “*Doğuş Dönemi Zühhd Ekolleri ve Tasavvuf Mektepleri*”, *EKEV Akademi Dergisi*, sayı 1, (41-46).

- HAKSEVER, Ahmet Cahit, “*Tarikatların Teşekkülü*”, Kadir Özköse (Ed.) *Tasavvuf*, İçinde (218-221).Grafiker yay. Ankara, 2013.
- _____, “*Tasavvufun Tanımı*”, Kadir Özköse (Ed.) *Tasavvuf*, İçinde (13-26), Grafiker Yay. Ankara, 2013.
- İBN ASÂKİR, Ebû'l-Kâsım, *Tebyînu Kizbu'l-Müfteri fi Mâ Nusibe ile'l-İmâm Ebi'l-Hasan el-Eş'arî*, Dâru'l-Kutubi'l-Arabî, Beyrût, 1984.
- İBN FÛREK, Ebû Bekr Muhammed b. el-Hasan, *Tefsîru'l-Kur'an*, Allâl Abdulkadir Bendeviş(thk.), Camiatu'l-Kurâ, Suudi Arabistan, 2009.
- _____, *El-İbâne an Turuki'l-Kâsidîn ve'l-Keşf an Menâbici's-Sâlikîn ve't-Teveffür ilâ İbâdeti Rabbi'l-Âlemîn*, Ahmet Yıldırım-Abdülğaffar Aslan (thk.), Isparta 2014.
- _____, *El-İbâne an Turuki'l-Kâsidîn ve'l-Keşf an Menâbici's-Sâlikîn ve't-Teveffür ilâ İbâdeti Rabbi'l-Âlemîn*, Ahmet yıldırım-Abdülğaffar Aslan (Ter.), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (nşr.), İstanbul 2014.
- _____, *Kitabu'l-Hudûd fi'l-Usûl*, Muhammed Süleymanî (thk.), Dâru'l-Garbi'l- İslamî, Beyrût 1999.
- _____, *Mücerredu Makâlâti'l-Eş'arî*, Daniel Gimaret (thk.), Dâru'l-Meşrik (nşr.), Beyrût 1987.
- _____, *Mücerredu Makalâti's-Şeyh Ebi'l-Hasan el-Eş'arî*, Ahmet Abdurrahim es- Sâiyih (thk.), Mektebetu's-Sekâfetu'd-Diniye (nşr.), Kâhire 2005.
- _____, *Müşkilu'l-Hadîs ve Beyânuhû*, Abdulmu'ti Kal'acî (thk.), Dâru'l-Va'y, Halep, 1982.
- _____, *Müşkilu'l-Hadîs ve Beyânuhû*, Musa Muhammed Ali (thk.), Beyrût 1983.
- _____, *Şerhu'l-Âlim ve'l-Müteallim*, Ahmet Abdurrahim es-Sayih-Tevfik Ali Vehbe (thk.), Mektebetu's-Sekafetu'd-Diniyye, Kâhire 2009.
- _____, *Te'vilu Müşkilu'l-Âsâr*, Selim Ağa Kütüphanesi, no: 227.
- İBN HALLİKAN, Şemsu'd-Dîn Ebû'l-Abbâs Ahmed b. Muhammed, *Vefayâtu'l- A'yân*, İhsan Abbas (thk.), Beyrût 1978.

- İBN HANBEL, Ahmed, *el-Müsned*, Hasan Yıldız, Zekeriya Yıldız, Hüseyin Yıldız(ter.), Ocak yay. İstanbul 2014.
- İBN HAZM, Ebû Muhammed Ali b. Ahmed b. Saïd, *el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvâi ve'n-Nihal*, Abdurrahman Umeyra, Cidde 1982.
- İBN KESÎR, Ebû'l-Fidâ, *el-Bidâye ve'Nihaye*, Mektebetu'l-Meârif, Beyrût 1981.
- İBN TEYMÎYYE, Ebû'l-Abbas Takıyyuddîn Ahmed bin Abdülhalîm bin Mecciddîn bin Abdüsselâm, *Mecmû'ul-Fetavâ*, Abdurrahman b. Muhammed en- Necdî (thk.), Riyâd 1962.
- İBNU'L-MUNZÛR, Ebû Fasl Cemalu'd-Dîn, *Lisânü'l-Arab*, Daru's-Sadr, Beyrût 1994.
- İSFAHÂNÎ, Ebû Nua'ym, *Hilyetu'l-Evliya ve Tabakâtu'l-Esfiyâ*, Mektebetu'l- Hancî-Dâru'l-Fikr, Kahire 1996.
- İSFERAYİNÎ, Ebû Muzaffer b. Muhammed, *Et-Tebîr fi'd-Dîn ve't-Temyîzu'l- Fıraki'n-Nâciye an Fıraki'l-Hâlikîn*, Kemal Yusuf El-Hût (thk.), Âlemu'l-Kütüb, Lübnan 1983.
- İZ, Mahir, *Tasavvuf*, Rahle Yay. İstanbul 1968.
- KÂDÎ İYÂD, Ebû'l Fadl el Yahsûbî es-Sebtü el-Malikî, *eş-Şifâ bi Ta'rifî Hukûki'l- Mustafâ*, Dımaşk, 1392.
- KALAYCI, Mehmet, “Eş'ariliğin Tarihsel Arka Olanı: Küllabîlik”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 2, (399-431).
- _____, *Tarihsel Süreçte Eş'arilik-Maturîdilik İlişkisi*, Ankara Okulu Yay, Ankara, 2013.
- KARA, Mustafa “*Istılabatu's-Süfyye*”, *DİA*, C. 19, TDV, Ankara, 1999.
- _____, “*Fenâ*”, *DİA*, C. 12, TDV, Ankara, 1995.
- KARATAŞ, Çağfer, “*Eş'ari Kelâm Okulu*”, Şaban Ali Düzgün editör (Ed.), *Kelâm El Kitabı*, Grafiker Yay. Ankara, 2012.
- KASAPOĞLU, Abdurrahman, “*Kur'an'da Ümit-İman İlişkisi*”, *İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*, İstanbul, sayı 18, (155-176).
- KELÂBÂZÎ, Ebû Bekr Muhammed b. İshâk, *et-Taa'rruf Li Mezhebi Ehli't- Tasavvuf*, Ahmet Şemsuddîn (thk.), Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût 1993.

- KELBÎ, İbn Dihye, *Edâu mâ Vecebe min Beyânin Vad'i'l-Vadiîne fi Receb*, Muhammed Züheyr Şaviş(thk.), El-Mektebû'l-İslâmî, Dımaşk 1998.
- KONUR, Himmet, “*Makamlar ve Haller*”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (DEÜFD)*, 1995.
- KUŞEYRÎ, Abulkerim, *Kuşeyri Risalesi*, Süleyman Uludağ (Ter.), Der-gâh Yay. İstanbul 1981.
- , *Kuşeyri Risalesi*, Muhammed Coşkun (Ter.), İlk Harf Yay. İstanbul, 2013.
- MAVÎL, Hikmet Yağlı, “*Eş'ariyye'nin Kurucusu Ebû'l-Hasan el-Eş'arî*”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (UÜİFD)*, sayı 2, (69-91).
- MEHDİLÎ, Seyyid Muhammed Akil b. Ali, *Felsefi Tasavvuf*, Mustafa Kılıçlı (ter.), Birey Yay. İstanbul 1998.
- MEMİŞ, Murat, “*Allah'a İzafesi Bakımından Kur'an'da İrade ve Meşîet Kavramları*”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (DEÜİFD)*, 2010, İzmir, sayı 31.
- MISRÎ, Şihabuddîn Ahmed Muhammed, *et-Tibyân fi Garibi Lafzi'l-Kur'an*, Dâru's-Sahâbe, Kahire 1992.
- MOLLAİBRAHİMOĞLU, Süleyman, *Yazma Tefsir Literatürü*, Damlaya Yay.İstanbul 2007.
- NESEFÎ, Ebû'l-Muîn Meymûn b. Muhammed b. Muhammed el-Hanefî, *Tabsiratü'l-Edille fi Usuli'd-Dîn*, Hüseyin Atay-Şaban Ali Düzgün (thk.), TDV Yay., Ankara 1993.
- NEŞŞÂR, Ali Sâmî, *Neş'etü Fikri'l-Felsefi fi'l-İslâm*, Kahire 1978.
- OKUDAN, Rıfat, “*Ebû Bekr Şibli: Hayatı ve Tasavvuf Tarihindeki Yeri*”, *İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, sayı: 19, (211-234).
- ÖNGÖREN, Reşat, “*Başlıca Tarikatlar, Kadîr Özköse*” (Ed.) *Tasavvuf*, İçinde (249- 268), Grafiker Yay. Ankara, 2012.
- ÖZERVARLI, M. Sait, “*İbn Fûrek*”, *Encyclopedia of Islam and The Muslim World*, Richard C. Martin(Ed.), Creston, 2003.
- ÖZLER, Mevlüt, “*Tevhid*”, *DİA*, C. 41, TDV, İstanbul, 2012.
- ÖZTÜRK, Yener, “*Kelâmî Açıdan Hasanenin/İlyiliğın Allah'tan, Seyyienin/Kötülüğün Nefisten Olduğunu Bildiren Ayetin Yorumu*”, *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum, (131-152).

- SÂBÛNÎ, Nüreddîn, *Maturidîye Akâidi*, Bekir Topaloğlu (thk.), Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. Ankara, 2005.
- SEZGİN, Fuat, *Tarihu Turâsi'l-Arabî*, Mahmud Fehmî Hicâzî (ter.), Camiatu'l- İmam Muhammed b. Suud, Riyad, 1983.
- SOYSALDI, H. Mehmet, “Kur'an'da İbadet ve Zikir kavramları”, *FÜİFD*, Elazığ, sayı 3, (1-32).
- _____, “Kur'an Semantiği Açısından Takva”, *FÜİFD*, Elazığ, sayı 1, (21-42).
- SUYÛTÎ, Celâlettin, *el-Hâvî li'l-Fetevâ*, Abdullatif Hasan Abdurrahman (thk.), Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 2000.
- SÛBKÎ, Tacuddîn, *Tabakatu's-Şafii'yyeti'l-Kübrâ*, Mahmud Tanahî-Abdulfettah- Muhammed el-Hulv (thk.), Dâru'l-İhyau'l-Kutubi'l-Arabiyye, Kahire 1993.
- SÜRÛCÛ, İbrahim, “Bir Denge Unsuru Olarak Kur'an'da Hauf ve Recâ”, *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (BİÜFD)*, sayı 5.
- ŞAHRİSTÂNÎ, Muhammed b. Abdülkerim, *el-Milel ve'n-Nihal*, Muharrem Tan (ter.), Yeni Akademi Yay. İstanbul 2006.
- TALİBÎ, Ammar, *Ârâu Ebû Bekr b. Arabî*, Şirketu'l-Vataniyye, Cezayir 1981.
- EMÎMÎ, Abdülkerim Ebû Said, *el-Ensâb*, Abdurrahman b. Yahya(thk.), Dâru'l-Meârifu'l-Osmaniye, Haydarabâd 1962.
- TOPALOĞLU, Bekir, “Tövbe”, *DİA*, C. 41, TDV, Ankara, 2012.
- TUNÇ, Cihad, “İslam Dininde Zikir ve Dua”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (EÜİFD)*, sayı 5, (31-42).
- ULUDAĞ, Süleyman, “Aşk”, *DİA*, C. 4, TDV, İstanbul, 1991.
- _____, “Marifet”, *DİA*, C. 28, TDV, İstanbul, 2003.
- _____, “Murâkabe”, *DİA*, C. 31, TDV, İstanbul, 2006.
- _____, “Müşâbede”, *DİA*, C. 32, TDV, İstanbul, 2006.
- _____, “Tevhid”, *DİA*, C. 41, TDV, Ankara, 2012.
- _____, “Kelâbâzî”, *DİA*, C. 25, TDV, İstanbul, 2002.
- _____, *İslam Düşüncesinin Yapısı*, Dergâh Yay. İstanbul 2009.
- VENŞERİSÎ, Abdulvahid, *Mi'yâru'l-Muğrib ve'l-Câmi'l-Muğrib an Fetâvâ Ehli İfrikîyye ve'l-Mağrib*, Dâru'l-Garbi'l-İslamî, Beyrût 1982.

- WATT, W. Montgomery, *İslam Düşüncesinin Teşekkül Devri*, Ethem Ruhi Fiğlalı (ter.), Birleşik yay. İstanbul 1998.
- YALTKAYA, Mehmed Şerafeddin, “*Kelâm Savaşları*”, *Dâru'l-Fünûn İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, İstanbul, sayı 24.
- KARAGÖZ, Nail, “*Allah'ın İradesi ve Kötü Fiiller*”, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, sayı 2, (191-216).
- YAVUZ, Yusuf Şevki, “*İbn Fûrek*”, *DİA*, TDV, Ankara, 1999.
- _____, “*İlham*”, *DİA*, C. 22, TDV, İstanbul, 2000.
- _____, *İslam Akaidinin Üç Şahsiyeti: Ahmet b. Hanbel, İbn Fûrek, Kâdî Beydavî*, Kültür Yay. İstanbul 1989.
- YILMAZ, Hasan Kamil, *Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2004.
- _____, *Aziz Mahmud Hüdâyî ve Celvetiyye Tarikatı*, İFAV Yay. İstanbul, 1980.
- YÜCE, Mustafa, “*Hâris El-Muhâsibi'ye Göre Haberî Sıfatlar*”, *Kelâm Araştırmaları*, sayı 2, (274-294).
- _____, “*Ebu'l-Muîn En-Neseî' de Bilgi Teorisi*”, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.
- YÜKSEL, Emrullah, “*İlahî Fiillerde Hikmet*”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (AÜİFD)*, sayı 8, (43-76).
- ZEBÎDÎ, İbn Murtazâ el-Hüseynî el-Vâsitî, *İthâfu's-Sâdâti'l-Müttakîn*, Müessesetu't-Tarihu'l-Arabî, Beyrût 1994.
- _____, *Tâcû'l-Arûs Min Cevahiri'l-Kâmûs*, Dâru'l-Fikr, Beyrût 1994.
- ZEHEBÎ, Şemsu'd-Dîn Ahmed b. Osman, *Siyeru A'lamî'n-Nubelâ*, Beşşâr Avvad Marûf (thk.), Müessesetu'r-Risâle, Beyrût 1992.
- ZÛBÎ, Mahmûd, *Mu'cemu's-Sufiyye*, Dâru'l-Cil, Beyrût 2004.

- Montesquieu, C. (1777). *De l'Esprit des Lois*. Paris: Garnier.
- Moore, G. &. (1963). *Modern Poetry from Africa*. Avustralya: Penguin Books.
- Nkrumah, K. (1966). *Yeni Sömürgecilik*. (Çev.A. Sarıca) İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Of Seville, I. (2006). *The Etymologies*. (S. A. Barney, Trans.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Orhonlu, C. (1960, Mart). Osmanlı-Bornu Münasebetine Âid Belgeler. *Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, (23), p. 111-130.
- Özdoğan, M. A. (2000). *Klasik Arap Edebiyatında Edebî Tenkit ve İbn Raşik el-Kayravani'nin Edebî Tenkitteki Yeri*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Doktora Tezi.
- Öznurhan, H. (2006, Kasım). Arap Şiirinde Fahr Teması. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 22 (22), 149-160.
- Parıldı, M. (2007). *Ebu'l-'Atâbiye ve Şiiri*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Parıldı, M. (2010). Fransız Sömürgeciliği Döneminde Kuzey Afrika'da Arap Dili ve Edebiyatına Genel Bir Bakış. *Bilimname Dergisi*, p. 115-132.
- Pouillon, F. (2012). *Dictionnaire des Orientalistes de Langue Française*. Paris: Karthala.
- Rattray, R. S. (1913). *Hausa Folk-Lore Customs, Proverbs, Etc*. Londra: Clarendon Press, Oxford.
- Robert, A. (1963). *l'Afrique Africaine*. Decembre: Edition Seps coulours, VIO.
- Salifou, A. (1993). *La Question Touaregue au Nijer*. Paris: Karthala.
- Senghor, L. S. (1977). *Selected Poems of Leopold Sedar Senghor*. Londra: Cambridge Üniversitesi.
- Thomas, F. (1884). *Vie de René Caillié*. Paris: Tours İmprimerie.

- Dursun, D. (1988). *Afrika*, I. (İstanbul: TDV), 418-426.
- Gibrill, M. a.-M. (Doktoral Thesis 2015). *A Structural-Functional Analysis of the Poetics of Arabic Qaṣīdah: An Ethnolinguistic Study Of Three Qaṣīdahs On Colonial Conquest of Africa By Al-Hājj 'Umar B. Abī Bakr B. 'Uthmān Krachi (1858-1934)*. India: India University.
- Gottheil, R. v. (1906). *Libya, Jewish Encyclopedia* (Vol. VIII). Pennsylvania: West Conshohocken.
- Gouilly, A. (1952). *L'Islam dans l'Afrique Occidentale Française*. Paris: Editions Larose.
- Isaac, H. T. (n.d.). *Malchus (Cleodemus The Prophet), Jewish Encyclopedia*, (Vol. VIII).
- Kahraman, K. (2017). *Afrika'da Bir Direniş Öyküsü- Osman Dan Fodio ve Sokoto Hilafeti*. İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Kavas, A. (2001). XXIV,.. *Kânimi*. İstanbul: TDV.
- Kavas, A. (2003). *Mali* (Cilt XXVII). Ankara: TDV.
- Kavas, A. (2009). *Sudan* (Cilt XXXVII). İstanbul: TDV.
- Kavas, A. (2009, XXXVI). *Samori Ture*. İstanbul: TDV.
- Kourouma, A. *le Soleils des Indépendences*, Points, Paris, 1995.
- Küçük, C. (1988). *Abdülhamid II*. İstanbul: TDV.
- Kurşun, Z. (1996). *el-Hâc Ömer* (Cilt XIV). İstanbul: TDV.
- Kurtuluş, R. (1988). *Afrika* (Cilt 1). İstanbul: TDV.
- Laleau, L. (1931). *Musique Negre, Collection Indigène*.
- Laye, C. (1975). *Le Regard du Roi*. Plon: Librairie Plon.
- le capitaine Binger (١٨٩٢). *Du Niger au Golfe de Guinée par le pays de Kong et le Mossi*. Paris: Hachette.
- Libya, Jewish Encyclopedia, West Conshohocken, Pennsylvania, VIII*. (1906).
- Maiga, M. A. (2021). "Tendidü'l-isti' mâr fi'ş-şi'ri'l-'arabî mine'lğarbi'l-ifriki", *Academic Knowledge* 4 (2), ss. 224-248.
- Martin, B. (1988). *Sömürgeciliğe Karşı Afrika'da Sufi Direniş*, İstanbul: İnsan Yayınlar.
- Marty Paul (1914). *Les Ecoles Maraboutiques du Sénégal Lamédersa de Saint-Louis*. Paris: Ernest Leroux, Éditeur.
- Marty, P. (1917). *Etudes sur l'Islam au Senegal*. Paris: Editions Ernest Leroux.
- Marty, P. (1921). *Marty, Paul, L'Islam en Guinée : Fouta -Diallon*. paris: Editions Ernest le Roux.
- Marty, P. (n.d.). *Etudes sur l'Islam et les Tribus Soudan*. Paris: Editions Ernest Leroux.
- Massey, G. (1881). *A Book of the Beginnings*. London: Williams and Norgate.
- Massey, G. (1881). *A Book of the Beginnings*. London: Williams and Norgate.
- Merrick, C. G. (1905). *Hausa Proverbs*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & co. Ltd.

الكركي، عمر. قصيدة اللآلي بأخبار وتنبيه الكرام، مخطوطة.
مخطوطة رقم ١١٤٣ في قسم المخطوطات العربية، بجامعة نيامي.
مخطوطة رقم: ٣٠٤٣ في قسم المخطوطات العربية بجامعة نيامي.
مخطوطة رقم: ٧٥ في قسم المخطوطات العربية بجامعة نيامي.

المراجع الأجنبية

- Adeniyi Raji, M. G. (June, 1986). *a Modern Trend in Nigerian Arabic Literature The Contribution of Umar Ibrahim, Doktora Thesis*. Londra: School of Oriental and African Studies, Londra Üniversitesi.
- Akçay, A. S. "Afrika Edebiyatına Kısa Bir Giriş", *Hece dergisi*, No:, 246, 247, 248. Ankara, Haziran, 2017.
- Alain, K. s. (Thèse de Doctorat 1999-2000). *La littérature oral au Burkina Faso*. Ouagadougou: Université de Ouagadougou.
- Ali Kyari Benî Şeyh. (2016). yüzyılda Osmanlı-Bornu Münasebetleri .(Tercümen: Muhammed Tandoğan ve Musa Uma),*Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*,1 (2) p. 35-66.
- Alioum, F. (1972). *Le Cercle des Tropiques*. Paris: Présence Africaine.
- Alkali, H. (2002). *The Chief Arbiter: Wazir Junaidu and His Intellectual Contribution*. Sokoto: Centre for Islamic Studies, Usman Dan fodio University.
- Ataöv, T. (2010). *Emperyalizmin Afrika Sömürüsü*.İstanbul: İleri Yayınlar.
- Bailleul, C. (2005). *Sagesse Bambara: Proverbes et Sentences*. Bamako: Donniya.
- Basset, R. (1903). *Contes Populaires D'afrique*. Paris: Librairie Orientale et Americaine.
- Bhêly-Quénun, O. *Un Piège Sans Fin*, Presence Africaine, Paris, 1978.
- Biao, A. K. (2015). *Proverbes du Bénin*. Geneva: Globethics.net Praxis 3.
- Bossard, L. (2009). *Regional Atlas on West Africa*. Paris: OECD Publications.
- Burton, R. F. (1865). *Wit and Wisdom for West Africa*. London: Tinsley, Brothers, 18, Catherine St.
- Ceran, İ. (2008). *Sa'diler* (Cilt XXXV). İstanbul: TDV.
- Çiftçi, F. (2002). Arap Geleneğinde Şair ve Cin İlişkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, 6(13), p. 315-324.
- Çiftçi, F. (2004). Hassân b. Sabit'in Hz. Peygamber İçin Söylediği Mersiyeler. *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* (4), p.79-95.
- Coussy, D. (2000). *la Littérature Africaine Moderne au Sud du Sahara*. Paris: Karthala.
- Dadie, B. (1966). *Afrique debout*, Seghers, Paris.
- Dursun, D. (1992). *Bornu*, VI .(İstanbul: TDV), 293-295.

ياقوت الحموي، ياقوت بن عبد الله. (١٩٧٧). معجم البلدان. بيروت: دار صادر.
يعقوب، علي. (أبريل - يونيو، ٢٠١٢). معوقات التعليم العربي الإسلامي في غرب إفريقيا الأسباب وسبل العلاج. مجلة قراءات إفريقية، العدد: ١٢، ص ٢٦-٣٢.
يعقوب، علي. (سبتمبر - أكتوبر، ٢٠٠٩). اللغة العربية في منطقة غرب إفريقيا "النيجر نموذجاً، مجلة الفيصل. العدد: ٣٩٩-٤٠٠، ص ٤٨-٥٧.
يعقوب، علي. (ذو الحجة ١٤٣٠هـ / سبتمبر ٢٠٠٩م). "اللغة العربية في النيجر بين الماضي والحاضر وتطلعات المستقبل"، مجلة قراءات إفريقية، العدد الرابع، ص ٣٢-٤٠.
يعقوب، علي. (رسالة دكتوراة، ٢٠٠٥/٢٠٠٤). اللغة العربية وآدابها في جمهورية النيجر خلال فترة الاستعمار. نيجيريا: جامعة عثمان بن فودي.
يوسف، محمد خير. (٢٠٠٢). تنمة الأعلام للنزكي. بيروت: دار ابن حزم.

المراجع العربية غير المطبوعة:

أبو تميم، محمد بوبكر. قصيدة أنا عبد، مخطوطة.
البكائي، أحمد بن محمد بن المختار. (د.ت). جواب أحمد البكائي بن المختار بن أحمد للأمير أحمد بن أحمد بن الشيخ أحمد الفلاني في شأن النصراني الآتي عام سبعين ومئتين وألف لتنبكت. مخطوطة.
بخاري تانودي. تاريخ كلوسن، مخطوطة رقم ٦٤، بقسم المخطوطات العربية بجامعة نيامي.
مبا، أحمد. قصيدة "ويخلق ما لا تعلمون". مخطوطة:
http://khassidaenpdf.free.fr/khassida_pdf/Wa%20yakhlukhu%20maalaa%20tahla%20mouna.pdf
جاي، محمد الأمين. المنفى، مخطوطة.
جاي، محمد الأمين. فننا عذراء كوناكري، مخطوطة.
جاي، محمد الأمين. ديوان محمد الأمين جاي. مخطوطة.
جاي، محمد الأمين. روائع آل كرمحوبا في فوتا طوبي ما بين ١٨٠٥-٢٠٠٧م. مخطوطة.
جغورغا، يوسف. "قصيدة وحدة أفريقيا" مخطوطة.
حامد، المختار بن العلامة. قصيدة مخطوطة: http://www.cheikh-skiredj.com/Mukhtar_ibn_Hamidun.pdf
غلامي، مصطفى. قصيدة وأفريقاه، مخطوطة.

منكيلا، يوسو. (ربيع الآخر- جمادى الآخرة /إبريل - يونيو، ١٤٣٢ هـ / ٢٠١١). الأدب العربي الإفريقي بين الأصالة والمتعة الفنية: دراسة الإنتاجات العلمية. مجلة قراءات إفريقية، العدد: ٨، ص ١١١-١٢٠.

منكيلا، يوسو. ٢٠١٣. "دور الشعر العربي في الحفاظ على إسلامية الهوية الإفريقية"، مجلة قراءات إفريقية، العدد ١٦، (ربيع الآخر- جمادى الآخرة ١٤٣٤هـ، أبريل - يونيو). ص ٩٠-١٠٢.

منكيلا، يوسو. دور الشعر العربي بالنهوض بالفصحى في أفريقيا.

[https://www.alarabiahconferences.org/wp-](https://www.alarabiahconferences.org/wp-content/uploads/2019/04/conference_research-379107273-1528095250-2016.pdf)

[content/uploads/2019/04/conference_research-379107273-1528095250-](https://www.alarabiahconferences.org/wp-content/uploads/2019/04/conference_research-379107273-1528095250-2016.pdf)

2016.pdf (تاريخ التصفح: ٢٢،٠٤،٢٠٢٠).

موسى، سليمان. (١٩٩١). من أعلام الثقافة الإسلامية في نيجيريا. مجلة كلية الدعوة الإسلامية. العدد: ٨. ص ١٨١ - ١٩٣

موسى، كامارا محمد. (٢٠١٨). "القيم الإسلامية في شعر الشاعر الغيني محمد الأمين جابي". مجلة الرسالة، ١(٢)، ص ٢١-٣٥.

مولاي، حسن. (٢٠٠٤). فهرس المخطوطات الإسلامية الموجودة بمعهد الأبحاث في العلوم الإنسانية بالنيجر. لندن: مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي.

ي أنغوا، ثالث، لماذا يكرهوننا، Printing and publishin، كانو، ط ٢، ٢٠٠٦.

ميغا، هارون المهدي. (٢٠٠٤). أدب المسلمين في غرب إفريقيا. مجلة الأدب الإسلامي، ١١ (٤٢).

ميغا، هارون المهدي. (يوليو، ٢٠١٣). المراسلات العلمية لعلماء غرب إفريقيا في العصر الحديث وآثارها العلمية والاجتماعية. مجلة قراءات، العدد: (١)، ص ٩٢-١٠٤.

ميغري، محمد الطاهر. (١٩٧٩). إبراهيم إنياس السنغالي حياته وآراؤه وتعاليمه. بيروت: دار العربية.

تمّدي، علي إسحاق. (٢٠١٥). في قبضة العمال "رواية نيجيرية". دار الثقافة: جوس.

نيانغ، الحاج محمد. (د.ت). النهج القويم في سيرة الشيخ الخديم. دم: دط.

نيانغ، عبد الأحد. (٢٠٠٦-٢٠٠٧). سرين امباكي بوسو ودوره في نشر العلم والمعرفة، بحث تكميلي لنيل شهادة الكفاءة للتعليم الإعدادي . السنغال: كلية علوم التربية والتكنولوجيا والتكوين،

جامعة شيخ أنت جوب.

هاشم، سامي، وبقاعي، شفيق. (١٩٧٩). المدارس والأنواع الأدبية. بيروت: المكتبة العصرية.

هلال، محمد غنيمي. (١٩٩٧). النقد الأدبي الحديث. نهضة مصر للطباعة.

ولد أباه، محمد المختار. (٢٠٠٣). الشعر والشعراء في موريتانيا. الرباط: دار الأمان. ط ٢.

- قطامش، عبد المجيد. (١٩٨٨). *الأمثال العربية*. دمشق: دار الفكر.
- كأمره، موسى أحمد. (٢٠١٠). *زهور البساتين في تاريخ السودين*. (تح: ناصر الدين سعيدوني ومعاوية سعيدوني) الكويت: مؤسسة جائزة عبد العزيز بن سعود.
- كحالة، عمر رضا. (د.ت.). *معجم المؤلفين تراجم مصنفي الكتب العربية*. بيروت: مؤسسة الرسالة.
- كعت، محمود. (٢٠١٤). *تاريخ الفتاش*. (تح: آدم بمبا) بيروت: مؤسسة الرسالة.
- كلية اللغة العربية والعلوم البشرية. (٢٠١٩-٢٠٢٠). *دليل مساقات قسم اللغة العربية وآدابها*. جوس: مكتبة أيوما.
- كي، عيسى عافية. (٢٠١٨). *الغيبة البرية للخديم آثار وأسباب*. طوبى: دط.
- لويد، ب.س. (١٩٨٠). *إفريقيا في عصر التحول الاجتماعي*. الكويت: عالم المعرفة.
- ليون الإفريقي، الحسن بن محمد. (١٩٨٣). *وصف إفريقيا*. (تر: محمد حجي) بيروت: دار الغرب الإسلامي. ط٢
- مالك، كعب. (١٩٦٦). *ديوان كعب بن مالك*. (تح: سامي محمد مكي) بغداد: مكتبة النهضة.
- مؤنس، حسين. (رجب، ١٤٠١هـ). *الإسلام الفاتح*. سلسلة دعوة الحق، ٤ (٢٢٢).
- مؤنس، حسين. (١٩٨٧). *أطلس تاريخ الإسلام*. القاهرة: دار الزهراء للإعلام العربي.
- محمد، بابا يونس. (١٩٩٥). *فهرس مخطوطات دار الوثائق القومية النيجيرية بكادونا*. لندن: مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي.
- محمد، داود محمد. (٢٠١٤). *كاموس ن لاريتي د هوسا*. الرباط: منشورات إيسيسكو.
- محمد، سراج الدين. (د.ت.). *الهجاء في الشعر العربي*. بيروت: دار الراتب الجامعية.
- حمد، سراج الدين. (د.ت.). *الغزل في الشعر العربي*. بيروت: دار الراتب الجامعية.
- محمد، عبد الصمد عبد الله. (١٤٠٣هـ). *الشعر العربي في غربي إفريقيا منذ الاستعمار "السنغال ونيجيريا*. مكة: منشوات جامعة أم القرى.
- محمود، محمد ددب التنبكتي الأرواني. (٢٠١١). *من تراث تنبكتو والساحل الإفريقي*. إيسيسكو.
- مسعود الحوند. (٢٠٠٤). *الموسوعة التاريخية الجغرافية*. بيروت: الشركة العالمية للموسوعات.
- معاذ، طاهر لون. (أكتوبر، ٢٠١٤). *أثر الأساليب العربية في الشعر الهوسوي لدى الشيخ أبي بكر عتيق*. مجلة دراسات عربية، العدد: ٩. ص ١٤٧-١٦٣.
- مفتاح، عبد الباقي. (٢٠٠٩). *أضواء على الشيخ أحمد التجاني وأتباعه*. بيروت: دار الكتب العلمية.
- مقدم، مبروك. (٢٠٠٦). *الإمام محمد بن عبد الكريم المغيلي التلمساني ودوره في تأسيس الإمارة الإسلامية بإفريقيا الغربية*. الجزائر: دار الغرب للنشر.

عباس، كمارا. (٢٠١٦). المخطوطات التراثية في غرب إفريقيا، مشكلاتها وكيفية حمايتها. حولية الحرف العربي، مركز يوسف الخليفة لكتابة اللغات بالحرف العربي، العدد: ٢.

عبد الحلیم، أم. (رسالة ماجستير، ٢٠١٥). عمر الكركي أديباً، أكرأ: كلية الإنسانيات، جامعة غانا.
عبد الرحيم، عبد الفتاح. (٢٠٢٠). سادن اللغة العربية وآدابها في نيجيريا الدكتور زكريا حسين إدريس. إلورن: مطبعة الحسبي.

عبد الله، ثالث أبوبكر. (٢٠١٢). النثر الإسلامي وتطوره في ولاية كوغي. مجلة القسم العربي، العدد: ١٩.

عبد النور، جبور. (١٩٧٩). المعجم الأدبي. بيروت: دار العلم للملايين.
عبد، بدوي. (١٩٨٨). الشعراء السود وخصائصهم في الشعر العربي. القاهرة: الهيئة المصرية العامة للكتاب.

علي، كمال الدين المبارك. (٢٠١٥). الشعر العربي اليورباوي الخصائص والسمات. مجلة قراءات إفريقية، العدد: ٢٤.

علي، محمد. (رسالة دكتوراه ٢٠١٤). الشعر الغزلي عند شروما كبر، دراسة أدبية نقدية، غير منشورة.
زاريا، نيجيريا: كلية اللغة العربية وآدابها، جامعة أحمد بلو.

عمارة، إخلاص فخري. (١٩٩٢). الإسلام والشعر. القاهرة: مكتبة الآداب.
عمر با، محمد صالح. (٢٠٠٦). الثقافة الإسلامية في غرب إفريقيا. بيروت: مؤسسة الرسالة.

عمر، بشير أحمد. (نوفمبر، ٢٠١٦). دور طرق الحج في نشر الثقافة العربية والإسلامية في غرب إفريقيا مملكة كانم برنو نموذجاً. مركز البحوث والدراسات الإفريقية.

عمران، كبا. (رسالة ماجستير، ١٩٩٦). الحياة الأدبية في غينيا. ليبيا: كلية الدعوة الإسلامية.
عمران، كبا. (٢٠١١). الشعر العربي في الغرب الإفريقي. المغرب: إيسيسكو.

غلاذني، شيخو أحمد سعيد. (٢٠١٦). حركة اللغة العربية وآدابها في نيجيريا. كانو: دار الأمة.
فادقا، عبد الرحمن. (٢٠٢٣). الأدب الإفريقي جنوب الصحراء المكتوب بالعربية، الدار البيضاء: كلية

الآداب والعلوم الإنسانية بنمسك.

فال، الحاج موسى. (٢٠٠٥). اللغة العربية في نظام التعليم السنغالي. دم: دط.
فتحي، إبراهيم. (١٩٨٨). معجم المصطلحات الأدبية. تونس: المؤسسة العربية.

فريد، أحمد. (١٩٨٥). تزكية النفوس وتربيتها كما يقرره علماء السلف. بيروت: دار القلم.
فيج، جي. دي. (١٩٨٢). تاريخ غرب إفريقيا. (تر: السيد يوسف نصر) القاهرة: دار المعارف.

قداح، نعيم. (١٩٦١). أفريقيا في ظل الإسلام. دمشق: مكتبة أطلس.

سعيد، عمر أحمد. (٢٠٠٥). جهود الشيخ عبد الله بن فودي التعليمية في نظم العلوم العربية والإسلامية. مجلة دراسات إفريقية، العدد: ٣٣.

سلمان، نور. (رسالة دكتوراه، ١٩٥٤). معالم الرمزية في الشعر الصوفي العربي بيروت: الجامعة الأمريكية.

سليمان، يحيى إمام. (مارس، ٢٠١٧). نبذة عن التأليف القصصي في الأدب العربي النيجيري القديم. مجلة آفاق للعلوم، العدد: ٧، ص ٤٠١-٤٠٦.

سي، الحاج مالك. (٢٠٠٦). ديوان الشيخ الحاج مالك سي. دكار: الناشر، سرج ابوبكر امبي.

سي، الحاج مالك. (٢٠٠٦). ديوان الشيخ الحاج مالك سي. (تح: أبوبكر امباي) دكار: دط.

سي، الحاج مالك. (دت). قصيدة زجر القلوب. السنغال: مكتبة السنغالية.

سيلا، عبد القادر محمد. (١٤٠٦هـ). المسلمون في السنغال معالم الحاضر وآفاق المستقبل. قطر: كتاب الأمة.

شاكر، محمود. (١٩٧١). مواطن الشعوب الإسلامية في إفريقيا، "السنغال". دمشق: دار الفتح.

شاكر، محمود. (١٩٧٢). تشاد. بيروت: مؤسسة الرسالة.

شكري، أحمد. (٢٠٠١). جهاد الحاج عمر في أعالي نهر السنغال. الرباط: منشورات معهد الدراسات الإفريقية.

شلس علي. (مارس، ١٩٩٣). الأدب الإفريقي. الكويت: عالم المعرفة.

شوش محمد. (نوفمبر، ٢٠١٦). مقاومة الحاج عمر (١٨٤٠-١٨٦٤). مجلة الدراسات الإفريقية، ٣ (٥)، ص ١٠-٣٣.

شوقي، أحمد. (دت). ديوان أحمد شوقي، (تح: أحمد محمد الحوفي) القاهرة: نهضة مصر للطباعة.

صالح، مهدي ساتي. (١٩٩١). مع الإسلام والثقافة العربية في السنغال. الخرطوم: المركز الإسلامي.

صمب، شيخ. (يناير، ٢٠٢١). "اللغة العربية في السنغال أوضاعها الواقعية وآفاقها المستقبلية" مجلة الدراسات اللغوية والأدبية، ١ (٢١)، جامعة السودان للعلوم والتكنولوجيا، ص ١٦٠-١٧٢.

صمب، عامر. (١٩٧٨). الأدب السنغالي العربي. الجزائر: الشركة الوطنية للنشر والتوزيع.

ضيف، شوقي. (١٩٨٣). الفن ومذاهبه في النثر العربي. القاهرة: دار المعارف.

ضيف، شوقي. (دت). تاريخ الأدب العربي. القاهرة: دار المعارف، ط ١١.

طرخان، إبراهيم علي. (١٩٧٠). إمبراطورية غانة الإسلامية. القاهرة: الهيئة المصرية العامة للتأليف والنشر.

خفاجي، محمد عبد المنعم. (١٩٩٠). *الأدب العربي وتاريخه في العصر الأموي والعباسي*. بيروت: دار الجيل.

خير الدين بن محمود. (٢٠٠٢). *الأعلام*. بيروت: دار العلم للملايين، ط ١٥.

داود، الطاهر محمد. (ديسمبر، ٢٠١١). *المدارس القرآنية في نيجيريا نشأتها ونظامها وآفاق المستقبل*.

المؤتمر العالمي للقرآن الكريم، الكتاب الخامس. السوان: جامعة إفريقيا العالمية.

دندش، عصمت عبد اللطيف. (١٩٨٨). *دور المرابطين في نشر الإسلام في غرب إفريقيا*. بيروت: دار

الغرب الإسلامي.

دونالد ديرز. (دت). *تاريخ إفريقيا جنوب الصحراء*. (تر: راشد البراوي) الفجالة: مكتبة الوعي

العربي.

ديالو، علي كلط. (١٩٨٧). *الثقافة الإسلامية في إفريقيا*. مجلة دعوة الحق، (٢٦٦).

ذهني، إلهام محمد علي. (١٩٨٨). *جهاد الممالك الإسلامية في غرب إفريقيا ضد الاستعمار الفرنسي*.

الرياض: دار المريخ.

رجب محمد عبد الحليم. (٢٠١٠). *المسلمون في إفريقيا جنوبي الصحراء*. بنغازي: دار الكتب الوطنية.

رياض، زاهر. (١٩٦٥). *استعمار إفريقيا، القاهرة: الدار القومية*.

زبادية، عبد القادر. (دت). *دراسة عن إفريقيا جنوب الصحراء في مآثر ومؤلفات العرب*

والمسلمين. الجزائر: ديوان المطبوعات الجامعية.

زيدان، جرجي. (دت). *تاريخ آداب اللغة العربية*. القاهرة: دار الهلال.

زيربو، جوزف -كي-. (١٩٩٤). *تاريخ إفريقيا السوداء*. (تر: يوسف شلب الشامي) دمشق: وزارة

الثقافة.

سانوغو، نوح. (٢٠١٨). *اللغة العربية لدى قبائل انكو في غينيا، دراسة وصفية تقابلية*. الرياض:

شركة مطابع سيلا الرقمية.

ستيفان فسال. (٢٠٠٧). *تاريخ شمال إفريقيا القديم*. (تر: محمد التازي سعود) الرباط: مطبعة المعارف.

سعودي، محمد عبد الغني. (أكتوبر، ١٩٨٠). *قضايا إفريقيا*. الكويت: عالم المعرفة.

سعودي، محمد عبد الغني. (٢٦-٢٧ نوفمبر، ٢٠٠٦). *مكان اللغة العربية ومكانتها والتحديات التي*

تواجهها في إفريقيا، نظرة استراتيجية. المؤتمر الدولي - الإسلام في إفريقيا. ليبيا: جمعية الدعوة

الإسلامية. ص ١٦٧-١٩٨.

سعيد، أحمد. (دت). *دواوين الشعراء السنغاليين في مديح الشيخ الخديم*. السنغال: دط.

بمبا أحمد ، (دت). تزود الشبان إلى اتباع الملك الديان، السنغال. دم: دط.
بنشي، أيوب ومسعود محمد عبد الله الكتسناوي. (٢٠٠٨). لِتَأْفِنُ كَيْرَ د سَلَّأ. الرباط: منشورات
إيسيسكو، ط٢.

بودواية، مبخوت. (٢٠٠٥-٢٠٠٦). العلاقات الثقافية والتجارية بين المغرب الاوسط و السودان الغربي
في عهد بني زيان. الجزائر: جامعة أبو بكر بلقايد.
بوفيل. (١٩٨٨). تجارة الذهب وسكان المغرب الكبير. (تر: الهادي أبو لقمة، ومحمد عزيز) لبيبان:
منشورات جامعة بنغاز.

تيام، إب دير. (دت). ألاما مابا جاخوباه وملحمته الجهادية في المنطقة السنغامبيا لنشر الإسلام
ومحاربة الظلم في القرن التاسع عشر. (تر: إمام الحسن سك) السنغال: المكتبة السنغالية..
جاخاتي، محمد. (٢٠٠٨). القاضي مجختي كل الذي على الله توكل. داكار: دط.
جان كلود كلوتشوف. (دت). النيجر اليوم. منشورات جون أفريك.
جبريل، محمد منصور. (أكتوبر، ٢٠١٦). المصاحبة اللغوية في شعر الشيخ أبي بكر عتيق الكشناوي.
مجلة الإنسان والمجال، العدد: ٤.

جعفري، أحمد أبو الصافي. (٢٠١١). من تاريخ توات أبحاث في التراث. الجزائر: منشورات الحضارة.
جنجري محمد. (٢٠١٩). الشيخ عبد القادر التالكي وكتابه "النهر الطافح للبيب الريح" عرض ودراسة،
كتاب الأبحاث، الكتاب الأول، المؤتمر الدولي الثامن للغة العربية.
جوب، أحمد دام. (دت). الشيخ القاضي مجختي الشاعر السنغالي وإسهاماته لخدمة اللغة العربية.
مجلة قسم اللغة العربية.

جوزفين كام. (١٩٨٢). المستكشفون في إفريقيا، (تر: السيد نصر يوسف). القاهرة: دار المعارف.
جوزيف، جوان. (١٩٨٤). الإسلام في ممالك وإمبراطوريات إفريقيا السوداء. (تر: مختار السويفي)
القاهرة: دار الكتاب المصري.

جيرنو، جالو. (٢٠١٦). الأمثال الولوفية: بين الإيجابية والسلبية. دار الجنان.
حجازي، يوسف حسن. (دت). عناصر الرواية. دم: دط.
حسين، محمد الأمين. (رسالة الماجستير، ٢٠١٥). الأساليب الإنشائية في ديوان روائح الأزهار من
روض الجنان للوزير جنيد. غانا: كلية العلوم الإنسانية، جامعة غانا.

حنا كوكو، عبد المجيد إدريس. (رسالة دكتوراه، ٢٠١٥-٢٠١٦). الحرف القرآني المنمط في منطقة إفريقيا
جنوب الصحراء. المغرب: جامعة سيدي محمد بن عبد الله.

امباكي، خديم محمد سعيد. (ديسمبر، ٢٠٠٠). التعليم الإسلامي الواقع والمأمول في السنغال. مجلة دراسات إفريقية، (٢٤).

امباي، أبوبكر بن سليمان. (دت). بعض ملتقطات من الإنتاج الشعري للسيد الشيخ أحمد التجاني سي المكتوم. دط.

امرؤ القيس. (دت). ديوان امرئ القيس. القاهرة: دار المعرفة ط ٥.

إنجاي، أبوبكر. (٢٠١٨). الهاربات من الجنة. دكار: Reflect Editions.

أندري، جوليان، شارل. (٢٠١١). تاريخ إفريقيا الشمالية. (تر: محمد مزالي والبشير بن سلامة) مؤسسة تاوالت للثقافة.

انياس، الخليفة الحاج محمد. (دت). الكبريت الأحمر في مدائح القطب الأكبر "الشيخ أحمد التجاني". دم: دط.

أونيريقي. (٢٠٠٢). الشعر السياسي العربي في نيجيريا، المجلد: ٥.

أونيريقي، لطيف إبراهيم، ألي، عيسى. (سبتمبر، ٢٠١٥). الأدب العربي في ظل إمارة إورن الإسلامية في نيجيريا. مجلة رفوف: ١٣ (٧).

باري، عثمان برايما. (٢٠٠٠). جذور الحضارة الإسلامية في الغرب الإفريقي. القاهرة: دار الأمين للنشر.

باري، محمد فاضل علي. (٢٠٠٧). المسلمون في غرب إفريقيا تاريخ وحضارة. بيروت: دار الكتب العلمية.

بازينة، عبد الله سالم بازينة. (٢٠١٠). انتشار الإسلام في إفريقيا جنوب الصحراء. ليبيا: جامعة ٧ أكتوبر.

برنامج دعم التعليم العربي الفرنسي في النيجر. (أغسطس، ٢٠٠٢). مناهج التعليم العربي الفرنسي للمرحلتين الإعدادية والثانوية. نيامي، ندوة وطنية: قسم التعليم العربي الفرنسي.

برهام، عبد اللاي صالي. (رسالة متريز ٢٠١٦-٢٠١٧م). الشعر العربي في النيجر مدينة كيوتا نموذجا دراسة وصفية تحليلية. ساي: شعبة الدراسات الأدبية، كلية اللغة العربية، الجامعة الإسلامية بالنيجر.

بشير، امباي لو. (١٩٩٥). قضايا اللغة والدين في الأدب الأفريقي. الخرطوم: دار جامعة إفريقيا العالمية للنشر.

بلو، محمد بن عثمان دان فودي. (دت). إنفاق الميسور في تاريخ بلاد التكرور.

بمبا أحمد. (دت). الجواهر النفيس في عقد نثر الأخضرى الرئيس. السنغال: دط.

الأدب العربي في غرب أفريقيا ودوره في مقاومة الاستعمار | ٣٧٥

المكي، عبد الرحمن محمد علي. (١٩٨٧). مؤسسات التعليم العربي الإسلامي في شمال نيجيريا. رسالة الماجستير، الخرطوم: جامعة الخرطوم.

الميداني، أبو الفضل أحمد بن محمد. (١٩٥٥). مجمع الأمثال. (تح: محمد محي الدين عبد الحميد) القاهرة: مطبعة السنة المحمدية.

النابعة الذبياني، زياد بن معاوية. (١٩٩٦). ديوان النابعة الذبياني. (تح: عباس عبد الساتر) بيروت: دار الكتب العلمية.

الناصري، أبو العباس أحمد بن خالد. (١٩٩٧). الاستقصا لأخبار دول المغرب الأقصى. الدار البيضاء: دار الكتاب.

النويري، شهاب الدين أحمد بن عبد الوهاب. (٢٠٠٤). نهاية الأرب في فنون الأدب. (تح: حسن نور الدين) بيروت: دار الكتب العلمية.

الهاشمي، أحمد. (١٩٩٩). جواهر البلاغة في المعاني والبيان والبديع. (تح: يوسف الصميلي) بيروت: المكتبة العصرية.

الهجري، حامد محمود إبراهيم. (٢٠٠٨). خادم الوطن. إالورن: مطبعة أبي.

الهجري، حامد محمود إبراهيم. (٢٠٠٨). السيد الرئيس. إالورن: شركة ألابي.

الهجري، حامد محمود إبراهيم. (٢٠١٠). ديوان الحديقة الغناء. إالورن: كيو داملولا للطباعة.

الهجري، حامد محمود الهجري. (٢٠١٣). مأساة الحب، إالورن: مطبعة كيو داملولا.

الوفرائي، محمد الصغير بن الحاج بن عبد الله. (١٨٨٨). نزهة الحادي بأخبار ملوك القرن الحادي. مدينة انجي: مطبعة بردين.

الوليلي، عبد الرحمن سعيد، (٢٠١٧). الأسطورة، الجيزة: الأطلس للنشر.

اليوسي، الحسن. (١٩٨١). زهر الأكم في الأمثال والحكم. (تح: محمد حجي ومحمد الأخضر) الدار البيضاء: دار الثقافة.

اليونسكو. (١٩٨٨). تاريخ إفريقيا العام. بيروت: المطبعة الكاتوليكية.

إمام، أول إبراهيم. (٢٠١٩). حقل الشحاء في قصائد المدح من ديوان الشيخ ابن إسحاق التوردي. مجلة العلوم الإنسانية والاجتماعية، ٣ (١٠)، ١٨٧-٢٠١.

امباكي، عبد القادر. (دت). دواوين الشعراء السنغاليين في مدح الشيخ أحمد بمبا. دم: دط.

امباكي، خديم محمد. (٢٠٠١). مخطوطات المعهد الأساسي لأفريقيا السوداء، صناعة المخطوط العربي الإسلامي من الترميم إلى التجديد. دبي: مركز جمعة الماجد للثقافة والتراث.

الفوقي، الحاج عمر بن سعيد. (٢٠١٤). تذكرة الغافلين عن قبح اختلاف المؤمنين. (تح: آدم بمبا) دبي: مركز جمعة الماجد للثقافة والتراث.

الفيتوري، عطية مخزوم. (١٩٩٨). دراسات في تاريخ شرق إفريقيا وجنوب الصحراء. بنغازي: دار الكتب الوطنية.

الفيروز آبادي، محمد بن يعقوب. (٢٠٠٥). القاموس المحيط. (تح: مكتب تحقيق التراث) مؤسسة الرسالة.

القاضي، محمد محمود. (١٩٩٩). عقبه بن نافع الفهري فاح إفريقيا. القاهرة: مطابع دار الطباعة والنشر الإسلامية.

القشاط، محمد سعيد. (١٩٨٩). التوارق عرب الصحراء الكبرى، د.م: مركز دراسات وأبحاث، ط٢.

القشاط، محمد سعيد. (١٩٩٦). من نقائص الشعراء العرب في الصحراء. بيروت: شركة المتلقي.

القطعاني، فادية عبد العزيز إبراهيم. (٢٠١٥). المراكز الحضارية في القارة الإفريقية، ودورها التعليمي والثقافي في بلورة الشخصية الإفريقية. ندوة "التعليم الإسلامي في إفريقيا" سلسلة الدراسات الإفريقية. دار الكلمة للنشر.

القلقشندي، أبو العباس أحمد. (١٩١٥). صبح الأعشى في صناعة الإنشاء. القاهرة: المطبعة الأميرية.

الكتاني، عبد الحي بن عبد الكبير. (١٩٨٢). فهرس الفهارس والأثبات ومعجم المعاجم والمشیخات والمسلسلات. بيروت: دار الغرب الإسلامي.

الكنتي، سيدي المختار. (بلا تاريخ). نفح الطيب في الصلاة على النبي الحبيب. الرياض: مكتبة جامعة الملك سعود، قسم المخطوطات رقم: ٧٢٣٤.

الكنكاوي، عثمان إدريس. (٢٠١٤). المدائح النبوية في غرب أفريقيا. مجلة دراسات إفريقية العدد: ٥١.

الكيالي، عبد الوهاب. (١٩٩٠). موسوعة السياسة. بيروت: المؤسسات العربية للدراسات والنشر، ط٢.

الماوردي، أبو الحسن علي بن محمد بن حبيب. (٢٠١٣). أدب الدين والدنيا. بيروت: دار المنهاج.

المتبولي، الشيخ ناصر كبرا. (ديسمبر، ٢٠١٣). صور من التشبيه المفرد في شعر الشيخ محمد الناصر كبرا. مجلة مالم، العدد: ١٠.

المسعودي، أبو الحسن علي بن الحسين بن علي. (٢٠٠٥). مروج الذهب ومعادن الجواهر. صيدا: المكتبة العصرية.

المصري، جميل عبد الله محمد. (١٩٨٦). حاضر العالم الإسلامي وقضايا المعاصرة. المدينة المنورة: منشورات الجامعة الإسلامية.

المقري، أحمد بن محمد. (١٩٦٨). نفح الطيب من غصن الأندلس الرطيب. بيروت: دار صادر.

الأدب العربي في غرب أفريقيا ودوره في مقاومة الاستعمار | ٣٧٣

الزهري، أبو عبد الله محمد بن أبي بكر. (١٩٩٨). *الجغرافيا*. (تح: محمد حاج صادق) القاهرة: مكتبة الثقافة الدينية.

السروجي، محمد محمود، "جهاد ساموري توري في غرب إفريقيا"، مجلة مركز البحوث، المجلد: ١١، ص ١٤٩-١٨٠.

السعدي، عبد الرحمن بن عبد الله. (١٩٨١). *تاريخ السودان*. (تح: أ. هوداس) باريس: المكتبة الأمريكية.

السندي، محمد عابد. (١٤٢٤هـ). *حصار الشارد من أسانيد محمد عابد*. (تح: خليل بن عثمان الجبور السببي) الرياض.

الصادقي، حسن. (٢٠١٢). *أضواء على الثقافة العربية في إفريقيا في العصر الحديث*. الرباط: منشورات معهد الدراسات الإفريقية.

الصارم، عبد الكريم عيسى. (٢٠١٤). *وجوه التأثير بالتراث العربي الإسلامي في أدب الهوسا*. مجلة الأستاذ (٢٠٩).

الصارم، عبد الكريم عيسى. (دت). *أضواء على الأدب العربي القديم في نيجيريا*. دم.

صل، عباس، *نفحات ربانية*، (تح: تيجان غاي) الجزائر: المؤسسة الوطنية للكتاب، ١٩٨٠

الصلابي، علي محمد محمد. (٢٠٠١). *الثمار الزكية للحركة السنوسية في ليبيا*. الشارقة: مكتبة الصحابة.

الطالب، عمر. (١٩٧١). *القصة العربية في الأدب العربي*. مجلة *آداب الرفادين*، العدد: ١.

الطبري، محمد بن جرير. (١٩٦٧). *تاريخ الرسل والملوك*. (تح: محمد أبو الفضل إبراهيم) القاهرة: دار المعارف ط ٢.

العايد، أحمد. (العدد ٢٣، ١٩٨٤). *البحث في العلاقات بين اللغة العربية واللغات الإفريقية واقعه وآفاقه*. مجلة *اللسان العربي*، ٥٩-٦٣.

العمري، ابن فضل الله شهاب الدين أحمد بن يحيى. (٢٠١٠). *مسالك الأبصار في ممالك الأمصار*. (تح: كامل سليمان الجبوري) بيروت: دار الكتب العلمية.

الغربي، محمد. (١٩٨٢). *بداية الحكم المغربي في السودان الغربي*. الكويت: مؤسسة الخليج للطباعة والنشر.

الفدري، حبيبة يحيى. (٢٠١٠-٢٠١١). *الإبداع الفني في الروايات النيجيرية بالعربية*. كوني: جامعة ولاية كوني.

الفرضي، محمد أمين يعقوب. (دت). *رائية الهجرة*. إجرا: دط.

- بعلي، حفناوي. (٢٠١٨). صحراء الجزائر الكبرى في الرحلات وظلال اللوحات وفي الكتابات الغربية، الجزائر: دروب للنشر.
- البكري، أبو عبيد عبد الله بن عبد العزيز. (دت.). المغرب في ذكر بلاد إفريقيا والمغرب . القاهرة: دار الكتاب الإسلامي.
- البندكي، بدر الدين محمد بن يعقوب. (دت.). حديقة الأزهار في مدح النبي المختار. تونس: مطبعة المنار.
- التجاني، محمد الحافظ. (١٣٨٧هـ). الحاج عمر الفوتي سلطان الدولة التجانية بغرب إفريقيا. القاهرة: الزاوية التجانية.
- التورودي، عبد القادر بن مصطفى. (١٩٩١). موصوفات السودان. (تح: أبو ألفا عمر محمد) السودان: سنكوري.
- الجوهري، أبو نصر إسماعيل بن حماد. (١٩٩٠). تاج اللغة وصحاح العربية. (تح: أحمد عبد الغفور عطار) بيروت: دار العلم للملايين.
- الحريري، أبو محمد القاسم بن علي. (١٨٧٣). مقامات الحريري. بيروت: مطبعة المعارف.
- الحسن، سالو. (دت.). المخطوطات العربية في غرب إفريقيا وحمايتها القانونية: النيجر نموذجا . قراءات ودراسات.
- الحسن، عبد القيوم عبد الحليم. (١٩٩٦). مخطوطات الفوديين. ندوة "عثمان دان فودي" العالمية. الخرطوم: منشورات الجامعة الإفريقية العالمي.
- الحقيقي، مرتضى عبد السلام. (٢٠١٢). الشعر السياسي في نيجيريا. القاهرة: شمس للنشر والإعلام.
- الحوفي، أحمد محمد. (دت.). الغزل في العصر الجاهلي. القاهرة: مكتبة النهضة.
- الخطيب، بشرى محمد علي الخطيب. (١٩٩٠). القصة والحكاية في الشعر العربي في صدر الإسلام والعصر الأموي. بغداد: دار الشؤون الثقافية العامة.
- الخنساء، تماضر بنت عمرو. (٢٠٠٤). ديوان الخنساء. (تح: حمدو طماس) بيروت: دار المعرفة.
- الدالي، الهادي مبروك. (١٩٩٩). التاريخ السياسي والاقتصادي لإفريقيا في ما وراء الصحراء من نهاية القرن ١٥ إلى بداية القرن ١٨ . القاهرة: الدار المصرية اللبنانية.
- ديارا، سيدي، شخصية المرحوم دنب وآثاره - بحث التخرج في كلية الآداب واللغات والفنون والعلوم الإنسانية بجامعة بماكو- بماكو. ٢٠٠٣
- الرافعي، مصطفى صادق. (١٩٩٧). تاريخ آداب العرب. القاهرة: مكتبة الإيمان.
- الزكوي، عبد الرحمن. (٢٠٠٣). العقيان. لاغوس: منشورات مركز الفن العربي.

أحمد، رحمة بنت الشيخ عثمان ومحمد جامع. (٢٠١٥). الخصائص العامة في ولايتي هوسا ويوريا. مجلة التجديد، ١٩ (٣٧).

أحمد، محمد عبد الكريم. (٢٠١٧). بوكو حرام من الجماعة إلى الولاية. القاهرة: العربي للنشر والتوزيع. آدم، آدم إبراهيم. إدريس، علي إبراهيم. (أكتوبر، ٢٠١٨). الإنتاجات الشعرية لدى الحاج محمد إئوا علي جوس. حولية دراسات عربية (١٣).

آدم، علي أبيه. (٢٠١٦). الشيخ غوني محمد علي غبشية وإسهاماته في نشر الثقافة الإسلامية والعربية في ميدغري، رسالة الليسانس. نيجيريا: جامعة ميدغري.

أديتنجي، عز الدين. (٢٠١٦). اتجاهات المقامات العربية في الأدب العربي النيجيري مقامات الإلوري نموذجاً. مجلة العاصمة، ٨.

أديتنجي، عز الدين. (أغسطس، ٢٠١٤). المقامة المشجّرية في مقامات الإلوري: دراسة تحليلية نقدية. المجلة الدولية للبحوث الإسلامية والانسانية المتقدمة، ٤ (٨).

آرنولد، توماس. (١٩٧١). الدعوة إلى الإسلام. (تر: حسن إبراهيم حسن، المحرر) القاهرة: مكتبة النهضة المصرية.

أربي، عبد الواحد جمعة. (٢٠١٣). وحي السبعيات. لاغوس: دار النور. الأبقاري، محمد أمين أبيه. (فبراير، ٢٠٠٦). نشأة الممالك والديولات الإسلامية. المؤتمر الدولي "الإسلام في إفريقيا". ٧ (١٤)، ص ٤٢٩-٤٤٣. الخرطوم: جامعة إفريقيا العالمية.

الأتروشي، شوكت عارف محمد. (٢٠١٧). النشاط التجاري بين دولة كانم الإسلامية وشمال أفريقيا خلال العصر الوسيط. مجلة آفاق فكرية، ٣ (٧)، ٣١-١٩.

الإدريسي، أبو عبد الله محمد بن محمد. (٢٠٠٢). نزهة المشتاق في اختراق الآفاق. القاهرة: مكتبة الثقافة الدينية.

الإلوري، آدم عبد الله. (د.ت.). الفواكه الساقطة. القاهرة: مطبعة المشهد الحسيني.

الإلوري، آدم عبد الله. (٢٠١٢). مصباح الدراسات الأدبية في الديار النيجيرية. القاهرة: مكتبة وهبة.

الإلوري، آدم عبد الله. (٢٠١٣). الإسلام في نيجيريا. القاهرة: دار الكتاب المصري.

الألوسي، محمود شكري. (د.ت.). بلوغ الأرب في معرفة أحوال العرب. (تح: محمد بهجت الأثري)، القاهرة: دار الكتاب المصري.

البرتلي، محمد بن أبي بكر. (١٩٨١). فتح الشكروور لمعرفة أعيان أهل التكرور. (تح: محمد إبراهيم الكتاني ومحمد حجّي) بيروت: دار الغرب الإسلامي.

البرني، محمد جوف بن تفسير باب. (١٩٩٩). أعلام الهدى بغرب إفريقيا. السنغال: دط.

ابن عبد ربه، أحمد بن محمد الأندلسي. (١٩٨٣). *العقد الفريد*. (تح: مفيد محمد قمبيحة وعبد المجيد الترحيني) بيروت: دار الكتب العلمية.

ابن فودي، عبد الله. (٢٠٠٥). *مصباح الراوي في علم الحديث*، (تح: محمد المنصور إبراهيم). صكتو: دار العلم للطباعة والنشر، ط٢.

ابن فودي، عبد الله. (٢٠٠٧). *الحصن الرصين في علم التصريف*. (تح: محمد صالح حسين) كانو: دار الأمانة لوكالة المطبوعات.

ابن فودي، عبد الله. (٢٠١٣). *تزيين الورقات بجمع بعض ما لي من الأبيات*. (تح: يحيى محمد الأمين) سمارو غسو: دار اقرأ.

ابن منظور، محمد بن مكرم. (١٤١٤). *لسان العرب*. بيروت: دار صادر.

ابن منقذ، الأمير أسامة. (١٩٨٧م). *لباب الآداب*. (تح: أحمد محمد شاكر) القاهرة: مكتبة السنة.

أبو مدين، شعيب تياو. (٢٠١٠). *فتح العلي المنان في علم ما أتى به العدناني*. طوبى: دط.

أبو منقذ، الأمين. (أكتوبر، ١٩٨٩). الأسس الفقهية لهجرة أمير المؤمنين الطاهر الأول من سكتو. *مجلة دراسات إفريقية*، ص ٢١-٤٩.

أبو منقذ، الأمين. (يونيو، ١٩٩٤). أثر الإسلام واللغة العربية وآدابها في نشأة وتطور أدب الهوسا. *مجلة الدراسات الإفريقية* (١١).

أبو منقذ، الأمين. (١٩٩٨). *سلسلة لغات الحرف القرآني "كتاب تعريفي عن لغة الهوسا"*. الخرطوم: منشورات منظمة الدعوة الإسلامية.

أبو منقذ، الأمين. (٢٠٠٦). *اللغة العربية واللغات الإفريقية الأخرى*. الرباط: منشورات معهد الدراسات الإفريقية.

أبوبكر، علي. (٢٠١٤). *الثقافة العربية في نيجيريا*. كانو: دار الأمانة.

أبيكن، موسى عبد السلام. (٢٠١٤). *الغزو الفكري الاستعماري على التراث العربي الإسلامي في غرب إفريقيا*. مجلة القسم العربي، الصفحات ٨٦-١١٠.

أبيكن، موسى عبد السلام. (٢٠٠٨). *الشعر الصوفي في نيجيريا: دوافع واتجاهات*. مجلة الدراسات الإسلامية.

أنتشيبي، تشينوا. (٢٠٠٢). *الأشياء تتداعى*. (تر: سمير غزّت نصار) عمان: الأهلية للنشر.

أحمد بابا، أحمد بن أحمد بن أحمد التمبكتي. (٢٠٠٠). *معراج الصعود إلى نيل مجلب السود*. (تح: فاطمة الحراق وجون هانويك) المغرب: منشورات معهد الدراسات الإفريقية.

الفهارس

فهرس المصادر والمراجع

المراجع العربية المطبوعة

إبراهيم، عبد الله عبد الرزاق. (١٩٨٩). المسلمون والاستعمار الأوروبي لأفريقيا. الكويت: عالم المعرفة.

إبراهيم، عبد الله عبد الرزاق. (١٩٨٩). المسلمون والغزو الأوروبي لإمبراطورية سامورى تورى. الكويت: عالم المعرفة.

إبراهيم، عبد الله عبد الرزاق. (١٩٩٦). تاريخ المسلمين في أفريقيا ومشكلاتهم. القاهرة: دار الثقافة.

إبراهيم، عبد الله عبد الرزاق. (٢٠٠٢). تاريخ أفريقيا الحديث والمعاصر. الرياض: دار الزهراء.

إبراهيم، عبد الله عبد الرزاق. (٢٠٠٦). انتشار الإسلام في غرب إفريقيا. القاهرة: دار الفكر العربي.

ابن أبي دينار، محمد بن أبي القاسم. (١٨٦٩). المؤنس في أخبار إفريقيا وتونس. تونس: مطبعة الدولة التونسية.

ابن الفقيه، أبو عبد الله أحمد بن محمد بن إسحاق الهمذاني. (١٩٩٦). البلدان. بيروت: عالم الكتب.

ابن القيم، أبو عبد الله محمد بن أبي بكر. (١٤٢٩هـ). الداء والدواء. (تح: محمد أجمل الإصلاحي وزائد بن أحمد النشيري) مكة: دار عالم الفوائد.

ابن بطوطة، أبو عبد الله محمد بن عبد الله. (١٩٨٧). تحفة النظار في غرائب الأمصار وعجائب الأسفار. (تح: محمد عبد المنعم العريان) بيروت: دار إحياء العلوم.

ابن حجر العسقلاني، أبو الفضل أحمد بن علي. (١٩٩٧). الإمتاع بالآربعين المتباينة السماع. بيروت: دار الكتب العلمية.

ابن حوقل، أبو القاسم محمد بن علي. (١٩٩٢). صورة الأرض. بيروت: دار مكتبة الحياة.

ابن خلكان، أبو العباس شمس الدين أحمد بن محمد بن أبي بكر. (١٩٧٢). وفيات الأعيان وأنباء أبناء الزمان. (تح: إحسان عباس) بيروت: دار صادر.

ابن سباهي زاده، محمد بن علي البروسوي. (٢٠٠٦). أوضح المسالك إلى معرفة البلدان والممالك. (تح: المهدي عيد الرواضية) بيروت: دار الغرب الإسلامي.

ابن عبد الحكم، عبد الرحمن بن عبد الله. (٢٠٠٤). فتوح مصر والمغرب. (تح: علي محمد عمر) القاهرة: مكتب الثقافة الدينية.

Kitabe Yayınları: 46

الأدب العربي في غرب أفريقيا ودوره في مقاومة الاستعمار

el-Edebu'l-'Arabî fi Garbi Afrikiyâ ve Devruhû fi Mukâvemeti'l-'İsti'mâr
(Batı Afrika'da Arap Edebiyatı ve Sömürgecilik Karşısındaki Rolü)

Youssoufa SOUMANA

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Temmuz 2023

ISBN: 978-605-72717-7-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

Kitabe Yayınları: 47

EŞ'ARÎ MİHNESİ VE EŞ'ARÎ KELÂMINA ETKİSİ
-İmamet Örneği-

Nizam İZZETTİN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Haziran 2023

ISBN: 978-605-72717-8-5

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Abde, Muhammed, *Nefsü'z-Zekiyye*, daru'l-Arkam Yay, Permenga-
ham 1993.
- Afifi, Seyyit, *Ebü Hanife en-Numan*, Slegi Yay., Kahire 1931.
- Ahmed, Muhammed, *Mâverdi ve Kitab Nasihatül Mülük*, Şebabü'l-
Camiâ Yay., İskenderiyye ty .
- Hanbel, Ahmed, B., *el-Müsned*, Tahk. Şuayb el-Arnâvût, Risale
Yay., Beyrut 1995.
- Ajavd, Yakup, İsmailiyyan Der Tarih, Mevla Yay., Tahran 1984.
- Ak, Ahmed, *Selçuklu Döneminde Mâtürîdilik*, Yayın Yay., Ankara
2009.
- Akbulut, Ahmed, *Sababe Dönemi İktidar Kavgası*, Pozetif Yay., An-
kara 2001.
- Akoğlu, Muharrem, Mihne hadisleri ve Mu'tezile'nin Tarihi Seyrine
Etkisi, Yayınlanmamış Doktora(Tezi)Erciyes Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Evstitüsü, 2001
- _____, *Mihne Sürecinde Mu'tezile*, İz Yay., İstanbul 2006.
- _____, "Büveyhiler'in Mezhebi Eğilimleri", *Politikaları Üzerine Düşünce Platformu*. 2(17), Ankara 2009, ss.123-138.
- Aksaraylı, Mehmed oğlu Kerimeddin Mahmud, *Müsameratü'l-
Abbar*, Asatir yay., Tahran 1983.
- Ali Can, Mustafa, "Selçuklu Veziri Amidülmülk Kündürî'nin Yükselişi ve Düşüşü", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014, sayı.29, c.III,s.237-259.
- Askalâni, İbn Hacer, *Fethu'l-Bâri Şerhu Sabihî'l-Bubâri*, Daru'l-
Kutubi'l-İlmiyye yay., Beyrut 2017.
- Avvad, Gorkis, *Hazainu'l-Kutubi'l-Kadime Fi'l-Irak*, Daru'r-Raidi'l-
Arabi, Beyrut 1986.
- Aydın, Osman, "Mu'tezile'nin İmamet nazariyesi teori ve pratik", *Dini Araştırmalar dergisi*, c.I, Sayı.III, Ankara 2000, s.7.

- Azamat, Nihat, "Nâsır Hüsrev" *DİA*, İstanbul 2006, XXXII, s.395-397.
- Bağcı, Musa, "Kader Inancının Siyasetle İlişkisi Ve Bu İlişkinin Hadis Uydurmadaki Rolü", *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Diyarbakır 2000, s.16.
- , *Hadis tarihi H. ilk üç asır*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2009.
- Bağdâdî, Abdulkahir, *Usûlu'd-Din*, el-Devle Yay., İstanbul 1928.
- , *el-Fark Beyne'l-Fırak*, Daru'l-Afaki'l-Cedide, Beyrut 1977.
- Bağdâdî, Ebû Bekir Hatib, *Şerefu Ashâbi'l-Hadis*, Nşr, M.Said Hatipoğlu, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay, Ankara 1991.
- Bağdâdî, Hatip, *Tarih Bağdad*, Daru'l-Kutubu'l-İlmiyye Yay., Beyrut 1997.
- Bâkullânî, Ebû Bekir, *Kitâbu't-Temhidi*, el-Hikme Yay., Beyrut, 1982.
- , *el-İnsâf fimâ Yecibü İtikadühü ve lâ Yecüzü'l-Cehlü bihi*, Kahire 2000.
- Bedevi, Abdurrahman, *Mezâhibü'l-İslâmiyyin*, Beyrut, Daru'l-İlim li'l-melayin yay., Beyrut 1997.
- Bilgin, Orhan, "Cüveynî" *Dia*, c.VIII, s.141, Ankara 2009.
- Black, A, *Siyasal İslam Düşüncesi Tarihi*, Dost yay., İstanbul 2001.
- Buhârî, *el-Câmiu's-Sahib*, mektebet el-melik fahad, el-Riyad 2008.
- , *Muhtasarı Sahibi'l-Buhâri*, el-Marif yay., Beyrut 2002.
- Bulut, Zübeyir, "Karşı Mihne Uygulamaları ve er-Risaletü'l-Kâdiriyye (Kâdiri İtikadi)", *Kelâm Araştırmaları Dergisi*, XV, 2017, s.1.
- Bundarî, *Zübdetü'n-Nusra ve Nuhbetü'l-Usra (Irak ve Horasan Selçukluları Tarihi)*, çev. Kıvameddin Burslan, TTK Basimevi, Ankara 1999, s.7.
- Câbirî, Muhammed Abid, *İslâm'da Siyasal Akıl*, trc.Vecdi Akyüz, Kitabevi Yay., İstanbul 1997, s.712.
- Carullah, Zuhdî, *el-Mu'tezile*, el-Ehliyye Yay., Kahire 1974.
- Crone, Patricia, *Ortaçağ İslam dünyasında siyasi düşünce*, Kapı yay., İstanbul 2007.

- Cürcânî, Seyyid Şerif, *Şerhu'l-Mevâkıf*, el-İlmiyye yay., Beyrut, 2012.
- Cüveynî, Abdülmelik, *Kitâbü'l-İrşâd*, Kahire 1950.
- , *Kitâbu'l-İrşâd*, tahk. Mosa, Muhammed Yosuf, Abdulhamit, Ali abdulmunim, Saadet yay., Mısır, 1950.
- , *Ġiyâsu'l-Ümem*, Doha 1980.
- , *el-Akidetü'n Nizâmiyye*, Ezahariyye Yay., Kahire 1992.
- , *Muğis el-Halk fii tercih al-kavl el-bak, el-Mısriyye Yay.*, Beyrut 2003.
- , *Ġiyâsü'l- Ümem Fi İltiyasi'z-Zulem*, Tahk. Mustafa âli fuâd, Dâru'l-Dava, Beyrut 2007.
- Çağrıçı, Mustafa, *Gâzâli Mad.*, *Dia*, İstanbul 1996.
- Çelebi, İlyas, “Mu'tezile'nin Klasik İslâm Düşüncesindeki Yeri Ve Modern Döneme Etkileri”, *Kelam Araştırmaları*, İstanbul 2004, s:3-24.
- Çelik, Aydın, *Fatımi-Selçuklu Münasebetleri*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2001.
- Çınar, Mahmut, Nûr-i Muhammedî İnancının Ortaya Çıkışı ve Kaynakları, Rağbet Yay., İstanbul 2014.
- Çuhadar, Cengiz, *William Godwin'in Devlet Anlayışı*, Ank. Üni. Sos. Bil. Ens. (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 2007, s. III.
- Deyineverî, Abdullâh b. Müslim İbn Kuteybe, *el-İmâme Ve's-Siyâ-Se*, Beyrut 2006.
- Ebü Zehra, Muhammed, *Ahmed b. Hanbel*, Daru'l-Fikri'l-Arabi, Beyrut 1947.
- , *Târihu'l-mezâhib*, Daru'l-fikru'l-Arabi Yay., Kahire t.y Kahire t.y
- Ebü Zeyd, Nasr Hâmid, *el-İtticâhu'l-'Akli fi't-Tefsîr*, Beyrut 1993.
- Ebu'l-Futuh, Abdulmecit, *et-Tarih u's-Siyasi ve'l-Fikri'lilmezbebu's-sünni*, Dar el-vafâ, Mansura, 1988.
- Ebü Reyyan, Muhammed Ali, *Tarihu'l-Fikri'l-el-felsefi fi'l-İslami*, Dar el-marif, Kahire 1974.
- Emin, Ahmed, *Fecru'l-İslam*, Navabu'l-Fikir Yay., Kahire 2009.

- _____, *Zabru'l-İslam*, Navabu'l-Fikir Yay., Kahire 2009.
- Emin, Muhsin, *Ayânu'ş-Şia*, Beyrut, Târuf Yay., Beyrut 1983.
- Eş'arî, Ebu'l-Hasan, *el-Lüma*, *Tbk. Garaba hamud*, Mısr Yay. Kahire 1955.
- _____, Usûlü Ehli's-Sünne ve'l-Cema'a & er-Risâle ilâ ehli's-seğr, el-Camiatü'l-İslamiyye, el-Riyad 1989.
- _____, *Makâlâtu'l-İslâmiyyin ve İhtilâfu'l-Musallin*, el-mektebetu'l-Asriyye, Beyrut 1990.
- Evkuran, Mehmet, *Ehl-i Sünnet Siyaset Düşüncesinin Yapısı Ve Sorunları*, Ankara 2003.
- Ferâhîdî, Halil b. Ahmed, *Kitâbu'l-Ayn*, *tbk. Abdulhamid Hendâvi*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 2003.
- Feyyaz, Abdullah, *Tarih el-Talim inde'l-İmâmiyye*, Bağdat ÜniversitesiYay., Bağdat 1972.
- Gazzâlî, ebû-Hâmit Muhammed, *Fatihatu'l-Ulum*, Kahire 1912.
- _____, *Fedâihu'l-Bâtıniyye, el-sakafetü'l-Misriyye*, Kahire, 1964.
- _____, et-Tıbru'l-mesbûk fîi nasihati'l-mülük, Çev. Cavuş, Osman, Sinan Yay, İstanbul 1669, s.52.
- _____, *el-Münkız Min'd-Dalâl*, Kahire 1992.
- _____, *el-Menbul*, Daru'l-Fıkr, Beyrut 1998.
- _____, *İhyâ'u Ulumü'id-Din*, Daru'l-Kütübu'l-İlmiyye Yay., Beyrut 2001.
- _____, *al-İktisâd fi'l-İtikâd*, Daru'l-Kütüpu'l-Arabiyye Yay.,Şam 2003.
- _____, *Cevâhiru'l-Kurân ve durerubû*, Beyrut 2014.
- Geçit, Mehmet Salih, "Mâverdi'nin Hilafet Anlayışında Meşruiyet Sorunu", *Ekev Akademi Dergisi*, Erzurum 2013, 17 yılı: Sayı: 58, ss.311-327.
- _____, "Cüveynî'nin Hilâfet Anlayışı", *Ekev Akademi Dergisi*, Erzurum 2014. Yıl: 18 Sayı: 58.
- _____, "Cüveynî'nin İmamet Anlayışında Başkanlık Kiriznn Çözümü", *Uluslararası Sosyal Aratırmalar Dergisi*, Samsun 2017, c. 7, s. 394.

- Gölcük, Şerfettin, Toprak, Süleyman, *Kelâm Tarih Ekolleri Problemleri*, Teknik Kitabevi Yay., Konya, 2014.
- Hamavi, Yakut, *Mucemü'l-Büldân*, dar Sadir Yay., Beyrut 1995.
- Hamidullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi*, çev. Salih Tuğ, Beyan Yay., İstanbul 2011.
- Hanefi, Kemaleddin, *İşaratü'l-Meram*, Zemzem Yay., Karachi 2004.
- Hasan, İbrahim Hasan, *en-Nuzumu'l-İslâmiyye*, el-nahzatu'l-İslamiyye Yay Kâhire, 2006.
- Hatiboğlu, Mehmed Sait, "Hilafetin Kureysliği", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dergisi*, Ankara 1952.
- Iyaz, Kadı, *Tertibül-Medârik*. Fadale Yay., Morako 1981.
- İbn Asâkir, ed-Dımeşkî, *Tebyinu Kizbi'l-Müfteri fi mâ nusibe ile'imâm ebi'l-hasen el-eş'arî*, el-Tefvik Yay, Şam 1984.
- İbn Fûrek, ebû Bekir, *Mucerred makalat ebû'l-Hasan el-Eş'arî*, el-sakafetu'l-Diniyye Yay., Beyrut 1968.
- İbn Haldûn, Abdurahman b. Muhammed, *Mukaddime*, Yarrub Ya., Şam 2004.
- İbn Hazm, *el-Fasl Fi'l-Milel ve'l-brvâ ve'n-Nihal*. Dar el-Cil, Beyrut 1996.
- İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Dar Alemu'l-Kütüp, Beyrut 2003.
- İbn Manzûr, Camaledin, *Lisânu'l-'Arab*, Daru'l-Marif, Beyrut 2003.
- İbn Teymiyye, Ahmed, *Der'ü Taruzi'l-akili ve'n-Nekili*, Camiatü'l-Muhammed B. Suud Yay., Ryad 1991.
- _____, *et-Tisiniyye*, el-Maârif Yay., Riyad 1999
- _____, *el-'Akîdetü'l-Vâsıtıyye*, Azvâü-selef Yay., Riyad, 1999.
- İbnü'l-Cevzî, Abdurahman, *el-Muntazâm*, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1992.
- _____, *Menakıbu'l- İmam Ahmed b. Hanbel*, Hacer Yayınları, Cize 1989,
- İbnü'l-Murtezâ, Ahmed b.Yahyâ, *Tabakâtu'l-Mu'tezile*, Beyrut 1998.

- İbnü'l-Esir, İzzaddin, *el-Kamil Fi't-Tarih*, Daru'l-Kutupu'l-İlmiyye, Beyrut 1987.
- İkbal, Abbas, *el-Vizare Fi Abdi 's-Selacika*, Çev. Ahmed el-Haşşap, Camietü'l-Kuveyt, Kuveyt 1984.
- İnayet, Hamid, *el-Fikü'l-İslami'l-Muasir*, Medbuli yay., Kahire, 1988.
- İsbahâni, Ebü Nuaym,, *Hilyetu'l-Evliyâ*, daru'l-Sade Yay., Kâhire 1974
- İsfahani, Husain Rağib, *el-Müfredat*, Darü'l-Şamiyye Yay., Şam 2009.
- İsfahani, İmam İmaduddin Muhammed, *Tarih Devleti Âl-i Selcuk*. Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye yay., Beyrut 2004.
- Kâdi Abdülcebbar, Ebü'l-Hasen, *Şerhu'l-Usul'l-Hamse*, Vehbe Yay., Kahire 1996.
- Kara, Seyfullah, *Büyük Selçuklular ve Mezhep Kavgaaları*, İz Yay., İstanbul 2009.
- Karii, Mulla ali, *Şerhü'l-Fıkhî'l-ekber*, el-Medine Yay., Karaçi 2014.
- Kars, Zekerriyya, "Fârâbî'de İnsan – Devlet İlişkisi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 2006, s.21-37.
- Kasımî, Zafir, *Nizamul-Hukm fi'ş-Şeriatî ve't-Tarihî'l-İslâmî*, Nafais Yay., Beyrut 1987.
- Katıp Çelebi, *Kesfu'z-Zünun*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1941.
- Katıp, Ahmed, *Demokratik Hilâfete Doğru*, İstanbul 2010.
- Kavukçi, Vehbi Süleyman, *Ebü Hanîfe en-Numan*, Daru'l-kalem Yay., Beyrut 1993.
- Kazvini, Zekerriya b. Mahmut, *Asâru'l-Bilad ve abbaru'l-İbad*, Dar sadir, Beyrut ty.
- Kallek, Cengiz, "Mâverdi" mad., *DİA*, İstanbul 2003. c.XVII, 182.
- Kemal, Işık, *Mu'tezilenin Doğuşu*, Ankara Üniversitesi Basım Yay., Ankara 1967.
- Kisai, Nurrullah, *Madârisi Nizamiyye*, Emir Kebir Yay., Tahran 1984.

- Klausner, Carla, *Divan salari der abdi Selçuki*, Emir Kebir Yay., Tahran 1984.
- Koçyiğit, *Kelamcılarla Hadisçiler Arasındaki Münakaşalar*, Diyanet Vakfı Yay., Ankara 1984, s.60-61.
- Kösoğlu, Nevzat, Şia'da Egemenlik Anlayışı ve Tarihi Gelişmeler, *İslam'ın Bugünkü Meseleleri*, Türk Yurdu Yay., Ankara 1997.
- Köymen, M.Altay, *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Alparslan ve Zamanı*, Ankara 1992.
- Kulûni, Muhammed, *Usulu'l-Kafii*, Daru'l-Kütübü'l-İslamiyye, Beyrut 2005.
- Küşükaşçı, Mustafa Sabri, "Kâdir-Billah", *DİA*, İstanbul 2001, c. XXIV, 128.
- Lapidus, Ira M., *İslam Toplumlari Tarihi*, çev.Yasin Aktay, İletişimYay, İstanbul 2013.
- Mahbube, Abdulhadi, *Nizâmülmülk el-Tusi*, el-Darü'l-Mısriyye Yay., Kahire 1999.
- Mâverdi, Ebül-Hasen Ali, *el-Abkâmu's-Sultâniyye, İbn Kuteba Yay., Kuveyt 1989* 1993.
- _____, *Edebu'd-Dünyâ ve'd-Din, el-Hayat Yay.*, Beyrut 1986.
- _____, *et-Tuhfetü'l-Mulukiyye fi'l-Âdâbi's-Siyasiyye, Thk.Fuad Abamd, Şebabü'l-Camiâ Yay., İskenderiyye 1988*, s.8.
- Mavıl, Hikmet Yağlı, Ebü'l-Hasan el-Eş'arî'nin Kelâm Sisteminde Bir Bilgi Kaynağı Olarak Cedel, *Kelâm Araştırmalar Dergisi* (KADER), c. X, sayı: II, 2012, s. 175-186.
- Meclisi, M.Bakir, *Biharü'l-Envar*, Daru'l-Rıza, Beyrut, 2008.
- Memiş, Ekrem, *Türk Kültür Tarihi*, Çizgi Kitabevi, Konya 2003.
- Memiş, Murat, "Eş'arîliğe Yaptığı Katkılar Bakımından Ebu'l-Meâli El-Cüveynî", *Kelam Araştırmaları*, İzmir 2009, 7:1, ss. 97-120.
- _____, "Bir Kelamcı Olarak İmâmü'l-Haremeyn el-Cüveynî", *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 6, Sayı: 2.
- Mubarekfuri, Muhammed, *Şerhu Camii't-Tirmizi*, Beyrut ty.

- Mufid, Muhammed b. Muhammed En-Numan, *Evaili Makalat Fi'l-Mezehib ve'l-Muhtarat*, Mufid Yay., Beyrut 1993.
- Muhtar Ömer, Ahmed, *mucemu'l-luğatü'l-Aarabiyyeül'-Muasire*, Beyrut 2008.
- Mukri, Ahmed, *el-Nefbu' t-Tayyib*, Beyrut 1968.
- Mustafa, Nevin Abdulhalik, *İslâm Siyâsî Düşüncesinde Mubalefet*, İz Yay., İstanbul 1990.
- Muzaffer, Muhammed Rıza, *Akâidül-İmâmiyye*, en-Nacah Yay., Kahire 1951.
- Nawas, John A., “*Me'mûn'un Mibneyi Başlatmasında Rol Oynayan Üç Akımın Açıklamalarının Yeniden Bir İncelemesi*”, çev.Mustafa Akgül, *Ankara Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8/8 (2015, 8), s. 162
- Neseft, Ebu'l-Muîn, *Tebşiratül-Edille*, el-Mektebetu'l-Ezheriyye, Kahire 2011.
- Neşi el-Akber, Abdullah, *Mesailü'l-İmame*, el-Mahhad Yay., Dıblın 1971.
- Neşşar, Ali Sami, *İslam 'da Felsefi Düşüncenin Doğuşu*, İnsan Yay., İstanbul 2016.
- Nuveyri, Şahâbeddin, *Nihâyetül-Ereb fi Fünûnu'l-Edeb*, Beyrut 2004.
- Ocak, Ahmed, *Selçukluların Dini Siyaseti*,Tatav-Tarih Ve Tabiat Vakfi Yay., Malatya 1999.
- Onat, Hasan, “*Şii İmamet Nazariyesi*”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara 1992, c.XXXII, s.89-110.
- Oral, Omar, “*Kelam İliminde İlahi Adelet*”, *Kelam Araştırmaları* 11:1 (2013), Ss.443-458, Kayseri 2013.
- Öz, Mustafa, *İmam Azam'ın 5 Eseri*, M.Ü. İlahiyat Fak. Vakfi, İstanbul 2016.
- Özafşar, Mehmet Emin, *İdeolojik Hadisçiliğin Tarihi Arkapları*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 1999.
- Özarlan, Selim, “*Şia'nın Dini Otorite Anlayışı Ve Günümüze Yansımaları*”, *Kelam Araştırmaları*, Ankara 2005, s. 3:1.

- Özaydın, Abdülkerim, “Ünvan”, *DİA*, İstanbul 2012, c.XLII, s.163-164.
- Özler, M., *İslâm Düşüncesinde İnsan Hürriyeti*, Rağbet Yayınları, İstanbul 1997.
- Patton, Ahmed b. *Hanbal ve'l-Mihna*, Darü'l-Hilal, Kahire ty.
- Perviz, Abbas, *Tarihi Selacika Ve Harzemşahan*, Şirketi Çap Ve İntişarati Yay.,, Tahran 1972.
- Pezdevi, ebü'l-Yüsr – Muhammed, *Usulu'd-Din*, el-Mektebetü'l-Ezheriyye, Kahire 2003
- Râzî, Ebû Hâtim, *el-Cerb Ve't-Ta'dil*, Aru'l-Kütüp el-İlmiyye, Beyrut 1952.
- Recai, Mehdi, *Resâilü's-Şerifi'l-Murtezâ*, Daru'l-Kuran, Kum 1985.
- Refiki, Ali Asgar, *TARİH ÂLÎ BÜVEYH*, İlmi Ferhengi Yay., Tahran 2000.
- Rosenthal, Erwin, I.J, *Ortaçağda İslâm Siyâset Düşüncesi*, Bilim ve Gelecek Yay., İstanbul 1996.
- Rucub, Mehmet Ali,, *el-İdaretü't-Terbeviyye fi'l-Asri'l-Abbâsi*, Hamada Yay., İrbid 2011.
- Sabunî, Nureddin, *el-Bidaye*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı, İstanbul 2015.
- Sadûk, Muhammed b. Ali, *el-Hisal*, el-havzetü'l-ilmiiyye Yay., Kum 1981.
- Samarrai, Husameddin, *el-Medrese ma't-Terkiz ala' n-Nizamiyyat*, Ehlu'l-Beyt Yay.,, Amman 1989.
- Seyyid, Eymen Fuâd, “Fatimiler”, *DİA*, İstanbul 1995, c.XI, s.230.
- Seyyid, Ridvan, eş-Şafii ve'r- Risale, İçtihad Dergisi, Sayı.9, s.93-100, Beyrut 1990.
- , *el-Devletü'l-Fatimiyye*, Daru'l-Mısriyye, Kahire, 2007.
- Suphi, Ahmed Mahmut, *el-Eş'ari Dirasetün Felsefiyye*, Beyrut 1985.
- , *Fi İlmi'l-Kelam*, el-nahzatu'l-Arabiyye Yay., Beyrut 1985.
- Sübki, Tâceddin, *Tabakatu's-Şafiiyye*, el-Halebi Yay., Kahire 1976.
- Şhristanî, Abu'l-Fetih, *el-milel ve'n-Nibel*, el-Halebi Yay., Kahire 1975.

- Şeker, Fatih, *Selçuklu Türklerinn İslam tasavvuru*, Dergah Yay., İstanbul 2015.
- Şelebi, Ahmed, *et-Terbiyyetu'l-İslamiyye*, el-Nahzatu'l-Misriyye, Kahire 1979.
- Şerif Murteza, *Ali b. Husain, eş-Şafii fi'l-İmame*, Sadık Yay, Kum 1993.
- Şeyba, Abdullah B. Muhammed, *Müsned İbni ebi Şeyba*, Beyrut 1994.
- Taberî, Cerir Muhammed, *Tarihü'l-Ümem ve'l-Mulûk*, Afkar Yay., Beyrut 2009.
- Takkuş, Suheyl M., *Tarih es-Selacika fi ş-Şam, Dâru'n-Nefâis*, Beyrut 2002.
- Taneri, Aydın, "Büyük Selçuklu İmparatorluğunda Vezîrlük," *Makaleler*, 1, yay. haz. E. Semih Yalçın, Saadet Lüleci, Berikan Yayınevi, Ankara 2004, s. 3-115.
- Topaloğlu, Bekir, *Kelam İlmine Giriş*, Damla Yay., İstanbul 2014.
- Turan, Osman, *Türk cihan hâkimiyeti*, Ötüken yay., İstanbul 2000.
- , *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslâm Medeniyeti*, Ötüken Yay., İstanbul 2003.
- Tusi, Husain b. Ali, *NizamülMülk, Siyaset Name*, Dar'l- Raiu'l-Arabi, Beyrut ty.
- Tusi, Muhammed b. Hasan, *Talhisu's-Şafii*, Muhibbin Yay., Kum 2003.
- Uluçay, Çağtay, *İlk Müslüman Türk Devletleri*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2013.
- Ümit, Mehmet, "Mihne Sürecinde Hanafiler," *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Çorum 2010, c. 9, Sayı: 17,.
- Ünverdi, Veysi, "Kâdî Abdulcebbar'da İradenin Aktörleri Ve İrade Özgülüğü," *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2012/2, c. 1, Sayı: 2.
- Watt, Montgomery, *İslâm Düşüncesinin Teşekkül Devri*, çev.E. Ruhi Fiğlalı, İstanbul 1998.

- Yar, Erkan, Eş'arî ve Metodolojisi, *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10:2 (2005), Ss.19–47.
- Yasin, Abdül-Cevad, *es-Sulta fii 'l-islâm*, el-Merkezu'l-sakafii Yay., Beyrut 2000.
- Yazar, Nurullah, *Gazzâlî'nin Nasihatü'l-Mülûk Adlı Eserinde Hükümdarlık Teorisi*, Türk İslam Siyasi Düşüncesi Kongresi Bildiriler Kitabı, Aksaray ty, s.152.
- Yıldız, Hakkı Dursun, “Ebü'l-Abbas Es-Seffâh”, *DİA*, İstanbul 1993, c. VIII, s.141.
- Yılmaz, Sabri, Kaya, Muhammed Selim, “Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey Döneminde Etkin Bir Âlim: Abdülkerim El-Kuşeyrî Ve Şikâyetü Ehli's- Sünne Başlıklı Risalesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl:2018/1, Sayı: 40, s.208
- Zayf, Şevki, *Asru'd-Duvel ve'l-İmarat*, Daru'l-Maarif Yay., Kahire ty.
- Zehebî, Şemseddin, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, Rislâe Yay, Beyrut 2001.
- Zemahşerî, Ömer, *el-Keşşaf, el-İbikan* Yay., Riyad 1998.
- Zuheyli, Muhammed, *el-İmam el-Cüveynî*, daru'l-kalem., Şam 1986.

Kitabe Yayınları: 48

NÜBÜVVET BAHİSLERİ
Peygamberliğe İlişkin Akademik Araştırmalar

Bayram ÇINAR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Dr. Özkan TEKİN

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Haziran 2023

ISBN: 978-625-99194-0-9

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

içerisinde savunulmuştur. Bu bağlamda peygamberin günah izlenimi uyandıran edimlerinin önemli bir bölümünün ise *daha evla olanı terk etmek* olduğu düşünülmüştür.

Kaynaklar

- Akçay, Mustafa. "Kelâm Literatüründe Peygamber Zelleleri". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13/24 (2011), 1-33.
- Arslan, Hulusi. "Yaratma ve Gâyelilik Bağlamında Mutezilenin Fayda Teorisi". *KADER Kelâm Araştırmaları Dergisi* 14/2 (2016), 343-360.
- Aydınlı, Osman. *İslam Düşüncesinde Aklileşme Süreci "Mutezilenin Oluşumu ve Ebu'l-Huzeyl Allaf"*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2001.
- Ayhan, Bayram. *Kur'ân-ı Kerim'e Göre Peygamberlerin İsmeti*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Bağdâdî, Abdülkâhir. *Usûli'd-Din*. İstanbul: Matb'atu'd- Devliye, 1928.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. *Şerhu'l-Mevâkıf* çev. Ömer Türker 3 Cilt. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2015.
- Cüşemî, Ebu Sa'd Muhassin b. Muhammed. *Tabkiku'l-Ûkûl Tashihu'l-Usul* thk. Abdus'selam Abbas el-Vecih. Sen'a: Daru'l- Kutubu'l-Vataniye, 2002.
- Cüşemî, Hâkim. *Er Risale Fi Nasihati'l Amme* thk. Cemal Eş-Şâmî. b.y: y.y., 1438.
- Cüşemî, Hâkim. *Risaletu İblis İle'l-İhvânihi Menâhis* thk. Hüseyin Muderrisî. Beyrut: Dâru'l-Muntahabî'l Arabî, 1995.
- Cüşemî, Hâkim. *'Uyûmi'l-Mesâ'il Fi'l-'usûl* thk. Ramazan Yıldırım. Kahire: Dâru'l-İhsân, 2018.
- Çınar, Mahmut. "Peygamberi Diğer İnsanlardan Ayıran Üç Özellik: Vahiy, Mucize ve İsmet". *Din Eğitimi Araştırma Dergisi* 21 (2011), 95-127.

- Demireşik, Ömer Faruk. *İtab ayetleri ışığında Hz. Peygamber'in dindeki yeri ve ismeti*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2003.
- Günel, Mehmet Emin. "İsmet-i Enbiya İlkesinin Kur'an'a Aykırı Yorumlanması ve Bunun Sebep Olduğu İtikadî Problemler". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 19/2 (2019), 637-659.
- Hayyât, Ebu'l-Hüseyin. *el-İntisar* thk. Nyberg H.S. Beyrut: Evraku'ş-Sarkiya, 1993.
- İbn Hazm, Ebu Muhammed Alî b. Ahmed. *el-Fasl Dinler ve Mezhepler Tarihi* çev. Halil İbrahim Bulut 3 Cilt. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2017.
- İbnu'l-Melâhimî, Rüknuddîn Mahmûd b. Muhammed el-Harezmi. *Kitâbu'l-Fâik Fi Usûli'd-Dîn* nşr. Wilferd Madelung-Martin McDermont. Tahran: Iranian Institute of Philosophy-Institute of Islamic Studies, Free University of Berlin, 1386.
- Kâdi Abdulcabbâr, el Hâmedânî. *el-Muğni*, thk. Mustafa Hilmî, Ebu'l-Vefâ el-Gânimî. 20 Cilt. Kahire: Mektebetü'n-Nahdâ, 1962.
- Kâdi Abdulcebâr, el- Hâmedânî. *Şerhu'l-usuli'l-hamse* thk. Abdulkerim Osman. Kahire: Mektebetü Vahbe, 1996.
- Krasinqi, Valmire Batatina. "Zemahşeri". *Akademik Platform İslami Araştırmalar Dergisi* 4/3 (2020), 419-457.
- Maraşlı, Bayram. *Beğâvî tefsirinde İsmetü'l-Enbiyâ*. Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Öz, Ahmet. "Kur'an'da Hz. Muhammed'e Yapılan İkazlar". *Marife* 11/3 (2011), 55-76.
- Özdemir, Ahmet. "Fahreddin Râzî'de Peygamberlerin İsmetî Meselesi." *Electronic Turkish Studies* 13/9 (2018), 195-222.
- Râzî, Ebu Abdullah Fahreddin Muhammed b. Ömer. *İsmetu'l-enbiyâ*. Kahire: Mektebetü's-sekafeti'd-dîniyye, 1986.
- Sinanoğlu, Mustafa. "Kelâmcıların İsmet Anlayışının Kur'an Açısından Değerlendirilmesi". *Dini Araştırmalar* 3/8 (2000), 163-188.
- Şahin, Barış. *Tefsir literatürü çerçevesinde peygamberlerin İsmetî-Dâll, Vizr Kelimeleri ve Na'ce meselesi bağlamında*. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.

- Şahin, Necati. *Peygamberlik ve İsmet sıfatı*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Şen, Mustaf. "İsmet Sıfatının Kur'an Yorumuna Etkisi (Hz. Dâvûd Örneği)". *Ekev Akademi Dergisi* 77 (2019), 297-322.
- Ünverdi, Mustafa. "Hz. Peygamberin Ayrıcalıklı Yönlerinin Tevarüs Etmesinin İmkânı (İsmet Sıfatı Örneği)". *KADER Kelâm Araştırmaları Dergisi* 13/1 (2015), 373-409.
- Ünverdi, Veysi. "Mu'tezile'de Peygamberlerin İsmeti". *Dinbilimleri Dergisi* 15/1 (2015), 71-111.
- Zemaşşeri, Ebu'l-Kasım. *El- Keşşaf*. 6 Cilt. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2016.

Kitabe Yayınları: 49

HUKUK YAZILARI

Editör
Dr. Şule GÜLDÜ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt

NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Haziran 2023

ISBN: 978-605-72717-9-2

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

Kaynakça

- Ahmet b. Abdulhadi el-Hanbelî. Tenkîku't-Tahkîk fî Ehâdisi't-ta'lik. Riyad: Ezvâu's-Selef, 2007.
- Acar, H. İbrahim. "Muhâzât". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 31/31-32. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.
- Begavî, Muhammed b. Ferrâ. Şerhu's-Sünne. Dımeşk: Mektebü'l-İslamî, 26. Basım, 1983.
- Ebu Dâvud, Süleymân b. el-Eş'as es-Sicistânî. Sünenü Ebi Dâvud. Beyrut: Mektebetü'l-Asriyye, ts.
- Ebü Dâvud, Süleymân b. el-Eş'as es-Sicistânî. Sünenü Ebi Dâvud. Dehl: el-Matbaatü'l-Ensâriyye, 1905.
- İbn Abidin, Muhammed Emîn b. Ömer. Reddül-Muhtâr alâ Reddi'l-Muhtâr. Beyrut: Daru'l-Fikr, 2. Basım, 1966.
- İbn Hümâm, Kemâlüddîn Muhammed b. Abdilvâhid. Fethu'l-Kadîr ale'l-Hidaye. Lübnan: Daru'l-Fikr, 1. Basım, 1970.
- İbn Nüceym, Zeynüddîn b. İbrâhîm. el-Bahrul'l-Râik Şerhu Kenzi'd-Dakâik. Dâru'l-Kitabi'l-İslamî, 2. Basım, ts.
- İbni Hibbân, Ebü Hâtim Muhammed b. Hibbân. Sahîhu İbni Hibbân. Beyrut: Müessetü'r-Risâle, 1. Basım, 1988.
- Karaman, Hayrettin (red) vd. İlmihal İman ve ibadetler. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2014.
- Müttakî el-Hindî, Ali b. Hüsâmiddîn. Kenzü'l-Ummal Fî Süneni'l-Ekvâl ve'l-Efâl. Müessetü'r-Risâle, 5. Basım, 1981.
- Nişâbü'rî, İshak b. Huzeyme. Sahîhu İbn Huzeyme. Beyrut: Mektebetü'l-İslamî, 1970.
- Öğüt, Salim. "Saf". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. C. 35. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2008.
- Yüksek, Ali. "Namaz İbadetinin Tarihi Süreci", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi 2/7 Bişkek, 2018.
- Zeylaî, Osman b. Ali. Tebyinü'd-Dakâik Şerhu Kenzi'd-Dakâik. Kahire: Matbağatü'l-Kübra, 1. Basım, 1896.

sarkan fazla kısmıyla yerin sıcaklığından ve soğukluğundan korunuyordu.

Rükü ve secdeye güç yetiremeyenler ima ile namazların eda ederler.

Sonuç

Müçtehitler hükümleri ortaya çıkarırlarken şer-i hükümlerde birincil kaynak olarak Kur'an-ı Kerim'i kullanmışlardır. Kasâni'de çalışmamızla alakalı olan abdest ve namazla alakalı hükümleri işlerken konu ile alakalı ayet-i kerimeleri derinlemesine, anlaşılır bir dilde ve geniş bir yelpazede açıklamıştır. Namazla ilgili mezheplerin itifak ve ihtilaf ettikleri hususları öne sürdükleri delillerle birlikte Bedai'ü's Sanai isimli eserinde açıklamıştır.

Kaynakça

- İbn Hazm. Ebu Muhammed Ali b. Ahmed el-Endelusi. *el-Muballa bi'l-Asar*. Beyrut: Dâru'l-Fıkr, 2002.
- İbn Hümâm, Kemalüddin Muhammed b. Abdulvahid. *Şerhu Fet-hi'l-Kadir*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2003.
- İbn Nuceym, Zeynüddin b. İbrahim b. Muhammed. *el-Babru'r-Raik Şerhu Kenzi'd-Dekaik*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1997.
- İbn Kudâme, Ebû Muhammed Muvaffakuddin Abdullah b. Ahmed. *el-Muğni*. Riyad: Darü Alemi'l-Kütüb, 1997.
- İbn Ruşd. Ebu'l-Velid Muhammed b. Ahmed el-Kurtubi. *Bidâyetu'l-Muctebid ve Nihâyetu'l-Muktesid*. Beyrut: Darü'l İbn Hazm, 1995.
- Kasâni, Alauddin Ebû Bekr b. Mes'ud. *Bedâi'us-sanâi' fi tertibi's şera'i'*. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2003.
- Kurtubi. Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Hazreci. *el-Câmi' li-Abkâmi'l-Kur'an*. Riyad: Dâru Alemi'l-Kutub, 2003.

Serahsî, Muhammed b. Ebi Sehl Ahmed Şemsü'leimme. *el-Mebsût*.
Beyrut: Darü'l-Ma'rife, 1989.

Şâfiî. Ebû 'Abdullah Muhammed b. İdris. *el-Umm*. Beyrut: Darü'l-
Vefa, 2001.

Şirbînî, Muhammed b. Muhammed el-Hatib. *Muğni'l-Muhtac ilâ
Ma'rifeti Meanî elfazi'l-Minhâc*. Beyrut: Darü'l-Me'rife, 1997.

Kaynakça

- Acar, Halil İbrahim. "İddet". *Türkiye Diyanet Vakfı*. 21/466-471. İstanbul: TDV İslâm Araştırma Merkezi, 2000.
- Bilmen, Ömer Nasuhi. *Hukukî İslâmiyye ve Istılabatı Fıkhiyye Kamusu*. İstanbul: Bilmen Yayınevi, ts.
- Böke, Emine Gümüş. "İslâm Hukuku Açısından Kadının İddet Nafakası". *Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4/2 (31 Aralık 2020), 93-112.
- Buğda, Sadrettin. "Fıkıh Usûlü Geleneğinde Cüveynî'nin Te'vil Anlayışı". *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 55 (30 Haziran 2021), 113-137.
- Dalgın, Nihat vd. *İslam Hukuku-İslam Hukukuna Giriş, Aile Hukuku, Miras ve Ceza Hukuku*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2018
- Demir, Nurdan. "İslam Hukukuna Göre Vefat İddeti Bekleyen Kadının Durumu". *Kocaeli İlahiyat Dergisi* 2/1 (2018), 23-37.
- Durmuş, İsmail. "Müşterek". *Türkiye Diyanet Vakfı*. 32/171-172. İstanbul: TDV İslâm Araştırma Merkezi, 2006.
- Erdem, Suat. "İslam Hukukuna Göre İddet ve İddet Bekleyen Kadının Nikâhı". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/2 (15 Aralık 2014), 71-95.
- Güncel Dini Meseleler İstişare Toplantısı - V: İbadetler ve Aile Hayatı İle İlgili Bazı Meseleler 30 Kasım-2 Aralık 2012, Afyonkarahisar*. (Çankaya, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.)
- Güncel Dini Meseleler İstişare Toplantısı - VI: Zekât, Evlilik, Kadınların İbadet ve Sosyal Hayatı İle İlgili Farklı Görüşlerin Yeniden Değerlendirilmesi. 13 - 15 Aralık 2013, Afyonkarahisar*. (İzmir: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2018).
- Haçkalı, Abdurrahman. "Adetli Kadının Namaz Kılması, Oruç Tutması, Tavaf Etmesi ve Mescide Girmesi". *Güncel Dini Meseleler İstişare Toplantısı-V İbadetler ve Aile Hayatı ile İlgili Bazı Meseleler* (Afyonkarahisar, 2012), 283-298.
- Hocaoğlu, Mustafa. "Hayızlı-Cünüb Kimseler ve Kur'an Tilaveti", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 28 (2008), 11-30.

- Keleş, Yunus. "Hayız Halinde Olan Kadınların Kur'ân-ı Kerim'e Dokunması ve Okuması ile İlgili Hükümler". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 17 (2011), 427-450.
- Koca, Ferhat. "Müşterek". *Türkiye Diyanet Vakfı*. 32/172-174. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Koçak, Muhsin vd. *Fıkıh Usulü*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2017.
- Özdaş, Haşim. "Tefsirde İhtilaf Sebebi Olarak Müşterek Lafızlar: Kur' Örneği". *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 15 (22 Haziran 2020), 50-64.
- Sağlam, Hadi- Arpacı, İbrahim. "İslam Fıkıhına Göre Hayızlı Kadının Orucu". *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (2018), 60-76.
- Şahin, Osman. *Kur'an-ı Kerim'deki Müşkil İfadeler ve Çözüm Yolları*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1996.
- Samar, Mahmut. "İslam Hukuk Usulünde Müşterek Lafzın Manaya Delaletine Dair Tartışmalar". *Eskiye* 42 (20 Eylül 2020), 961-984.
- Şenol, Şule Soyal. "Kadınların Özel Hallerinde Kur'ân Okuması ve Kur'ân'a Dokunması İle İlgili Rivâyetlerin Tahlili ve Değerlendirilmesi". *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8/1 (15 Mart 2018), 129-155.
- Ulu, Arif. "Âdet Halindeki Kadının Orucuyla İlgili Hadislerin Tenkid Ve Tahlili". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 38 (30 Aralık 2012), 1-50.
- Yaman, Ahmet. "Adet Gören Kadının İbadeti". *Mehir* 2 (1998), 5-13.
- Yavuz, Yunus Vehbi. "Hayız". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 17/51-53. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.
- Yüksek, Ali. "İslam Fıkıhına Göre Kadınların Âdet ve Lohusalık Günlerinde Mescitlere Giriş Sorunu". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 41 (19 Ocak 2017), 77-97.
- Yüksek, Ali. "Taharet". *Delilleriyle İslam İlmihali* edit: Osman Şahin. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2021.
- Zekiyüddin Şaban. *İslam Hukuku İlminin Esasları*. çev. İbrahim Kâfi Dönmez. Ankara: TDV Yayınları, 2017.

Sonuç

İslam hukukunda faiz, riba olarak adlandırılır ve kesin bir şekilde haram kabul edilir. Riba, borç ilişkisinde borç verenin, belirli bir oranda artış veya kazanç talep etmesidir. İslam'da faiz, ekonomik adaleti ve sosyal dengeyi bozduğuna inanılan bir uygulama olarak görülür.

Kur'an-ı Kerim'de birçok ayette faiz yasağı vurgulanmıştır. Müslümanlar, faizli işlemlerden kaçınmayı, helal kazanç yollarını tercih etmeyi ve adil ticaret prensiplerine uymayı öğütlenir. İslam hukuku, insanlar arasında karşılıklı yardımlaşmayı teşvik eder ve faizden kaçınmayı önemli bir ahlakî sorumluluk olarak değerlendirir.

Faizli işlemler, sermaye birikimini artırarak zenginleri daha da zenginleştirirken, fakirleri daha da ezebilir. İslam'da ekonomik adalet, gelirin adil bir şekilde dağıtılması ve fakirlerin korunması üzerinde durulur. Bu nedenle, İslam hukukunda faiz yasağının sıkı bir şekilde uygulanması ve ticaret, yatırım, ortaklık gibi alternatif helal finansman yöntemleri teşvik edilir.

Faiz yasağı toplumun sosyal ve ekonomik bileşenlerini olumsuz etkilediğinden müslümanlar için önemli bir mesele olarak kabul edilir. Faizden kaçınmak, dini bir sorumluluktur ve İslam toplumunda adil bir ekonomik düzenin sağlanmasına katkıda bulunmayı hedefler.

Kaynakça

- Ak, Ayhan. *İslam Borçlar Hukuku*. Samsun: Üniversite Yayınları, 2023.
- Buhârî, Muhammed b. İsmâîl. *Sabîhu-l Buhârî*. Beyrut: Müessesetü'r-Risale Naşirun, 2017.
- Cessâs, Ahmed b. Ali. *Abkâmu'l Kur'ân*. çev. Mehmet Keskin. 8 Cilt. İstanbul: İtisam Yayınları, 2018.

- Çeker, Orhan. *el-Muhtâr'ın Anahtarı*. Konya: Tekin Kitabevi, 2021.
- Çolak, Abdullah. *İslam Borçlar Hukuku*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2020.
- Dalgın, Nihat. *Gündemdeki Tartışmalı Dini Konular-II*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2018.
- Erdoğan, Mehmet. *Ribâ*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2019.
- İbn Manzûr. *Lisânü'l-Arab*. Beyrut: Dârü'l-İhyait't-Türâsi'l-Arabi, 1997.
- Kahveci, Nuri. *İslam Hukuku*. İstanbul: Hikmetevi Yayınları, İstanbul, 2020.
- Kâsanî, Ebû Bekir b. Mes'ud. *Bedâiu's-Sanâi' fi Tertî-bi'-Şerâi'*. 7 Cilt. Beyrut: Darü'l-Kitabi'l-Arabi, 1974.
- Kudûrî, Ebu'l-Hasen. *el-Muhtasar*. İstanbul: Ravza Yayınları, 2016.
- Merginânî, Burhâneddin. *el-Hidâye*. 8 Cilt. İdaretü'l-Kur'an ve'l-Ulumi'l-İslamiyye, 2007.
- Özsoy, İsmail. "Faiz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 12/110-126. İstanbul: TDV Yayınları, 1995.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. *Ravâiu'l-Beyân Tefsîru Âyâtî'l-Abkâm*. Beyrut: Mektebetu'l- Gazzâlî, 1980.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. *Safvetü't-Tefâsir*. 3 Cilt. İstanbul: Sıraç Yayınevi, 2022.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. *Safvetü't-Tefâsir*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2003.
- Serahsî, Muhammed b. Ahmed. *el-Mebsût*. thk. Mustafa Cevat Akşit. 31 Cilt. İstanbul: Gümüşev, 2008.
- Türcan, Talip. *İslam Hukuku*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2020.
- Yüksek, Ali - Coraeva, Camilahon. "İslâm Ticaret Hukukunda Temel Ahlaki Ölçütler" *Oş Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlmi Dergisi* 30 (2021), 7-22.
- Zuhaylî, Vehbe. *el-Fıkhu'l İslâmî ve Edlletuh*. Dımaşk: Darü'l-Fikir El-Muasır, 1984.

Kaynakça

- Ak, Ayhan. İslam Borçlar Hukuku, Üniversite Yayınları. 2. Basım, Samsun, 2019.
- Ali el-Haffif. Ahkâmü'l-Muâmelati's-Şeriyye. Daru'l-Fikri'l-Arabi, Kâhire, 2008.
- Alkış, Alpaslan, İslam Hukukunda Sosyal Yardımlaşma Sözleşmesi Ariyet Akdi, Hikmetevi Yayınları, 2019.
- Bilmen, Ömer Nasuhi. Hukuki İslamiyye ve İstılahatı Fıkhiye Kamusu, C.4, Bilmen Basım ve Yayınevi İstanbul ts.
- Cezîrî, Abdurrahman. Dört Mezhebe Göre İslâm Fıkhı. çev. Mehmet Keskin. 8 Cilt. Çağrı Yayınları, İstanbul, 2. Basım, 1990.
- Çeker, Orhan. El-Muhtar'ın Anahtarı, Tekin Kitabevi, Konya, 2021.
- Çolak, Abdullah. İslam Borçlar Hukuku, Ensar Neşriyat, İstanbul 2020.
- Erdoğan, Mehmet. Fıkah ve Hukuk Terimleri Sözlüğü. Ensar Neşriyat, İstanbul, 7. Basım, 2019.
- Gözübenli, Beşir. "Ariyet". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 3/379-380. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları İstanbul, 1991.
- İbn Kudâme. el-Muğni. 15 Cilt. Dâru Âlemi'l-Kütüb, Riyad, 1997.
- İbn Receb. el-Ğavâ'id. Dârü'l-fıkr, 1933.
- İbn Rüşd. Bidayetü'l-Müctehid ve Nihayetü'l Muktesid. 4 Cilt. Mektebetü İbni Teymiyye, Kahire, 1994.
- Kahveci, Nuri. İslam Hukuku. Hikmetevi Yayınları İstanbul, 1. Basım, 2020.
- Kahveci, Nuri. Mukayeseli İslâm Borçlar Hukuku. Hikmetevi Yayınları İstanbul, 3. Basım, 2019.
- Karaman, Hayreddin. Mukayeseli İslâm Hukuku. 3 Cilt. İz Yayıncılık, İstanbul, 9. Basım, 2016.
- Koç, Cengiz. Günümüz Türk Hukukuyla Mukayeseli Olarak İslam Hukukunda Ariyet Akdi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal

- Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Kudurî, Ebu'l-Hasen Ahmed. Muhtasar'ul Kuduri. Ravza Yayınları, İstanbul, 2016.
- Molla Hüsrev. Dürerü'l-Hukkâm Fî Şerhi Gureri'l-Ahkâm, 2 CİLT, Mir Muhammed Kütüphanesi Yayınları, 2010.
- Özdemir, Recep- Kıyık, Mustafa Harun. İslâm Eşya Hukuku. Hiperyayın İstanbul, 1. Basım, 2019.
- Şeyhizâde. Mecmaü'l-Enhur fi Şerhi Mülteka'l-Ebhur, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan 1998.
- Şirbinî. Muhammed b. Ahmed el-Hatib. Muğni'l Muhtaç. 4 Cilt, Dâru'l-marife, Beyrut 1997.
- Turay, Fatih. Finansal Açıdan İslâm Borçlar Hukuku, Ensar Neşriyat, İstanbul 2019.
- Türcan, Talip. İslâm Hukuku, Grafiker Yayınları, Ankara, 2020.

istihdam edilen istihbarat personellerinin gerekli özelliklere sahip olması gerekir. Peki İslam hukukuna göre istihbarat personellerinde aranan özellikler nelerdir? Biz bu çalışmada ilgili soruya az da olsa cevap bulmaya çalıştık. Ayrıca gayrimüslimlerin ve kadınların istihbarat personeli olmaları ile ilgili görüşlere yer verdik.

Tarihsel tecrübeye dayanarak istihbarat teşkilatlarındaki hiyerarşik yapıyı ele aldığımızda gayrimüslimlerin bu hiyerarşik yapıda üst düzey görevlere getirilmemesi ve daha çok alt düzey sayılan casusluk vazifelerinde onlardan faydalanılması gerektiğini düşünüyoruz.

Kadınlarla ilgili görüşümüz ise kadınlar erkeklerin yapabileceği her işi yapabilir. Bunun günümüzde birçok örneği bulunmaktadır. Aslında bir alanda birinin hizmetinden faydalanılacaksa cinsiyetinden önce işin şartlarına bakmak gerekir. Bazı durumlarda erkekler, bazı durumlarda ise kadınlar daha verimli olabilir. İslamiyet'te de bu konuda bir yasak bulunmamaktadır. Bu sebeplerden durumun şartlarına göre kadınların hem iç istihbarat hem de dış istihbarat personeli olarak hizmet vermesinin önünde fıkhi açıdan bir engelle karşılaşmadık.

Kaynakça

Altuntaş Halil- Şahin, Muzaffer. *Kur'an-ı Kerim Meali*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2009.

Akar, Atilla. *Casuslar Derin Savaşın Sıradışı Neferleri*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2005.

Akkaya, Nejla. "İslam Hukukunda Kadının Siyasi Hakları". *İslami Araştırmalar Dergisi* 10/4 (1970), 228-240.

Armağan, Servet. *İslam Hukukunda Temel Hak ve Hürriyetler*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2004.

Atalay, Yasin. *Türkiye'deki Terörle Mücadele Bağlamında Modern İstihbarat Tekniklerinin İncelenmesi*. Bilecik: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2013.

Dağ, Mustafa. *Erken Dönem İslam Dünyasında Berid Teşkilatı ve İstihbarat*. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Buhârî, Muhammed b. İsmail. *el-Câmi'u's-Sahih*. nşr. Muhammed Zühre b. Nasr. 9 Cilt. Beyrut: Dâru Tavki'n-Necat, 1. Basım, 1422/2001.

Mâverdi, Ebül-Hasen Ali b. Muhammed. *Yönetimin Esasları*, çev. Mehmet Ali Kara. İstanbul: İlke Yayıncılık, 2008.

Şimşir, Mehmet. "Nizamülmülk'ün Siyasetnamesi ve İstihbarata Yönelik İlke ve Yöntemleri". *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 17/28 (2015), 68-79.

Türkmen, Ali. *İslam İletişim Hukuku*. Samsun: Erol Yayınevi, 1996.

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası, 2005.

Üstüner, Hüseyin. *Hz. Peygamber Devrinde İstihbarat*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001.

Yılmaz, Metin. *Hz. Peygamber Dönemi Casusluk Faaliyetleri*. Samsun: E-Yazı Yayınları, 2016.

Yılmaz, Metin. "Emevî ve Abbasî Dönemi İç İstihbaratı". *İSTEM: İslâm San'at, Tarih, Edebiyat ve Müsiki Dergisi* 6/12 (2008), 175-194.

Öldürülen kişinin Müslüman olup Müslümanlar içerisinde yaşaması veya anlaşmalı gayrimüslim toplulukla yaşaması yahut düşman bir toplulukla yaşaması veya ailesinin gayrimüslim oluşuyla ilgili farklı olasılıklarda nasıl bir uygulamaya gidileceği aktarılmaya çalışmıştır. Bu konunun belirlenmesi ödenecek diyeti belirleyeceği için hassasiyetle üzerinde durulmuştur. Yine ödenecek diyetin cinsinin ne olacağı da müfessirler arasında farklılık arz ettiği görülmüştür. Maktulün ailesinin menfaatini düşünen bu uygulama, yaşanan dönemin şartları göz önünde bulundurulduğunda çeşitli yorum farklılıklarına sebep olduğu görülmüştür.

Kaynakça

- Ak, Ayhan. İslam Kamu Hukuku. Samsun: Üniversite Yayınları, 2023.
- Belhî, Mukâtil b. Süleymân. Tefsîru hamsi mieti Âyetin minel'Qur'ân, Ahkâm Ayetleri Tefsiri. çev. M. Beşir Eryarsoy. İstanbul: İşaret Yayınları, 2005.
- Beydâvî, Ebu Said Abdullah b. Ömer. Envaru't- tenzil ve esraru't- te'vil. İstanbul: Kahraman Yayınları, 2011.
- İbn'ul Cevzî, Cemalüddin Abdurrahman Ali İbn Muhammed, Zâdü'l-Mesir Fi İlmi't-Tefsir. çev. Abdülvehhab Öztürk. İstanbul: Kahraman Yayınları, 2009.
- Karaman, Hayrettin vd. Kur'an Yolu Tefsiri. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2003.
- Kur'an-ı Kerîm Meâli. Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları, 2005.
- Kurtübî, Muhammed b. Ahmed, el-Câmi' li-ahkâmi'l-Kur'ân. çev. M.Beşir Eryarsoy. İstanbul: Buruc Yayınları, 1998.
- Mahallî, Celâlüddin Muhammed b. Ahmed- Süyüti, Celâlüddin Abdurrahmân b. Ebî Bekr. Tefsîrü'l Celâleyn, çev. Çeviri: Ali Rıza Kaşeli-Mehmet Talu. 5 Cilt. İstanbul: Sağlam Yayınevi, 2020.

- Mahallî, Celâlüddin Muhammed b. Ahmed- Süyûtî, Celâlüddin Abdurrahmân b. Ebi Bekr. Kelime Anlamlı Celaleyn Tercümesi, çev. Talha Alp-Abdulkadir Yılmaz-Orhan Ençakar.5 Cilt. İstanbul: Yasin Yayınevi, 2012.
- Paçacı, İbrahim. “Âkile”, Dini Kavramlar Sözlüğü, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları,7. Basım, 2017.
- Râzî, Fahrüddin Muhammed b. Ömer. Tefsir-i Kebîr Mefâtihu'l-Gâyb, ed. Ahmet Hikmet Ünalmiş. 23 Cilt. Ankara: Akçağ Yayınları, 1990.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. Safvetü't Tefasir, çev. Sadreddin Gümüş-Nedim Yılmaz, İstanbul: Ensar Neşriyat, 6. Basım, 2016.
- Süleymân, Mukâtil. Ahkâm Ayetleri Tefsiri, çev. M. Beşir Eryarsoy, İstanbul: İşaret Yayınları, 1. Basım, 2005.
- Süyûtî, Abdurrahmân b. Muhammed. ed-Dürri'l-Mensûr fi't-tefsir bi'l-me'sûr. çev. Hasan Yıldız.16 Cilt. İstanbul: Sistem Matbaacılık, 2012.
- Tabâtabâî, Muhammed Hüseyin b. Muhammed b. Muhammed Hüseyin. el-Mizân fi tefsir-il kur'ân. çev. Vahdettin İnce.15 Cilt. İstanbul: Kevser Yayınları, 2011.
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerir. Taberi Tefsiri. çev. Kerim Aytekin-Hasan Karakaya. 9 Cilt. İstanbul: Hisar Yayınevi, 1996.
- Tahâvî, Ebû Ca'fer Ahmed b. Muhammed. Şerhu Me'âni'l-Âsâr. çev. M. Beşir Eryarsoy.7 Cilt. İstanbul: Kitâbî Yayınevi, 2009.
- Vâhidî, Ebul-Hasen Ali b. Ahmed. Esbab-ı Nüzul. çev. Necdet Çağıl. İstanbul: İhtar Yayıncılık, 1997.
- Zemahşerî, Cârullah Mahmûd b. Ömer. el-Keşşâf'an hakâiki ğavâmidî't-tenzil ve uyûni'l-ekâvil fi vucûhi't-te'vil. çev. Abdülaziz Hatip. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2017.

bağlamda kıyasın İslam'daki en âdil ceza türü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Kaynakça

- Ak, Ayhan. İslam Kamu Hukuku. Samsun: Üniversite Yayınları, 2020.
- Beyzâvî, Abdullâh b. Ömer. Envâru't-Tenzîl ve Esrâru't-Te'vîl. thk. Muhammed Abdurrahman el-Maraşî. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsi'l-'Arabî, 1418.
- Cessâs, Ahmed b. Ali er-Râzî. Ahkâmu'l-Kur'ân. 3 Cilt. Beyrut: Daru'l Kütübi'l İlmiyye, 1994.
- Cezerî, Abdurrahman b. Muhammed. el-Fikh alâ mezâhibi'l-erbaa. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2003.
- Endülüsi, Muhammed b. Yûsuf Ebû Hayyân. el-Bahru'l-muhît. 11 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2010.
- İbn Âşûr, Muhammed et-Tâhir. Tefsîru't-tahrîr ve't-tenvîr. 30 Cilt. Tunus: ed-Dâru't-Tûnusiyye li'n- Neşr, 1984.
- İbn Atiyye, Ebû Muhammed Abdülhak b. Gâlib. el-Muharraru'l-Vecîz. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2001.
- İbn Kesîr, Ebû'l-Fidâ İsmâil. Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm. Kahire: Müessesetü Kurtuba, 2000.
- Kâsânî, Alâuddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd. Bedâi'u's-sanâi' fi tertîbi's-şerâi'. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2003.
- Kurtubî, Muhammed b. Ahmed el-Ensârî. el-Câmi' li-ahkâmi'l-Kur'ân. 20 Cilt. Kahire: Dâru Kütübi'l-Mısıriyye, 1964.
- Mahallî, Celâleddîn Muhammed b. Ahmed - Suyûtî, Celâleddîn Abdurrahman b. Ebi Bekr. Tefsîru'l Celâleyn. Kahire: Dâru'l Hadîs, ts.
- Nesefî, Ebu'l Berekât Abdullah b. Ahmed. Medârikü't-tenzîl ve hakâiku't-te'vîl. 3 Cilt. Beyrut: Daru'l-Kelimi't-Tayyib, 1998.
- Râzî, Fahreddin Muhammed b. Ömer. Mefâtihu'l-ğayb et-tefsîru'l-kebir. 32 Cilt. Beyrut: Dâru İhya' et-Turâs el-'Arabî, 1420.

- Sâbûnî, Muhammed Ali. Ravâi'ul-beyân tefsîru âyâtî'l-ahkâm mi-ne'l-Kur'ân. Dimeşk: Mektebetü'l-Gazâlî, 1980.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. Safvetü't tefâsir. 3 Cilt. Kahire: Daru Sâbûnî, 1997.
- Salebî, Ebû İshâk Ahmed b. Muhammed. Keşf vel-beyân 'an tefsîru'l-Kur'ân. Beyrut: Dâru İhya' et-Turâs el-'Arabî, 2002.
- Semerkandî, Ebü'l-Leys Nasr b. Muhammed. Bahru'l-ulûm. 3 Cilt. Mektebetü Mişkâtî'l-İslâmiyye, t.y.
- Serahsî, Şemsu'l-Eimme Muhammed b. Ahmed. Kitâbu'l-Mebsût. 30 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, ts.
- Taberî, Muhammed b. Cerîr. Câmi'ul-beyân an te'vîlî'l-Kur'ân. 24 Cilt. Mekke: Daru't Terbiye ve't Turâs, ts.
- Vehbi, Mehmet. Ahkâmı Kuraniye. İstanbul: Kutulmuş Basımevi, 1947.
- Yazır, Elmalılı M. Hamdi. Hak Dini Kur'an Dili. 10 Cilt. İstanbul: Zehraveyn Yayınları, 2007.
- Zemahşerî, Ebu'l-Kâsım Mahmûd b. Ömer. el-Keşşâf 'an haka'ıki gavâmizi't-tenzîl ve 'uyûnî'l-ekavîl fi vücûhi't-te'vîl. 5 Cilt. Riyad: Mektebetü'l-Ubeykân, 1998.
- Zuhaylî, Vehbe. İslam Fıkhı Ansiklopedisi. 10 Cilt. İstanbul: Feza Yayıncılık, 1994.

İkinci ve üçüncü maddedeki yorumları kısaca ‘elin kesilmesine karşı’ grup olarak kategorize edecek olursak, bu görüşteki-ler gerek birtakım kelimelerin farklı anlamlarını öne sürerek gerek modern sistemin dayatmış ve değiştirmiş olduğu Müslüman düşüncesinin tesirinde kalarak, alternatif hapis cezasını öne sürmektedir. Hâlbuki yukarıda da ifade edildiği üzere ayetin manası ve uygulaması açık, hapis cezasının da caydırıcı niteliğinin olmadığı ortadadır. Bu sebeple zorlama yorumlarla, ‘bu zamana kadar hep yanlış anlaşıldı aslında doğrusu budur’ şeklinde ulemayı ta’n altında bırakacak hatta ihanetle suçlamaya kadar varacak yorumlar çokta makul gözükmemektedir.

Diğer maddelerdeki görüşler ise zikredilen cezayı kabul etmekte fakat cezanın infazıyla ilgili bir takım farklı görüşler öne sürmektedir. Bu görüşler arasında zikredilen son madde gerek ayetlerin birlikte değerlendirilmesi gerekse yukarıda ki veriler ışığında incelenmesiyle tercihe daha uygun düşmektedir. Zira ilgili ayette ‘tövbe edip halini düzeltmesi’ halinde kişinin bağışlanacağına ifade edilmesi, bu durumun mahkeme öncesinde hırsızın pişman olarak malı sahibine iade etmesi durumunu daha iyi ifade etmektedir.

Kıyasca ayet sabit, manası açık, caydırıcılığı ve tarihi süreçte uygulanması ortadadır. Bundan dolayı bir takım zorlama yorumlarla modern sistemin dayatmalarını ayete söylettirmeye çalışmak İslami ilimlerle uğraşan vicdan sahibi kişilere yakışmamaktadır.

Kaynakça

- Ahmed Cevdet Paşa. *Mecelle-i Abkâm-ı Adliyye (Açıklamalı Mecelle)*. haz. Ali Himmet Berki. İstanbul: Hikmet, 1982.
- Ak, Ayhan. “Hirabe Ayetlerine Dair Yaklaşımların Metodolojik Tahli”, *İslam Bilimleri Araştırma Dergisi* 1 (2016), 5-34.

- Ak, Ayhan. *İslam Hukuk Literatüründe Hz. Musa*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2016.
- Alî, İbrahim Muhammed. *Sabih Hadislerle Esbâb-ı Nuzûl*. çev. Akif Dursun, Hanefi Akın. İstanbul: Nuh Yayınları, 2016.
- Atay, Hüseyin. "Dinde Reformun Yöntemi ve Bir Örnek: Hırsızlık". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 43/2 (2002), 1-18.
- Ateş, Süleyman. *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*. İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat, 1991.
- Çetiner, Bedrettin. *Esbab-ı nuzul*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2010.
- Dalgın, Nihat. *İslam'da Tevbe ve Cezalara Etkisi*. Samsun: Etüt Yayınları, 1999.
- Demirci, Muhsin. *Kur'an Tefsirinde Farklı Yorumlar*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları, 2017.
- Ebu Davud, Süleyman b. El-Eş'as es-Sicistânî. *Sünenü Ebu Davud*. 4 cilt. Beyrut: Mektebetü'l-Asrıyye. y.y.
- Erturhan, Sabri. "Hırsızlıkta Nisabın Güncellenmesi Konusunda Bir Deneme". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 28 (2016), 263-277.
- İbn Abidin, Muhammed Emin b. Ömer. *Reddül-muhtar ala Dürri'l-muhtar*. 18. Cilt. çev. Ahmed Davudoğlu. İstanbul: Şamil Yayınları, 1983.
- İbn Rüşd, Muhammed b. Ahmed. *Bidayetü'l-müctehid ve nihayetü'l-muktesid*. çev. Ahmed Meylani. 3 Cilt. İstanbul: Ensar Yayınları, 2015.
- İbn Kesir, İmâdüddin İsmail b. Ömer. *Tefsirü'l-kur'ani'l-azim*, çev. Bekir Karlığa. 16 Cilt. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1993.
- İbrahim Halebî. *Mülteka'l-Ebbûr* (Mevkûfat). şrh. Mevkûfat-i Mehmed Efendi, sad. Ahmed Davudoğlu. 4 Cilt. İstanbul: Sağlık Yayınları, 2007.
- İsfahâni, Hüseyin b. Muhammed. *Müfredâtü'Elfâzi'l-Kur'an*. çev. Yusuf Türker. İstanbul: Pınar Yayınları, 2007.
- Kocabaş, Savaş "Hırsızlık Âyetinde 'El Kesme'nin 'Güç Kesme ve Engelleme' Şeklindeki Modern Yorumunun Analizi". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 35 (2020), 215-252.

- Koşum, Adnan “İslam Hukukunda Hırsızlık Konusunda Yeni Yaklaşımlar”, *Diyanet İlmi Dergi*, 37/3 (2001), 85-116.
- Kurtubi, Muhammed b. Ahmed. el-Cami’ *li-abkâmi’l-Kur’ân*. çev. M. Beşir Eryarsoy. İstanbul: Buruc Yayınları, 1997.
- Mahallî, Muhammed b. Ahmed Celalettin– Suyûti, Abdurrahman b. Ebubekir Celalettin. *Tefsîru’l-celaleyn*, çev. Talha Alp. 5 Cilt. İstanbul: Yasin Yayınları, 2014.
- Merginânî, Ebûl-Hasan Burhaneddin Ali b. Ebi Bekr. *İslam Fıkıhından Tabkikli ve Tabriçli el-Hidaye Tercümesi*. çev. Ahmed Meylani. 4 Cilt. İstanbul: Kahraman Yayınları, 1968.
- Mevsilî, Abdullah b. Mahmud b. Mevdûd. el-*İbtiyâr li-ta’lîl’l-mubtar*. çev. Mehmet Keskin. 4 Cilt. İstanbul: Hikmet Yayınevi, 2012.
- Mütercim Asım Efendi. *el-Okyânûsu’l-basît fî tercemeti’l-kâmûsi’l-mubît Kâmûsu’l-Mubît Tercümesi*. çev. Mustafa Koç-Eyyüb Tanrıverdi. 6 Cilt. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurulu Başkanlığı, 2013.
- Nesâî, Ebu Abdîrrahman Ahmed. b. Şuayb. *es-Sünenü’l-kübra*. 10 Cilt. Beyrut: Müessesetü’ür-Risale. 2009.
- Nesefî, Ebûl-Berekat Hafîzüddin Abdullah b. Ahmed. *Medârikü’t-tenzilvehakaikü’t-te’vil*. çev. Harun Ünal. 10 Cilt. İstanbul: Ravza Yayınları, 2006.
- Okuyan, Mehmet. *Geniş Açıklamalı Kur’ân Meal-Tefsîr*. İstanbul: Haliç Üniversitesi Yayınları, 2022.
- Okuyan, Mehmet. *Kur’ân-ı Kerim’de Çok Anlamlılık*. İstanbul: Düşün Yayıncılık, 2013.
- Râzi, Fahrüddin Muhammed b. Ömer et-Taberistani. *Mefatibu’l-Gayb*. çev. Lütfullah Cebeci. 23 Cilt. İstanbul: Huzur Yayınları, 2013.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. *Safvetü’t-tefâsir*. çev. Sadreddin Gümüş, Nedim Yılmaz. 7 Cilt. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2020.
- Sahilloğlu, Halil. “Dirhem”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/368-371. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.

- Serahsi, Ebu Bekir Muhammed b. Ahmed. *Mebisüt*, çev. Cevat Akşit. 31 Cilt. İstanbul: Gümüşev, 2008.
- Tahâvi, Ahmed b. Muhammed. *Şerhumeâni'l-âsâr (Hadislerle İslam Fıkhi)*. çev. Beşir Eryarsoy. 7 Cilt. İstanbul: Beka Yayınları, 2018.
- TUİK, Türkiye İstatistik Kurumu. İBBS 1. Düzeyde Suç Türü ve Suçun İşlendiği Yaş Grubuna Göre Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlüler, (2 Kasım 2020).
- TUİK, Türkiye İstatistik Kurumu. Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri. İBBS 3. Düzeyde Daimi İkametgah ve Suç Türüne Göre Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlüler, (2 Kasım 2020).
- TUİK, Türkiye İstatistik Kurumu. Suç Türü, TCK'nın 58. Maddesinin uygulanma, daha önce aftan yararlanma ve ertelenmiş cezasının olma durumuna göre ceza infaz kurumuna giren hükümlüler (5 Aralık 2018)
- Vural, Ayşe. *Muhammed Âbid el-Câbiri'nin Fıkıh Anlayışı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi. Hak Dini *Kur'an Dili*. sad. İsmail Karaçam. 10 Cilt. İstanbul: Azim Dağıtım, 1942.
- Zemahşerî, Cârullah Mahmud b. Ömer el-Harizmi. *el-Keşşâf 'an hakâ'ikigâvâmidit-tenzil ve 'uyûni'l-ekâvil fi vucûbi't-te'vil*. çev. Mehmet Erdoğan. 6 Cilt. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2017.
- Zühaylî, Vehbe. İslam Fıkhi Ansiklopedisi. çev. Hamdi Arslan. 10 Cilt. İstanbul: Risale, 1994.
- Zühaylî, Vehbe. *Teşirü'l-Münîr*. çev. Hamdi Arslan, Beşir Eryarsoy. 15 Cilt. İstanbul: Risale, 2005.

Kaynakça

- Akgündüz, Said Nuri. “Yirminci Yüzyılda İki Farklı Maslahat Yaklaşımı- Mustafa eş-Şelebî ve Ramazan el-Bûtî'nin Maslahat Anlayışlarının Karşılaştırılması”. *Dergiabant: Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (2013), 41-51.
- Baktır, Mustafa. “Sosyal Değişim ve Maslahat”. *Kutlu Doğum Sempozyumu (Türkiye Diyanet Vakfı)*. 2007. 329-342.
- Dönmez, İbrahim Kafi. *Fıkıh Usulü İncelemeleri*. İstanbul: İSAM Yayınları, 2014.
- Erdoğan, Mehmet. “Şâtibi'nin el-Muvafakat'ını Yeniden Okuma ve Anlama”. *Dini ve Felsefi Metinler: Yirmi Birinci Yüzyılda Yeniden Okuma, Anlama ve Algılama*. ed. Bayram Ali Çetinkaya 2/547-558. İstanbul: Sultanbeyli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Yayınları, 2012.
- Güldü, Şule. “el-Muvafakat”. *İslam Düşüncesini Etkileyen Şahıslar*. ed. Zübeyir Üçtaş. 247-251. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Güldü, Şule. “Fıkıh Usulü Tarihinde Toplumsal Değişmenin Aracı Olarak Maslahat”. *Toplumsal Değişme ve Din*. ed. Erkan Perşembe. 317-336. Ankara: Nobel Yayınları, 2022.
- Gürkan, Ayşe Yıldız. *Şâtibi ve İslam Hukuku Metodolojisindeki Yeri*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Haçkalı, Abdurrahman. “İslâm Hukuk Metodolojisinde Maslahat Tanımları ve Bunların Analizi”. *İslâmi Araştırmalar* 13/1 (2000), 47-62.
- Koca, Fehat. “Mefsedet”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. 28/356-358. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Koca, Ferhat. “İslâm Hukukunda Maslahat-ı Mürsele ve Necmeddin et-Tüfî'nin Bu Konudaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi”. *İLAM Araştırma Dergisi* 1/1 (1996), 93-122.
- Koçak, Muhsin. vd. *Fıkıh Usulü* İstanbul: Ensar Neşriyat, 2017.
- Pekcan, Ali. *İslâm Hukukunda Gâye Problemi: Zarûriyyât, Hâciyyât, Tahsiniyyât*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2003.

- Raysûnî, Ahmet - Yaman, Ahmet. "Makâsîd ve İctihat' Şâtîbî Merkezli Bir Bakış". *Diyanet İlmi Dergi* 39/3 (2003), 65-86.
- Şâtîbî, Ebu İshak İbrahim b. Musa el-Gırnatî. *el-Muvafakat: İslami İlimler Metodolojisi*. 4 Cilt. İstanbul: İz Yayıncılık, 1990.
- Yaman, Ahmet. *Makasîd ve İctihad: İslam Hukuk Felsefesi Araştırmaları*. İstanbul: İFAV Yayınları, 2021.

Kaynakça

- Aydın, İnyet. "Kamuda Etik". [tbbm.gov.tr/etik-komisyonu/ belgeler/makale-KamudaEtik-İnyetAydin.pdf](http://tbbm.gov.tr/etik-komisyonu/belgeler/makale-KamudaEtik-İnyetAydin.pdf).
- Balcıoğlu, Ercan. *Meslek Etiği Kavramları*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.
- Başpınar, Nuran Öztürk ve Demet Çakıroğlu. *Meslek Etiği*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2017.
- Council of Europe / Avrupa Konseyi. "Yargı Etiğine İlişkin Uluslararası Temel Standartlar, Türkiye’de Yargı Etiğinin Güçlendirilmesi Projesi”.
- Çetiner, Selma. *Yargı Etiği*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2016.
- Eğri, Taha – Sunar, Lütfi. Türkiye’de İş Ahlakı Çalışmaları: Mevcut Durum ve Yönelimler. *İş Ahlakı Dergisi Turkish Journal of Business Ethics* 3/5 (Mayıs 2010), 41-67.
- Kuçuradi, İoanna. *Uludağ Konuşmaları, Özgürlük Ahlak ve Kültür Kavramları*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 2017.
- Kuçuradi, İoanna. *İnsan Hakları: Kavramlar ve Sorunlar*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 2018.
- Kuçuradi, İoanna. *Ahlak, Etik ve Etikler*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 2019.
- Karakoç, Yusuf. *Hukuk-Etik İlişkisi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, HFSA24, (2012): 91-95.
- Kırış, Necati. *Hukuk ve Etik, Hukuk Mesleğinin Ahlakî Boyutu*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 2016.
- Kolçak, Menşüre. *Meslek Etiği*. Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2018.
- Kutlu, Hüseyin Ali. *Meslek Etiği*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2017.
- Özekes, Muhammet. *Ülkemizde Yargı Etiği Sorunlarına Örneklerle Bir Bakış*, <http://www.muhamrembalci.com/hukukdunyasi/alintilar/425.pdf>.

- Özel, Kadir Can . “Etik Ve Etik - Hukuk Arasındaki İlişki”. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 33 (Ocak 2018), 685-708.
- Tepe, Harun. “Yargı Etiği’ ya da Yargıda Etik: Yargı Nasıl Etik Olur?”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 7/1 (Haziran 2017), 85-96.
- Topuzkanamış, Engin. “Hukuk, Ahlak ve Meslek Etiği Üstüne”. *HFSA 27*, İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2016.
- Yaran, Cafer Sadık. *İlahiyatçılık ve Din Görevliliği Meslek Ahlakı*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2019.

Tanıtımını yaptığımız kitapta yazarın konuyu kavramsal olarak derinlemesine açıkladığı, verilen bilgilerin açık, net ve doyurucu bir şekilde ele alındığı bazen de tekrara düşüldüğü gözlenmiştir. Bütün bu eleştirilere rağmen kitap kendi alanı olan hukuk ilmine katkı sağlamış, verdiği bilgilerin açık net oluşu alan dışı ya da güncel siyasi anlamda toplumsal hareketleri anlamada yardımcı bir kaynak olarak yayın hayatında yerini almıştır.

Kaynakça

Denizer Şanlı. *Düşman Ceza Hukuku*, Notabene Yayınları, İstanbul, 2020.

Kitabe Yayınları: 50

**XVIII. ASIR MARAŞ KAZASI'NDA
İDARİ YAPI VE SOSYAL HAYAT**

Ümmet SOYDEMİR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Temmuz 2023

ISBN: 978-625-99194-1-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi

1. **Mühimme Defterleri (MD):** 112, 114, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 133, 134, 136, 139, 141, 145, 147, 171.
2. **Atık Şikâyet Defterleri (COA.AŞKT.d.):** 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 148, 150, 152, 155, 156, 157, 159, 160, 167, 170, 171, 172, 199.
3. **Ahkâm Defterleri (Maraş):** 1, 2, 3.
4. **Kalebend Defterleri (KLBND):** 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 44.
5. **Maliyeden Müdevver Defterler (MAD):** 2576, 2716, 2741, 2803, 2861, 2863, 2875, 2879, 2887, 2888, 2891, 2892, 2928, 2978, 2981, 2983, 2990, 2992, 2993, 3036, 3148, 3155, 3170,3197, 3212, 3813, 3815, 3816, 3820, 3821, 3824, 3828, 3833, 3840, 3848, 3970, 3879, 3973, 5464.
6. **Kamil Kepeci (KK):** 2877, 2922, 2939.
7. **Ruus Kalemî Defterleri (A.RSK. d.):** 1551,
8. **Tahvil (Nişan) Kalemî Defterleri (A.NŞT. d.):** 1355.
9. **Ali Emiri Tasnifi (AE):**
Sultan AbdulhamidI (SABHI): 12/1095, 71/4894, 79/5507, 79/5510, 121/11870, 201/13451, 134/8986, 134/9041, 220/14504, 263/17700.
Sultan Ahmed III (SAMDIII): 1/27, 60/6030.
Sultan Mahmud I (SMHDI): 112/8051, 161/12116.
Sultan Mustafa II (SMSTII) : 9/818, 14/1365, 15/1409, 30/2989, 41/4027, 42/4129, 52/5186.
Sultan Mustafa III (SMSTIII) :35/2377, 99/7467, 119/9096, 124/9632, 206/16252, 206/16254, 213/16787.
Sultan Selim III (SSLMIII): 67/4058, 172/10234.
10. **Muallim Cevdet Tasnifi (C.):**
Adliye (C.ADL.): 73/4397, 74/4433.
Askeri (C.AS.):93/4276, 115/5175, 127/5671, 162/7150, 406/16785, 558/23409, 759/32030.
Dahiliye (C.DH): 36/1786, 43/2110, 70/3455, 76/3762, 93/4646, 164/8193, 182/9087, 188/9373, 204/10200, 242/12062, 261/13005, 272/1352, 294/14679, 304/15165, 323/16108, 344/17172, 366/29148.

Evkaf (C.EV.): 4/192, 98/4856, 112/5593, 114/5694, 161/8042, 164/8171, 184/9180, 194/9688, 251/12671, 253/12863, 288/14672, 295/15003, 316/16052, 396/20093, 448/22693, 497/25143, 498/25163, 518/6156, 566/28571, 588/29686, 590/29768, 636/32066.

Hariciye (C.HR.): 44/2189.

Maliye (C.ML): 359/14727, 520/21265.

Maarif (C.MF): 22/1091, 154/7680, 155/7733, 160/7958, 169/8414, 177/8818.

Tımar (C.TZ) : 169/8422.

Zabtiye (C.ZB):49/2416.

İbnü'l-Emin Tasnifi (İE.):

Dahiliye (İE. DH): 34/2993.

Maliye (İE. ML):78/7320.

11. **Hatt-ı Hümayun (HAT):** 5/174, 6/202, 1429/58518.

12. **Sadaret Mektubi Kalemî Defterleri (A. MKT):** 67.

13. **Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Evrakı (TS. MA. e):** 869/212.

İstanbul Müftülüğü Arşivi (İMA)

Kadı Defteri: 169, 170.

Mehmed Ataullah Efendi'nin Kaymakam Defteri: 142.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi

1. **Anadolu Tafsîl Defterleri (AT. d.):** 229,230, 231, 232, 233, 234, 235, 240, 241, 242, 243, 260, 261, 262, 264, 265, 268.
2. **Hurufat Defterleri(HD):** 558, 559, 560, 561, 562, 563, 569, 1091, 1119, 1128, 1135, 1139, 1140, 1142, 1143, 1146, 1148, 1149, 1150, 1151, 1154, 1155, 1156, 1157.
3. **Vakfiye Defterleri:** 573, 590, 591, 607,608, 738,1966.

Yayımlanmış Belgeler:

Yinanç, R., Elibüyük, M., Maraş Tahrir Defteri Cilt.I, II, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:1, Ankara 1988, 914s.

Haleb Vilâyet Salnâmesi, C I, (Yay. Haz. Said Öztürk), İstanbul 2006, 784s.

Haleb Vilâyet Salnâmesi, C I, (Yay. Haz. Said Öztürk), İstanbul 2006, 824s.

Kaynak Eserler

Ahmed Vâsîf Efendi, *Mehâsinü'l-Asar ve Hakâikü'l-Ahbar*, haz. Mücteba İlgürel, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1994.

Bursalı Mehmed Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, C.III, haz. İsmail Özen, İstanbul 1975.

Defterdar Sarı Mehmed Paşa, *Zübde-i Vekaiyat*, haz. Abdulkadir Özcan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995.

- Anonim, *Evkaf-ı Humayun Nezâretinin Tarihçe-i Teşkilatı*, Evkaf-ı İslamiye Matbaası, Dersaadet H.1335, 251s.
- Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Hac Kitabı*, haz. Asiye Yılmaz Yıldırım-Zeynep Süslü Berktaş, İstanbul 2010.
- Mehmed Hâkim Efendi, *Hâkim Efendi Tarihi*, haz. Ziya Yılmaz, 2 cilt, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Yayınları, İstanbul 2019.
- İzzi Süleyman Efendi, *İzzî Tarihi*, haz. Ziya Yılmaz, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Yayınları, İstanbul 2019.
- Raşid Mehmed Efendi, *Tarih-i Raşid ve Zeyli*, haz. Abdulkadir Özcan-Yunus Uğur-Baki Çakır-Ahmet Zeki İzgöer, İstanbul 2013.
- Uşşakizade Seyyid İbrahim Hasib Efendi, *Uşşâkizâde Tarihi*, haz. Raşit Gündoğdu, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2000.
- Şeyhi Mehmed Efendi, *Vekâyi'u-l Fuzala, Şeyhî'nin Şa'kaik Zeyli*, haz. Ramazan Ekinci, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Yayınları, İstanbul 2018.

Seyahatnametler

- Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, haz. Seyit Ali Kahraman, 9. Kitap, C.1, İstanbul 2011.
- Belfour, F.C., M.DCCC.XXXVI., *The Travels of Macarius, Patriarch of Antioch*, Volume 1, Oriental Translation Fund of Great Britain and Ireland, London 1836, 421s.
- Hill, A., *Account of The Present State of Ottoman Empire*, London 1709, 418s.
- Pococke, R., *A Description of The East and Some Other Countries*, Volume 2, London 1745, 268s.
- Wittman, W., *Travels in Turkey Asia Minor Syria Across The Dessert*, Philadelphia 1804, 426s.

Araştırma-İnceleme Eserler

- Abouelhac, R., A., *Modern Devletin Doğuşu*, çev. Oktay Özel-Canay Şahin, İmge Yayınları, Ankara 2000, 256s.
- Adaloğlu, H., H., “Siyâsetnâme”, *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s. 304-306.
- Afyoncu, E., *Osmanlı Devlet Teşkilatında Defterhane-i Amire (XVI- XVIII. Yüzyıllar)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, 190s.
- , “Mehmed Said Paşa, Yirmisekizçelebizâde”, *DİA*, C.28, Ankara 2003, s. 524-526.
- Ahışalı, R., “Muhzır”, *DİA*, C.31, İstanbul 2006, s. 85-86.
- , “Ruus”, *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s. 272-273.
- Akarsu, F., *213 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (1801-1802)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2006.
- Akdağ, M., “Tımar Rejiminin Bozuluşu”, *DTCF Dergisi*, C.3, (4), 1945, s. 419-431.

- , "Osmanlı Tarihinde Ayanlık Düzeni Devri 1730-1839", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.8, (14), 1963a, s. 51-61.
- , *Büyük Celali Karışıklıklarının Başlaması*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1963b, 88s.
- , *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası Celali İsyânları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2013, 512s.
- , *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2017, 711s.
- Akgündüz, A., "Füru", *DİA*, C.13, İstanbul 1996, s. 249-250.
- , *İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 2013, 612s.
- Akman, M., *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2004, 203s.
- , "Osmanlı Ceza Hukuku Çalışmaları Üzerine Bir İcmal", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.3, (5), İstanbul 2005, s. 489-512.
- Aköz, A.- Solak, İ., "Dulkadirli Beyliği'nin Osmanlı Devleti'ne İlhakı ve Sonrasında Çıkan İsyânlar", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, (153), 2004, s. 41-50.
- Akpınar, H., *III. Numaralı Maraş Ahkâm Defterinden Maraş'a Gönderilen Hükümlerin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2019.
- Aktaş, N.- Halaçoğlu, Y., "Başbakanlık Osmanlı Arşivi", *DİA*, C.5, İstanbul 1992, s. 122-126.
- Aladağ, İ., *İlk İslami Dönemlerde Maraş, (İlk Fethinden Selçukluların Gelişine Kadar)*, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars 2009, 67S.
- Alıcı, L., "Abdülbâki Efendi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.1, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 24-25.
- Alıç, S., "Garbi Anadolu'da Selçukluların Varisleri: Dulkadiroğulları", *Maraş Araştırmaları I*, Konya 2020, 433s.
- Alparslan, Y.-Yakar, S., *Seyahatnâme, Şehir Tarihi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş*, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş 2009, 256s.
- Altınöz, İ., *Dulkadir Beylerbeyliğinin Teşekkülü ve Gelişmesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1995.
- Altundağ, Ş., "Osmanlı İmparatorluğunun Vergi Sistemi Hakkında Kısa Bir Araştırma", *DTCF Dergisi*, C. 5, (2), 1947, s. 187-197.
- Anameriç, H., "Osmanlılarda Kütüphane Kültürü ve Bilimsel Yaşama Etkisi", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (19), 2008, s. 53-78.
- Arslan, H., *17. Yüzyılda Maraş Sancağı Siyasi, İdari, İktisadi ve İctimai Tarihi*, Dulkadiroğlu Belediyesi Maraş Kültürü Tarih Yayınları Serisi, Öncü Basımevi, Ankara 2014, 447s.
- , "Bağdadiye-i Kübra Medresesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 14-16.
- , "Bostancıyan Mahallesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 233.

- , “Deli Alili Mahallesi”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.3, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2018, s. 43.
- , “Devecili Mahallesi”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.3, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2018, s.100.
- , “Duraklı Mahallesi”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.3, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2018, s. 202-204.
- , “Osmanlı Hâkimiyetinde Maraş’ın İdari Yapısı/Taksimatı I: (Maraş/Dulkadir Eyâleti Dönemi (1531-1848)”, *Maraş Araştırmaları I*, Konya 2020, 433s.
- Arı, B., “Türk-İslam-Osmanlı Şehirciliği ve Halil İnalıcık’ın Çalışmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.3, (6), 2005, s. 27-56.
- Atalay, B., *Maraş Tarihi ve Coğrafyası*, haz. İlyas Gökhan-Mehmet Karataş, Ukde Kitaplığı, Kahramanmaraş 2008, 251s.
- Atar, F., “Kadı”, *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s. 69-73.
- Avcı, C., “Naib”, *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s. 312-313.
- , “Sugûr”, *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s. 473-474.
- Aybakan, B., “Muamele”, *DİA*, C.30, İstanbul 2005, s. 319-320.
- Aydın, M. A., “Borç”, *DİA*, C.6, İstanbul 1992, s. 285-291.
- , Mahkeme, *DİA*, C.27, İstanbul 2003, s. 341-344.
- Aydın, M., A., Hamidullah, M., “Köle”, *DİA*, C.26, İstanbul 2002, s. 237-246.
- Aydın, B., KURT, İ., Yurdakul, İ., *Bâb-ı Meşihat Şeyhülislamlık Arşivi Defter Kataloğu*, İstanbul 2006, 294s.
- Aydın, B., “Salnâme”, *DİA*, C.36, Ankara 2009, s. 51-54.
- Baltacı, C., “İslam Medeniyetinde Cami”, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (3), İstanbul 1985, s. 225-241.
- , “Arpalık”, *DİA*, C.3, İstanbul 1991, s. 392-393.
- , *XV. ve XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri*, C. I, Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları, İstanbul 2005, 511s.
- Barkan, Ö., L., “Türkiye’de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri (II)”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C.2, 1940, s. 214-247.
- , “Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi”, *Türkiyat Mecmuası*, (10), İstanbul 1953, s. 1-27.
- , “Timar”, *İA*, C.12, İstanbul 1979, s. 315.
- Bardakoğlu, A., “Diyet”, *DİA*, C.9, İstanbul 1994, s. 473-479.
- , “Had”, *DİA*, C.14, İstanbul 1996, s. 547-551.
- Başar, F., *Osmanlı Eyâlet Tevcihatı (1717-1730)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997, 259s.
- Baş, Y.- Tekin, R., *Maraş Vakıfları*, Bahçıvanlar Basımevi, Konya 2007, 334s.
- Başoğlu, T., “Ta’zir”, *DİA*, C.40, İstanbul 2011, s. 198-202.
- Batmaz, E., Ş., “Osmanlı Devleti’nde Kale Teşkilatına Genel Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (7), Ankara 1996, s. 3-9.

- Bayburtluođlu, M., Z., "Kahramanmaraş'ta Bir Grup Dulkadiroğlu Yapısı", *Vakıflar Dergisi*, (10), Ankara 2006, s. 234-251.
- Bayezit, Y., *Osmanlı İlimiye Mesleğinde İstihdam XVI. Yüzyıl*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, 316s.
- , "Hurufat Defterlerinin Şehir Tarihi Araştırmalarındaki Yeri", *History Studies*, C.5, (1), 2013, s. 39-69.
- Baykara, T., *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2015, 264s.
- , "Kaza", *DİA*, C.25, Ankara 2002, s. 119-120.
- Berki, A., H., *Vakıflar*, Cihan Kitabhanesi, İstanbul 1940, 327s.
- , "İslamda Vakıf Zağanus Paşa ve Zevcesi Nefise Hatun Vakıfları", *Vakıflar Dergisi*, (4), Ankara 1958, s. 19-38.
- , "Hukuki ve İctimai Bakımdan Vakıf", *Vakıflar Dergisi*, (5), Ankara 1962, s. 9-14.
- , *Vakıf Hukuku Yazıları*, haz. Hüseyin Çınar, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2013, 139s.
- Beyzadeođlu, S., A., *Sünbülzade Vehbi*, Şule Yayınları, İstanbul 2000, 199s.
- Beydilli, K., "Sultan Mustafa III", *DİA*, C.31, Ankara 2020, s. 280-283.
- Blair, Ş., S., "Zâwiya", *EP*, Leiden 2002, s. 466-467.
- Boynukalın, M., "Usul", *DİA*, C.42, İstanbul 2012, s. 198-199.
- Bozkurt, Nebi, "Medrese", *DİA*, C.28 İstanbul 2003, s. 323-327.
- Bowen, H., "Awarıd", *İE*, V.1, Leiden 1986, s. 760-761.
- Buzpınar, Ş., T., "Nakibüleşraf", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s. 322-324.
- Buzpınar, Ş., T.-Küçükaşçı, M., S., "Haremeyn", *DİA*, C.16, İstanbul 1997, s. 153.
- Can, M., *61 Numaralı Gaziantep Şerhiye Sicilinin (1124-1125/1712-1713) Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2014.
- Canatar, M., "Kethüda", *DİA*, C.25, İstanbul 2002, s. 332-334.
- Canbakal, H., "The Ottoman States and Descendants of the Prophet in Anatolia and the Balkans (c.1500-1700)", *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, (52), 2009, s. 542-578.
- Cansever, T., "Osmanlı Şehri", *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.V, Ankara 1999, s. 509-529.
- , *İslam'da Şehir ve Mimari*, Timaş Yayınları, İstanbul 2013, 240s.
- Ceylan, M., *17 No'lu (H.1156/1157-M.1743/1744) Adana Şerhiye Sicili Transkripsiyon ve Kataloğu*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya 1996.
- Çadırcı, M., *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2013, 410s.
- Çağatay, N., *Bir Türk Kurumu Olan Ahilik*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997, 269s.
- , *Güncel Konular Üzerine Makaleler*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1994, 396s.
- Çağrırcı, M., "Zulüm", *DİA*, C.44, İstanbul 2013, s. 507-509.

- Çakar, E., *XVI. Yüzyılda Halep Sancağı (1516-1566)*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ 1998.
- Çakır, B., “Kese”, *DİA*, C.Ek-2, İstanbul 2016, s. 42-43.
- Çavdar, N.-Çelik, Ü., “İbrahim Müteferrika'nın Usûl-i Hikem fi Nizâmü'l-Ümem Adlı Eserine Göre Osmanlı Askeri Sisteminin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, ed. İlyas Gökhan- Hüseyin Saraç, Konya 2018, s. 581-600.
- Çelik, Ş., “Şehir Kethüdası”, *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s. 451-453.
- Çınar, H., *XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Ayntab Şehrinin Sosyal ve Ekonomik Durumu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2000.
- Cihan, A., *Reform Çağında Osmanlı İlimiye Sınıfı*, Birey Yayınları, İstanbul 2004, 300s.
- Çiçek, H., *Vekâyi'nüvis Sadullah Enveri Efendi ve Tarihinin II. Cildinin Metin ve Tablîli (1187-1197/1774-1783)*, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum 2018, 1122s.
- Çetintaş, İ., *Saçaklızâde ve İlimleri Sınıflandırması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2006.
- Çizakça, M., *İslam Dünyasında Vakıflar*, Karatay Üniversitesi Yayınları, Konya 2017, 280s.
- DAB, (Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü), *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul 2010, 597s.
- Dağcı, Ş., “Kıyas” *DİA*, C.25, İstanbul 2002, s. 488-495.
- Dağtekin, T., *Halep Vilayeti Evamir-i Sultaniye Defteri (H.1133-1138/ 1720-1725) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa 2012.
- Darkot, B., “Maraş”, *İA*, C.7, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1979, s. 310-315.
- Demir, A., *Osmanlı Mahkemesi Medeni Yargılama Hukuku*, Yitik Hazine Yayınları, İzmir 2010, 256s.
- Demir, M., “Türk İslam Medeniyetinde Şehirleşme”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, C.16, (1), 2003, s. 156-165.
- Demirkent, I., *Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (108-1118)*, C.1, Ankara 1990, 176s.
- Demirtaş, H., “Vakıf Araştırmalarında Kaynak Olarak Hurufat Defterleri: Kangırı Örneği”, *Vakıflar Dergisi*, (37), Ankara 2012, s. 47-92.
- Devlilioğlu, F., *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara 2008, 1195s.
- Dikici, R., “Ahmed Efendi (Debbagzâde)”, *Kabramanmaraş Ansiklopedisi*, C.1, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 104-106.
- Doğan, A., *XIX. Yüzyılın II. Yarısında Maraş*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 1999.
- Dursun, D., *Yönetim Din İlişkileri Açısından Osmanlı Devleti'nde Siyaset ve Din*, İşaret Yayınları, İstanbul 1989, 445s.
- Düzbakan, Ö., “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 2003, s. 97-108.

- Ekinci, E., B., *İslam Hukuku Tarihi*, Arı Yayıncılık, İstanbul 2006, 352s.
- , "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.3, (5), İstanbul 2005, s. 417-439.
- Emecen, F., "Bedel", *DİA*, C.5, İstanbul 1992, s. 301.
- , "Devre Çıkma", *DİA*, C.9, İstanbul 1994, s. 250-251.
- , "Osmanlılar'da Yerleşik Hayat Şehirliler ve Köylüler", *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.4, Ankara 1999, s. 91-97.
- Erdoğan, M., *Fıkıh ve Hukuk Terimleri Sözlüğü*, Ensar Yayınları, İstanbul 2016, 626s.
- Ergenç, Ö., *XVI. Yüzyılda Ankara ve Konya*, Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları, Ankara 1995, 247s.
- , *Şehir, Toplum, Devlet Osmanlı Tarihi Yazıları*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2012, 506s.
- , *XVI. Yüzyıl Sonlarında Bursa*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, 350s.
- , "Osmanlı Klasik Dönemindeki Eşraf ve Ayân Üzerine Bazı Bilgiler", *Osmanlı Araştırmaları*, C.3 (3), İstanbul 1982, s. 105-118.
- Erkilet, A., *Toplumsal Yapı ve Değişme Kuramları*, Hece Yayınları, Ankara 2013, 352s.
- Eryılmaz, B., *Osmanlı Devleti'nde Millet Sistemi*, Ağaç Yayıncılık, İstanbul 1992, 115s.
- Eyice, S., "Kale", *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s. 234-242.
- Gel, M., "İslahat Çağında Osmanlı Halkının Dinî Hayatını Islâha Yönelik Saçaklızâde'nin İlginç Bir Önerisi: İlim ve Amele Davet ve İcbar", *Belleten*, C.LXXXII (293), Ankara 2018.
- Genca, E., "Osmanlı Hukukunda Vakıfları Denetimi (Evkaf-ı Hümayun Nezareti)", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.72, (1), 2014, s. 531-554.
- Genç, M., "İltizam", *DİA*, C. 22, İstanbul 2000, s. 154-158.
- Gölpınarlı, A., "İslam ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilatı ve Kaynakları", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C.11, İstanbul 1950, s. 6-354.
- Faraoqi, S., *Osmanlı Zanaatkârları*, Alfa Yayınları, İstanbul 2017, 408s.
- Fayda, M., 1995, "Fey", *DİA*, C.12, İstanbul 1995, s. 511-513.
- , "Zimmi", *DİA*, C.44, İstanbul 2013, s. 428-434.
- Fendoğlu, H., T., *İslam ve Osmanlı Hukukunda Kölelik ve Cariyelik-Kamu Hukuku Açısından Mukayeseli Bir İnceleme-*, Beyan Yayınları, İstanbul 1996, 344s.
- Genç, M., *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2013, 385s.
- , "Klasik Osmanlı Sosyal İktisadi Yapısı ve Vakıflar", *Vakıflar Dergisi*, (42), 2014, s. 9-18.
- , "İltizam", *DİA*, C.22, İstanbul 2000, s. 154-158.
- Göçek, F. M., Baer, M., M. C. Zilfi (ed.), "Social Boundaries of Ottoman Women's Experience in Eighteenth Century Galata Court Records", *Women In The Ottoman Empire*, Brill, Leiden 1997, s. 48-65.
- Gökhan, İ., "Arapların Fethinden Selçuklular Zamanına Kadar Maraş", *Belleten*, C. 73, (266), 2009, s. 35-76.

- , “Türkiye Selçukluları Zamanında Maraş Uçbeyliği (1071-1258)”, *Selçuklu Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, C.1, (1), 2016, s. 116-171.
- Gökhan, İ., Bal, E., K., *Osmanlı Dönemi Maraş'ın İdari Tarihinde Dulkadirli ve Bayezidli İdareciler (1700-1839)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2013, 317s.
- Gökhan, İ., Kaya, S., (ed), *VII.–XVI. Asırlarda Maraş Emirleri, (Emir, Melik, Bey, Senyör, Beylerbeyi, Sancakbeyi)*, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş 2008, 240s.
- Gökhan, İ., Doğan, O., (ed.), “Maraş ve İlçelerinin İsimlerinin Oluşması”, *Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş*, Kahramanmaraş 2014, 500s.
- Gökhan, İ., Koç, K., “Hopurlu Mahallesi”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.34, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2020, s. 115.
- Gülenç, A., “Divanlı Mahallesi”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.3, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2018, s. 116.
- Güler, M., *Osmanlı Devleti'nde Haremeyn Vakıfları (16.-17. Yüzyıllar)*, Çamlıca Yayınları, İstanbul 2011, 312s.
- Gönel, H., “Yıkılıbdur Bu Cihan ve Altı Nazire”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, (28), 2013, s. 118-128.
- Göyünç, N., “Hane Deyimi Hakkında”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, (32), 1979, s. 331-348.
- , “Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilatı Tanzimata Kadar”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.6, ed. Eren Güler, Ankara 1999, s. 77-88.
- Griswold, W., J., *Anadolu'da Büyük İsyân*, çev. Ü. Tansel, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2002, 221s.
- Günay, H., M., “Vakıf”, *DİA*, C.42, İstanbul 2012, s. 475-479.
- Günay, N., *Maraş Ermenileri (XIX. Yüzyıl)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2007.
- , *20. Yüzyılda Maraş (Ermeniler, Türkler, Müslümanlar)*, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş 2012, 287s.
- Gündoğdu, H., *Dulkadirli Beyliği Mimarisi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986, 123s.
- Gündüz, T., “Maraş”, *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s. 192-196.
- , “Konar Göçer”, *DİA*, C.26, Ankara 2002, s. 161-163.
- Halaçoğlu, Y., “Aşiret”, *DİA*, C.4, İstanbul 1991, s. 9.
- , *XIV.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve İdari Yapı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, 258s.
- , *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, 244s.
- Has, Ş., S., “Mülteka'l-Ebhur”, *DİA*, C.31, İstanbul 2006, s. 549-552.
- Hatalmış, A., *Erken Dönem İslam Tarihinde Kölelik ve Cariyelik (Hz. Peygamber Döneminde Emevilerin Sonuna Kadar)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2012.
- Hilmi, Ö., H., *Abkamü'l-Evkaf*, Dersaadet 1307.
- Honningman, E., “Maraş”, *İA*, C.7, İstanbul 1979, s. 312.

- Hurç, R., *203 Nolu Şer'iyeye Sicili'ne Göre Kahramanmaraş'ın Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı 1292-1295/1876-1878*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kayseri 1995.
- Huart, C., "Kervan", *İA*, C.6, Eskişehir 1997, s. 597.
- Işık, A., *Meşihat Arşivi Belgeleri Işığında Seyyidler ve Nakibü'l-Eşraflık Müessesesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2013.
- , "Maraş'ın Manevi Mimarları Maraş Seyyidleri ve Nakibü'l-Eşraf Kaymakamları", *Alevilik Araştırmaları Dergisi*, (15), 2018, s. 53-106.
- İlgürel, M., "Celali İsyanları", *DİA*, C.7, İstanbul 1993, s. 252-257.
- , "Eşkîya", *DİA*, C.11, İstanbul 1995, s. 466-469.
- , "Karayazıcı Abdülhalim", *DİA*, C. 24, İstanbul 2001, s. 482-483.
- , "Osmanlı İmparatorluğunda Ateşli Silahların Yayılışı", *İstanbul Üniversitesi Tarih Dergisi (Turkish Journal of History)*, İstanbul 2011, s. 301-3018.
- , "Subaşı", *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s. 447-448.
- , "Abaza Mehmed Paşa", *DİA*, C.1, İstanbul 1988, s. 33-34.
- İnalcık, H., "Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfi Sultani Hukuk ve Fatih'in Kanunları", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C.13, Sayı: 2, Ankara 1958, s. 102-126.
- , "Osmanlılarda Raiyyet Rüsümü", *Belleten*, C.XXIII, 1959, s. 570-610.
- , "Şikâyet Hakkı: Arz-ı Hal ve Arz-ı Mahzarlar", *Osmanlı Araştırmaları*, C.VII-VIII, İstanbul 1988, s. 33-54.
- , "Eyalet" *DİA*, C.9, İstanbul 1995, s. 548-550.
- , "Osmanlı'da İstatistik Metodu Kullanıldı mı?" *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü), Ankara 2000, s. 1-14.
- , "Tımar", *DİA*, C.41, İstanbul 2012, s. 168-173.
- , *Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I. Klasik Dönem (1302-1606) Siyasal, Kurumsal ve Ekonomik Gelişim*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2014, 377s.
- , *Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar II. Tagayyür ve Fesad (1603-1656) Bozulmuş ve Kargaşa Dönemi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2014, 528s.
- , *Adalet Kitabı*, ed. Bülent Arı-Selim Aslantaş, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2015, 408s.
- , *Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar IV. Ayanlar, Tanzimat, Meşrutiyet*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2016, 572s.
- , *Osmanlı Tarihinde İslâmiyet ve Devlet*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2016, 247s.
- İpşirli, M., "Osmanlı İlmiye Mesleği Hakkında Gözlemler XVI. XVII. Asırlar", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, C.VII-VIII, İstanbul 1988, s. 273-285.
- , "Atâullah Mehmed Efendi", *DİA*, C.4, İstanbul 1991, s. 46-47.
- , "Avarız Vakfı", *DİA*, C.4, İstanbul 1991, s. 109.

- , “Beylerbeyi”, *DİA*, C.6, İstanbul 1992, s. 69-74.
- , “Buka”, *DİA*, C.6, İstanbul 1992, s. 386-387.
- , “Cihet”, *DİA*, C.7, İstanbul 1993, s. 546-548.
- , “Çelebi”, *DİA*, C.8, İstanbul 1993, s. 259.
- , “Damadzâde Ahmed Efendi”, *DİA*, C.8, İstanbul 1993, s. 449-450.
- , “Osmanlı Uleması”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.8, Ankara 1999, s. 71-79.
- , “Kapı Halkı”, *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s. 344.
- , “Müderri”, *DİA*, C.31, İstanbul 2006, s. 468-470.
- , “Naib”, *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s. 312-313.
- , “Paşmakçızâde Ali Efendi” *DİA*, C.34, İstanbul 2007, s. 185-186.
- İşbilir, Ö., “Kalebend”, *DİA*, C. Ek-2, Ankara 2019, s. 5-7.
- İzgi, C., “Osmanlı Medreselerinden Aritmetik ve Cebir Eğitimi ve Okutulan Kitaplar”, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:1, İstanbul 1995, s. 129-158.
- , *Osmanlı Medreselerinde İlim, Riyazî ve Tabii İlimler*, Küre Yayınları, İstanbul 2019, 671s.
- Kahraman, A., “Tarih ve Tabakat Kitaplarında El-Maraşî Nisbesiyle Anılan Maraşlı Bilginler”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu (6-8 Mayıs 2004)*, C.1, İstanbul 2005, s. 12.
- Kaplan, F., *6 Numaralı Adana Şer’iyye Sicili (H.1203/M.1788-H.1204/M.1789)*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya 1996.
- Kara, M., “Tekke”, *DİA*, C.40, İstanbul 2011, s. 368-370.
- Kara, M., *Sünbülzâde Vehbi Divanı’nda Maddî Kültür Unsurları ve Toplumsal Hayat*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2015.
- Karadeniz, H., B., “Dulkadirli Beyliği Tarihine Kısa Bir Bakış”, *Maraş Tarihinden Bir Kesit Dulkadir Beyliği Araştırmaları*, Ankara 2015, 479s.
- Karagöz, M., “Osmanlı Devleti’nde Islahat Hareketleri ve Batı Medeniyetine Giriş Gayretleri”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (6), 1995, s. 195-210.
- , *XVII. ve XVIII. Asırlarda Malatya Kazası (1650-1750)*, Karizma Yayınları, İstanbul 2003, 286s.
- Karaman, H., *Anahatlarıyla İslam Hukuku*, C.I, İstanbul 2000, 352s.
- , *Anahatlarıyla İslam Hukuku*, C.II, İstanbul 2000, 349s.
- Karataş, M., “18.-19. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti’nde Bazı Müsadere Uygulamaları”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı:19, 2006, s. 219-236.
- Karlığa, B., “Onsekizinci Yüzyıl Osmanlı Düşünce Hayatı ve Kahramanmaraşlı Bazı Bilim Adamları”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu (6-8 Mayıs 2004)*, C.1, İstanbul 2005.
- Kaya, S., “XVIII. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Kredi İlişkilerinin Hukuki Boyutu”, *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (3), 2007, s. 13-41.
- Kayaçağlayan, N., Y., *1714-1715’te Gaziantep’te Sosyal, Siyasi ve İktisadi Yapı 65 Numaralı Gaziantep Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Kilis 7

- Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 2011.
- Kazıcı, Z., *Osmanlıda Vakıf Medeniyeti*, Kayıhan Yayıncılık, İstanbul 2014, 240s.
- , *Osmanlıda Vergi Sistemi*, Kayıhan Yayıncılık, İstanbul 2014, 232s.
- , *Osmanlı'da Eğitim Öğretim*, Kayıhan Yayıncılık, İstanbul 2016, 240s.
- Kenanoğlu, M., M., "Miri Arazi", *DİA*, C.30, İstanbul 2005, s. 157-160.
- Kiliç, C., "Osmanlı İlmiye Teşkilatında Müderrislerin Merâtibi (1245/1829 rt Tarihli Tarık Defterine Göre)", *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 65, Erzurum 2019.
- Kiliç, M., "Yeniçeri Ocağı ve Yahudiler Arasındaki İlişkiye Dair Bazı Gözlemler", *Akademik İncelemeler Dergisi*, C.10, Sayı: 2, 2015, s. 143-164.
- Kılıç, O., *Van Sancağı (1548 – 1648)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ 1994.
- , *XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdari Taksimatı-Eyalet ve Sancak Tevcihâtı*, Ceren Matbaacılık, Elazığ 1997, 244s.
- , "Ocaklık", *DİA*, C.33, İstanbul 2007, s. 317-318.
- Kılıç, R., *Osmanlıda Seyyidler ve Şerifler*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2016, 186s.
- Koç, K., "Acemli Mahallesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.1, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 44-45.
- , "Akçakoyunlu Mahallesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.1, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 153-154.
- , "Boğazkesen Mahallesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 228.
- , "Çavuşlu Mahallesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 428-429.
- , "Çomaklı Mahallesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 530.
- , "Çukuroba Mahallesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 557.
- Koç, Ü., "XVI. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Çavuşluk Teşkilatı", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.12, Sayı: 2, Elazığ 2002, s. 395-420.
- Koç, Y., "Ömer Lütfi Barkan'ın Tarihsel Demografi Çalışmalarına Katkısı ve Klasik Dönem Osmanlı Nüfus Tarihinin Sorunları", *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (65), Ankara 2013, s. 177-202.
- Kozak, Y., *V. ve VI. Numaralı Maraş Ahkâm Defterleri'nde Maraş'a Gönderilen Hükümler*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2005.
- Köprülü, M., F., "Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hakkında Bazı Mülâhazalar", *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, Evkaf Matbaası, İstanbul 1931, s. 165-298.
- , "Vakfa Ait Tarihi İstılahlar", *Vakıflar Dergisi*, (1), Ankara 1938, s. 131-138.

- , “Vakıf Müessesesinin Hukuki Mahiyeti ve Tarihi Tekemmülü”, *Vakıflar Dergisi*, (2), Ankara 1942, s. 1-37.
- , *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991, 122s.
- , *İslam ve Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi*, Akçağ Yayınları, Ankara 2005, 368s.
- Köprülü, O., F., “Çavuş”, *DİA*, C.8, İstanbul 1993, s. 236-238.
- , “Vakıf Müessesesinin Hukuki Mahiyeti ve Tarihi Tekemmülü”, *VD*, (2), PYS Vakıf Sistemi, Matbaası Tıpkı Basım, Ankara 2006, s. 1-36.
- Köse, Z., Ö., *Kırım Hanlığında Kölelik 1648-1699*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kahramanmaraş 2017.
- Kösemihal, N., Ş., *Sosyoloji Tarihi*, Remzi Kitabevi, Ankara 1993, 351s.
- Kuban, D., “Anadolu-Türk Şehri Tarihi Gelişmesi, Sosyal ve Fiziki Özellikleri Üzerinde Bazı Gelişmeler”, *Vakıflar Dergisi*, (7), İstanbul 1968, s. 53-74.
- Kurt, İ., *Para Vakıfları –Nazariyat ve Tatbikat–*, İslami İlimler Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul 2015, 258s.
- Kuru, S., S., “Sünbülzâde Vehbi”, *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s. 140-141.
- Küçükkaşçı, M., S., “Kâtip”, *DİA*, C.25, Ankara 2002, s. 49-52.
- , “Seyyid”, *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s. 40-43.
- , “Şehir” *DİA*, C.38, İstanbul 2010, s. 441-446.
- Kütükoğlu, B., “Vak’anüvis”, *DİA*, C.42, Ankara 2012, s. 457-461.
- Kütükoğlu, M., “Buyruldu”, *DİA*, C.6, İstanbul 1992, s. 478-480.
- , *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul 1994, 605s.
- , “Mühimme Defteri”, *DİA*, C.31, İstanbul 2006, s. 470-472.
- Külbilge, İ., *141 Numaralı Mühimme Defteri (1148)*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2002.
- Levy, N- Toumarkine, A., (ed), *Osmanlıda Asayiş, Suç ve Ceza*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, trs., 238s.
- Mardin, E., “Fetva”, *İA*, C.4, Eskişehir 1997, s. 582-584.
- Mardin, Ş., *Din ve İdeoloji*, İletişim Yayınları, İstanbul 2016, 182s.
- Mert, Ö., “Ayân”, *DİA*, C.4, İstanbul 1991, s. 195-198.
- Mordtmann, J., H.-V. L. Ménage, V., L., “Dhu'l Kadr”, *The Encyclopaedia of Islam*, New Edition, Vol. II, Leiden 1991, s. 239-240.
- Nagata, Y., *Tarihte Ayanlar Karaosmanoğulları Üzerine Bir Deneme*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997, 577s.
- , *Muhsinzâde Mehmed Paşa ve Ayanlık Müessesesi*, Akademi Kitabevi Yayınları, İzmir 1999, 174s.
- , “Muhsinzâde Mehmed Paşa”, *DİA*, C.31, Ankara 2020, s. 48-51.
- Narınç, Ö., *64 Numaralı Gaziantep Şeriyeye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi H. 1123-1124/M. 1711-1712*, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis 2010.

- Ocak, A., Y., “Zâviyeler: Dinî, Sosyal ve Kültüre Tarih Açısından Bir Deneme”, *Vakıflar Dergisi*, (12), Ankara 1978, s. 261-268.
- , *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler 15-17. Yüzyıllar*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2013, 518s.
- , “Baba İshak”, *DİA*, C.4, İstanbul 1991, s. 389-390.
- Oğuzoğlu, Y., “Dizdâr”, *DİA*, C.9, İstanbul 1994, s. 480-481.
- Orhonlu, C., *Osmanlı İmparatorluğunda Derbend Teşkilatı*, Eren Yayıncılık, İstanbul 1990, 191s.
- , “Osmanlı Devrinde Nehir Nakliyatı Hakkında Araştırmalar”, *Tarih Dergisi*, C.13 (17-18), 1963, s. 77-102.
- Ortaylı, İ., “Osmanlı Kadısının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine”, *Amme İdaresi Dergisi*, C.9, (1), Ankara 1976, s. 95-107.
- , “Kadı”, *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s. 69-73.
- , *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara 2008, 592s.
- , *Osmanlı Toplumunda Aile*, Pan Yayıncılık, İstanbul 2009, 159s.
- , *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*, Kronik Yayınları, İstanbul 2016, 108s.
- Öğüt, S., “İmameyn”, *DİA*, C.22, İstanbul 2000, s. 207.
- Önkal, A.- Bozkurt, N., “Cami”, *DİA*, C.7, İstanbul 1993, s. 46-56.
- Öreñç, A., F., “Mutasarrıf”, *DİA*, C.24, İstanbul 2006, s. 377-379.
- Öz, M., “Tahrir”, *DİA*, C.39, İstanbul 2010, s. 425-429.
- Özaydın, A., “Seyfüddeve el-Hamdâni”, *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s. 35-36.
- Özbek, N., “Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Sosyal Devlet”, *Toplum ve Bilim*, (92), 2002, s. 7-33.
- Özcan, A., “Osmanlı Askerî Teşkilatı”, *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul 1994, s. 337-374.
- , “Devşirme”, *DİA*, C.9, İstanbul 1994, s. 254-257.
- , “Osmanzâde Ahmed Taib”, *DİA*, C.34, İstanbul 2007, s. 2-4.
- Özcan, T., *Osmanlı Paşra Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2003, 415s.
- , “Maraşlı Bir Osmanlı Âlimi: Saçaklızâde Mehmed Efendi ve Eserleri”, *I. Kahramanmaraş Sempozyumu*, C.1, İstanbul 2005, s. 53.
- , “Saçaklızâde Mehmed Efendi”, *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s. 368-370.
- Özdemir, R., “Osmanlı Devleti'nin Tarikat Tekye ve Zaviyelere Karşı Takip Ettiği Siyaset”, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, C.V, (5), 2004, s. 259-310.
- , *Osmanlı Vakıflarının Kurulması ve Yaşatılmasında Devlet Kurumlarının İşleyişi*, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Yayınları, Ankara 2005.
- Özdoğan, Akif M., “Saçaklızâde Muhammed b. Ebibekr el-Mar'âşî'nin Tertibü'l-Ulûm Adlı Eseri Bağlamında İlimlerin Tasnifi”, *Uluslararası Osmanlı Döneminde Maraş Sempozyumu (4-6 Ekim 2012)*, C.1, Kahramanmaraş 2013, s. 306.

- Özel, O., “Avarız ve Cizye Defterleri”, *Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik*, DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü), Ankara 2000, s. 33-50.
- Özer, M., “Osmanlı Osmanlı Dönemi Balkan Şehirlerinde İmar Faaliyetleri ve Fiziki Yapı”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.9, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 309-321.
- Özgülendli, O., G., “Moğollar”, *DİA*, C.30, Ankara 2020, s. 225-229.
- Özkarcı, M., *Kahramanmaraş’ta Türk Kültür Varlıkları*, C.I-II, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2007, 1270s.
- , “Çiçekli Hamamı”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 483.
- , “Hacı Hüseyin Efendi Camii”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 554-55.
- Özkaya, Y., “Canikli Ali Paşa’nın Risalesi-Tedabirü’l Gazavat”, *DTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 12, 1969, s. 119-191.
- , *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1985, 459s.
- , “XVIII. Yüzyılda Çıkarılan Adaletnamelere Göre Türkiye’nin İç Durumu”, *Belle-ten*, C.XXXVIII (151), Ankara 1994, s. 445-491.
- , “Devlet Yapısının Zayıflaması Sonuçları: Ayanlık Sistemi ve Büyük Hanedanlıklar”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.6, Ankara 1999, s. 165-173.
- , *Osmanlı İmparatorluğu’nda Ayanlık*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, 428s.
- Özkurt, K., “İslam Şehrinin Temel Nitelikleri”, *Diyanet Dergisi*, (322), 2017, s. 18-21.
- Özkaya, Y.-Akyıldız, A., “Muhassıl”, *DİA*, C.31, İstanbul 2006, s. 18-20.
- Özsoy, İ., “Faiz”, *DİA*, C.12, İstanbul 1995, s. 110-126.
- Öztürk, N., *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1995, 666s.
- , *Elmalılı Hamdi Yazır Gözüyle Vakıflar*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1995, 515s.
- , “Bayazıtogulları Vakıfları”, *Vakıflar Dergisi*, (26), 1997, s. 45-59.
- , *Azınlık Vakıfları*, Altinküre Yayınları, Ankara 2003, 241s.
- Öztürk, S., “Kassam”, *DİA*, C.24, İstanbul 2001, s. 579-582.
- Özveri, C., *1813-1814 Yıllarını Kapsayan IV. Numaralı Maraş Ahkâm Defterinde Maraş Kadılığı’na Gönderilen Hükümler*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2004.
- Pakalın, M., Z., *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.2, İstanbul 1983, 639s.
- Paköz, A., E., “Geleneksel Maraş Evleri”, *Vakıflar Dergisi*, (45), 2016, s. 209-237.
- Pamuk, Ş., *Osmanlı’da Paranın Tarihi*, Türkiye İş Bankası Yayınları İstanbul 2017, ss.396.
- , “Kuruş”, *DİA*, C.26, Ankara 2002, s. 458-459.
- , “Osmanlı İmparatorluğu’nda Fiyat Devrimine Yeniden Bakış”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.3, Ankara 1999, s. 193-201.

- Panzac, D., *Osmanlı İmparatorluğu'nda Veba 1700-1850*, çev. Serap Yılmaz, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1997, 323s.
- Peers, C., *Ghenghis Khan And The Mongol War Machine, Pen And Sword Military*, South Yorkshire 2015, 226s.
- Sandal, E., K., "Andırın", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.1, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 291-295.
- Sahillioğlu, H., "Avarız", *DİA*, C.4, İstanbul 1991, s. 108-109.
- , "Askerî", *DİA*, C.3, İstanbul 1991, s. 488-489.
- Sami, Ş., *Kamus-ı Türki*, Dersaadet H. 1317, 1574s.
- Sarı, A., *XVI. Yüzyılda Dulkadirli Türkmenleri*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2015.
- Sarıcık, M., *Osmanlı İmparatorluğunda Nakibü'l-Eşraflık Müessesesi*, TTK Yayınları, Ankara 2003, 194s.
- Selçuk, H., *Şer'iye Sicillerinin Şehir Tarihi Açısından Önemi (Kayseri Örneği)*, ed. Hasan Bahar, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya 2015, s. 361-380.
- Sevgen, N., *Anadolu Kaleleri*, C.I, Doğu Matbaası, Ankara 1959, 373s.
- Solak, İ., *XVI. Asırda Maraş Kazası (1526-1563)*, Akçağ Yayınları, Ankara 2004, 295s.
- , "916 H. / 1510 M. Tarihli Alaüddevle Bey Vakfiyesi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:15, 2006, s. 523-537.
- , "XVI. Yüzyılda Gökşun 1527-1563", *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (16), 2006, s. 91-102.
- , "Aladinek Nahiyesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.1, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 184-185.
- , "Aladinek Nahiyesi", *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.1, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 309-310.
- Solak, İ.-Uysal, Z., "Osmanlı Toplumunda Kadın: Konya Örneği (1670-1680)", *Uluslararası Sempozyum Geçmişten Günümüze Bozkır Sempozyumu*, Konya 2016, s. 991-1004.
- Söylemez, F., *Osmanlı Devleti'nde Aşiret Yönetimi*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2011, 322s.
- , "XVIII. Yüzyılın Başlarından XIX. Yüzyılın Ortalarına Kadar Maraş ve Çevresinde Eşkiyalık Faaliyetleri", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 2007, s. 69-85.
- Sümer, F., "Çavuldur", *DİA*, C.8, İstanbul 1993, s. 235-236.
- , "Ağa", *DİA*, C.1, İstanbul 1988, s. 451-452.
- Şahin, İ., "Kenzü'l Vekayi", *İstanbul Üniversitesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, (7), İstanbul 1977, s. 95-228.
- , "Dulkadir Eyaleti", *DİA*, C.11, İstanbul 1994, s. 552-553.
- , "Göçebeler", *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.4, Ankara 1999, s. 132-141.
- , "Nahiye", *DİA*, C.32, İstanbul 2006, s. 306-308.
- Şazeli, H., A., "Cinayet", *DİA*, C.8, İstanbul 1993, s. 14-15.

- Şeker, C., “XVIII. Yüzyılda Osmanlı Toplumunda Taşra Kaynaklı Göçlerin Nedenleri”, *The Journal of Ottoman Studies*, (42), İstanbul 2013, s. 207-232.
- Şeker, M., “Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslamlaşması Sürecinde Maraş Bölgesi ve Bölgeye Yerleşen Türk Boyları”, *1. Kahramanmaraş Sempozyumu (6/8 Mayıs 2004 Kahramanmaraş) Tebliğleri*, C.1, İstanbul 2005, s. 440-441.
- Schamilogli, U., “The Rise of the Ottoman Empire: The Black Death in Medieval Anatolia and Its Impact on Turkish Civilization”, *Views From the Edge: Essays of Honor of Richard W. Bulliet*, ed. N. Yavari, L. G. Potter, J. Oppenheim, Colombia Univesty Press, New York 2004, s. 255-280.
- Tabakoğlu, A., “Osmanlı İctimai Yapısının Ana Hatları”, *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.4, Ankara 1999, s. 17-30.
- Taescher, F., “Futuwwa”, *El²*, Leiden 1991, s. 966-969.
- Tak, E., *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Tanımlanması*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2009.
- Tatar, Ö., *XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Çukurovada Aşiretlerin Eşkiyalık Olayları ve Aşiret İşkânı (1691-1750)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ 2005.
- Tekin, R., “Bektutiye Medresesi”, *Kahramanmaraş Ansiklopedisi*, C.2, Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, Kahramanmaraş 2017, s. 148-150.
- Tekindağ, Ş., “Yeni Kaynak ve Vesikaların Işığı Altında Yavuz Sultan Selim’in İran Seferi”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, C.17, (22), s. 49-78.
- Terzi, M., A., *Gavurdağı’nın Bulanık Tarihindeki Sır Perdesi*, Doğu Kütüphanesi Yayınları, İstanbul 2010, 224s.
- Tunç, M., N., *XVIII. Yüzyılda Adıyaman (Hısn-ı Mansur, Behisni, Gerger, Kahta ve Samsad)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kahramanmaraş 2018.
- Uğur, Y., “Şehir Tarihi ve Türkiye’de Şehir Tarihçiliği: Yaklaşımlar, Konular ve Kaynaklar”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.3, (6), İstanbul 2005, s. 9-26.
- Uğural, H. R., *Defterdar Sarı Mehmet Paşa Devlet Adamlarına Öğütler*, Ankara 1987, 171s.
- , “Şeriye Sicilleri”, *DİA*, C.39, Ankara 2010, s. 8-11.
- Ulubaş, M., *Maraş ve Çevresinde Aşiretler (1774-1865)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kahramanmaraş 2016.
- Uludağ, S., “Fütüvvet”, *DİA*, C.13, İstanbul 1996, s. 259-261.
- Uzunçarşılı, İ., H., *Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara 1988, 632s.
- , *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapukulu Ocakları*, C.I-II, Ankara 1988.
- , “Ayân”, *İA*, C.2, İstanbul 1979, s. 40-42.
- , *Osmanlı Tarihi*, C.4, Ankara 2011, 698s.
- , *Osmanlı Devleti’nin İlimiye Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014, 376s.

- Ülken, H. Z., "Vakıf Sistemi ve Türk Şehirciliği", *Vakıflar Dergisi*, (9), Ankara 2006, s.13-37.
- Ünal, M., A., *Osmanlı Tarih Deyimleri Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul 2011, 758s.
- Ünal, A., Z., *Toplumda Tabakalaşma ve Olgular-Kavramlar-Kuramlar*, Birleşik Yayınevi, Ankara 2016, 174s.
- Varlık, N., *Plague and Empire in the Early Modern Mediterranean World The Ottoman Experience 1347-1600*, Cambridge University Press, New York 2015, 336s.
- Hammer-Purgstall, J. V., *Osmanlı Devleti Tarihi*, haz. Mehmet Ata, İstanbul 1947, 303s.
- Wach, J., *Din Sosyolojisine Giriş*, çev. Battal İnandı, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1987, 65s.
- Weber, M., *Şehir, Modern Kentin Oluşumu*, çev. Musa Ceylan, Yarı Yayınları, İstanbul 2010, 319s.
- Yediylıdız, B., *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi Bir Sosyal Tarih İncelemesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2003, 506s.
- , "Osmanlı Toplumı", *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, IRCICA, İstanbul 1994, s. 441-481.
- , "Osmanlı Döneminde Türk Vakıfları Ya Da Türk Hayrat Sistemi", *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.5, Ankara 1999, s. 17-33.
- , "Vakıf", *DİA*, C.42, İstanbul 2012, s. 479-486.
- Yel, A., M., Büyükaşçı, M., S., "Mahalle", *DİA*, C.27, Ankara 2003, s. 323-326.
- Yenikale, A., *Sünbülzâde Vehbi Divânı*, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş 2011, 576s.
- Yıldırım, A., "İslam Hukukunda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Hetk-i Irz Suçunun Cezası ve Kur'an Ceza İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (47), 2018, s. 225-261.
- Yıldırım, M., Z., *Karahisar-ı Sahib Sancağı'nın İdari, Sosyal ve Ekonomik Yapısı (1720-1750)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2003.
- , "Osmanlı'da Mütessellimlik Kurumu ve Karahisar-ı Sahip ve Konya Mütessellimmi Ali Ağa", *Sosyal İlimler Araştırması Dergisi*, C.9, (1), 2014, s. 95-114.
- Yıldırım, A., Y.,-Berkaş, Z., S., *Evlîya Çelebi Seyehatnamesi Hac Kitabı*, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2010, 837s.
- Yıldız, P., *Maraş Şehri Vakıf Eserleri*, Çizgi Kitabevi, İstanbul 2012, 175s.
- Yılmaz, C., "Siyasetnâmeler ve Osmanlılarda Sosyal Tabakalaşma", *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.4, Ankara 1999, 702s.
- , "Siyasetnâme", *DİA*, C.37, İstanbul 2009, s. 306-308.
- Yiğit, İ., "Kınnesrin", *DİA*, C.25, İstanbul 2002, s. 419-420.
- , "Memlûklüler", *DİA*, C.29, İstanbul 2004, s. 90-97.
- Yiğit, T., *I. ve II. Haçlı Seferleri Sürecinde Ermeni-Haçlı İlişkileri*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2011.
- Yinanç, R., *Dulkadir Beyliği*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989, 184s.
- , "Dulkadiroğulları", *DİA*, C.9, İstanbul 1994, s. 553-557.

- Yücel, Y., *Osmanlı Devlet Düzenine Ait Metinler I. Kitap-ı Müstetab*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1974, 47 s.
- , *Osmanlı Devlet Düzenine Dair Metinler 2. Kitâb-ı Mesâlihi'l-Müslimin ve'l-Menâfi'i'l-Mü'minin*, Ankara 1980, 129s.
- Yüksel, H., *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Hayatında Vakıfların Rolü Üzerine Bir Araştırma (1563-1683)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1990.
- Zarinabaf-Sahr, F., “Kentsel Alana Kadının Katılımı: XVII. Yüzyıl İstanbul’unda Kadın Vakıfları”, *Türkler Ansiklopedisi*, C.XIV, Ankara 2002, s. 9-27.
- Zeydan, C., *İslam Uygarlıkları Tarihi I*, çev. Nejdet Gök, İletişim Yayınları, İstanbul 2016, 760s.
- Zilfi, M., C., *Dindarlık Siyaseti Osmanlı Uleması Klasik Dönem Sonrası 1600-1800*, çev. Mehmet Faruk Özçınar, Birleşik Yayınevi, Ankara 2008, 306s.

Kitabe Yayınları: 51

İSLÂMÎ VE SOSYAL AÇIDAN İNFAK MÜESSESESİ

Editör

Doç. Dr. Adil ŞEN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Temmuz 2023

ISBN: 978-625-99194-2-3

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

gân hesaplarına tenezzül etmeyiz. Müminin iman ve idrak seviyesi, nimete şükretmenin infaktan geçtiğini çok iyi bilir. Allah için verdikçe eksilmeyeceğini bilakis artacağını, verdiklerinin ebediyete uzanan köprü olduğu inancıyla çorak toprakları yeşertir, akan gözyaşını dindiririz. Birinin yiyip diğerinin baktığı yerde, kıyamet kopacağını gözden irak tutmayız

Mutluluğun sırrı, güzelliğin ve büyümenin gerçek mekanizması verebilmekte, veren el ile alan elin bir noktada buluşabilmesindedir. Biri verirken Allah'a şükreder, diğeri alırken verene teşekkür eder ki; İslam medeniyeti bu iklimi asırlar boyu yaşamış ve yaşatmıştır. Bugün, her türlü iktisadi adaletsizlik, tabii afetler vs. ye rağmen, toplumumuzda nisbî bir düzen ve insicam varsa bunun en önemli sebeplerinden birisinin, Müslümanlığımızın gereği resmi-sivil, zengin-fakir, akraba ve hemşehri yardımlaşma ve dayanışma ruhunun, canlı olarak yaşamasında aramak gerekir, kanaatindeyiz.

Kaynakça

- Atalar, Münir. Osmanlı Devletinde Surre-i Hümayûn ve Surre Alayları, Ankara: DİB Yayını,1991.
- Berki, A. Himmet - Keskiöğlü, Osman. *Hâtemü'l-Enbiyâ Hz. Muhammed ve Hayatı*, Ankara: DİB Yayını, 12. Basım,1988.
- Daryal, Ali Murat. *Psiko-Sosyal Açından Medeniyetler ve Mesajları*, İstanbul: Seyran Yayınevi, 2. Basım, 1998.
- Demir, Fahri. *İslam Hukukunda Mülkiyet Hakkı ve Servet Dağılımı*, Ankara: DİB Yayını, 5. Basım, 2012.
- Doğan, Lütfi. *Cihad ile İlgili Âyet-i Kerime ve Hadis-i Şerifler*, Ankara: İsilay Yayını, 1989.
- Duman, M. Zeki *Beyânu'l-Hak* (Kur'an-ı Kerim'in Nüzul sırasına Göre Tefsiri),3 Cilt, Ankara: Fecr Yayınevi, 2008.

- Efendioğlu, Mehmet. “Yâsir b. Âmir”, *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*, 43/341, İstanbul: TDV Yayını, 2013.
- El-Akkâd, Abbas Mahmut. *Hz. Ebu Bekir'in Şahsiyet ve Dehası*, çev. Ali Özek, İstanbul: Fatih Yayınevi, 1968.
- El-Karadavi, Yusuf. *Ekonomik Sorunların Çözümünde Zekâtın Rolü*, çev. Yunus Araz, İstanbul: Nida Yayıncılık, 2015.
- İbn İshâk, Ebu Abdullah Muhammed b. İshak b. Yesar, *Siret-i İbn İshâk*, thk. Muhammed Hamidullah, Konya: Hayra Hizmet Vakfı Yayını, 1401/1981.
- İbn Mace, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid el-Kazvîni. *Sünen*, nşr, M. F. Abdalbâkî, Mısır: 1954.
- İbn Manzur. Ebül-Fazl İbn Manzur İbn Mükerrerrem Cemaleddin Muhammed b. Mükerrerrem b. Ali el-Ensari er-Rüveyfî el-İfriki el-Mısri, *Lisanu'l-Arab*, 'Takdim: Abdullah Alaylı, Tasnif ve Haz. Yusuf Hayyat-Nedim Maraşlı, 4 Cilt, Beyrût: Dâru Lisâni'l Arabî Yayını, tsz.
- Kandehlevî, M. Yusuf. *Hayatu's-Sahâbe*, çev. Sıtkı Gülle, İstanbul: Akit Yayınları, 1996.
- Karaman, Fikret. vd., *Dini Kavramlar Sözlüğü*, İstanbul: TDV Yayını, 2009.
- Seyyid Kutub, *Fi zilâli'l-Kur'an*, 6 Cilt, Mısır: Dâru's-Şurûk, 31. Basım, 2011.
- Müslim, Ebül-Hüseyn Müslim b. Haccac el-Kuşeyri en-Nisaburi, *el-Camiü's-Sahih* (sahih-i Müslim), thk. M. F. Abdalbâkî, 5 Cilt, Kahire: İsa el-Babi el-Halebi ve ortakları, 1955/1374.
- Sarıçam, İbrahim. *Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı*, Ankara: DİB Yayını, 5. Basım, 2007.
- Temel, Nihat. *Kur'an'da Sosyal Güvenlik Kurumu Olarak İnfak*, İstanbul: İfav Yayınları, 2001.
- Özek, Ali. vd., *Türkiye'de Zekat Potansiyeli*, İstanbul: İSAV Yayınları, 1987.
- Yazır, Elmalılı Hamdi. *Hak Dini Kur'an Dili*, 9 cilt, İstanbul: Eser Yayınevi, 1979.

Kitabe Yayınları: 52

DİN VE SİYASET İLİŞKİSİ
-10. ve 11. Yüzyıl İslam Dünyasında-

Nizam İZZETTİN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Temmuz 2023

ISBN: 978-625-99194-3-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, Kahire 1990.
- Akıncı, Mehmet. *Türk İslam Siyasi Düşüncesi Teşekkül Devrinde 18. Yüzyıla*, ŞenYıldız Yayınları, İstanbul, 2016,
- Akoğlu, Muharrem., “Büveyhîler’in Mezhebî Eğilimleri/Politikaları Üzerine”, *Bilimname*, 2 (17), Kayseri 2009.
- Aksaraylı Mehmed oğlu Kerimeddin Mahmud., *Müsâmeretü'l-Ahbâr*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1944.
- Allame Meclîsî, Muhammed bâkır., *Bihâru'l-Envâr*, Redmek, Tahran 1983.
- Allame Meclîsî., Muhammed bâkır. *İtikadlar Meclisi*, el-Huda, Tahran 1999.
- Asım Efendi, *Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*, İstanbul 1325.
- Ayetullah Ca'fer el-Sübhanî, *Milel ve Nihal Araştırmaları*, İmam Sadık Yayınları, Kum, trs.
- Ayinevend, Sadık., “Selçuklularda Tarihî Yazılar”, *İnsani Bilimler Dergisi*, Tahran 4(14) 2007.
- Azamat, Nihat., “Nâsır-ı Hüsrev”, *DİA*, XXXII, s. 395-397, İstanbul 2006.
- Bağdâdî Abdulkâhir., *Usûlu'd-Dîn*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1981.
- Bağdâdî, Alauddin Bağdâdî. *Lübâbü't-Te'vil fî Me'âni't-Tenzîl* (Ali Hâzin), Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1995.
- Bâkîllânî, Ebû Bekir., *el-İnsâf fî Mâ Yecûbü'l-İ'tikâd Bihi ve Lâ Yecûzü'l-Cehlü Bihi*, Kahire 2000.
- Bedevi, Abdurrahman., *Mezâhibu'l-İslâmiyyîn*, Beyrut, trs.
- Behnesî, *Mevsûatu'l-Cinâiyye fî'l-Fikhi'l-İslâmiyye*, Dâru'n-Nahda, Beyrut 1991.
- Beydâvî, Kemaluddin., *İşârâtu'l-Merâm*, y.y., 2004.
- Buhârî, İsmail. *Muhtasarı Sabîhi'l-Buhârî*, Riyad 2002.
- Carullah ., Zuhdi. Carullah, *el-Mutezile*, Beyrut 1974.
- Cemalettin M. Surûr, *Hicretten 4. ve 5. Yüzyılda Şam'da Fatımi Girişimi*, Dâru'l-Fikri'l-Arabî, Beyrut, trs.

- Cevherî, *es-Sihâh Tâcu'l-Luğa*, Dâru'l-Hadîs, Kahire 2009.
- Cürçânî, *Şerhu'l-Mevâkıf*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 2012.
- Çalışkan, İsmail, *Kur'an-ı Kerim'de Din Kavramı*, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1998.
- Çelebi, İlyas, "Mu'tezile'nin Klasik İslâm Düşüncesindeki Yeri ve Modern Döneme Etkileri", *Kelam Araştırmaları*, İstanbul 2004.
- Çelik, Aydın, *Fatîmî-Selçuklu Münasebetleri*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2001.
- Ebu Zehra Muhammed, *Târîhu'l-Mezâhib*, Kahire, trs.
- Ebu Zehra, Muhammed, *Târîhu'l-Mezâhibi'l-İslâmiyye*, Kahire 2009.
- Ebû Zeyit Bekir, *Mu'cemu'l-Meâni'l-Lafziyye*, Dâru'l-Âsime, Riyad 1996.
- Ebû Zeyit Bekir, *Mu'cemu'l-Meâni'l-Lafziyye*, Dâru'l-Âsime, Riyad 1996.
- Ebû'l-Hasan el-Eş'arî, *el-Lüma'*, Mısır Yayınları, Kahire 1955.
- Ebû'l-Hasan el-Eş'arî, *Makâlâtü'l-İslâmiyyîn ve'htilâfu'l-Musallîn*, İskenderiye 2000.
- Ebû'l-Hasan el-Eş'arî, *Makâlâtü'l-İslâmiyyîn*, Beyrut 1999.
- Ekrem Memiş, *Türk Kültür Tarihi*, Çizgi Kitabevi, Konya 2003.
- el-Abbâdî, Ahmed Muhtâr, *Fi't-Târîhi'l-Abbasi ve'l-Fâtîmî*, Dâru'n-Nahdatu'l-Arabiyye, Beyrut 1972.
- el-Âmilî, Elhur, *Vesâlihi Şia*, Kum, trs.
- el-Askerî, Ebû Hilâl, *el-Furûk fi'l-Luğa*, Dâru'l-İlim ve Sakafa, y.y., trs.
- el-Bağdâdî, Abdulkadir, *el-Fark beyne'l-Firak*, Dâru'l-Âfaki'l-Cedîde, Beyrut 1977.
- el-Bağdâdî, Abdulkadir, *Hizânetu'l-Edeb*, Mektebetü'l-Hanci, Kahire 1989.
- el-Bağdâdî, Hatîb, *Târîhu Bağdad*, Beyrut 2000.
- el-Bağdâdî, Hatîb, *Târîhu Bağdad*, Dâru'l-Garbu'l-İslâmî, Beyrut 2001.
- el-Bağdâdî, Hatîb, *Târîhu Bağdad*, Dâru'l-Garbu'l-İslâmî, Beyrut 2002.
- el-Bağdâdî, *Usûli'd-Dîn*, Matbaatu'd-Devle, İstanbul 1928.
- Elbânî, Muhammed Ya'kûb, *Hâşiyetu Cem'u'l-Cevâmî İmam Subkî*, Kahire 1934.

- el-Cevzî, Abdurrahman, *el-Muntazam*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1992.
- el-Cuveynî, Abdulmelik, *el-Gıyâsî*, İmamı'l-Harameyn Yayınları, Doha 2000.
- el-Cuveynî, *Gıyâsu'l-Ümem*, İmamı'l-Harameyn Yay., Doha 1980.
- el-Emîn, Muhsin, *A'yânü'ş-Şîa*, Beyrut 1983.
- el-Eş'arî, *İslamcıların Makaleleri. Fıranz şıtabı, vısbadı, 1980.*
- el-Ferâhîdî, Halil b. Ahmed, *Kitâbu'l-Ayn*, thk. Abdulhamid Hendâvî, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1424/2003.
- el-Hemedânî, İnyet, Hamid, *el-Fikru's-Siyâsî el-İslâmî el-Mu'âsır*, Kahire 1988.
- el-İsfahânî, İmam İmaduddin Muhammed, *Târîhu's-Selçuk*, Mısır 1990.
- el-Kazvinî, Zekerıyya, *Âsâru'l-Bilâd ve Abbâru'l-İbâd*, Beyrut, trs.
- el-Kefevî, Ebû'l-Bekâ, *Küllıyyât*, Adnan Derviş ve M. el-Masri'nin incelemesi, Beyrut 1985.
- el-Kerevî, İbrahim Salman, *Büveyhiler el-Buveyhiyyun vel-Hilafetu'l-Abbasiyye, ve Abbasi Hilafeti*, Kuveyt 1982.
- el-Kuleynî, Mehmed b. Ya'kûb, *el-Kâfî*, Beyrut 1980.
- el-Kuleynî, *Usûlu'l-Kâfî*, Beyrut 2005.
- el-Meclisî, *Bihâru'l-Envâr*, Beyrut 2008.
- el-Mekkî, el-Muvaffak b. Ahmed, *Menâkıbu'l-İmami'l-A'zâm Ebi Hanîfe en-Nu'mân*, Haydarabad 1899.
- el-Mes'ûdî, *et-Tenbih ve'l-İsrâf*, ? Yay., Kahire 1938.
- el-Mufîd, Muhammed b. Muhammed b. Nu'mân el-Bağdâdî, *el-Mesâilü's-Sağâniyye, Mesâil-i Aşra*, Beyrut 1993.
- el-Mufîd, Muhammed b. Muhammed b. Nu'mân el-Bağdâdî, *Evâilü'l-Makâlât fi'l-Mezâhibi'l-Muhtarât*, el-Müfid Basımevi, Beyrut 1414/1993.
- el-Mufîd, Muhammed b. Muhammed b. Nu'mân el-Bağdâdî, *Mesaru'ş-Şia fi Muhtasar-i Tevârihi'ş-Şia*, Mesaili Carudiye, Beyrut-Lübnan 1993.
- el-Sadr, Muhammed Sadık, *Küçük Gaybet Tarihi*, Beyrut 1992.
- el-Subkî, Taceddin, *Tabakâtu'ş-Şâfiyye*, “Şikâyetü Ehli's-Sünne bi Hikâyeti Ma Nâlahum Mine'l-Mihne” adlı risale, Hacer Yayınevi, Kahire 2010.

- Emîn, Ahmed. Emîn, *Zahru'l-İslâm*, Kahire 2013.
- en-Neseft, Ebû'l-Muîn, *Tebssıratu'l-Edille*, Kahire 2011.
- en-Nuveyrî, Şahâbeddin, *Nihâyetu'l-Ereb fî Funûnu'l-Edeb*, Beyrut 2004.
- es-Sallâbî, Ali Muhammed. es-Sallâbî, *Devletü's-Selacika*, İkra Yayınevi, Kahire 2000.
- es-Seyyid, Affi., es-Seyyid, *Hayâtu Ebî Hanîfe*, Kahire 1929.
- es-Seyyid, Eymen Fuâd, "Fâtımiler", *DİA*, XII, s. 229, İstanbul 1995.
- es-Seyyid, Eymen Fuâd, *ed-Devletü'l-Fâtımiyye fî MısırMısır'daki Fatımi Devleti'nin Yeni Yorumu*, ed-Dârü'l-Mısriyye, Kahire 2007.
- es-Seyyid, Rıdvan, "Şafii ver- Risale: İslam Fıkıh Sisteminin Oluşu Üzerinde Çalışma (Birinci Bölüm)", Daru'l İctihad, Beyrut 1990.
- eş-Şabi, Ali, *İran'da Şiiler*, Tunus 1980.
- et-Teftâzânî, Sa'düddin Mes'ûd, *Şerhu'l-Akâid el-Neseftiyye*, Haydarabad 1981.
- et-Teftâzânî, Sa'düddin Mes'ûd, *Şerhu'l-Akâid el-Neseftiyye*, Merivan 2015.
- Evkuran, Mehmet, *Ehl-i Sünnet Siyaset Düşüncesinin Yapısı ve Sorunları*, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003.
- ez-Zehabî, Şemseddin, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, Müessesetu'r-RisaleRisaletu Muessese, Beyrut 2001.
- Faysal el-Hafyân, Faysal., *Mefhûm es-Siyâse İnde'l-Arab*, Mahedu'l-Hatutati'l-Arabiyye, Kahire 2002.
- Fîrûzâbâdî, Ebû't-Tâ. hirel-Kâmûsu'l-Mubît, Müessesetu'r-Risâle, Beyrut 1987.
- Gazâlî, Ebû Hâmid., *Fedâihu'l-Bâtıniyye*, el-Mektebetu'l-Arabiyye, Kahire 1964.
- Gölcük, Şerafettin-Toprak., Süleyman, *Kelam Tarih Ekolleri Problemleri*, Konya 2014.
- Halif, Fethullah. Halif, *Kitâbu't-Tevhîd*, İskenderiyye, trs.
- Hamidullah, Muhammed., *İslâm Peygamberi*, çev. Salih Tuğ, İstanbul 1969.
- Hanbel, Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, Beyrut 1995.

- Hânsârî, Muhammed Bâkır., *Ravzâtu'l-Cinân fî Ahvâli'l-Ulemâ ve's-Sâdât*, Beyrut 1991.
- Hasan b. Yusuf b. Mutâhir Hill, *Münteha'l-Matlab fî Tahkiki'l-Mezheb*, Meşhed 2008.
- <http://www.ders-notlari.com/2014/11/buyuk-selcuklu-devleti.html>.
- <https://www.marefa.org>.
- <https://www.marefa.org>.
- <https://www.tarihtarih.com/?Syf=26&Syz=366659>.
- Işık, Kemal, *Mutezile'nin Doğuşu ve Kelami Görüşleri*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1967.
- Iyâz, Kadı, *Tertibü'l-Medârik*, Evkaf ve İslami İşler Bakanlığı, Moroccoerakeş 1983.
- İbn Babeveyh, Ebü'l-Hasan. *İtikatlar*, İmam Hadi Yayınları, Tahran 2010.
- İbn Ebü'l-i Hadîd, İzzeddin., *Nehcü'l-Belağa Şerhi*, Beyrut, trs.
- İbn Fâris, Ahmed . *Mu'cemu Mekâyisi'l-Luga*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1979.
- İbn Fâris, Ahmed er-Râzî, *es-Sâhibi fî Fıkhı'l-Luğa el-Arabiyye*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1997.
- İbn Fûrek, Ahmed Ebû Bekir, *Mücerred Makâlât'-ş-Şeyh Ebi'l-Hasan el-Eş'arî Ebü'l-Hasan el-Eş'arî'nin Soyut Makaleleri'*, Dâru'l-Meşrik, Beyrut 1968.
- İbn Hacer el-Askalânî, *Şerhu Sahîhu'l-Buhârî*, Dâru'l-Marife, Beyrut 1958.
- İbn Hacer el-Askalânî, *Şerhu Sahîhu'l-Buhârî*, Kahire 1986.
- İbn Hazm, Ali b. Ahmed, el-Endelusî, *el-Fasl fî'l-Milel ve'n-Nihal*, Kahire 2010.
- İbn Kesîr, İsmail, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Dâru'l-Âlemu'l-Kütüb, Beyrut 2003.
- İbn Manzûr, Ebü'l-Fazl Cemâluddin Muhammed b. Mukrim, *Lisânu'l-Arab*, Beyrut 2003.
- İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, Beyrut 2003.
- İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, Dâru'l-Maârif, Kahire 2008.
- İbn Nedîm, Muhammed. *Fibrîst*, thk. Rıza Teceddüd, Danişgah Matbaası, Tahran, trs.
- İbn Receb el-Hanbelî, zeynüddin *Câmiu'l-Hikem*, Beyrut 2001.

- İbn Sînâ, *Risâle fi'l-Ulûmi'l-Akliyye*, *İnsani Bilimler Dergisi*, (13), 4:55, Tahran 2006.
- İbn Teymiyye, Takiyuddin, *Minhâcu's-Sünneti'n-Nebeviyye*, Kahire 1986.
- İbnu'l-Cevzî, Abdurahman, *el-Muntazam fi Târîhi'l-Mülûk ve'l-Ümem*, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1992.
- İbnu'l-Cevzî, Abdurahman, *Menâkibu'l-İmam Ahmed b. Hanbel*, Hacer Yayınları, Cize 1989.
- İbnu'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târih*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1979.
- İbnu'l-Esîr, İzzeddin, *el-Kâmil fi't-Tarih Tercümesi*, çev. A. Özyayın, İstanbul 1987.
- İbnu'l-Esîr, İzzeddin, *el-Kâmil fi't-Târih*, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut 1997.
- İbnu'l-Hümâm, el-Musâyere, Kahire 2006.
- İkbal, Abbas. İkbal, *el-Vizâre fi Ahdi el-Selacika*, çev. Ahmed el-Haşşâb, Kuveyt 1984.
- İnayet, Hamid, *Çağdaş İslam Siyaset Fikri*, Farsçadan çev.Yusuf Ziya Cömerttercüme eden ve İngilizce aslını inceleyen Dr. İbrahim Desuki Şeta, Hece yayınları, AnkaraKahire 20081989.
- Kâdi Abdulcabbâr., el-Hemedânî, *Şerhu Usûli'l-Hamse*, Kahire 1996.
- Kaygusuz, İsmail., *İran'da İlk İsmaili Hucet'i ve Doğu'nun Gerçek Aklı Nasir Husrev (1003/4-1088/9)*, <http://ismailkaygusuz.com/419/550/292-Nasir-Husrev.html>.
- Kevserânî, Vecih., *el-Fakih ves- Sultan*, er-Rüşd Yayınevi, 1. Baskı, Beyrut-Lübnan 1989.
- Kisâî, Nurullah, *Medâris-i Nizamiyye* ve Tesirat-i ilmi ve içtimâ-i Ân, Emir Kebir Yayınları, Tahran 1984.
- Korkis Avvâd, *Hazâinu'l-Kutubi'l-Kadîme fi'l-Irak*, Dâru'r-Raidi'l-Arabî, Beyrut 1986.
- Koşum, Adnan. "İslam Hukunda "Siyaset-i Şer'yye" Kavramı", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, c. 16, Sayı: 3, Ankara 2003, s. 350.
- Koşum, Adnan., "İslam Hukunda "Siyaset-i Şer'yye" Kavramı", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, c. 16, Sayı: 3, Ankara 2003.
- Kök, Bahattin, "Gazneli Mahmut'la Abbasi Halifesi el-Kadir Arasında-ki İlişkiler", *Ekev Akademi Dergisi*, c.1, Sayı: 2, Erzurum 1998.

- Kök, Bahattin. “Gazneli Mahmut’la Abbasi Halifesi el-Kâdir Arasındaki İlişkiler”, *Ekev Akademi Dergisi*, I, Sayı: 2, s. 120.
- Köse, Hızır Murat., “Siyaset”, *DİA*, XXXVII, s. 299, İstanbul 2009.
- Köymen, M. Altay., *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Alp Arslan ve Zamanı*, Ankara 1992.
- Kummî, Muhammed b. Ali b. Hüseyin b. Bâbeveyh., *İkmâlü’l-Dîn ve İtmâmu’n-Ni’me*, Kum 1984.
- Küleynî, , *el-Kâfi*, Dâru’l-Kutubi’l-İslâmiyye, Tahran 1984.
- Lister, Norman., *Hindistan’da Şiilik*, Tahran 1995.
- Mâtüürîdî, Ebû Mansûr., *Tevhîd*, İskenderiyye, trs.
- Mehdi Recai, *Şerif Murteza Risaleleri*, Kum 1985.
- Merçil, Erdoğan, “Gaznelilerin Hindistan Siyaseti”, *İÜEF Tarih Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 1991.
- Merçil, Erdoğan., “Büveyhîler”, *DİA*, VI, s. 496-500, İstanbul 1992.
- Merçil, Erdoğan., *Gazneliler*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2014.
- Metin, Tuncel., Metin, “Aras”, *DİA*, III, s. 334, İstanbul 1991.
- Mevdûdî, Ebu’l-A’lâ, *el-Hilâfe ve’l-Mulk*, Kuveyt 1978.
- Mevdûdî, Ebu’l-A’lâ, *Kur’an’ın Dört Temel Terimi*, çev. Mahmut Osmanoğlu, İstanbul 2001.
- Muğniye, Muhammed Cevat., *Terazide eş-Şia Fi’l Mizam*, Beyrut 1979.
- Muhsin, Abdulhamid., Muhsin, *Dirâsât fi’l-Akâid ve’l-Firaki’l-İslâmiyye*, Beyrut 2014.
- Murat, Serdar., Murat, *Kelâm Tarihi*, Kayseri 2012.
- Mustafa Şemseddin., *Ahteri-i Kebîr*, İstanbul 1302.
- Mübârekpûrî, Muhammed Abdurrahman İbn Abdurrahîm, *Tuhfetü’l-Ahvezî Şerhu Câmi’i’t- Tirmizî*, Dâru’l-Kutubi’l-İlmiyye, Beyrut, trs.
- Müzahim, Heysem Ahmed., *Şii Merciiyet Tatevvur el-Merceiyye eş-Şiyye*, el-Mahat el-Beyza Yayınevi, Beyrut 2015.
- Nâsır, M. Arif., *Fi Masâdiru’l-Turâsi’l-İslamî*, el-Ma’had Ala’l-Fikri’l-İslâmiyye, 1. Baskı, y.y., 1999.
- Nu’mânî, Ebû Zeyneb Muhammed b. İbrahim, *Gaybet*, Tahran, trs.
- Ocak, Ahmet., *Selçukluların Dinî Siyaseti*, Malatya 1999.
- Onat, Hasan, <http://www.hasanonat.net/index.php/98-mezhep-kavram-ve-mezheplerin-dogus-sebepleri>.

- Oral, Osman., “Kelam İliminde İlahî Adalet”, *Kelam Araştırmaları*, 11:1 (2013), Kayseri 2013.
- Özaydın, Abdulkarim., “Karahanlılar Devri Kültürü”, *DİA*, XIV, s. 404-412, İstanbul 2001.
- Özaydın, Abdulkarim., “Unvan”, *DİA*, XLII, s. 163-164, İstanbul 2012.
- Özen, Şükrü., “Serahsi”, *DİA*, XXXVI, s. 544-547, Ankara 2009.
- Perviz, Abbas, *Taribi Selacika Ve Huvarzimşaban*, Şirketi Çap ve İntişarati Kütüb, Tahran 1972.
- Pezdevî, Ebû'l-Yusr., *Usûlu'd-Dîn*, Kahire 2003.
- Refiki, Ali Asgar., *Ali Büveyhi Taribi*, İlmi Ferhengi Neşriyatı, Tahran 1378.
- Reşat, Genç., Reşat, *Karahanlılar Devlet Teşkilatı*, Ankara 1987.
- Reyşehri, Muhammed., *Durûsun fi'l-Akidedi'l-İslâmiyye*, Kum 1996.
- Reyşehri, Muhammed., *Mizânü'l-Hikme*, Beyrut 1985.
- Salah, Hasan Raşit., “Muhakeme Zalime Li Ehli'l-Kelam”, *el-Şarku'l-Evsat Gazetesi*, Londra 2014.
- Saymerî, Hüseyin b. Ali, *Abbâru Ebî Hanîfe ve Ashâbihi*, Âlemü'l-Kütüb, Beyrut 1985.
- Selim, Kaya., Selim, “Büyük Selçuklular Döneminde Bağdat”, *Akademik Bakış*, Sayı: 15, Kırgızistan 2008.
- Subhî, Ahmed Mahmud., *Fi İlmi'l-Kelâm*, Beyrut 1985.
- Subhî, Ahmed Muhammed. Subhî, *Fi İlmi'l-Kelâm*, Beyrut 1985.
- Suyûtî, Celâleddin., *el-Mubezzeb*, İhyâu't-Turâsi'l-İslamî, Fazala Matbaası, Morako, trs.
- Sümer, Faruk., “Tuğrul Bey”, *DİA*, XLI, s. 345, İstanbul 2012.
- Şehristânî, Ebû'l-Fetih, *el-Milel ve'n-Nihal*, Beyrut 1993.
- Şehristânî, Ebû'l-Fetih, *el-Milel ve'n-Nihal*, Beyrut, trs.
- Şehristânî, Ebû'l-Fetih., *el-Milel ve'n-Nihal*, İstanbul 2015.
- Şerif el-Murtazâ., Ali b. Hüseyin, *eş-Şâfi fi'l-İmâme*, Tahran 1990.
- Şerif el-Murtazâ., *İmamet Üzerine*, İmam Sadık Yayınları, Tahran 1986.
- Şerif el-Murtazâ., *Resâilu's-Şerifi'l-Murtezâ*, Dâru'l-Kur'ân-ı Kerîm, y.y., 1984.
- Şirâzî, Muhammed Hüseyini., *Müslümanların Kalkınma Yolu*, Beyrut 1994.

- Tâc, Abdurahman., *es-Siyâsetü'ş-Şer'iyye ve'l-Fıkhu'l-İslâmiyye*, Dâru's-Selâm, Kahire 2014.
- Takızade, Seyyit Hasan., *Tahkiki Der Ahval-ı Nasır Husruv Kubadyanı*, Ferduvs Yayınevi, Tahran 2000.
- Takkuş, Muhammed Suheyl., *Târîhu'd-Devleti'l-Abbasiyye*, Dâru'n-Nefâis, Beyrut 2001.
- Topaloğlu, Bekir., *Kelam İlmine Giriş*, İstanbul 2014.
- Turan, Osman., *Selçuklular ve İslamiyet*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1999.
- Turan, Osman., *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Ötügen Neşriyat, İstanbul 1971.
- Turan, Osman., *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 2000.
- Tûsî, Ebû Ca'fer Muhammed Hasan b. Ali., *el-Mebsût fî Fıkhi'l-İmamîyye*, Beyrut 1992.
- Tûsî, Ebû Ca'fer, *Tehzîb.*, Dâru'l-Taruf, Beyrut 1992.
- Tûsî, Ebû Ca'fer., *Telhîsu'ş-Şâfi*, Necef 1962.
- Uluçay M. Çaçatay, *İlk Müslüman Türk Devletleri*, Ötügen Yayınevi, İstanbul 2013.
- Yavuz, Yusuf ŞevkiŞevk.i, "İbn Fûrek", *DİA*, XIX, s. 496, İstanbul 1999.
- Yıldız, Hakkı Dursun, "Ebü'l-Abbas es-Seffâh", *DİA*, X, s. 284, İstanbul 1994.
- Yusuf b. Abdi'l-Berr el-Endelusî, *Fî Fezâili'l-Eimmeti's-Selâseti'l-Fukahâ*, Halep 1997.
- Zebidî, *Tâcu'l-Arûs*, Dâru'l-Fikr, 1. Baskı, Şam 2012.
- Zerka, Mustafa. vd., *el-Mevsûatu'l-Fıkhiyye*, Dâru's-Selâsil, Kuveyt 1995.

Kitabe Yayınları: 53

Kültür ve Medeniyete Dair
TARİH OKUMALARI

Doç. Dr. Adil ŞEN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Temmuz 2023

ISBN: 978-625-99194-4-7

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

yamıza ışık tutmaktadır. Övünç ve özgüven vesilemiz olan İbn-i Sina'mız aynı zamanda çalışma azim ve gayretimiz için de etkileyici bir kaynak olarak bizi beslemeye devam etmektedir. Yeni nesiller için öğrenme ve araştırmaya değer güzel bir örnek olarak da her zaman canlılığını korumaktadır. Üzerimize düşen en önemli vazife birçok alanda O'na neler borçlu olduğumuzu hakkıyla tespit edip, O'nun doğrultusunda yeni çalışmaları gerçekleştirmektir. Ruhu şad olsun.

Kaynakça

- Alper, Ö. Mahir vd. "İbn Sînâ" mad. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 20/319-358, İstanbul: 1999.
- İbni Sina, (*Sempozyum Bildiri Kitabı* 1984) Kayseri Erciyes Üniversitesi Matbaası, ty.
- Taylan, Necip *İslam Düşüncesinde Din Felsefeleri*, s. 175-229, İstanbul:1994.
- Uluslararası İbnü Sînâ Sempozyumu Bildirileri*, Kùltür ve Turizm Bakanlığı Millî Kütüphane Yayınları Toplantı Bildirileri Dizisi: 1, edit. Aydın Sayılı, Ankara: 1984.
- Ülken, Hilmi Ziya. "İbn Sina" mad. *Millî Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi*, 5/2-807-824, İstanbul: ty.

Kitabe Yayınları: 54

İSMAİL LÜTFİ SİMAVÎ ve TEŞRÎFÂT VE ÂDÂB-I MUÂŞERET

Doç. Dr. Adil ŞEN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ağustos 2023

ISBN: 978-625-99194-5-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Ahmet Mithat Efendi. *Avrupa Adab-ı Muaşeret-i Yahut Alafranga*, haz. Fazıl Gökçek, 2. Basım, İstanbul: Dergah Yayınları, 2017.
- Ahmet Mithat Efendi. *Avrupa'da Bir Cevlân*, İstanbul:1307; İstanbul: Dergah Yayınları 2015.
- Armaoğlu, Fahir. *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914)*, İstanbul, Kronik Yayını, 20. Basım 2020.
- Bayındır, Cem. *İsmail Lütü Bey (Simâvî) ve Liverpool Başşehbenderliği*, İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Berkes, Niyazi. *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, İstanbul: YKYayını, 7. Basım,2005.
- İtzkowitz, Norman. *Ottoman Empire And Islamic Tradition*, Colombia: Colombia Üniv. Yayını, 1972.
- Karaca, Filiz. "Teşrifât" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 40/570-572. İstanbul: TDV Yayını, 2011.
- Kurat, Akdes Nimet. *Rusya Tarihi (Başlangıçtan 1917'ye Kadar)* Ankara: T.T.K Yayını, 1948.
- Kutlu, Şemseddin. *Lütü Simâvî- Osmanlı Sarayının Son Günleri*, İstanbul: Hürriyet Yayınları, 1977.
- Ortaylı, İlber. *Osmanlı Barışı*, İstanbul: 7. Basım, 2006.
- Özcan, Azmi. "Saffet Mehmed Esat Paşa" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 35/467-469. İstanbul: TDV Yayını, 2008.
- Özerdem, Sami N. *Atatürk Devrimi Kronolojisi*, 3. Basım, Ankara:1995.
- Pakalın, M. Zeki. "Teşrifât" *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3/478. İstanbul, MEB Yayını, 1993.
- Parmaksızoğlu, İsmet. "Karlofça (Karlowitz) " *Millî Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi* 6/349, İstanbul: 1965.
- Şen, Adil. *İbrahim Müteferrika ve Usulu'l-Hikem Fi Nizami'l-Ümem*, Ankara: T.D.V. Yayını, 1995.
- Şen, Adil. *Osmanlı'da Dönüm Noktası (III. Selim Hayatı ve Islahatları)*, Ankara: Fecr Yayınevi, 2003.
- Uşaklıgil, Halid Ziya. *Saray ve Ötesi*, İstanbul:2012.

Yaşar, Fatma Tunç. “Âdâb-ı Muâşeret” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ek-1/ 34-36. Ankara: (gözden geçirilmiş 2. basım) 2020.

Kitabe Yayınları: 55

KUR'AN'IN ANAHTARI
-Fatıha Suresinin Tefsiri-
(es-Seb'u'l-Mesâni/Tekrar Edilen Yedi)

Bünyamin ŞİMŞEK

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ağustos 2023

ISBN: 978-625-99194-6-1

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Ağırman, Mustafa, *Hz. Muhammed (sav) Devrinde Mescit ve Fonksiyonları*, Ravza Yayınları, İstanbul 1997.
- Canan, İbrahim, *Kütüb-u Sitte*, Akçağ Yayınları, Ankara 1988.
- Çakan, İsmail, L. Solmaz, N. Mehmet, K. K. Göre *Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2008.
- Çantay, Hasan Basri, *Kur'an'ı Hâkim ve Mealî Kerim*, İstanbul 1981.
- Çelik, Mustafa, *Lâ, Ölçü Yayınları*, İstanbul.
- , *Cahiliye Düzeninin Ruh Haritası*, Ölçü Yayınları, İstanbul 1991.
- , *Daru'l Erkam Darû'n Nedve Çarpışması*, Ölçü Yayınları, İstanbul 1990.
- Deylemi, *Firdevs*, 2/419 no: 3858.
- Dini Terimler Sözcüğü*, MEB Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara 2009.
- Diyanet, Heyet, *Kur'an'ı Kerim Mealî*, Diyanet Yayınları, Ankara 2005.
- Dilipak, Abdurrahman, *Bu Din Benim Dinim Değildir*, İşaret Yayınları, İstanbul 199.
- el-İsfahani, Rağıb, *Müfredat, Kur'an Kavramları Sözlüğü*, Çıra Yayınları, İstanbul.
- el-Beydavi, Kadı Nasureddin Ebu Said Abdullah Bin Ömer Bin Muhammed Eş-Şirazi, *Envaru'l Tenzil ve Esraru't Te'vil (Bezzavi Tefsiri)*, Kahraman Yayınları, İstanbul.
- el-Kudsi, Ziyaeddin, *Hâkimiyet Allah'ındır*, Hak Yayınları.
- Emiroğlu, H. Tahsin, *Esbab-ı Nuzul*, Kuzucular Ofset, Konya.
- Hamidullah, Muhammed, *İslam Peygamberi*, İmaj Yayınları, Ankara 2003.
- İbn-i Kayyim, el-Cevzi, *Peygamber'imize Sorulan İlginç Sorular*, Uysal Kitabevi, Konya.
- İbn-i Kesir, İmaduddin Ebu-l Fida İsmail, *Hadislerle Kur'an'ı Kerim Tefsiri*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1983.
- İmam-ı Begavi, *Mealimu-t Tenzil*.
- İmam-ı Taberi, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Taberi Tefsiri*, Ümit Yayıncılık, 1/2 Milli Gazete Hediyesi, İstanbul 1995.
- , *Ed- Durul Mensur*
- İslamoğlu, Mustafa, *Kur'an'a Göre Esmâ'ul Hüсна*, Düşün Yayıncılık, İstanbul 2011.

- , *İmamlar ve Sultanlar*, Denge, Yayınları, İstanbul 1990.
- , *Yürek Devleti*, Denge Yayınları, İstanbul 1991.
- İşler, Mehmet Hulusi, *Nefis ve Şeytan*, Kuzucular Ofset, Konya 1980.
- Karaçam, İsmail, *En Büyük Mucize Kur'an'ı Kerim'in İlmi ve Edebi Sırları*, İmaj Yayınları, İstanbul 2005.
- Kerimoğlu, Yusuf, *Emanet ve Ehliyet*, Ölçü Yayınları, İstanbul 1985.
- , *Kelimeler ve Kavramlar*, İnkılâp Yayıncılık, İstanbul 1983.
- , *Mazlumlarla Sohbet*, İnkılâp Yayıncılık, İstanbul 1983.
- Kızıltuğ, Ali, Halk Ozanı Moda Kaset
- Kutup, Seyyid, *Fizilâl-il Kur'an*, Dünya yayıncılık, İstanbul 1991
- Koçyiğit, Talat, *Hadis Usulü*.
- Konpara, M. Zekai, *Peygamberimizin Hayatı (Siyer-i Nebi)*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1982.
- Köksal, M. Asım, *Peygamberler Tarihi*, TDVY, Ankara 2004.
- , *İslam Tarihi*, Şamil Yayınevi, İstanbul 1987.
- Kösebal, Prof. Dr. N. S., *Freud Sosyolojisi*.
- Mevdüdi, Ebu'l A'la, *Tefhimu-l Kur'an*, İnsan Yayınları, İstanbul 1986.
- , *Kur'an'a Göre Dört Temel Terim*, Özgün Yayıncılık, İstanbul 1992.
- Okuyan, Mehmet, *Kısa Surelerin Tefsiri*, Düşün Yayıncılık, İstanbul 2016.
- , *Kur'an Sözlüğü*, Düşün Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Razi, Fahrettin, *Tefsir-i Kebir*.
- Sırma, İhsan Süreyya, *Mekke Dönemi ve İşkençe*, Beyan Yayınları, İstanbul 1985.
- , *Medine Dönemi ve Cihad*, Beyan Yayınları, İstanbul.
- , Suyuti, *ed-Dürrü'l-Mensur*
- Şengülller, İsmail Hakkı, *Mehmet Akif Külliyyatı*, Hikmet Neşriyat, İstanbul 1990.
- Şeriatı, Ali, *Dine Karşı Din*, İşaret Yayıncılık, İstanbul 1990.
- Eş-Şevkani, Kadı Muhammed bin Ali, *Fethu-l Kadir*.
- Ustaosmanoğlu, Mahmut, *Ruhu-l Furkan*, Sıraç Kitabevi, İstanbul 2003.
- Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, Azim Yayıncılık, İstanbul.
- Zemaşşeri, *el-Keşşaf*, Ekin Yayıncılık, İstanbul 2018.

Kitabe Yayınları: 59

ZEYNUDDİN EL-KEŞİ'DE ÖNERMELER

Ali Rıza ŞAHİN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Eylül 2023

ISBN: 978-625-99510-1-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Akkanat, Hasan. *Kadı Sirâceddîn el-Urmevî ve Metâliu'l-Envar*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2006, 1. Cilt.
- Aristoteles. *Organon II Önerme*. çev. Hamdi Ragıp Atademir. Ankara: Milli eğitim Basımevi, 2. Baskı, 1963.
- Aristoteles. *Organon III Birinci Analitikler*. çev. Hamdi Ragıp Atademir. İstanbul: Milli eğitim Basımevi, 2. Baskı, 1966.
- Aristoteles. *Mantık-ı Aristo Kitabı'l-İbare*. thk. Abdurrahman Bedevî. (Beyrut: Dâru'l-Kalem, 1. Baskı, 1. Cilt, 1980).
- Aristoteles. *Mantık-ı Aristo Anulutika'l-Ûlâ*. thk. Abdurrahman Bedevî. (Beyrut: Dâru'l-Kalem, 1. Baskı, 1. Cilt, 1980).
- Arslan, İhsan. "İlk Türk-İslâm Devletlerinde Hükümdarlık ve Hâkimiyet Sembolleri". Ekev Akademi Dergisi, Yıl:16 sayı: 51 (Bahar 2012), 73-92. 2012_51_ARSLANI.pdf (isamveri.org)
- Arıcı, Müstakim. "VII./XIII Yüzyıl İslâm Düşüncesinde Fahreddin Râzî Ekolü", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, 26 (2011), 1-37. 00_Jenerik 26.indd (isam.org.tr)
- Akyüz, Turgut. "Fahreddîn er-Râzî'nin Mantık Okulu: Temsilciler ve Eserleri". *Uluslararası Felsefe Araştırmaları Derneği* (UFAD), 1/40, (2017). 6-23.
- Bolay, Naci. *İbn Sînâ Mantığında Önermeler (Aristo ve Farabi, İbn Hazm ve Gazâli ile Karşılaştırmalı)*, İstanbul: MEB Yayınları, 1994.
- Bingöl, Abdülkuddûs. *Gelenbevi'nin Mantık Anlayışı*. İstanbul: M.E.B. Yayınları, 1993.
- Çapak, İbrahim. *Gazâlî'nin Mantık Anlayışı*. Ankara: Elis Yayınları, 2. Baskı, 2011.
- Durusoy, Ali. "Mantık ve Mantık Tarihi Üzerine Bir Değerlendirme". *İslâmî İlimler Dergisi* Yıl 5, Sayı 2, (Güz 2010), 9-20. D02917c5s2y 2010.pdf (isamveri.org)
- Ebu's-Senâ Şemseddîn el-İsfahânî. *Nâziru'l-Ayn*. "Ebu's-Senâ Şemseddîn el-İsfahânî'nin Nâziru'l-Ayn Adlı Mantık Eserinin Takdim ve Tahkiki". neşr. Ali Durusoy - Mehmet Demir. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1/2, (Güz 2015), 119-146. 446249 (dergi park.org.tr)

- Ebû Hâmid el-Gazzâlî. *Mi'yâru'l-İlm*. Çev. Ali Durusoy-Hasan Hacak. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 1. Baskı, 2013.
- El-Hûnecî, Ebu Abdillâh Efdalu'd-Dîn Muhammed b. Nâmâver b. Abdulmelik. *Keşfu'l-Esrâr an Ğavâmidî'l-Efkâr*. Edited Critical. Khalid el-Rouayheb. Tahran: Iranian Institute of Philosophy of Berlin, 1389/1969.
- Esîruddîn el-Ebherî. *Keşfu'l-Hakâik fi Tahrîri'd-Dekâik*. thk. Hüseyin Sarioğlu. İstanbul: Çantay Kitabevi, 2001.
- Esîruddîn el-Ebherî. *Îsâgîcî Mantğa Giriş*. neşr. Hüseyin Sarioğlu. İstanbul: İz Yayıncılık, 1998.
- Emiroğlu, İbrahim. *Klasik Mantğa Giriş*. Ankara: Elis Yayınları, 6. Baskı, 2010.
- Emiroğlu, İbrahim. "Cedel Nedir". *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 12, İzmir (1999), 17-37, D00036s12y1999.pdf (isam.org.tr)
- Kâtibî, Ali b. Ömer. "*Şemsiyye Risâlesi Tahkik Çeviri ve Şerh*". thk. Ferruh Özpilavcı. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2. Baskı, 2021.
- Ece, Muhammed Nasih. "*İbn Rüşd'in Önermeler Mantğı ve Aristoteles Te-melleri*". Konya: Çizgi yayınları, 2018.
- Nasiru'd-Dîn et-Tûsî. *Esâsu'l-İktibas fi'l-Mantk*. thk. Dr. Hasan Şafî, Dr. Muhammed Said Cemaleddin. Çev. Molla Hüsrev. 1. Cilt. Kahire: Mektebetu'l-İskenderiyye, 2004.
- Fârâbî. *Şerhu'l-İbâre (el-Mantkiyyât li'l-Fârâbî içinde)*." thk. Muhammed Taki Daniş Pejuh. Kum: Mektebeti Ayetullâh el-Uzmâ el-Mera'sî en-Necefi, 2. Cilt, 1433/2012.
- Fârâbî. *Kitâbu'l-İbâre (el-Mantk İnde'l-Fârâbî içinde)*. thk. Refik el-Acem. Beyrut: Dâru'l-Meşrik, 1. Cilt, 1985.
- Fârâbî. *Kitâbu Îsâgîcî (el-Mantk İnde'l-Fârâbî içinde)*. thk. Refik el-Acem, Beyrut: Daru'l-Meşrik, 1. Cilt, 1985.
- Fârâbî. *Kitâbu'l-Kıyas (el-Mantk İnde'l-Fârâbî içinde)*. thk. Refik el-Acem. Beyrut: Daru'l-Meşrik, 2. Cilt, 1986.
- Fârâbî. *Kitâbu'l-Cedel (el-Mantk İnde'l-Fârâbî içinde)*. thk. Refik el-Acem. Beyrut: Daru'l-Meşrik, 3. Cilt, 1986.
- Fârâbî. *Kitâbu'l-Burhân*. Çev. Ömer Türker-Ömer Mahir Alper. Klasik Yayınları: İstanbul, 4. Baskı, 2008.
- Fahredden er-Râzî. *Kitâbu'l-Mûlahhas fi'l-Mantk ve'l-Hikme*. thk. Ehad Feramerzi Karemeli. Tahran: Danişgah İmam Sadık, 1. Baskı, 1381/1961.

- Fahreddîn er-Râzî. *Şerhu Uyûnu'l-Hikme*. Tahran: Müessesetu's-sâdık li't-tibâati'n-Neşr, 1. Cilt, 1415/1994.
- Fahreddîn er-Râzî. *Şerhu'l-İşârât ve't-tenbihât*. thk. Ali Rıza Necefzâde. Tahran: Silsile-i İntişârâtı Encümeni âsar ve Mefâhiri Ferhengi, 1. Cilt, 1384/1964.
- Fahreddîn el Bendehî. *Şerhu'l Keşşıyyeti fi'l-Mantık*. (İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Laleli Koleksiyonu, 2663).
- Fahreddîn el Bendehî. *Şerhu'l Mukaddîmeti li İmam Zeynuddin el-Keşşî*. (İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Köprülü Fazıl Ahmet Paşa Koleksiyonu, 905).
- İbn Sînâ. *Yorum Üzerine*. Çev. Ömer Türker, İstanbul: Litera Yayıncılık, 2014.
- İbn Sînâ. *en-Necât mine'l-ğark fi bahri'd-delâlât*. thk. Muhammed Takî Dâniş Pejuh. Tahran: Müessesetu İntişârât-ı Danişgâh, 2. Baskı, 1959.
- İbn Sînâ. *İşaretler ve Tembihler*. çev. Çeviri: Muhittin Macit, Ali Drusoy, Ekrem Demirli. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2014.
- İbn Sînâ. *Kitabu's-Şifâ: el-İbâre*. thk. Mahmûd el-Hudayrî. Kahire: Daru'l-Kitâbu'l-Arabî li't-Tibâati ve'n-Neşr, 1956.
- İbn Sînâ. *Kitâbu's-Şifâ: el-Kıyâs*. thk. Saîd Zâyid. Kahire: el-Heyetu'l-Âmmetu li Şûni'l-Metâbi'i'l-Emiriyyeti, 1964.
- İsmail Kız-Âli Çetin (ed.). *Mantık El Kitabı*. Ankara, Grafiker Yayınları, 2016.
- Köz, İsmail. *İslam Mantıkçılarında Modalite Teorisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2000.
- Kutbuddîn er-Râzî. *Levâmiu'l- Esrar fi Şerhi Metâliu'l- Envar*. thk. Ebu'l-Kasım er-Rahmânî. İran: İraniyan Institute of Philosophy, trhsiz.
- Kutbuddîn er-Râzî. *Tahriru el-Kavâidi'l-Mantikiyye fi Şerhi er-Risâleti eş-Şemsiyye*. Tashih. Muhsin Beydarfer. Kum, Menşurâtı Beydar, 2. Baskı, 1384 /1964.
- Kuşlu, Harun. *Nasîruddin Tûsî'de Önermeler Mantığı*. İstanbul: Klasik Yayınları, 1. Baskı, 2017.
- Muzaffer, Muhammed Rıza. “*Tümeller*”, çev. Şahin, Ali Rıza Şahin. “*Mantık*”. ed. Murat Demirkol. Ankara: Bilay Bilimsel araştırma Yayınları, 2021.
- Obuchi, Hisashi. “In the Wake of Fahr al-Dîn al-Râzî: A Critical Edition of Zayn al-Dîn al- Kassî Introduction to Hadâ'iq al-haqâ'iq”. AJAMES

- (Annals of Japan association for Middle East Studies). 35 (1), (2019), 185-207. 35-1_11_Source Remark_OBUCHI (jst.go.jp)
- Öner, Necati. "Klasik Mantıkta Modalite". Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt: 15, (1967). 69-85. 2552680 (dergipark.org.tr)
- Öner, Necati. *Klasik Mantık*. Ankara: Divan Kitap, 2013.
- Özpilavcı, Ferruh. *Fârâbî'nin Önerme Anlayışı*. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2018.
- Pehlivan, Necmettin. *Şemsu'd-Dîn Muhammed b. Eşref Es-Semerkindî'nin Kıtasu'l-Efkâr fî Tahkiki'l-Esrâr Adlı Eserinin Tahkiki, Tercümesi ve Değerlendirmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2010.
- Pehlivan, Necmettin. *Klasik Mantıkta Ma'dûle Önergelerle Yapılan Çıkarımlar*. Ankara: İlahiyât Yayınları, 2016.
- Pehlivan, Necmettin. *İçerik Bakımından Kıyas*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- Pehlivan, Necmettin. "İbn Sînâ'nın Düz Döndürme Tarifi Hakkında Bazı Tartışmalar" *Felsefe Dünyası*, Türk Felsefe Derneği Yayını, 2010/1 sayı:51. 212-225. 1457227 (dergipark.org.tr)
- Pehlivan, Necmeddin. "İbn Sînâ'nın Ters Döndürme Tarifi Hakkında Bazı Tartışmalar". *Felsefe Dünyası*, Türk Felsefe Derneği Yayını. 2012/1, Sayı 55. 223-239. IBN_SINANIN_TERS_DONDURME_TARIFI_HAKKINDA.pdf
- Sâvî, Umar b. Sehlân. *El-Basâiru'n-Nâsriyye fî ilmi'l-Mantık*. thk. Refik el-Acem. Beyrut: Daru'l-Fikir, 1993.
- Şemsu'd-Dîn Muhammed b. Eşref Es-Semerkindî. *Şerhu Kıtasu'l-Efkâr*. thk. Necmettin Pehlivan. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 2021 (Yayınlanmamış).
- Şahin, Ali Rıza. *Zeynuddin el-Keşşî, Hadâiku'l-Hakâik Adlı Eserinin Mantık Bölümünün Tasavvurat Kısımının, Tahkiki, Tercümesi ve Değerlendirmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.
- Şahin, Ali Rıza. "Zeynuddin el-Keşşî, Hadâiku'l-Hakâik Adlı Eserinin Mantık Bölümünün Tasdikler Kısımının, Tahkiki, Tercümesi ve Önergeler Kısımının Değerlendirmesi". Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.

- Şahin, Enver. *Kâtibî'nin Şerhu Keşfi'l-Esrâr Adlı Eserinin Tahkiki ve Değerlendirmesi*. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.
- Şihâbu'd-Dîn Ebî Abdi'l-lah Yakût b. Abdullah el-Hamevî er-Rûmî el-Ba'dâdî. *Mu'cemu'l-Buldan*. thk. Ferdi Abdulaziz el-Cündî. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, thsz.
- Takcı, Harun. *İbn Sînâ'nın El-Muhtasaru'l-Evsat fi'l-Mantık Adlı risalesi Üzerine Bir İnceleme*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Taylan, Necip. *Anahatlarıyla Mantık Tarihçesi-Problemleri*. İstanbul: Ensar Yayınları, 3. Baskı, 2010.
- Zeynuddin el-Keşşî. *Hadâiku'l-Hakâik*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Köprülü Fazıl Ahmet Paşa Koleksiyonu: 864. 1a-218b
- Zekeriyya b. Muhammed b. Mahmud el-Kazvinî, *Âsaru'l-Bilad ve Ahbâru'l-İbâd*, Beyrut tarihsiz.
- Zeynuddin el-Keşşî. *Hadâiku'l-Hakâik*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye: 1447/30, 352a-356a

Kitabe Yayınları: 60

SÜHREVERDÎ'DE NEFS VE İDRAK

Dr. Veysi ABDULAZİZ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Dr. Mehmet Emin ŞAHİN

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Eylül 2023

ISBN: 978-625-99510-2-7

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Avesta. çev. Fahriye Adsay - İbrahim Bingöl. İstanbul: Avesta Yayınları, 2. Basım, 2017.
- Ahmet Kamil, Cihan - KAYA Cüneyt (ed.). *Sühreverdî ve İsrâkîlik, İslam Felsefesi Tarih ve Problemleri (içinde)*. Ankara: İsam, 6. Basım, 2018.
- Akarsu, Bedia. *Felsefe Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap Kitabevi Yayınları, Yok., 2015.
- Akçetin, Nurhayat Çalışkan. "Toplumsal Hayatın Erdemi: Fârâbî ve Antik Yunan Düşüncesi". *Muallim-i Sâñî Uzlukođlu Fârâbî (içinde)*. 85-121. İstanbul: Kitap Dünyası Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Akyol, Aygün. *Şehrezûrî Metafizigi*. Ankara: Araştırma Yayınları, 1. Basım, 2011.
- Alaca, Cengiz. *Fârâbî Düşüncesinde Ruh-Beden İlişkisi ve Meâd Problemi (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.
- Aldihisi, Sabah. *The Story o f Creation in the Mandaean Holv Book the Ginza Rba*. Submitted for the degree of Ph.D. University College London: Published by ProQuest LLC 2013, ts.
- Alıcı, Mehmet. *Işğın Elçisi Mani ve Gnostik Düşüncesi*. İstanbul: Divan Kitap Yayınları, 1. Basım, 2018.
- Alıcı, Mehmet. "İslam Öncesi İnan'da Dinî Düşünce". *İnan Düşünce Tarihi (içinde)*. ed. Hakkı Uygur - Abdulla Rexhebî. Ankara: İram Yayınları, 1. Basım, 2019.
- Alıcı, Mehmet. *Kadim İnan'da Din*. İstanbul: Milet Nihal Yayınları, 1. Basım, 2021.
- Alıcı, Mehmet. "Sühreverdî'nin İsrâk Düşüncesini İnşâda Kadim Etimolojilerin Yeri". *Milet Ve Nihal İnanç, Kültür Ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi* 11/2 (2014), 61-81.
- Alıcı, Mehmet. "Sühreverdî'nin İsrâk Felsefesi ve Kadim İnan Dinleri (Hikmetu'l-İsrâk Özelinde)". *Sühreverdî ve İsrâk Felsefesi (içinde)*. ed. M. Nesim Doru vd. Ankara: Otto Yayınları, 1. Basım, 2014.
- Alihanî, Babek. "Hürkalyâ der Nezdi Sühreverdî". *Cavidan'ı-Hired* 3 (2010 1389), 1-18.
- Alper, Ömer Mahir. *Aklın Hazzı & İbn Kemmine'de Bilgi Teorisi*. İstanbul: Ayışığı Kitapları Yayınları, 1. Basım, 2004.

- Altuner, İlyas. "Suhrawardi the Philosopher and the Reasons Behind His Death". *Entelekyia Logico-Metaphysical Review Vol, 4/1* (2020), 5-14.
- Arıcı, Müstakim. "Osmanlı İlim Dünyasında İshrâkî Bir Zümreden Söz etmek Mümkün mü? & Osmanlı Ulemasının İshrâkîlik Tasavvuru Üzerine Bir Tahlil". *Nazariyat Dergisi 4/3* (2018), 1-46.
- Aristoteles. "Aristoteles, Rüya Üzerine". çev. Ömer Osmanoglu - Işın Akçay. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 4* (ts.), 173-184.
- Aristoteles. *Doğa Bilimleri Üzerine*. çev. Elif Günce. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 1. Basım, 2003.
- Aristoteles. *Gökyüzü Üzerine*. çev. Saffet Babür. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, 1997.
- Aristoteles. *İkinci Analitikler*. çev. Hamdi Ragıp Atademir. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1951.
- Aristoteles. *Metafizik*. çev. Y. Gurur Sev. İstanbul: Pinhan Yayınları, 1. Basım, 2015.
- Aristoteles. *Nikomakhos'a Etik*. çev. Saffet Babür. Ankara: Bilgesu Yayıncılık, 4. Basım, 2012.
- Aristoteles. *Ruh Üzerine*. çev. Ömer Aygün - Y. Gurur Sev. İstanbul: Pinhan Yayınları, 2. Basım, 2019.
- Arkan, Atilla. *İbn Rüşd Psikolojisi*. İstanbul: İz Yayıncılık Yayınları, 2. Basım, 2015.
- Arnaldez, Roger. "Fârâbî'nin Felsefe Sisteminde Nefs ve Alem". çev. Hayrani Altıntaş. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 23* (ts.), 349-358.
- Aro, Jussi. "Zerdüşt Muamması". çev. Esko Naskali. *Marmara Türkiye Araştırmaları Dergisi 1/2* (2014), 197-208.
- Arslan, Ahmet. *İlk Çağ Felsefe Tarihi*. 5 Cilt. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 6. Basım, 2017.
- Aydın, Fatih. "Sühreverdi Düşüncesinde Bilginin İmkânı ve Değeri". *Tokat İlmîyat Dergisi 8/2* (2020), 660-680.
- Aydın, Hasan. "İslam Felsefesinde Rüya Kuramı, İşlevleri ve Kimi Sonuçları". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 23* (2007), 165-178.
- Aydın, İbrahim Hakkı. *Fârâbî'de Bilgi Teorisi*. İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2003.

- Aydın, Mehmet. “İbn Sînâ'nın Mutluluk (Es-Sa'âde)Anlayışı”. *İbn Sînâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı*. ed. Aydın Sayılı. VII. Dizi. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2. Basım, 2014.
- Aydın, Yaşar. “Fârâbî ve Anahatlarıyla Felsefesi”. *İslam Düşüncesinin Ana Merkezleri: Mâverânnehir (içinde)*. 385-413. İstanbul: Ensar Neşriyat, 1. Basım, 2019.
- Aydın, Yaşar. *Fârâbî'de Tanrı-İnsan İlişkisi*. İstanbul: İz Yayıncılık, 3. Basım, 2011.
- Aydın, Yaşar. “Fârâbî'nin Bilgi Anlayışına Genel Bir Bakış”. *Bilimname* 4 (2004), 5-16.
- Ayer, A. J. vd. *Algılama, Duyma ve Bilme*. çev. Vehbi Hacıkadiroğlu. İstanbul: Metis Yayınları, 1. Basım, 1984.
- Az, Mehmet Ata. “Fârâbî'de Ruhun Ölümsüzlüğü Meselesi”. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 12/20 (2017), 85-100.
- Baran, Sedat. “İbn Sînâ'da İdrâk Mertebeleri ve İkinci Felsefî Ma'kuller”. *Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 6/1 (2020), 291-312.
- Bayladı, Denman. *Pythagoras-Bir Gizem Peygamberi*. ed. Aslı Kurtsoy. İstanbul: Say Yayınları, 1. Basım, 2008.
- Bayraktar, Mehmet. *İslam Felsefesine Giriş*. Ankara: TDV Yayınları, 9. Basım, 2012.
- Bekiryazıcı, Eyüp. “Bazı İslam Filozoflarının Tenasüh Nazariyesine Yaklaşımları”. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 1 (2008), 203-219.
- Bekiryazıcı, Eyüp. “Burhan'dan Keşfe Yöneliş ya da Sühreverdî'de Bilginin Kaynağı Problemi”. *Ekev Akademi Dergisi* 38 (2009), 103-114.
- Bekiryazıcı, Eyüp. “Doğu ve Aydınlanma Felsefesi-İşrâkîlik-Sühreverdî”. *İslam Felsefesi Tarihi (içinde)*. ed. Bayram Ali Çetinkaya. Ankara: Grafiker Yayınları, 1. Basım, 2012.
- Bekiryazıcı, Eyüp. “Hermetizm'in Ş. Sühreverdî'nin Felsefesine Geçiş Yolu Olarak Harran”. ed. Ali Bakkal. *I. Uluslararası Katılımlı Bilim Din Ve Felsefe Tarihinde Harran Okulu Sempozyumu* II (2006), 167-175.
- Bekiryazıcı, Eyüp. “İslam Düşüncesi ve İşrâkîlik”. *Eskiyeni* 28 (2014), 25-36.
- Bekiryazıcı, Eyüp. “İşrâk Felsefesinin Oluşumunda İbn Sînâ'nın Etkisi (Ş.Sühreverdî Örneğinde)”. *Ekev Akademi Dergisi* 36 (2008), 147-162.

- Bekiryazıcı, Eyüp. "Sühreverdî'nin İshrâk Düşüncesinde Mutluluk". *Journal of Islamic Research* 32/2 (2021), 293-311.
- Bekiryazıcı, Eyüp. *Şehâbeddîn Sühreverdî'nin Felsefesinde Ontoloji Problemi (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.
- Bergson, Henri. *Ruh Teorileri İnsan Ruhu ve Kişiliği*. çev. Esat Burak Altıntaş. İstanbul: Pinhan Yayınları, 2. Basım, 2020.
- Berk, Fatih Mehmet. "Dualist Bir Öğreti Olarak Orfizim". *Tarihin Peşinde-Uluslararası Tarih ve Sosyal araştırmaları Dergisi* 3 (2010), 107-118.
- Berke, Zeynep. *Mitolojiden Felsefeye Antik Yunan'da Ruh ve Ölümsüzlük*. Ankara: İksad Yayınevi, 2020.
- Binayi Mutlak, Said - Damadî, Meryem. "Fisagorisyan ve Negareşi Anha Nisbet be Adet". *Neşriye-i Tarih Felsefe* 2 (2012 1391), 71-100.
- Bolay, Süleyman Hayri. "Akıl". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 2/238-242. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.
- Browne, Edward G. *A Literary; History Of Persia*. Cambridge At The University Press, 1956.
- Cevzici, Ahmet. *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Say Yayınları, 9. Basım, 2019.
- Cevzici, Ahmet. *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları, 8. Basım, 2021.
- Cevzici, Ahmet. *Paradigma Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayıncılık, 7. Basım, 2010.
- Challaye, Felicien. *Dinler Tarihi*. çev. Samih Tiryakioğlu, ts.
- Chambers vd., John David. *The Theological And Philosophical Works Of Hermes Trismegistus Christian Neoplatonist*. Edinburgh: Of Oriell College, Oxeord, Recorder Of New Sarum, 1882.
- Cibrilî, Muhammede Sefer. "Din ve Felsefe Der Mektebi Nu'eflatunî". *Neşriye-i Kebesat* 35 (2005 1384), 71-94.
- Cihan, Ahmet Kamil. "İbn Sînâ'nın Bilgi Teorisine Genel Bir Bakış". *Bilimname II* 2 (2003), 103-117.
- Cihan, Ahmet Kamil. "Sühreverdî ve İshrakîlik". *İslam Felsefesi Tarih ve Problemler (içinde)*. ed. M. Cüneyt Kaya. Ankara: İsam Yayınları, 6. Basım, 2018.
- Cihan, Ahmet Kamil. *Sühreverdî'nin Felsefesinde İnsan ve Âlemdeki Yeri*. Kayseri: Laçın Yayınları, 1. Basım, 2003.
- Cihan, Ahmet Kamil. "Sühreverdî'nin Nur Anlayışı". *İslam Felsefesinin Sorunları (içinde)*. ed. Mehmet Vural. Ankara: Elis Yayınları, 2021. Basım, 2021.

- Cihan, Ahmet Kamil. “Şihabeddin Sühreverdî'nin Eserleri”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Yok/11 (2001), 211-222.
- Corbin, Henry. *Afak-ı Tefekkuri Manevî Der İslamî-yi İran*. çev. Daryuş Şaygan. Tahran: Neşri Ferzan, 1. Basım, 1383.
- Corbin, Henry. *History of Islamic Philosophy*. çev. Liadain Sherrard - Philip Sherrard. London: Ismaili Studies, London, and the Institute of Islamic Studies, 1962.
- Corbin, Henry. *History of Islamic Philosophy, Translated by Liadain Sherrard with the assistance of Philip Sherrard*. Tahran: Institute Of Ismaili Studies London, 1962.
- Corbin, Henry. “Hürkalya: ‘Alemler Misal’ Ya Alemler Surethayi Misali ve İdraki Hayali”. çev. İnşallah Rahmanî. *Neşriye-i İlaati Hikmet ve Marifet* 6 (2015 1394), 64-68.
- Corbin, Henry. *İslam Felsefesi Tarihi*. çev. Hüseyin Hatemî. 2 Cilt. İstanbul: İletişim Yayınları, 10. Basım, 2015.
- Corbin, Henry. “Şihabüddin Sühreverdî”. *İslam’da Bilgi ve Felsefe (içinde)*. ed. Mustafa Armağan. İstanbul: İz Yayıncılık, 1997.
- Cürçânî, Seyyid Şerif. *Şerhul Mevâkıf*. çev. Ömer Türker. 3 Cilt. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2015.
- Çağrı, Esra. “Empedokles”. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)* 15 (2005), 175-182.
- Çağrı, Mustafa. “Uyku”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 42/246-247. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.
- Çağrı, Mustafa - Hökelekli, Hayati. “İrade”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 22/380-384. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Çapak, İbrahim. *Anahatlarıyla Mantık*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 1. Basım, 2012.
- Çelebi, İlyas. “Rüya”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 35/306-309. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.
- Çınar, Aynur. “Pythagorasçı Felsefede Tekliğin İlkesi Olarak Külli Ruh: Monad”. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 25/2 (2021), 679-694.
- Dağ, Mehmet. “İbn Sinâ Psikolojisi”. *İbn Sinâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı*. ed. Aydın Sayılı. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2. Basım, 2014.
- Dağ, Mehmet. VII. “İbn Sinâ'nın Psikolojisi”. ed. Aydın Sayılı. *İbn Sinâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı* 80 (2014), 405-506.

- Dalkılıç, Mehmet. *İslam Mezheplerinde Ruh*. İstanbul: İz Yayıncılık Yayınları, 2. Basım, 2012.
- Damad, Mir Muhammed Bakır - Ucibî, Ali. "Se Gozaş-e ez Şüphe-i İstilizam İbn Kemmûne". *Neşriye-i Kitab Mah-i Felsefe* 14 (2008 1387), 127-132.
- Davudî, Ali Murad. "Bekâyı Nefs Der Nezeri Fârâbî". *Neşriye-i Danigede-i Edebiyat ve Ulumi İnsanî Danişgahi Tahran* 4 (1965 1344), 364-372.
- De Boer, T. J. *İslamda Felsefe Tarihi*. çev. Yaşar Kutluay. Ankara: Balkanoğlu Matbaacılık, 1960.
- Deniz, Gürbüz. "Sühreverdi'nin Tenasüh Anlayışı". *Sühreverdi ve İşrak Felsefesi (içinde)*. ed. M. Nesim Doru vd. Ankara: Otto Yayınları, 1. Basım, 2014.
- Dînanî, Ğulam Hüseyin İbrahimî. *İşrâkîliğe Giriş*. çev. Tahir Uluç. İstanbul: Ketebe Yayınları, 1. Basım, 2022.
- Durak, Nejdî. "Plotinos Felsefesinin Etkileri". *Doğudan Batıya Düşüncenin Serüveni*. ed. Bayram Ali Çetinkaya. C. 2. İstanbul: İnsan Yayınları, 2015.
- Durusoy, Ali. "Hayal". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 17/1-3. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.
- Durusoy, Ali. *İbn Sinâ Felsefesinde İnsan Ve Âlemdeki Yeri*. İstanbul: İfav Yayınları, 3. Basım, 2012.
- Durusoy, Ali. "Vehim". *İslam Ansiklopedisi*. 42/615-616. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.
- Ebeling, Florian. *Hermes Trismegistos'un Gizemi*. çev. Mehmet Ali Erbak. İstanbul: Omega Yayınları, 1. Basım, 2017.
- Ekinci, Abdullah. "Sabîlik". *Geçmişten Günümüze Şanlıurfa'da Dinî Hayat (içinde)*. ed. Yusuf Ziya Keskin. Ankara: TDV Yayınları, 1. Basım, 2011.
- Ekinci, Gülizar. *Kutbüddîn-i Şîrâzî'nin Nefs Anlayışı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.
- Eliade, Mircea. *Dinler Tarihine Giriş*. çev. Lale Arslan. İstanbul: Kabcacı Yayınevi, 1. Basım, 2003.
- Empedokles. *Herşey Sevgi ve Nefretten Doğar*. İstanbul: Destek Yayınları, 2021.
- Erdoğan, İsmail. "İşrâkîliğin İslam Felsefesi İçerisindeki Yeri ve Kaynakları". *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (2003), 159-178.

- Erdoğan, İsmail. "İslam Filozoflarının Rüyanın Mahiyeti Hakkındaki Görüşleri", *İslamî Araştırmalar Dergisi* 16/1 (2003), 63-71
- Erdoğan, İsmail. *Misal Âlemi*. İstanbul: KDY Akademi Yayınları, 1. Basım, 2022.
- Erdoğan, Selami. "Kaynağı Ve İslam Düşüncesine Katkısı Bakımından Nur Teorisi Ve İşrakî Felsefe". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 12/66 (2019), 1289-1310.
- Esedpur, Reza. "Nemad Şınağtı İrani Bastan Der Resaili Farisî'yi Sühreverdî". *Neşriye-i Peşuheşnâme-i Edyan* 7 (2010 1389), 1-30.
- Fahrüddîn er-Râzî. *Kitâbu'n-Nefs ve'r-Rûh ve Şerhu Kuvvâhumâ*. çev. Hüsnü Aydeniz. Ankara: Elis Yayınları, 1. Basım, 2019.
- Fârâbî. *el-Medînetü'l-Fazıla*. çev. Ahmet Arslan. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Basım, 1990.
- Fârâbî. *Es-Siyâsetü'l-Medeniyye veya Mebâdi'ül-Mevcûdât*. çev. Mehmet S. Aydın vd. İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 2. Basım, 2012.
- Fârâbî. "Fârâbî'nin Tabiat İlminin Kökleri Hakkında Yüksek Makaleler Kitabı". çev. Aydın Sayılı - Necati Lugal. *Bellekten* 15/37 (1951), 81-122.
- Fârâbî. *Fusûlün Müntezeza & Seçilmiş Fasıllar*. çev. Yaşar Aydınlı. İstanbul: Litera Yayıncılık, 1. Basım, 2022.
- Fârâbî. *Fususu'l Hikme*. Tahran: Encümeni Asâr Mefâhîr-i Fırhengî, 1381.
- Fârâbî. *Uyûnu'l-Mesâil*. çev. Şerife Gürel. İstanbul: İnsan Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Freud, Sigmund. *Düşlerin Yorumu*. çev. Emre Kapkın. 2 Cilt. İstanbul: Payel Yayınevi, 2. Basım, 1996.
- Garaudy, Roger. *İslamın Vaadettikleri*. çev. Nezhiz Uzel. İstanbul: Pınar Yayınları, 8. Basım, 2010.
- Gazzâlî. *el-Münkız Mine'd-Dalâl*. çev. Abdurrezzak Tek. Bursa: Bursa Akademi Yayınları, 2. Basım, 2015.
- Gazzâlî. *Mişkâtü'l-Envâr*. çev. Mahmut Kaya. İstanbul: Klasik Yayınları, 1. Basım, 2016.
- Gökberk, Macit. *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları, 21. Basım, 2011.
- Gökdoğan, Melek Dosay. "Pisagor". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 34/292-293. TDV Yayınları, 2007.
- Görkaş, İrfan. "Fârâbî'nin İnsan Tasavvuru". A. Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 50, Erzurum, 291-305.

- Göz, Kemal. "İbn Sînâ Düşüncesinde Ortak Duyu (Hiss-i Müşterek) Kavramı". *PAU İlahiyat Fakültesi Dergisi (Pauİfd)* 5/10 (2018), 305-329.
- Göz, Kemal. "Sühreverdi Düşüncesinde Ruh-Beden İlişkisi". *Jass The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science* 6/2 (2013), 469-484.
- Griffel, Frank. *The Formation of Post- Classical Philosophy in Islam*. New York: Oxford Universty Press, 2021.
- Gutas, Dimitri. "İbn Sînâ Felsefesinde Hayal-Oluşturucu Güç (el-Mütehayyile) ve Aşkın Bilgi". çev. M. Cüneyt Kaya. *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 35/2 (2008), 159-174.
- Gutas, Dimitri. *İbn Sînâ'nın Mirası*. çev. M. Cüneyt Kaya. İstanbul: Klasik Yayınları, 3. Basım, 2010.
- Gündüz, Ahmet. "Şehrızor". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 38/473-475. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Gündüz, Şinasi. "Maniheizm". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 27/575-577. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Gündüz, Şinasi. "Maniheizm". ed. Mehmet Görmez - Şinasi Gündüz. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2007.
- Gündüz, Şinasi. "Mecûsilik". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 28/279-284. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Gündüz, Şinasi. "Mecusilik". *Yaşayan Dünya Dinleri*. ed. Mehmet Görmez - Şinasi Gündüz. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2007.
- Gündüz, Şinasi. *Sabiiler-Son Gnostikler*. İstanbul: Vadi Yayınları, 3. Basım, 2016.
- Gündüz, Şinasi. "Sabiilik". *Yaşayan Dünya Dinleri (içinde)*. ed. Mehmet Görmez - Şinasi Gündüz. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2007.
- Gündüz, Şinasi. "Sabiilik". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 35/341-344. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.
- Gündüz, Şinasi. "Sabiilikte Din ve Din Anlayışı". *Dinler Tarihi Yayınları/2-Dinler Tarihi Araştırmaları-II Sempozyumu*, Ankara, 135-150.
- Güngör, Harun. "Maniheizm". *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5 (1988), 145-166.
- Gürsoy, Adnan. "İbn Sînâ Felsefesinde Sezgisel Bilginin Aklî Karakteri". *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5/1 (2014), 191-210.

- Gürsoy, Adnan. *İbn Sînâ'nın Sezgi Teorisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
- Ğunsarı, Muhammed. "Empedokles". *Neşriye-i Ğerednâme-i Sadra* 44 (2006 1385), 4-18.
- Habibî, Necefkulî. "Hikmet-i İsrâk ez Menzeri İbn Kemmûne". *Neşriye-i Kitâb Mah-i Felsefe* 14 (2008 1387), 106-126.
- Haciha, Abbas. "Ruykerdi be Mühimterin Serçeşmeha ve Bünyadhayi Müesser be Hikmeti İsrâk". *Neşriye-i Mearifi Aklî* 31 (2015 1394), 7-34.
- Hakkanî Zencanî, Hüseyin. "Revanşınası İslâmî (27)/Nezeri Fârâbî Der İspatı Nefs ve Kuvvayı O". *Neşriye-i Dirasehayi Ez Mektebi İslâmî* 12 (1379), 33-45.
- Hamid, Hamid. "Nezeriye be Miras-i Manevî İbn Kemmûne'yi Zendeğî-Endişe ve Şubehat". *Neşriye-i İnan Şınasâ* 3 (1999 1378), 632-643.
- Hodgson, Marshall G. S. *İslâm'ın Serüveni*. ed. Metin Karabaşoğlu. çev. Alp Eker vd. 3 Cilt. İstanbul: İz Yayıncılık, 1995.
- Horky, Phillip Sidney. "Pythagorean Immortality of the Soul-chapter 2". *Durham University Library*, 41-65.
- Hökelekli, Hayati. "Duyu". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 10/8-12. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Hökelekli, Hayati. "Hads". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. C. 15. İstanbul: TDV Yayınları, 1997.
- Hökelekli, Hayati. "İdrâk". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 21/477-478. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Hüseyinî, Behnaz. "Hermes Der Ayin Mani ve Tesiri An Ber Endişehayi Sühreverdi". *Neşriye-i Tarih Felsefe* 4 (2015 1394), 31-42.
- Hüseyinî, Muhammed Hüseyin. *Felsefe-i Siyasiyi Fârâbî ve İrtibatı An Ba Velayeti Fakih*. Kum: Merkezi Beynel Mileli Tercüme ve Naşir El-Mustafa, 1. Basım, 1389.
- Hüseyinî, Seyyid Tefvik - Zerrinkup, Ruzbe. "Mani: Muslih Gnosi Ya Peyamber Manu". *Neşriye-i Tarihi İnan* 79 (2016 1395), 41-58.
- İşık, İlker. "Empedokles Felsefesinin Kökenleri". *Turkish Studies - Social* 15/8 (2020), 3565-3583.
- İbn Bâcce. *Kitabü'n-Nefs*. çev. Burhan Köroğlu. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2019.
- İbn Hallikan. *Vefayatu'l-Ayan*. ed. Doktor Fatıme Muderrisi. çev. ahmed b. Muhammed Eş-Şecah es-Sencerî. 3 Cilt. Urmiye: Danişgah-i Urmiye, 1. Basım, 1381.

- İbn Kemmûne. *el-Cedid fi'l-Hikme*. ed. Hamid Mer'îd el-Kubeysî. Bağdat, 1403.
- İbn Kemmûne. *Şerhu't-Telvihat el-Levhiyetü ve'l Arşîyye*. 3 Cilt. Tahran: Merkezi'l-Behus ve Dirasati li't-Turasi'l-Meğtut, 2. Basım, 1971.
- İbn Miskeveyh. *el-Fevzu'l-Aşğar*. çev. Emrah Alağaç - Mehmet Zahit Sezer. İstanbul: Endülüs Kitap Yayınları, 1. Basım, 2020.
- İbn Nedim. *el-Fihrist*. ed. Mehmet Yolcu. çev. Mehmet Yolcu vd. İstanbul: Çıra Yayınları, 1. Basım, 2017.
- İbn Rüşd. *Kitâbu'n-Nefs & Psikoloji Şerhi*. ed. Muhittin Macit. çev. Atilla Arkan. İstanbul: Litera Yayıncılık, Baskı No Yok., 2007.
- İbn Rüşd. *Tutarsızlığın Tutarsızlığı*. ed. A. Sait Aykut. çev. Muharrem Hilmi Özev. İstanbul: Bordo Siyah Yayınları, 1. Basım, 2012.
- İbn Sînâ,. *Ahvâlu'n-Nefs*. çev. İsmail Hanoğlu. Ankara: Elis Yayınları, 1. Basım, 2019.
- İbn Sînâ. *Dânişnâme-î Alâî*. ed. Gürbüz Deniz. çev. Murat Demirkol. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2013.
- İbn Sînâ,. *en-Necât*. çev. Kübra Şenel. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık, 1. Basım, 2013.
- İbn Sînâ. *en-Nefs*. Tahran: Müesseseyi Bostan-ı Kitap, 5. Basım, 2015.
- İbn Sînâ. *et-Ta'likât*. çev. İsmail Hanoğlu. Ankara: Elis Yayınları, 1. Basım, 2019.
- İbn Sînâ. *II. Analitikler*. ed. Muhittin Macit. çev. Ömer Türker. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2014.
- İbn Sînâ. "İbn Sînâ'nın Ahlaka Ait Risalesi". çev. Gürbüz Deniz. *Diyanet İlmî Dergi* 50/1 (Yok), 229-243.
- İbn Sînâ,. *İşaretler ve Tembihler*. ed. Muhittin Macit. çev. Muhiddin Macit vd. İstanbul: Litera Yayıncılık, Yok., 2013.
- İbn Sînâ. *Metafizik*. çev. Ömer Türker - Ekrem Demirli. II Cilt. İstanbul: Litera Yayıncılık, 1. Basım, 2005.
- İhvân-ı Safâ. *İhvân-ı Safâ Risaleleri*. ed. Abdullah Kahraman. çev. Abdullah Kahraman vd. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1. Basım, 2013.
- İsmailî, Muhammed Cevad. "Tebyin-i Herekat Şinasi İbn Sînâ Der Sunnet-i Tefsirî Helli Müşkilatı İşarat-i Tusî Berresiyi Negareşhayi Kutbuddin Şirazî, Seyyid Burhanuddin Buharî, Bedreddin Dusterî ve Mir Şerif Cürcanî". *Neşriye-i Cavidanı Hired* 32 (2018 1396), 21-52.

- İzutsu, Toshihiko. *İslam'da Varlık Düşüncesi*. çev. İbrahim Kalın. İstanbul: İnsan Yayınları, 1995.
- İzutsu, Toshihiko. "İşrâkîlik". *İslam'da Bilgi ve Felsefe (içinde)*. ed. Mustafa Armağan. İstanbul: İz Yayıncılık, 1997.
- Kâdî Abdülcebâr. *Nedensellik Kitabı*. çev. Osman Demir. İstanbul: Klasik Yayınları, 1. Basım, 2015.
- Kalın, İbrahim. *Varlık ve İdrak Molla Sadrâ'nın Bilgi Tasavvuru*. çev. Nurullah Koltaş. İstanbul: Klasik Yayınları, 1. Basım, 2015.
- Kaplan, Hayri. *İslam Düşünürlerine Göre Ruh ve Nefs*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1995.
- Karlığa, Bekir. "Pythagorasçı Felsefenin Türk-İslam Felsefesine Yansıması". *Felsefe Arkivi* 22-23 (1981), 245-261.
- Kasımî, Nusretullah. "Felsefe-i İran'ı Bastan ve Mebanîyi Hikmeti İşrak ve Efkâr ve Asar ve Tarihçeyi Zendeğaniyi Sühreverdi (2)". *Neşriye-i Gevher* 23-24 (1974 1353), 941-949.
- Kaya, Mahmut. "Fârâbî". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 12/145-162. İstanbul: TDV, 1995.
- Kaya, Mahmut. *İslam Filozoflarının Felsefe Metinleri*. İstanbul: Klasik Yayınları, 9. Basım, 2014.
- Kaya, Mahmut. "Kindî, Ya'kûb b. İshak". *İslam Ansiklopedisi*. 26/41-58. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Kaya, Mahmut. "Önerme". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 34/84-85. İstanbul: TDV Yayınları, 2007.
- Kerd Firuzcahî, Yar Ali. "Hakikatı Nefs ve Hudusu Cismanî An Der Nezdî Fârâbî". *Neşriye-i Marifeti Felsefi* 32 (2011 1390), 11-26.
- Kılıç, Cevdet. "Pythagorasçı Ve Yeni Platoncu Felsefelerin Harran Okuluna Tesirleri". ed. Ali Bakkal. *Harran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi I. Uluslararası Katılımlı Bilim Din Ve Felsefe Tarihinde Harran Okulu Sempozyumu* 1 (2006), 164-175.
- Kılıç, Mahmud Erol. "Ebu'l-Hukemâ: Hikmetin Atası". *Divan Dergisi* 2 (1998), 1-32.
- Kılıç, Mahmud Erol. "Hermes". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 17/228-233. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.
- Kızılbaş, Zehra. "Tarih-i Felsefe-i ez Ağaz ta Sühreverdi be Rivayeti Şehrezûrî". *Neşriye-i Kitab Mah-i Felsefe* 76 (2013 1392), 45-49.
- Kindî. *Felsefi Risaleler*. çev. Mahmut Kaya. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2015.

- Korkmaz, Mehmet. *Zerdüşt Dini İnanç Mitolojisi*. İstanbul: Kum Saati Yayınları, 2012.
- Köroğlu, Burhan. "İşrâkî Filozof Şemseddîn Muhammed İbn Mahmûd Eş-Şehrezûrî'nin Felsefi Sistemi ve İslam Düşüncesi İçindeki Yeri". *Kelam Araştırmaları Dergisi* 12/1 (2014), 91-108.
- Köroğlu, Burhan. "Muhammed b. Mahmûd Şehrezûrî". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 38/462-466. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Köz, İsmail. "Sezgi'nin Bilgideki Yeri ve Önemi". *Kelam Araştırmaları Dergisi* 3/1 (2005), 23-40.
- Kumeyr'den, Y. - Olguner, F. *İslam Felsefesinin Kaynakları*. İstanbul: Derghah Yayınları, 1. Basım, 1976.
- Kusta b. Luka el-Yunanî. "Ruh ve Nefs Arasındaki Fark Hakkında". çev. İbrahim Halil Üçer. *M. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 36 (2009), 195-208.
- Kuşpınar, Bilal. *İbn Sînâ'da Bilgi Teorisi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, 1991.
- Kutluer, İlhan. "Felek". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 12/303-306. İstanbul: TDV Yayınları, 1995.
- Kutluer, İlhan, "Sühreverdî". *DİA*. 38/ss. 36-40. İstanbul: TDV, 2010.
- Kutluer, İlhan. "İlliyyet". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 22/120-121. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Kutluer, İlhan. *İslam'ın Klasik Çağında Felsefe Tasavvuru*. İstanbul: İz Yayıncılık, 4. Basım, 2017.
- Kutluer, İlhan. "İttisâl". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 23/484-485. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Kutluer, İlhan. "Müsül". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 32/149-151. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Kutluer, İlhan. *Yitirilmiş Hikmeti Ararken*. İstanbul: İz Yayıncılık, 3. Basım, 2012.
- Kutluer, İlhan. "Zihin". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 44/405-407. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.
- Lameer, Joep. "Şerh-i İbn Kemmûne Ber Telvihât-i Sühreverdî Berresiyi Se Eser Çap Şode". çev. Cevad Kasımî. *Neşriye-i Gozarez-i Miras* 54-55 (2012 1391), 96-112.
- Langerman, Y. Tzyi. "İbn Kammuna at Aleppo". *JRAS* 17/3 (2007), 1-19.

- Langermann, Y. Tzvi. "İbn Kemmûne'nin el-Kelimâtü'l-Vecîze'sinde Nefs". çev. Mehmet Zahit Tiryaki. *Nazariyat İslâm Felsefe ve Bilim Tarihi Araştırmaları Dergisi* 3/1 (2016), 23-43.
- Macit, Muhittin. "Aristoteles ve İbn Sînâ'da Nefs-Beden İlişkisi Problemi ve Modern Zihin Felsefesindeki Bazı Yansımaları". *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/26 (Ocak 2004), 59-83.
- Meçin, Buşra Arslan. "Şeyh Ahmed Ahsâî'ye Göre Hûrkalyâ". *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi* 11/2 (2020), 731-751.
- Meçin, Mehmet Mekin. *Zerdişt*. Ankara: Akademisyen Kitapevi, 1. Basım, 2019.
- Meçin, Mehmet Mekin. *Zerdiştliğin Temel Öğretileri*. Ankara: Akademisyen Kitapevi, 2019.
- Medenî, İskender. *Ezoterizm*. İstanbul: Kumran Yayınları, 2021.
- Medenî, İskender. *Gnostizm ve Sabîller*. İstanbul: Kumran Yayınları, 2021.
- Mevhid, Dr. Samed. *Serçeşmehayi Hikmeti İsrâk*. Tahran: İntişarati Fera Revan, 1. Basım, 1374.
- Morison, Robert. "Usul-i Harekatı Semavî ez Nezer-i Kutbuddin Şirâzî". çev. Seyyid Abdullah Envar. *Neşriye-i Ayine-i Miras* 35 (2006 1385), 35-108.
- Muhammed Takî, Can Muhammed. "Marifet-i Şuhudî ve Akılanî der Hikmet-i İsrâkı Sühreverdi". *Felsefe ve Kelam Neşriye Şınağt* 65 (2016 1395), 103-133.
- Nasr, Seyyed Hossein. "The Spread of the Illuminationist School of Suhrawardi". *Studies in Comparative Religion* 6/3 (1972), 1-14.
- Nasr, Seyyid Hüseyin. "Be Yadi Üstadi Fekid Lui Masinyun Hermes ve Nivişteyahi Hermes Der Cihani İslâmî". *Neşriye-i Danişgedeyi Edebiyat ve Ulumi İnsanî Danigahi Tahran* 2 (1962 1341), 145-173.
- Nasr, Seyyid Hüseyin. *Islamic Philosophy From its Origin Present*. New York: State University of New York Press, 2. Basım, 2006.
- Nasr, Seyyid Hüseyin. *İslam ve İlim-İslam Medeniyetinde Aklî İlimlerin Tarihi ve Esasları*. çev. İlhan Kutluer. İstanbul: İnsan Yayınları, 1989.
- Nasr, Seyyid Hüseyin. *İslam'da Düşünce ve Hayat*. çev. Fatih Tatlıoğlu. İstanbul: İnsan Yayınları, 1988.
- Nasr, Seyyid Hüseyin. *Makalleler II*. çev. Şehabeddin Yalçın. 2 Cilt. İstanbul: İnsan Yayınları, 1997.

- Nasr, Seyyid Hüseyin. *Üç Müslüman Bilge*. çev. Ali Ünal. İstanbul: İnsan Yayınları, 5. Basım, 2013.
- Nasr, Seyyid Hüseyin - Tebrizî, Maksud Ali. "Zendegiyi Sühreverdi ez Nüzhetül Ervah". *Neşriyeyi Mearifi İslamî (Sazmanı Evkaf)* Yok/11 (2020 1399), 8-13.
- Nazariabadi, Ali vd. "Some Characteristics of Suhrawardi's Illuminationist Philosophy". *International Journal Of Humanities And Cultural Studies*, 1511-1520.
- Netton, Ian Richard. "İslam Felsefesinde Yeni Eflatunculuk". çev. Gürbüz Deniz. *Dini Araştırmalar Dergisi* 7/19 (1988), 351-355.
- Oort, Johannes Van. "Manichaeism: Its Sources and Influences on Western Christianity". *Faculty of Theology: Church History, University of Pretoria, South Africa* 30/2 (2009), 126-130.
- Osmanoğlu, Ömer. "Aristoteles'in Rüya Teorisi ve 'Rüyalar Üzerine' Adlı Eserinin Çevirisi". *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4 (2003), 139-172.
- Öz, Mustafa. "Zındık". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 44/ 390-391. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.
- Özalp, Hasan. "Aristoteles Ve İbn Sînâ'nın Reenkarnasyonu Reddi". *Dini Araştırmalar Dergisi* 16/42 (2013), 78-100.
- Özbudun, Sibel. *Hermes'ten İdris'e Bir Dinsel Geleneğin Dönüşüm Dinamikleri*. Ankara: Ütopya Yayınları, 2. Basım, 2015.
- Özturan, Mehmet. "Epistemik Açıdan Mantıksal Bilginin Kökeni". *Şeyhu'l-İşrak'ın İzinde (içinde)*. ed. M. Nesim Doru vd. Ankara: Divan Kitap Yayınları, 1. Basım, 2015.
- Pattabanoğlu, Fatma Zehra. *İbn Kemmûne ve Felsefesi*. İstanbul: Elis Yayınları, 1. Basım, 2014.
- Platon. *Devlet*. çev. Sabahattin Eyüboğlu & M. Ali Cimcoz. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 28. Basım, 2015.
- Platon. *Phaidon*. çev. Hamdi Ragıp Atademir - Kemal Yetkin. İstanbul: Sosyal Yayınları, 1. Basım, 2001.
- Platon. *Phaidros*. çev. Furkan Akderin. İstanbul: Say Yayınları, 1. Basım, 2017.
- Platon. "Theaitetos". çev. Macit Gökberk. *Diyaloglar (içinde)*. ed. Mustafa Bayka. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları, 7. Basım, 2010.
- Platon. *Timaios*. çev. Erol Güneş - Lütfe Ay. İstanbul: Dünya Klasikleri Cumhuriyet Yayınları, 2. Basım, 2001.

- Plingî, Munire-Zeynep Muhammed Nejat, " İdrak'ı Hayali Be Müsabehe-i Rabite-i Dusuye-i Meyani Nefs ve Alem-i Heyali ez Didi Suhreverdi", Cavidan'ı-Hired34 (1397), 39-56 Plotinos. *Enneadlar*. çev. Haluk Özden. İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları, 1. Basım, 2008.
- Porhüseynî, Seyyid Ebu'l-Kasım. "Fisagores ve Fisagorisyan". *Neşriye-i Danışgede Edebiyat ve Ulumi İnsanî Danışgah-i Tahran* 3-4 (1933), 372-421.
- Pourjavady, Reza - Schmidtke, Sabine. "Qutb Al-Din Al-Shirazi's (634/1236-710/1311) Durrat Al-Taj And Its Sources (Studies On Qutb Al-Din Al-Shirazi I)". *Journal Asiatique* 292 1-2 (2004), 311-330.
- Pourjavady, Reza - Schmidtke, Sabine. "Shams Al-Dun Al-Shahrazu's Rasail Al-Shajara Al-İlahıyya". *Koninklijke Brill NV* 1/46 (2006), 1-10.
- Pourjavady, Reza - Schmidtke, Sabine. *A Jewish Philosopher of Baghdad & İzz Al-Dawla İbn Kammûna*. ed. H. Daiber - D. Pingree. Printed in the Netherlands: BRILL, 2006.
- Avesta/Yeştha*. çev. İbrahim Purdavud. Tahran: İntişarat-ı Nigah, 1394.
- Ralph, William. *The Philosophy of Plotinus-In Two Vol Umes Vhdl I*. London, 1918.
- Recebî, Hadise. "Berresü Tatbiki Nefs Ez Didgahi Se Feylesofi Meşşâî; Kindî, Fârâbî ve İbn Sînâ". *Neşriye-i Rehnemun* 5-6 (2004 1383), 97-136.
- Rennie, Bryan. "Zoroastrianism: The Iranian Roots of Christianity?" *Department of Religion, History, Philosophy, and Classics Westminster College, New Wilmington*, 36/1 (2007), 3-8.
- Reşnuzâde, Babek. "Seyri Der Asârı Kutbuddin Şirazî". *Neşriye-i Kiyehani Frhengi* 250 (2007 1386), 58-64.
- Reza, Haşem. "Hikmeti Hosrevanîyi Mebaniyi Hikmet ve İrfan Der Dinhayi Zerdüşti, Meğan, Manuyî, Zurvanî ve Mitrayî". *Neşriye-i Çista* 85 (1996 1375), 652-657.
- Riyahî, Ali Erşed. "Bekâyı Nefsi İnsan Der Didgahi Fârâbî, İbn Sînân ve Sadru'l-Müteellihin". *Neşriye-i Peşuheşhayi Felsefi Kelamî* 9-10 (2001 1380), 66-78.
- Rohde, Erwin. *Psyche & Yunanlılarda Ruhlar Kültü ve Ölümsüzlük İnancı*. çev. Özgüç Orhan. İstanbul: Pinhan Yayınları, 1. Basım, 2020.

- Ruben, Walter. *Eski Metinlere Göre Budizm*. çev. Lütfü Bozkurt. İstanbul: Okyanus Yayıncılık, 3. Basım, 2000.
- Rüstemî, Mehdi. "Nigahi Be Ayini Zerdüşti". *Neşriye-i Mebleğan* 241 (2019 1398), 95-101.
- Sadatîzade, Seyyid Secat vd. "Hikmet-i İşrâk ve Nakşî Nefs Der Nizam-i Nur-i Sühreverdî". *Fasıl-nâme-î İlmî Peşuheşî Zeban-i ve Edebî Farisî* 28-29 (2016 1395), 151-173.
- Sadatîzadeh, Sajad vd. "The Role of Soul (Nafs) in Suhrawardi's System of Light". *Intl. J. Humanities* 24 (2017), 79-91.
- Sarı, Mehmet Ali. "Aristoteles'te İlk İlkelerin Bilgisi ve Nous Üzerine". *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi* 16 (2011), 123-131.
- Sarıtaş, Kamil. "İşrâkîliğin Özgünlüğü Sorunu". *İslamî Araştırmalar Dergisi* 33/1 (2022), 116-132.
- Sarıtaş, Kamil. "Kindî'nin Akıl Teorisinin Kaynağının Sorunu Üzerine". *Dinî Araştırmalar Dergisi* 14/40 (2012), 90-111.
- Saruhan, Müfit Selim. "İbn Kemmûne ve Nefs Hakkındaki görüşleri". *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 6/15 (2005), 289-300.
- Saygılı, Sefa. *Beyin ve Ruh*. İstanbul: Elit Kültür Yayınları, 1. Basım, 2011.
- Sayılı, Aydın. VII. "İbn Sinâ'da Işık, Görme ve Gökkuşluğu". *İbn Sinâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı* 80 (ts.), 255-302.
- Schmidtke, Sabine. "The Influence of Sams al-Din Sahrâziiri (7th /13th century) on Ibn Abi Cumhür al-Ahsâ'i". *Arabistische Texte und Studien (içinde)*. ed. Lutz Edzard - Christian Szyska. New York, 1997.
- Selevatî, Abdullah. "Hikmet-i İşrâk ez Nigah-i Sehrezûrî". *Neşriye-i Kitab Mah-i Felsefe* 23 (2009 1388), 58-61.
- Shaffer, Jerome A. *Zihîn Felsefesi Açısından Bilinç, Ruh ve Ötesi*. çev. Turan Koç. İstanbul: İz Yayıncılık, 1. Basım, 1991.
- Shodiev, Komron. "Zerdüştizim ve Zerdüştilik". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Araştırmaları Anabilim Dalı*, 3-9.
- Smirnov, Andrey. "Nedensellik ve İslam Düşüncesi". çev. Fethi Kerim Kazanç. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 10/1 (2010), 277-293.
- Sözen, Kemal. *Şehrezûrî'nin el-Şeceret el-İlahîyye İsimli Eseri ve Türkçe Terçümesi Semeret el-Şecere (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.

- Sunar, Cavit. “İslam Meşşâî Felsefesinde İlk Adım”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17 (1969), 29-49.
- Sühreverdî. *Batıya Yolculuk*. çev. Sedat Baran. İstanbul: Sufî Kitap, 5. Basım, 2020.
- Sühreverdî. “Bostan-u'l Kulûb”. *Mecmuayı Musennefatu'l Şeyh-i İsrâk (içinde)*. Tahran: Muessese-i Mutalâat ve Tahkikat'ı Frengi, 2. Basım, 1375.
- Sühreverdî. *Cebraîlin Kanat Sesi*. çev. Sedat Baran. İstanbul: Sufî Kitap, 5. Basım, 2020.
- Sühreverdî. *el-Meşari ve'l-Mutarahat*. Farsça çev. Sadreddin Tahirî. Tahran: Meclisi Şurayı-i İslamî, 1385.
- Sühreverdî. “Elvâhu'l İmâdiyye”. *Mevsuatu Musannefatu's-Sühreverdî (içinde)*. ed. Muhsen Akîl. Beyrut/Lübnan: Daru'r-Revafid, 1. Basım, 1375.
- Sühreverdî. “Elvâhu'l-İmâdiyye”. *Mecmuayı Musennefatu'l Şeyh-i İsrâk (içinde)*. ed. Seyyid Hüseyin Nasr. Tahran: Muessese-i Mutalâat ve Tahkikat'ı Frengi, 1372.
- Sühreverdî. “Heyakilu'n-Nur”. *Mevsuatu Musannefatu's-Sühreverdî (içinde)*. Beyrut/Lübnan: Daru'r-Revafid, 1. Basım, 1439.
- Sühreverdî. *Hikmetü'l-İsrâk*. çev. Tahir Uluç. İstanbul: İz Yayıncılık Yayınları, 2. Basım, 2012.
- Sühreverdî. “Kelimetü't-Tasvvuf”. *Mevsuatu Musannefatu's-Sühreverdî (içinde)*. Beyrut/Lübnan: Daru'r-Revafid, 1. Basım, 1439.
- Sühreverdî. “Kitabu'l-Lemehât”. *Mecmuayı Musennefatu'l Şeyh-i İsrâk (içinde)*. ed. Henry Corbin vd. Tahran: Muessese-i Mutalâat ve Tahkikat'ı Frengi, 2. Basım, 1439.
- Sühreverdî. “Kitâbu'l-Meşâri ve'l-Mutârahât”. *Mecmuayı Musennefatu'l Şeyh-i İsrâk (içinde)*. ed. Henry Corbin vd. Tahran: Muessese-i Mutalâat ve Tahkikat'ı Frengi, 2. Basım, 1375.
- Sühreverdî. “Kitabu't-Telvihat el-Levhiyetû ve'l Arşiiye”. *Mevsuatu Musannefatu's-Sühreverdî (içinde)*. ed. Muhsen Akîl. Beyrut/Lübnan: Daru'r-Revafid, 1. Basım, 1439.
- Sühreverdî. *Kitâbü'l-Mukâvemât*. çev. Ahmet Kamil Cihan - Salih Yalın. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Sühreverdî. “Pertevnâme”. *Mecmuayı Musennefatu'l Şeyh-i İsrâk (içinde)*. ed. Henry Corbin vd. Tahran: Muessese-i Mutalâat ve Tahkikat'ı Frengi, 2. Basım, 1439.

- Sühreverdî. *el-Elvâhu'l-İmâdiyye*. çev. Ahmet Kamil Cihan - Salih Yalın. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2017.
- Sühreverdî, "Nur Heykelleri / Tasavufun Kelimesi / Burçlar Risalesi", çev. Ahmet Kamil Cihan, İstanbul, Litera Yayıncılık, 1. Basım 2017
- Sühreverdî. "Safir-i Simurg". *Mecmuayi Musennefatu'l Şeyh-i İşrâk (içinde)*. ed. Seyyid Hüseyin Nasr - Henry Corbin. Tahran: Peşuheşgah-i Ulum-i İnsanî ve Mutalat-i Frhengi, 3. Basım, 1375.
- Sühreverdî. "Yezdan Şınağt". *Mecmuayi Musennefatu'l Şeyh-i İşrâk (içinde)*. ed. Henry Corbin vd. Tahran: Muessese-i Mutalâat ve Tahkikat'ı Frengi, 2. Basım, 1375.
- Sühreverdî, Şihâbüddîn. *Kitâbü't-Telvihât*. çev. Ahmet Kamil Cihan - Salih Yalın. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2019.
- Süleymanî, Leyla. "İbn Kemmûne ve Şüpheyi Varıd-i Ber Edille İspat-i Tevhid-i Hudavend". *Neşriye-i Fırheng Peşuheş* 8 (2010 1389), 101-116.
- Sünter, Emel. "Sühreverdî'ye Göre Arınmanın Felsefesi 'İnsan Felsefesi ve Etik Yönüne Dair Bir Değerlendirme'". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 24/1 (2020), 89-111.
- Şahin, Eyüp. "İbn Sînâ'da Ruhun Ferdîyetinin Bekası Problemi". Sempozyum program adı: Uluslar Arası İbn Sînâ Sempozyumu II, İstanbul, 2009.
- Şehbenderzâde, Filibeli Ahmed Hilmi. *Ruh Hallerinin İlmî & İlm-i Ahvâlî'r-Ruh (Psikoloji)*. İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları, 1. Basım, 2019.
- Şehrezûrî, Şemseddin. *Hikmetü'l-İşrak Şerhi*. çev. Tahir Uluç. İstanbul: Ketebe Yayınları, 1. Basım, 2021.
- Şehrezûrî, Şemseddin Muhammed b. Mahmûd İşrakî. *Resailü'ş-Şecereti'l-İlahiyye fî Ulumî'l-Hakaiki'r-Rabbaniyye*. 3 Cilt. İstanbul: Elif Yayınları, 2004.
- Şehrezûrî, Şemsüddîn. *Nüzheti'l-Ervah ve Revzetü'l-Efrâh Tarihu'l-Hukema*. çev. Maksud Ali Tebrizi. Tahran: Neşriyatı İlmî Frengî, 1. Basım, 1365.
- Şehrezûrî, *Nüzheti'l-Ervah*. ed. İlhan Kutluer, çev. Eşref Altaş, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1 Basım, 2015.

- Şehristânî. *Milel ve Nihal*. çev. Mustafa Öz. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2. Basım, 2011.
- Şekibamens, Meryem - Atıfı, Meryem. “Caygahi Vucud Şinahti ve Marifet Şinahti Hiss-i Müşterek Der Nefs Şinasiyi Fârâbî”. *Neşriye-i Endişeyi Dinî* 54 (2015 1394), 65-78.
- Şenel, Cahid. “Yeni Eflatunculuk”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 43/423-427. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.
- Şerbetçi, Azmi. “Kutbüddîn Şîrâzî”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 26/487-489. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Şîrâzî, Kutbuddin. *Durretu't-Tâc li-Ğurreti'd-Dîbâc*. Tahran: İntişarat-ı Hikmet, 3. Basım, 1369.
- Şîrâzî, Kutbuddin. *Şerh-i Hikmetu'l-İşrâk*. Tahran: Encümeni Asâr Mefâhîr-i Fırhengî, 1. Basım, 1382.
- Şîrâzî, Kutbuddin. *Şerhu'l-Hikmetu'l-İşrâk-ı Sühreverdi*. Tahran: İntişarati Müessese-i Mutalaâtı İslamî, 1. Basım, 1338.
- Şirvanî, Sadrettinzâde Mehmed Emin. *el-Fevâidü'l-Hâkkâniyye*. ed. Ahmet Kamil Cihan. çev. Ahmet Kamil Cihan vd. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2019.
- Şulul, Cevher. *Kindî Metafiziği*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, 1998.
- Taraporewala, Irach J. I. *Zerdüşt Dini, Zerdüşt'ün Gathaları Üç Unutulmuş Din: Mitraizm, Maniheizm, Mazdakizm*. ed. Abdullah Keskin. çev. Nice Damar. İstanbul: Avesta Yayınları, 4. Basım, 2016.
- Tardieu, Michel. *Manichaeism*. çev. M.B. DeBevoise. Chicago: University of Illinois Press, 1. Basım, 2008.
- Tarlan, Ali Nihad. *Zerdüşt'ün Gataları*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 1. Basım, 2022.
- Taşdelen, Vefa. “Zihin Durumları: Hafıza ve İdrâk”. *Türk Dili Dergisi* 767 (2015), 115-120.
- Taylan, Necip. “Bilgi”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. C. 6. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Tevhîdî, Ebû Hayyân. *Akıl, Ahlak, Eylem ve Ruh Üzerine Akşam Sohbetleri*. ed. A. Sait Aykut. çev. Muharrem Hilmi Özev. İstanbul: Bordo Siyah Yayınları, 1. Basım, 2018.
- Timuçin, Afşar. *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Bulut Yayınları, 5. Basım, 2004.
- Toka, Tanju. “Sühreverdi'nin Ontolojisinde Nûru'l-Envâr: Hikmet'ül-İşrâk Özelinde”. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7/5 (2019), 95-101.

- Topaloğlu, Aydın. "İbn Kemmûne". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 20/127-129. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.
- Turğay, Fatma. *İşrâkî Felsefe Geleneğinde Misâl Âlemi: Sühreverdî Örneği (Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.
- Turğay, Fatma. "Misal Kavramı ve Sühreverdî'nin Platonik İdeleri (el-Müsülû'l Eflatuniyye) Yorumlayışı". *Sühreverdî ve İşrâk Felsefesi (içinde)*. Ankara: Otto Yayınları, 1. Basım, 2014.
- Türker, Ömer. *İslam Düşünce Gelenekleri*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 1. Basım, 2020.
- Türker, Ömer. "İşrâkîlik Ekolü". *İslam Düşüncesinde Teoriler-1 Metafizik (içinde)*. ed. Ömer Türker. İstanbul: Ketebe Yayınları, 1. Basım, 2021.
- Türker, Ömer. "Nefis". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 32/ 529-531. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Uluç, Tahir. "Kutbuddîn Şîrâzî'nin İşrâkîliğin Anlaşılması ve Dönüşme-sindeki Rolü". *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 16 (2016), 205-236.
- Uluç, Tahir. *Sühreverdî'nin İbn Sînâ Eleştirisi*. İstanbul: İnsan Yayınları, 2. Basım, 2014.
- Uludağ, Süleyman. "Nefis". *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 32/526-529. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Ulutaş, Emre (ed.). *Peygamber Enok'un Kitabı*. İstanbul: Kumran Yayınları, 2021.
- Ülken, Hilmi Ziya. *Eski Yunan'dan Çağdaş Düşünceye Doğru İslam Felsefesi Kaynakları ve Etkileri*. İstanbul: Ülken Yayınları, 6. Basım, 2004.
- Van Lit, L.W.C. (Eric). "The Commentary Tradition on Suhrawardi". *University of Hawai'i Press Philosophy East and West, Early Release, (Article)*, 1-38.
- Vural, Mehmet. *İslam Felsefesi Sözlüğü*. İstanbul: Elis Yayınları, 1. Basım, 2003.
- Walbridge, John. "Sühreverdî ve İşrâkîlik". çev. M. Cüneyt Kaya. *İslam Felsefesine Giriş (içinde)*. ed. Peter Adamson - Richard C. Taylor. İstanbul: Küre Yayınları, 5. Basım, 2018.
- Yalın, Salih. *Sühreverdî'de Doğa Felsefesi*. Kayseri: Kimlik Yayınları, 1. Basım, 2021.
- Yar, Erkan. *Ruh-Beden İlişkisi Açısından İnsanın Bütünlüğü Sorunu*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 3. Basım, 2016.

- Yavuz, Yusuf Şevki. “Ruh”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 35/187-192. Ankara: TDV Yayınları, 2018.
- Yenen, Halide. *Sühreverdi Felsefesinde Epistemoloji (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- Yenen, Halide. “Sühreverdi Üzerine Araştırmalar -I- Huzurî Bilgi”. *Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları Dergisi* 15 (2009), 113-134.
- Yenen, Halide. “Sühreverdi Üzerine Araştırmalar -II- Formel Bilgi”. *Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları Dergisi* 16 (2009), 79-106.
- Yıldırım, Nimet. “Eski İran’da Dinler Ve Dinsel İnanışlar-I”. *Doğu Dil, Edebiyat, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 5 (2010), 5-32.
- Yıldırım, Nimet. “Zerdüşt Mitolojisi”. *İranoloji, Fars Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 15 (2021), 75-99.
- Yıldırım, Nimet. “Zerdüşt ve Öğretisi”. *Doğu Dil, Edebiyat, Tarih, Sanat Ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 3 (2009), 5-24.
- Yıldırım, Nimet. “Zerdüştün Kutsal Kitabı Avesta”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şarkiyat Mecmuası XVIII* (2011), 147-170.
- Yılmaz, Sadi. *Molla Sadra Felsefesinde İdrak Problemi (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2021.
- Yılmaz, Sait. “Hermes’in Eski Mısır ve Helen Dünyasından İslam Coğrafyası ve Anadolu’ya Yolculuğu”. *Lectio Socialis Research Article* 3/1 (2019), 21-46.
- Yitik, Ali İhsan. “Budizm”. *Yaşayan Dünya Dinleri (İçinde)*. ed. Şinasi Gündüz. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1. Basım, 2007.
- Yitik, Ali İhsan. “Tenâsüh”. *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi*. 40/441-443. İstanbul: TDV Yayınları, 2011.
- Yörükân, Yusuf Ziya. “Şeyh Sühreverdi’nin Felsefesi”. *Mihrab* I/17-18 (1924), 596-609.
- Yörükân, Yusuf Ziya. Şeyh Sühreverdi’nin Hâdise-i Katli, *Mihrab* I/15-16 (1924), 483-486
- Zhmud, Leonid. “Pythagoras’Northern Connections: Zalmoxis, Abaris, Aristeas”. *The Classical Quarterly* 66/2 (2016), 446-462.
- Ziya, Yusuf. “Şeyh Sühreverdi’nin Hâdise-i Katli”. *Mihrab* I/15-16 (1924 1340), 483-486.

Ziyâî, Hüseyin. “Şihâbuddin Sühreverdî: İsrâkî Okulunun Kurucusu”.
çev. Şamil Öçal - Hasan Tuncay Başoğlu. *İslam Felsefesi Tarihi*
(içinde). ed. Seyyid Hüseyin Nasr - Oliver Leaman. İstanbul: Açık-
lım Kitap Yayınları, 2. Basım, 2017.

Hadis, *Buhari*, *Tabir*, 5; *Muvatta*, *Rüya* 3, (2, 957); *Ebu Davud*, *Edeb*
96,(5017), *Buhari*, *Ta'bir* 26; *Muslim*, *rüya* 8, (2263); *Tirmizi*, *rüya*
1, (2271), *Buhari*, *Ta'bir* 4, *Muvaatta* 1, (2, 956)., ts.

“The Hymns Of Hermes Echoes From The Gnosis By G. R. S. Mead”. *All*
textual references are to G. R. S. Mead's Thrice-Greatest
Hermes, London: Theosophical Publishing House 3 (1906), 1-24.

Kitabe Yayınları: 61

**KLASİK İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE
DELÂLET**

-Göstergebilim Tarihinin Kayıp Halkası-

Mehdi CENGİZ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSM Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 • (Sertifika No: 50732)

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-99510-3-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mahallesi Boyacılar Sokak No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- ACA, Academia. “Ada Seko”. Erişim 19 Mayıs 2023. https://www.academia.edu/41487492/G%C3%96STERGEB%C4%B0L%C4%B0M_%C4%B0N_T%C3%9CRK%C4%B0YE_DEK%C4%B0_TAR%C4%B0HSEL_GEL%C4%B0%C5%9EM%C4%B0_%C3%9CZER%C4%B0NE_B%C4%B0R_%C4%B0NCELEME
- Achim Eschbach - Jürgen Trabant (ed.). *History of Semiotics*. John Benjamins Publishing Company, 1983.
- Ahmed Cevdet Paşa. *Mecelle-i ahkâm-ı adliyye*. Dersaâdet: Matbaa-i Osmaniye, 1312.
- Ahmed el-Mevlî. *Hâşiyetu ‘allâme Ahmed Mevlî ‘ale’l-Matla‘ (‘Attâr hâşiyesi ile beraber)*. thk. Abdurrahman Ahmed Abdurrahman en-Nâdî. Kuveyt: Darü’z-‘Ziya, ts.
- Ahmer, Faysal el-. *Mu‘cemü’s-simyâtiyyât*. Beyrut: Darü’l-‘Arabiyye li’l-‘Ulûm, 2010.
- Ahmet Cevizci. *Felsefe Tarihi (Thales’ten Baudriallard’a)*. İstanbul: Say Yayınları, 2010.
- Aiello, Giorgia. “Visual semiotics: Key concepts and new directions”. *The Sage handbook of visual research methods*. ed. Luc Pauwels - Dawn Mannay. 367-380. Los Angeles: Sage, 2. Basım, 2020.
- Aktulum, Kubilay. “Göstergebilim”. Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi 5/7 (2004), 1-12.
- Akyüz, Turgut. *Fahreddin er-Râzî’nin el-Mantuku’l-Kebîr’inin tahkik ve incelemesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora, 2017.
- Alak, Musa. *Kemalpaşazade’nin Şerhu Tağyîri’l-Miftâh adlı eserinin tahkik ve tahlili*. İstanbul : Marmara Üniversitesi, 2009. <http://ktp.isam.org.tr/ktp/recordview.php?idno=222245&ele=%3D&wKitaplar=mif&wYazarlar=alak>

- Ali el-Kârî, Ebü'l-Hasen Nûrüddîn Alî b. Sultân Muhammed el-Herevî. *Fethu bâbi'l-‘inâye bi-şerhi'n-Nuḡâye*. thk. Muhammed Nizar Temim - Heysem Nizar Temim. Beyrut: Dârü'l-Erkam, 1418.
- Ali el-Kârî, Ebü'l-Hasen Nûrüddîn Alî b. Sultân Muhammed el-Herevî. *Mirḡâtü'l-mefâtiḡ şerhu Mişḡâti'l-meşâbiḡ*. thk. Cemal Aytânî. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-‘ilmiyye, ts.
- Ali Haydar Hoca, Eminefendi. *Dürrü'l-hükkâm şerhu Mecelleti'l-ahkâm*. çev. Fehmî el-Hüseynî. Beyrut: Dârü'l-Cil, 1991.
- Ali, Muhammad M. Yunis. *Medieval Islamic pragmatics : sunni legal theorists' models of textual communication*. London: Routledge, 2009.
- Ali, Muhammed Muhammed Yunus. *Medhal ile'l-lisâniyyât*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-Cedîd el-Müttehîde, 1. Basım, 2004.
- Ali, Muhammed Muhammed Yunus. *Mukaddime fî ‘ilmeyi'd-delâle ve't-tehâtab*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-Cedîd el-Müttehîde, 2004.
- Altaş, Eşref. “Fahreddin er-Râzî'nin hayatı, hâmileleri, ilmî ve siyasî ilişkileri”. *İslâm Düşüncesinin Dönüşüm Çağında Fahreddin er-Râzî*. ed. Ömer Türker - Osman Demir. 41-91. İstanbul: İsam yayınları, 1. Basım, 2013.
- Âmidî, Ebü'l-Hasan Seyfeddin Ali b. Muhammed b. Salim. *el-İhkâm fî uşûli'l-aḡkâm*. thk. Abdurrezzak ‘Affî. el-Mektebü'l-İslâmî, ts.
- Andersen, Nathan. *Gölge Felsefe Platon'un Mağarası ve Sinema*. çev. Nalan Kurunç. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2019.
- Apaydın, H. Y. “Şer’i Hüküm: Tanım ve Tartışmalar”. *Bilimname* 37 (2019), 1211-1224.
- Apaydın, H. Yunus. “Hezl”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 17/306-311. Ankara: TDV Yayınları, 1998.
- Aristoteles. *Yorum Üzerine*. çev. Saffet Babür. Ankara: İmge Kitabevi, 1996.
- Ark, Ümmühan. *Fıkıh usulünde lafzın delâleti*. Çanakkale: Paradigma Akademi, 2021.
- Âsıf Abdülkadir Cîlânî. *Netîcetü'l-mühtem bi-tavzîhi's-süllem ve izâhi'l-mübhem*. Kuveyt: Darü'z-Ziya, ts.
- ‘Askerî, Ebü Hilâl Hasan b. Abdullah b. Sehl. *el-Furûk fi'l-luga*. thk. Muhammed İbrahim Selim. Kahire: Dârü'l-‘İlm ve's-sSekâfe li'n-Neşr ve't-Tevzî‘, 1983.
- Atar, Fahrettin. “Nikâh”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 112-117. Ankara: TDV Yayınları, 2007.

- ‘Avîd, Abdülaziz b. Muhammed b. İbrahim. Zanniyyetu’d-delâilî'l-lafziyye beyne'l-İmâmi'r-Râzî ve Şeyhi'l-İslâm İbn Teymiyye rahimehumullâh ve eseruhe fi'l-inhirâfî'l-istidlâliyyi'l-mu‘âsir, ts.
- ‘Ayâşî, Münzir. *es-Sîmyâiyât: İtticâhâtühâ ve mefâhîmühâ*. Şam: Dârü Emeli'l-Cedîde, 1. Basım, 2017.
- Aydın, Mehmet. *Dilbilim el kitabı*. İstanbul: Akademik kitaplar, 2014.
- B. Moore-McCann. “Medical semiotics; its influence on art, psychoanalysis and Sherlock Holmes”. *Journal of Medical Biography* 24/4 (2016), 468-474.
- Bâcûrî, İbrâhim b. Muhammed b. Ahmed. Hâşiyetu Şeyhi'l-İslâm İbrahim el-Bâcûrî ‘alâ metni’s-Süllemi'l-mürevnak fi ‘ilmi'l-mantık. Kahire: Darü’s-Selâm, 2. basım., 2014.
- Barreto, Chávez - Israel, Eugenio. *The semiotic theory of Luis Jorge Prieto*. University of Tartu Press: Estonia, 2022.
- Barthes, Roland. *Görüntünün Retoriği, Sanat ve Müzik*. çev. Ayşenaz Koş - Ömer Albayrak. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2., 2017.
- Barthes, Roland. *Göstergebilim İlkeleri*. çev. Berke Vardar - Mehmet Rifat. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979.
- Barthes, Roland. *Mythologies*. çev. Annette Lavers. New York: The Noonday Press, 1972.
- Barthes, Roland - Howard, Richard. *Empire of Signs*. New York: The Noonday Press, 1992.
- Batu, Uğur. “Hedef kitle davranışını etkileyen bir unsur olarak reklamlarda müzik kullanımı konusundaki yazının incelenmesi”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 7/2 (2010), 778-808.
- Berna Moran. *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları, 27. Basım, 2017.
- Bett, Richard. *How to be a Pynchonist*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
- Bircan, Ufuk. “Roland Barthes ve Göstergebilim”. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi* 13/26 (2015), 17-41.
- Bird, Alexander. “Scientific Progress”. *The Oxford Handbook of Philosophy of Science*. ed. P. Humphreys. 544-563. London: Oxford University Press, 2015.
- Bolay, M. Naci. “Delâlet”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/119. Ankara: TDV Yayınları, 1994.
- Bozkurt, Çetin. *Vaz’ ilmi ve Ferdinand de Saussure’de göstergeler*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2020.

- Brockelmann, Carl. *Geschichte der arabischen Litteratur*. Leiden: E.J. Brill, 1943.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. el-Câmi‘u’s-şâhîh. nşr. Muhammed Züheyr b. Nasr. 8 Cilt. b.y.: Dâru Tavki’n-Necât, 2. Basım, 1422/2001.
- Bulgari, Burhaneddin b. Kemaleddin. *el-Ferâidü’l-burhâniyye fi tahkîki’l-Fevâidi’l-Fenâriyye*. Riyad: Câmi‘atu Melik Su‘ûd, 4997.
- Câhîz, Ebû Osman Amr b. Bahr. *el-Beyân ve’t-tebyîn*. 3 Cilt. Beyrut, 1423/2002.
- Campbell, Elaine. “The future(s) of risk: Barthes and Baudrillard go to Hollywood”. *Crime, Media, Culture: An International Journal* 6/1 (2010), 7-26.
- Cassirer, Ernst. *Sembolik Formlar Felsefesi I Dil*. çev. Nilay Köktürk. Ankara: Hece Yayınları, 2005.
- Cengiz, Mehdi. *Dilde Kesinlik Sorunu Anlatabilmenin İmkânı*. İstanbul: Ketebe, 2021.
- Cengiz, Mehdi. “Dinî Dışlayıcılık Söylemi İnşa Eden Neo-Klasik Selefi Anlayışın Eleştirisi: Dilin epistemik Değeri Hakkında Fahreddin Râzî’ye Yöneltilen Tenkitler Özelinde Bir Değerlendirme”. *Nazariyat İslam Felsefe ve Bilim Tarihi Araştırmaları Dergisi* 7/2 (2021), 139-156.
- Cengiz, Mehdi. *Fahreddin Er-Râzî’de Lafzın Manaya Delâleti Bağlamında Dilde Kesinlik Problemi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi, 2020.
- Cengiz, Mehdi. “Molla Lütü Özelinde Dilbilim- Vaz‘ İlişkisi”. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 21/1 (2021), 629-646.
- Cengiz, Mehdi. “Şemseddin es-Semerkandî’de Lafzî Delillerin Kesinliği Problemi”. *Nazariyat İslam Felsefe ve Bilim Tarihi Araştırmaları Dergisi* 8/2 (2022), 33-49.
- Cengiz, Mehdi - Fazlıoğlu, Şükran. “Fahreddin Er-Râzî’nin ‘Dilde Kesinlik’ Sorununa Yaklaşımı: Tespit ve Tercih”. *Kutadgubilig: Felsefe Bilim Araştırmaları* 42 (2020), 37-62.
- Chalmers, Alain. *Bilim dedikleri : bilimin doğası, statüsü ve yöntemleri üzerine bir değerlendirme*. çev. Hüsamettin Arslan. Ankara: Vadi Yayınları, 1990.
- Cîrivî, Âsiyâ. “el-Mustalahü’s-simyâî beyne’l-fikri’l-Arabî ve’l-fikri’l-garbî”. *Mecelletu Külliyyeti’l-Âdâb ve’l-lugât* 12 (2013), 325-340.

- Cobley, Paul - Jansz, Litza. *‘İlmü’l-‘alâmât*. çev. Cemal el-Cezîrî. Kahire: el-Meclisü’l-A‘lâ li’s-Sekâfe, 2005.
- Culler, Jonathan. *Saussure*. Glasgow, Fontana, Great Britain: William Collins Sons & Co Ltd, 1976.
- Cu‘ayt, Muhammed Aziz. *Menhecü’t-tahkîk ve’t-tavzîh li hâlli gâvâmi-zi’t-Tenkih*. Tunus: en-Nehdatu Nehcü’l-Cezire, 1340.
- Cürcânî, Ebû Bekr Abdülkahir b. Abdurrahman Abdülkahir. *Delâilü’l-i-câz*. thk. Mahmûd Muhammed Şakir. Kahire: Matba‘atü’l-medenî, 1413.
- Cürcânî, eş-Şerif Ali b. Muhammed. *et-Ta‘rifât*. Beyrut: Dârü’l-Kütübi’l-‘İlmiyye, 1983.
- Cürcânî, Seyyid Şerif el-. *Şerhu’l-Me‘tâli‘ me‘a ta‘likâti’s-Seyyid eş-Şerif el-Cürcânî*. thk. Usame es-Sâidî. Kum: Zevî’l-Kurbâ, ts.
- Çakmak, Selma. “Dilin Kesinliği Müdafaasında İbn Teymiyye”. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (2022), 430-449.
- Çakmak, Selma. “Fahreddin er-Râzî’de Lafzî Delillerin Kesinlik Sınırı ve Bilgi Değeri”. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/1 (2020), 417-439.
- Çakmak, Selma. *Sadrüşşerîa’nın fıkıh usûlü düşüncesinde lafızların kesinliği problemi*. Yalova: Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2020.
- Çelik, Ali. “Takriri Sünnet (Mahiyeti, Özellikleri ve Hükümü)”. *Diyanet İlmî Dergi* 36/2 (2000), 5-36.
- Çelik, Yüksel. *Es-Seyyid eş-Şerîf el-Cürcânî’nin «el-Misbâh fî Şerh el-Miftâh» Adlı Eserinin Tahkik ve Tahlili Edisyon Kritik*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009.
- Çetin, Zübeyir. *Fahreddin er-Râzî’de Naklî/lafzî Delillerin Zannîliği Meselesi*. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- Çubukçu, Hatice. “Kişilerarası İletişimde Devingenlik: Yeni Bir İletişim Modeline Doğru...”. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 23/1 (2006), 75-87.
- Çürî, Hasan İbnü’s-Seyyid Abdülkadir. *Hâşiyetü’l-Çürî ‘ala Hâşiyeti’l-Karabâğî ‘alâ Şerhi’l-Kâfî*. Beyrut: Dârü’l-Kütübi’l-‘İlmiyye, ts.
- Dağ, Zuhâl. “Alâuddîn Semerkandî’nin Mizânü’l-Usûlü Temelinde Semerkant Ekolünün Irak Ekolüne Muhalefet Ettiği Dil Bahisleri”. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 6/4 (2017), 143-162.

- Dascal, Marcelo. *Leibniz. Language, Signs and Thought*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1987.
- Daştan, Uğur. "T. S. Kuhn Felsefesinde Mukayese Edilemezlik Kavramı". *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 50 (2013), 101-114.
- Deffe, Belkâsım. "İlmü's-sımyâ fi't-türâsi'l-'arabî". *et-Türâsü'l-'Arabî* 91 (2003), 68-80.
- Demir, Metin. "Doğayı Kültürün İçinde konumlandırma Girişimi Biyosemiyotik Projesi". *Hayat Sağlık: Sağlık ve Sosyal Bilimler Dergisi* 4 (2014), 24-37.
- Demir, Rabia - Anbarpınar, Elif. "Mağara Alegorisi ve Gölge Arketipi Bağlamında Çağdaş Sanat Nesnesi Olarak Işık-Gölge Enstalasyonu" 5/11 (2020), 219-231.
- Demir, Sedat. *Göstergebilim, Umberto Eco ve Yapıtları Bağlamında Göstergebilime Katkıları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Demirci, Kerim. *Türkoloji için dilbilim: konular kavramlar teoriler*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2013.
- Dervişcemaloğlu, Bahar. *Temel Göstergebilim (Semiyotik) Kavramları Üzerine Bir İnceleme*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
- Desûkî, Ebû Abdillâh Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. 'Arafe. *Hâşiyetü'd-Desûkî 'alâ muhtasari'l-me'ânî*. thk. Abdülhamid el-Hindâvî. 4 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-'Asriyye, ts.
- Desûkî, Ebû Abdillâh Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. 'Arafe. *Hâşiyetü'd-Desûkî 'alâ muhtasari's-Sa'd*. thk. Halil İbrahim Halil. 4 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-'İlmiyye, ts.
- Dırâz, Remzî Muhammed Ali. *es-Sukût ve eseruhu 'ale'l-ahkâm fi'l-fikhi'l-İslâmî*. İskenderiyye: Dârü'l-Câmî'ati'l-Cedîde, 2004.
- Dr. Muhammad Ali Al Khuli. *A Dictionary of Theoretical linguistics English-Arabic (Arabic Edition)*. Lübnan: Librairie du Liban, 1982.
- Durmuş, İsmail. "Mecaz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 28/217-220. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Ebû Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk el-Ezdî es-Sicistânî. Sünenü Ebî Dâvûd. Thk. Kemâl Yûsuf el-Hût. Beyrût: Müessesetü'l-Kütübi's-Sekafiyye, 1409/1988.
- Ebü'l-Berekât en-Neseî, Hafızüddin Abdullah b. Ahmed b. Mahmûd. *Keşfü'l-esrâr -Şerhü'l-musannif 'ale'l-Menâr- (Şerhu Nûri'l-envâr 'ale'l-Menâr ile birlikte)*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-'İlmiyye, ts.

- Eco, Umberto. *A Theory of Semiotics*. London: Indiana University Press, 1976.
- Eco, Umberto. "Signification and Denotation from Boethius to Ockham in William of Ockham (1285-1347)". *Franciscan studies* 44 (1984), 1-29.
- Enşârî, Ebu Yahya Zeynüddin Zekeriyya b. Muhammed b. Ahmed Zekeriyya. *Hâşiyetu Şeyhilislâm Zekeriyyâ el-Enşârî 'alâ şerhi'l-Îmâm el-Maḥallî 'alâ Cem'î'l-cevâmi'*. thk. Abdülhafız b. Tahir Hilâl el-Cezâîrî. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1428.
- Erol, Pelin Önder. "Bir Toplumsal Göstergibilim Alanı Olarak Dil". *Uluslararası Sosyal Ara tirmalar Dergisi* 7/31 (ts.), 207-214.
- Evmeş, Adem. "Hillî'de Kavramlar Mantığı". *Mantık Araştırmaları Dergisi* 3/3 (2012), 5-37.
- Fahreddin er-Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Faḍl) Muhammed b. Ömer. *el-Maḥşûl fî 'ilmi usûli'l-fikh*. thk. Taha Cabir Feyyaz el-'Alvânî. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1412.
- Fahreddin er-Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Faḍl) Muhammed b. Ömer. *Mefâtihü'l-ğayb (et-Tefsîrül-kebîr)*. Beyrut: Dâru İhyâi't-Turâsî'l-'Arabî, 3. Basım, 1420.
- Fahreddin er-Râzî, Ebu Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin. *Menâkübü'l-Îmâm eş-Şâfiî*. thk. Ahmed Hicâzî es-Sekkâ. Kahire: Mektebetü'l-Külliyati'l-Ezheriyye, 1986.
- Fahreddin er-Râzî, Ebu Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Muhammed b. Ömer b. Hüseyin. *Muhassalu efkâri'l-mütekaddimîn ve'l-müteehhurîn mine'l-'ulemâ ve'l-hükemâ ve'l-mütekellimîn (Telhîsu'l-Muhassal ile birlikte)*. thk. Taha Abdürraûf Sa'd. Mısır: Mektebü'l-Külliyâtî'l-Ezheriyye, ts.
- Fahreddin er-Râzî, Ebu Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Muhammed b. Ömer b. Hüseyin. *Nihâyetü'l-îcâz fî dirâyeti'l-îcâz*. thk. Nasrullah Hacımüftüoğlu. Beyrut: Daru Sâdır, 1424.
- Fahreddin er-Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Muhammed b. Ömer b. Hüseyin et-Taberistânî. *el-Erba'în fî usûli'd-dîn*. thk. Ahmed Hicâzî es-Sekkâ. Kahire: Mektebetü'l-Külliyâtî'l-Ezheriyye, 1406.
- Fahreddin er-Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Muhammed b. Ömer b. Hüseyin et-Taberistânî. *el-Metâlibü'l-'âliyye mine'l-'ilmi'l-ilâhî*. thk. Ahmed Hicâzî es-Sekkâ. Beyrut: Dârü'l-Kitâbî'l-'Arabî, 1987.
- Fahreddin er-Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Muhammed b. Ömer b. Hüseyin et-Taberistânî. *el-Me'âlim fî 'ilmi usûli'l-fikh*. thk. Ali

Muhammed Mu'avvaz - Adil Ahmed Abdülmevcüd. Kahire: Dârü'l-Ma'rife, 1414/1994.

Fahreddin er-Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Muhammed b. Ömer b. Hüseyin et-Taberistânî. *Halkü'l-Kur'ân beyne'l-Mu'tezile ve Ehli's-sünne*. thk. Ahmed Hicâzî Sekkâ. Beyrut: Dârü'l-Cil, 1992.

Fârâbî, Ebû Nasr Muhammed b. Muhammed b. Tarhan b. Uzluğ el-Fârâbî et-Türkî. *İlimlerin sayımı (İhsâu'l-ulûm)*. çev. Ahmet Ateş. Ankara: Maarif Vekaleti, 1955.

Fiske, John. *Introduction to Communication Studies*. London: Routledge, 3. Basım, 2011.

Foucault, Michel. *Bu bir pipo değildir*. çev. Selahattin Hilav. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, ts.

Ġazzâlî, Ebû Hâmid Hıccetü'l-İslâm Muḥammed b. Muḥammed. *el-Munķızu mine'd-đalâl ve'l-muvaşşilu ilâ zi'l-izzeti ve'l-celâl*. thk. Muhammed Ebû Leylâ - Nûrşîf Abdurrahîm Rif'at. Washington: The Council for Research in Values and Philosophy, 2001.

Ġazzâlî, Ebû Hâmid Hıccetü'l-İslâm Muḥammed b. Muḥammed. *el-Müsteşfâ min 'İlmi'l-uşûl*. thk. Muhammed Abdüsselam Abdüşşafi. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1413.

Ġazzâlî, Ebû Hâmid Hıccetü'l-İslâm Muḥammed b. Muḥammed. *Mesru 'umûmi'l-muvaḥḥidîn şerḥi u terceme-i kitâb-ı İḥyâu 'ulûmi'd-dîn (İhyâ tercüme ve şerhi (çeviri yazı-ıtpkı basım))*. çev. Yusuf Sıdkı el-Mardîni. thk. Mustafa Koç - Eyyüp Tanrıverdi. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2016.

Gelenbevî, Ebü'l-Feth İsmail b. Mustafa. Burhân-ı Gelenbevî fi 'ilmi'l-mantık (Molla Abdurrahman el-Binciyûnî ve İbn Karadâğî'nin hâşiyeleri ile beraber). thk. Müştak Salih Hüseyin el-Meşa Ali. Kerkük: Mektebetu Emîr, ts.

Gelenbevî, Ebü'l-Feth İsmail b. Mustafa - Abdünnafi İffet Efendi. *Tercüme-i Burhân-ı Gelenbevî: Burhân-ı Gelenbevî tercüme ve şerhi (inceleme-çeviri yazı)*. çev. İbrahim Çapak vd. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2019.

Göher, Feyzan M. "Müziğin Toplumsal İşlevi Müzik, Siyaset, Din ve Ekonomi". *Müzik Kültürü ve Eğitimi* 2 (2009), 301-314.

Görgün, Tahsin. "Kitâbü'l-Hayevân". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. C. 26. Ankara: TDV Yayınları, 2002.

Görgün, Tahsin. *Sprache, Handlung und Norm*. İstanbul: İsam Yayınları, 1998.

- Gramigna, Remo. *Augustine's Theory of Signs, Signification, and Lying*. Boston: De Gruyter, 2020.
- Grünberg, Teo. *Felsefe ve Felsefî Mantık Yazıları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2005.
- Gudwin, R. - Queiroz, J. "Towards an introduction to computational semiotics". *Integration of Knowledge Intensive Multi-Agent Systems*. 393-398. Waltham, Massachusetts: IEEE, 2005.
- Guiraud, Pierre. *Göstergebilim*. çev. Mehmet Yalçın. Ankara: İmge kitabevi, 1994.
- Guraybî, Muhammed. "Âliyyâtü't-tecdîdi'l-luğavî min hilâli durûs fi'l-lisâniyyâti'l-âmmæ li Ferdinand Saussure". *el-Mecelletü'l-Arabiyye li'l-ulûmi'l-insâniyye* 30/120 (2012).
- Günay, Doğan V. *Göstergebilim Yazıları*. İstanbul: Multilingual Yayınları, 2002.
- Günay, V. Doğan. *Bir Yazınsal Göstergebilim Okuması: Kuyucaklı Yusuf*. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim, 2018.
- Güneş, Ahmet. "Göstergebilim Tarihi". *Humanities Sciences* 8/4 (2013), 332-348.
- Güney, Adem. *Kemâlüddîn Mes'ûd b. Hüseyin eş-Şirvânî'nin (905/1500) Şerhu Âdâbi's-Semerkindî Adlı Eserinin Tahkik ve Değerlendirmesi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Güngör, Nazife. *İletişim: Kuramlar, Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 3. Basım, 2016.
- Gürses, Sabri. *Yuri Lotman Hayatı-Kuramı-Etkisi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.
- Güven, Esra - Kiran, Ayşe Eziler. "Sözceleme Kuramı Çerçevesinde 'Biz' Adılının İncelenmesi". *Litera: Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 311/1 (2021), 309-327.
- Habergetiren, Ömer Faruk. "İslam Hukuku Muâmelât Konularında 'Sükûta' Rıza Anlamı Verilen İşlemler". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 1/2 (2012), 131-165.
- Hakim Nisaburi, Ebû Abdullah İbnü'l-Beyyi' Muhammed. *el-Müstedrek 'ale's-şahîhain*. thk. Mustafa Abdülkadir Ata. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1411.
- Hamdâvî, Cemil. *es-Sîmyûlûcyæ beyne'n-nazariyye ve't-tatbîk*. Amman: Matbaatü'l-Verrâk, 1. Basım, 2011.
- Hanife, Ferkûs. "el-Usûlü'l-garbiyye li's-sîmyâ ve irhâsâtühe'l-arabiyye". *Mecelletü'l-eser* 23 (2015).

- Hannâ, Sami A. vd. Dictionary of modern linguistics (Mu'cemü'l-lisaniyyeti'l-Arabiyye : English-Arabic). Beyrut: Mektebetu Lübnan, 1997.
- Hanoğlu, İsmail. Fahrüddîn Er-Râzî'nin 'Kitâbu'l-Mulahhas Fi'l-Mantık Ve'l-Hikme' Adlı Eserinin Tahkîki Ve Değerlendirmesi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Doktora Tezi, 2009.
- Hanûn, Mübârek. *Dürûs fi's-simyâiyât*. Mağrib: Mektebetü'l-Edebi'l-Mağribî, 1. Basım, 1987.
- Haskefi, Alaeddin Muhammed b. Ali b. Muhammed Dımaşkî. *Dürü'l-muhtâr fi şerhi Tenvîri'l-ebâr (Reddü'l-muhtâr ile beraber)*. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1992.
- Hitâb, Hasan es-Seyyid Hâmid. Eserü's-siyâk fi delâleti'sukût 'ale'l-ahkâm –dirâse fikhîyye-, 2009.
- Hodge, Robert - Kress, Gunther. *Social Semiotics*. Ithaca: Cornell University Press, 1988.
- Hosch, William L.. "Descartes's rule of signs". *Encyclopedia Britannica*. Erişim 14 Mayıs 2023. <https://www.britannica.com/science/linear-transformation>
- Hüneçî, Efdalüddin. *Keşfü'l-esrâr an gâvâmizi'l-efkâr*. thk. Halid er-Ruvehyib. Tahran: Müessesesi-i Pejûheş-i Hikmet ve Felsefe-i İnan, 1389.
- İbn Abidin, Muhammed Emin b. Ömer b. Abdülazîz. *Reddü'l-muhtâr 'ale'd-Dürri'l-muhtâr*. thk. Adil Ahmed Abdülmevcud - Ali Muhammed Muavvaz. Riyad: Dâru 'Âlemi'l-Kütüb, 1423.
- İbn Atıyye el-Endelüsî, Ebû Muhammed Abdülhak b. Galib. *el-Muharri-rü'l-vecîz fi tefsîri'l-kitâbi'l-azîz*. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, ts.
- İbn Cüzey, Ebû'l-Kâsım Muhammed b. Ahmed b. Muhammed el-Kelbî. *el-Kavânînü'l-fikhîyye*, ts.
- İbn Emiru'l-Hâc, Ebû Abdullah Şemseddin Muhammed b. Muhammed. *et-Takrîr ve't-tahbîr*. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1403.
- İbn Haldûn, Ebû Zeyd Velîyyüddin Abdurrahman b. Muhammed. *Muqaddimetu İbn Haldûn*. thk. Abdullah Muhammed ed-Dervîş. 2 Cilt. Dımaşk: Dâru Ya'reb, 1425.
- İbn Halûlû, Ahmed b. Halef b. Abdurrahman b. Musa Karâvî. *ez-Ziyâü'l-lâmi' şerhu Cem'î'l-cevâmi' fi usûli'l-fikh*. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1420.
- İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebû Abdullah Şemseddin Muhammed. *İlâ-mü'l-muvakkî'in 'an rabbi'l-'alemîn*. Beyrut: Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1991.

- İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebû Abdullah Şemseddin Muhammed. *el-Kâfiyetü's-şâfiye fi'l-intisâr li'l-furkati'n-nâciye (el-Kasîdetü'n-nûniyye)*. thk. Muhammed el-Arifî vd. Beyrut: Dâru İbn Hazm, ts.
- İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebû Abdullah Şemseddin Muhammed. *es-Savâ'ikü'l-mürsele 'ale'l-Cehmiyye ve'l-Mu'attıla*. thk. Muhammed İbn Muhammed ed-dahîlullah. Riyad: Dârü'l-Âsime, 1412.
- İbn Münzir, Ebû Bekr Muhammed b. İbrâhim. *el-İşrâf 'alâ mezâhibi'l-'ulemâ*. thk. Sagîr Ahmed el-Ensârî Ebû Hammâd. Mektebetu Mekke es-Sekâfiyye, 2004.
- İbn Nüceym, Zeynüddin Zeyn b. İbrâhim b. Muhammed el-Mısırî el-Hanefî. *el-Eşbâh ve'n-nezâir*. thk. Zekerîye 'Umeyrât. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1419.
- İbn Nüceym, Zeynüddin Zeyn b. İbrâhim b. Muhammed el-Mısırî el-Hanefî. *Fethü'l-gaffâr bi-şerhi'l-Menâr (el-ma'rûf bi Mişkâtü'l-envâr fi usûli'l-menâr)*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım, 1422.
- İbn Sînâ, Ebû Alî Hüseyin b. Abdillâh b. Alî. *el-Kânûn fi't-ıbb*. thk. Muhammed Emin ed-Dînâvî. 3 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- İbn Sînâ, Ebû Alî Hüseyin b. Abdillâh b. Alî. *eş-Şifâ: el-mantik*. thk. Ahmed Fuâd el-Ehvânî - Mahmud el-Hudayrî. Kahire: el-Matba'atü'l-Emîriyye, 1952.
- İbn Sînâ, Ebû Alî Hüseyin b. Abdillâh b. Alî. "Harflerin Oluşum Sebepleri". çev. Nihal İnce. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 29 (2010), 324-339.
- İbn Teymiyye, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddin Ahmed b. Abdülhalim. *Der'ü te'âruzi'l-'akl ve'n-nakl (Muvâfakatu sahîhi'l-menkûl li-sarîhi'l-ma'kûl, Muvâfakatu sarîhi'l-ma'kûl li-sahîhi'l-menkûl)*. thk. Muhammed Reşad Sâlim. Riyad: Câmî'atü'l-İmâm Muhammed b. Su'ûd el-İslâmiyye, 1399.
- İbn Teymiyye, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddin Ahmed b. Abdülhalim. *er-Red 'ale'l-mantikiyyîn*. Beyrut: Dârü'l-Ma'rife, ts.
- İbn Teymiyye, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddin Ahmed b. Abdülhalim. *et-Tis'îniyye*. thk. Muhammed b. İbrâhim Aclân. 3 Cilt. Riyad: Mektebetü'l-Meârif, 1420/1999.
- İbn Teymiyye, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddin Ahmed b. Abdülhalim. *Mecmû'u'l-fetâvâ*. thk. Abdurrahman b. Muhammed b. Kasım. Medine: Mecme'u'l-Melik Fehd, 1425.
- İbnü'l-Murtazâ, Mehdî-Lidînillâh Ahmed b. Yahyâ b. Murtazâ. *Tabakâtü'l-Mu'tezile*. Beyrut: el-Matba'atü'l-Katolikiyye [Imprimerie Catholique], ts.

- İbnü'l-Mutahhar el-Hillî. *el-Kavâ'idü'l-celiyye fî Şerhi'r-Risâleti's- Şemsiyye*. thk. Fâris el-Hassûn. Kum: Müesseseti Neşri'l-İslâmî, 3. Basım, 1432.
- İmer, Kâmile vd. *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi yayınevi, 3. basım., 2019.
- İplikçi, Handan Güler. “İletişimde Temel Modeller Ve Kitle İletişim Modelleri”. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi* 7/2 (2015).
- İmâdî. *Hâşiyetül-İmâdî 'alâ Hâşiyeti Kûl Aḥmed (Kûl Aḥmed ile birlikte)*. Mardin: Dâru Taḥkîki'l-Kitâb, 2019.
- İsâmüddin, İbrâhim b. Muhammed b. 'Arabşâh. *İsâm 'ale'l-Vaz'ıyye*, 1208.
- İsfahânî, Ebü'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. Mufaddal Râgıb. *Müfredâtu elfâzi'l-Kur'ân*. thk. Safvân Adnân Davûdî. Dimâşk: Dârü'l-Kalem, 1412–1991.
- İsnevî, Ebû Muhammed Cemaleddin Abdürrahim b. el-Hasan el-. *Nihâyetü's-sûl fî şerhi Minhâci'l-vüsûl*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1999.
- Kâdî Mîr, Hüseyin b. Muîniddîn el-Mîbzî el-Yezdî el-Hakîm. *Şerhü'r-risâleti's-Şemsiyye fî 'ilmi'l-manṭık*. thk. bdülmuhşîn Taha Yunûs el-Abbâdî. Kerkük: Mektebetu Emîr, ts.
- Kalelioğlu, Murat. “Göstergebilim Kuramının Genel Bir Değerlendirmesi, Türkiye'deki Yeri ve Önemi”. *Söylem filoloji dergisi* 6/1 (2021), 189-200.
- Kalelioğlu, Murat. “Söylem Göstergebilimi: Yazınsal anlatılarda sözcemeleden sözceye anlamlama süreçleri”. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies* 9 (2021), 204-228.
- Ḳalyûbî, Ebü'l-Abbas Şehabeddin Ahmed b. Ahmed b. Selame. *Hâşiyetü'l-Ḳalyûbî 'ale'l-Matla' şerhi İsâgûcî*. thk. İbrahim Yahya Muhammed. Ammân: Dârü'n-Nûri'l-Mübîn, 2019.
- Kamile İmer vd. *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayinevi, 2011.
- Kara Halil Efendi. *Hâşiyetu Ḳara Ḥalîl 'alâ Hâşiyeti Kûl Aḥmed (Kûl Aḥmed ile birlikte)*. Mardin: Dâru Taḥkîki'l-Kitâb, 2019.
- Karaağaç, Günay. *Dil bilimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu, 2013.
- Karaca, Mehmet Mustafa. “Saussure'ün Ses Ve Anlam İlişmesine Dair Fikirleri Üzerine Bir Değerlendirme”. *Saussure'ün Ses Ve Anlam İlişmesine Dair Fikirleri Üzerine Bir Değerlendirme* 14/36 (2021), 1414-1423.

- Karâfi, Ebü'l-Abbâs Şehâbeddîn Ahmed b. İdrîs b. Abdürrahîm. *Nefâisü'l-usul fî şerhi'l-Mahsul*. 9 Cilt. Mekke: Mektebetü Nizâr Mustafa el-Bâz, 1995.
- Karâfi, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs. *ez-Zahûre*. thk. Muhammed Haccî. Beyrut: Dârü'l-Ğarbi'l-İslâmî, 1415.
- Karâfi, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs. *Nefâisü'l-uşûl fî şerhi'l-Mahşûl*. thk. Adil Ahmed Abdülmevcûd - Ali Muhammed Mu'avaz. Mekke: Mektebetü Nizâr Mustafa el-Bâz, 1416.
- Karâfi, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs. *Risâle fî meseleti te'ârûzi'l-ihtimâlâti'l-âşreti'l-muħille bi'l-fehm fi't-teħâtub: el-mezkûra fî kitâbi'l-Mahşûl fî 'ilmi'l-uşûl li'l-İmâm Faħriddîn er-Râzi*. thk. Ebû Kudâme Eşref b. Mahmud b. 'Akle Benî Kinâne. Ammân: ed-Dârü'l-Eşeriyye, 1433.
- Karâfi, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs. *Şerhu Tenkîhi'l-fuşûl fî ihtişâri'l-Mahşûl fî'l-uşûl*. Beyrut: Daru'l-Fikr li't-Ṭibâ'a ve'n-Neşr ve't-Tevzî', 1424.
- Karâfi, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs. *Tenkîhu'l-fuşûl (Şerhu Tenkîhi'l-fuşûl fî ihtişâri'l-Mahşûl fî'l-uşûl ile birlikte)*. Beyrut: Daru'l-Fikr li't-Ṭibâ'a ve'n-Neşr ve't-Tevzî', 1424.
- Karataş, Ali. "Sahabenin Anlama Sorunu ile Karşılaştığı Bazı Ayetler". *Bilimname* 38 (2019), 289-324.
- Karim, Ridoan - Sifat, İmtiaz Mohammed. "Treatment of Silence as Misrepresentation in Contracts: A Critical Comparative Analysis of Common Law and Islamic Jurisprudence". *International Journal Of Law And Management* 60 (2018).
- Kavuran, Tamer - Dede, Bayram. "Platon ve Aristoteles'in Sanat Estiği, Estetik Kavramı ve Yansımaları". *Sanat Dergisi* 23 (2014), 47-64.
- Kefevî, Ebü'l-Beka Eyyub b. Musa el-Hüseynî. *el-Külliyât: mu'cem fi'l-mustalahât ve'l-furûk el-lugaviyye*. thk. Adnan Derviş - Muhammed Mısıfî. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, ts.
- Kıran, Zeynel - Kıran, Eziler. *Dilbilime Giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 4. basım., ts.
- Kızılırmak, Neslihan. "Ses ve Müziğin Organları İyileştirici Etkisi". *Koşuyolu Heart Journal* 17/1 (2014), 54-57.
- Koloğlu, Orhan Şener. "İbnü'l-Melâhimî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Ek-1/615-618. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Köktürk, Şaban - Eyri, Semra. "Dilbilim Ve Göstergebilim: Ferdinand De Saussure Ve Göstergebilimi Anlamak". *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi* 15/2 (2013), 123-136.

- Köse, Saffet. “Hanefî Fakîhi Seriyüddîn İbnü’ş-Şihne’nin (851-921/1448-1515) Nazmü’l-Mesâilî’lleti’s-Sükût Fihâ Rızâ Adlı Risalesinin Tahkîkli Neşri”. *İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi* 3 (2004), 319-330.
- Köse, Saffet. “Sükût”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 38/51-53. Ankara: TDV Yayınları, 2010.
- Kuhn, Thomas S. *Asal gerilim: bilimsel gelenek ve değişim üzerine seçme incelemeler*. çev. Yakup Şahan. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 1994.
- Kuhn, Thomas S. *The structure of scientific revolutions*. Chicago: The University of Chicago, 1970.
- Kûl Ahmed, Ahmed b. Muhammed b. Ömer Şihâbüddîn. *Şerhu’l-‘allâme Kûl Ahmed ‘ale’l-Fevâidü’l-Fenâriyye (el-Fevâidü’l-Fenâriyye ile birlikte)*. thk. Muhammed Abdülaziz Ahmed el-Hâlidî. Beyrut: Dârü’l-Kütübî’l-‘İlmiyye, 2014.
- Kull, Kalevi. “On the Logic of Animal Umwelten: The Animal Subjective Present and Zoosemiotics of Choice and Learning”. *Semiotics of Animals in Culture: Zoosemiotics*. ed. Gianfranco Marrone - Dario Mangano. 135-148. Springer, 2018.
- Kurtubî, Ebü’l-Velîd b. Rüşd. *el-Beyân ve’t-tahsil ve’ş-şerh ve’t-tevcîh ve’t-ta’lîl fî Mesâilî’l-müstahrece*. thk. Muhammed Haccî. Beyrut: Dârü’l-Garbi’l-İslâmî, 1984.
- Kutbüddîn er-Râzî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Muhammed. *Tahrirü’l-kavâ’idü’l-mantikiyye fî şerhi’r-Risâleti’ş-Şemsiyye*. Kum: İntişârâtü Bîdâr, 2., ts.
- Kutbüddîn er-Râzî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Muhammed. *Tahrirü’l-kavâ’idü’l-mantikiyye fî şerhi’r-Risâleti’ş-Şemsiyye (Cürcânî hâşiyesi ile beraber)*. Mısır: Mustafa el-Bâbî el-Halebî, 2. Basım, 1948.
- Kutbüddîn er-Râzî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Muhammed er-Râzî et-Tahtânî. *Levâmi’u’l-esrâr fî şerhi Metâli’i’l-envâr (Metâli’u’l-envâr ile birlikte)*. thk. Ebü’l-Kasım er-Rahmânî. Tahran: Müessesesi-i Pejûheş-i Hikmet ve Felsefe-i İrân, 1393.
- Kutub, Mustafa Sânu. Mu’cemu mustalahâtu usûlü’l-fikhiyye: ‘Arabi-İncilîzî. Dımaşk: Dârü’l-Fikr, 1420.
- Kütük, Selçuk. *Bilim felsefesi üzerine*. Açılımkitap, 2005.
- Lakatos, Imre. *The Methodology of Scientific Research Programmes: Philosophical Papers*. ed. J. Worrall & G. Currie, 1992.
- Laudan, Larry. *Progress and Its Problems: Towards a Theory of Scientific Growth*. Berkeley: University of California Press, 1977.

- Ludovic De Cuypere - Klaas Willems. "Meaning and Reference in Aristotle's Concept of the Linguistic Sign". *Foundations of Science* 13 (2008), 307-324.
- Lyons, John. *Introduction to Theoretical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, ts.
- Machado, Irene - Romanini, Vinicius. "Semiotics of Communication: From Semiosis of Nature to Culture". *Biosemiotics* 5/47-60 (2011).
- Mağnîsî, Mahmud b. Hasan el-. *Muğni't-tullâb Şerhu metni Îsâgûci*. Dimaşk: Dârü'l-Fikir, 1424.
- Malik, Reşîd. *es-Sîmyâiyye el-Usûl, el-Kavâid ve't-târîh*. Amman: Dâru Mecdelâvî, 2., 2012.
- Marmo, Costantino. "Bacon, Aristotle (and all the others) on Natural Inferential Signs". *Vivarium* 35/2 (1997), 136-154.
- Martinelli, Dario. "Introduction to Zoosemiotics". *A Critical Companion to Zoosemiotics: People, Paths, Ideas*. 1-64. Dordrecht: Springer, 2010.
- Matlûb, Ahmed. *el-Belâga 'inde's-Sekkâkî*. Bağdat: Mektebetü'n-Nehda, 1384.
- Mayanja, Sowed Juma. "Silence and Its Implication in Criminal Proceedings: A Comparative Analysis of the English, Ugandan and Islamic Laws". *Journal of Law, Policy and Globalization* 63 (2017).
- McQuail, Denis - Windahl, Sven. *İletişim Modelleri*. çev. Konca Yumlu. Ankara: İmge kitapevi, 2. Basım, 2005.
- Mehmet Rifat. XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergibilim Kuramları 2. Temel Metinler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1. Basım, 1998.
- Memmedzade, Elçin. *Şehabeddin el-Karafi'nin Kur'ân anlayışı ve yorum yöntemi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2007.
- Meydânî, Abdülğanî b. Talib b. Hammâde ed-Dımaşkî el-Hanefî. *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitâb*. thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamid. Beyrut: el-Mektebetü'l-İlmiyye, ts.
- Molla Cîven, Ahmed b. Ebû Saîd b. Abdullah el-Leknevî. *Nûri'l-envâr fî şerhi'l-Menâr (Keşfü'l-esrâr şerhi'l-Musannif 'ale'l-Menâr ile birlik-te)*. Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- Molla Fenârî, Şemseddin Muhammed b. Hamza b. Muhammed. *Fuşûlü'l-bedâyi' fî usûli's-şerâi'*. İstanbul: Şeyh Yahyâ Efendi Matbaası, 1289.
- Muhammad Abu al-Fath Bayanunı. "Hüküm". *DİA*. 18/466-468. İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1998.

- Muhammed Süleyman Eşkar. *Ef'âlî'r-Resul (s.a.v) ve delaletuha ale'l-ah-kâmi's-şer'iyye*. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 5. Basım, 1417.
- Muhammed Tahir el-Etâsî. *Şerhu'l-Mecelle*. Beyrut: Dâri'ül-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- Mübarek, Hanûn. *Durûs fi's-simyâiyyât*. Mektebetü'l-Edebi'l-Mağribî, 1987.
- Müslim, Ebül-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. el-Câmi'u's-şâhih. nşr. Muhammed Fuâd Abdülbâki. Kahire: y.y., 1374-75/1955-56.
- Necrânî, Muhtâr b. Mahmûd Ucâlî Takıyyüddin. *el-Kâmil fî'l-istikâ fî mâ belegana min kelâmi'l-kudemâ*. thk. Seyyid Muhammed eş-Şâhid. Kahire: el-Meclisü'l-'A'lâ li's-Şuûni'l-İslâmiyye, ts.
- Neşâbe, Mahmud. Hâşiyetu Neşri'd-Derârî 'alâ Şerhi'l-Fenârî 'alâ Metni'l-Ebherî fi'l-mantık. Kahire: Mektebetu Zehairi'l-Varrâkin, ts.
- Noth, Winfried. *Handbook of Semiotics*. Bloomington: Indiana University Press, ts.
- Önal, Özay. "Ses, dil ve müzik". *Dil Dergisi* 155 (2012), 7-23.
- Önder, Muharrem. *İslam fıkıh usulünde sükkûnun delâleti: (yasama sükkûtu)*. İstanbul: İlimyurdu Yayıncılık, 2013.
- Önder, Muharrem. "İslâm Hukukunda Bir İrade Beyânı Türü Olan Sükkûnun Hükümü ve Beyân Kabul Edilme Şartları". *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12 (2018), 7-42.
- Önder, Muharrem. "İslâm Hukukunda İrade Beyanı Olarak Mükellefin Sükkûtu; Mâhiyeti, Kısımları ve Beyân Olma Sebepleri". *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 46 (2018), 55-93.
- Önder, Şeyma Gülsüm. "Furûk Eserlerinde Gösterge Türleri". *Şarkiyat* 14/2 (2022), 563-576.
- Önder, Şeyma Gülsüm. "Peirce'ün Felsefî Pozisyonunun Gösterge Anlayışına Etkisi". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 24/45 (2022), 185-210.
- Önder, Şeyma Gülsüm. *Peirce'ün göstergebilim anlayışı açısından kizb (yalan) kavramı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022.
- Önder, Şeyma Gülsüm. "Temsilin İki Farklı Yüzü: Tanım ve Unsurları Bağlamında Klasik Delâlet Anlayışı İle Modern Semiyozis Kavramının Karşılaştırmalı Analizi". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 21/2 (2021).
- Özdoğan, Melek Aygül. "Dilbilimsel Yapısalcılıktan Yapısal Antropolojiye: Ferdinand de Saussure ve Claud Lévi-Strauss". *Disiplinler Arası Dil Araştırmaları Dergisi* 5 (2022), 107-117.

- Özmkas, Utku. *Peirce, Saussure ve Derrida'da Gösterge Kavramı*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, ts.
- Özpilavcı, Ferruh - Öztop, Abdullah. “er-Risâleti’ş-Şemsiyye’nin, Müellifi Necmeddin Kâtibî tarafından Yapılan İlk Şerhi: Şerhu’l-mevâzi’i’l-müşkile mine’r-Risâleti’ş-Şemsiyye fi’l-kavâ’idi’l-mantukiyye’nin inceleme ve Tahkiki”. *Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi* 2/2 (2019), 1-114.
- Özsoy, Seda. “Popper ve Kuhn Arasında: Imre Lakatos ve Bilimsel Metodoloji İçin Yeni Bir Öneri”. *Kayı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 30 (2018), 209-223.
- Pehlivan, Necmettin - Ceylan, Hadi Ensar. “Şemseddin Muhammed b. Eşref es-Semerkindî el-Hüseynî et-Türki’ye Ait İki Yeni Eser: Şerhu Menşe’i’n-Nazar ve Şerhu’n-Nikât”. *Nazariyat* 6/1 (Nisan 2020), 115-207.
- Peirce, Charles Sanders. *The Collected Papers of Charles Sanders Peirce*. ed. John Deely. 8 Cilt. PDF: Cambridge: Harvard University, 1994.
- Platon. *Kratylos*. çev. Cenap Karakaya. İstanbul: Sosyal Yayınlar, 2000.
- Râzî, Ebu Abdillâh (Ebû’l-Fazl) Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin Fahreddin. *Lübâbü’l-İşârât ve’t-tenbîhât*. thk. Mahmûd Şehâbî. Tahran: Dânişgâh-ı Tahrân, ts.
- Râzî, Fahreddin. *el-Mulaḥḥaş fi’l-mantık ve’l-ḥikme*. thk. İsmâil Hân Oğlu. Amman: el-Aşleyn li’d-Dirâsât ve’n-Neşr, 1441/2021.
- Rifat, Mehmet. *Açıklamalı göstergebilim sözlüğü*. İstanbul: Alfa sözlük, 2018.
- Rifat, Mehmet. XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları 2. Temel Metinler. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 5. Basım, 2014.
- Sağ Şencal, Esmâ. *Çağdaş Arap Dilcilerinin Dilbilim Karşısındaki Tutumları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora, 2023.
- Sağ Şencal, Esmâ. *Mana oluşumunda iç ve dış bağlam ilişkisi: Abdülkahir el-Cürcani ile Saussure karşılaştırması*. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi/ Medeniyetler İttifakı Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Sâlimî, Ebu Muhammed Nureddin Abdullah b. Humeyd. *Tal’atî’ş-şems (Şerhu Şemsi’l-usûl)*. thk. Ömer Hasan el-Kayyam. Mektebetü’l-İmâm es-Sâlimî, 2008.
- Sarıca, Nurten. “Fransızca ve Türkçe’de Yansıma Sözcükler ve Bunların Eşdeğerlikleri Üzerine”. *Dil Bilimleri Kültür ve Edebiyat*.

- Saussure, Ferdinand De. *Course in General Linguistics*. ed. Charles Bally - Albert Sechehaye. çev. Wade Baskin. New York: Philosophical Library, 1959. Basım, ts.
- Saussure, Ferdinand de. *Genel dilbilim dersleri*. çev. Berke Vardar. İstanbul: Multilingual, 1998.
- Sayın, Önal. *Göstergebilim ve sosyoloji*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2014.
- Sekkâkî, Ebû Yakub Sirâcüddîn Yûsuf b. Ebî Bekr (b.) Muhammed b. Alî el-Hârizmî. *Miftâhu'l-‘ulûm*. thk. Ne‘îm Zerkûr. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-‘İlmiyye, 2. Basım, 1987.
- Selçuk, Remziye. “İzmirli İsmail Hakkı’dan hareketle ‘delâlet’ üzerine bir değerlendirme”. *EKEV Akademi Dergisi* 75 (2018).
- SEP, Stanford Encyclopedia of Philosophy. “Medieval Semiotics”. Erişim 19 Mayıs 2023. <https://plato.stanford.edu/entries/semiotics-medieval/>
- Semerķandî, Ebû Bekr Alaeddin Muhammed b. Ahmed b. Ebû Ahmed. *Mîzânü'l-usûl fî netâici'l-‘ukûl*. thk. Muhammed Zeki Abdülber. Katar: Metâbi‘ü'd-Devha el-Hadîsiyye, 1. Basım, 1404.
- Semerķandî, Muhammed b. Eşref Şemsüddîn. *el-Me‘ârif fî Şerhi’s-Şahâif*. thk. Abdurrahman Süleyman. Amman: Câmi‘atü'l-‘ulûmi'l-İslâmiyye, 2012.
- Semerķandî, Muhammed b. Eşref Şemsüddîn es-. *Kıstâsu'l-efkâr fî tahkîki'l-esrâr Düşüncenin Kıtası*. çev. Necmettin Pehlivan. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014.
- Semerķandî, Muhammed b. Eşref Şemsüddîn es-. *Şerhu Kıstâsi'l-efkâr*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Rağıp Paşa, 892.
- Semerķandî, Şemsüddîn. *Kıstâsu'l-efkâr Düşüncenin kıtası (eleştirmeli metin-çeviri)*. thk. Necmettin Pehlivan. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014.
- Semerķandî, Şemsüddîn Muhammed b. Eşref. *Şerhu'l-Kıstâş*. Süleymaniye Kütüphanesi, Rağıp Paşa, 892.
- Sevvâr, Muhammed Vahidüddin. *et-Ta‘bir ‘ani'l-irde fî'l-fikhi'l-İslamî -dirâse mukârene bi'l-fikhi'l-garbî-*. Cezair: eş-Şirketü'l-Vataniyye li'n-neşr ve't-tevzî‘, 2. basım., 1979.
- Sezen, Melikşah. Muteahhir dönem Mâturîdî kelâmı: Şemsüddîn es-Semerķandî (ö. 722/1322) örneği. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2020.
- Sezer, Fahri. “Öfke ve psikolojik belirtiler üzerine müziğin etkisi”. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 8/1 (2011), 1472-1493.
- Shannon, C. E. “A Mathematical Theory of Communication”. *The Bell System Technical Journal* 27/3 (1948), 379-423.

- Sönmez, Mustafa. “Kelâmcılara Göre ‘Dillerin Kaynağı’ Problemi İle İlgili Tartışmalara İlişkin Bir Değerlendirme”. *KELAM ARAŞTIRMALAR* 1/8 (2010), 183-210.
- Suyûtî, Ebü'l-Faql Celaleddin Abdurrahman b. Ebî Bekr. *el-Müzhir fî 'ulûmi'l-luğa ve envâ'ihâ*. thk. Muhammed Ali Mansur. 2 Cilt. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1418.
- Sübkî, Ebü'l-Hasan Takıyyüddin Ali b. Abdilkâfi b. Ali. *el-İbhâc fî şerhi'l-Minhâc (Şerh 'alâ Minhâci'l-vüsûl ilâ 'ilmi'l-usûl li'l-Kâdi el-Beyzâvî)*. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1424/2004.
- Sübkî, Ebü'l-Hasan Takıyyüddin Ali b. Abdilkâfi b. Ali es-Sübkî, Ebü Nasr Tâciüddîn Abdülvehhâb b. Alî b. Abdilkâfi es-. *el-İbhâc fî şerhi'l-Minhâc (Şerh 'alâ Minhâci'l-vuşûl ilâ 'ilmi'l-uşûl li'l-Kâzi el-Beyzâvî)*. thk. Ahmed Cemâl ez-Zemzemî - Nureddin Abdülcebbar Sağırı. Dübey: Dârü'l-Buĥûş li'd-Dirâsâti'l-İslâmiyye ve İĥyâi't-Turâs, 1424.
- Süleyman Sırrı Efendi. *İzâhu'l-eşbâh (el-Eşbâh ve'n-Nezâir Tercüme ve Şerh)*. ed. Abdullah Kahraman. çev. Necmettin Azak vd. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2022.
- Şâşî, Nizâmüddîn. *Usûlü'ş-Şâşî*. Dimaşk: Dâru İbn Kesîr, 2. basım., 2011.
- Şevkânî, Ebü Abdillâh Muhammed b. Alî b. Muhammed eş-. *Neylî'l-evtâr şerhu Münteķa'l-aĥbâr*. Mısır: Dârü'l-Hadîs, 1413.
- Şirânbaşî, Ramazan Ali es-Seyyid. *es-Sükût ve delâletuhu 'ale'l-ahkâmî'ş-şer'iyye*. Dâru'l-Fikr'il-'Arabî, ts.
- Şûşâvî, Ebü Ali Hüseyin b. Ali b. Talha er-Recrâcî eş-. *Ref'ü'n-nikâb 'an Tenķîhi'ş-Şihâb*. thk. Ahmed b. Muhammed es-Serâc. Riyad: Mek-tebetü'r-Rüşd, 1425.
- Taşçı, Özcan. “Necrânî, Takıyyüddin”. *DİA*. 32/508-509. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006.
- Taşçı, Özcan. *Takıyyüddin Necrânî'nin Mu'tezile bilgi teorisindeki yeri ve önemi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2005.
- Teftâzânî, Sadeddin Mesud b. Ömer b. Abdullah. *el-İsbâh fî şerhi Tel-hîsi'l-Miftâh (el-Mutavvel)*. thk. Muhammed Zeki el-Caferî. Kum: Darü'l-Huce, 1392.
- Teftâzânî, Sadeddin Mesud b. Ömer b. Abdullah. *Muhtasari'l-me'ânî*. thk. Halil İbrahim Halil. Beyrut: Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, ts.
- Teftâzânî, Sadeddin Mesud b. Ömer b. Abdullah. *Şerhi't-Telvîh 'ale't-Tavzîh*. Mısır: Mektebetu Sabîh, ts.

- Terzi, Ömer. Mecid Mecidi sinemasına göstergebilim açısından bakış: “Hz. Muhammed: Allah’ın Elçisi” filminin göstergebilimsel bağlamda incelenmesi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2021.
- Tevhîdî, Ebu Hayyân. *el-Mukâbesât*. thk. Hasan es-Sendübî. Kahire: Dâru Suâd es-Sabâh, 2. Basım, 1992.
- Theodor Ebert. “The origin of the Stoic theory of signs in Sextus Empiricus”. *Oxford Studies in Ancient Philosophy* 5 (1987), 83-126.
- Thomas A. Sebeok. *Signs: An Introduction to Semiotics*. London: University of Toronto Press, 2. Basım, 2001.
- Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa, Sünenü’t-Tirmizî, thk. Ahmed Muhammed Şâkir v.dğr., I-V, Kahire 1975. Toklu, M. Osman. *Dilbilime giriş*. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş., 2003.
- Tûsî, Ebû Cafer Nasîrüddîn Muhammed b. Muhammed b. Hasen. *Tel-hîsu'l-Muhassal (Muhassalu efkârî'l-mütekaddimîn ile birlikte)*. ed. Taha Abdürraûf Sa’d. Mısır: Mektebü'l-Külliyyâtî'l-Ezheriyye, ts.
- Türker, Ömer. *Seyyid Şerif Cürcanî'nin Tevil Anlayışı: Yorumun Metafizik, Mantıkî ve Dilbilimsel Temelleri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2006.
- Ünal, Mehmet Fatih. “Göstergebilimin Serüveni”. *Mütefekkir Aksaray İslami İlimler Fakültesi* 3/6 (2016), 379-398.
- Üstündağ, Selman. İzmirli İsmail Hakkı'nın Mi'yârü'l-Ulûm İsimli Eserinin Latinizasyonu Ve Mantık Görüşleri. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2015.
- Vardar, Berke. *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual yabancı dil yayınları, 2. Basım., 2007.
- Yaprak, Tahsin. *Rus biçimciliğinin metin inceleme yöntemlerine göre Tanzimat romanına yönelik bir inceleme*. Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2018.
- Yavuz, Ömer Faruk. “Gazâlî’de Esmâ-i Hüsnâ Yorumu”. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 6/1 (2006), 49-95.
- Yaylagül, Özen. *Göstergebilim ve Dilbilim*. Ankara: Hece Yayınları, 2015.
- Yazoğlu, Ruhattin. “Dil- kültür ilişkisi”. *Muhafazakar Düşünce Dergisi* 2/5 (2005), 123-143.
- Yelek, Kamil. “Nas Üzerine Ziyâdenin Mahiyeti Ve Bunun Fürû-İ Fıkha Etkisi”. *slam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 35 (2020), 43-77.
- Yıldırım, Abdullah. “Adudüddin el-Îcî ve er-Risâletü'l-Vaz’iyye”. *İslâm İlim ve Düşünce Geleneğinde Adudüddin el-Îcî*. ed. Eşref Altaş. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, ts.

- Yıldırım, Abdullah. *Vaz ilmi ve unkûdu'z-zevâhir / Ali Kuşçu (inceleme - değerlendirme)*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Yılmaz, Fetullah. “Mutabakat, Tazammun ve İltizam Delâletlerinin Kökeni ve Fıkıh Usûlüne Girişi”. *Usûl İslam Araştırmaları* 26 (2016), 101-136.
- Zebîdî, Ebü'l-Feyz Murtaza Muhammed b. Muhammed b. Muhammed. *Tâcü'l-'arûs min cevâhiri'l-Kâmûs*. thk. Cemâ'atun mine'l-muhtesşîn. 40 Cilt. Kuveyt: Vizâretü'l-İrşâd ve'l-enbâ, 1422.
- Zemahşerî, Ebü'l-Kâsım Cârullah Mahmûd b. Ömer b. Muhammed. *Esâsü'l-belâga*. thk. Muhammed Bâsil 'Uyûn es-Sûd. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1419-1998.
- Zeyâd, Zağdûde. “Cuzûru 'ilmi's-sîmyâ fi'l-mücteme'i'l-kadîm”. *Mecelletu 'Ulûmi'l-Luga'l-'Arabiyye ve âdâbih* 11 (2017), 354-365.
- Zeyn, Muhammed Hüsnî. *Mantıku İbn Teymiyye ve menhecuhu'l-fikrî*. Beyrut: el-Mektebü'l-İslâmî, ts.
- Zühaylî, Muhammed Mustafa. *el-Vecîz fî usûli'l-fıkhi'l-İslâmî : el-medhal el-mesâdir el-hükümü's-şer'î*. Dımaşk: Dâru'l-Hayr, 1423.

Kitabe Yayınları: 62

**THE ROLE OF RELIGION IN THE
FORMATION OF NATIONALISM**

Ali TEKROYUN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSM Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 • (Sertifika No: 50732)

1. Baskı: Eylül 2023

ISBN: 978-625-99510-4-1

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mahallesi Boyacılar Sokak No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

BIBLIOGRAPHY

- Acuff, M. Jonathan. "One Nation Under God: Nationalism, Religion, and Collective Violence" *Paper presented at the annual meeting of the ISA's 49th Annual Convention, Bridging Multiple Divides, Hilton San Francisco, San Francisco, CA, USA, Mar 26, 2008.* http://www.allacademic.com/meta/p253667_index.html. A somewhat different version of this essay will appear in Jeffrey Ross ed., *The Encyclopedia of Religion and Violence*. Armonk, NY: M.E. Sharpe, December, 2010.
- Ahmad, Feroz. *The Young Turks*. London: Oxford University Press, 1969.
- Akçura, Yusuf. *Üç Tarz-ı Siyaset (Three Ways of Politics)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1976.
- Arai, Masami. *Turkish Nationalism in the Young Turk Era*. Leiden: E. J. Brill, 1992.
- Artinian, Vartan. *Osmanlı Devleti'nde Ermeni Anayasası'nın Doğuşu 1839-1863 (The Emergence of Armenian Constitution in the Ottoman State 1839-1863)*. Istanbul: Aras Yayıncılık, 2004.
- Asad, Muhammad. *The Message of the Qur'an*. Istanbul: İşaret Yayınları, 2006.
- Atamian, Sarkis. *The Armenian Community: The Historical Development of a Social and Ideological Conflict*. New York: Philosophical Library, 1955.

- Bardakjian, Kevork B. *A Reference Guide to Modern Armenian Literature, 1500-1920*. Detroit: Wayne State University Press, 2000.
- Barsoumian, Hagop. "The Dual Role of the Armenian *Amira* Class within the Ottoman Government and the Armenian Millet 1750-1850," in *Christians and Jews in the Ottoman Empire: the Functioning of a Plural Society* (vol. 1: the Central Lands), eds. Benjamin Braude and Bernard Lewis. New York: Holmes & Meier Publishers, 1982.
- Berkes, Niyazi. *The Development of Secularism in Turkey*. Montreal: McGill Press, 1964.
- Berkes, Niyazi. "Translator's Introduction," in Ziya Gökalp, *Turkish Nationalism and Western Civilization: Selected Essays of Ziya Gökalp*, trans. and ed. Niyazi Berkes. New York: Columbia University Press, 1959.
- Chakmakjian, Hagop A. *Armenian Christology and Evangelization of Islam*. Leiden: E. J. Brill, 1965.
- Dandeker, Christopher. "Nationalism, Nation-States, and Violence at the End of Twentieth Century: A Sociological View." in *Nationalism and Violence*, ed. Christopher Dandeker, New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 1998.
- Davison, Roderic H. "Turkish Attitudes Concerning Christian-Muslim Equality in the Nineteenth Century." *The American Historical Review*, 59, No. 4 (Jul., 1954): 844-864.
- Demirel, Muammer. "Rusya'nın Ermeni Meselesine Etkisi (The Impact of Russia to the Armenian Question)" in *Dünden Bugüne Türk Ermeni İlişkileri (Turkish-Armenian Relations: From Past to Present)*, eds. İdris Bal and Mustafa Cufalı. Ankara: Lalezar Kitabevi, 2006.
- Durkheim, Emile. *The Elementary Forms of the Religious Life*. Translated by Joseph Ward Stein. New York: Free Press, 1915.
- Eliot, Sir Charles. *Turkey in Europe*. London: Edward Arnold, 1908.

- Fendoğlu, H. Tahsin. "Türk Osmanlı ABD İlişkileri Bağlamında Ermeni Sorunu (The Armenian Question in the Context of Turkish Ottoman and US Relations)" in *Dünden Bugüne Türk Ermeni İlişkileri (Turkish-Armenian Relations: From Past to Present)*, eds. İdris Bal and Mustafa Cufalı. Ankara: Lalezar Kitabevi, 2006.
- Gellner, Ernest. *Nations and Nationalism*. Ithaca: Cornell University Press, 1983.
- Gillard, David, ed. *British Documents on Foreign Affairs: Reports and Papers from the Foreign Office Confidential Print: The Near and Middle East 1856-1914*, Vol. 1-8, N.A.: University Publications of America, 1984.
- Gökalp, Ziya. *Türkçülüğün Esasları (The Principles of Turkism)*. Istanbul: Varlık Yayınları, 5th edn., 1963.
- Gökalp, Ziya. *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak (To Become Turk, Muslim, Civilized)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1976.
- Haniođlu, M. Şükrü. "Notes on the Young Turks and the Freemasons, 1875-1908." *Middle Eastern Studies*, 25, No. 2 (Apr., 1989): 186-197.
- Haniođlu, M. Şükrü. *The Young Turks in Opposition*. New York: Oxford University Press, 1995.
- Haniođlu, M. Şükrü. "Turkism and the Young Turks, 1889-1908" in *Turkey beyond Nationalism: Toward Post-Nationalist Identities*. ed. Hans-Lukas Kieser. London & New York: I. B. Tauris, 2006.
- Hastings, Adrian. *The Construction of Nationhood: Ethnicity, Religion and Nationalism*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
- Heyd, Uriel. *Foundations of Turkish Nationalism: the Life of Ziya Gökalp*. London: Luzac, 1950.
- Hourani, Albert. *Arabic Thought in the Liberal Age*. London: Oxford University Press, 1970.

<http://armenianhouse.org/khrimyan-hayrik/loving-father.html>
https://ecf.dcd.uscourts.gov/cgi-bin/show_public_doc?2008cv1971-34

İrem, Nazım. “Turkish Conservative Modernism: Birth of a Nationalist Quest for Cultural Renewal.” *International Journal of Middle East Studies*, 34, No. 1 (Feb., 2002): 87-112.

Kakizaki, Masaki. “Review Essay: Ethnic Cleansing or Genocide?” *Middle East Critique*, 16, No 1, (2007): 85-92.

Karakaya, Recep. *Ermeni Meselesi: Kronoloji ve Kaynakça (The Armenian Question: Chronology and Bibliography)*. Istanbul: Gökkuşbu Yayınları, 2005.

Karpat, Kemal H. *An Inquiry into the Social Foundations of Nationalism in the Ottoman State: from Social Estates to Classes, from Millets to Nations*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1973.

Karpat, Kemal H. *The Politicization of Islam: Reconstructing Identity, State, Faith, and Community in the Late Ottoman State*. New York: Oxford University Press, 2001.

Karpat, Kemal H. “The Transformation of the Ottoman State, 1789-1908.” *International Journal of Middle East Studies*, 3, No. 3 (Jul., 1972): 243-281.

Kayalı, Hasan. *Arabs and Young Turks: Ottomanism, Arabism, and Islamism in the Ottoman Empire: 1908-1918*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1997.

Kedourie, Elie, ed. “Introduction” in *Nationalism in Asia and Africa*. New York: The World Publishing Company, 1970.

Kocaş, Sadi. *Tarih Boyunca Ermeniler ve Türk-Ermeni İlişkileri (Turkish-Armenian Relations through the History)*. Ankara: AltınokMatbaası, 1967.

Kushner, David. *The Rise of Turkish Nationalism 1876-1908*. London, Frank Cass, 1977.

Lewis, Bernard. “The Ottoman Empire and Its Aftermath.” *Journal of Contemporary History*, 15, No. 1, Imperial Hangovers (Jan., 1980): 27-36.

- Lewis, Bernard. *The Emergence of Modern Turkey*. 2nd edn., Oxford: Oxford Press, 1968.
- Lewis, Bernard. *The Political Language of Islam*. Chicago: The University of Chicago Press, 1998.
- Lynch, H. F. B. *Armenia: Travels and Studies*, Vol. 1, Beirut: Khayats, 2nd edn, 1967.
- Mantran, Robert. "Foreign Merchants and the Minorities in Istanbul during the Sixteenth and Seventeenth Centuries," in *Christians and Jews in the Ottoman Empire: the Functioning of a Plural Society* (vol. 1: the Central Lands), eds. Benjamin Braude and Bernard Lewis, New York: Holmes & Meier, 1982.
- Mardin, Şerif. "19. yy'da Düşünce Akımları ve Osmanlı Devleti (Ideologies and the Ottoman State in the nineteenth Century)." *Tanzimat'tan Günümüze Türkiye Ansiklopedisi (The Encyclopedia of Turkey: from Tanzimat to Present)*, Vol. 2, Istanbul: İletişimYayınları, 1985.
- Mardin, Şerif. *Ethnocentrism, Islam and the Development of Turkish Nationalism*. Ankara: Monograph, 1966.
- Mardin, Şerif. *The Continuity and Change in the Ideas of the Young Turks*. Istanbul: Robert College School of Administration and Economics, 1969.
- Mardin, Şerif. *The Genesis of Young Ottoman Thought*. New Jersey: Princeton University Press, 1962.
- McClymond, Kathryn. *Beyond Sacred Violence*. Maryland: The John Hopkins University Press, 2008.
- Mitchell, Claire. "The Religious Content of Ethnic Identities." *Sociology*, 40, No: 6, (2006): 1135-1152.
- Nalbandian, Louise. *The Armenian Revolutionary Movement: The Development of Armenian Parties through the Nineteenth Century*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1963.

- Nursi, Said. *Tarihçe-i Hayat: Bediuzzaman Said Nursi'nin Hayatı* (*The Life Story: the Life of Bediuzzaman Said Nursi*). Istanbul: ŞahdamarYayınları, 2008.
- Papazian, Kapriel Serope. *Patriotism Perverted: a Discussion of the Deeds and the Misdeeds of the Armenian Revolutionary Federation, the so-called Dashnagtzoutune*. Boston: Baikar Press, 1934.
- Peroomian, Rubina. "The Heritage of Van Provincial Literature" in *Armenian Van/Vaspurakan*. ed. Richard G. Hovannisian, California: Mazda, 2000.
- Ramsaur, Ernest Edmondson. *The Young Turks: Prelude to the Revolution of 1908*, Princeton, NJ: Princeton University Press, 1957.
- Rutland, Peter. "Democracy and Nationalism in Armenia." *Europe-Asia Studies*, 46, No: 5 (1994): 839-861.
- Shaginyan, Meriatta. "Khachatur Abovian," *Soviet Literature* Moscow, 1956, No. 1, 140. Quoted in Louise Nalbandian, *The Armenian Revolutionary Movement: The Development of Armenian Parties through the Nineteenth Century*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1963.
- Şimşir, Bilal N. "Osmanlı Ermenileri ve Büyük Devletler (Ottoman Armenians and Great Powers)." in *Türk Tarihinde Ermeniler (Armenians in Turkish History)*, Izmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 1983.
- Smith, Anthony D. *Ethno-Symbolism and Nationalism: A Cultural Approach*. London & New York: Routledge, 2009.
- Smith, Anthony D. *Myths and Memories of the Nation*. Oxford: Oxford University Press, 1999.
- Smith, Anthony D. *The Ethnic Origins of Nations*. Oxford: Blackwell, 1986.
- Smith, Anthony D. "The 'Sacred' Dimension of Nationalism." *Millennium - Journal of International Studies* 29, No: 3 (December, 2000): 791-814.

- Smith, Anthony D. *Theories of Nationalism*. 2nd edn., New York: Holmes & Meier, 1983.
- Strenski, Ivan. *Contesting Sacrifice: Religion, Nationalism, and Social Thought in France*. Chicago: University of Chicago Press, 2002.
- Taşpınar, Ömer. *Kurdish Nationalism and Political Islam in Turkey: Kemalist Identity in Transition*. New York: Routledge, 2005.
- TerMinassian, Anahide. "Van 1915." in *Armenian Van/Vaspurakan*. ed. Richard G. Hovannisian, California: Mazda, 2000.
- Tololyan, Khachig. "Textual Nation: Poetry and Nationalism in Armenian Political Culture." in *Intellectuals and the Articulation of the Nation*. eds, Ronald Grigor Suny and Michael D. Kennedy. Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1999.
- Ülken, Hilmi Ziya. *Türkiyede Çağdaş Düşünce Tarihi (The History of Modern Thought in Turkey)*. Vol. II/II Konya: Selçuk-Yayınları, 1966.
- Uzun, Turgay. "Osmanlı Devleti'nde Toplumsal Yapı ve Ayrılıkçı Ermeni Hareketinin Doğuşu (Social Structure and the Emergence of Separatist Armenian Movement in the Ottoman State)." in *Dünden Bugüne Türk Ermeni İlişkileri (Turkish-Armenian Relations: From Past to Present)*. eds. İdris Bal and Mustafa Cufalı. Ankara: Lalezar Kitabevi, 2006.
- Weiker, Walter F. "The Ottoman Bureaucracy: Modernization and Reform." *Administrative Science Quarterly*, 13, No. 3, Special Issue on Organizations and Social Development, (December, 1968): 451-470.
- Yavuz, Fikrettin. "Ermeni Kimliği'nin İnşasında Bir Patrik Portresi: MıgırdıçKırımyan." (Portrait of a Patriarch in the Building Armenian Identity: Mkrdich Khrimian.) *SBE Akademik İncelemeler Dergisi*, 2, No: 1, (2007): 257-289.

- Yavuz, M. Hakan. "Nationalism and Islam: Yusuf Akçura and Üç Tarz-ı Siyaset." *Journal of Islamic Studies*, 4, No: 2, (1993), 175-207.
- Zawadski, Paul. "Nationalism, Democracy and Religion." in *Revisiting Nationalism: Theories and Processes*, eds. Dieckhoff, Alain and Christophe Jaffrelot, New York: Palgrave Macmillan, 2005. W
- Zurcher, Erik Jan. *The Unionist Factor: The Role of the Committee of Union and Progress in the Turkish National Movement, 1905-1926*. Leiden: E. J. Brill, 1984.

Kitabe Yayınları: 63

İSLAM HUKUK MANTIĞI ve FELSEFESİ

Ahmet AYDIN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSM Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 • (Sertifika No: 50732)

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-99510-5-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mahallesi Boyacılar Sokak No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

BİBLİYOGRAFYA

- Akgündüz, Ahmet, Ebussuud Efendi, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994, X, 365-371.
- Apaydın, Hacı Yunus, İbn Rüşd, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1999, XX, 288-292.
- Apaydın, Hacı Yunus, Talîl, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2010, XXXIX, 511-514.
- Atalay, Ahmet Halûk, Bir Hukuk Mantiğı Var mıdır?, *Hukuk Kuramı*, 2/6 (Kasım-Aralık 2015): 22-40.
- Atçeken, İsmail Hakkı, Târık b. Ziyâd, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2011, XL, 24-25.
- Aydın, Ahmet, İslam, Roma ve Yahudi Hukukunda Öldürme ve Ölüm Sebebiyet Verme Ayrımı, *Mîzânü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi*, 8 (2019): 37-61.
- Aydın, Ahmet, "İtibar Gâlib-i Şâyiadır, Nadire Değildir" İlkesinin Ebû Hanîfe'nin Suç-Ceza Teorisine Etkisi, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 25 (2015): 275-297.
- Aydın, Ahmet, İslam Hukukunda Zaman, Mekân ve Hareket Unsuru Bağlamında Birleştirme Metodu, *Journal of Intercultural And Religious Studies*, 7 (2014), 81-117.
- Aydın, Ahmet, Devlet İdaresiyle İlgili Konularda Hanefî Fıkıh Literatüründeki Hükümlerle Ebu Hanîfe'nin İktidara Yönelik Tavrı Arasındaki Farklılık, *Mîzânü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi*, 11 (2020): 57-79.
- Aydın, Ahmet, Hanefî Furû Fıkıh Literatüründe Şeklî Benzerlik, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 26 (2015), 85-105.
- Aydın, Ahmet, *İslam Hukuku ve Fıkıh Problemlerini Psiko-Sosyal Açından Analiz*, İstanbul: Fidan Yayınları, 2022.

- Aydın, Ahmet, *Hanefî Fıkıh Literatüründe Öldürme Suçunun Maddî ve Manevî Unsurlarıyla İlgili Kavramların Gelişimi* (Hicrî 4-9. Asırlar), Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2013.
- Aydın, Ahmet, İslam Hukukunda Zaman, Mekân ve Hareket Unsuru Bağlamında Birleştirme Metodu, *JIRS: Journal of Intercultural and Religious Studies*, 7 (2014): 81-117.
- Aydın, Ahmet, İslam Aile Hukukunda Sebebin Netice Gibi Hüküm Doğurması, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 29 (2017), 221-241.
- Aydın, Ahmet, Hanefî Doktrininde Hırsızlık Suçunda Şekil Unsuru ve Cezaî Mesuliyete Etkisi, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 24 (2014), 267- 284.
- Aydın, Ahmet, “Hz. Ömer’in Uygulamalarını Devlet Başkanının Tasarruf Yetkisi Bağlamında Değerlendirmek”, *II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Sempozyumu Tam Metin Bildiriler Kitabı Sosyal Bilimler*, Ankara: Berikan Matbaacılık, 2018, 19-32.
- Aydın, Ahmet, *İslam Boşanma Hukukunda Beyanın Değerlendirilmesinde Etkili Unsurların Subjektif Nazariye Açısından Analizi*, İzmir: Tıbyan Yayıncılık, 2016.
- Aydın, Ahmet, Vaazlarda İletişim Sorunları ve Çözüm Önerileri, *Vaaz ve Vaizlik Sempozyumu*, 2013, I, 193-211.
- Aydın, Ahmet, Dört Mezhep İmamının Otoritesini Tesis Eden Temel Unsurlar -Güven-Otorite İlişisine Dair Bir Analiz-, *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 4 (2017), 77-88.
- Aydın, Ahmet, *Klasik Dönemde Kadı (Hâkim) Maaşlarında İzlenen Politika ve Uygulamalar*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2004.
- Aydın, Ahmet, Devlet İdaresine Dair Konulara Fıkıh Eserlerinde Az Yer Verilmesinin İbn Haldun’un Realist Siyaset Teorisi Ekseninde Değerlendirilmesi, *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 6 (2018): 95-111.
- Aydın, Ahmet, Modern Dönem Fıkıh Anlayışında Soyut Hukuk Düşüncesinin, Gâî Yorum Metodunun Ön Plana Çıkışı, *Günümüzde İslami İlimler Algısı Sempozyumu II-İslami İlimlerde Yeni Usul Arayışları*, 04-05 Kasım 2022, Çanakkale (Basılmamış Sempozyum Bildirisi).
- Bâbertî, Ekmelüddîn Muhammed b. Mahmûd, *el-İnâye Şerhu’l-Hidâye*, Mısır, 1970.
- Baktır, Mustafa, Umûmu’l-Belvâ, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012, XXXII, 155-156.

- Bardakoğlu, Ali, Delil, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1994, IX, 138-140.
- Bayles, Michael D., Hukuk Felsefesi Neye Dairdir? Hukuk Kuramları, Tanımları, Kavramları Ya Da Kavrayışları Mı?, Çev. Uğur Dinç, *Journal of Istanbul University Law Faculty* 73 (2016): 393-408.
- Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyn b. Ali Beyhakî, *es-Süne-nü'l-Kübrâ*, Beyrût: Dârü'l-Ma'rife, t.y.
- Birsin, Mehmet, "Siyâset"ten Örfî Hukuka: Siyâset-i Şer'iyyenin Serüveni", *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 10/2 (2019): 425-460.
- Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmâîl, *el-Câmiu's-Sahîh*, İstanbul: Dârü't-Tıbbâati'l-Âmire, 1315.
- Buhârî, Abdülazîz b. Ahmed, *Keşfü'l-esrâr an usûli'l-Pezdevî*, Beyrut, 1997.
- Buhûtî, Mansûr b. Yûnus, *Şerhu Müntehe'l-irâdât*, Beyrut, 1996.
- Câbirî, Muhammed Âbid, *Tekvînü'l-akli'l-Arabî*, Beyrut: Merkezi Dirâsâti'l-Vahdeti'l-Arabiyye, 2009.
- Câbirî, Muhammed Âbid, *Binyetü'l-akli'l-Arabî*, Beyrut: Merkezi Dirâsâti'l-Vahdeti'l-Arabiyye, 2009.
- Cessâs, Ebû Bekir Ahmed b. Ali er-Râzî, *Tahkîku'l-Cüzû's-Sâlis min Şerhi Muhtasari't-Tahâvî li'l-Cessâs*, Thk. Muhammed Abdullah Han, Mekke: Câmîiatü Ümmi'l-Kurâ, 1415.
- Cessâs, Ebû Bekir Ahmed b. Ali er-Râzî, *Ahkâmu'l-Kur'an*, Beyrût: Dârü'l-Fikr, t.y.
- Çağrıçı, Mustafa, Asabiyet, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1991, III, 453-455.
- Çelebi, İlyas, Hüsin ve Kubuh, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1999, XIX, 59-63.
- Çelebi, İlyas Çelebi, Sünnet, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010, XXXVII, 153-154.
- Dârekutnî, Ebü'l-Hasan Ali b. Ömer b. Ahmed Dârekutnî, *Sünenü'd-Dârekutnî*, Thk. Abdullah Hâşim Yemânî Medenî, Medîne: Dârü'l-Mehâsin, 1966.
- Derdîr, Ebu'l-Berekât Ahmed b. Muhammed, *eş-Şerhu'l-kebîr alâ Muhtasari Halîl*, y.y., t.y.
- Desûkî, Ebû Abdullah Şemseddîn, *Hâşiyetü'd-Desûkî alâ Şerhi'l-Kebîr*, Beyrût: Dârü'l-Fikr, 1230/1815.
- Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir, *Nazari Ve Tatbiki Ceza Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 1986.

- Ebu Dâvûd, Süleymân b. Eş'as es-Sicistânî, *Kitâbü's-Sünen*, Thk. Muhammed Avvâme, Cidde: Dârü'l-Kible li's-Sekâfeti'l-İslâmiyye, 1998/1419.
- Ensârî, Zekeriyâ b. Muhammed b. Ahmed, *Esne'l-metâlib Şerhu Ravzi't-tâlib*, Beyrut: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2000.
- Fazlurrahman, *İslami Yenilenme Makaleler I*, Çev. Adil Çiftçi, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2000.
- Fazlurrahman, *İslami Yenilenme Makaleler II*, Çev. Adil Çiftçi, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2004.
- Gazzâlî, Ebu Hâmid, *el-Müstasfâ min ilmi'l-usûl*, Thk. Hamza b. Züheyr Hafız, Medîne: el-Câmiatu'l-İslâmiyye, t.y.
- Gazzâlî, Ebû Hâmid, *el-Vasît fi'l-mezheb*, Kahire, 1417.
- Gedikli, Fethi, "Yasa," *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013, XXXIII, 336-340.
- Gökalp, Ziya, "İçtimâi Usûl-i Fıkıh," *İslam Mecmuası*, 1/3 (1330-1332), 84-87.
- Hallaq, Wael B., Dini ve Dini Olmayan Kültürlerde Hukuki Akıl Yürütmenin Mantığı : İslâm Hukuku ve İngiliz Hukuku (Common Law) Örneği, Çev. Muharrem Kılıç, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (2002), 49-69.
- Haraşî, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah, *Şerh alâ muhtasarı Hâlif*, Beyrut: Dâru Sâdır, t.y.
- Haskefi, Alâeddîn Muhammed b. Ali, *Dürri'l-Muhtâr*, Mısır: Matbaatü Mustafâ el-Bâbî el-Halebî, 1386/1966 (Birlikte: İbn Âbidin, Muhammed Emin b. Ömer, *Reddü'l-Muhtâr*).
- İbn Âbidîn, Muhammed Emin b. Ömer, *Reddü'l-Muhtâr*, Kahire, 1966.
- İbn Âşûr, Muhammed Tahir, *Makâsıdu's-şer'ati'l-İslâmiyye*, Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Lübânî, 2011.
- İbn Ebî Şeybe, Abdullâh b. Muhammed, *Kitâbu'l-Musannef fi'l-Ehâdis ve'l-Âsâr*, Thk. Kemal Yûsuf Hût, Beyrut: Dâru't-Tâc, 1989.
- İbn Haldun, Veliyyüddîn Abdurrahman, *Mukaddime*, Thk. Abdullah Muhammed ed-Dervîş, Dimaşk: Dâru Ya'reb, 2004.
- İbn Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed, *Müsned*, Beyrut, 1999.
- İbn Hazm, Ebû Muhammed b. Ali, *el-İhkâm fi usûli'l-ahkâm*, Nşr. Muhammed Şâkir, Beyrut: Dâru'l-Âfâki'l-Cedide, 1403/1983.
- İbnü'l-Hümâm, Kemâleddîn Muhammed b. Abdülvâhid, *Şerhu Fethi'l-Kadîr*, Mısır: Matba'atu Mustafâ el-Bâbî el-Halebî, 1389/1970.

- İbn Kudâme, Muvaffakuddîn, *el-Muğnî*, Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, t.y.
- İbn Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezîd, *Sünenü İbn Mâce*, Delhi: el-Matbau'n-Nizâmî, 1905.
- İbn Mâze, Muhammed b. Ahmed, *el-Muhîtü'l-burhânî*, Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, t.y.
- İbn Rüşd, Ebu'l-Velîd, *Bidâyetü'l-müctehid ve nihâyetü'l-muktesid*, Mısır: Mustafa el-Bâbî el-Halebî, 1395/1975.
- Kahraman, Abdullah, İslam Hukuk Düşüncesinde Teabbüdî Hükümler ve Teabbüdiyyâtın Sahası Üzerine, *İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 2 (2003): 25-57.
- Karâfî, Şehâbeddîn Ahmed b. İdrîs, *ez-Zehûra*, Beyrut: Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, 1994.
- Karâfî, Ahmed b. İdrîs, *el-Fürûk*, Kâhire: Âlemü'l-Kütüb, 1928.
- Kâsânî, Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed Kâsânî, *Bedâiü's-Sanâi' fî Tertîbi's-Şerâi'*, Beyrût: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1402/1982.
- Kavak, Özgür, Hal', İstifa ve İhtilal: İslam Devletlerinde İktidarın El Değiştirmesi Üzerine Bazı Tespitler, *Dîvân: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 27/47 (2019), 141-196.
- Koca, Ferhat, Sünnet, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2010, XXXVIII, 154-155.
- Kudûrî, Ebü'l-Hüseyin Ahmed, *Muhtasarü'l-Kudûrî*, Thk. Kâmil Muhammed Uveydâ, Beyrût: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1997/1418.
- Mâverdî, Ebü'l-Hasan Ali b. Muhammed, *el-Hâvi'l-kebîr fî fikhî's-Şâfi'*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1994.
- Merdâvî, Ebü'l-Hasan Alâeddîn Ali, *el-İnsâf fî ma'rifeti'r-râcih mine'l-hilâf alâ mezhebi'l-imâmi'l-mübeccel Ahmed b. Hanbel*, Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, 1986.
- Mergînânî, Ebü'l-Hasan Burhâneddîn Ali, *el-Hidâye şerhu Bidâyeti'l-mübede'*, İstanbul: Kahraman Yayınları, 1986.
- Midilli, Muharrem, Klasik Osmanlı Hukukundaki Şer'-Örf Ayırımına Dair Modern Tartışmalar, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 12/23 (2014): 33-48.
- Müslim, Ebü'l-Hüseyin b. el-Haccâc, *Sahîhu Müslim*, Thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Kâhire: Dâru İhyâi'l-Kütübi'l-Arabiyye, 1374-1375.
- Nevevî, Yahya b. Şeref, *Ravzatü't-tâlibîn*, Thk. Âdil Ahmed Abdülmevcûd, Ali Muhammed Muavvez, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1992.

- Özaydın, Abdülkerim, Berkyaruk, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, V, 514-516.
- Öztürk, Mehmet, Hz. Ömer'in İçtihatlarının Fikhî İlkelerdeki Karşılığına Kısa Bakışlar, *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (2014), 75-103.
- Pırlanta, İsmail, Hz. Peygamber Döneminde Eğlence Hayatı, *Türkoloji Araştırmaları*, 10/1 (2015), 635-658.
- Sâbûnî, Muhammed Ali, *Ahkâmu'l-kurân*, Dımaşk: Mektebetü'l-Gazzâlî, 1981/1401.
- Sehnûn, Abdüsselâm b. Sa'îd, *el-Müdevvenetü'l-Kübrâ*, Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, t.y.
- Semerkindî, Ebû Bekr Alâeddin Muhammed, *Tuhfetü'l-Fukahâ*, Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1984.
- Serahsî, Şemsü'l-Eimme Muhammed b. Ahmed, *Usûlu's-Serahsî*, Beyrût: Dâru'l-Kitâbi'l-İlmiyye, 1414/1993.
- Serahsî, Şemsü'l-Eimme Muhammed b. Ahmed, *el-Mebsût*, Kâhire: Matbaatü's-Saâde, 1324-1331.
- Şabân, Zekiyüddîn Şabân, *İslam Hukuk İlminin Esasları*, Çev. İbrahim Kafi Dönmez, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2018.
- Şâfiî, Ebû Abdullah Muhammed b. İdrîs, *Kitâbü'l-Üm*, Beyrût: Dârü'l-Ma'rife, t.y.
- Şâfiî, Ebû Abdullah Muhammed b. İdrîs, *er-Risâle*, Thk. Ahmet Muhammed Şâkir, Beyrût: Dâru'l-Marife, t.y.
- Şâtübî, İbrahim b. Musa, *Muvâfakât fi usûli'l-fikh*, Beyrût: Dâru'l-Marife, t.y.
- Şehristânî, Tâceddîn Muhammed b. Abdülkerim, *el-Milel ve'n-Nihal*, Beyrut: Dâru'l-Marife, 1404.
- Tahânevî, Muhammed b. Âlâ, Mevsûatu Keşşâfu istilâhâtü'l-fünûn ve'l-ulûm, Thk. Ali Dahrûc, Beyrut: Mektebetu Lübnân, 1996.
- Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed, *Muhtasarü't-Tahâvî*, Thk. Ebü'l-Vefâ el-Efgânî, Kâhire: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1370.
- Tekin, Mustafa, Osmanlı'da Ulemadan Aydına Dönüşüm Süreci -Sosyolojik Bir Yaklaşım-, *Marife: Dini Araştırmalar Dergisi [Bilimsel Birikim]*, 4/1 (2004), 227-234
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre Tirmizî, *el-Câmiu's-Sahîh*, Thk. Ahmed Muhammed Şâkir, y.y., el-Mektebetü'l-İslâmiyye, t.y.
- Tosun, Öztekin, Ceza Hukukunda Tefsir Ve Yanlış Tefsir, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 28/1 (1962), 20-59.

Tûfî, Necmeddin, *Ta'yîn fî Şerhi'l-erbaîn*, Thk. Ahmed Hâc Muhammed Osman Beyrut, 1418/1998.

Yıldız, Hakkı Dursun, Ebû Müslim El-Horasânî, *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1992, X, 197-199.

Zemahşerî, Mahmud b. Ömer, *el-Keşşâf an hakâiki't-tenzîl*, Beyrût: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, t.y.

Zeylaî, Fahreddin Osman b. Ali, *Tebyînu'l-hakâik şerhu Kenzi'd-dekâik*, Bulak: Matbaatü'l-Kübra'l-Emîriyye, 1314.

İnternet Kaynakları

<https://kurul.diyaret.gov.tr/Duyuru-Detay/Duyurular/637/basin-actiklamasi>

<https://kurul.diyaret.gov.tr/Cevap-Ara/401/ticaret-veya-yatirim-amacli-alinan-tasinmaz-mallar-icin-zekât-vermek-gerekir-mi>.

Kitabe Yayınları: 64

**YAKIN DÖNEM
İSBÂT-I VÂCİB ÇALIŞMALARI**

Dr. Özkan TEKİN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSM Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 • (Sertifika No: 50732)

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-99510-6-5

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mahallesi Boyacılar Sokak No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Aclûnî, *Keşfu'l-hafâ ve müzillü'l-ilbâs*, Beyrut, 1985.
- Ahmed Nuri, *İsbât-ı Vâcib*, Yayına hazırlayan: Süleyman Akkuş, Hülya Terzioğlu, Endülüs Yayınları, İstanbul, 2018.
- Akarsu, Bedia, *Felsefe Terimler Sözlüğü*, Ankara, 1984.
- Albayrak, Sadık, "İzmirli İsmail Hakkı", *DİA*, c. 8, s. 506-507.
- Alper, Ömer Mahir, *Akı-Vahiy/ Felsefe-Din İlişkisi*, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 2000.
- Altaş, Eşref, *Fahreddin er-Râzî'nin İbn Sînâ Eleştirisi ve Yorumu*, İstanbul, 2009.
- Altıntaş, Ramazan, "Delil ve Delillendirme Yöntemleri", *Kelâm El Kitabı* (edt. Ş. Ali Düzgün). Ankara, 2016.
- Arıcı, Mustakim, *Fahreddin Râzî Sonrası Metafizik Düşünce: Kâtibî Örneği*, adıyla basılmıştır. Klasik Yayınları, İstanbul, 2015.
- Arslan, Hulusi, Bozkurt, Mustafa, *Sistematik Kelâm*, TDV Yayınları, Ankara, 2016.
- Atay, Hüseyin, *İbn Sînâ'da Varlık Nazariyesi*, Gelişim Yayınları, Ankara, 1983.
- Atay, Hüseyin, *Kur'an'a Göre İnanç Esasları*, Atay Yayınları, Ankara, 1998.
- Aydın, Mehmet, *Din Felsefesi*, İzmir, 1999.
- Aydın, Mithat, "Namık Kemâl'de Terakki ve Maarif Düşüncesi", *DTCF Dergisi*, sayı 53.2, 2013, s. 459.
- Baloğlu, Adnan Bülent, "İzmirli İsmail Hakkı'nın Yeni İlm-i Kelâm Anlayışı", *İzmirli İsmail Hakkı Sempozyum*, (24-25 Kasım 1995), Ankara, 1996.
- Bardakoğlu, Ali, "İsbât", *DİA*, İstanbul, 2000, c. 22, s. 492.
- Birinci, Ali, "İzmirli İsmail Hakkı", *DİA*, Ankara, 2001, c. 23, s. 533.
- Bolay, Süleyman Hayri, *Türkiye'de Ruhçu ve Maddecî Görüşün Mücadelesi*, İstanbul, 1967.

- Bulut, Zübeyir, “Hüsün ve Kubuh Meselesinin Ahlâk Teorilerine Temel Oluşturması Bakımından Analizi”, *Kelâm Araştırmaları Dergisi Journal of Kalâm Researches* [Kader-e-ISSN: 1309-2030] c.: 13, S.: 2 V.: 13, I.: 2 2015, s. 651-652.
- Bulut, Zübeyir, *Felsefi Kelâmda Umûr-i Âmme*, Fecr Yayınları, Ankara, 2017.
- Câhız, Ebu Osman Amr, *Kitâbü'd-Delâil ve'l-İ'tibâr ale'l-Halk ve't-Tedbîr*, Beyrut, 1988.
- Cebr, Semih vd., *Mevsûatü'l-mustalahâti'l-mantıkıyye (Hikmet-i İslâmi içinde)*, Beyrut, 1996.
- Cengiz, Yunus, “Ahlak ilmi ve Diğer İlimlerle İlişkisi”, *İslâm Ahlak Esasları ve Felsefesi* (edt. M. Demirkol), BİLAY, Ankara, 2018.
- Cürcânî, S. Şerif, *Şerhu'l-Mevâkıf*, çev. Ömer Türker, TYEKB Yayınları, İstanbul, 2015.
- Cürcânî, Seyyid Şerif, *Ta'rifât*, Beyrut, 1983.
- Çagırıcı, Mustafa, “İslâm'da Eğitim-Ahlâk Meseleleri ve Toplum Kalkınması”, *İslâm Üzerine Düşünceler*, TDV Yayınları.
- Çetinkaya, Bayram Ali, *İzmirli İsmail Hakkı Hayatı, Eserleri, Görüşleri, İnsan Yayınları*, İstanbul 2000.
- Çubukçu, İbrahim Ağâh, *İslâm Felsefesinde Allah'ın Varlığının Delilleri*, Ankara, 1967.
- Darwin, Charles, *Türlerin Kökeni*, çev. Orhan Tuncay, Gün Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- Demir, Osman, “Teselsül”, *DİA*, İstanbul, 2011, c. 40, s. 536-538.
- Demir, Osman, “Vicdan”, *DİA*, İstanbul, 2013, c. 43, s. 100-102.
- Demirkol, Murat, “Eş'arî Kelâmında İmkân Krizi”, *V. Uluslararası Şeyh Şa'ban-ı Velî Sempozyumu -Eş'arîlik-* (04-06 Mayıs 2018), Kastamonu, 2018, s. 292-305.
- Demirkol, Murat, “Kâtibî ve Tûsî'de Tanrı'nın Varlığını Zincirlemenin İptali Yoluyla İspatlama”, *Kelâm Araştırmaları*, 9:2 (2011), s. 92-130.
- Derin, Necmi, *Kemalpaşazâde ve Taşköprüzâde Risaleleri Bağlamında İslâm Düşüncesinde Zihnî Varlık Problemi*, İlahiyat Yayınları, Ankara, 2016.
- Descartes, René, *Meditasyonlar Metafizik Üzerine Düşünceler*, çev. Çiğdem Dürüşken, İstanbul, Alfa Yayınları, 2017.
- Duman, Ali, *İzmirli İsmail Hakkı: Hayatı, Eserleri Ve Fıkıh*, Bilimname XIV, 2008.
- Düzgün, Ş. Ali, *Varlık ve Bilgi*, Beyaz Kule Yayınları, Ankara, 2008.

- Ekici, M. Zeki, *II. Meşrutiyet Devri Fikir Adamı Şehbenderzâde Filibeli Ahmet Hilmi Hayatı ve Eserleri*, Doktora tezi, İstanbul 1997.
- Emiroğlu, İbrahim, *Klasik Mantığa Giriş*, Elis Yayınları, Ankara, 2017.
- Erdem, Engin, Ahmed Nuri: “İbn Sînâ'nın İsbât-ı Vâcib Yöntemi”, *Dini Araştırmalar*, Temmuz-Aralık 2011, Cilt: 14, Sayı: 39 s. 50- 69.
- Filibeli A. Hilmi, *Allah'ı İnkâr Mümkün mü?* Haz. Necip Taylan, İstanbul, 2015.
- Filibeli A. Hilmi, *Allah'ı İnkâr Mümkün müdür? Yahud Huzur-ı Fende Mesâlik-i Küfür*, Hikmet Matbaa-i İslâmiyesi, İstanbul, 1327.
- Filibeli A. Hilmi, *Asr-ı Hamidiye ve Âlem-i İslâm ve Senusiler*, İstanbul, 1325.
- Filibeli A. Hilmi, *Beşeriyetin Fahr-i Ebedisi Nebimizi Bilelim*, Hikmet, Kostantiniye, 1331.
- Filibeli A. Hilmi, *Huzur-ı Akl-ü Fende Maddîyyun Meslek-i Dalaleti*, Hikmet Matbaa-i İslâmiyesi, 1332.
- Filibeli A. Hilmi, *Huzur-ı Akl-ü Fende Maddîyyun Meslek-i Dalaleti, (İlim Karşısında Maddecilik)* Haz. Sadık Albayrak, İstanbul, 1974.
- Filibeli A. Hilmi, *İslâm Tarihi*, Sad: Hüseyin Rahmi Yananlı, Huzur Yayınevi, İstanbul, 2011.
- Filibeli A. Hilmi, *İslâm'ın İnanç Esasları (Üss-i İslâm)*, Ankara, 2012.
- Filibeli A. Hilmi, *Tarih-i İslâm*, Hikmet Matbaa-i İslâmiyesi, II. Cilt Konstantiniye, 1327.
- Filibeli A. Hilmi, *Yeni Akaid (Üss-i İslâm)*, Hikmet Matbaa-i İslâmiyesi, 1332.
- Flew, Antony, *Yanılmışım Tanrı Varmış*, Profil Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- Gazzâlî, Ebû Hâmid, *İhyâu ulûmi'd-dîn*, Temel Neşriyat, İstanbul, 1985.
- Gökberk, Macit, *Felsefe Tarihi*, Remzi Yayınları, İstanbul, 1980.
- Gölcük, Şerafeddin- Toprak, Süleyman, *Kelâm*, Tekin Kitabevi, Konya, 1996.
- Gölcük, Şerafeddin, *Kelâm Tarihi, İstanbul*, 2016.
- Görgün, Tahsin, “Mahiyet”, *DİA*, Ankara, 2003, s. 336-338.
- Güngör, Özcan vd., “Bilimsel Araştırma Aşamaları”, *Bilimsel Araştırma Süreçleri: Yöntem, Teknik ve Etiğe Giriş*, edt. Özcan Güngör, Grafiker Yayınları, Ankara, 2018
- Halil, Ali Nasuf, *Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi'nin Düşünce Hayatı*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2008.
- Hallaq, Wael, “Tanrı'nın Varlığı Konusunda İbn Teymiyye” (çev: H. Basri, Yel), *M.Ü.İ.F.D.*, 2007/1.

- Harpûtî, Abdullatif, *Tenkîhu'l-kelâm fi akâidi ehli'l-İslâm*, çev: İbrahim Özdemir, Fikret Karaman, TDV Yayınları, Elâzığ, 2000.
- Harpûtî, Abdüllatif, *Kelâm Tarihi*, sad: Muammer Esen, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2014.
- Harpûtî, Abdüllatif, *Tarih-i İlm-i Kelâm*, Necm-i İstikbal Matbaası, İstanbul, 1913.
- Harpûtî, Abdüllatif, *Tekmile-i Tenkîhu'l-kelâm*, Necm-i İstikbal Matbaası, İstanbul, 1330.
- Hillî, İbn Mutahhar, *Keşfü'l-murâd fi şerhi Tecdîdî'l-itikâd*, Müessesestü'l-a'lemî, Beyrut, 1988.
- İbn Haldun, *Mukadime*, çev. Zakir Kadiri Ugan, İstanbul, 1997.
- İbn Miskeveyh, *el-Fevzî'l-asğar*, el-Müessesestü'l-vataniyye, Tunus, 1987.
- İbn Rüşd, Ahmed İbn Muhammed, *Telhîsu ma Ba'det-Tabia, Metafizik Şerhi*, çev. Muhittin Macit, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- İbn Rüşd, *el-Keşf an menahici'l-edille fi akaidi'l-mille*, Beyrut, 1998.
- İbn Rüşd, *Tehâfüt't-Tehâfüt*, Beyrut, 2005.
- İbn Sînâ, *el-Mebde ve'l-meâd*, Tahran, 1984.
- İbn Sînâ, *en-Necât fi'l-hikme*, Beyrut, 1985.
- İbn Sînâ, *İşaretler ve Tembihler*, çev: Ali Dursoy vd., İstanbul, 2005.
- İbn Sînâ, *Metafizik-I/eş-Şifa*, çev: E. Demirli ve Ö. Türker, İstanbul, 2004.
- İbn Sînâ, *Metafizik-II/eş-Şifa*, çev: E. Demirli ve Ö. Türker, 2005.
- İbn Teymiyye, *Der'u Teâruzu'l-akl ve'n-nakl*, Beyrut, 1978.
- İbn Teymiyye, *Külliyât 1-9*, çev: komisyon, Tevhid Yayınları, İstanbul, 1987.
- İbn-i Kesîr, *Tefsîri'l-Kur'âni'l-Azîm*, Beyrut, 1969.
- İsfahânî, Rağıb, *el-Müfredât*, Kahire, 1970.
- İzmirli İsmail Hakkı, *Metafizik*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2012.
- İzmirli İsmail Hakkı, *Muhassal (Yeni Kelâm İlmine Giriş)*, Haz. Refik Ergin, Ötüken Neşriyat, 2014.
- İzmirli İsmail Hakkı, *Muhassalu'l Kelâm ve'l Hikme*, Evkaf-ı İslâmiye Matbaası, 1336.
- İzmirli İsmail Hakkı, *Mustasvife Sözlere mi? Tasavvufun Zaferleri mi Hak-
kın Zaferleri*, Evkaf-ı İslâmiye Matbaası, 1341.
- İzmirli İsmail Hakkı, *Yeni İlm-i Kelâm, I. Kitap*, Evkaf-ı İslâmiye Matbaası, İstanbul, 1339-1341 (TBMM Kütüphanesi, 1340-133).
- İzmirli İsmail Hakkı, *Yeni İlm-i Kelâm, II. Matbai amire İstanbul* 1340-1343.

- İzmirli, İsmail Hakkı, *Muhtasar-i Fenn-i Menâhic*, Bab-ı Âli, 1329.
- İzmirli, İsmail Hakkı, *Yeni İlm-i Kelâm*, sad: Sabri Hizmetli, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2013.
- Kant, Immanuel, *Pratik Aklın Eleştirisi*, çev: İonna Kuçuradi, Ankara, 2016.
- Kant, Immanuel, *Ahlâk Metafiziğinin Temellendirilmesi*, çev. İoanna Kuçuradi, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 6. Baskı, Ankara, 2015.
- Kant, Immanuel, *Arı Usun Eleştirisi*, çev. Aziz Yardımcı, İdea Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul, 1993.
- Karaman, Fikret, “Yeni Kelâm İlmi Düşüncesinin İnşası ve Abdüllatif Harpûti’nin Rolü”, *Kelâm İlminin Yeniden İnşasında Geleneğin Yeri Sempozyumu*, 13-15, Eylül, 2004.
- Kâtibî, Necmeddin, “Zorunlu Mevcudun İspatı Konusunda Nasîreddin Tûsî ile Necmeddin Kâtibî Arasında Geçen Müzakereler”, *Felsefe Mektupları* (Nasîreddin Tûsî), Fecr Yayınları, Ankara, 2014.
- Kâtibî, Necmeddin, “Mubâhasât beyne’t-Tûsî ve’l-Kâtibî”, *Ecvibetü’l-mesâilî’n-nasîriyye* (Nasîruddin Tûsî), edit: Abdullah Nurani, Tahran, 2005.
- Kâtibî, Necmeddin, *Hikmetü’l-ayn (Varlık hikmeti)*, çev: Salih Aydın, TYEKB. Yayınları, İstanbul, 2016.
- Kaya, M. Cüneyt, “Gazzâlî ve Âlemin Mükemmelliği: Leyse fi’l-İmkân’ın İbn Sînâcî Kökleri Üzerine”, *900. Vefat Yılında İmâm Gazzâlî*, İFAV Yayınları, İstanbul, 2012, s. 561-601.
- Kaya, M. Cüneyt, *Varlık ve İmkân*, İstanbul, 2011.
- Kaya, Veysel, “Fahrüddin Râzî’nin Sünni Eş‘arî Kelâmına Yöneltiltiği Eleştiriler”, *Marife*, yıl. 5, sayı. 3, Kış 2005, s. 249-250.
- Kemalpaşazâde, “Yaratmanın (Ca’l) Anlamının Açıklanması ve Mahiyetin Yaratmış (Mec‘ûl) Olup Olmadığının İncelenmesine Dair”, *Osmanlı Felsefesi Seçme Metinler*, hazırlayan: Ö. Mahir Alper, İstanbul, 2015, s. 169-197.
- Kılavuz, A. Saim, *Anahatlarıyla İslâm Akâidi ve Kelâm’a Giriş*, Ensar Yayınları, İstanbul, 1993.
- Kılıç, Recep, *Ahlâkın Dini Temeli*, TDV Yayınları, Ankara, 1992.
- Koçak, Ahmet, *Filibeli Ahmed Hilmi Hikmet Yazıları*, İnsan Yayınları, İstanbul, 2009.
- Kutluer, İlhan, “Gâiyyet”, *DİA*, Ankara, 1996, c.13, s. 292-295.
- Kutluer, İlhan, *İbn Sînâ Ontolojisinde Zorunlu Varlık*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2002.

- Leibniz, Gottfried Wilhelm, *Monadoloji- Metafizik Üzerine Konuşma*, çev. Atakan Altınörs, Bilge Kültür İstanbul, 2014.
- Macit, Muhittin, “Meşşâî Gelenekte Nedensellik”, *İslâmi İlimler Dergisi*, yıl 7, cilt 7, sayı 2, Güz 2012, s. 33-58.
- Mâtürîdî, Ebu Mansur, *Kitâbü't-Tevhîd*, İstanbul, 1979.
- Mehmet Salih Bey, *Kamus-i Osmani*, İstanbul, 1910.
- Montesquieu, *Kanunların Ruhunu Üzerine*, çev. Fehmi Baldaş, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 1998.
- Muzaffer, Muhammed Rıza, *el-Mantık*, Tahran, 1386.
- Ödemiş, Mehmet, *Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi'nin Kelâmî Çalışmaları*, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2004.
- Özcan, Azmi, “İslâmcılık”, *DİA*, c. 23, 2001.
- Özdemir, Metin, “Kelâmî İstidlâlin Problematikliği”, *C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sivas, 2001, V/2.
- Özdemir, Metin, *İslâm İnanç Esasları*, Bilimsel Araştırma Yayınları, Ankara, 2017.
- Özdemir, Metin, *Mu'tezile'nin Kur'an Müdafaası*, Fecr Yayınları, Ankara, 2011.
- Özdemir, Metin, *İslâm Düşüncesinde Kötülük Problemi*, İstanbul, 2014.
- Özervarlı, M. Sait, “İbn Teymiyye”, *DİA*, Ankara, 1999, c. 20, s. 405-413.
- Özervarlı, M. Sait, “İsbât-ı Vâcib”, *DİA*, İstanbul, 2000, c. 22, s. 495.
- Özervarlı, M. Sait, *İbn Teymiyye'nin Düşünce Metodolojisi ve Kelâmcılara Eleştirisi*, İsam Yayınları, İstanbul, 2008.
- Özervarlı, M. Sait, İzmirli İsmail Hakkı'nın Kelâm Problemleriyle İlgili Görüşleri, *İzmirli İsmail Hakkı Sempozyum (24-25 Kasım 1995)*, Ankara, 1996.
- Özervarlı, M. Sait, *Kelâmda Yenilik Arayışları*, İSAM Yayınları, İstanbul, 1998.
- Özmen, Ekrem, *Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi'de Tanrı Problemi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2006.
- Râzî, Fahreddin, *el-Muhassal, (Kelâma Giriş)* çev. Hüseyin Atay, Ankara, 1978.
- Râzî, Fahreddin, *el-Erbaîn fi usûli'd-din*, Kahire, 1986.
- Râzî, Fahreddin, *el-Mebâhisü'l-meşrikiyye* (nşr. M. el-Mu'tasım-Billâh el-Bağdâdî), Beyrut, 1990.

- Râzî, Fahreddin, *el-Mebâhisü'l-meşrikiyye*, İntişarat-ı Bidar, Kum, 1370.
- Râzî, Fahreddin, *Muhassalu efkâri'l-mütekaddimîn ve'l-müteahhürîn mine'l-ulemâi ve'l-hukemâi ve'l-mütekellimîn (Telhîsu'l-Muhassal* içinde), Beyrut 1985.
- Şahin, Hüseyin, “Tanrı’nın Varlığına Dair Modern Delillerden İnsancı İlke ve Hassas Ayar Delili”, *Artuklu Akademi: Mardin Artuklu Üniversitesi İlahiyat Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2014, cilt: I, sayı: 2, s. 57-81.
- Şahin, Hüseyin, *Tanrı’ya İspatta Klasik ve Çağdaş Teistik Delillerin Karşılaştırılması*, AÜSBE Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2014.
- Şaybak, Mehmet Sabır, *İslâm Felsefesinde Tanrı Kanıtlamaları ve İbn Teymiyye’nin Fıtrat Delili*, Yüzyüncü Yıl Üniversitesi SBE, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Van, 2013.
- Tabatabaî, Muhammed Hüseyin, *Nihâyeti'l-hikme*, Kum, 1394.
- Taylan, Necip, *Düşünce Tarihinde Tanrı Sorunu*, İstanbul, 1998.
- Akalın, Şükrü Halûk ve diğerleri, *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük*, Ankara, 2011
- Toktaş, Fatih, *İslâm Düşüncesinde Felsefe Eleştirileri*, İstanbul, 2004.
- Topaloğlu, Bekir, “Hudûs”, *DİA*, İstanbul, 1998, c. 18, s. 304-305.
- Topaloğlu, Bekir, “Hudûs”, *DİA*, İstanbul, 1998, c. 18, s. 304-309.
- Topaloğlu, Bekir, Çelebi, İlyas, *Kelâm Terimler Sözlüğü*, İstanbul, 2015.
- Topaloğlu, Bekir, *İslâm Kelâmcılarına ve Filozoflarına Göre Allah’ın Varlığı (İsbât-ı Vâcib)*, Ankara, 1983.
- Topaloğlu, Bekir, *Kelâm İlmine Giriş*, Ankara 2014.
- Turhan, Kasım, “İnâyet”, *DİA*, İstanbul, 2000, c. 22, s. 265.
- Tûsî, Nasîruddin, “Mubâhasât beyne’t-Tûsî ve’l-Kâtibî”, *Ecvibetü'l-mesâilî’n-nasîriyye* (Nasîruddin Tûsî), edit: Abdullah Nurani, Tahran, 2005.
- Tûsî, Nasîruddin, “Zorunlu Mevcudun İspatı Konusunda Nasîreddin Tûsî ile Necmeddin Kâtibî Arasında Geçen Müzakereler”, *Felsefe Mektupları*, Fecr Yayınları, Ankara, 2014.
- Tûsî, *Tecrîdü'l-itikâd*, thk. Muhammed Cevâd Hüseyinî Celâlî, Kum, 1407/1986.
- Türker, Ömer, *İbn Sînâ Felsefesinde Metafizik Bilginin İmkânı Sorunu*, İSAM Yayınları, İstanbul, 2010.
- Uçman, Abdullah, “Şehbenderzade”, *DİA*, Ankara, 2010, c. 38, s. 424-425.

Uludağ, Zekeriyya, *Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi ve Spiritüalizm*, Doktora Tezi, Erzurum 1991.

Yar, Erkan, “Abdüllatif Harpûtî ve Yeni Kelâm İlmi”, *F.Ü.İ.F.D.* 1997, sayı 2, s. 261.

Yavuz, Y. Şevki, “Kelâm”, *DİA*, Ankara, 2002, c. 25, s. 194-203.

Yazır, Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur’an Dili*, Eser Kitabevi, İstanbul, 1982.

Yılmaz, Ümmühan, *İzmirli İsmail Hakkı’nın Kelâm Anlayışında Aklın ve Naklin Yeri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütcü İmam Üniversitesi, SBE, Kahramanmaraş, 2010.

Yurdagür, Metin, “Harpûtî”, *DİA*, Ankara, 1997, c. 16, s. 235.

Kitabe Yayınları: 65

ARAPÇANIN LEHÇELERİNE GİRİŞ

Mehmet ŞAYIR

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör

Prof. Dr. Mehmet Hakkı SUÇIN

Redaktör

Selma Kaddafi KETENE

Mizanpaj ve Kapak

FCR

Kapak Resmi: (Goran_tek-en, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=125128066>).

Baskı ve Cilt

NY MATBAACILIK YAYINCILIK

KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.

Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-99510-7-2

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60

Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKLAR

- Abdulazîz, M. H. (2000). *Medħalun ila İlmi'l-Luġa*, Kahirê Dâru'l Fikri'l-
'Arabî.
- Akar, A. (2010). Lehçe oluşma şartları ve evreleri bakımından eski
Türkiye Türkçesi. *TÜBAR*, 28(15).
- Atavât N. A. (t.y.). *Eşeru'l-lehecâti'l-'arabiyyeti fî tevcîhi'l-m'ana'n-nahvî*.
Beyrut: Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye.
- Bedevî, S. M. (1973). *Mustevyât'ul-luġati'l-'arabiyyeti fî mişr bahsun fî
a'lakati'l-luġati bi'l-hadâra*. Kahirê Dâru'l-Mearif bi-Misr.
- Berekât, H. (1984). *El-muctemau'l-'arabiyyu'l-mu'âşir*, 1. Baskı, Beyrut:
Merkezu Dirâsâti'l-Luġati'l-Arabiyyeti.
- Davud M. *el-'Arabiyyetu'l-Muâ'sira*, [http://mohameddawood.com/ad-
min3800](http://mohameddawood.com/admin3800), et. 17/095/2023
- Demirci, K. (2014). *Türkoloji için dilbilim konular kavramlar teoriler*. An-
karâ Anı.
- Divânu Mecnûni Leyla (1979). thk. Abdussettâr Ahmed Ferrâc, Ka-
hire: Mektebetu Misr li't-Tiba'a.
- Düzgün, O. Ghareb, A. Alturki, Y. Ceylan, H. (2016). *Arapçanın Lehçe-
leri 1 Suriye, Filistin, Ürdün*, İstanbul: Akdem Yayınları.
- el-Cevherî, (1990). Araştıran: Ahmed Abdulġafur Attar, *es-Sihah
Tacu'l-Luġa ve Sihahu'l-Arabiyye*. (4. Baskı). Beyrut: Daru'l-İlm
li'l-Melayin.
- el-Kaffâs, K. A. (2019). *Tekellem halîcî kâmusu muġâraneti lehecaâti du-
veli'l-t-ta'avuni'l-halîcî*. Kuveyt.

el-Muttalibî, Ğ. F. (1994). *Fi'l-eşwâtu'l-luğawiyye-dirâsatun fi'eswâtî'l-med-di'l-'arabiyye*. Bağdat: el-Cumhuriyyetu'l-'İraqiyye, Wizaratu's-Şakâfeti we'l-'İlâm, Dairetu's-Şuuni's-Şakafiyyeti we'n-Neşr.

Enis, İ. (1965). *Fi'l-lehecât el-'arabiyye*. (8. Baskı). Kahirê Mektebetu'l-Anclu el Misriyye.

Enis, İ. (1975). *el-Eşwâtu'l-luğawiyye*, (5. Baskı). Kahirê Mektebetu'l-Anclu el-Misriyye.

es-Sa'dî, İ. (01/05/2014). <https://raseef22.net/article/1742> hel tesâelte yevmen a'ni'l-ihtilafâti beyne'l-lehecâtî'l-Arabiyye.

es-Samarraî, İbrahim Abbûd, et-Terâkîbu'n-naḥviyyeti fi'l-lehceti't-tihamiyyeti ve şilâtuhâ bi'l-'Arabiyyeti'l-fuşḥa, <http://www.abgadi.net/pdfs/iivvfxgs.pdf>.

Faruk K. ve İsmail A. (2018). *Kahire Arapçasını öğren*, Ankarâ Sonçağ. Goran_tek-en, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=125128066>

Hilâl, A. H. (2004). *el-'Arabiyyetu Ḥasaisuhâ we Simâtuhâ*, 5. Bask, Kahirê Mektebetu Vehbe.

İbn Fâris, A. (1979). *Mu'cemu meḳâyisi'l-luğa*, thk. Harun, A. M., Dâru'l-Fikr.

İbn Haldûn, (1956). *Mukaddime*, Beyrut: Dâr al-Kitâb al-Lubnânî.

İbn Manzûr, Muhammed b. Ali Ebu'l-Fadl Cemaluddin (1993). *Lisânu'l-'Arab*, 3. Baskı, Beyrut: Dâru Sâdir.

Kabbânî, N. (1972). *Ḳişṣatî ma'aş-i'r*, Londrâ Menşûrât Nizâr Kabbânî.

Kalecî, M. R. (1996). *Mu'cemu luğati'l-fukahâ*, 1. Baskı, Beyrut: Dâru'n-Nefâis.

Kur'ân-ı Kerîm.

- Liddicoat, M.J. Lennane, R. Abdul Rahim, İ. (1999). *Syrian colloquial Arabic: a functional course*. Avustralya.
- Louis, S. (2008). *Kallimni 'Arabi bishweesh*. Kahire - New York: The American University in Cairo Press.
- Sarı, M. A. (10.04.2023). "İMÂLE", TDV İslâm ansiklopedisi.
- Sebinatî, A. (2020). *Ammice Fasih Arapçanın Haşarı Çocuğu*, İstanbul: Muarrib.
- Sîbeveyh, Ebû Bişr b. 'Amr b. 'Usmân b. Kamber. (1982). *el-Kitâb*, (thk.) Abdusselam M. H., (2. Baskı). Kahire: Mektebetu'l-Hâncî.
- Suçın, M.S. (2012). *Dünden Bugüne Arapçanın Serüveni*. Ankara: Kurgan Edebiyat.
- Suçın, M.S. (2019). *Yalla Nişkî Şâmî*. Yayımlanmamış monograf.
- Şayır, M. (2020). *Mardin'de konuşulan Arapça lehçedeki "şi" morfeminin Kahire lehçesindeki "ş" son ekiyle karşılaştırılması*, (II. Uluslararası Dil, Düşünce ve Din Bilimleri Kongresi "Kavramlar ve Kuramlar, Mardin, 16-17-18 Nisan 2020), Ed. M. Nesim Doru - Kamuran Gökdağ.
- Şayır, M. (2019). İşkêliyyetu istiğdâmi hîvârâti mu'idde bi'l-luğatil-'arabiyyeti'l-mi'yâriyyeti li-ta'limi'l-kelâm bi'l-luğati'l-'arabiyyeti li-ğayri'n-nâtıkîne bihê kemahâratin luğaviyyetin. Eskiye, (38), 123-135. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eskiye/issue/43963/510861>.
- Şayır, M. (2019). إشكالية استخدام حوارات معدة باللغة العربية المعيارية لتعليم الكلام باللغة. Eskiye, (38), 123-135. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eskiye/issue/43963/510861>.
- Yüksel, A. (1998?). *Kahire Lehçesi*. Yayımlanmamış monograf.
- Zahrân, E. A. (2013). *el-Ma'na wâhid we'l-lehecâtu mute'addide*. (1. Baskı). Kahire Dârul-'Aleml-'Arabî.

Kitabe Yayınları: 66

KELÂM ve MANTIK

Editör

Dr. Özkan TEKİN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSM Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 • (Sertifika No: 50732)

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-99510-8-9

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mahallesi Boyacılar Sokak No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

Teori ile pratik arasındaki gerilimde, Ebu Reşîd en-Nîsâbüri öncesi Mu'tezilî âlimler, mucizeye zarar verir endişesiyle peygamber dışında birinden mucizenin veya diğer olağanüstü durumların meydana gelişini kabul etmezler. Çünkü Mu'tezile'ye göre mucize, nübüvveti bilmenin, nebiyi bilmenin tek yoludur. Buna göre peygamberliğini iddia edenin elinde o kişiye has olarak mucize meydana gelir. Öte yandan mucizenin varlığı, peygamberin iddiasının doğruluğunu gösterirken yokluğu, peygamberlik iddiasında bulunan kişinin yalancı olduğuna işaret eder.

Kaynakça

- Ardoğan, Recep, *Delillerden Temellere*, İstanbul,2014.
- Ardoğan, Recep, *Kelâm ve Felsefe Açısından Nübüvvet*, 2 bs., klm Yayınları, Kahramanmaraş 2021.
- el-Bağdâdi, Abdülkâhir, *Usuli'd-Din*, İstanbul,1928.
- Çınar, Bayram. « İbn Kemâl'in fî Hakîkati'l-Mucize Adlı Araştırmasının Sarfe Teorisi ile İlişkili Bir Değerlendirmesi.» *Kemalpaşazade felsefe-din-edebiyat araştırmaları I (2022)*, 241-260.
- Ebu Bekr İbn Fûrek, *Mücerradu Makâlâti's-Şeyh Ebî'l-Hasan el-Eş'arî* thk. Daniel Gimaret (Beirut: Dâru'l-Maşrık, 1987).
- Ebu Mansur el-Mâturîdî, *Kitâbu't-Tevhîd*, thk. Bekir Topaloğlu-Muhammed Aruçi (Daru Sadr-Mektebetu'l-İrşad, 2010).
- Ebu Osman Amr b Bahr Câhız, "Hucecû'n-nubuvve". *Resâilu'l-Câhız* thk. Abdüsselam Harun 4 Cilt (Kâhire: Mektebetu Hâncî, 1964), 3/ 259-261.
- Ebu Osman Amr b. Bahr Câhız, *Kitâbu'l-Hayevân* thk. Abdüsselâm Muhammed Hârûn (Kâhire: Mektebetu Mustafa, 1965).
- Ebu Reşîd en-Nîsâbüri, *Ziyâdâtu's-şerh* (nşr. Richard Carleton Martin, *A Mu'tazilite Treatise on Prophethood and Miracles Ph.D Theses içinde*) (New York: New York Üniversitesi, 1975).

- Ebû Tâlip Nâtık Bilhâk, *Ziyâdâtu şerhi'l-usûl (Basran Mutazilite Theology Abû Alî Muhammad b. Khallâd's Kitâb al-usûl and its reception: A Critical Edition of the Ziyadât Sharh al-usûl by the Zaydî Imam al-Nâtîq bi'l-Haqq Abu Tâlip Yahya b. Al-Husayn b. Harûn al-Buthânî (d. 424/1033) nşr. Camilla Adang-Wilferd Madelung-Sabine Schmidtke (Leiden- Boston: Brill, 2011).*
- Ebu'l-Kâsım el-Belhî El-Ka'bî, *Kitâbu'l-Makâlât ve meahu uyûnu'l-mesâil ve'l-cevâbât* thk. Hüseyin Hansu vd. (İstanbul: Kuramer- Amman: Dârü'l-Feth, 2018).
- el Hâmedânî Kâdî Abdulcebbar, *Şerhu'l-Usûli'l-Hamse* çev. İlyas Çelebi 2 Cilt (Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2013).
- el-Hâmedânî Kâdî Abdülcebbar, *Şerhu'l-Usûli'l-Hamse*, Mektebetü'l-Vehbe, Kahire, 1996.
- el-Hâmedânî Kâdî Abdulcabbâr, *el-Muğnî*, thk. Mustafa Hilmî, Ebu'l-Vefâ el-Gânimî. 20 Cilt. (Mektebetü'n-Nahdâ, 1962).
- el-Hâmedânî Kâdî Abdülcebbar, *Tesbîtü Delâilü'n-Nübüvve* thk. Abdülkerim Osman, (Beirut: Dârü'l-Arabiyye, , t.y.).
- Hâkim El-Cüşemî, *Uyûni'l-mesâ'il fi'l-usûl* thk. Ramazan Yıldırım (Dârü'l-İhsân, 2018).
- Hâlil İbrahim Erdoğan, "Câhız ve Sarfe Teorisine Farklı Bir Bakış". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2/4 (2013), 77-96.
- İbn Manzûr, Lisânü'l-Arab, Dârü's-sadr, Beyrut: ty.
- İpek, Mikail. "Mu'tezile'nin Mucize Anlayışı ve Nazzâm'ın Sarfe Teorisi Bağlamında Genel Bir Değerlendirme", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8/2 (Eylül 2021), 134-155.
- Josef Van Ess, "Mu'tazilah", *The Encyclopedia of Religion* ed. Mircea Eliade, 16 Cilt (New York: Macmillan Publishing Company, 1987).

- Meliha Bilge, “Ebû İshak İbrâhim b. Seyyâr en-Nazzâm’ın Mûcize Anlayışı: Nazzâm’ın Tabiat Teorisi Çerçevesinde Bir İnceleme”, *Kader* 18/2 (2020): 587-616.
- Osman Aydın, *İslam Düşüncesinde Akalîleşme Süreci “Mutezile-nin Oluşumu ve Ebu’l-Huzeyl Allaf”* (Ankara Okulu Yayınları, 2001).
- Richard C. Martin, *A Mu’tazilite Treatise on Prophethood and Miracles* (New York: New York Üniversitesi, 1975).
- Rüknüddîn Mahmûd b Muhammed el-Harezmi İbnu’l-Melâhimî, *Kitâbu’l-fâik fî usûli’l-dîn* nşr. Wilferd Madelung – Martin McDermont (Iranian Institute of Philosophy – Institute of Islamic Studies, Free University of Berlin, 1386).
- Takiyyüddîn Muhtar b. Mahmûd en-Necrânî, *el-Kâmil fi’l-istikâ fî mâ belegana min kelâmi’l-kudemâ*, thk. Seyyid Muhammed eş-Şâhid (Kâhire: Meclisü’l-a’la li’ş-şuûni’l-İslâmiyye, 1999).
- Tekin, Özkan. *Allah’ın Varlığının Delilleri -Yeni İlm-i Kelâmda İsbât-ı Vâcib-*. Ankara: Fecr Yayınları, 2020.
- Yaşar, Yahya. *Kur’an’ın Bütünlüğü bağlamında Kur’an Kıssalarında Peygamberlerin ismeti* Ankara: Fecr Yayıncılık, 2020.
- Yaşar, Yahya. Mekkeli Müşriklerin Hz. Peygamber’den Kur’an Dışında Mucize Taleplerine Cevabi Ayetlerin Tahlili, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16/27 (2016), 135-182.
- Yusuf Şevki Yavuz, “Sarfe”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 36/ 140-141.

Çalışma sonunda, Devvânî'nin isbât-ı vâcib tartışmalarında Tûsî kadar iz bıraktığı, hatta ondan farklı olarak ilgili risaleleri üzerine şerh ve haşiye yazılması ayrıcalığına kavuştuğu tespit edilmiştir. Onun herhangi bir düşünüre önyargılı olarak taraf-tar veya muhalif tavrı göstermediği, görüşleri ilmî objektiflikle inceleyip tartıştığı görülmüştür. Netice olarak, Devvânî'nin konuyla ilgili görüşlerini araştırmanın, seleflerinin çalışmalardan ve sonraki düşünürlerce ortaya konulan görüşlerden bağımsız olarak incelenemeyeceğini söyleyebiliriz. Eserleri üzerine birçok haşiye yazılmış, daha hayatta iken çağdaşı Sadreddin Şirâzî Deşteki ile karşılıklı üçer tane Tecrid Haşiyesi yazmış bir âlim olarak onun eserlerinin derinlemesine ve mukayeseli olarak çalışılmayı hak ettiğini söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Arslan, Mehmet Fatih. “Mâzîdeki Âtiden Âtideki Mâziye İlliyyet Kavramı Çerçevesinde Celâleddin Devvânî'nin Zorunlu Varlığı İspatta Kullandığı Yöntemler.” ed. Hatice Toksöz. *İsbât-ı Vâcib Tartışmaları Celâleddin Devvânî Yorumu, Kaynakları ve Günümüze Yansımaları*. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Bdaiwi. Ahab. “Jalal al-Dîn Davani on Establishing the Existence of the Necessary Being”. *The Empires of the Near East and Inida: Source Studies of the Safavid, Ottoman and Mughal Literate Communities* içinde, ed. Hani Khafipour, 319-322. Newyork: Columbia University Press, 2019.
- Beşikci, Mehmet Necmettin. *Celâleddin Devvânî'de İsbât-ı Vâcib Tartışmaları: Teselsülün İptali Örneği*. Yüksek Lisans tezi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. “Hâşiyetü't-Tecrîd”, *Tesdîdü'l-Kavâid fi Şerhi Tecrîdü'l-Akâid ve maahu Hâşiyetü't-Tecrîd* içinde. tah.

- Eşref Altaş vd. 3 cilt. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2020.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. *Hâşiye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn*. Kazan: Şerif Can ve Hasan Can Matbaası, 1319/1901.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. *Şerhu'l-Mevâkıf*. çev. Ömer Türker. İstanbul: TYEKB Yayınları, 2015.
- Demirkol, Murat. "Necmeddin Kâtibî ve Nasîreddin Tûsî'nin İsbât-ı Vâcib Konusundaki Analiz ve Değerlendirmeleri". ed. Hatice Toksöz. *İsbât-ı Vâcib Tartışmaları Celâleddin Devvânî Yorumu, Kaynakları ve Günümüze Yansımaları*. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Devvânî, Celaleddin. "Hâşiyetü't-Tecrîd". Ali Kuşçu, *Şerhu Tecrîdi'l-Akâid*'in dipnotunda. Kum: İntişarat-ı Râid, 1393.
- Devvânî, Celâleddin. "Risâletü İsbâti'l-Vâcib el-Cedîde". *Seb'ü Resâil*. Nşr. Seyyid Ahmed Teviserkânî. Tahran: Merkez-i Neşr-i Miras-ı Mektûb, 2002.
- Devvânî, Celaleddin. "Risâletü İsbâti'l-Vâcib". *Mecmûu Selâsi Resâil li'l-Eimme el-Urmevî ve'l-Kâtibî ve'd-Devvânî*. Tah. Muhammed Ekrem Ebu Ğuş. Ürdün: Dâru'n-nûr el-mübîn li'd-dirâsât ve'n-neşr, 2013.
- İbn Mübarekşah. *Şerhu Hikmeti'l-Ayn*. Kazan: Şerif Can ve Hasan Can Matbaası, 1319/1901.
- Kaş, Murat. "Devvânî'nin Kaynağı Olarak Seyyid Şerif Cürcânî'de İsbât-ı Vâcib Problemi". ed. Hatice Toksöz. *İsbât-ı Vâcib Tartışmaları Celâleddin Devvânî Yorumu, Kaynakları ve Günümüze Yansımaları*. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Kâtibî, Necmeddin. "Münâkaşâtü Necmiddin el-Kâtibî li Ta'lîkâti Nasîriddin et-Tûsî, Mübâhasât beyne'Tûsî ve'l-Kâtibî". *Ecvibetü'l-Mesâili'n-Nasîriyye*. ed. Abdullah Nurânî. Tahran: Pejûheşgâh-i Ulûm-i İnsanî ve Mütalaât-i Ferhengî, 2005.
- Kâtibî, Necmeddin. "Risâle fî İsbâti Vâcibi'l-vucûd, Mübâhasât beyne'Tûsî ve'l-Kâtibî". *Ecvibetü'l-Mesâili'n-Nasîriyye*. ed.

Abdullah Nurânî. Tahran: Pejûheşgâh-i Ulûm-i İnsanî ve Mütalaât-i Ferhengî, 2005.

Kuçük, Mehmet Tayfun. “Tûsî ve Kâtibî'nin İsbât-ı Vâcib Tartışması”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, 2020.

Râzî, Fahreddin. *Metafizik (el-Metâlibü'l-Âliye mine'l-İlmi'l-Îlâhî)*. çev. Ekrem Demirli vd. İstanbul: Fikriyat Yayınevi, 2022.

Toksöz, Hatice- Özgür, Ümran. “Hüseyin b. Hasan el-Hüseyinî el-Halhâlî'nin Risâle fi İsbâti'l-vâcib Alı Eserinin Tahkik ve Tahlili”. 377-457. *Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi*, 5/1 (Haziran 2022).

Toksöz, Hatice. “Celâleddin Devvânî'nin İsbât-ı Vâcib Meselesine Katkısı”. ed. Hatice Toksöz. *İsbât-ı Vâcib Tartışmaları Celâleddin Devvânî Yorumu, Kaynakları ve Günümüze Yansımaları*. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.

Toksöz, Hatice. “Celâleddin ed-Devvânî'nin XVIII. Yüzyıldaki İzdüşümü: Muhammed b. Ahmed et-Tarsûsî'nin Hâşiye 'alâ Risâleti İsbâti'l-vâcib Adlı Eseri Üzerine Bir Değerlendirme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 48 (2022), 4-38.

Toksöz, Hatice. “Devvânî Şârihi Muhyiddîn Muhammed el-Karabâğî'nin Şerhu İsbâti'l-Vâcib Adlı Eserinin Serencamı”. 843-864. *İslamî Araştırmalar Dergisi*. 2022:33(3).

Toksöz, Hatice. “Risâletü İsbâti'l-Vâcibi'l-Cedîde”. 620-644. *Din Felsefesi Açısından Meşşâf Gelen-Ek-i IV*. Der. Recep Alpyağıl. İstanbul: İz Yayıncılık, 2019.

Toksöz, Hatice. *Celâleddin Devvânî Düşüncesinde Tanrı -İsbât-ı Vâcib Risaleleri ve Şerhleri Çerçevesinde-*. Ankara: Kitabe Yayınları, 2022.

Tûsî, Nasîreddin. “et-Ta'likât alâ Mebâhısi Risâleti'l-Kâtibî, Mübâhasât beyne'Tûsî ve'l-Kâtibî”. *Ecvibetü'l-Mesâilî'n-Nasf-riyye*. ed. Abdullah Nurânî. Tahran: Pejûheşgâh-i Ulûm-i İnsanî ve Mütalaât-i Ferhengî, 2005.

Tûsî, Nasîreddin. “Nakdü Nasîriddin et-Tûsî alâ Münâkaşâti'l-Kâtibî, Mübâhasât beyne’Tûsî ve’l-Kâtibî”. *Ecvibe-tü'l-Mesâli’n-Nasîriyye*. ed. Abdullah Nurânî. Tahran: Pejûheşgâh-i Ulûm-i İnsanî ve Mütalaât-i Ferhengî, 2005.

Kaynakça

- Albayrak, Ali. “Eş’ari Teolojinin Sosyo-Kültürel Arkaplamı”. V. *Uluslararası Şeyh Şa’ban-ı Velî Sempozyumu -Eş’arîlik-*. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Yayınları, 2018, s. 398-405.
- Alper, Hülya. *İmanın Psikolojik Yapısı*. İstanbul: Rağbet Yayınları 2007.
- Aydın, Osman. *Akılcı Din Söylemi Farklı Yönleriyle Mu’tezile Ekolü*. Çorum: Hitit Kitap 2010.
- Bayram, Encümen. *Dilde Firavunculuk ve Selâme Mûsa*. Ankara: İlahiyât Yayınları, 2022.
- Buhârî, Muhammed b. İsmâil. *el-Câmiu’s-Sahîh*. Beyrut, 1992.
- Demirkol, Murat. “İbn Sînâ ve Tûsî’ye Göre Tanrı’nın Bilgisi”. *Eskiye: Anadolu İlahiyat Akademisi Araştırma Dergisi*. (2016), sayı: 32, s. 29-54.
- Fığlalı, Ethem Ruhi. *Günümüz İslam Mezhepleri*. İzmir: İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları, 2014.
- Güler, İlhami. *İman-Ahlâk İlişkisi*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2016.
- Izutsu, Toshihiko. *İslam Düşüncesinde İman Kavramı*. çev. Selahaddin Ayaz, İstanbul: Pınar Yayınları, 2000.
- İbn-i Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezid el-Kazvînî. *es-Sünen*. Kâhire tz.
- Kalaycı, Mehmet. *Ehl-i Sünnetin Reislerinden İmâm-ı Eş’arî ve Eş’arîlik*, Ankara: Anadolu Yayınları, 2019.
- Kara, Mustafa. “Ceride-i Süfiyye”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV. Yayınları, 1993, Cilt: 7, s. 410.
- Kara, Mustafa. “Cumhuriyet Öncesi Tasavvufî Yayın Organları ve Cemiyetler”. *Fikir ve Sanatta Hareket*. Ekim 1979, Cilt: 8, s. 16-23.
- Karaağaç, Hilmi. “İtikâdî Mezheplerde İman-İslam İlişkisi”. *Gümmüşane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 2012, Cilt: 1, Sayı: 2, s. 103-120.

- Kaşıkçı, Atilla. *Bütün Yönleriyle Ceride-i Sufiyye (inceleme-dizin)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.
- Koloğlu, Orhan. *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Basın*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1994.
- Kutlu, Sönmez. "Bilinen ve Bilinmeyen Yönleriyle İmam Mâturîdî". *İmam Mâturîdî ve Mâturîdîlik*. haz. Sönmez Kutlu, Ankara: Otto Yayınları 2017, s. 25-66.
- Müslim b. Haccâc, *el-Câmiu's-Sahîh*. Kâhire, 1349.
- Özer, Ekrem. *Osmanlı'da Tekke ve Tarikat İslahâtı -II. Mahmud Dönemi ve Sonrası-*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.
- Sarıkaya, Mehmet Saffet. "Maturîdî'nin Din Anlayışında Hoşgörü". *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları*. (2010), Cilt: III, Sayı: 2, s. 145-164.
- Sözen, Kemal. "İbn Rüşd'e Göre Hz. Peygamberin Nübüvvetinin İspatı". *IV. Kutlu Doğum Sempozyumu: Tebliğler*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları 2002. s. 69-85.
- Tarik, Ramazan. "Cumhuriyet Öncesi Tasavvuf Muhtevalı Dergilerden Ceride-i Sûfiyye'de Fırka-i Nâciye ve Fırak-ı Dâlle ile İlgili Yazılar". *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*. 2020, Cilt: XII, Sayı: 26, s. 1-20.
- Teber, Hatice. *Kur'ân-ı Kerîm'de Akıl ve Kalp Kavramları*, Ankara: İlâhiyât Yayınları, 2021.
- Teber, Ömer Faruk. "Celâleddin Devvânî'nin İsbât-ı Vâcib Çalışmalarına Katkısı", *Uluslararası 14. ve 15. Yüzyıl İslam Düşüncesinde Felsefe, Kelâm ve Tasavvuf Sempozyumu Bildirileri -I-*, 2020, Cilt: I, s. 500-509.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ. *es-Sünen*. İstanbul, 1992.
- Toksöz, Hatice. "15. Yüzyıl İslam Düşünürü Celâleddin ed-Devvânî'nin İsbât-ı Vâcib Risaleleri ve Etkileri", *Uluslararası 14. ve 15. Yüzyıl İslam Düşüncesinde Felsefe, Kelâm ve Tasavvuf Sempozyumu Bildirileri -I-*, 2020, Cilt: I, s. 488-499.

Toprak, Zafer. “Fikir Dergiciliğinin Yüz Yılı”. *Türkiye’de Dergiler- Ansiklopediler (1849-1984)*. İstanbul: Gelişim Yayınları, 1984, 13-54.

Turgut, Ali Kürşat. *İbn Nefîs’te İnsanun Zihinsel Tekâmülü*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2014.

Varlık, Bülent. “Tanzîmât ve Meşrutiyet Dergileri”. *Tanzîmâtta Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*. İstanbul: İletişim Yayınları 1985, Cilt: 1, s. 112-125.

Yılmaz, Sabri. *Kelâmda Te’vil Sorunu*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2019.

şeyler ikinci makullerdir ve bunlar mantığın konusu olur. Metafiziğin konusunun hariçle bağlantısı varsa da onun konusu hariç bütünü itibarlardan soyutlanmış olarak mevcut olması bakımından mevcuttur. Mantığın konusu ise hariçle ittisafı olmayan ikinci akledilirlerdir. Buna göre mantık ve metafiziğin konuları hariçle bağlantısı olmayan şeylerdir.

Metafizik gerçek varlığın ilmi ve varlık olarak varlığın ilmidir. Bu anlamda mantık gerçek varlığın ilmi değildir. Fakat Hamdi Ragıp Atademir'in dediği gibi varlığın kanunları düşüncenin de kanunları olduğundan varlık kanunları ile düşünce kanunlarının bu özdeşleştirilmeleri sonucunda mantık fizik ötesi veya ontolojik karakterine bürünerek objektif hakikatin bilgisi ve aklî varlıkların bilgisi olmaktadır. Bu şekilde mantık ilmin aleti olmakla kalmıyor ilmin kendisini de konu olarak alıyor. Zihnin doğru bir şekilde çalışmasını sağlayan kurallar koyan mantık, realitenin kanunlarını yalnızca ortaya çıkaran veya onları ispat eden metafizikten ayrı bir disiplindir. Var olması bakımından varlığı bilen zihni hata ve yanlıştan korumak gerekir. Bunun için de varlığın kanunlarını bilmek gerekir. Bu şekilde Aristoteles'e göre mantık da bir açıdan hareket noktasını metafizikten almak zorundadır.

Kaynakça

- Atademir, Hamdi Ragıp, *Aristo'nun Mantık ve İlim Anlayışı*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları: 124: Ankara 1974.
- Aristo, "*Organon I Kategoriyalar*", Çev. Hamdi Ragıp Atademir, 2. Baskı, Milli eğitim Basımevi, Ankara 1963.
- Akkanat, Hasan, "İbn Sînâ'nın Aklî Bilimlerin Bölümleri Adlı Risalesinin Çeviri ve İncelemesi", *Dini Araştırmalar*, Mayıs-Ağustos 2008, Cilt:11.
- Cafer Ali Yasin, *Fârâbî fî Hudûdihi ve Rusûmihi*, 1. Baskı-1985.
- Doğan, Servet, *İslam düşüncesinde Hikmet*, Fecr Yayınları Ankara 2021.

- Fârâbî, *et-Tavtie*, (*El-Mantık inde'l-Fârâbî*, içinde), Tahkik Refik el-Acem, Dâru'l-Meşrik: Beyrut 1986.
- Fârâbî, *Harfler Kitabı*, Çev: Ömer Türker, Litera Yayıncılık, İstanbul 2008.
- Fârâbî, *İhsâu'l-Ulum*, Takdim, Şerh ve Tasnif: Dr. Ali Bumelham, Dar ve Mektebeti'l-Hilâl, Birinci Baskı 1996.
- Fârâbî *el-Elfâzul-musta'mele fi'l-mantık*, Tahkik: Muhsin Mehdî, 2. Baskı, Daru'l-Meşrik 1986-Beyrut.
- Fârâbî, *Risâletu et-tenbîh ala sebîl es-sa'de*, Tahkik ve Araştırma: Sehban Halifat, Ürdün Üniversitesi Yayınları 1. Baskı, Umman-1987.
- İbn Sînâ, *Dânişnâme-i Alâf*, Çev. Murat Demirkol, Türkiye Yazma Eserleri Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2013.
- İbn Sînâ, *Kitabu'ş-Şifa Mantiğa Giriş*, Çev: Ömer Türker, Litera Yayıncılık, İstanbul-2013.
- İbn Sînâ, *Metafizik İlâhiyât-ı Şifâ*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları:103, İstanbul 2011.
- İbn Sînâ, *Uyûnu'l-Hikme*, tahkik: Abdurrahman Bedevî, Daru'l-Kalem Beyrut 1980, 2. Baskı.
- İlhan Kutluer, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 29. Cilt.
- Kaya, Mahmut, *Felsefe-i Ūlâ*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 12. Cilt.
- Kaya, M. Cüneyt, "*İbn Sînâ'nın Kitâbu aksâmi'l-hikme ve tafsîlihâ*: Tahkik ve Tercüme", Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi 3/1 (Haziran: June 220).
- Mahir Abdülkadir, *Muhâdarât fi'l-Mantık*, Daru'l-Marifeti'l-Câmiyyeti, 1. Cilt.
- Şahin, Ali Rıza, *Zeynuddin el-Keşşî'nin Hadâiku'l-Hakâik Adlı Eserinin Mantık Bölümünün Tasavvurat Kısımının, Tahkiki, Tercümesi ve Değerlendirmesi*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilimdalı (Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2017.

Kitabe Yayınları: 67

SIHHAT VE YORUM AÇISINDAN
İSMAIL ANKARAVÎ'NİN ŞERHU'L-EHÂDÎSİ'L-ERBA'ÎNİ
-KADIZÂDELİLERE HADİSLERLE REDDİYE-

Halil İbrahim DOĞAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-625-99510-9-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

BİBLİYOGRAFYA

- 'Abd b. Humeyd, Ebû Muhammed el-Kissî. *el-Müntehab min Müsnedi 'Abd b. Humeyd*. 2 Cilt. Riyad: Dâru Belensiye, 2002.
- Abdel-Maksoud, Belal. *İbnü'l-Fariz ve İsmail Ankaravî'nin Kaside-i Hamriyye Şerhi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2000.
- 'Abdullah b. el-Mübârek, Ebû 'Abdurrahman b. Vâzih el-Mervezî. *Kitâbu'l-Cihâd*. thk. Nezîh Hammâd. Cidde: Dâru'l-Matbû'ati'l-Hadîsiyye, 1972.
- 'Abdurrezzâk b. Hemmâm, Ebû Bekir es-San'ânî. *el-Musannef*-Ma'mer b. Râşid'in *el-Câmi'î* ile birlikte-. thk. Habîburrahman el-A'zamî. 12 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 1983.
- 'Abdüllatîf, Muhammed 'Amr. *Tebyîdu's-sahîfe bi-usûli'l-ehâdisi'd-da'îfe*. 2 Cilt. Kahire: Mektebetü İhyâi't-Türâsi'l-İslâmiyye, 1410.
- 'Aclûnî, Ebû'l-Fidâ' İsmâ'îl b. Muhammed. *Keşfu'l-hafâ' ve müzîlû'l-ilbâs 'amma'stehere mine'l-ehâdis 'alâ elsineti'n-nâs*. thk. 'Abdulhamîd b. Ahmed b. Yûsuf b. Hindâvî. 2 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-'Asriyye, 2000.
- Ahmed b. Hanbel, Ebû 'Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî. *Kitâbu'z-Zühd*. thk. Muhammed 'Abdüsselâm Şâhîn. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım., 1999.
- Ahmed b. Hanbel, Ebû 'Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî. *Müsnedü'l-İmâm Ahmed b. Hanbel*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût vd. 52 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1996.
- Ahmed Dede, Sahîh. *Mevlevîlerin Tarihi -Mecmû'atü't-tevârîhi'l-Mevleviyye-*. haz. Cem Zorlu. İstanbul: İnsan Yayınları, 2011.
- Akbaş, Mustafa Yasin. "Mesabihu's-Sunne Şerh Literatürü". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 63/1 (2022), 33-80.
- Akdağ, Rabia. İsmâîl Rûsûhî-yi Ankaravî Şerh-i Mesnevî (Mecmû'atu'l-Letâyif ve matmûratu'l-Ma'ârif) (III. cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük). Niğde: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.
- Akdoğan, Bayram. "Hüccetü's-Semâ' Adlı Mûsikî Risâlesi ve Ankaravî İsmail b. Ahmed'in Mûsikî Anlayışı". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 35 (1996), 477-505.
- Akkaya, Veysel. "Muhyiddin İbnü'l-Arabî'de Arş Tasavvuru ve İstivâ Meselesi". *The Journal of Academic Social Science Studies* 33 (2015), 378-392.
- Akpınar, Muhammet Raşit. *Kadızedeliler ve Sivâsîler Tartışması*. Ankara: Fecr Yayınları, 2019.
- Akyüz, Hüseyin. "İnsanları Hayra Yönlendirme ve Bid'atlerden Sakındırma". *Hadis-1*. ed. Hüseyin Akyüz. 93-122. Ankara: Bilay Yayınları, 2020.
- 'Alî el-Kârî, Ebû'l-Hasen 'Alî b. Sultan Muhammed. *el-Esrârü'l-merfû'a fî ahbârî'l-mevzû'a el-ma'rûf bi'l-Mevzû'âtü'l-kübrâ*. thk. Muhammed Lütî es-Sabbâğ. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 2. Basım., 1982.
- 'Alî el-Kârî, Ebû'l-Hasen 'Alî b. Sultan Muhammed. *el-Masnû' fî ma'rifeti'l-hadîsi'l-mevzû'*. thk. 'Abdulfettâh Ebû Gudde. Beyrut: Dâru'l-Beşâ'iri'l-İslâmiyye, 1994.
- 'Alî el-Kârî, Ebû'l-Hasen Nüreddîn b. Sultân. *Mirkâtu'l-mefâtih şerhu Mişkâti'l-Mesâbîh*. 9 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2002.

- Altuntaş, Kamil. *Kadıızâdeliler -Ham Yobaz ve Kaba Softalığa Hususi Bir Örneklik-*. Ankara: Seriyeye Yayınevi, 2022.
- Altuntaş, Mustafa Celil. "Osmanlı Hadis Eğitiminde Meşâriku'l-Envâr". *Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası: İstanbul'un Fethinden Süleymaniye Medreselerinin Kuruluşuna Kadar*. ed. Ömer Mahir Alper-Müstakim Arıcı. 147-178. İstanbul: Klasik Yayınları, 2015.
- Altuntaş, Mustafa Celil. "Suyûfî'nin el-Câmi'u's-Sağîr'inin Osmanlı Hadis Eğitimindeki Yeri". *Sahn-ı Semân'dan Dârulfunûn'a Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası (Âlimler, Müesseseler ve Fikrî Eserler)*. ed. Hidayet Aydar-Ali Fikri Yavuz. 341-365. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2017.
- Âlûsî, Ebû's-Senâ' Mahmûd b. 'Abdullah el-Hüseynî. *Rûhu'l-me'ânî fi tefsiri'l-Kur'ânî'l-'azîm ve's-seb'î'l-mesânî*. thk. 'Alî 'Abdülbârî 'Atiyye. 16 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-'İlmiyye, 1415.
- Âlûsî, Ebû's-Senâ' Mahmûd b. 'Abdullah el-Hüseynî. *Rûhu'l-me'ânî fi tefsiri'l-Kur'ânî'l-'azîm ve's-seb'î'l-mesânî*. thk. Mâhir Habbûş vd. 30 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1. Basım., 2015.
- Alzyout, Hassan. *Kaside-i Münferice ve İsmail Ankaravî'nun Hikem-i Münderice fi Şerhi'l-Münferice'si*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013.
- Ambrosio, Alberto Fabio. *Bir Mevlevinin Hayatı: 17. Yüzyılda Sufilik Öğretisi ve Ayinleri*. çev. Ayşe Meral. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2012.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Câmi'u'l-âyât*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Mihrişah Sultan, 181, 2b-234a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Cenâhu'l-ervâh*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 2558, 1b-65a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Derecâtü's-sâlikîn*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 2674, 1b-120b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *el-Hikemü'l-münderice fi şerhi'l-Münferice*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Nafiz Paşa, 988, 1b-46a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *el-Makâsıdu'l-'aliyye fi şerhi't-Tâ'iyye*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 3422, 1b-268b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Fâtihu'l-ebîyât*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Beşir Ağa, 347, 71b-95a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Fütûhât-ı 'ayniyye -Dört Kitabın Manası: Fâtıha Sûresi-*. haz. Semih Ceyhan. İstanbul: Hayy Kitap, 2014.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Gerçeklerin Özü -İbnü'l-'Arabî'nin Nakşü'l-Füsûs ile birlikte-*. haz. Ayhan Yıldırım. İstanbul: Ataç Yayınları, 2005.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Hall-i müşkilât-i Mesnevî*. İstanbul: Beyazıt Kütüphanesi, Veliyyüddin Efendi, 1672, 1b-86b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Hüccetü's-semâ'*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Pertev Paşa, 255 M, 171b-197b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *İzâhu'l-hikem*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Şehit Ali Paşa, 1747, 1b-43b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Keffu'l-lisân 'an hükmi'd-duhân*. İstanbul: Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Mehmet Reşat, 190, 1b-6a.

- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Kitâbu Simâti'l-Mûkinîn*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 2638, 1b-11b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Mebde ve me'âd*. Ankara: Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 3981/2, 41b-62a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Mecmû'atu'l-letâif ve matmûrati'l-ma'ârif -Şerh-i Mesnevî-*. 7 Cilt. İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1289.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Mesnevî'nin Surri -Dîbâce ve İlk 18 Beyit Şerhi-*. haz. Semih Ceyhan-Mustafa Topatan. İstanbul: Hayy Kitap, 2008.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Mevlevîlik ve Musiki -er-Risale'ti't Tenzihîyye Fi Şe'ni'l-Mevlevîyye-*. haz. Bayram Akdoğan. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2009.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Miftâhu'l-belâğa ve misbâhu'l-fesâha*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Şehit Ali Paşa, 2281, 1b-30b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Minhâcu'l-fukarâ -Mevlevî Âdâb ve Erkânü&Tasavvuf İstılahları-*. haz. Sâfi Arpağuş. İstanbul: MÜ İlâhiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2023.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Misbâhu'l-esrâr*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Düğümlü Baba, 10, 1b-16b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Nakş el-Füsûs Şerhi*. haz. İlhan Kutluer. İstanbul: Ribat Yayınları, 1981.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Nisâbü'l-Mevlevî -Mevlevîlik Yolunun Esasları-*. haz. Bekir Şahin. İstanbul: Mihrabad Yayınları, 2017.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Osmanlı Tasavvuf Düşüncesi -Makasdı Aliyye fi Şerhi't-Taiyye-*. haz. Mehmet Demirci. İstanbul: Vefa Yayınları, 2007.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Risâle-i usûl-i tarikat ve bî'ât-i Hazret-i Mevlânâ*. İstanbul: Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Hüdayi Efendi, 1816, 47b-49a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Risâle-i 'Uyûn-i isnâ 'aşere*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 6394, 15a-24b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Risâletü't-tenzihîyye fi şe'ni'l-Mevlevîyye*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Nafiz Paşa, 395, 10b-34a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Sülûknâme-i şeyh İsmail*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Türkçe Yazmalar Bölümü, 6394, 34b-35b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu Kasîdeti'l-Mîmiyye el-Hamriyye*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, 3421, 1b-31a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Antalya Tekelioğlu, 148, 1b-87b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în (Hadislerle Tasavvuf ve Mevlevî Erkânü -Mesnevî Beyitleriyle Kırk Hadis Şerhi-)*. haz. Semih Ceyhan. İstanbul: Dâruhâdis Yayınları, 2001.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în*. Kastamonu: Kastamonu Yazma Eser Kütüphanesi, KHK, 1625, 1b-24a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Lala İsmail, 15, 152b-202a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Nafiz Paşa, 184, 83b-135a.

- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Reisülküttâb, 1182, 40b-85a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în*. Kütahya: Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi, Zeytinoğlu, 766, 171b-256a.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Tuhfetu'l-berere*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Hasan Hüsnü Paşa, 736, 1b-47b.
- Ankaravî, İsmail b. Ahmed Rusûhî. *Zübdetu'l-fuhûs fî Nakşi'l-Fusûs*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Şehit Ali Paşa, 1215, 1b-38a.
- Arpaguş, Sâfi. "Hüccetü's-Semâ': XVII. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Mûsikî, Semâ' ve Devran Hakkındaki Dinî Tartışmalar ve İsmâil Ankaravî'nin Semâ' Müdâfaası". *Marife: Bilimsel Birikim [Mevlânâ Sayısı] 7/3* (2007), 369-399.
- Atâyî, Nev'îzâde. *Hadâ'îku'l-hakâ'ik fî tekmileti's-Şakâ'ik (Nev'îzâde Atâyî'nin Şakâ'ik Zeyli)*. haz. Suat Doruk. 2 Cilt. İstanbul: YEK Yayınları, 2017.
- Ateş, Süleyman. "İhlâs". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 21/535-537. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Atlı, Ahmet. *Tasavvuf'ta Ricâlu'l-Gayb*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2011.
- Ay, Abdulkhakim. "‘Beş Şey Fıtrattandır’ Hadisinin İsnâd ve Metin Açısından Analizi". *Hadith 9* (2022), 96-130.
- Aydınlı, Abdullah. *Hadis İstihlâları Sözlüğü*. İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2015.
- Ayiş, Mehmet Şirin. "Tasavvufa Yönelik Eleştiriler Bağlamında ‘Velâyet’ Kavramının Kaynaklarda Ele Alınışı". *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 23/45 (2020), 37-61.
- ‘Aynî, Ebû Muhammed Bedrüddîn Mahmûd b. Ahmed. *Meğâniyü'l-ahyâr fî şerhi esâmî ricâlî Me‘âni'l-âsâr*. thk. Muhammed Hasen Muhammed Hasen İsmâ'îl. 3 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım., 2006.
- ‘Aynî, Ebû Muhammed Bedrüddîn Mahmûd b. Ahmed. *‘Umdetu'l-kârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî*. thk. ‘Abdullah Mahmûd Muhammed ‘Ömer. 25 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım., 2001.
- A'zamî, Muhammed Mustafa. *İlk Devir Hadis Edebiyatı ve Peygamberimizin Hadislerinin Tedvîn Tarihi (H.1-150/M. 622-657)*. çev. Hulûsi Yavuz. İstanbul: İz Yayıncılık, 2021.
- ‘Azîzî, ‘Alî b. Ahmed b. Nürüddîn b. Muhammed b. İbrâhîm el-Bulâkî. *es-Sirâcu'l-münîr şerhu'l-Câmî'i's-sagîr min ehâdîsi'l-beşîri'n-nezîr*. 4 Cilt. b.y.: y.y., ts.
- Bashirov, Damral. "Tasavvufun Teşekkül Döneminde İhlas Kavramı". *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 25/50 (2022), 27-48.
- Baş, Derya. "Yâfî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 43/175-177. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.
- Baz, İbrahim. *Kadızedeliler Sivasiler Tartışması*. Ankara: OTTO Yayınları, 2019.
- Begavî, Ebû Muhammed el-Hüseyn b. Mes'ûd el-Ferrâ'. *Mesâbîhu's-sünne*. thk. Yûsuf ‘Abdurrahman el-Mar‘aşlı vd. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1. Basım., 1987.

- Begavî, Ebû Muhammed Muhyissünne el-Hüseyn b. Mes'ûd b. Muhammed el-Ferrâ'. *Şerhu's-sünne*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût. 16 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 1983.
- Beyhakî, Ebû Bekir Ahmed b. el-Hüseyn. *el-Câmi' li-şu'abi'l-îmân*. thk. 'Abdul'alî 'Abdulhumeyd Hâmid. 14 Cilt. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1. Basım., 2003.
- Beyhakî, Ebû Bekir Ahmed b. el-Hüseyn. *es-Sünenü'l-kebîr*. thk. 'Abdullah b. 'Abdülmuhsin et-Türkî. 25 Cilt. Riyad: Dâru 'Âlemi'l-Kütüb, 1. Basım., 2013.
- Beyhakî, Ebû Bekir Ahmed b. el-Hüseyn. *Kitâbu'z-Zühdi'l-kebîr*. thk. 'Âmir Ahmed Haydar. Beyrut: Mü'essesetü'l-Kütübi's-Sekafiyye, 1996.
- Bezzâr, Ebû Bekir Ahmed b. 'Amr. *el-Bahru'z-zehhâr el-ma'rûf bi-Müsnedi'l-Bezzâr*. thk. Mahfûzurrahmân Zeynullah vd. 18 Cilt. Beyrut-Medine: Mü'essesetü'l-'Ulûmi'l-Kur'ân-Mektebetü'l-'Ulûm ve'l-Hikem, 1. Basım., 1988.
- Bilge, Bestami. *İsmâ'îl Rûsûhî-yi Ankaravî Şerh-i Mesnevî (Mecmû'atu'l-Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif) (V. cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. Niğde: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022.
- Bilkan, Ali Fuat. *Fakihler ve Sofuların Kavgası -17. Yüzyılda Kadızâdeliler ve Sivâsiler-*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.
- Bozkurt, Nebi. "Def". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/83-85. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Bozkurt, Nebi. *Hadis'te Folklor ve Eğlence*. İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1997.
- Buhârî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. İsmâ'îl. *el-Câmi'u's-sahîh*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût vd. 5 Cilt. Beyrut: er-Risâletü'l-'Âlemiyye, 2011.
- Buhârî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. İsmâ'îl. *el-Edebü'l-müfred*. thk. Muhammed Nâsirüddîn el-Elbânî. Beyrut: Dâru's-Siddîk, 2. Basım., 2000.
- Buhârî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. İsmâ'îl. *et-Târîhu'l-kebîr*. thk. Muhammed b. Sâlih b. Muhammed ed-Dubâsî. 11 Cilt. Riyad: en-Nâşiru'l-Mütemeyyin, 1. Basım., 2019.
- Burhânüddîn el-Buhârî, Mahmûd b. Ahmed b. 'Abdul'azîz. *el-Muhîtu'l-Burhânî fi'l-fukhu'n-Nu'mânî*. thk. 'Abdülkerîm Sâmi el-Cündî. 9 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2004.
- Bursevî, İsmail Hakkı b. Mustafâ. *Rûhu'l-beyân*. 10 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Fikr, ts.
- Bûsîrî, Ebû'l-'Abbâs Ahmed b. Ebû Bekir. *İthâfî'l-hyere bi-zevâ'idi'l-mesânîdi'l-aşere*. thk. Ebû Temîm Yâsir b. İbrâhîm vd. 9 Cilt. Riyad: Dâru'l-Vatan, 1. Basım., 1999.
- Can, Kerametli. *Galata Mevlevihânesi -Divan Edebiyatı Müzesi-*. İstanbul: İstanbul Turing ve Otomobil Kurumu, 1977.
- Cebecioglu, Ethem. *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: OTTO Yayınları, 2014.
- Cengiz, Muammer. "İsmâil Rûsûhî Ankaravî'nin Cihad Yorumu". *Hacı Bayram-ı Velî V. ed. Vahit Göktaş-Harun Alkan*. 161-180. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2020.
- Ceyhan, Semih. "Giriş: Ankaravî'nin Hayatı, Eserleri ve Mesnevî Beyitleriyle Kırk Hadis Şerhi". *Şerhu'l-ehâdîsi'l-erba'în (Hadislerle Tasavvuf ve Mevlevî Erkânı)*. mlf. İsmail b. Ahmed Rûsûhî Ankaravî. 13-29. İstanbul: Dâruhâdis Yayınları, 2001.
- Ceyhan, Semih. *İsmail Ankaravî ve Mesnevî Şerhi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2005.

- Ceyhan, Semih. "Mesnevî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 29/325-334. Ankara: TDV Yayınları, 2004.
- Cici, Recep. "İmâmzâde, Muhammed b. Ebû Bekir". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/210-211. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Çağatay, Neşet. "Mevlânâ'nın Yazı Dili Niçin Farsça'dır?" *Bellekten* 47/185 (1983), 37-45.
- Çağrı, Mustafa. "İhsan". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 21/544-546. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Çakan, İsmail Lütfi. *Hadis Edebiyatı (Çeşitleri - Özellikleri - Faydalanma Usulleri)*. İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2015.
- Çakmaklıoğlu, M. Mustafa. "İsmail Rusûhî Ankaravî'nin el-Hikemü'l-Münderice fi Şerhi'l-Münferice Adlı Şerhi ve Tasavvufî Muhtevası". *Uluslararası Hacı Bayrâm-ı Velî Sempozyumu*. ed. Ethem Cebecioğlu vd. 2/461-474. Ankara: Kalem Neşriyat, 2017.
- Çavuşoğlu, Semiramis. "Kadızedeliler". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 24/100-102. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Çelik, Ali. "Nuaym bin Hammad'ın Hadisçiliği ve 'Kitabu'l-Fiten'i Üzerine Bir Değerlendirme". *Dinî Araştırmalar* 2/6 (2000), 99-118.
- Çınar, Mahmut. *Tarihte ve Günümüzde Mehdîlik*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2013.
- Çoşkun, Ahmet. "Rızık Elde Etmede 'Kesb'in Rolü ve Önemi". *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9 (1996), 9-22.
- Dârekutnî, Ebü'l-Hasen 'Alî b. 'Ömer. *Sünenü'd-Dârekutnî*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût vd. 6 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1. Basım., 2004.
- Dârekutnî, Ebü'l-Hasen 'Alî b. 'Ömer b. Ahmed. *Kitâbu'd-Du'afâ' ve'l-metrûkîn*. thk. Muhammed b. Lütfî es-Sabbâğ. Beyrut: Mektebetü'l-İslâmiyye, 1980.
- Dârimî, Ebû Muhammed 'Abdullah b. 'Abdurrahman. *Müsnedü'd-Dârimî (Sünenü'd-Dârimî)*. thk. Hüseyin Selîm Esed ed-Dârânî. 4 Cilt. Riyad: Dâru'l-Muğnî, 1. Basım., 2000.
- Deylemî, Ebû Şücâ' Şîrûye b. Şehredâr. *el-Firdevs bi-me'sûri'l-hitâb*. 5 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1. Basım., 1986.
- Doğan, Halil İbrahim. "Minhâcu'l-Fukarâ Bağlamında İsmail Rüsûhî Ankaravî'nin Hadisçiliği". *Gönül Sultanları, Şahsiyetleri ve Değerleri ile Ankara*. ed. İbrahim Ethem Arioğlu. 323-352. Ankara: Akçağ Yayınları, 2018.
- Doğmuş, Lokman. *Kadızedeliler Hareketi*. İstanbul: Ekin Yayınları, 2019.
- Dölek, Adem. "Sû-i Zanla İlgili Hadîs Üzerine Bir İnceleme". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 7/2 (2007), 31-70.
- Dumlu, Mikail. *Tasavvufî Düşüncede Muhabbet*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2002.
- Durmuş, Ali. *Osmanlı Hanefîlerin Hanefîliğe Eleştirisi: Kadızedeliler Hareketi*. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2021.
- Durmuş, Mehmet Ali. *Mitolojik Kurtarıcı İnançlı Mehdî*. İstanbul: İşaret Yayınları, 2015.
- Ebû Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as es-Sicistânî. *Sünenü Ebî Dâvud*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût-Muhammed Kâmil Karâbellî. 6 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 2009.
- Ebû Nu'aym, Ahmed b. 'Abdullah el-İsfahânî. *Hilyetu'l-evliyâ' ve tabakâtu'l-asfiyâ'*. 10 Cilt. Kahire-Beyrut: Mektebetü'l-Hâncî-Dâru'l-Fikr, 1996.
- Ebû Nu'aym, Ahmed b. 'Abdullah el-İsfahânî. *Sifatu'n-nifâk ve na'tu'l-münâfikîn*. thk. 'Âmir Hasen Sabrî. Beyrut: Dâru'l-Beşâ'iri'l-İslâmiyye, 2001.

- Ebû Tâlib el-Mekkî, Muhammed b. 'Alî. *Kûtu'l-kulûb fî mu'âmeleti'l-mahbûb ve vasfî tarîki'l-mürîd ilâ makâmi't-tevhîd*. thk. 'Âsım İbrâhîm el-Keyyâlî. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2005.
- Ebû Ya'lâ, Ahmed b. 'Alî el-Mevsilî. *Mu'cemu Ebû Ya'lâ el-Mevsilî*. thk. İrşâdulhakk el-Eserî. Faysalâbad: İdâretu 'Ulûmi'l-Eseriyye, 1407.
- Ebû Ya'lâ, Ahmed b. 'Alî el-Mevsilî. *Müsnedü Ebî Ya'lâ el-Mevsilî*. thk. Hüseyin Selîm Esed ed-Dârânî. 16 Cilt. Dımaşk: Dâru'l-Me'mûn, 1990.
- Ebü'l-Fazl ez-Zührî, 'Ubeydullah b. 'Abdurrahman el-'Avfî. *Hadîsu Ebi'l-Fazl ez-Zührî*. thk. Hasen b. Muhammed b. 'Alî. Riyad: Adva'u's-Selef, 1998.
- Ebü'l-Kâsım el-Kâ'bî, 'Abdullah b. Ahmed b. Mahmûd el-Belhî. *Kabûlu'l-ahbâr ve ma'rifetu'r-ricâl*. thk. Ebû 'Amr el-Hüseyinî b. 'Ömer b. 'Abdurrahîm. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2000.
- Ebü'l-Leys es-Semerkindî, Nasr b. Muhammed b. Ahmed. *Bustânu'l-ârifîn*. Ankara: Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 4384, 1b-119b.
- Ebü'l-Leys es-Semerkindî, Nasr b. Muhammed b. Ahmed. *Tenbûhu'l-gâfilîn*. thk. Yûsuf b. 'Alî Bedîvî. Dımaşk: Dâru İbn Kesîr, 2000.
- Ebü'ş-Şeyh, Ebû Muhammed 'Abdullah b. Muhammed el-İsfahânî. *Kitâbu'l-Emsâl fî'l-hadîsi'n-Nebeviyye*. thk. 'Abdul'alî 'Abdulhamîd Hâmîd. Bombay: ed-Dâru's-Selefiyye, 1987.
- Elbânî, Muhammed Nâsırüddîn. *Da'ifu'l-Câmi'i's-sagîr ve ziyâdatüh -el-Fethu'l-kebîr-*. thk. Züheyr eş-Şâviş. el-Mektebetü'l-İslâmiyye: 1988, Beyrut., ts.
- Elbânî, Muhammed Nâsırüddîn. *Sahîhu'l-Câmi'i's-sagîr ve ziyâdatüh -el-Fethu'l-kebîr-*. thk. Züheyr eş-Şâviş. 2 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 1988.
- Elbânî, Muhammed Nâsırüddîn. *Silsiletü'l-ehâdîsi'd-da'ife ve'l-mevzû'a ve eserühe's-seyyî'ü fî'l-ümme*. 14 Cilt. Riyad: Mektebetü'l-Ma'ârif, 1988.
- Elbânî, Muhammed Nâsırüddîn. *Silsiletü'l-ehâdîsi's-sahîha ve şey'un min fikihâ ve fevâ'idihâ*. 7 Cilt. Riyad: Mektebetü'l-Ma'ârif, 1995.
- Elmalı, Hüseyin. "İbnü'n-Nahvi, el-Kasidetü'l-Münferice'si ve Tercümesi". *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16 (2002), 37-56.
- Enver, Ali. *Semâ-Hâne-i Edeb*. haz. Sadık Erdem. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2013.
- Eruçar, Tuğba. *Hadisçilerin İman Anlayışı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2020.
- Esrar Dede. *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*. haz. İlhan Genç. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.
- Evgin, Abdulkadir. "Hadislerde 'Fıtrat' Kavramı ve 'İslam Fıtratı' Söyleminin Tenkidi". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (2003), 93-110.
- Gazzâlî, Ebû Hâmîd Muhammed b. Muhammed. *İhyâ'u 'ulûmi'd-dîn*. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, ts.
- Gıtrîfî, Ebû Ahmed Muhammed b. Ahmed b. el-Gıtrîf el-Cürcânî. *Cüz'ü İbni'l-Gıtrîf*. thk. 'Âmir Hasen Sabrî. Beyrut: Dâru'l-Beşâ'iri'l-İslâmiyye, 1997.
- Gökbulut, Süleyman. "Modern Bir Molla Kâsım Örneği: Muhammed Şahin'in Mesnevi'nin Tenkidi Adlı Eseri". *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 35 (2015), 145-167.

- Gökçe, Ferhat. “Buhara’da Anadolu’ya: İmâmzâde ve Şir’atü'l-İslâm”. *Orta Asya’dan Anadolu’ya İlmî Yolculuğu*. ed. Yakup Koçyiğit-Aiitmammat Kariev. 174-227. Karabük: Karabük Üniversitesi Yayınları, 2021.
- Gökçe, Ferhat. *İslâm İrfan Geleneğinde Hadis Yorumu*. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Gökçe, Ferhat. “Tasavvuf Geleneğinde Sünnet ve Sünnete İttiba”. *Hadis ve Siyer Araştırmaları* 4/2 (2018), 73-106.
- Gökçe, Ferhat. “Tasavvufî/İrfânî Yoruma Dair Temel Kavramlar ve İşârî Hadis Yorumlarının Kabul Edilme Şartları”. *İslâmî İlimlerde İşârî Yorum ve Te’vil Geleneği*. ed. Hasan Yerkazan. 5-102. Ankara: Sonçağ Yayıncılık, 2020.
- Göktaş, Hatice. *Heyakiliü’n-Nûr Şerhleri Üzerine Bir İnceleme*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Gölpınarlı, Abdülbâki. *Mevlânâ’dan Sonra Mevlevîlik*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2018.
- Görücüoğlu Ünsal, Afra. *Hadis Metinlerindeki Sayılar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Gözün, Abdulvehhab. *Sünnet Bid’at Tartışmalarının Mahiyeti ve Değerlendirilmesi*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2019.
- Gül, Kazım. *İsmâil Rusûhî Ankaravî ve Tefsir Anlayışı*. Karabük: Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- Güler, Zekeriya. *40 Hadiste İş ve Ticaret Ahlakı*. Ankara: DİB Yayınları, 4. Basım., 2022.
- Güllüce, Hüseyin. *Mevlânâ ve Mesnevî Gerçeği*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2007.
- Gültekin, Ayşe. *Ankaravî'nin Mesnevî Şerhi Mecmûatü'l-Letâif ve Matmûratü'l-Meârifte Hadîs (Altıncı Cilt Örneği)*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2005.
- Gültekin, Ayşe. “Hazreti Şârih İsmâil Ankaravî ve Hadisçiliği”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9/45 (2016), 974-989.
- Gümüsoğlu, Hasan. “Mehdilik Meselesinde Ehl-i Sünnet Kelamcılar ile Mutasavvıflar Arasındaki Yaklaşım Farklılıkları”. *International Journal of Social and Educational Sciences* 17 (2022), 113-131.
- Güngör, Haydar. *H. Muhammed Döneminde Giyim*. Ankara: Fecr Yayınları, 2020.
- Güngör, Özlem. *İsmâil Rûsûhî-yi Ankaravî Şerh-i Mesnevî (Mecmû'atu'l-Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif) (VI. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. Niğde: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.
- Gürler, Kadir. “Bid’at Kavramı Üzerine”. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 3/1 (2003), 57-78.
- Güşen, Seyit Ali. *Hulefâ-i Raşidîn'in Sünneti Hadisi -Tahric-Tahlîl-Tenkîd-*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2022.
- Habeşi, ‘Abdullah Muhammed. *Câmî’u’ş-şurûh ve’l-havâşî: Mu’cemun şâmilun li-esmâ’i’l-küttübi’l-meşrûha fi’t-türâsi’l-İslâmî ve beyânî şürûhihâ*. 3 Cilt. Abu Dabi: el-Mecma’u’s-Sekâfî, 2004.
- Hâkim en-Neysâbüri, Ebû ‘Abdullah Muhammed b. ‘Abdullah. *el-Müstedrek ‘ala’s-Sahîhayn*. 11 Cilt. Dumaşk: Dâru’l-Minhâci’l-Kavîm, 2018.
- Hâkim en-Neysâbüri, Ebû ‘Abdullah Muhammed b. ‘Abdullah. *Ma’rifetu ‘ulûmi’l-hadîs ve kemniyyeti ecnâsîhî*. thk. Ahmed b. Fâris es-Selûm. Riyad: Dâru İbn Hazm, 1. Basım., 2003.

- Hatîb el-Bağdâdî, Ebû Bekir Ahmed b. 'Alî. *Kitâbu'l-Fakîh ve'l-mütefakkîh*. thk. Ebû 'Abdurrahman 'Âdil b. Yûsuf el-Garâzî. 2 Cilt. Riyad: Dâru İbni'l-Cevzî, 1421.
- Hatîb el-Bağdâdî, Ebû Bekir Ahmed b. 'Alî. *Kitâbu'l-Müttefik ve'l-müfterik*. thk. Muhammed Sâdik Âydın el-Hâmîdî. 3 Cilt. Dimaşk: Dâru'l-Kâdirî, 1. Basım., 1997.
- Hatîb et-Tebrîzî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. 'Abdullah. *Mişkâtü'l-Mesâbîh*. thk. Muhammed Nâsîrüddîn el-Elbânî. 3 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 3. Basım., 1979.
- Heysemî, Ebü'l-Hasen Nûreddîn 'Alî b. Ebû Bekir b. Süleymân. *Bugyetü'l-bâhis 'an zevâ'idü Müsnedi'l-Hâris*. thk. Hüseyin Ahmed Sâlih el-Bâkerî. 2 Cilt. Medine: Merkezi Hidmeti's-Sünne ve's-Sîreti'n-Nebeviyye, 1992.
- Heysemî, Ebü'l-Hasen Nûrüddîn 'Alî b. Ebû Bekir b. Süleymân. *Mecma'u'z-zevâ'id ve menba'u'l-fevâ'id*. thk. Hisâmüddîn el-Kudsî. 10 Cilt. Kahire: Mektebetü'l-Kudsî, 1994.
- Humeydî, Ebû Bekir 'Abdullah b. ez-Zübeyr. *Müsnedü'l-Humeydî*. thk. Hüseyin Selîm Esed ed-Dârânî. 2 Cilt. Dimaşk: Dâru's-Sakâ', 1. Basım., 1996.
- 'İclî, Ebü'l-Hasen Ahmed b. 'Abdullah. *Târîhu's-sikât*. thk. 'Abdulmu'tî Emîn Kal'acî. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım., 1984.
- 'Irâkî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahim b. el-Hüseyin. *el-Muğnî 'an hamli'l-esfâr fi'l-esfâr fi tahrîci mâ fi'l-İhyâ' mine'l-ahbâr*. thk. Ebû Muhammed Eşref b. 'Abdulmaksûd. 3 Cilt. Riyad: Mektebetü Dâri't-Taberiyye, 1. Basım., 1995.
- 'Irâkî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahim b. el-Hüseyin vd. *Tahrîci ehâdîsi İhyâ'î 'ulûmî'd-dîn*. thk. Ebû 'Abdullah Mahmûd b. Muhammed el-Haddâd. 7 Cilt. Riyad: Dâru'l-Âsime, 1987.
- İbn 'Abdülberr, Ebû 'Ömer Yûsuf b. 'Abdullah en-Nemerî. *Câmi'u beyânî'l-ilm ve fazlihî*. thk. Ebü'l-Eşbâl ez-Züheyrî. 2 Cilt. Riyad: Dâru İbni'l-Cevzî, 1. Basım., 1994.
- İbn 'Abdülberr, Ebû 'Ömer Yûsuf b. 'Abdullah en-Nemerî. *et-Temhîd limâ fi'l-Muvatta' mine'l-me'ânî ve'l-esânîd fi hadîsi Rasûlullah*. thk. Beşşâr 'Avvâd Ma'rûf vd. 17 Cilt. Londra: Mü'essesetü'l-Furkân, 1. Basım., 2017.
- İbn 'Adiyy, Ebû Ahmed 'Abdullah b. 'Adiyy el-Cürçânî. *el-Kâmil fi du'afâ'ir-ricâl*. thk. Mâzin es-Sersâvî. 10 Cilt. Beyrut: Mektebetü'r-Rüşd, 2012.
- İbn 'Arrâk, Ebü'l-Hasen 'Alî b. Muhammed el-Kinânî. *Tenzîhu's-şer'ati'l-merfû'a 'ani'l-ahbârî's-şeni'ati'l-mevzû'a*. thk. 'Abdulvehhâb 'Abdullatîf-'Abdullah b. Muhammed es-Siddîk el-Gumârî. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 3. Basım., 1981.
- İbn 'Asâkir, Ebü'l-Kâsım 'Alî b. el-Hasen b. Hibetullah b. 'Abdullah b. Hüseyin ed-Dimaşkî. *Mu'cemu's-şüyüh*. thk. Vefâ' Takıyyüddîn. 2 Cilt. Dimaşk: Dâru'l-Beşâ'ir, 2000.
- İbn 'Asâkir, Ebü'l-Kâsım 'Alî b. el-Hasen ed-Dimaşkî. *Târîhu medîneti Dimaşk*. thk. Muhibiddîn Ebû Sa'îd 'Ömer b. Garâme el-'Amravî. 74 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1. Basım., 1997.
- İbn Battâl, Ebü'l-Hasen 'Alî b. Halef b. 'Abdümelik el-Kurtubî. *Şerhu Sahîhi'l-Buhârî*. thk. Ebû Temîm Yâsir b. İbrâhim. 10 Cilt. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 2003.
- İbn Ebû 'Âsım, Ebû Bekir Ahmed b. Amr b. ed-Dahhâk eş-Şeybânî. *es-Sünne*. thk. Muhammed Nâsîrüddîn el-Elbânî. 2 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 1400.
- İbn Ebû Hâtîm, Ebû Muhammed 'Abdurrahman b. Muhammed er-Râzî. *Kitâbu'l-Cerh ve't-ta'dîl*. thk. 'Abdurrahman b. Yahyâ el-Mu'allimî el-Yemânî. 9 Cilt. Haydarâbâd: Matba'atu Meclisi Dâ'ireti'l-Ma'ârifî'l-'Osmâniyye, 1. Basım., 1941.

- İbn Ebû Şeybe, Ebû Bekir 'Abdullah b. Muhammed el-Kûfî. *el-Kitâbu'l-Musannef fi'l-ehâdis ve'l-âsâr*. thk. Kemâl Yûsuf el-Hût. 7 Cilt. Beyrut: Dâru't-Tâc, 1989.
- İbn Ebü'd-Dünyâ, Ebû Bekir 'Abdullah b. Muhammed b. 'Ubeyd el-Bağdâdî. *Kitâbu Zikri'l-mevt*. thk. Ebû 'Ubeyde Meşhûr b. Hasen Âl-i Süleymân. Acman: Mektebetü'l-Furkân, 2002.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Ahmed b. 'Alî el-'Askalânî. *el-Garâ'ibü'l-mültekata min Müsnedi'l-firdevs el-müsemmâ Zahru'l-firdevs*. thk. İrfân Süfyân vd. 8 Cilt. Dubai: Dâru'l-Birr, 1. Basım., 2016.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Ahmed b. 'Alî el-'Askalânî. *el-Metâlibü'l-'âliye bi-zevâ'idi'l-mesânîdi's-semâniye*. thk. Sa'd b. Nâsir b. 'Abdül'azîz eş-Şeserî. 19 Cilt. Riyad: Dâru'l-'Âsime-Dâru'l-Gays, 1. Basım., 1998.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Ahmed b. 'Alî el-'Askalânî. *Lisânu'l-mîzân*. thk. 'Abdülfeţh Ebû Gudde. 10 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Beşâ'iri'l-İslâmiyye, 1. Basım., 2002.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Ahmed b. 'Alî el-'Askalânî. *Muhtasarü zevâ'idi Müsnedi'l-Bezzâr 'ale'l-Kütübî's-Sitte ve Müsnedi Ahmed*. thk. Sabrî b. 'Abdülhâlik Ebû Zerr. 3 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'l-Kütübî's-Sekâfiyye, 1. Basım., 1992.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Ahmed b. 'Alî el-'Askalânî. *Takrîbu't-Tehzîb*. thk. Muhammed 'Avvâme. Beyrut: Dâru'l-Kalem, 3. Basım., 1991.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Ahmed b. 'Alî el-'Askalânî. *Tehzîbu't-Tehzîb*. thk. İbrâhîm ez-Zeybek-Âdil Mürşid. 4 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 2009.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. 'Alî el-'Askalânî. *Fethu'l-bârî bi-şerhi Sahîhi'l-Buhârî*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût vd. 25 Cilt. Beyrut: er-Risâletü'l-'Âlemiyye, 2013.
- İbn Hibbân, Ebû Hâtîm Muhammed b. Hibbân el-Büstî. *el-İhsân fi takrîbi Sahîhi İbn Hibbân*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût. 18 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1988.
- İbn Hibbân, Ebû Hâtîm Muhammed b. Hibbân el-Büstî. *Kitâbu'l-Mecrûhîn mine'l-muhaddisîn*. thk. Hamdî 'Abdülmeçîd es-Selefî. 2 Cilt. Riyad: Dâru's-Sumay'î, 1. Basım., 2000.
- İbn Hibbân, Ebû Hâtîm Muhammed b. Hibbân el-Büstî. *Kitâbu's-Sikât*. thk. Muhammed 'Abdürreşîd. 10 Cilt. Haydarabad: Matba'atu Meclisi Dâ'ireti'l-Ma'ârifî'l-'Osmâniyye, 1. Basım., ts.
- İbn Huzeyme, Ebû Bekir Muhammed b. İshâk en-Neysâbûrî. *Sahîhu İbn Huzeyme*. thk. Muhammed Mustafâ el-A'zamî. 2 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 2003.
- İbn Kesîr, Ebü'l-Fidâ' İsmâ'îl b. 'Ömer ed-Dımaşkî. *el-Bidâye ve'n-nihâye*. thk. 'Abdullah b. 'Abdülmuhsin et-Türkî. 21 Cilt. Gize: Dâru Hicr, 1998.
- İbn Mâce, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî. *es-Sünen*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût vd. 5 Cilt. Beyrut: Dâru'r-Risâleti'l-'Âlemiyye, 1. Basım., 2009.
- İbn Melek, Muhammed 'Abdullatîf er-Rûmî. *Şerhu Mesâbîhi's-sünne*. thk. Nûreddîn Tâlib vd. 6 Cilt. Kuveyt: İdâretü's-Sekâfeti'l-İslâmiyye, 1. Basım., 2012.
- İbn Râhûye, Ebû Ya'kûb İshâk b. İbrâhîm b. Mahled el-Hanzalî el-Mervezî. *Müsnedü İshâk b. Râhûye*. thk. 'Abdulğafûr b. 'Abdülhakk el-Belûşî. 5 Cilt. Medine: Mektebetü'l-Eymân, 1991.
- İbn Receb, Ebü'l-Ferec 'Abdurrahman b. Ahmed el-Hanbelî. "Fezâ'ilü'ş-Şâm". *Mecmû'ur resâ'ili İbn Receb el-Hanbelî*. thk. Ebû Mus'ab Tal'at b. Fu'âd el-Hulvânî. 3/177-288. Kahire: el-Fârûku'l-Hadîsiyye, 2004.

- İbn Sa'd, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Menî' el-Bağdâdî. *Kitâbu't-Tabakâti'l-kebir*. thk. 'Alî Muhammed 'Ömer. 11 Cilt. Kahire: Mektebetü'l-Hânicî, 2001.
- İbn Teymiyye, Ebü'l-'Abbâs Takiyyüddîn Ahmed b. 'Abdülhalîm b. Mecdüddîn el-Harrânî. *Mecmû'u'l-fetâvâ*. thk. 'Âmir el-Cezzâr-Enver el-Bâz. 37 Cilt. Mansura: Dâru'l-Vefâ', 2005.
- İbn Vehb, Ebû Muhammed 'Abdullah b. Müslim el-Mısırî. *el-Câmi' fi'l-hadîs*. thk. Mustafâ Hasan Hüseyin Muhammed Ebü'l-Hayr. Riyad: Dâru'l-İbni'l-Cevzî, 1995.
- İbnü'l-'Arabî, Muhyiddîn Muhammed b. 'Alî el-Hâtimî. *Fütûhât-ı Mekkiyye*. çev. Ekrem Demirli. 18 Cilt. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2010.
- İbnü'l-Ca'd, Ebü'l-Hasen 'Alî b. Ca'd b. 'Ubeyd el-Cevherî. *Müsnedü İbni'l-Ca'd*. thk. 'Âmir Ahmed Haydâr. Beyrut: Mü'essesetü Nâdir, 1990.
- İbnü'l-Cârûd, Ebû Muhammed 'Abdullah b. 'Alî en-Neysâbü'rî. *el-Müntekâ' mine's-süneni'l-müsnede 'an Rasûlullah sallallâhü 'aleyhi ve sellem*. thk. Ebû İshâk el-Huveynî. Kahire: Dâru't-Takvâ, 2007.
- İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Ferec 'Abdurrahman b. 'Alî el-Bağdâdî. *el-İleli'l-mütenâhiye fi'l-ehâdisi'l-vâhiye*. thk. İrşâdulhakk el-Eserî. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım., 1983.
- İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Ferec 'Abdurrahman b. 'Alî el-Bağdâdî. *Keşfü'l-müşkil min hadîsi's-Sahîhayn*. thk. 'Alî Hüseyin el-Bevvâb. 4 Cilt. Riyad: Dâru'l-Vatan, 1997.
- İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Ferec 'Abdurrahman b. 'Alî el-Bağdâdî. *Kitâbu'd-Du'afâ' ve'l-metrûkîn*. thk. Ebü'l-Fidâ' 'Abdullah el-Kâdî. 3 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım., 1986.
- İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Ferec 'Abdurrahman b. 'Alî el-Bağdâdî. *Kitâbu'l-Mevzû'ât mine'l-ehâdisi'l-merfû'ât*. thk. Nûrüddîn b. Şükrü b. 'Alî Boyacılar. 3 Cilt. Riyad: Mektebetü Advâ'i's-Selef, 1997.
- İbnü'l-Esrî, Ebü's-Se'âdât el-Mübârek b. Muhammed el-Cezerî. *en-Nihâye fi garîbi'l-hadîs ve'l-eser*. thk. Mahmûd Muhammed et-Tanâhî-Tâhir Ahmed ez-Zâvî. 5 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-İlmiyye, 1963.
- İbnü'l-Esrî, Ebü's-Se'âdât Mecdüddîn el-Mübârek b. Esîrüddîn Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî. *eş-Şâfi fi şerhi Müsnedi's-Şâfi'i*. thk. Ahmed b. Süleymân-Ebü Temîm Yâsîr b. İbrâhîm. 5 Cilt. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 2005.
- İbnü'n-Neccâr, Ebû 'Abdullah Muhibbüddîn Muhammed b. Mahmûd b. el-Hasen b. Hibetullah el-Bağdâdî. *Zeylu Târîhi Bağdâd* (Hatîb el-Bağdâdî'nin *Târîhu Bağdâd*'ın 16-20. ciltleri). thk. Mustafâ 'Abdülkâdir 'Atâ'. 5 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2004.
- İbnü's-Salâh, Ebû 'Amr 'Osmân b. 'Abdurrahman eş-Şehrezûrî. *Fetâvâ İbni's-Salâh*. thk. Muvaffak 'Abdullah 'Abdülkâdir. Beyrut: 'Âlemü'l-Kütüb, 1407.
- İbnü's-Sıddîk, Ebü'l-Feyz Ahmed b. Muhammed el-Gumârî. *el-Müdüvî li-'ileli'l-Câmi'i's-sağır ve şerhevi'l-Münâvî*. 6 Cilt. Kahire: Dâru'l-Kütübî, 1996.
- İbrahimoğlu, Abdulbaset. *Günümüzde Cihad Hadislerinin Anlaşılması*. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022.
- İmâmzâde, Ebü'l-Mehâsin Muhammed b. Ebû Bekr el-Buhârî. *Şir'atu'l-İslâm*. Sivas: Sivas Ziya Bey Kütüphanesi, Sivas Yazma, 138, 1a-116a.

- İnan, Sait. *Hicri Birinci Yüzyılda Hadis Kitâbeti (Hz. Peygamber Sonrası)*. İstanbul: Hikmetevi Yayınları, 2021.
- İsmâ'îl Paşa, İsmâ'îl b. Muhammed Emîn b. Mîr Selîm el-Bağdâdî. *Hediyetü'l-'ârifîn - Esmâ'ü'l-mü'ellifîn ve âsâru'l-musannifîn*. 2 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü't-Târîhi'l-'Arabî, ts.
- İşçen, Tevfik. *Uydurma Hadislerde Akıl*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001.
- Kâdî Beyzâvî, Nâsirüddîn 'Abdullah b. 'Ömer eş-Şîrâzî. *Envâru't-tenzîl ve esrâru't-te'vîl*. thk. Muhammed 'Abdurrahman el-Mar'aşlî. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâ'i't-Türâsî'l-'Arabîyye, 1418.
- Kâdî 'İyâz, Ebü'l-Fazl 'İyâz b. Mûsâ b. el-Yahsubî. *İkmâlu'l-Mu'lim bi-fevâ'idü Müslim*. thk. Yahyâ İsmâ'îl. 9 Cilt. Mansura: Dâru'l-Vefâ', 1998.
- Kahraman, Hüseyin - Başaran, Serkan. "Râşid Halifelerin Sünneti' Kavramı ve Nebevî Sünnet ile İlişkisi". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 26/2 (2017), 19-49.
- Kandemir, M. Yaşar. *Mevzû Hadisler -Mense'i, Tanıma Yolları ve Tenkidî*. İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2011.
- Karacabey, Salih. "Hadislerde Geçen Bazı Sayılar Üzerine Kısa Bir Değerlendirme". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/6 (1994), 103-116.
- Karahan, Abdülkadir. "Hadîs-i Erbaîn Nev'inin Doğuşu ve Âmilleri". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/1 (1952), 76-82.
- Karahan, Abdülkadir. *İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadîs -Toplama, Tercüme ve Şerhleri*. Ankara: DİB Yayınları, 1991.
- Karahan, Abdülkadir. "Kırk Hadis Tercümelerine Umumi Bir Bakış ve Ankaralı İsmail Rûsuhi'nin 'Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn'i'". *Türkiyat Mecmuası* 10 (1953), 235-242.
- Karaköse, Mehmet Kaan. *Şeyh Ankaravî'nin Müstakîl "Nur Ayeti" Tefsiri: Misbâhu'l-Esrâr Adlı Eseri*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Karapınar, Fikret. "İlk Devir Sûfîlerin Hadis Birikimleri". *Marife: Bilimsel Birikim (Marife: Dini Araştırmalar Dergisi)* 7/2 (2007), 37-55.
- Karapınar, Fikret. "Rivayetlerde İşârî Yorum". *Hadis Tetkikleri Dergisi* 5/2 (2007), 89-104.
- Karlıhağa, H. Bekir. "Anâsır-ı Erbaa". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 3/149-151. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- Kartal, Alparslan. "Baba Nimetullah Nahcivanî'nin Hidayetu'l-İhvan Adlı Eserinde İşârî Hadis Yorumları". *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 25 (2020), 183-198.
- Kastallânî, Ebü'l-'Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Ebû Bekr. *İrşâdu's-sârî li-şerhi Sahîhi'l-Buhârî*. 10 Cilt. Mısır: el-Matba'atu'l-Kübrâ el-Emfîriyye, 1323.
- Kâşânî, Kemâlüddîn 'Abdürrezzâk b. Ebü'l-Ganâ'im. *Istîlâhâtu's-süfîyye*. thk. 'Abdul'âl Şâhîn. Kahire: Dâru'l-Menâr, 1992.
- Kavalcıoğlu, Abdullah. "Sûfîlerin Güncel Fikhî Tartışmalara Bakışı: Ankaravî'nin Tütün İçmenin Hükümünü Değerlendirilişi". *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/2 (2020), 611-634.

- Kavukcî, Ebû'l-Mehâsin Muhammed b. Halîl b. İbrâhîm. *el-Lü'lü'ü'l-mercû' fîmâ lâ asle lehü ev bi-aslihî mevzû'*. thk. Fevâz Ahmed Zemerlî. Beyrut: Dâru'l-Beşâ'iri'l-İslâmiyye, 1994.
- Kaya, Mahmut. "İşrâkiyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 23/435-438. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.
- Kehhâle, 'Ömer Rızâ. *Mu'cemu'l-mü'ellifîn -Terâcimu musannifi'l-kütübî'l-'Arabiyye-*. 4 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1993.
- Kettânî, Ebû 'Abdullâh Muhammed b. Ca'fer b. İdrîs el-Hasenî. *ed-Di'âme fî ahkâmi sünneti'l-imâme*. Şam: Mektebetü'l-Fayhâ', 1342.
- Kettânî, Muhammed b. Ca'fer. *Hadis Literatürü*. çev. Yusuf Özbek. İstanbul: İz Yayıncılık, 1994.
- Kılıç, Mahmud Erol. "Füsûsu'l-Hikem". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 13/230-237. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- Kilinçli, Sami. *Akil İle İlgili Hadislerin Tespiti ve Tenkidî*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Koca, Ferhat. "Sünnet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 38/154-155. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Konevî, Sadreddîn Muhammed b. İshak el-Malatî. *Şerhu'l-ehâdisi'l-erba'în -Kırk Hadis Şerhi-*. thk. - çev. Abdullah Aydın. İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2015.
- Kudâî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Selâme. *Müsnedü's-şihâb*. thk. Hamdî 'Abdulmecîd es-Selefî. 2 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1. Basım., 1985.
- Kudat, Şeref. *Yeni Bir Yöntemle Hadis İlimleri ve Usûlü*. çev. Halil İbrahim Doğan. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2020.
- Kurtubî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekir. *el-Câmi' li-ahkâmi'l-Kur'an*. thk. 'Abdullah b. 'Abdülmuhsin et-Türkî vd. 24 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 2006.
- Kurtubî, Ebû'l-'Abbâs Ziyâüddîn Ahmed b. 'Ömer b. İbrâhîm el-Ensârî. *el-Müfhim limâ eşkele min Telhîsi Kitâbi Müslim*. thk. Muhyiddîn Dîb Mistû vd. 7 Cilt. Dimaşk-Beyrut: Dâru İbn Kesir-Daru'l-Kelimi't-Tayyib, 1997.
- Kuşeyrî, Ebû'l-Kâsım 'Abdülkerîm b. Hevâzîn. *er-Risâletü'l-Kuşeyriyye fî 'ilmi't-Tasavvuf*. thk. 'Abdulhalîm b. Mahmûd-Mahmûd b. eş-Şerîf. 2 Cilt. Kahire: Dâru'l-Ma'rife, ts.
- Kuşpınar, Bilal. "İsmail Ankaravî'nin İşrâkî Felsefesi Yorumu". *Osmanlı ve İran'da İşrâk Felsefesi*. ed. M. Nesim Doru vd. 49-64. İstanbul: Divan Kitap, 2018.
- Kuşpınar, Bilal. *İsmâ'îl Rusûhî Ankaravî and İzâhü'l-Hikem*. Montreal: McGill University, Institute of Islamic Studies, Doktora Tezi, 1995.
- Küçük, Sezai. "Mevleviyye". *Türkiye'de Tarikatlar: Tarih ve Kültür*. ed. Semih Ceyhan. 489-544. İstanbul: İSAM Yayınları, 2015.
- Mâlik b. Enes, Ebû 'Abdullah b. Mâlik el-Yemenî. *el-Muvatta'*. thk. Muhammed Fu'âd 'Abdülbâkî. 2 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâ'i't-Türâsi'l-'Arabiyye, 1995.
- Ma'mer b. Râşid, Ebû 'Urve es-San'ânî. *el-Câmi'* -'Abdurrezzâk b. Hemmâm'ın *el-Musannefinin* 10. ve 11. cildi-. thk. Habîburrahman el-A'zamî. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 1983.

- Mar'aşlı, Yûsuf 'Abdurrahman. "Mukaddime". *Mesâbîhu's-sünne*. mlf. Ebû Muhammed Muhyissünne el-Hüseyn b. Mes'ûd b. Muhammed el-Ferrâ' el-Begavî. 1/7-103. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1987.
- Ma'rûf-Arna'ût, Beşşâr 'Avvâd-Şu'ayb. *Tahrîru Takrîbi't-Tehzîb*. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1. Basım., 1997.
- Marulcu, H. Tevfik - Altunya, Hülya. "Bâbertî'nin "Ruh, Kalp, Nefs, Akıl ve Sırr Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bir Risale: Tanıtım, Tahkik ve Çeviri". *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23 (Şubat 2009), 139-154.
- Mâzerî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. 'Alî b. 'Ömer. *el-Mu'lim bi-fevâ'idî Müslim*. thk. Muhammed eş-Şâzelî Neyfer. 3 Cilt. Tunus: ed-Dâru't-Tûnusiyye, 1988.
- Mazhari, Nasseruddin. "Şâirler ve Şiir Hakkında Rivayetlerin Tahlili". *Hadis Tetkikleri Dergisi* 21/1 (2023), 145-154.
- Mehmed Tâhir, Bursalı. *Osmanlı Müellifleri*. haz. M. A. Yekta Saraç. 3 Cilt. Ankara: TÜBA Yayınları, 2016.
- Mizzî, Ebû'l-Haccâc Yûsuf b. 'Abdurrahman. *Tehzîbu'l-Kemâl fî esmâ'i'r-ricâl*. thk. Beşşâr 'Avvâd Ma'rûf. 35 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1. Basım., 1988.
- Münâvî, Zeynüddîn Muhammed 'Abdurra'ûf b. Tâcül'ârifin. *et-Teyisr bi-şerhî'l-Câmi'i's-sagîr*. 2 Cilt. Riyad: Mektebetü'l-İmâm eş-Şâfi'î, 1. Basım., 1988.
- Münâvî, Zeynüddîn Muhammed 'Abdurra'ûf b. Tâcül'ârifin. *Feyzu'l-kadîr şerhu'l-Câmi'i's-sagîr min ehâdîsi'l-beşîri'n-nezîr*. thk. Ahmed 'Abdusselâm. 6 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1. Basım., 2001.
- Münzirî, Ebû Muhammed Zekiyyüddîn 'Abdül'azîm b. 'Abdülkavî. *et-Tergîb ve't-terhîb mine'l-hadîsi'ş-şerîf*. thk. İbrâhîm Şemsüddîn. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1417.
- Müslim, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî. *Sahîhu Müslim*. thk. Muhammed Fu'âd 'Abdülbâkî. 5 Cilt. Kahire: Dâru'l-Hadîs, 1991.
- Müttakî el-Hindî, 'Alâ'üddîn 'Alî b. Hüsâmüddîn. *Kenzu'l-'ummâl fî süneni'l-akvâl ve'l-ef'âl*. thk. Bekrî Hayyânî-Saffet es-Sakâ. 18 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1985.
- Nesâî, Ebû 'Abdurrahman Ahmed b. Şu'ayb. *Kitâbu'd-Du'afâ' ve'l-metrûkîn*. thk. Bûrân ed-Dannâvî-Kemal Yûsuf el-Hût. Beyrut: Mü'essesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, 1. Basım., 1985.
- Nesâî, Ebû 'Abdurrahman Ahmed b. Şu'ayb. *Kitâbu's-Süneni'l-kebîr*. thk. Hasen 'Abdülmun'im Şilbî. 12 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1. Basım., 2001.
- Nesâî, Ebû 'Abdurrahman Ahmed b. Şu'ayb. *Sünenü'n-Nesâî' -Suyûtî'nin Şerh'i ve İmam en-Nedvî'nin Hâşiyesi ile birlikte-*. thk. 'Abdülfetâh Ebû Gudde. 9 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Beşâ'iri'l-İslâmiyye, 4. Basım., 2012.
- Nevevî, Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref. *Kitâbu'l-Mecmû' Şerhu'l-Mühazzeb li'ş-Şîrâzî*. thk. Muhammed Necîb el-Mutî'î. 23 Cilt. Cidde: Mektebetü'l-İrşâd, 1980.
- Nevevî, Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref. *Minhâcu'l-muhaddisîn ve sebîlu tâlibîhi'l-muhakkikîn fî şerhi Sahîhi Ebû'l-Hasen Müslim b. el-Haccâc el-Kuşeyrî*. thk. Mâzin b. Muhammed es-Sirsâvî. 15 Cilt. Dımaşk: Dâru'l-Minhâcî'l-Kavîm, 2020.
- Okur, Kâşif Hamdi. "Ebu Hanife ve Ana Dilde İbadet". *İslâmî Araştırmalar Dergisi [Ebû Hanife Özel Sayısı]* 15/1-2 (2002), 83-90.

- Okur, Kaşif Hamdi. “Temel Fıkıh Kaynaklarına Göre İbadetin Dili”. *Dinî Araştırmalar* 1/3 (1999), 171-203.
- Öçal, Şamil. “Rusûhî İsmail Ankaravî'nin Mantıkla İlgili Bilinmeyen Bir Eseri: ‘Kitâbu Istilâhâtî'l-Mantuk’”. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2 (2010), 85-104.
- Özdemir, Ahmet. “Kur'an'da İhlas”. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi [Tokat İlmiyat Dergisi]* 3/2 (2015), 153-166.
- Özdemir, Mehmet. *İsmâîl Rüsûhî-yi Ankaravî Şerh-i Mesnevî (Mecmû'atü'l-Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif) (IV. Cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. Yozgat: Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2013.
- Özel, Ahmet. *Hanefî Fıkıh Alimleri ve Diğer Mezheplerin Meşhurları*. İstanbul: TDV Yayınları, 2014.
- Özen, Şükrü. “Zâhidî”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 44/81-85. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.
- Reis, Bedriye. “Muhaddis ve Mutasavvıf Gözüyle Bir Hadis”. *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 5/12 (2004), 205-224.
- Rûyânî, Ebû Bekir Muhammed b. Hârûn. *Müsnedü'r-Rûyânî ve bi-zeylihi'l-müstedrek mine'n-nusûsi's-sâkıta*. thk. Eymen 'Alî Ebû Yemânî. 3 Cilt. Kahire: Mü'essesetü Kurtuba, 1. Basım., 1995.
- Sa'îd b. Mansûr, Ebû 'Osmân el-Horasânî. *Kitâbu's-Sünen*. thk. Habîburrahman el-A'zamî. 2 Cilt. Bombay: ed-Dâru's-Selefiyye, 1. Basım., 1982.
- Sa'îd b. Mansûr, Ebû 'Osmân el-Horasânî. *Sünenü Sa'îd b. Mansûr*. thk. Sa'd b. 'Abdullah b. 'Abdül'azîz. 8 Cilt. Riyad: Dâru's-Sumay'î, 1. Basım., 1997.
- Sâkıb Dede. *Sefîne-i nefîse-i Mevleviyân*. 3 Cilt. Kahire: Matbaa-i Vehbiyye, 1283.
- Sa'lebî, Ebû İshâk Ahmed b. Muhammed en-Neysâbü'rî. *el-Keşf ve'l-beyân 'an tefsîri'l-Kur'an*. thk. Hâlid b. 'Avn el-'Anzî. 33 Cilt. Cidde: Dâru't-Tefsîr, 1. Basım., 2015.
- Sâmî, Şemseddîn. *Kâmûsu'l-a'lâm*. 6 Cilt. İstanbul: Mihrân Matbaası, 1316.
- San'ânî, Ebû İbrâhîm Muhammed b. İsmâ'îl. *et-Tenvîr şerhu'l-Câmî'i's-sagîr*. thk. Muhammed İshâk Muhammed İbrâhîm. 11 Cilt. Riyad: Mektebetü Dâri's-Selâm, 1. Basım., 2011.
- Sancaklı, Saffet. “Fakirlik ve Zenginlikle İlgili Hadisler Üzerine Bir Deneme”. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5/1 (2001), 331-378.
- Sancaklı, Saffet. *Hadislerde Fakirlik ve Zenginlik Problemi*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2018.
- Sarı, Necmi. “Hz. Peygamberin Yün Elbise Giymeye Teşvik Ettiğine Dair Mutasavvıfların Kitaplarında Geçen Hadislerin Tahric ve Değerlendirilmesi”. *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi* 7/1 (2023), 38-61.
- Sehâvî, Ebû'l-Hayr Muhammed b. 'Abdurrahman. *el-Makâsîdu'l-hasene fî beyâni kesîr mine'l-ehâdisi'l-müştehere 'ale'l-elsine*. thk. 'Abdulmu'tî 'Abdurrezzâk el-Bekûr vd. 5 Cilt. Dimaşk: Dâru'l-Meymene, 2017.
- Sehâvî, Ebû'l-Hayr Şemsüddîn Muhammed b. 'Abdurrahman b. Muhammed. *el-Ecvibetü'l-mardiyeye fîmâ su'ile es-Sehâvî 'anhu mine'l-ehâdisi'n-Nebeviyye*. thk. Muhammed İshâk Muhammed İbrâhîm. 3 Cilt. Riyad: Dâru'r-Râye, 1418.
- Selvi, Dilaver. “Beyzavi Tefsirinde Nefs Tezkiyesi ve Takva”. *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 26 (2010), 125-161.

- Selvi, Dilaver. *İslam Kaynaklarında Velâyet ve Keramet*. İstanbul: Hoşgörü Yayınları, 2012.
- Selvi, Dilaver. "Süffilerin Ricalü'l-Gayb Tanımı, Taksimi ve Buna Dayanak Yaptıkları Hadisler". *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 14/32 (2013), 111-137.
- Serahsî, Ebû Bekr Şemsü'l-eimme Muhammed b Ahmed b Sehl. *el-Mebsût*. 31 Cilt. Mısır: Matba'atu's-Sa'âde, ts.
- Seyyid Şerîf el-Cürcânî, 'Alî b. Muhammed. *Kitâbu't-Ta'rifât*. thk. İbrâhîm el-Ebyârî. Kahire: Dâru'r-Reyyân li't-Türâs, 1403.
- Siğnâkî, Hüsâmüddîn Hüseyin b. 'Alî b. Haccâc el-Buhârî. *en-Nihâye Şerhu'l-Hidâye (Min bidâyeti bâbi'l-imâme min kitâbi's-salât hattâ nihâyeti bâbi's-süicûdi's-sehv min kitâbi's-salât)*. Medine: Câmî'atu Ümmi'l-Kurâ, 1435.
- Sinanoglu, Mustafa. "İman". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/212-214. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Söylemez, İdris. *Türk İslâm Edebiyatında Manzum Kırk Hadisler (İnceleme-Metin)*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2017.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahman b. Ebû Bekir. *ed-Düerü'l-müntesire fi'l-ehâdîsi'l-müştehire*. thk. Muhammed b. Lütfî es-Sabbâğ. Riyad: 'Imâdetü Şu'ûni'l-Mektebât, ts.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahman b. Ebû Bekir. *el-Müzhir fi 'ulûmi'l-luga ve envâ'ihâ*. ed. Fu'âd 'Alî Mansûr. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1998.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahman b. Ebû Bekir. *Cem'u'l-cevâmi' el-ma'rûf bi'l-Câmî'i'l-kebîr*. thk. Muhtâr İbrâhîm el-Hâ'ic vd. 25 Cilt. Kahire: el-Ezherü's-Şerîf, 1. Basım., 2005.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahman b. Ebû Bekir. *el-Câmî'u's-sagîr fi ehâdîsi'l-beşîri'n-nezîr*. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2. Basım., 2004.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahman b. Ebû Bekir. *el-Le'âli'l-masnû'a fi ehâdîsi'l-mevzû'a*. thk. Ebû 'Abdurrahman Salâh b. Muhammed b. 'Uveyde. 2 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1996.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl 'Abdurrahman b. Ebû Bekir. *ez-Ziyâdât 'ale'l-Mevzû'ât el-müsemmâ Zeylül-Le'âli'l-masnû'a*. thk. Râmiz Hâlid Hâc Hasen. 2 Cilt. Riyad: Mektebetü'l-Ma'ârif, 1. Basım., 2010.
- Sühreverdî, Ebû Hafs Şihâbüddîn 'Ömer b. Muhammed. *'Avârifü'l-ma'ârif*. thk. Ahmed 'Abdurrahîm es-Sâyih. 2 Cilt. Kahire: el-Mektebetü's-Sekâfeti'd-Dîniyye, 2006.
- Şahin, Haşim. "Bayramiyye". *Türkiye'de Tarikatlar: Tarih ve Kültür*. ed. Semih Ceyhan. 781-847. İstanbul: İSAM Yayınları, 2015.
- Şahin, Muhammed. *Mesnevî'nin Tenkidi ve Tâhirü'l-Mevlevî'nin Reddiyeleri*. haz. Mehmet Nur Doğan. İstanbul: Yelkenli Kitap, 2022.
- Şâşî, Ebû Sa'îd el-Heysem b. Küleyb b. Süreyc. *el-Müsned*. thk. Mahfûzurrahman Zeynullah. 3 Cilt. Medine: Mektebetü'l-'Ulûm ve'l-Hikem, 1993.
- Şeker - Yeksek, Necmeddin - Ferize. "Hadislerde İhsan Kavramı". *Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Araştırmaları Dergisi: Akademik - US* 3/1 (2019), 15-39.
- Şengün, Necdet. "Mevlana Celaleddin-i Rumi Niçin Farsça Yazdı? Tarihi ve Sosyolojik Arkaplan". *Mîzânî'l-Hak: İslami İlimler Dergisi* 14 (2022), 43-61.
- Şevkânî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. 'Alî b. Muhammed es-San'ânî. *el-Fevâ'idü'l-mecmû'a fi ehâdîsi'l-mevzû'a*. thk. 'Abdurrahman b. Yahyâ el-Mu'allimî el-Yemânî. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1995.

- Şimşek, Özkan. *Mehdilik ve Nüzûl-i İsa Tartışmaları -İslâm'ın Klasik Çağında Eskatolojik Kurtarıcı İnancı-*. Ankara: Fecr Yayınları, 2019.
- Taberânî, Ebü'l-Kâsım Süleymân b. Ahmed. *ed-Du'â'*. thk. Mustafâ 'Abdülkâdir 'Atâ'. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1413.
- Taberânî, Ebü'l-Kâsım Süleymân b. Ahmed. *el-Mu'cemu'l-evsat*. thk. Târik b. 'Avdullah b. Muhammed-'Abdülmuhsin b. İbrâhîm el-Hüseynî. 10 Cilt. Kahire: Dâru'l-Harameyn, 1995.
- Taberânî, Ebü'l-Kâsım Süleymân b. Ahmed. *el-Mu'cemu'l-kebîr*. thk. Hamdî 'Abdülmeçîd es-Selefi. 25 Cilt. Kahire: Mektebetü İbn Teymiyye, 1983.
- Taberî, Ebü Ca'fer Muhammed b. Cerîr. *Câmi'u'l-beyân 'an te'vîli âyi'l-Kur'ân*. thk. 'Abdullah 'Abdülmuhsin et-Türkî vd. 26 Cilt. Gize: Dâru Hicr, 1. Basım., 2001.
- Tahâvî, Ebü Ca'fer Ahmed b. Muhammed b. Selâme el-Ezdî. *Şerhu me'âni'l-âsâr*. thk. Muhammed Zührî en-Neccâr-Muhammed Seyyid Câd el-Hakk. 5 Cilt. Beyrut: 'Âlemü'l-Kütüb, 1994.
- Tahâvî, Ebü Ca'fer Ahmed b. Muhammed b. Selâme el-Ezdî. *Şerhu müşkili'l-âsâr*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût. 16 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 1996.
- Taştan, Erdoğan. *İsmâîl Rûsûhî Ankaravî'nin Mesnevî Şerhi (Mecmû'atü'l-Letâ'if ve Matmûratü'l-Ma'ârif) -I. Cilt, Çeviri yazı-İnceleme-*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009.
- Tatlı, Alican. *Zühhd Açısından Hadislerde Dünya*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1996.
- Tatlı, Bekir. *Cibrîl Hadisi ve İslâm Düşüncesine Yansımaları*. Ankara: TDV Yayınları, 2015.
- Tayâlisî, Ebü Dâvûd Süleymân b. Dâvûd. *Müsnedü Ebî Dâvûd et-Tayâlisî*. thk. Muhammed b. 'Abdülmuhsin et-Türkî. 4 Cilt. Kahire: Dâru Hicr, 1. Basım., 1999.
- Tekin, Muhammet Ali. "Kur'ân ve Hadislerde Fitrat Kavramının Anlamı Üzerine". *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 6/2 (2020), 1441-1490.
- Tirmizî, Ebü 'İsâ Muhammed b. 'İsâ. *el-Câmi'u's-sahîh (Sünenü't-Tirmizî)*. thk. Ahmed Muhammed Şâkir-Muhammed Mustafa Hüseyin ez-Zehebî. 6 Cilt. Kahire: Dâru'l-Hadîs, 2010.
- Tokpınar, Mirza. "Men teşebbehe bi-kavmin fe-hüve minhum' Hadisi Üzerine Bir İnceleme". *Hadis Tetkikleri Dergisi* 3/2 (2005), 85-109.
- Topuzoğlu, Tefvik Rüştü. "Recez". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 34/509-510. İstanbul: TDV Yayınları, 2007.
- Tûsî, Ebü Ca'fer Muhammed b. Hasan b. 'Alî. *Tehzîbu'l-ahkâm fî şerhi'l-Mukni'a*. thk. Seyyid Hasan el-Müsevî el-Harsân. 10 Cilt. Tahran: Dâru'l-Kütübî'l-İslâmiyye, 1407.
- Uğur, Mücteba. "Ebü Ya'lâ el-Mevsûlî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 10/258-259. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Uğur, Mücteba. "Firdevsü'l-Ahbâr". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 13/129-131. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.
- Uğur, Mücteba. *Hadis İlimleri Edebiyatı*. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Uludağ, Süleyman. "Cemâl". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 7/296. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- Uludağ, Süleyman. *İslâm ve Musiki*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2017.

- Uludağ, Süleyman. "Muhabbet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 30/384-386. İstanbul: TDV Yayınları, 2020.
- Uludağ, Süleyman. "Ölüm (Tasavvuf)". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 34/37-38. İstanbul: TDV Yayınları, 2007.
- Uludağ, Süleyman. "Ricâlu'l-Gayb". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 35/81-83. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.
- Uludağ, Süleyman. "Takvâ". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 39/484-486. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Uludağ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Kabalıcı Yayıncılık, 2016.
- Uyar, İlyas. *Tasvir Hadisleri: Tahric ve Değerlendirme*. Van: Yüzüncüyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Uysal, Muhittin. *Peygamber Günlerinde Giyim, Kuşanma ve Süslenme*. Konya: Yediveren Kitap, 2004.
- Uysal, Muhittin. *Tasavvuf Kültüründe Hadis*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2012.
- Uysal, Şule Yüksel. "'Men Teşebbehe Bi Kavmin' Hadisini Küresel Giyim Kültürü Açısından Yeniden Okumak". *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları* 11/7 (2016), 293-314.
- Ülken, Fatih. "İsmâil-i Ankaravî'nin Miftâhü'l-Belâga ve Mısbâhü'l-Fesâha'sındaki İstilahlar". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9/43 (2016), 467-477.
- Ünal, Mehmet. "Mesnevînin Yedinci Cildinin Sıhhati ile İlgili Görüş ve Tespitler". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9/42 (2016), 395-403.
- Ürkmez, Ahmed. "İsmail Ankaravî'nin Mesnevi Şerhi'nin İlk Cildinde Yer Verdiği Mükerrer Hadisler ve Kaynak Değerleri". *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2/2 (2011), 165-191.
- Vassâf, Osmânzâde Hüseyin. *Sefîne-i Evliyâ*. haz. Mehmet Akkuş-Ali Yılmaz. 5 Cilt. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2015.
- Vekî b. el-Cerrâh, Ebû Süfyân er-Ru'âsî. *Kitâbu'z-Zühd*. thk. 'Abdurrahman 'Abdülcebbâr el-Feryevâî. 3 Cilt. Medine: Mektebetü'd-Dâr, 1984.
- Yahyâ b. Ma'în, Ebû Zekeriyâ el-Mürri. *et-Târîh (Dârimî Rivayeti)*. thk. Ahmed Muhammed Nürseyf. Dımaşk: Dâru'l-Me'mûn, ts.
- Yahyâ b. Ma'în, Ebû Zekeriyâ el-Mürri. *et-Târîh (Ebû'l-Fazl ed-Dûrî Rivayeti)*. thk. Ahmed Muhammed Nürseyf. 4 Cilt. Mekke: Merkezü'l-Bahsi'l-İlim ve İhyâ'i't-Türâsi'l-İslâmiyye, 1. Basım., 1979.
- Yalap, Hakan. *İsmâil Rûsûhî-yi Ankaravî Şerh-i Mesnevî Mecmû'atu'l-Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif (II. cilt) (İnceleme-Metin-Sözlük)*. Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2014.
- Yalçın, İsmail. "Sarık". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 36/154. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- Yağob, Luay Hatem. "İslâmî Kaynaklar Açısından Peygamberlerin Konuştuğu Diller". *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25/1 (2021), 385-407.
- Yaran, Rahmi. "Bid'at". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 6/129-131. İstanbul: TDV, 1992.
- Yardım, Ali. *Mesnevî Hadisleri*. İstanbul: Damla Yayınevi, 2008.
- Yavuz, Yusuf Şevki. "Levh-i Mahfûz". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 27/151. Ankara: TDV Yayınları, 2003.

- Yektar, Osman Nedim. "Hadîs Rivayetleri ve Hz. Peygamber'in Şiire Bakışı". *EKEV Akademi Dergisi* 65 (2016), 405-432.
- Yetik, Erhan. "Ankaravî, İsmâil Rusûhî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 3/211-213. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.
- Yetik, Erhan. *İsmail-i Ankaravî -Hayatı, Eserleri ve Tasavvufi Görüşleri-*. İstanbul: İşaret Yayınları, 1992.
- Yetik, Erhan. "Tasavvufi Açından Fatıha Tefsiri". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (1996), 45-107.
- Yıldırım, Ahmet. *Din, Dünyevileşme ve Zühd*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2. Basım., 2014.
- Yıldırım, Ahmet. "Hadislerde Nüzul-i İsa ve Mehdi Nedir Ne Değildir?" *Nüzul-i İsa ve Mehdi Nedir Ne Değildir?* ed. Adnan Demircan. 77-116. Ankara: Fecr Yayınları, 2019.
- Yıldırım, Ahmet. "Hadisleri Anlamada İşârî Yorum". *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13/2 (2004), 13-36.
- Yıldırım, Ahmet. *Peygamberimizin Sade Hayatı*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2007.
- Yıldırım, Ahmet. "Peygamber-Sahabe İlişkisi Bağlamında Tasavvufi Düşünce ve Yorumlarda Şeyh-Mürîd İlişkisi". *Islamic University of Europa Journal of Islamic Research* 3/1 (2010), 5-18.
- Yıldırım, Ahmet. "Tasavvufta Ricalu'l-Gayb Telakkisi ve Konuyla İlgili Bazı Rivayetler". *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4 (1997), 117-147.
- Yıldırım, Ahmet. *Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları*. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Yıldırım, Enbiya. *Hadiste Metin Tenkidi -Tarihî Süreç, Yeni Yaklaşımlar-*. Ankara: OTTO Yayınları, 2015.
- Yıldırım, Rıdvan (ed.). *Uluslararası Melâmilik ve Seyyid Muhammed Nûru'l-Arabî Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Tika Kültür Yayınları, 2016.
- Yıldırım, Selahattin. "Osmanlı Muhaddisleri'nin Eserleri ve Bunlar Arasında Kırk Hadis Çalışmalarının Yeri". *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Daru'l-Hadisler*. ed. Muhittin Düzenli. 139-152. Samsun: y.y., 2011.
- Yıldırım, Selahattin. *Osmanlı'da Kırk Hadis Çalışmaları*. İstanbul: Osmanlı Hadis Araştırmaları, 2000.
- Yıldız, Abdullah. *Rızık -Hikmet Penceresinden Kavramsal Bir Yaklaşım-*. İstanbul: Siyer Yayınları, 1. Basım., 2021.
- Yıldız, Fahreddin. "İslâmî İlimler, Divan Edebiyatı ve Tasavvuf Geleneğindeki Yeriyle Tarihten Günümüze Popüler Hadis Kitapları: Kırk Hadisler". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 11/21 (2013), 407-455.
- Yıldız, Muhammed Ali. "Tasavvufta Mehdiilik". *Turkish Studies = Türkoloji Araştırmaları* 13/2 (2018), 653-667.
- Yılmaz, Hasan Kamil. *Tasavvufî Hadîs Şerhleri ve Konevî'nin Kırk Hadîs Şerhi*. İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1990.
- Yılmaz, Orhan. "Mehdi İncancına Kaynaklık Teşkil Eden Hadislerin Değerlendirilmesi". *Turkish Studies* 12/2 (2017), 265-282.

- Yüceer, Mustafa. "Hadis İlmi Açısından 'Men Hafıza' Rivâyeti ve Manzum Kırk Hadis Geleneğine Tesiri". *Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 6/2 (2020), 931-970.
- Yüceer, Mustafa. *Osmanlı Manzum Hadis Edebiyatı*. Ankara: TDV Yayınları, 2021.
- Yücel, Ahmet. *Hadis Usûlü*. İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2021.
- Yücel, Ahmet. "Mehdî Hadislerinin Temel Hadis Kaynaklarındaki Anlamı". *Beklenen Kurtarıcı İnancı*. ed. Yusuf Şevki Yavuz. 141-173. İstanbul: Kuramer Yayınları, 2017.
- Zebîdî, Muhammed b. Muhammed el-Murtazâ. *Tâcu'l-'arûs min cevâhiri'l-Kâmûs*. thk. 'Abdüssettâr Ahmed Ferrâc. 40 Cilt. Kuveyt: Dâru'l-Hidâye vd., 1965.
- Zehebî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Ahmed. *el-Muğnî fi'd-du'afâ*. thk. Nüreddîn 'Itr. 2 Cilt. Katar: İdâretü İhyâ'i't-Türâsi'l-İslâmiyye, 1. Basım., 1987.
- Zehebî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Ahmed. *Mizânu'l-i'tidâl fî nakdi'r-ricâl*. thk. Muhammed Rıdvân 'Arkûsî. 5 Cilt. Beyrut: Dâru'r-Risâleti'l-Âlemiyye, 1. Basım., 2009.
- Zehebî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Ahmed. *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ*. thk. Şu'ayb el-Arna'ût vd. 25 Cilt. Beyrut: Mü'essesetü'r-Risâle, 2. Basım., 1984.
- Zehebî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Ahmed b. 'Osmân. *el-Mühezzeb fî ihtisâri's-Süneni'l-kebîr li'l-Beyhakî*. thk. Ebû Temîm Yâsir b. İbrâhîm vd. 10 Cilt. Riyad: Dâru'l-Vatan, 2001.
- Zehebî, Ebû 'Abdullah Muhammed b. Ahmed b. 'Osmân. *Kitâbu Tezkireti'l-huffâz*. thk. Zekeriyâ 'Umeyrât. 5 Cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1998.
- "Melâmiyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 29/25-29. Ankara: TDV Yayınları, 2004.
- "Melâmiyye (İkinci Devre Melâmîleri, Bayramîler)". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 29/29-35. Ankara: TDV Yayınları, 2004

Kitabe Yayınları: 68

الفصل والوصل في سورة ص
دراسة بلاغية دلالية

(el-Fasl ve'l-Vasl fî Sûreti Sâd -Dirâse Belâğiyye Delâliyye-)

د. فاتح أولوغول

Dr. Fatih ULUGÖL

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

الطبعة الأولى: أكتوبر ٢٠٢٣

ISBN: 978-625-99194-8-5

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

المصادر والمراجع

القرآن الكريم.

ابن أبي حاتم، عبد الرحمن بن محمد بن إدريس الرازي (ت ٣٢٧ هـ)، تفسير القرآن العظيم مسنداً عن رسول الله صلى الله عليه وسلم والصحابة والتابعين (تفسير ابن أبي حاتم الرازي)، تحقيق أسعد محمد الطيب، مكتبة نزار مصطفى الباز، الرياض، ١٩٩٧.

ابن أبي شيبة، عبد الله بن محمد بن إبراهيم (ت ٢٣٥ هـ)، المصنف، تحقيق حمد بن عبد الله الجمعة-محمد بن إبراهيم اللحيان، مكتبة الرشد، ٢٠٠٤.

ابن الأثير، المبارك بن محمد بن محمد بن محمد بن عبد الكريم الشيباني الجزري (ت ٦٠٦ هـ)، النهاية في غريب الحديث (ومعه التذييل والتذنيب على نهاية الغريب للسيوطي)، تحقيق رضوان مامو، مؤسسة الرسالة ناشرون، بيروت، ٢٠١٣.

ابن إسحاق، محمد (ت ١٥١ هـ)، السيرة النبوية (سيرة ابن إسحاق)، تحقيق سهيل زكار، دار الفكر، بيروت، ١٩٧٨.

ابن بابشاذ، طاهر بن أحمد (ت ٤٦٩ هـ)، شرح المقدمة المحسبة، تحقيق خالد عبد الكريم المطبعة العصرية، ١٩٧٧.

ابن جني، أبو الفتح عثمان (ت ٣٩٢ هـ)، الخصائص، تحقيق محمد علي نجار، دار الكتب المصرية، القاهرة، ١٩٥٢.

ابن الحاجب، عثمان بن عمر (ت ٦٤٦ هـ)، الأمالي، تحقيق فخر صالح، دار عمار، عمان، ١٩٨٩.

ابن الحاجب، عثمان بن عمر (ت ٦٤٦ هـ)، الإيضاح في شرح المفصل للزمخشري، تحقيق موسى بناي العليلي، مطبعة العاني، بغداد، ١٩٨٢.

ابن حبان، محمد البستي (٣٥٤ هـ)، صحيح ابن حبان، تحقيق شعيب الأرنؤوط، مؤسسة الرسالة، بيروت، ١٩٩٣.

ابن سعد، محمد بن سعد، الطبقات الكبرى، تحقيق إحسان عباس، دار صادر، بيروت، ١٩٦٨.
ابن الشجري، هبة الله بن علي (ت ٥٤٢ هـ)، أمالي ابن الشجري، تحقيق محمود محمد الطناحي، مكتبة الخانجي، القاهرة، ١٩٩٢.

ابن عبد السلام، عز الدين عبد العزيز السلمي الدمشقي (ت ٦٦٠هـ)، تفسير القرآن (تفسير العزيز عبد السلام)، تحقيق عبد الله بن إبراهيم الوهبي، دار ابن حزم، بيروت، ١٩٩٦.
ابن عبد الله، أحمد شعيب، **بحوث منهجية في علوم البلاغة العربية**، دار ابن حزم، بيروت، ٢٠٠٨.

ابن عادل، أبو حفص سراج الدين عمر بن علي بن عادل الحنبلي الدمشقي (ت ٧٧٥هـ)، اللباب في علوم الكتاب (تفسير ابن عادل)، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٨.
ابن عاشور، محمد الطاهر (ت ١٣٩٣هـ)، التحرير والتنوير، الدار التونسية للنشر، تونس، ١٩٨٤.

ابن عطية، عبدالحق بن غالب بن عبد الرحمن ابن تمام الأندلسي (ت ٥٤٦هـ)، المحرر الوجيز في تفسير الكتاب العزيز، تحقيق عبد السلام عبد الشافي محمد، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١٦.

ابن عقيل، عبد الله بن عبد الرحمن (ت ٧٦٩هـ)، شرح ابن عقيل على ألفية ابن مالك، تحقيق محمد محيي الدين عبد الحميد المسمى بمنحة الجليل بتحقيق شرح ابن عقيل، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠١٠.

ابن فارس، أحمد القزويني (ت ٣٩٥هـ)، مقاييس اللغة، تحقيق أنس محمد الشامي، دار الحديث، القاهرة، ٢٠٠٨.

ابن قيم الجوزية، محمد بن أبي بكر (ت ٧٥١هـ)، بدائع الفوائد، تحقيق علي بن محمد العمران، دار عالم الفوائد، جدة، (بدون تاريخ).

ابن كثير، إسماعيل بن عمر (ت ٧٧٤هـ)، تفسير القرآن العظيم، تحقيق شعيب الأرنؤوط - محمد أنس مصطفى الخن، دار الرسالة العالمية، بيروت، ٢٠١٠.

ابن مالك، محمد بن عبد الله الطائي الجبالي (ت ٦٧٢هـ)، شرح التسهيل، تحقيق عبد الرحمن السيد- محمد بدوي المختون، دار هجر، القاهرة، ١٩٩٠.

ابن مالك، محمد بن عبد الله الطائي الجبالي، شرح الكافية الشافية، تحقيق عبد المنعم أحمد الهريدي، دار المأمون للتراث، مكة المكرمة، ١٩٨٦.

ابن مالك، بدر الدين (ت ٦٨٦هـ)، المصباح في المعاني والبيان والبديع، تحقيق حسني عبد الجليل، مكتبة الآداب، القاهرة، ١٩٨٩.

ابن منظور، محمد بن مكرم (ت ٦٣٠هـ)، لسان العرب، دار صادر، بيروت، ١٩٩٧.

- ابن هشام، عبد الله بن يوسف (ت ٧٦١هـ)، أوضح المسالك إلى ألفية ابن مالك (ومعه عدة السالك إلى تحقيق أوضح المسالك)، منشورات المكتبة العصرية، بيروت، بدون تاريخ.
- ابن هشام، عبد الله بن يوسف (ت ٧٦١ هـ)، شرح شذور الذهب، (وبذيله محطات رحلة السرور إلى شرح وإعراب شواهد الشذور)، دار ابن كثير، بيروت، ٢٠١٣.
- ابن هشام، عبد الله بن يوسف (ت ٧٦١ هـ)، شرح قطر الندى وبل الصدى، تحقيق محمد محي الدين عبد الحميد المسمى بسبيل الهدى بتحقيق شرح قطر الندى، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠١٠.
- ابن هشام، عبد الله بن يوسف (ت ٧٦١ هـ)، مغني اللبيب عن كتب الأعاريب، تحقيق محمد محي الدين عبد الحميد، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠١٠.
- ابن هشام، عبد الملك بن هشام بن أيوب (ت ٢١٣هـ)، السيرة النبوية، تحقيق مصطفى السقا- إبراهيم الأبياري- عبد الحفيظ الشلبي، شركة مكتبة ومطبعة مصطفى البابي الحلبي وأولاده، مصر، ١٩٥٥.
- ابن يعيش، يعيش بن علي (ت ٦٤٣هـ)، شرح المفصل، دار الكتب العلمية، ٢٠٠١.
- أبو البقاء، أيوب بن موسى الكفوي (ت ١٠٩٤ هـ)، كتاب الكليات، تحقيق عدنان درويش- محمد المصري، مؤسسة الرسالة، بيروت، ٢٠١٢.
- أبو السعود، محمد بن محمد (ت ٩٨٢ هـ)، إرشاد العقل السليم إلى مزايا الكتاب الكريم، تحقيق عبد القادر أحمد عطا، دار إحياء التراث العربي، بيروت، (بدون تاريخ).
- أبو الطيب القنّوجي، محمد صديق خان بن حسن (ت ١٣٠٧هـ)، فتح البيان في مقاصد القرآن، المكتبة العصرية للطباعة والنشر، بيروت، ١٩٩٢.
- أبو الفرج الجوزي، عبد الرحمن بن علي بن محمد (ت ٥٩٧هـ)، زاد المسير في علم التفسير، المكتب الإسلامي- دار ابن حزم، بيروت، ٢٠٠٢.
- أبو حيان، محمد بن يوسف (ت ٧٤٥ هـ)، البحر المحيط، تحقيق عادل أحمد- علي محمد معوض، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٣.
- أبو عبد الله، أحمد بن عمر الحازمي، شرح نظم قواعد الإعراب، (دروس صوتية)، الدرس التاسع عشر، المكتبة الشاملة، جزء ٥، ص ١.
- أبو عبيد الهروي، القاسم بن سلام (ت ٤٠١ هـ)، غريب الحديث، تحقيق حسين محمد محمد شرف، الهيئة العامة لشئون المطابع الأميرية، القاهرة، ١٩٨٤.

أبو منصور الماتريدي، محمد بن محمد (ت ٣٣٣ هـ)، تأويلات أهل السنة، تحقيق مجدي باسلوم، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٥.

أحمد مطلوب، أساليب بلاغية، نشر وكالة المطبوعات، الكويت، ١٩٨٠.
الأزهري، خالد بن عبد الله (ت ٩٠٥ هـ)، شرح الأزهرية، المطبعة الكبرى، بولاق، (بدون تاريخ).

الأزهري، خالد بن عبد الله (ت ٩٠٥ هـ)، شرح التصريح على التوضيح، تحقيق محمد باسل عيون السود، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٠.

الأستلي، إسماعيل ناص، حاشية العقد النامي على شرح حل المعاهد لقواعد الإعراب، دار نور الصباح، مديات، ٢٠١١.

الإسعدي، الملا الخليل (ت ١٢٥٩ هـ)، بصيرة القلوب في كلام علام الغيوب، تحقيق الملا صبغة الله الزوقيني، مكتبة نو بهار، إسطنبول، ٢٠١١.

إسماعيل حقي، بن مصطفى البرسوي (ت ١١٣٧ هـ)، روح البيان، دار الفكر، بيروت، (بدون تاريخ).

الاصفهاني، الراغب، مفردات ألفاظ القرآن، تحقيق صفوان عدنان داوودي، دار القلم، دمشق، ٢٠١١.

أطه لي، مصطفى بن حمزة (ت ١٠٨٥ هـ)، نتائج الأفكار في شرح الإظهار، مع تعليقات جماعة، دار الكتب العلمية، ٢٠١٢.

الألوسي، محمود بن عبد الله (ت ١٢٧٠ هـ)، روح المعاني في تفسير القرآن العظيم والسبع المثاني، دار إحياء التراث العربي، بيروت، (بدون تاريخ).

الأنباري، أبو البركات عبد الرحمن بن محمد (ت ٥٧٧ هـ)، الإنصاف في مسائل الخلاف بين النحويين البصريين والكوفيين، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠٠٣.

الأندلسي، محمد بن يوسف بن علي بن حيان، ارتشاف الضرب من لسان العرب، تحقيق محمد عثمان، دلة الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١١.

الإيجي، محمد بن عبد الرحمن (ت ٩٠٥ هـ)، تفسير الإيجي المسمى بجامع البيان في تفسير القرآن، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٤.

البخاري، أبو عبد الله محمد بن إسماعيل (ت ٢٥٦ هـ)، صحيح البخاري، دار ابن كثير، بيروت، ٢٠٠٢.

بدوي، أحمد أحمد، من بلاغة القرآن، نهضة مصر، القاهرة، ٢٠٠٥.

- البركتي، محمد عميم الإحسان (ت ١٣٩٥ هـ)، *التعريفات الفقهية*، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٣.
- البزاري، أبو بكر أحمد بن عمرو بن عبد الخالق (ت ٢٩٢ هـ)، *البحر الزخار (مسند البزار)*، تحقيق محفوظ الرحمن زين الله، مكتبة العلوم والحكم، مكتبة العلوم والحكم، المدينة المنورة، ٢٠٠٩.
- البعوي، أبو محمد الحسين بن مسعود (ت ٥١٦ هـ)، *معالم التنزيل في تفسير القرآن*، تحقيق محمد عبد الله النمر- عثمان جمعة ضميرية- سليمان مسلم الحرش، دار طيبة للنشر والتوزيع، الرياض، ١٩٩٢.
- البقاعي، إبراهيم بن عمر بن حسن الرباط بن علي بن أبي بكر (ت ٨٨٥ هـ)، *نظم الدرر في تناسب الآيات والسور*، دار الكتب الإسلامية، القاهرة، (بدون تاريخ).
- البيتوشي، عبد الله الكردي (ت ١٢١١ هـ)، *كفاية المعاني في حروف المعاني*، شرح وتحقيق شفيع برهاني، دار اقرأ، دمشق، ٢٠٠٥.
- البيضاوي، عبد الله بن عمر (ت ٦٨٥ هـ)، *أنوار التنزيل وأسرار التأويل*، تحقيق محمد محيي الدين الأصغر، دار المعرفة، بيروت، ٢٠١٣.
- البيهقي، أبو بكر أحمد بن الحسين الخراساني (ت ٤٥٨ هـ)، *شعب الإيمان*، تحقيق عبد العلي عبد الحميد حامد، مكتبة الرشد، الرياض، ٢٠٠٣.
- الترمذي، أبو عيسى محمد بن عيسى بن سَور (ت ٢٧٩ هـ)، *سنن الترمذي (الجامع الكبير)*، دار الغرب الإسلامي، بيروت، ١٩٩٦.
- التفتازاني، مسعود بن عمر (ت ٧٩٣ هـ)، *المطول شرح تلخيص مفتاح العلوم*، تحقيق عبد الحميد هنداوي، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١٣.
- التفتازاني، مسعود بن عمر، *مختصر المعاني*، تحقيق عبد الحميد هنداوي، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠١٣.
- التهانوي، محمد علي (ت ١١٥٨ هـ)، *كشاف اصطلاحات الفنون*، تحقيق أحمد حسن بسج، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١٣.
- الجاحظ، عمرو بن بجر بن محبوب (ت ٢٥٥ هـ)، *البيان والتبيين*، تحقيق عبد السلام محمد هارون، مكتبة الخانجي، القاهرة، ١٩٩٨.
- الجارم، علي - أمين، مصطفى، *البلاغة الواضحة*، دار النعمان للعلوم، دمشق، (بدون تاريخ).

الجامي، عبد الرحمن بن أحمد، الفوائد الضيائية (مع ثمانية كتب من حواشيه)، مكتبة سيداء ديار بكر، ٢٠١٤.

الجرجاني، عبد القاهر بن عبد الرحمن، دلائل الإعجاز (ت ٤٧١ هـ)، تحقيق محمد رضوان الداية، فايز الداية، دار الفكر، دمشق، ٢٠٠٧.

الجرجاني، علي بن محمد (ت ٨١٦ هـ)، التعريفات، تحقيق عادل أنور خضر، دار المعرفة، بيروت، ٢٠١٣.

الجرجاني، محمد بن علي (ت ٨٣٨ هـ)، الإشارات والتنبيهات في علم البلاغة، تحقيق عبد القادر حسين، مكتبة الآداب، القاهرة، ١٩٩٧.

الجوهري، إسماعيل بن حماد (ت ٣٩٣ هـ)، الصحاح، دار المعرفة، بيروت، ٢٠١٢.

حسن طبل، علم المعاني في الموروث البلاغي، مكتبة الإيمان، المنصورة، ٢٠٠٤.

الخانز، علي بن محمد بن إبراهيم (ت ٧٤١ هـ)، لباب التأويل في معاني التنزيل، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٤.

الخصري، محمد بن مصطفى، حاشية الخصري على شرح ابن عقيل على ألفية ابن مالك، دار الفكر، بيروت، (بدون تاريخ).

درويش، محيي الدين (ت ١٤٠٣ هـ)، إعراب القرآن وبيانه، دار اليمامة- دار ابن كثير، بيروت، ٢٠١٤.

الدسوقي، محمد بن أحمد بن عرفة (ت ١٢٣٠ هـ)، حاشية على مختصر المعاني لسعد التفتازاني، المطبعة النفيسة العثمانية، إسطنبول، ١٨٩٠.

الرازي، فخر الدين محمد بن عمر (ت ٦٠٦ هـ)، مفاتيح الغيب، دار الفكر، بيروت، ١٩٨١.

الرازي، فخر الدين محمد بن عمر (ت ٦٠٦ هـ)، نهاية الإيجاز في دراية الإعجاز، تحقيق بكري شيخ أمين، دار العلم للملايين، بيروت، ١٩٨٥.

رامفوري، محمد فضل حق، شمس البراعة شرح دروس البلاغة، جمعية البشرى الخيرية، كراتشي، ٢٠١٥.

رضي الدين، محمد بن الحسن الأستراباذي (ت ٦٨٦ هـ)، شرح الرضي على كافية ابن الحاجب، تحقيق يوسف حسن عمر، منشورات جامعة قار يونس، بنغازي، ١٩٩٦.

الرماني، علي بن عيسى (ت ٣٨٤ هـ)، معاني الحروف، تحقيق عرفان بن سليم، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠٠٨.

الزجاج، أبو إسحاق إبراهيم بن السري بن سهل (ت ٣١١ هـ)، إعراب القرآن، تحقيق إبراهيم الأبياري، دار الكتب المصري، القاهرة، دار الكتاب اللبناني، بيروت، (بدون تاريخ).
الزحيلي، وهبة بن مصطفى، التفسير المنير في العقيدة والشريعة والمنهج، دار الفكر المعاصر، دمشق، ١٩٩٧.

الزركشي، بدر الدين محمد بن عبد الله (ت ٧٩٤ هـ)، البرهان في علوم القرآن، تحقيق أبي الفضل الدمياطي، دار الحديث، القاهرة، ٢٠٠٦.
الزركلي، خير الدين بن محمود بن محمد الدمشقي (ت ١٣٩٦ هـ)، الأعلام، دار العلم للملايين، بيروت، ٢٠٠٢.

الزنجشيري، محمود بن عمرو (ت ٥٣٨ هـ)، الكشف عن حقائق غوامض التنزيل، معه أربع حواش، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٩.
الزبلي، أحمد بن محمد، حل المعاهد لقواعد الإعراب (مقيد شرح القواعد)، مكتبة صلاح بلجي، اسطنبول، (بدون تاريخ).

السامرائي، فاضل صالح، معاني النحو، دار الفكر، عمان، ٢٠١١.
السامرائي، محمد فاضل، النحو العربي أحكام ومعان، دار ابن كثير، دمشق، ٢٠١٤.
السبكي، بهاء الدين (ت ٧٧٣ هـ)، عروس الأفراح في شرح تلخيص المفتاح، تحقيق عبد الحميد هندواوي، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠٠٣.

السبكي، تقي الدين علي بن عبد الكافي (ت ٧٥٦ هـ) - السبكي، تاج الدين عبد الوهاب بن علي بن عبد الكافي (ت ٧٧١ هـ)، الإبهاج في شرح المنهاج على منهج الوصول إلى علم الأصول للبيضاوي، تحقيق شعبان محمد إسماعيل، الكليات الأزهرية، ١٩٨١.

سعيد حوّي (ت ١٤٠٩ هـ)، الأساس في التفسير، دار السلام، القاهرة، ٢٠٠٣.
السكاكي، يوسف بن أبي بكر، مفتاح العلوم، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٨٧.
سلمان، علي جاسم، موسوعة معاني الحروف العربية، دار أسامة، عمان، ٢٠٠٣.

السمرقندي، أبو الليث نصر بن محمد بن أحمد (ت ٣٧٥ هـ)، تفسير السمرقندي (بحر العلوم)، تحقيق علي محمد معوض - عادل أحمد عبد الموجود - زكريا عبد المجيد النوتي، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٣.

السمين الحلبي، أحمد بن يوسف، الدر المصون في علوم الكتاب المكنون، تحقيق أحمد محمد الخراط، دار القلم، دمشق، (بدون تاريخ).

- السهيلي، عبد الرحمن بن عبد الله (ت ٥٨١ هـ)، **الروض الأنف**، تحقيق عمر عبد السلام سلامي، دار إحياء التراث العربي، بيروت، ٢٠٠٠.
- السهيلي، عبد الرحمن بن عبد الله (ت ٥٨١ هـ)، **نتائج الفكر في النحو**، تحقيق عادل أحمد-علي محمد، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٢.
- سيبويه، أبو بشر عمرو بن عثمان بن قنبر (ت ١٨٠ هـ)، **الكتاب**، تحقيق عبد السلام محمد هارون، مكتبة الخانجي، القاهرة، ١٩٩٢.
- سيد قطب (ت ١٣٨٦)، **في ظلال القرآن**، دار الشروق، القاهرة، ١٩٨٢.
- السيوطي، جلال الدين (ت ٩١١ هـ)، **الدر المنثور في التفسير بالمأثور**، تحقيق عبد الله بن عبد المحسن التركي، مركز هجر للبحوث والدراسات العربية والإسلامية، القاهرة، ٢٠٠٣.
- السيوطي، جلال الدين (ت ٩١١ هـ)، **لباب النقول في أسباب النزول**، مؤسسة الكتب الثقافية، بيروت، ٢٠٠٢.
- السيوطي، جلال الدين عبد الرحمن بن أبي بكر (ت ٩١١ هـ)، **شرح عقود الجمان في المعاني والبيان**، تحقيق ابراهيم معمد الحمداني، أمين لقمان الحبار، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١١.
- السيوطي، جلال الدين عبد الرحمن بن أبي بكر (ت ٩١١ هـ)، **عقود الزبرجد في إعراب الحديث النبوي**، تحقيق سلمان القضاة، دار الجيل، بيروت، ١٩٩٤.
- السيوطي، عبد الرحمن بن أبي بكر (ت ٩١١ هـ)، **الإتقان في علوم القرآن**، تحقيق أحمد بن علي، دلة الحديث، القاهرة، ٢٠٠٦.
- السيوطي، عبد الرحمن بن أبي بكر (ت ٩١١ هـ)، **معترك الأقران في إعجاز القرآن**، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٨٨.
- السيوطي، عبد الرحمن بن أبي بكر (ت ٩١١ هـ)، **همع الهوامع في شرح جمع الجوامع**، تحقيق أحمد شمس الدين، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٨.
- الشامي، محمد بن يوسف الصالحي (ت ٩٤٢ هـ)، **سبل الهدى والرشاد في سيرة خير العباد**، تحقيق مصطفى عبد الواحد، المجلس الأعلى للشئون الإسلامية، مصر، ١٩٩٧.
- الشنقيطي، محمد الأمين بن محمد المختار الجكني (ت ١٣٩٣ هـ)، **دفع إيهام الاضطراب عن آيات الكتاب**، مكتبة ابن تيمية، القاهرة، ١٩٩٦.
- الشنقيطي، محمد الأمين بن محمد المختار بن عبد القادر الجكني (ت ١٣٩٣ هـ)، **أضواء البيان في إيضاح القرآن بالقرآن**، تحقيق محمد عبد العزيز الخالدي، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١١.
- شوقي ضيف، **المدارس النحوية**، دار المعارف، القاهرة، بدون تاريخ.

- الشوكاني، محمد بن علي (ت ١٢٥٠هـ)، فتح القدير الجامع بين فني الرواية والدراية من علم التفسير (تفسير الشوكاني)، دار ابن كثير، دمشق، دار الكلم الطيب، بيروت، ١٩٩٣.
- الصابوني، محمد علي، صفوة التفاسير، دار القرآن الكريم، بيروت، ١٩٨١.
- الصعيدي، عبد المتعال (ت ١٣٩١هـ)، البلاغة العالية، مكتبة الآداب، القاهرة، ١٩٩١.
- الصعيدي، عبد المتعال (ت ١٣٩١هـ)، بغية الإيضاح لتلخيص المفتاح، مكتبة الآداب، ١٩٧٣.
- صلاح الدين الصفدي، خليل بن أبيك (ت ٧٦٤هـ)، الوافي بالوفيات، تحقيق أحمد الأرناؤوط- تركي مصطفى، دار إحياء التراث العربي، بيروت، ٢٠٠٠.
- ضيف، أحمد شوقي (ت ١٤٢٦هـ)، البلاغة تطور وتاريخ، دار المعارف، القاهرة، ١٩٦٥.
- الطبراني، أبو القاسم سليمان بن أحمد (ت ٣٦٠هـ)، المعجم الكبير، مكتبة ابن تيمية، القاهرة، بدون تاريخ.
- الطبري، أبو جعفر محمد بن جرير (ت ٣١٠هـ)، جامع البيان في تأويل القرآن، تحقيق عبد الله بن عبد المحسن التركي، دار هجر، القاهرة، ٢٠٠١.
- الطبي، شرف الدين الحسين بن عبد الله (ت ٧٤٣هـ)، فتوح الغيب في الكشف عن قناع الريب (حاشية الطيبي على الكشاف)، تحقيق إياد محمد الغوج، جائزة دبي الدولية للقرآن الكريم، دبي، ٢٠١٣.
- العاكوب، عيسى علي - الشتيوي، علي سعد، الكافي في علوم البلاغة العربية، منشورات الجامعة المفتوحة، ١٩٩٣.
- العاكوب، عيسى علي، المفصل في علوم البلاغة العربية، منشورات جامعة حلب، (بدون تاريخ).
- عباس، فضل حسن (ت ١٣٩٨هـ)، النحو الوافي، دار المعارف، مصر، (بدون تاريخ).
- عباس، فضل حسن (ت ١٣٩٨هـ)، البلاغة فنونها وأفنانها علم المعاني، دار الفرقان، ١٩٩٧.
- عبد الرزاق، أبو بكر بن همام الصنعاني (٢١١هـ)، المصنف، تحقيق حبيب الرحمن الأعظمي، المجلس العلمي، جنوب أفريقيا، ١٩٧٠.
- عبد القادر حسين، أثر النحاة في البحث البلاغي، دار غريب، القاهرة، ١٩٩٨.
- عبد القاهر الجرجاني، أبو بكر بن عبد الرحمن بن محمد (ت ٤٧١هـ)، دُرَج الدرر في تفسير الآي والسور، تحقيق وليد بن أحمد بن صالح الحسّين - إياد عبد اللطيف القيسي، مجلة الحكمة، بريطانيا، ٢٠٠٨.
- عبده، عبد العزيز قلقيلة، البلاغة الاصطلاحية، دار الفكر العربي، القاهرة، ١٩٩٢.

- عثيمين، محمد بن صالح (ت ١٤٢١ هـ)، شرح الأجرومية، مكتبة الرشد، الرياض، ٢٠٠٥.
- عتيق، عبد العزيز، علم المعاني، دار النهضة العربية، بيروت، ٢٠٠٩.
- العسكري، أبو هلال الحسن بن عبد الله (ت ٣٩٥ هـ)، الصناعتين، تحقيق علي محمد البجاوي، محمد أبو الفضل إبراهيم، دار إحياء الكتب العربية، القاهرة، ١٩٥٢.
- عصام الدين، إبراهيم بن محمد عرديشاه (ت ٩٤٣ هـ)، الأطول شرح تلخيص مفتاح العلوم، تحقيق عبد الحميد هنداوي، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠١.
- علال نويرم، جديد الثلاثة الفنون في شرح الجواهر المكنون، الدار البيضاء، ٢٠٠٦.
- العلوي الهري، محمد الأمين بن عبد الله الأري، حدائق الروح والريحان في روائي علوم القرآن، دار طوق النجاة، بيروت، ٢٠٠١.
- العلوي، يحيى بن حمزة (ت ٧٤٥ هـ)، الطراز المتضمن لأسرار البلاغة وعلوم حقائق الإعجاز، دار الكتب الخديوية، ١٩١٤.
- علي توفيق الحمد- يوسف جميل الزعبي، المعجم الوافي، دار الأمل، إربد، ١٩٩٣.
- العلمي المقدسي، محير الدين بن محمد الحنبلي (ت ٩٢٧ هـ)، فتح الرحمن في تفسير القرآن، تحقيق نور الدين طالب، وزارة الأوقاف والشؤون الإسلامية، قطر، ٢٠٠٩.
- الغريسي، محمد صالح بن أحمد، حاشية التحرير الحميد لمسائل علم التوحيد، مكتبة سيدا، ديار بكر، ٢٠١٣.
- الغلابيني، مصطفى (ت ١٣٦٤ هـ)، جامع الدروس العربية، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٥.
- الغليبولي، مصطفى بن إبراهيم، تحفة الإخوان في شرح العوامل المائة للبركوي (في كتاب شروح العوامل)، تحقيق إلياس قبلان، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١٤.
- الفراهيدي، الخليل بن أحمد (ت ١٧٠ هـ)، كتاب العين، تحقيق عبد الحميد الهنداوي، دار الكتب العلمية، بيروت، بدون تاريخ.
- الفراء، أبو زكريا يحيى بن زياد (ت ٢٠٧ هـ)، معاني القرآن، تحقيق عماد الدين بن سيد، عالم الكتب، بيروت، ٢٠١١.
- الفهاري، عبد العزيز (ت ١٢٣٩ هـ)، النبراس شرح شرح العقائد النسفية، مكتبة ياسين، إسطنبول، ٢٠١٢.
- الفوزان، عبد الله بن صالح، دليل السالك إلى ألفية ابن مالك، دار المسلم، الرياض، (بدون تاريخ).

الفيروزآبادي، محمد بن يعقوب (ت ٨١٧هـ)، تنوير المقباس من تفسير ابن عباس، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٢.

الفيروزآبادي، محمد بن يعقوب (ت ٨١٧ هـ)، القاموس المحيط، دار إحياء التراث العربي، بيروت، ٢٠٠٠.

القاسمي، محمد جمال الدين (ت ١٣٣٢هـ)، تفسير القاسمي (محاسن التأويل)، تحقيق محمد باسل عيون السود، دار الكتب العلمية، بيروت، (بدون تاريخ).

قباوة، فخر الدين، إعراب الجمل وأشباه الجمل، دار القلم العربي، حلب، ١٩٨٩.
القزويني، محمد بن عبد الرحمن بن عمر (ت ٧٣٩ هـ)، الإيضاح، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠١٣.

القنوي، عصام الدين إسماعيل بن محمد (ت ١١٩٥هـ)، حاشية القنوي على تفسير البيضاوي (معه حاشية ابن التمجيد)، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠١.

الكرماني، محمد بن يوسف (ت ٧٨٦ هـ)، تحقيق الفوائد الغيائية، تحقيق علي بن دخيل الله، مكتبة العلوم والحكم، المدينة المنورة، ٢٠٠٤.

الكرماني، محمد بن يوسف بن علي بن سعيد (ت ٧٨٦ هـ)، الكواكب الدراري في شرح صحيح البخاري، تحقيق محمد عبد اللطيف، دار إحياء التراث العربي، بيروت، ١٩٨١.

اللاذقي، محمد طاهر، المبسط في علوم البلاغة، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠٠٥.
المالقي، أحمد بن عبد النور (ت ٧٠٢ هـ)، رصف المباني في شرح حروف المعاني، تحقيق أحمد محمد الخراط، دار القلم، دمشق، ٢٠٠٢.

الماوردي، علي بن محمد (ت ٤٥٠ هـ)، النكت والعيون، دار الكتب العلمية-مؤسسة الكتب الثقافية، بيروت، (بدون تاريخ).

المباركفوري، صفي الرحمن (ت ١٤٢٧ هـ)، الرحيق المختوم، مكتبة دار الفجر، بيروت، ٢٠١٤.
المبرد، محمد بن يزيد (ت ٢٨٦ هـ)، المقتضب، تحقيق محمد عبد الخالق عزيمة، عالم الكتب، بيروت، (بدون تاريخ).

مجموعة من العلماء بإشراف مجمع البحوث الإسلامية بالأزهر، التفسير الوسيط للقرآن الكريم، الهيئة العامة لشئون المطابع الأميرية، القاهرة، ١٩٩٣.

مجموعة من العلماء، شروح التلخيص، دار الكتب العلمية، القاهرة، ١٩٩٦.
محمد أحمد قاسم-محيي الدين ديب، علوم البلاغة، المؤسسة الحديثة للكتاب، طرابلس، ٢٠٠٣.

- محمد بن علي (ت ١٢٠٦ هـ)، حاشية الصبان على شرح الأشموني لألفية ابن مالك، تحقيق طه عبد الرؤف سعد، المكتبة التوفيقية، القاهرة، (بدون تاريخ).
- محمد الطيب الإبراهيم، إعراب القرآن، دار النفائس، بيروت، ٢٠٠٣.
- محمد عبد العزيز النجار، ضياء السالك إلى أوضح المسالك، مؤسسة الرسالة، بيروت، ٢٠٠١.
- حمدي البامياي، دروس في البلاغة شرح مختصر المعاني للتفتازاني، مؤسسة البلاغ، بيروت، ٢٠٠٨.
- محمود صافي، الجدول في إعراب القرآن وصرفه وبيانه، دار الرشيد- مؤسسة الإيمان، بيروت، ١٩٩٥.
- المرادي، الحسن بن قاسم (ت ٧٤٩ هـ)، الجنى الداني في حروف المعاني، تحقيق فخر الدين قباوة- محمد نديم فاضل، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٢.
- المراغي، أحمد مصطفى (ت ١٣٧١ هـ)، تفسير المراغي، مكتبة مصطفى البابي الحلبي، مصر، ١٩٤٦.
- المراغي، أحمد مصطفى (ت ١٣٧١ هـ)، علوم البلاغة، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠١٤.
- المستعصي، محمد بن أيدير (٧١٠ هـ)، الدر الفريد وبيت القصيد، تحقيق كامل سلمان الجبوري، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠١٥.
- مسلم، ابن حجاج القشيري النيسابوري (٢٦١ هـ)، صحيح مسلم، دار طيبة، الرياض، ٢٠٠٦.
- مقاتل، بن سليمان بن بشير (ت ١٥٠ هـ)، تفسير مقاتل، تحقيق عبد الله محمود شحاتة، مؤسسة التاريخ العربي، بيروت، ٢٠٠٢.
- المكودي، أبو زيد عبد الرحمن بن علي بن صالح (ت ٨٠٧ هـ)، شرح المكودي على الألفية، تحقيق عبد الحميد هنداوي، المكتبة العصرية، بيروت، ٢٠٠٥.
- الناوي، محمد عبد الرؤوف (ت ١٠٣١ هـ)، التوقيف على مهمات التعاريف، تحقيق عبد الحميد صالح حمدان، دار عالم الكتب، القاهرة، ١٩٩٠.
- الميداني، عبد الحمن حسن حبنكة (ت ١٤٢٥ هـ)، البلاغة العربية، دار القلم، دمشق، ٢٠١٠.
- ناظر الجيش، محمد بن يوسف (ت ٧٧٨ هـ)، تمهيد القواعد بشرح تسهيل الفوائد، تحقيق لجنة، دار السلام، القاهرة، ٢٠٠٧.
- النحاس، أبو جعفر أحمد بن محمد (ت ٣٣٨ هـ)، معاني القرآن، تحقيق محمد علي الصابوني، جامعة أم القرى، مكة المكرمة، ١٩٨٩.

- النسائي، أحمد بن شعيب (٣٠٣ هـ)، السنن الكبرى، تحقيق حسن عبد المنعم شلبي، مؤسسة الرسالة، بيروت، ٢٠٠١.
- النسفي، عبد الله بن أحمد (ت ٧١٠ هـ)، مدارك التميز وحنائق التأويل، دار الكتب العلمية، بيروت، ٢٠٠٨.
- التورسي، بديع الزمان سعيد (ت ١٣٧٩ هـ)، إشارات الإعجاز في مظان الإيجاز، تحقيق إحسان قاسم الصالحي، شركة سوزلر، ٢٠٠٢.
- النيسابوري، نظام الدين الحسن بن محمد بن حسين القمي (ت ٨٥٠ هـ)، غرائب القرآن ورائب الفرقان، تحقيق زكريا عميرات، دار الكتب العلمية، بيروت، ١٩٩٥.
- الهاشمي، السيد أحمد (ت ١٣٦٢ هـ)، القواعد الاساسية للغة العربية، تحقيق عماد زكي البارودي، المكتبة التوفيقية، القاهرة، (بدون تاريخ).
- الهاشمي، السيد أحمد، جواهر البلاغة في المعاني والبيان والبديع، المكتبة العصرية، بيروت، ١٩٩٩.
- الهروري، علي بن محمد (ت ٤١٥ هـ)، كتاب الأزهية في علم الحروف، تحقيق عبد المعين الملوحي، مطبوعات مجمع اللغة العربية، دمشق، ١٩٩٣.
- الواحدي، علي بن أحمد (ت ٤٦٨ هـ)، أسباب نزول القرآن، تحقيق أحمد صقر، دار الكتاب الجديد، بيروت، ١٩٦٩.

Kitabe Yayınları: 70

موجز تاريخ الدولة الصفوية

تأليف

الدكتور نظام عزالدين محمد علي

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

ترتيب وتصميم الغلاف
FCR

الطباعة

NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-0-7

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

الملحق الثالث

رسالة يوهان الثالث " ملك بولندا وروسيا وبروس وكيف "
مخاطبا الشاه سليمان الصفوي

" نص الرسالة "

أيها الملك العظيم والصدیق العزیز؛
جلالتکم لا شک تعلمون أن کل الحوادث التي تقع علی
وجه الأرض إنما تقع بتأثیر من الکواکب ولهذا تظهر جلیاً
قدرة تأثیر الکواکب فی امور البشر .

وعلی هذا النهج نحن المتحدون (بولند والمانيا وفینيسيا)
بدأنا حربنا المظفرة منذ ثلاث سنوات ضد الأتراك ونحن علی
ثقة تامة بأن جلالتکم تؤمنون بتلك الکواکب وستعلمون
من حركة النجوم إنها توافقنا فی هذه الحرب ، لتتوجه من الآن
وصاعداً أسلحتکم النارية ضد هذا العدو المجرم الذي يعانی
الضعف والحوار.

منذ بداية حربنا أوصلنا اليکم الأخبار إما بطریق
الرسائل أو عن طریق الهيئات خبر الانتصارات والغنائم
الحاصلة وأكدنا علی هذه النقطة انه قد آن الأوان للقيام بحرب
شاملة للانتقام من تلك المظالم الشنيعة وإرجاع كافة الأراضي

التي اغتصبها العثمانيون منكم ونحن نعاهدكم من جانبنا على عدم عقد اي صلح ما لم تكونوا على علم به .
انه ليؤسفنا لعدم استلامنا أي جواب منكم لحد الان ،
والسبب على ما نعلم هو تقصير سفرائنا الذين لا يقومون
بواجبهم على النحو المطلوب وإلا من المستحيل أنك تضيعون
فرصة سانحة كهذه لو قام هؤلاء (السفراء) بواجبهم ! . على كل
حال نحن نكرر اقتراحنا لكم وليكن جلالتم شريكا
لنا في احراز التوفيقات الدائمة !!

في المدة الأخيرة استطاع الألمان بتأييد من الرب تحرير
الإمبراطورية المجرية من مخالب الأتراك ونحن البولنديين
كذلك استطعنا من تحرير مناطق واسعة من اوكرين وكافة
أراضي بدولي باستثناء قلعة كامينيك .

الفينيسيون كذلك حرروا القسم الأكبر من منطقة مورا
المشهوره ومنطقة بلو بزي وبذلك يكون القسم الاعظم من
من جزائر آيجه محررة ، نحن مصممون بالقيام بهجوم كبير في
الربيع القادم وكذلك القيصر الالماني يتحضر- بقوات كبيرة
للهجوم على الاتراك وقد دحرهم في أرضهم .

الفينيسيون مشغولون في البر والبحر بجمع الجموع ضد
الأتراك وقبل مدة أرسلنا رسلنا الى أمير موسكو للقيام
بالتحضيرات العسكرية وتم ارسال الرسل الى البابا والملك

الفرنسي لوئيس الرابع عشر- وباقي الأمراك والملوك الذين أعلنوا تأييدهم لنا والمفروض ان سفراءنا قد بينوا لجلالتم هذه الأمور .

والان اذا اردتم تجديد شهرة إيران القديمة واعداد العدة وتجميع العساكر لضرب هذا التركي من الخلف ، ففي الوقت الذي نشغله نحن في الجبهة الأوربية تكونون قد أوتيتم الفرصة بالهجوم واسترجاع كافة أراضيكم المغتصبة حان الوقت لاحتلال العراق !! ولا نعتقد انه ستسبح لكم فرصة مثالية مثل هذه المرة تسترجعون فيها شهرتكم وتسمعون العالم بها ، نعم أن الاوان للحصول على صلح دائم بارساء دعائها بقوة الأسلحة !!

لحين استلامنا الجواب العاجل منكم ؛

تقبلوا تحياتنا القلبية والسلامة لجلالتم وسلطنتكم.

كتبت في مدينة رويسن في قصر- ولكيف في الثامنة والعشرون من سنة ١٦٨٦ بعد ميلاد سيدنا المسيح وفي السنة الثانية عشر من سلطتنا .

انتهى

مصادر الكتاب باللغة الفارسية

ابن البزاز توكلي، أسس المواهب السنية في المناقب
الصفوية، بومباي الهند ١٩٥١ .

أبو القاسم طاهري، تاريخ سياسي واجتماعي إيران از
مرك تيمور تا مرك شاه عباس، شركت انتشارات علمي
فرهنكي، طهران ٢٠٠٢ .

إبراهيم أحمديان، زاهد كيلاني، مركز دائرة المعارف
الإسلامية الكبرى، تاريخ النشر: الأربعاء ٩ شباط ٢٠٢٣ .

ابو القاسم طاهري، تاريخ سياسي اجتماعي إيران از
مرك تيمور تا مرك شاه عباس، انتشارات شركت انتشارات
علمي و فرهنگي، طهران ٢٠٠٢ .

اسكندر بيك تركمان، تاريخ عالم آراي عباسي، دار
الطباعة آقا سيد مرتضى، طهران ١٩٣٦ .

انكلبرت كمبفر، سفرنامه كمبفر، ترجمة لكيكاوس
جهانداري، طبعة خوارزمي، طهران ١٩٨٣ .

باستاني باريزي، سياست واقتصاد عصر صفوي ،
انتشارات صفى عليشاه، طهران ١٩٨٧ .

- بناهي سمناي، شاه إسماعيل مرشد سرخ كلاهان،
كتاب نمونه ، طهران ١٩٩٢ .
- حمد الله مستوفي ، تحقيق كاي ليسترنج ، نزهة القلوب
، طبعة دنياي كتاب طهران سنة ١٩٨٣ .
- ذبيح الله ثابتيان ، اسناد و نامه های تاريخي و اجتماعي
دوره صفويه ، دار نشر ابن سينا، ١٩٦٥ .
- ذبيح الله صفا ، تاريخ ادبيات ايران ، المجلد: ٥ ، نشر
جامعة طهران ١٣٦٢ .
- آنجلو دالساندري ، رحلة تاجر البندقية في ايران ،
منوچهر اميري ، دار نشر خوارزمي ، طهران ١٩٧١ .
- غياث الدين ميرخواند ، روضة الصفا ، دار نشر اساطير
، طهران ٢٠٠٢ .
- ميرزا بيك بن حسن جنابادي ، روضة الصفوية ، دار
نشر بنياد موقوفات الدكتور محمود افشار، طهران ٢٠٠٠ .
- صادق كيا ، نقطويان اوبسيخانيان، طهران ١٣٢٠ .
- عزيز الله بيات ، شناسائي منابع و مآخذ تاريخ ايران ،
من منشورات دار أمير كبير طهران .
- علي شريعتي ، تشيع علوي وتشيع صفوي ، من
منشورات كلية الآداب ، طهران ١٩٧٣ .

عبدالله بن حسين السويدي، الحجج القطعية لاتفاق
الفرق الإسلامية، مطبعة دار الصعادة، القاهرة ١٩٠٥
فيروز منصوري ، رازهاي در دل تاريخ ، بدون تاريخ ،
دار نشر افست كلشن .

لارنس لاکهارت، انقراض السلسلة الصفوية،
إسماعيل دولتشاهي ، دار نشر بنکاه ترجمه ونشر کتاب ایران
١٩٦٥ . منوجهر بارسا دوست، الشاه إسماعيل الأول ، دار
شركت سهاي انتشار ، طهران ١٩٩٧ .

مؤلف مجهول ، عالم آراي صفوي ، ، المصحح يد الله
شكري ، طبعة مؤسسة اطلاعات، طهران ١٩٨٤ .
فلاديمير مينورسكي ، تاريخه نادرشاه ، دار نشر
اطلاعات ، طهران ١٩٦٦ .

محمود حكيمي ، تاريخ تمدن ، سهاي انتشار ، طهران
١٩٩٥ ط ٦ .

مؤلف مجهول ، عالم آراي صفوي ، ص: ٤٧٧ ،
انتشارات اطلاعات ، طهران : ١٣٦٣ .

مريم أحمدي ، دين ومذهب در عصر صفوي ، أمير
كبير، طهران ١٩٨٤ .

ويل ديورانت ، تاريخ تمدن ، دار نشر علمي فرهنگي ،
طهران ١٩٩٧ .

مصادر الكتاب باللغة العربية :

هيروودت ، تاريخ هيروودت ، ترجمة عبد الأله الملاح

طبعة هيئة أبوظبي للثقافة والتراث ط ٢ بتاريخ ٢٠٠٧

مصادر البحث باللغة التركية :

Abdulkasim, Gül, *Kuyucu Murad Paşa*, Yüksek lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü, Erzurum 2015.

Kitabe Yayınları: 71

**ARAP DİLİNDE BEDEL-ATFU'L-BEYÂN VE
KUR'ÂN-I KERİM'DE KULLANIMI**

Mustafa TOPRAK

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör

Doç. Dr. Ömer KORKMAZ

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt

NY MATBAACILIK YAYINCILIK

KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.

Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-4-5

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60

Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKLAR

- ABBÂS, Hasan, 2008. en-Nahvu'l-Vâfi, Nşr.: Mektebetu'l-Muhammedî, Beyrût, 4c.
- ALTUNTAŞ, H. ve MUZAFFER Ş. 2011. Kur'ân-ı Kerîm Meâli, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 705s.
- el-BEYDÂVÎ, Nasîruddîn 'Abdullâh b. 'Umer b. Muhammed eş-Şîrâzî, 2001. Hâşiyetu'l-Konevî 'alâ Tefsîri'l-İmâmi'l-Beydâvî, Nşr.: Muhammed 'Alî Beydûn, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 20c.
- el-CEVHERÎ, İsmâil b. Hammâd, 1990. es-Sihâh Tâcu'l-Luga ve Sihâhu'l-'Arabiyye, tah.: Ahmed 'Abdulgafûr 'Attâr, Dâru'l-İlim li'l-Melâyîn, Beyrût, 6c.
- el-CURCÂNÎ, 'Abdulkâhir, 2011. Şerhu'l-Cumel fi'n-Nahv, tah.: Halîl 'Abdulkâdir 'Îsâ, Dâr-u İbn Hazm, Beyrût, 364s.
- ed-DERVÎŞ, Muhyiddîn, 2011. 'Îrâbu'l-Kur'âni'l-Kerîm ve Beyânuhû, Dâru İbn Kesîr; Dâru'l-Yemâneh, Dimeşk; Beyrût, 9c.
- EBÛ HAYYÂN, Muhammed b. Yûsuf el-Endulûsî, 1993. Tefsîru'l-Bahri'l-Muhît, tah.: 'Âdil Muhammed 'Abdulmevcûd, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 8c.
- el-EHDEL, Muhammed b. Ahmed b. Abdilbârî, 2010. el-Kevâkibu'd-Durriyye Şerhun alâ Mutemmimetu'l-Âcurrûmiyye, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 648s.

- el-EŞMÛNÎ, 'Alî b. Muhammed b. 'Îsâ, 2008. Hâşiyetu's-Sabbân 'Alâ Şerhi'l-Eşmûnî 'Alâ Elfiyeti İbn-i Mâlik, Daru'l- Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrut, 4c.
- el-EZHERÎ, Hâlid b. Abdullah, 2011. Şerhu't-Tasrîh Ale't-Tavdîh 'alâ Elfiyeti İbn Mâlik fi'n-Nahv, tah.: Ahmed es-Seyyid Seyyid Ahmed, Dâru't-Tevfikiye li't-Turâs, Kâhire, 4c.
- el-GALÂYİNÎ, Mustafa, 2009. Câmi'u'd-Durûsi'l-'Arabîyye, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, 3c.
- el-HALÎL, b. Ahmed el-Ferâhîdî, 2003. Kitâbu'l-'Ayn, tah.: 'Abdulhamîd Hindâvî, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrut, 4c.
- el-HÂŞİMÎ, Ahmed b. İbrahim b. Mustafa, 2010. el-Kavâ'idu'l-Esâsiye li'l-Lugati'l-'Arabîyye, el-Mektebetu'l-'Asriye, Beyrut, 360s.
- el-HATTÂB, Muhammed b. Muhammed er-Ra'înî, 2010. el-Kevâkibu'd-Durriyye Şerhun alâ Mutemmimetu'l-Âcurrûmiyye, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrut, 648s.
- HAYDARATU'L-YEMENÎ, Ebu'l-Hasen 'Alî b. Suleymân b. Es'ad et-Temîmî el-Bekîlî, 2004. Keşfu'l-Muşkil fi'n-Nahv, Nşr.: Muhammed 'Alî Beydûn, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrût, 408s.
- el-HEMEZÂNÎ, el-Munteceb, 2006. el-Kitâbu'l-Ferîd fi İ'râbi'l-Kur'âni'l-Mecîd, tah.: Muhammed Nizamuddînu'l-Fettîh, Dâru'z-Zemân, Medîne, 6c.
- el-HERAMÎ, Ömer b. İsâ b. İsmâîl, 2008. el-Muharrar fi'n-Nahv, tah.: Mansûr 'Alî Muhammed 'Abdussemî', Daru's-Selam, Kahire, 3c.
- el-HUDARÎ, 2003. Hâşiyetu'l-Hudarî 'alâ Şerhi İbn 'Akîl 'alâ Elfiyeti İbn Mâlik, Dâru'l-Fikr, Beyrût, 2c.

- İBN 'AKÎL, Bahâuddîn 'Abdullâh, 1995. Şerhu İbn 'Akîl, el-Mektebetu'l-'Asriyye, Beyrût, 2c.
- İBN 'ÂŞÛR, Muhammed Tâhir, 1984. Tefsîru't-Tahrîr ve't-Tenvîr, ed-Dâru't-Tûnisiyye li'n-Neşr, 30c.
- İBN 'USFÛR, Ebu'l-Hasen Ali b. Mu'min b. Muhammed b. Ali, 1998. Şerhu Cumeli'z-Zeccâcî, Nşr.: Muhammed 'Alî Beydûn, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrut, 3c.
- İBN BÂŞÂZ, Tâhir b. Ahmed, 1977. Şerhu'l-Mukaddimetu'l-Muhsibe, tah.: Hâlid 'Abdulkerîm, el-Matba'atu'l-'Asriyye, Kuveyt, 2c.
- İBN CİNNÎ, Ebu'l-Feth, 2007. Tevcîhu'l-Luma'ı Şerh-u Kitâbi'l-Luma'ı, tah.: Fâyiz Zekî Muhammed Diyâb, Dâru's-Selâm, Kâhire, 662s.
- İBN HİŞÂM, Ebû Muhammed Abdullah Cemaluddin el-Ensârî, 2011. Şerhu Katri'n-Nedâ ve Bellu's-Sadâ, el-Mektebetu'l-'Asriye, Beyrut, 384s.
- _____, 1999. Muğni'l-Lebîb 'an Kutubi'l-E'ârîb, tah.: Berakât Yûsuf Hebbûr, Dâru'l-Erkam, Beyrut, 2c.
- _____, 2011. Şerhu't-Tasrîh Ale't-Tavdîh 'alâ Elfiyeti İbn Mâlik fi'n-Nahv, tah.: Ahmed es-Seyyid Seyyid Ahmed, Dâru't-Tevfikiye li't-Turâs, Kâhire, 4c.
- İBN MÂLİK, Cemâluddîn Muhammed b. 'Abdullah b. 'Abdullah et-Tâi el-Ceylânî el-Endulûsî, 2009. Şerhu't-Teshîl, Tah.: Muhammed 'Abdulkâdir 'Atâ – Târik Fethî es-Seyyid, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrût, 3c.
- İBN MANZÛR, 1997. Lisânu'l-'Arab, Dâru İhyâi't-Turâsi'l-'Arabî, Beyrût, 18c.
- İBN SÎDE, Ebu'l-Hasen 'Alî b. İsmâil el-Mursî, 2000. el-Muhkem ve'l-Muhîtu'l-Azam, tah.: 'Abdu'l-Hamîd Hindâvî, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrut, 11c.

- İBN YA'ÎŞ, Muvaffikuddîn Ebi'l-Bekâ Ya'îş b. Ali el-Mevsilî, 2011. Şerhu'l-Mufassal li'z-Zemahşerî, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 6c.
- İBNU'D-DEHHÂN, Ebû Muhammed Sa'îd b. el-Mubârek, 2011. el-Gurra fî Şerhi'l-Luma', tah.: Ferîd b. 'Abdul'azîz ez-Zâmil es-Suleym, Dâru't-Tedmuriyye, Riyâd, 2c.
- İBNU'D-DEMÂMÎNÎ, Bedruddîn Ebû 'Abdillâh Muhammed b. Ebû Bekr, 2008. el-Menhelu's-Sâfi fî Şerhi'l-Vâfi, tah.: Fâhir Cebr Matar, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 2c.
- İBNU'L-ENBÂRÎ, Abdurrahman b. Muhammed, 2010. Esrâru'l-Arabiyye, tah.: Muhammed Huseyn Şemsuddîn, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 240s.
- İBNU'L-HABBÂZ, Ahmed b. el-Huseyn, 2007. Tevcîhu'l-Luma'ı Şerh-u Kitâbi'l-Luma'ı, tah.: Fâyiz Zekî Muhammed Diyâb, Dâru's-Selâm, Kâhire, 662s.
- İBNU'L-HÂCİB, Ebû 'Amr 'Usmân b. Ebî Bekr b. Yûnus, 2007. Şerhu Kâfiyeti'bni'l-Hâcib, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 5c.
- _____, 2005. el-Îdâh fî Şerhi'l-Mufassal, tah.: İbrâhîm Muhammed 'Abdullâh, Dâru Sa'diddîn, Dimeşk, 2c.
- İBNU'S-SERRÂC, Ebû Bekr Muhammed b. Sehl, 1999. el-Usûl fî'n-Nahv, Nşr.: Muessesetu'r-Risâle, 3c.
- el-MEKKÎ, Diyâuddîn Muvaffak b. Ahmed b. Ebî Sa'îd el-Havârizmî, 2011. Kifâyetu'n-Nahv fî 'İlmi'l-İ'râb, tah.: Muhammed 'Usmân, Mektebetu's-Sekâfeti'd-Dîniyye, Kâhire, 248s.
- el-MUBERRİD, Ebu'l-'Abbâs Muhammed b. Yezîd, 1994. el-Muktedab, tah.: Muhammed 'Abdulhâlik 'Adîme, Yy. Kâhire, 5c.

- el-MURÂDÎ, Bedruddîn Ebû Muhammed el-Hasen b. Kâsım, 2001. Tevdîhu'l-Mekâsıd ve'l-Mesâlik bi-Şerh-i Elfıyeti İbn Mâlik, tah.: 'Abdurrahmân 'Alî Suleymân, Dâru'l-Fikri'l-'Arabî, Kâhire, 3c.
- ÖZEL, Harun, Zemaşerî ve Nahiv İlmindeki Yeri, Route Education and Social Science Journal, 7, p. 276-307. Doi: 10.17121/ressjournal.421.
- er-RADÎ, Radiyyuddîn Muhammed b. el-Hasen el-Estarâbâzî, 2007. Şerhu Kâfiyeti'bni'l-Hâcib, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 5c.
- es-SABBÂN, Muhammed b. 'Alî, 2008. Hâşiyetu's-Sabbân 'Alâ Şerhi'l-Eşmûnî 'Alâ Elfıyeti İbn-i Mâlik, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 4c.
- es-SÂMERRÂÎ, Fâdıl Sâlih, 2011. Me'âni'n-Nahv, Dâru'l-Fikr, 'Ammân, 2c.
- es-SEMÎN, Ahmed b. Yûsuf el-Halebî, 2011. ed-Durru'l-Mesûn fi 'Ulûmi'l-Kitâbi'l-Meknûn, tah.: Ahmed Muhammed el-Harrât, Dâru'l-Kalem, Dimeşk, 11c.
- SÎBEVEYH, 'Amr b. 'Usmân b. Kanber, 2009. el-Kitâb, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 5c.
- es-SÎRÂFÎ, Ebû Sa'îd el-Hasen b. 'Abdillâh b. el-Merzubân, 2008. Şerhu Kitâb-i Sîbeveyh, tah.: Ahmed Hasen Mehdî-'Alî Seyyid 'Alî, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 5c.
- es-SUYÛTÎ, Celâluddîn, 2011. Cem'u'l-Cevâmi' fi'n-Nahv, tah.: Nasr Ahmed İbrâhîm 'Abdul'âl – Sabrî İbrâhîm es-Seyyid, Mektebetu'l-Âdâb, Kâhire, 408s.
- eş-ŞİNKÎTÎ, Ahmed b. el-Emîn, 1999. ed-Dureru'l-Levâmi' 'alâ Hem'ı'l-Hevâmi'ı Şerh-ı Cem'ı'l-Cevâmi', Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 3c.

- et-TALAKÂNÎ, el-Vezîru's-Sâhib b. 'Abbâd, 2010. el-Muhît fi'l-Luga, tah.: Muhammed 'Usmân, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 3c.
- et-TİRMİZÎ, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevr, 2001. Sunenu't-Tirmizî, Dâru'l-Fikr, Beyrût, 5c.
- URALGİRAY, Yusuf, 1986. Modern Metotlu, Uygulamalı, Tahlilli ve Araştırmalı Arapça İlk ve İleri Dilbilgisi, Yy., Riyad, 2c.
- ez-ZEBÎDÎ, Muhammed Murtadâ el-Huseynî, 2011. Tâcu'l-'Arûs min Cevâhiri'l-Kâmûs, tah.: Nevâf el-Cerrâh, Dâr-u Sâdir, Beyrût, 10c.
- ZEKERİYA el-ENSÂRÎ, Ebû Yahyâ, 2011. Bulûgu'l-Ereb bi-Şerh-ı Şuzûru'z-Zehab fî Ma'rifet-i Kelâmi'l-'Arab, tah.: Muhammed Ahmed 'Alî 'Abdul'âlihî, Dâru'l-Basâir, Kâhire, 3c.
- _____, 2011. ed-Dureru's-Seniyye Hâşiye 'Alâ Şerhü'l-Hulâsa, tah.: Velîd b. Ahmed b. Sâlim el-Huseyn, Dâr-u İbn Hazm, Beyrût, 2c.
- ez-ZEMAŞERÎ, Cârullah Ebu'l-Kâsım Mahmut b. Ömer, 1998. el-Keşşâf 'an Hakâiki Gavâmidi't-Tenzîl ve 'Uyûni'l-Ekâvîl, Mektebetu'l-'Abî, Riyâd, 6c.
- _____, 2011. el-Mufassal li'z-Zemaşerî, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 6c.
- _____, 1998. Esâsu'l-Belâga, Nşr.: Muhammed 'Alî Beydûn, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût, 2c.

Kitabe Yayınları: 72

SAHÎH-İ MÜSLİM'E
-SENEDE ve METİN YÖNÜNDE-
YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER

Kemal ÖZCAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-2-1

CR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Abdürrezzâk, Ebû Bekr Hemmam es-San'anî, *el-Mûsânnef*, thk. Habîburrahman A'zamî, Beyrut, 1403.
- Açıkel, Ayşe, *Kur'ân'ın Cem'i İle İlgili Rivayetler ve Tahlili*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2007.
- Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybani, *el-İlel ve Ma'rifetü'r-Rical*, Riyâd, 1402.
- Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybani, *el-Mûsned*, thk. Şuayb el-Arnaut, Adil Mürşid, Müessesetü'r-Risâle, y.y., 2001.
- Akdemir, Salih, "Tarih Boyunca ve Kur'ân-ı Kerîm'de Kadın", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, Ankara, Ekim 1991, c. 5, Sayı: 4, 260-270.
- Âşık, Nevzat, *Sahâbe ve Hadis Rivâyeti (Tahammul, Nakil ve Tenkidler)*, İzmir, 2010.
- Aşıkcutlu, Emin, *Hadiste Rical Tenkidi*, İstanbul, 1997.
- Ateş, Ali Osman, *Hadis Temelli Kalıp Yargılarda Kadın*, İstanbul, 2000.
-, "Hz. İbrâhim'le İlgili Bazı Rivâyetlerin Degerlendirilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1994, Sayı: 8, 207-228.
-, "Hz. Süleyman'ın Yemini", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2001, c. 1, Sayı: 1, 47-67.
-, *İslâm'a Göre Câhiliye ve Ehl-i Kitab Örf ve Adetleri*, İstanbul, 1996.
-, *Kur'ân ve Hadislere Göre Cinler-Büyü*, İstanbul, 1995.
- Ateş, Süleyman, *Yüce Kur'ân'ın Çağdaş Tefsiri*, İstanbul, 1989.
- Atmaca, Veli, "Hadis'te İsrâiliyât'a Bakış (I)", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1996, Sayı: 2, 359-387.
- Aydemir, Abdullah, *Tefsirde İsrâiliyât*, Ankara, 1979.
- el-Aynî, Ebû Muhammed Bedreddin Mahmûd b. Ahmed b. Mûsâ el-Hanefî, *Umdu'tü'l-Kârî Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, Dâru İhyâit-Türasi'l-Arabî, Beyrut, ts.
- Azimli, Mehmet, *Siyeri Farklı Okumak*, Ankara, 2010.
- el-Bâcî, Ebû'l-Velid Süleyman b. Halef, *el-Münteka*, y.y., ts.
-, *et-Ta'dîl ve't-Tecrîh li-men Harrace lehü'l-Buhârî fî'l-Câmi'is-Sahîh*, Riyad, 1986.

- Bağcı, H. Mûsâ, *Bir Beşer Olarak Hz. Peygamber*, Ankara, 2010.
-, *Hadis Rivayetinde Sahâbenin Kavrama ve Nakletme Sorunu*, Ankara, 2004.
- el-Bağdâdî, Ebû Bekr el-Hatîb Ahmed b. Ali b. Sabit Hatîb, *el-Câmi' li-Ahlâki'r-Ravi ve Âdâbü's-Sami'*, Mektebetü'l-Maârif, Riyad, ts.
- Balci, İsrâfil, *İsrâ ve Mi'râc Gerçeği*, Ankara, 2012.
-, *Hz. Peygamber ve Mucize*, Ankara, 2013.
- Başaran, Selman, "İbn Hazm'ın Kütüb-i Sitte'ye Bakışı", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 1998, c. 2, Sayı: 6, 13-17.
- Bedir, Ahmed - Sarsılmaz, Arif, "Hz Âdem'in Boyu", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1998, Sayı: 4, 133-138.
- el-Bezzâr, Ebû Bekr Ahmed b. Amr b. Abdülhalik el-Basri, *Müsnedü'l-Bezzâr*, Mektebetü'l-Ulum ve'l-Hikem, Medine, 1988.
- el-Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyn b. Ali, *Kitabu'l-Kiraeti Halfe'l-İmam*, Beyrut, 1405.
-, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, thk. Muhammed Abdulkadir Ata, Beyrut, 2003.
-, *Şu'abü'l-İmân*, Bombay, 2003.
- el-Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail, *el-Câmiu'l-Müsnedu's-Sahîhu'l-Muhtasar min Umûri Rasûlillâh ve Sünenihî ve Eyyâmih*, thk. Muhammed Züheyr b. Nâsır, y.y., 1422.
-, *ed-Duafai's-Sagir*, thk. Mahmûd İbrâhim Zayed, Dâru'l-Vadi, Halep, 1396.
- el-Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail, *el-Kiraetu Halfe'l-İmam*, y.y., 1980.
-, *et-Tarihü'l-Kebir*, Dâiratu'l-Meârifü'l-Osmânî, Haydarabad, ts.
- el-Cessâs, Ebû Bekr Ahmed b. Ali er-Râzî, *Ahkâmü'l-Kur'ân*, thk. Muhammed es-Sadık Kamhavi, Beyrut, 1405.
- el-Cüveynî, İmâmü'l-Haremeyn Ebû'l-Meâlî Rüknüddîn Abdülmelik b. Abdullâh b. Yûsuf, *el-Burhân fî Usûli'l-Fıkh*, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut, 1997.
- Çakan, İsmail Lütüfî, "Ali b. Müshir", *DİA*, İstanbul, 1989.
-, *Hadislerde Görülen İhtilaflar ve Çözüm Yolları*, İstanbul, 2012.
- Çakın, Kâmil Kadınlar ile İlgili Bir Hadis ve Değerlendirilmesi, *Dinî Araştırmalar*, 1998, c. I, sayı: 1.
- Çekiçoğlu, Yasemin, *Sahîhayn'da Ebû Hüreyre'nin İsrâiliyat Olarak Nitelendirilen Rivâyetleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

- Çelebi, İlyas, “Fiten ve Melâhim” *DİA*, İstanbul, 1996, XIII.
-, “İnşikaku'l-Kamer”, *DİA*, İstanbul, 2000, XXII.
- Dalkılıç, Mehmet, “Sufriyye”, *DİA*, İstanbul, 2009, XXXVII.
- ed-Dârekutnî, Ebû'l-Hasan Ali b. Ömer b. Ahmed, *Sünenü'd-Dârekutni*, Beyrut, 2004.
-, *el-İlzâmât ve't-Tetebbu'*, thk. Ebû Abdurrahman Mukbil b. Hadî, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1985.
- Davudoğlu, Ahmed, *Sahîh-i Müslim Tercüme ve Şerhi*, İstanbul, 1977.
- Dayhan, Ahmet Tahir, *Buhârî'ye Yöneltilen Bazı Tenkitler*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1995.
- Demir, Mahmut, “Tarihsel Bağlamından Koparılmış Bir Hadis: ‘O’nu Azgın Bir Topluluk Öldürecek...’ Rivâyeti Üzerine Bir İnceleme”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2007, c. 7, Sayı: 3, 143-164.
- Demirel, Harun Reşit, “Bazı Fiten, Melâhim ve Siyâsî Hadislerin Gaybî Haberler Açısından Değerlendirilmesi”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2000, c. 3, Sayı: 3, 101-121.
- Derveze, M. İzzet, *et-Tefsîru'l-Hadis*, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut, 2000.
- Dihlevi, Ebû Abdilaziz Kutbüddin Ahmed b. Abdirrahim b. Vecihiddin Şah Veliyyullah, *et-Tefhimâtü'l-İlâhiyye*, tsh. Gulam Mustafa Kasımi, Haydarabad, 1967.
- Dönmez, İbrâhim Kâfi. “Müt'a”, *DİA*, İstanbul, 2006, XXXII.
- Duran, Zekiye, “Allah, Âdem'i Kendi Sûreti Üzere Yarattı” *Hadisinin İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2004.
- Ebû Bekir, Sadık, *el-Advâu'l-Kur'âniyye fi'ktisâhi'l-Ehâdisi'l-İsrâiliyye ve Tathîri'l-Buhârî minha*, ts. y.y.,
- Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as b. İshak el-Ezdi es-Sicistani, *Sünenü Ebû Dâvûd*, thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamid, Dâru'l-Fikr, y.y., ts.
- Ebû Hanife, Numan b. Sabit, *el-Âlim ve'l-Müteallim*, thk. Muhammed Zâhid el-Kevserî, y.y., 1368.
- Ebû Reyve, Muhammed, *Muhammedî Sünnetin Aydınlatılması*, çev. Muharrem Tan, İstanbul, 1988.
- Ebû Şehbe, Muhammed, *Sünnet Müdafası*, çev. Mehmet Görmez, M. Emin Özafşar, Ankara, 1990.

- Ebû Zehra, Muhammed b. Ahmed b. Mustafa Muhammed, *Hatemü'n-Nebiyin*, el-Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut, 1979.
- Efendioğlu, Mehmet, "Mahfûz", *DİA*, Ankara, 2003, XXVII.
-, "Mâ'rûf", *DİA*, Ankara, 2003, XXVIII.
-, "Metrûk", *DİA*, Ankara, 2004, XXIX.
-, "Münkâtı"*DİA*, İstanbul, 2006, XXXII.
-, "Münker", *DİA*, İstanbul, 2006, XXXII.
- el-Elbânî, Muhammed Nâsırüddin, *Âdâbü'z-Zıfâf fi's-Sünneti'l-Mutahhera*, y.y., 2002.
-, *İrvâü'l-Galîl fî Tahrîci Ehâdîsi Menâri's-Sebîl*, Beyrut, 1985.
-, *Silsiletü'l-Ehâdîsi'd-Daîfe ve'l-Mevdua ve Eseruha's-Seyyi' fî'l-Ümmeti*, Dâru'l-Maârif, Riyad, 1992.
- Emin, Ahmed, *Fecru'l-İslâm*, çev. Ahmed Serdaroğlu, Ankara, 1976.
- Erdoğan, Ender, "Ceninin Canı Acır mı? İnsan Gelişiminin Temel Evreleri", *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi*, Eylül-Ekim-Kasım 2012, Sayı: 24, 32-35.
- Ertürk, Mustafa, *Metin Tenkidi (Gayb ve Fiten Hadisleri Örneği)*, Ankara, 2005.
- Erul, Bünyamin, *Hadislerin Dili, (İlk Hadis Belgesi Hemmâm'ın Sahîfesi - Tertip, Terceme, Yorum-)*, Ankara, 2009.
-, "Hz. Peygamber'in Risalet Öncesi Hayatına Farklı Bir Yaklaşım", *Diyanet İlmî Dergi* [Diyanet İşleri Reisliği Yıllığı] Peygamberimiz Hz Muhammed (SAV) özel sayısı, 2000, 2003, Sayı: Özel Sayı, 33-66.
-, "Tedlis" *DİA*, İstanbul, 2011, XL.
-, "Yorum-Rivayet İlişkisi: Yorumun Rivayete Katkısı Ve Rivayetin Yorumuna Etkisi", *Günümüzde Sünnetin Anlaşılması (Sempozyum Tebliğ ve Müzakereleri)*, 29-30 Mayıs 2004/Bursa, 2005, 97-114.
- el-Ezdî, Muhammed b. Hasen İbn Düreyd, *Cemheretü'l-Lüga*, thk. Remzi Münir Baalbekkî, Dâru'l-İlm li'l-Melâyîn, Beyrut, 1987.
- el-Ezherî, Muhammed b. Ahmed, *Tehzîbü'l-Luga*, thk. Muhammed Avz Mer'ab, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 2001.
- Fahreddin er-Râzî, Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin er-Râzî, *et-Tefsîrül-Kebîr (Mefââtihu'l-Gayb)*, Beyrut, 1420.
- el-Ferâhidî, Halil b. Ahmed, *Kitâbu'l-Ayn*, thk. Mehdi Mahzûmî-İbrâhim es-Sâmerrâî, Mektebetü'l-Hilâl, y.y., ts.

- Fiğlalı, Ethem Ruhi. "İbâziyye", *DİA*, İstanbul, 1999, XIX.
- Gazzâlî, Muhammed, *Nebevi Sünnet*, çev. Ali Özek, İstanbul, 2007.
- el-Gazzâlî, Ebû Hamid Huccetülislam Muhammed b. Muhammed, *el-Müstasfâ, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye*, Beyrut, 1993.
- Gölcük, Şerafettin, "Cehmiyye", *DİA*, İstanbul, 1993, VII.
- Görmez, Mehmet, *Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu*, Ankara, 2000.
- Güler, Zekeriya, "Kadın Akıl ve Din Bakımından Eksik midir?" *Mehir*, Yaz 1998, Sayı: 2, 14-21.
- Gümüş, Aliye, *İfk Hadisinin Tahlili*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008.
- el-Hâkim en-Nisâbü'rî, Ebû Abdullah İbnü'l-Beyyi Muhammed, *el-Müstedrek ale's-Sahîhayn*, thk. Mustafa Abdülkadir Ata, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1990.
- el-Halîlî, Ebû Ya'la el-Halil b. Abdullah b. Ahmed, *el-İrşâd fi Ma'rifeti Ulemâi'l-Hadîs*, thk. Muhammed Saîd b. Amr İdris, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 1509.
- Hansu, Hüseyin, *Mutezile ve Hadis*, Ankara, 2004.
- Harman, Ömer Faruk, "Kudüs", *DİA*, Ankara, 2002, XXVI.
- Hasan, Huseyn el-Hâc, *Nakdu'l-Hadîs fi İlmî'r-Rivâye ve İlmî'd-Dirâye*, Beyrut, 1985.
- Hâtır, Halil İbrâhim Molla, *Mekânetu's-Sahîhayn*, Kahire, 1402.
- Hatiboğlu, İbrâhim, "İsrâiliyat", *DİA*, İstanbul 2001, XXIII.
-, "Müsned", *DİA*, İstanbul, 2006, XXXII.
- Hatiboğlu, Mehmet Saîd, "Büyük Âlimler-Büyük Hatalar", *İslâmiyât Der-gisi*, 1999, c. 2, Sayı: 1, 7-13.
-, *Hadis Tetkikleri*, Ankara, 2009.
-, *Hilafetin Kureyşliliği İslâm'da İlk Siyasi Kavmiyetçilik*, Ankara, 2005.
-, *Hız Peygamber ve Kur'ân Dışı Vahiy*, Ankara, 2009.
-, *Müslüman Kültürü Üzerine*, Ankara, 2004.
- el-Hattâbî, Ebû Süleyman Hamd b. Muhammed b. İbrâhim, *Meâlimü's-Sünen*, Halep, 1932.
- el-Herevî, Ebu'l-Fadl Muhammed b. Ebi'l-Hüseyin, *İlelu'l-Ahâdîs fi Kitâbi's-Sahîh li-Müslim b. el-Haccac*, thk. Ali b. Hasan el-Halebî, Riyâd, ts.
- el-Hûî, Ebu'l-Kasım b. Ali Ekber, *el-Beyan fi Tefsiri'l-Kur'ân*, Kum, ts.

- el-İrâkî, Ebû Zûr'a Veliyyüddin Ahmed b. Abdürrahim, *el-Beyân ve't-Tavdîh li-men Uhrice lehu fi's-Sahîh ve Müsse bi-Darbin mine't-Tecrîh*, thk. Kemâl Yûsuf el-Hût, Dâru'l-Cinan, Beyrut, 1990.
- İbn Abdilber, Ebû Ömer Cemaluddîn Yusuf b. Abdullah b. Muhammed Kurtubî Nemerî, *Câmiu Beyânî'l-İlm ve Fadlihi*, thk. Ebü'l-Eşbal ez-Züheyri, Dâru İbni'l-Cevzi, 1994.
-, *et-Temhîd limâ fi'l-Muvatta mine'l- Meânî ve'l-Esânîd*, tahkik Mustafa b. Ahmed Alevi, Muhammed Abdülkebir Bekri, Vizaretü'l-Evkaf ve's-Şuuni'l-İslâmiyye, Mârib, 1387.
- İbn Adıyy, Ebû Ahmed Abdullah b. Adi el-Cürçani, *el-Kâmil fi Duafai'R-Rical*, Beyrut, 1997.
- İbn Battâl, Ebü'l-Hasan Ali Halef b. Abdülmelik el-Kurtubî, *Şerhu Sahîhi'l-Buhârî*, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 2003.
- İbn Ebî Hâtim, Ebû Muhammed Abdurrahman b. Muhammed b. İdris, *el-Cerh ve't-Ta'dîl*, Beyrut, 1952.
-, *Ilelu'l-Hadis*, y.y., 2006.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed b. İbrâhim, *el-Kitâbü'l-Mûsânnef fi'l-Ehâdis ve'l-Âsar*, Riyad, 1409.
- İbn Hacer, Ebü'l-Fadl Şehabuddin Ahmed el-Askalani, *Fethü'l-Bari bi-Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 1379.
-, *el-İsâbe fi Temyîzi's-Sahâbe*, thk. Adil Ahmed Abdülmevcud, Ali Muhammed Muavviz, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1415.
-, *el-Metâlibü'l-Âliyye bi Zevâidi'l-Mesânîdi's-Semâniye*, Dâru'l-Âsime Riyad, 1419.
-, *Nüzhetü'n-Nazar fi Tavzihi Nuhbeti'l-Fiker fi Mustalahi Ehli'l-Eser*, Riyad, 1422.
-, *Tehzibü't-tehzib*, Matbatu Dâireti'l-Maarifi'n-Nizamiyye, Haydarabad, 1326.
- İbn Haldun, Ebû Zeyd Veliyyüddin Abdurrahman b. Muhammed, *Mukaddime*, haz. Süleyman Uludağ, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2011.
- İbn Hazm, Ebû Muhammed b. Ali b. Ahmed b. Saîd ez-Zâhirî, *el-İhkâm fi Usuli'l-Ahkâm*, thk. Ahmed Muhammed Şakir, Beyrut, ts.
-, *el-Muhallâ bi'l-Âsâr*, Dâru'l-Fikr, Beyrut, ts.
- İbn Hibbân, Ebû Hâtim Muhammed b. Hibbân b. Ahmed et-Temîmî, *Kitâbü's-Sikat*, Haydarabad, Dâireti'l-Maârifî'l-Osmaniyye, 1973.

-, *el-Mecruhîn mine'l-Muhaddisin ve'd-Duafa ve'l-Metrukin*, thk. Mahmûd İbrâhim Zayed, Dâru'l-Vai, Haleb, 1396.
-, *el-İhsan fî Takribi Sahîhi İbn Hibbân*, thk. Şuayb el-Arnaut, Beyrut, 1988.
-, *Sahîhu İbn Hibbân*, thk. Şuayb el-Arnaut, Beyrut, 1993.
- İbn Hümâm, Kemâleddin Muhammed b. Abdülvahid b. Abdülhamid, *Fethü'l-Kadîr*, Dâru'l-Fikr, y.y., ts.
- İbn Kayyim el-Cevziyye, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ebî Bekr b. Eyyûb, *el-Menâru'l-Münîf fî's-Sahîhi ve'd-Daif*, Haleb, 1970.
- İbn Kesîr, Ebü'l-Fida İmadüddin İsmail b. Ömer, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Dâru İhya-i Turâsi'l-Arabî, 1988.
-, *el-Fiten ve'l-Melâhim*, thk. Muhammed Ahmed Abdülazîz, Dâru'l-Cil, Beyrut, 1988.
-, *Tefsîru'l Kur'âni'l Azim*, thk. Muhammed Hüseyin Şemseddin, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1419.
- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim, *Hadîs Müdâfaası*, çev. M. Hayri Kirbaşoğlu, İstanbul, 1998.
- İbn Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezid el-Kazvini, *Sünenü İbn Mâce*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Dâru İhyai'l-Kütübî'l-Arabiyye, y.y., ts.
- İbn Manzûr, Ebü'l-Fazl Muhammed b. Mükerrrem b. Ali el-Ensârî, *Lisâni'l-Arab*, Dâru Sadır, Beyrut, 1414.
- İbn Rüşd, Ebü'l-Velid Muhammed b. Ahmed b. Ahmed el-Kurtubî, *el-Mukaddimatü'l-Mümeħhedat*, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut, 1988.
- İbn Sa'd, Ebû Abdullah Muhammed b. Sa'd, *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*, Beyrut, 1968.
- İbn Salah, Ebû Amr Takıyyüddîn Osmân b. Salâhiddîn Abdirrahmân b. Mûsâ, *Ulumü'l-Hadis*, thk. Nureddin Itr, Dâru'l-Fikr, Dımaşk, 1986.
- İbn Tagriberdi, Ebü'l-Mehasin Cemaleddin Yusuf b. Tagriberdi, *en-Nüctümü'z-Zâhira fî Mülûki Mısra ve'l-Kahira*, Dâru'l-Kütüb, Mısır, ts.
- İbn Teymiyye, Ebü'l-Abbâs Takıyyüddin Ahmed b. Abdülhalim, *Mecmu'u Fetâvâ*, Medine, 1995.
-, *Mecmuatü'r-Resail ve'l-Mesail*, thk. Muhammed Reşid Rıza, Lecnetü't-Türasi'l-Arabî, y.y., ts.

-, *Minhacü's-Sünneti'n-Nebeviyye*, thk. Muhammed Reşad Salim, Câmiatü'l-İmam Muhammed b. Suud el-İslâmiyye, y.y., ts.
-, *Mukaddime fî Usulî't-Tefsir*, Dâru'l-Mektebeti'l-Hayat, Beyrut, 1980.
-, *Ref'ü'l-Melam ani'l-Eimmeti'l-A'lâm*, Riyad, 1983.
- İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Ferec Cemaluddin Abdurrahman b. Ali, *ed-Duafa ve'l-Metrukûn*, thk. Ebü'l-Feda Abdullah el-Kadi, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1406.
-, *Keşfu'l-Muşkil min Hadisi's-Sahîhayn*, Dâru'l-Vatan, Riyad, 1997.
-, *Kitâbü'l-Mevduat*, thk. Abdurrahman Muhammed Osman, Mektebetü's-Selefiyye, Medine, 1966.
- İbnü'l-Esir, Ebü'l-Hasan İzzeddin Ali b. Muhammed b. Abdülkerim, *Üsdü'l-Gabe fî Ma'rifeti's-Sahâbe*, Beyrut, 1989.
- el-İclî, Ebü'l-Hasan Ahmed b. Abdullah b. Salih, *Tarihü's-Sikat*, y.y., 1984.
- el-İdlibî, Selahaddin b. Ahmed, *Menhecu Nakdi'l-Metn inde Ulemai'l-Hadisi'n-Nebevi*, Dâru'l-Âfâki'l-Cedide, Beyrut, 1983.
- el-İsfehânî, Ebü Nuaym Ahmed b. Abdullah b. İshak, *Kitâbü'd-Duafa*, thk. Fârûk Hamâde, Mağrib, ts.
- Kâdî Abdülcebbâr, Ebü'l-Hasan Abdülcebbâr b. Ahmed, *Fadlu'l-İ'tizal ve Tabakâtü'l-Mu'tezile*, ed-Dâru't-Tûnusiyye, Tunus, 1974.
- Kâdî İyâz, Ebü'l-Fazl İyâz b. Mûsâ b. İyâz el-Yahsubi, *İkmâlü'l-Mu'lim bi-Fevâidi Müslim*, Dâru'l-Vefa, y.y., 1998.
- Kandemir, M. Yaşar. "Hâfız", *DİA*, İstanbul, 1996, XV.
-, "Sahîhayn'e Yöneltilen Tenkidlerin Değeri", *Sünnetin Dindeki Yeri*, 1995, 335-376.
- Kahraman, Hüseyin, "Sûret Hadisi Üzerine Bağlam Esaslı Bir Tahlil Denemesi", *Hadis Tetkikleri Dergisi*, 2003, c. 1, Sayı: 1, 51-70.
- Karacabey, Salih, *Hadis Tenkidi Hadislerin Hz. Peygamber'e Aidiyetini Belirleme Yolları*, Bursa, 2010.
- Karadâvî, Yusuf, *Sünneti Anlamada Yöntem*, çev. Bünyamin Erul, İstanbul, 2009.
- el-Karâfî, Ebü'l-Abbâs Şehabuddin Ahmed b. İdris b. Abdürrahim, *ez-Zahire*, Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut, 1994.
- Karagöz, Oğuzhan, *Kur'ân'dan Olup Olmadığı İddia Edilen Bazı Sûre ve Âyetlerle İlgili Rivâyetlerin Tahlili*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans

- Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 2007.
- Karahan, Abdullah, *Hadis Râvilerinin Güvenirliliği (Tespiti, İmkânı, Hadisin Sihatine Etkisi)*, İstanbul, 2005.
- Karataş, Mustafa, Astronomik Hesaplar Işığında Kusûf Hadisleri, “<http://www.mustafakaratas.com/kusuf-hadisleri.html>“, 29. 10. 2013.
- Kastallani, Ebü'l-Abbâs Şehabuddin Ahmed b. Muhammed, *İrşadi's-Sâri li-Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, Mısır, 1323.
- Keleş, Ahmet, *Hadislerin Kur'ân'a Arzı*, İstanbul, 2003.
- Keskioğlu, Osman, *Kur'ân Tarihi ve Kur'ân Hakkında Ansiklopedik Bilgiler*, Nebioğlu Yayınevi, İstanbul, ts.
- el-Kevseri, Muhammed Zahid b. el-Hasan, *en-Nüketü't-Tarife fi't-Tahaddüsi an Rududi İbn Ebî Şeybe*, Matbaatü'l-Envar, Kahire, 1365.
- Kırbaçoğlu, M. Hayri, *Alternatif Hadis Metodolojisi*, Ankara, 2002.
-, “Hadis İlminde Metodoloji Sorunu”, *Sünnetin Dindeki Yeri*, İstanbul, 1998, 395-461.
-, *İslâm Düşüncesinde Hadis Metodolojisi*, Ankara, 2000.
-, “Kadın Konusunda Kur'ân'a Yöneltilen Başlıca Eleştiriler”, *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, Ankara, Ekim 1991, c. 5, Sayı: 4, 271-283.
-, *Namazların Birleştirilmesi*, Ankara, 1997.
- Köktaş, Yavuz, “Müslim'in Sahîh'ine Yapılan En Eski Tenkid: Ebu'l- Fadl El-Herevî'nin İlelu'l-Ahâdîs Fî Kitâbi's-Sahîh Li-Müslim Adlı Eserinin Takdim Ve Tercümesi”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2005, c. 5, Sayı: 3, 29-56.
- el-Kummî, Ali b. İbrâhim, *Tefsiru'l-Kummî*, Dâru'l-Kitab, Kum, 1367.
- Kurtubî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî, *el-Câmi li Ahkâmî'l-Kur'ân*, Dâru Âlemi'l-Kütüb, Riyad, 2003.
- Kutlu, Sönmez, “Mürchie”, *DİA*, İstanbul, 2006, XXXII.
- Kuzudişli, Ali, *Yahudi Kültürünün Hadislere Etkisi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2004.
- Kuzudişli, Ali, “Kâ'bu'l-Ahbar'ın Karısının İki Oğlu ve Rivayetlerinin İsrailiyatla İlişkisi”, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, Sayı: 31, 67-88.

- Leknevi, Ebû'l-Hasenat Muhammed Abdülhay b. Muhammed, *er-Ref ve't-Tekmil fî'l-Cerh ve't-Ta'dîl*, thk. Abdülfettah Ebû Gudde, Haleb, 1407.
- Mâlik b. Enes, Ebû Abdullah el-Asbahi el-Himyeri, *Muvatta*, Dâru İhyai't-Turasi'l-Arabî, Beyrut, 1985.
-, *el-Müdevvene*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, y.y., 1994.
- el-Mâverdi, Ebû'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habîb, *en-Nüket ve'l-Uyun (Tefsiru'l-Maverdi)*, thk. es-Seyyid b. Abdülmaksud b. Abdürrahim, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1992.
- el-Medhalî, Rabi' b. Hâdi Umeyr, *Beyne'l-İmameyn ve'd-Dârekutnî*, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 2000.
- Memduh, Mahmûd Saîd, *Tenbihü'l-Müslim ila Teaddiyi'l-Elbani ala Sahîhi Müslim*, Riyad, 1988.
- el-Mevdûdî, Seyyid Ebû'l-A'la, *İtikadî, İktisadî, Sosyal ve Fikhî Meselelere Fetvâlar*, Urduca'dan çev. Yusuf Karaca, İstanbul, 1992.
-, *Tefhûmu'l-Kur'ân*, çev. Heyet, İnsan Yayınları, İstanbul, 1987.
- el-Mizzî, Ebû'l-Haccac Cemaleddin Yusuf b. Abdurrahman b. Yusuf, *Tehzîbü'l-Kemal fî Esmâi'r-Rical*, thk. Beşşar Avvad Ma'rif, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1980.
- el-Muallimi, Abdurrahman b. Yahyâ b. Ali, *el-Envaru'l-Kâşife lima fî Kitâbi Edvâ ale's-Sünneti mine'z-Züleli ve't-Tadlîli fî'l-Mücazeffe, Âlemü'l-Kütüb*, Beyrut, 1983.
- el-Mubârekfûrî, Ebû'l-Ula Muhammed Abdurrahman b. Abdürrahim, *Tuhfetü'l-Ahvezi bi-Şerhi Câmii't-Tirmizî*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, ts.
- el-Münâvî, Zeynüddin Muhammed Abdür-rauf b. Tacilarifin b. Ali, *Feyzu'l-Kadir Şerhu'l-Camii's-Sağîr*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1994.
- Müslim b. el-Haccac, Ebû'l-Hüseyn el-Kuşeyri en-Nisâbü'rî, *Kitâbü'l-Künâ ve'l-Esmâ*, Medine, 1984.
-, *el-Müsnedü's-Sahîh el-Muhtasar mine's-Sünen bi-Nakli'l-Adl ani'l-Adli ila Rasûlillah*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Dâr-u İhyai't-Turasi'l-Arabî, Beyrut, ts.
- en-Necmî, Muhammed Sadık, *Advaun ale's-Sahîhayn*, thk. ve Arapçaya çev. Yahya Kemâlî el-Behrânî, Kum, 1419.
- en-Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Ali b. Şuayb, *ed-Duafa ve'l-Metrükûn*, thk. Mahmûd İbrâhim Zayed, Haleb, 1396.

-, *es-Sünen*, thk. Abdülfettâh Ebû Gudde, Haleb, 1986.
-, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, Beyrut, 2001.
- en-Nevevî, Ebû Zekeriyya Yahya b. Şeref, *el-Minhac Şerhu Sahîh-i Müslim*, Dâru İhyai't-Turasi'l-Arabî, Beyrut, 1392.
-, *Tehzibü'l-Esma ve'l-Lugat*, Beyrut, ts.
- Oruçhan, Osman, *Hadis ve Bilim*, Ankara, 2011.
- Özafşar, Mehmet Emin, “Rivayet İlimlerinde Eser Karizması ve Muslim’in el-Camiu’s-Sahîh’i”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 39, 287-356.
- Öztürk, Mustafa, *Tefsirde Ehl-i Sünnet & Şia Polemikleri*, Ankara, 2009.
-, *Tefsirin Halleri*, Ankara, 2013.
- Polat, Selahattin, “Garîb”, *DİA*, İstanbul, 1996, XIII.
-, *Hadis Araştırmaları*, İstanbul, 2003.
-, “Hadiste Metin Tenkidi II”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 7, 81-112.
-, “Hadiste Metin Tenkidi (III)”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1992, Sayı: 8, 79-110.
-, *Metin Tenkidi*, İstanbul, 2010.
- es-Safedi, Ebü’s-Safa Selahaddin Halil b. Aybek b. Abdullah, *el-Vafî bi'l-Vefeyât*, Beyrut, 2000.
- Sarmış, İbrâhim, *Rivayet Kültürü ve Yanlış Din Anlayışı*, İstanbul, 2013.
- es-Seâlibî, Ebû Mansur, *Simaru'l-Kulub fi'l-Mudafî ve'l-Mensûb*, Dâru'l-Mearif, Kahire, ts.
- es-Serahsî, Ebû Bekr Şemsüleimme Muhammed b. Ahmed b. Sehl, *Mebûsât*, Beyrut, 1993.
- Usulü's-Serahsî*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, ts.
- es-Süyûtî, Ebü'l-Fazl Celaleddin Abdurrahman b. Ebî Bekr, *el-Hâvî li'l-Fetâvâ*, Beyrut, 2004.
-, *el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'ân*, thk. Muhammed Ebü'l-Fazl İbrâhim, y.y., 1974.
- es-Sübki, Ebû Nasr Tâcüddîn Abdülvehhâb b. Alî b. Abdilkâfi, *Tabâkatü's-Şâfiyyeti'l-Kübra*, thk. Mahmûd Muhammed Tanahi, Abdülfettah Muhammed el-Hulv., y.y., 1413.
- es-Süheyli, Ebü'l-Kâsım Abdurrahman b. Abdullah b. Ahmed, *er-Ravdü'l-Üniyf fi Şerhi's-Sireti'n-Nebeviyye li-İbn Hişam*, Dâr-u İhyai't-Turasi'l-Arabî, Beyrut, 2000.

- eş-Şâfiî, Ebû Abdullâh Muhammed b. İdrîs b. Abbas, *İhtilâfu'l-Hadis*, thk. Amir Ahmed Haydar, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1405.
-, *Müsnedü'l-İmâm eş-Şâfiî*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1951.
-, *el-Ümm*, Beyrut, 1990.
- Şenel, Ferda, *Boyumu Nasıl Uzatabilirim*, Bilim ve Teknik Dergisi, Kasım, 2005, Sayı: 456.
- eş-Şevkânî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ali b. Muhammed el-Havlani, *Neylü'l-Evtar*, Dâru'l-Hadis, Mısır, 1993.
- Şeyh Müfid, Muhammed b. Muhammed b. Nu'man el-Ukberi, *Risale Havle Haber-i Mâriye*, Dâru'l-Müfid, Beyrut, 1993.
- eş-Şirazi, Ebû İshak Cemaleddin İbrâhim b. Ali b. Yusuf, *el-Mühezzeb fi Fikhi'l-İmam eş-Şâfiî*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, y.y., ts.
- Tabâtâbâi, M. Hüseyin, *el-Mizân fi Tefsiri'l-Kur'ân*, Defter-i İntişârât-ı İslâmî, Kum, 1417.
- et-Taberî, Ebû Cafer İbn Cerir Muhammed b. Cerir b. Yezid, *Câmi'u'l-beyân fi te'vîli'l-Kur'ân*, thk. Ahmed Muhammed Şâkir, Müessesetü'r-risale, yy., 2000.
-, *Tarihü't-Taberî*, Dârü't-Türas, Beyrut, 1387.
- et-Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selamet el-Ezdi, *Şerhu Meani'l-Asar*, thk. Muhammed Seyyid Cadülhak, Muhammed Zühri en-Neccâr, Alimu'l-Kütüb, y.y., 1994.
- et-Tahâvî, Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selame el-Ezdi, *Şerhu Müşkili'l-Asar*, thk. Şuayb el-Arnaut, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1994.
- Tekineş, Ayhan. "Muztarib" *DİA*, İstanbul, 2006, XXXI.
- et-Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre, *Sünenü't-Tirmizî*, Mısır, 1975.
- Tuksal, Hidayet Şefkatli, *Kadın Karşıtı Söylemin İslâm Geleneğindeki İzdüşümleri*, Ankara, 2000.
- Farsi, Moşe (Çeviri ve Düzenleme), *Türkçe Çeviri ve Açıklamalarıyla Tora ve Aftara*, Açıklama Çeviri Ekibi: Diana Yanni, Selin Saylağ, Beruh Beni Danon, Gözlem Yayın, İstanbul, 2010.
- Uğur, Mücteba, *Hadis Terimleri Sözlüğü*, Ankara, 1992.
- el-Ukayli, Ebû Cafer Muhammed b. Amr b. Mûsâ b. Hammâd, *ed-Duafai'l-Kebir*, thk. Abdülmu'ti Emin Kal'aci, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1984.

- el-Übbî, Ebû Abdullah Muhammed b. Hilfe b. Ömer el-Mâliki, *İkmâlu İkmâli'l-Mu'lim bi-Şerhi Sahîhi Müslim*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, ts.
- Ünal, Halit, "Cem'", *DİA*, İstanbul, 1993, VII.
- Ünal, İsmail Hakkı, "Geleneksel Hadis Yorumunda Şarihin Hadisin Anlaşılmasına Katkısı", *İslâmiyât Dergisi*, 2007, c. 10, Sayı: 3, 89-112.
-, *İmam Ebû Hanîfe'nin Hadis Anlayışı ve Hanefî Mezhebinin Hadis Metodu*, Ankara, 2012.
-, Hz. Peygamber'in Dilinde Konuşturulan Tarih: "Yere Batırılacak Ordu Rivâyeti", *İslâmiyât Dergisi*, Nisan-Haziran 1998, c. 1, Sayı: 2, 39-51.
-, "Seçmecî ve Elestirel Yaklaşım veya Hz. Peygamber'i (s.a.v) Anlamak", *İslâmî Araştırmalar*, 1997, c. 10, Sayı: 1-2-3-4, 42-58.
- Ünal, Sadettin, "Kâbe", *DİA*, İstanbul, 2001, XXIV.
- Üzüm, İlyas, "Kaderiyye", *DİA*, İstanbul, 2001, XXIV.
- Yasdıman, Hakkı Şah, "İslâmî Literatürde İsrailiyyat İzleri: Cennet'in Kaybı", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, c. 2, Sayı: 34, 37-64.
-, "Yahudi-Hristiyan Kültüründeki Kadın Anlayışının İslâm Kültüründeki İzdüşümleri", *Kutlu Doğum 2004, Din-Kültür ve Çağdaşlık*, 2007, 257-282.
- Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, sadeleştiren, Sıtkı Güllü, İstanbul, 2005.
- Yıldırım, Enbiya, *Geleneksel Hadis Yorumculuğu*, İstanbul, 2007.
-, *Hadis Problemleri*, İstanbul, 2011.
-, *Hadisler ve Zihinlerdeki Sorular, Büyük Muhaddis Şuayp Arnaut'la Söyleşi*, İstanbul, 2011.
-, *Hadislerin Mana İle Rivayeti, Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1996, Sayı: 1, 279-314.
-, *Hadiste Metin Tenkidi*, İstanbul, 2009.
-, "Hz. Mûsâ'nın Ölüm Meleğini Tokatlaması –Bir Rivayetin Tahlili", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2009, XIII, Sayı: 2.
- Yıldız, Hakkı Dursun, "Abdullah b. Zübeyr b. Avvâm", *DİA*, İstanbul, 1988, I.
- Yurdagür, Metin, "Haşviyye", *DİA*, İstanbul, 1997, XVI.
- Yücel, Ahmet. "Sika", *DİA*, İstanbul, 2009, XXXVII.

- ez-Zehebî, Ebû Abdullah Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. Osman, *el-Kâşif fî Ma'rifeti men lehu Rivaye fî'l-Kütübi's-Sitte*, thk. Muhammed Avvame, Ahmed Muhammed Nemr Hatîb, Dâru'l-Kible, Cidde, 1992.
- ez-Zehebî, Ebû Abdullah Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Mizânü'l-İ'tidal fî Nakdi'r-Rical*, thk. Ali Muhammed el-Bicâvî, Beyrut, 1963.
-, *el-Mugnî fî'd-Duafâ*, thk. Nureddin Itr., y.y., ts.
-, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, thk. Şuayb el-Arnaut, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1985.
- ez-Zehebî, Muhammed Hüseyin, *Tefsîr ve Hadiste İsrâiliyyât*, çev. Enbiya Yıldırım, İstanbul, 2011.
- ez-Zemaşerî, Ebü'l-Kasım Carullah Mahmûd b. Ömer b. Muhammed, *el-Keşşaf an Hakaiki Gavamizi't-Tenzil ve Uyuni'l-Ekavil fî Vücuhi't-Te'vil*, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 1407.
- ez-Zerkeşî, Ebû Abdullah Bedreddin Muhammed b. Bahadır b. Abdullah, *el-Burhan fî Ulumi'l-Kur'ân*, Dâru İhyai'l-Kütübi'l-Arabiyye, Kahire, 1957.

Kitabe Yayınları: 73

İSLÂM'DA YÖNETİM HUKUKU
(el-Ahkâmü's-sultâniyye)
Yürütme ve Yargı Kurumları

Dr. Yahya SOLMAZ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Doç. Dr. Fatih YÜCEL

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-5-2

CR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Abdurrâzık, Ali, *el-İslâm ve usûlu'l-hukm*, (dirâse ve vesâik, Muhammed Amâre), Mektebetü'l-İskenderiyye, İskenderiye 2000.
- Abdüssettâr eş-Şeyh, *Hâmîsu'l-Hulefâi'r-râşidîn Ömer b. Abdülâzîz*, Dâru'l-Kalem, Dımaşk 1996.
- Adaloğlu, Hasan Hüseyin, "Siyâsetnâme", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/siyasetname#1> (Erişim: 14.03.2019).
- Akgündüz, Ahmet, "Osmanlı Hukukunda Şer'î Hukuk-Örfî Hukuk İkilimi ve Yasama Organının Yetkileri", *İslami Araştırmalar Dergisi*, 1999, c. 12, sy. 2.
- Akpınar, Cemil, "İbn Cemâa, Bedreddin", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-cemaa-bedreddin> (Erişim: 14.03.2019).
- Akyıldız, Ali, "Hükümet", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hukümet#3-tanzimat-donemi-ve-sonrasi> (Erişim: 10.05.2019).
- Akyüz, Vecdi, "İslam Kamu Hukukunda el-Ahkâmü's-Sultâniyye Literatürü", *Makâlât*, 1999/1.
- Alodalı, M. Fatih Bilal- Usta, Sefa, "Türk Yönetim Geleneğinde Hesap Verebilirlik Mekanizmaları: Divan-ı Mezalim ve Kamu Denetçiliği Kurumu", *Strategic Public Management Journal*, 2017, Volume 3, Issue 6.
- Ali el-Kârî, Ebü'l-Hasen Nûrüddîn Alî b. Sultân Muhammed el-Herevî, *Mirkâtü'l-mefâtih şerhu Mişkâti'l-mesâbîh*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 2002.
- Alkan, Haluk, "İslam Siyasi Düşüncesinde Otorite Kavramı", *İslam Siyaset Düşüncesi*, (Ed. Lütfi Sunar-Özgür Kavak), İlem Yay. İstanbul 2018.
- Âmidî, Seyfüddîn Alî b. Muhammed b. Sâlim el-Âmidî, *Ebkârü'l-efkâr*, Dâru'l-Kütübî'l-Vesâiki'l-Kavmiyye, Kahire 2004.
- Apak, Adem, *Ana Hatlarıyla İslam Tarihi*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2018.
- Apaydın, H. Yunus Apaydın, "Siyâset-i Şer'îyye", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/siyaset-i-seriyye> (Erişim: 14.08.2019);

- , "İbn Kayyim el-Cevziyye", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-kayyim-el-cevziyye#1> (Erişim: 14.03.2019).
- Apaydın, Mehmet, "İmâmetin Kureys'e Ait Olduğuna Dair Hz. Peygamber'e İsnâd Edilen Rivâyetlerin Bütünsel Yaklaşım Yöntemiyle Tespiti", *İlahiyat Akademi Dergisi*, 2018, c. 6, sy. 7.
- Arslan, Ahmet, *İslam, Demokrasi ve Türkiye*, BigBang Yay. Ankara 2015.
- Arı, Abdüsselam, "Hz. Ömer'in Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye Gönderdiği Mektubun Yargılama Hukuku Açısından Analizi", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 2003, sy. 2.
- Askalânî, Ebû'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed İbn Hacer el-Askalânî, *Lisânü'l-mîzân*, Müessesetü'l-A'lemî li'l-Matbû'ât, Beyrut 1971;
- , *Fethu'l-bârî bi şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut 1379;
- , *Muvâfakatü'l-hubri'l-haber fî tahrîci ehâdîsi'l-Muhtasar*, Mektebetü'r- Rüşd, Riyad 1993;
- , *Telhûsu'l-habîr fî tahrîci ehâdîsi'r-Râfi'iyi'l-kebîr*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1989/1419.
- Atar, Fahrettin, *İslam Yargılama Hukukunun Esasları*, İFAV, İstanbul 2017.
- Avcı, Casim, "Hilâfet", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hilafet#1> (Erişim: 03.12.2019);
- , "Nasîhatü'l-Mülûk", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/nasihatul-muluk--gazzali> (Erişim: 14.03.2019).
- Avde, Abdulkadir, *el-İslâm-u ve evzâuna's-siyâsiyye*, Müessesetü'r-Risale, Beyrut 1981/1401.
- Ayaz, Fatih Yahya, "Vezir", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/vezir#1> (Erişim: 08.02.2019),
- Aynî, Ebû Muhammed Bedrüddîn Mahmûd b. Ahmed b. Mûsâ el-Aynî, *el-Binâye fî şerhi'l-Hidâye*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 2000;
- , *Umdetü'l-kârî fî şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-'Arabî, Beyrut t.s.
- Bağdâdî, Ebû Mansûr Abdülkâhir b. Tâhir b. Muhammed et-Temîmî el-Bağdâdî, *el-Fark beyne'l-fırak ve beyânü'l-fırkati'n-nâciye minhum*, Dâru'l-Âfâkı'l-Cedîde, Beyrut 1977.
- Bağdâdî, Ahmed Mübarek, "Hâtîme", *el-Ahkâmü's-sultâniyye*, mlf. Mâverdi, Kuveyt 1989.

- Bâkıllânî, Ebû Bekr Muhammed b. Tayyib b. Muhammed el-Basrî el-Bâkıllânî, *Temhîdül-evâil ve telhîsü'd-delâil*, Müessesetü'l-Küttübi's-Sekâfiyye, Lübnan 1407/1978,
- , *el-İnsâf*, el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs, thk. M. Zahid el-Kevserî, Kahire 2000.
- Bakkal, Ali, "Ebû Bekir'in Halife Seçilmesinde "İmamlar Kureyş'tendir" Hadîsinin Rolü Üzerine", *İstem Dergisi*, 2005, sy. 6.
- Bardakoğlu, Ali, *İslam Işığında Müslümanlığımızla Yüzleşme*, Kuramer, İstanbul, t.s.
- , "Teorik Açıdan İslâm ve Demokrasi: Yasama" *İslam ve Demokrasi*, (Yayına Hazırlayan: Ömer Turan) TDV Yayınları, Ankara 1999.
- Beki, Abdülaziz, *İslam Hukukunda Siyasi Yönetim*, Kayseri: Bekke Yayınları, 1998.
- Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyn b. Alî el-Beyhakî, *el-İ'tikâd ve'l-hidâye ilâ sebîli'r-reşâd*, Dâru'l-Âfâki'l-Cedîde, Beyrut 1401.
- Bezvâvî, Ebû Saîd (Ebû Muhammed) Abdullah b. Ömer b. Muhammed el-Bezvâvî, *Envârü't-tenzîl ve esrârü't-te'vîl*, Dâru İhyai't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut 1418.
- Birsin, Mehmet, *Mâverdü'nin Devlet Anlayışı* (Doktora Tezi), Ankara 2004.
- Bozatay, Şeniz Anbarlı- Demir, Konur Alp, "Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014, c. 6, sy. 10.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl el-Cu'fi el-Buhârî, *el-Câmiu'l-müsnedü's-sahîh (Sahîhi'l-Buhârî)*, Dâru Tavki'n-Necât, 1422.
- Burhânü's-Şerî'a, Burhânüddîn Mahmûd b. Ahmed b. Abdilazîz el-Buhârî el-Mergînânî, *el-Muhîtü'l-burhânî fî'l-fikhi'n-Nu'mânî*, Dâru'l-Küttübi'l-İlmiyye, Beyrut 2004.
- Buzpınar, Ş. Tufan, "Nakîbüleşraf", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/nakibulesraf> (Erişim: 07.02.2019).
- Bülbül, Kudret, *Siyaset Bilimi*, Adres Yay. Ankara 2019,
- Büyük, Celal, "Yasama Yürütme Yargı: Platon'dan Montesquieu'ya Devletin Fonksiyonlarına Genel Bir Bakış", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, c. 10, sy. 1, 2010.

- Cessâs, Ebû Bekr Ahmed b. Alî er-Râzî, *el-Fusûl fi'l-usûl*, Vizâretü'l-Evkâfi'l-Küveytiyye, 1994;
- , *Ahkâmü'l-Kur'ân*, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut 1405.
- Cevherî, Ebû Nasr İsmail b. Hammad el-Cevherî, *es-Sihâh tâcü'l-luga ve shâhu'l-Arabiyye*, Dârü'l-İlm li'l-Melâyîn, Beyrut 1987.
- Coşkun, Ayşegül Atay, "İstinaf Yargılaması", *TBB Dergisi*, 2018.
- Cürcânî, Ebü'l-Hasen Alî b. Muhammed b. Alî es-Seyyid eş-Şerîf el-Cürcânî el-Hanefî, *Şerhu'l-Mevâkıf*, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1998.
- Cüveynî, İmâmü'l-Haremeyn Ebü'l-Meâlî Rüknuddîn Abdülmelik b. Abdillâh b. Yûsuf el-Cüveynî, *el-Gıyâsî = Gıyâsü'l-ıimem fi iltiyâsi'z-zulem*, (thk. Abdülazîm Mahmud ed-Dîb), Dârü'l-Minhâc, Beyrut/Cidde 2014;
- , *el-Akîdetü'n-nizâmiyye fi'l-erkânî'l-İslâmiyye*, (thk. Muhammed Zâhid el-Kevserî) el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs, Kahire 1992;
- , *el-Burhân fi usûli'l-fıkh*, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1997;
- , *Kitâbü'l-irşâd ilâ kavâtü'l-edilleti fi usûli'l-i'tikâd*, Mektebü'l-Hancı, Mısır 1369/1950.
- Çağla, Cengiz, *Siyaset Bilimi*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2017.
- Çağrııcı, Mustafa, "Asabiyet", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/asabiyet> (Erişim: 28.11.2020).
- Çolak, Abdullah, "Mâverdî ve el-Ahkâmü's-Sultaniyyesi", *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016, c. 5, sy. 1.
- Davutoğlu, Ahmet, "Devlet", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/devlet> (Erişim: 02.12.2020).
- Dede Cöngi, Kemâlüddin İbrâhim b. Bahşî b. İbrâhim, *es-Siyâsetü'ş-şer'iyye*, (thk. Fuad Abdülmün'im) Müessesetü Şebâbi'l-Câmî'a, İskenderiyye, t.s.
- Demirkaya, Yüksel, "Osmanlı Devletinde Belediye (Hisbe) Teşkilatı", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, c. 41, 2011.
- Duran, Ahmet, "İslam Hukukunda Olağanüstü Yetkili Bir Mahkeme Olarak Velâyetü'l-Mezâlim (Mezâlim Mahkemeleri)", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 2015, sy. 25.
- , "İslâm Hukukunda Sosyal Terbiye Ve Kontrol Kurumu Olarak Hisbe Müessesesi", *Ekev Akademi Dergisi*, 2015, sy. 64.

- Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as b. İshak el-Ezdî es-Sicistânî, *Sünenü Ebî Dâvûd*, (thk. Şuayb Arnaût, Muhammed Kamil Karabelli), Dâru'r-Risâleti'l-Âlemiyye, 2009.
- Ebû Fâris, Muhammed Abdülkâdir, *el-Kâdf Ebû Ya'lâ el-Ferrâ ve kitâbuhû el-Ahkâmü's-sultâniyye*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1403/1983.
- Ebû Ya'lâ, Muhammed b. el-Hüseyn b. Muhammed b. Halef b. el-Ferrâ, *el-Ahkâmü's-sultâniyye*, (thk. Muhammed Hâmîd el-Fekî), Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1971;
-----, *el-Udde fî usûli'l-fikh*, b.y. 1990.
- Ebû Yûsuf, Ya'kub b. İbrahim, *Kitâbü'l-harâc*, el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs, Kahire t.s.;
-----, *Kitâbü'l-âsâr*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut t.s.
- Ebû Zehre, Muhammed, *Tarîhu'l-mezâhibi'l-İslâmiyye*, Dâru'l-fikri'l-Arabi, t.s.
- ed-Dîb, Abdülazîm Mahmûd ed-Dîb, "Cüveynî, İmâmü'l-Haremeyn", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/cuveyni-imamul-haremeyn> (Erişim: 18.03.2019).
- ed-Dihlevî, Şah Veliyyullah, *Hüccetullahi'l-bâliğa*, Dâru'l-Cil, Beyrut 2005.
- ed- Dîneverî, Ebû Hanîfe Ahmed b. Dâvûd b. Venend ed-Dîneverî, *el-Ahbârü't-tvâl*, b.y. Kahire 1960.
- Ekinci, Ekrem Buğra, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 2005, c. 3, sy. 5.
- el-Askerî, Ebû Hilâl Hasan b. Abdillâh b. Sehl el-Askerî, *Mu'cemü'l-furûki'l-lugaviyye*, Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî, b.y. 1412.
- el-Bâcî, Ebu'l-Velîd, Süleyman b. Halef b. Sa'd b. et-Tücbî el-Bâcî, *el-Müntekâ şerhu'l-Muvatta'*, Matbaatü's-Saâde, Mısır t.s.
- el-Basrî, Ebû'l-Hüseyn Muhammed b. Âlî b. Tayyib, *el-Mu'temed fî usûli'l-fikh*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1403, II, 348.
- el-Bûtî, Muhammed Saîd Ramazan, *el-Mer'etü beyne tuğyâni'n-nizâmi'l-ğarbî ve letâfi't-teşrî'i'r-rabbânî*, Dâru'l-Fikri'l-Mu'âsır, Beyrut t.s.
- el-Câbirî, Muhammed Âbid, *İslam'da Siyasal Akıl*, Çev. Vecdi Akyüz, İstanbul 1997.
-----, *İslâm Düşüncesinde Demokrasi, İnsan Hakları ve Hukuk*, (Çev. Mehmet Şayir), Kapı Yay. İstanbul 2019.

- el-Cündî, Ziyâüddin Ebü'l-Mevedde Halil b. İshak b. Mûsâ el-Cündî el-Malikî, *et-Tavzîh fî şerhi Muhtasari'l-fer'î li-İbni'l-Hâcib*, (thk. Ahmed b. Abdülkerîm Necib) Merkezi Necibveyh li'l-Mahtûtat ve Hıdmeti't-Türâs, Kahire 1429/2008.
- el-Ensârî, Abdülhamîd İsmail, "Ehlü'l-Hal ve'l-Akd", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ehlul-hal-vel-akd> (Erişim: 22.01.2020).
- el-Eş'arî, Ebü'l-Hasan Ali b. İsmail b. Ebî Bişr el-Eş'arî, *Makâlatü'l-İslâmiyyîn*, el-Mektebetü'l-Asriyye, 1426/2005;
-----, *el-İbâne 'an usûli'd-diyâne*, Dâru'l-Ensâr, Kahire 1397;
-----, *el-Lüma' fi'r-red 'alâ ehli'z-zeyğ ve'l-bida'*, Matbaatu Mısır, 1955.
- el-Fettenî, Cemâlüddîn Muhammed Tâhir b. Ali el-Hindî, *Mecma'u Bihâri'l-envâr fî garâibi't-tenzîl ve letâifi'l-ahbâr*, Matbaatu Meclis-i Dâireti'l-Me'ârifî'l-Osmaniyye, b.y. 1387/1967.
- el-Feyyumî, Ebü'l-Abbâs Ahmed b. Muhammed b. Ali el-Feyyumî el-Hamevî, *el-Misbahü'l-münîr fî garîbi's-Şerhi'l-kebir li'r-Râfî*, el-Mektebetü'l-İlmiyye, Beyrut t.s.
- el-Gannuşî, Râşid, *İslam Devletinde Kamusal Özgürlükler*, (Çev. Osman Tunç) Mana Yayınları, 2015.
- el-Kâsimî, Zafer, *Nizâmü'l-hükmi fi's-şer'ati ve't-târîhi'l-İslâmî*, Dâru'n-Nefâis, Beyrut 1990.
- el-Kureşî, Abdülkâdir, *el-Cevâhiri'l-mudıyye fî tabakâti'l-Hanefiyye*, b.y. t.s.
- el-Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed el-Ensârî el-Kurtubî, *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Kütübî'l-Mısriyye, Kahire 1384/1964.
- el-Küleynî, Muhammed b. Yakub, *Usûlü'l-Kâfi*, Dâru'l-Mürtezâ, Beyrut 2005.
- el-Malatî, Ebü'l-Hüseyn Muhammed b. Ahmed b. Abdirrahmân et-Tarâifi el-Askalânî, *et-Tenbîh ve'r-red ala ehli'l-ehvâ ve'l-bida'*, el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs, Mısır t.s.
- el-Meydânî, Abdurrahman Hasan Habenneke el-Meydânî, *Kevâşifu'z-züüf fi'l-mezâhibi'l-fikriyyeti'l-mu'âsıra*, Dâru'l-Kalem, Dimeşk 1416/1991.
- el-Muzaffer, Muhammed Rızâ, *Akâidu'l-imâmîyye*, Mektebetü'l-Emîn, Nefec 1968.
- Esposito, John L. – Voll, John O., *İslamiyet ve Demokrasi* (Çev. Ahmet Fethi), Köprü Yayınları. İstanbul 2012.

- es-Serahsî, Ebû Bekr Şemsü'l-Eimme Muhammed b. Ebî Sehl Ahmed, *el-Mebsût*, Dârü'l-Ma'rife, Beyrut 1993/1414.
- Erdođdu, İbrahim, "Osmanlı İktisadi Düzeninde İhtisab Müessesesi Ve Muhtesiblik Üzerine Bir Deneme", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 2000, sy. 11.
- Erkal, Mehmet, "Âmil", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/amil> (Erişim: 07.02.2019).
- , "el-Ahkâmü's-Sultâniyye", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/el-ahkamus-sultaniyye--maverdi> (Erişim: 19.03.2019).
- el-Pezdevî, Sadrî'l-İslâm Ebü'l-Yüsr Muhammed b. Muhammed b. el-Hüseyn b. Abdilkerîm, *Usûlü'd-dîn*, el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs, Kahire 2003,
- er-Racrâhî, Ebu'l-Hasan Ali b. Saîd er-Racrâhî, *Menâhicü't-tahsil ve netâicu letâifit-te'vîl fi şerhi'l-Müdevveneti ve halli müşkilâtıha*, Dâru İbn Hazm, 1428/2007.
- es-Semnânî, Ebü'l-Kâsım Ali b. Muhammed b. Ahmed er-Rahbî es-Semnânî, *Ravzatü'l-kudât ve tarîkü'n-necât*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 1404/1984.
- ez-Zührî, Ebû Bekr Muhammed b. Müslim b. Ubeydillâh İbn Şihâb, *el-Megâzi'n-nebeviyye*, (cem eden: Süheyl Zekkâr), Dâru'l-Fikr, Dımaşk 1401/1981.
- Fârâbî, Ebû Nasr Muhammed b. Muhammed b. Tarhan b. Uzluğ el-Fârâbî et-Türkî, *Kitâbü ârâ'i ehli'l-medîneti'l-fâzıla*, b.y. t.s.;
- , *es-Siyâsetü'l-medeniyye*, b.y. t.s.
- Fayda, Mustafa, "Hz. Peygamber Sonrasında Halife Seçimi ve Hulefâ-yi Râşidîn'in Hilafete Gelme Süreçleri", *Geçmişten Günümüze Hilafet*, (Ed. M. Sabri Küçükaşçı, Ali Satan, Abdulkadir Macit), İlem Yay. İstanbul 2019.
- Fenârî, Molla, *Fusûlu'l-bedâi' fi usûli's-şerâi'*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 2006.
- Fîrûzâbâdî, Ebü't-Tâhir Mecdüddîn Muhammed b. Ya'kûb b. Muhammed el-Fîrûzâbâdî, *el-Kâmûsü'l-muhît*, Beyrut, Müessesetü'r-Risâle, t.s.
- Gazzâlî, Hüccetü'l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed, *et-Tibrü'l-mesbûk fi nasîhati'l-mülûk*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1988.

- , *el-İktisâd fi'l-i'tikâd*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 2004;
- , *el-Müstasfâ min 'ilmi'l-usûl*, (thk. Muhammed Aburrahman el-Mer'aşlî), Dâru'n-Nefâis, Beyrut 2011;
- , *Şifâu'l-galîl fi beyânî's-şebeh ve'l-muhîl ve mesâliki't-ta'îl*, Matbaatü'l-İrşâd, Bağdat 1971.
- , *Fedâihu'l-Bâtıniyye*, Dâru'l-Kütübî's-Sekâfiyye, Kuveyt t.s.
- Gazâlî, Muhammed, *es-Sünnetü'n-nebeviyye beyne ehli'l-fikh ve ehli'l-hadîs*, Dâru's-Şurûk, t.s.
- Görgülü, Ülfet, *Kadın ve Siyaset*, İz Yay. İstanbul 2014.
- Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukuna Giriş*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2008.
- Gözler, Kemal - Kaplan Gürsel, *Kısa İdare Hukuku*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2018.
- Güngör, Devrim, *Ceza Muhakemesinde İstinaf*, Ofset Matbaacılık, Ankara 2016.
- Gümüšoğlu, Hasan, *İslâm'da İmâmet ve Hilâfet*, Kayıhan Yayınları, İstanbul 2021.
- Hâkim, Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh b. Muhammed el-Hâkim en-Nisâbûrî, *el-Müstedrek 'ala's-Sahîhayn*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1411/1990.
- Hallâf, Abdülvehhâb, *es-Siyâsetü's-şer'îyye = Nizamü'd-devleti'l-İslâmiyye fi's-şuûni'd-düstûriyye ve'l-hâriciyye ve'l-mâlîyye*, Dâru'l-Kalem, 1988.
- Hallaq, Wael B., *İmkansız Devlet*, (çev. Aziz Hikmet) Babil Kitap, İstanbul 2019.
- Hamidullah, Muhammed, *İslam Anayasa Hukuku*, Beyan Yayınları, İstanbul 2018;
- , *İslam Müesseselerine Giriş*, (Çev. İ. Süreyya Sırma) İstanbul 2007;
- , *İslam'a Giriş*, (Çev. Cemal Aydın) TDV Yayınları, Ankara 2015.
- Hatipoğlu, Mehmed Said, "İslâm'da İlk Siyasi Kavmiyetçilik Hilafetin Kureyşiliği", *AÜİF Dergisi*, 1978, c. XXIII.
- Heyet, *İslam Siyaset Düşüncesi*, Ed. Lütfi Sunar-Özgür Kavak (giriş bölümü), İlem Yay. İstanbul 2018.
- Heysemî, Ebû'l-Hasan Nûrüddîn Ali b. Ebî Bekr b. Süleyman el-Heysemî, *Mecma'u'z-zevâid ve menba'u'l-fevâid*, Mektebetü'l-Kudsî, Kahire 1994.

- Heytemî, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Muhammed, *Tuhfetü'l-muhtâc bi-şerhi'l-Minhâc*, Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, 1983.
- Heywood, Andrew, *Siyaset Teorisine Giriş*, (çev. Hızır Murat Köse), Küre yayınları, İstanbul 2018.
- Hitti, Philip. K., *Siyasi ve Kültürel İslam Tarihi*, (çev. Salih Tuğ) İFAV İstanbul 2011.
- Hizmetli, Mustafa, "Abbasilerde Hisbe ve Muhtesib: Bağdat Örneği", *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 2017.
- Hodgson, Marhall G. S, *İslâm'ın Serüveni*, (çev. Heyet), İz Yayıncılık, İstanbul 1995.
- Hoyladı, Adnan, *İslam Hukukunda Hilafetin Kureşiliği Tartışmaları ve Hindistan Örneği*, Rağbet Yay. İstanbul 2015.
- HSK., <https://www.hsk.gov.tr/Hakkimizda.aspx> (Erişim, 04.09.2010)
- Işık, Ayhan, "Nakîbüleşraflık Müessesesi'nin Tarihî Serüveni", *Din ve Hayat*, 2014, sy. 23.
- İbn Abdilberr, Ebû Ömer Cemâlüddîn Yûsuf b. Abdillâh b. Muhammed b. Abdilberr en-Nemerî, *el-İst'âb fî ma'rifeti'l-ashâb*, Dâru'l-Cil, Beyrut 1992.
- İbn Âbidîn, Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz ed-Dımaşkî, *Hâşiyetu reddi'l-muhtâr ale'd-Dürri'l-muhtâr*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1992.
- İbn Asâkir, Ebü'l-Kâsım Sikatüddin Ali b. Hasan b. Hibetillah ed-Dımaşkî, *Tarîhu medîneti Dımaşk*, Dâru'l-Fikr, 1995.
- İbn Âşûr, Ebû Abdillâh Muhammed et-Tâhir b. Âşûr, *Usûlü'n-nizâmî'l-ictimâ'î fi'l-İslâm*, Dâru's-Selâm, 2005.
- İbn Atiyye, Ebû Muhammed Abdülhak b. Gâlib b. Abdirrahmân b. Gâlib el-Muhâribî el-Gırnâtî el-Endelüsî, *el-Muharrerü'l-vecîz fî tefsîri'l-kitâbi'l-'azîz*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1422.
- İbn Battâl, Ebü'l-Hasen Alî b. Halef b. Abdilmelik b. Battâl el-Bekrî el-Kurtubî, *Şerhu İbn Battâl alâ Sahîhi'l-Buhârî*, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad 2003.
- İbn Bezîze, Ebû Fâris (Ebû Muhammed) Abdülazîz b. İbrahim b. Ahmed el-Kureşî et-Temîmî et-Tûnisî, *Ravdatü'l-müstebîn fî şerhi kitâbi't-Telkîn* (thk. Abdullatîf Zekkâğ), Dâru İbn Hazm, 1431/2010.

- İbn Cemâa, Ebû Abdillâh Bedrüddîn Muhammed b. İbrâhîm b. Sa'dillâh b. Cemâa el-Kinânî el-Hamevî, *Tahrîru'l-ahkâm fî tedbîri ehli'l-İslâm*, (thk. Fuad Abdülmün'im Ahmed) Dârü's-Sekâfe, Devha [Doha] 1408/1988.
- İbn Ebî Şerîf, Ebü'l-Meâlî Kemâlüddîn Muhammed b. Muhammed b. Ebî Bekr el-Makdisî, *el-Müsâmere fî-şerhi'l-Müsâyere*, el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs, Kahire 1348.
- İbn Ebî Ya'lâ, Ebü'l-Hüseyn Muhammed b. Muhammed b. el-Hüseyn el-Bağdâdî, *Tabakâtü'l-Henâbile*, Dârü'l-Ma'rife, Beyrut, t.s.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed b. İbrâhîm b. Ebî Şeybe, *el-Kitâbü'l-Musanef fî'l-ehâdis ve'l-âsâr*, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad 1409.
- İbn Ferhûn, Ebü'l-Vefâ (Ebû İshâk) Burhânüddîn İbrâhîm b. Ali b. Muhammed, *Tebsiratü'l-hükkâm fî usulî'l-akzıye ve menâhici'l-ahkâm*, Mektebetü'l-Külliyâti'l-Ezheriyye, Kahire 1986.
- İbn Haldûn, Ebû Zeyd Veliyyüddîn Abdurrahman b. Muhammed b. Muhammed, *Mukaddime*, Dârü'l-Erkam, Beyrut t.s.
- İbn Hanbel, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî, *Müsnedü'l-İmam Ahmed b. Hanbel*, (thk. Şuayb el-Arnaût, Âdil Mürşid), Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 2001.
- İbn Hazm, Ebû Muhammed Ali b. Ahmed b. Saîd ez-Zâhirî, *el-Fasl fî'l-müel ve'l-ehvâ' ve'n-nihal*, Mektebetü'l-Hancî, Kahire t.s.; -----, *el-Muhallâ bi'l-âsâr*, Dârü'l-Fikr, Beyrut t.s.
- İbn Hişâm, Ebû Muhammed Cemâlüddîn Abdülmelik b. Hişâm b. Eyyûb el-Himyerî el-Meâfirî el-Basrî el-Misrî, *es-Sîretü'n-nebeviyye*, Mektebetu Mustafâ el-Bâbî, 1955.
- İbn Kâdî Şühbe, Ebü's-Sıdk Takıyyüddîn Ebû Bekr b. Ahmed b. Muhammed, *Tabakâtü's-Şâfi'iyye*, Âlemü'l-Kütüb, Beyrut 1407.
- İbnü'l-Arabî, Ebû Bekr Muhammed b. Abdillâh b. Muhammed el-Meâfirî, *el-Avâsum mine'l-kavâsum*, Mektebetü's-Sünne, Kahire 1412.
- İbnü'l-Kayyim, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ebî Bekr, *et-Turuku'l-hükmîyye fî's-siyâseti's-ser'iyye*, (thk. Nayif b. Ahmed) Dârü Âlemi'l-Fevâid, Mekke 1428; -----, *İ'lâmü'l-muvakk'în, an Rabbi'l-âlemîn*, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 1991.

- İbn Kesîr, Ebû'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmail b. Şihâbiddîn Ömer, *Tabakâtü'l-fukahâi's-Şâfi'iyyîn*, (thk. Ahmed Ömer Hâşim - Muhammed Zeynühum Muhammed 'Azeb) Mektebetü's-Sekâfeti'd-Dîniyye, 1413/1993;
- , *el-Bidâye ve'n-nihâye*, Dâru'l-Fikr, 1407/1986.
- İbn Kudâme, Ebû Muhammed Muvaffakuddîn Abdullah b. Ahmed b. Muhammed b. Kudâme el-Cemmâ'îlî el-Makdisî, *el-Muğnî*, Mektebetü'l-Kâhire, 1968.
- İbn Kuteybe, Ebû Muhammed Abdullah b. Müslim b. Kuteybe ed-Dineverî, *el-İmâme ve's-siyâse*, Dâru'l-Edvâ', Beyrut t.s.
- İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd er-Rab'î el-Kazvînî, *Sünenü İbn Mâce*, Dâru'r-Risâleti'l-Âlemiyye, 2009.
- İbn Manzûr, Ebû'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrerem b. Ali el-Ensârî, *Lisânü'l-'Arab*, Dâru Sâdir, Beyrut 1414.
- İbn Nuceym, Zeynüddîn b. İbrâhim b. Muhammed el-Mısrî, *el-Bahrü'r-râik şerhu Kenzi'd-dekâik* (İbn Âbidîn, *Hâşiyet-u Münhati'l-Hâlik* adlı eserle beraber), Dâru'l-Kitabi'l-İslâmî, t.s.;
- , *el-Eşbâh ve'n-nezâir*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1999.
- İbn Receb, Ebû'l-Ferec Zeynüddîn Abdurrahmân b. Ahmed b. Abdurrahmân Receb el-Bağdâdî ed-Dimaşkî, *el-İstihrâc li'ahkâmi'l-harâc*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1985.
- İbn Sa'd, Ebû Abdillâh Muhammed b. Sa'd b. Menî' ez-Zührî, *et-Tabakâtü'l-kübrâ*, (thk. İhsan Abbas) Dâru Sâder, Beyrut 1968.
- İbn Sînâ, Ebû Alî el-Hüseyn b. Abdillâh b. Alî, *Kitâbü's-siyâse*, Bidâyât li't-Tibâ'a ve'n-Neşr, Suriye 2007.
- İbn Şebbe, Ebû Zeyd Ömer b. Şebbe en-Nümeyrî el-Basrî, *Târîhu'l-Medîneti'l-münevvere*, (thk. Fehîm Muhammed Şeltût), Dâru'l-Esfahânî, Cidde 1399/1979.
- İbnü'l-Cevzî, Ebû'l-Ferec Cemâlüddîn Abdurrahmân b. Alî b. Muhammed Bağdâdî İbnü'l-Cevzî, *Telbîsu İblîs*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 2001;
- , *Menâkibü'l-İmam Ahmed b. Hanbel*, Dâru Hecer, 1409.
- İbnü'l-Esîr, Ebû'l-Hasen İzzüddîn Ali b. Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî, *Üsdü'l-gâbe fî ma'rifeti's-sahâbe*, Dâru'l-Fikr, 1409/1989;
- , *el-Kâmil fi't-târîh*, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut 1997.

- İbnü'l-Esîr, Ebû's-Seâdât Mecdüddîn el-Mübarek b. Esîrüddîn Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî, *en-Nihâye fî garîbî'l-hadîs ve'l-eser*, el-Mektebetü'l-İlmiyye, Beyrut 1979;
- , *Câmi'ü'l-usûl li-ehâdîsi'r-restûl*, b.y. Beyrut 1970.
- İbnü'l-Ezrak, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ali b. Muhammed el-Gırnafî, *Bedâi'u's-silk fî tabâi'i'l-mülk*, Vizâretü'l-İ'lam, Bağdad 1397/1977.
- İbnü'l-Hümâm, Kemâlüddîn Muhammed b. Abdilvahid b. Abdilhamid es-Sîvâsî, *Fethu'l-kadîr*, Dâru'l-Fikr, t.s.
- İbnü'l-Mülakkin, Ebû Hafs Sirâcüddîn Ömer b. Ali b. Ahmed el-Ensârî el-Mısırî, *et-Tavzîh li şerhi'l-Cami'i's-sahîh*, Dâru'l-Felâh, Dimaşk 1429/2008.
- İbnü's-Salâh, Ebû Amr Takıyyüddîn Osmân b. Salâhiddîn Abdirrahmân b. Mûsâ eş-Şehrezûrî, *Tabakâtü'l-fukahâi's-Şâfi'iyye*, Dâru'l-Beşâir, Beyrut 1992.
- İbn Teymiyye, Ebû'l-Abbâs Takıyyüddîn Ahmed b. Abdilhalîm, , *es-Siyâsetü's-şer'iyye fî uslâhî'r-râ'î ve'r-ra'iyye*, Vizâretü's-Şuûni'l-İslâmiyye ve'l-Evkâf ve'd-Da've ve'l-İrşad, Riyad 1418;
- , *Minhâcü's-sünneti'n-nebeviyye*, Câmi'atü'l-İmam Muhammed b. Su'ûd el-İslâmiyye, Riyad 1986;
- , *el-Hilâfe ve'l-mülk*, Mektebetü'l-Menâr, Ürdün 1414/1994.
- İnalçık, Halil, “Vezir”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/vezir#5-osmanlilar> (08.02.2019).
- İpşirli, Mehmet, “Sadrazam”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sadrazam> (Erişim: 10.05.2019).
- Kalkaşendî, Ebû'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Alî el-Kalkaşendî, *Subhu'l-a'sâ fî snâ'ati'l-inşâ*, Dâru'Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut t.s.
- Kallek, Cengiz, “Ebû Ya'lâ el-Ferrâ”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ebu-yala-el-ferra#1> (Erişim: 18.03.2019);
- , “Hisbe”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hisbe#1> (Erişim: 07.02.2019);
- , “Kitâbü'l-Harâc”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/kitabul-harac--ebu-yusuf> (Erişim: 14.03.2019);
- , “Mâverdi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/maverdi> (Erişim: 18.03.2019).

- Kaplan, Yunus, “Fazlullah Ruzbihan Hunci'nin Sülûku'l-Mülük Adlı Eserinde İmamet ve Saltanat”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2014, c.3, sy. 2,.
- Karadâvî, Yusuf, *es-Siyâsetü'ş-şer'îyye fî dav'i nusûsi'ş-şerf'a ve makâsîdihâ*, Devha/Doha 1418/1998;
- , *Min fikhî'd-devle fî'l-İslâm*, Dâru'ş-Şurûk, Kahire 2001.
- Kâsânî, Alâüddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed, *Bedâi'u's-sanâi' fî tertîbi'ş-şerâi'*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1986.
- Kavak, Özgür, “Siyasî-Fikhî Ahkâmın” Fıkıh Usulü Zemininde Temellendirilmesi: Cüveynî'nin el-Gıyasi'sinde Kat'ıyyat-Zannıyyat Ayrımı ve Modern Yorumları”, *Divan Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 2009, c. 14, sy. 27;
- , “Cüveynî'ye Göre Halifenin Vasıfları Yahut Nizamülmülk'ü Hilafete Teşvik Etmek”, *II. Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu*, Konya 2013;
- , “İki Alim, İki Halife Adayı: Cüveynî'nin Nizamülmülk'ü, Gazzalî'nin Müstazhir'i”, *Divan Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 2011, c. 16, sy. 31.
- Kavakçı, Yusuf Ziya, *Hisbe Teşkilatı*, Baylan Matbaası, Ankara 1975.
- Kazıcı, Ziya, *İslam Müesseseleri Tarihi*, Kayıhan Yay. İstanbul 1991;
- , “Hisbe”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklope disi.org.tr/hisbe#3-osmanli-devleti> (Erişim: 07.02.2019).
- Kennedy, Hugh, *Hilafet*, (çev. M. Murtaza Özeren) İnkılâp Kitabevi, İstanbul 2019.
- Kıyıcı, Selahattin, “el-Maverdî ve Ebû Ya'la'nın 'el-Ahkâmu's-Sultâniyye' Adlı Eserlerinin Muhteva Yönünden Mukayesesi”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1998, sy. 2.
- Koca, Ferhat, “İbn Teymiyye, Takıyyüddin”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibn-teymiyye-takiyyuddin#1> (Erişim: 14.03.2019).
- Koşum, Adnan, “İslam Hukukunda “Siyaset-i Şer'îyye” Kavramı”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, 2003, c. 16, sy. 3.
- Köksal, Asım Cüneyd, *Fıkıh ve Siyaset*, Klasik yay. İstanbul 2016.
- Kömbe, İlker, “İslam Siyaset Düşüncesinin Bir Kaynağı Olarak Siyaset-name-Nasihatname Türünde Siyaset Tasavvuru”, *İslam Siyaset Düşüncesi*, (Ed. Lütfi Sunar-Özgür Kavak), İlem Yay. İstanbul 2018.

- Köse, Hızır Murat, “İslam Siyaset Düşüncesini Yeniden Okumak: Eleştirel Bir Giriş”, *Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 2009, c. 14, sy. 27;
- , “İslam Siyaset Düşüncesinin Temelleri”, *İslam Siyaset Düşüncesi*, (Ed. Lütfi Sunar-Özgür Kavak), İlem Yay. İstanbul 2018;
- , “Siyaset”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklope disi.org.tr/siyaset> (Erişim: 08.01.2020).
- Kudûrî, Ebü'l-Hüseyn Ahmed b. Ebî Bekr Muhammed b. Ahmed, *et-Tecrîd*, (drs. ve thk. Muhammed Ahmed Sirâc, Ali Cum'a Muhammed) Dâru's-Selâm, Kahire 2006.
- Küçükaşçı, Mustafa Sabri, “İmam”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/imam#1> (Erişim: 03.12.2019).
- Lutfi Paşa, Sadrazam, *Halâsü'l-Ümme fî Ma'rifeti'l-Eimme*, (drs-thk. Macid Mahlûf) el-Evkâfu'l-Arabiyye, Kahire 2001.
- Little, Donald P., “el-Ahkâmü's-Sultâniyye'ye Yeni Bir Bakış”, (Çev. Ahmet Turan Yüksel) *İstem*, 2004, c. 2, sy. 3.
- Macit, Abdulkadir, “Çağdaş İslam Düşüncesi'nde Hilafet Anlayışları: Muhammed Hamîdullah ve Yüksek Hilafet Konseyi”, *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 2018, c. 22, sy. 2;
- , “Hindistan Müslümanlarının Hint Hilafet Hareketi'nden Uluslararası Hilafet Konseyi'ne Uzanan Hilafet Anlayışları”, *Geçmişten Günümüze Hilafet*, (Ed. M. Sabri Küçükaşçı, Ali Satan, Abdulkadir Macit), İlem Yay. İstanbul 2019.
- Makrizî, Ebû Muhammed (Ebü'l-Abbâs) Takıyyüddîn Ahmed b. Ali b. Abdilkâdir, *el-Mevâ'iz ve'l-i'tibar bi-zikri'l-hutat ve'l-âsâr*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1414.
- Mâverdî, Ebü'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habîb el-Basrî, *Nasîhatü'l-mülûk*, Mektebü'l-Felâh, Kuveyt 1403/1983;
- , *el-Ahkâmü's-sultâniyye ve'l-vilâyâtü'd-dîniyye*, (thk. Ahmed Abdüsselam, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1971;
- , *Dürerü's-sülûk fî siyaseti'l-mülûk*, (thk. Fuad Abdülmünim Ahmed) Dâru'l-Vatan, Riyad t.s.;
- , *Edebü'd-dünya ve'd-dîn*, Dâru Mektebeti'l-Hayât, 1986;
- , *el-Hâvi'l-kebîr*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1999;
- , *en-Nüket ve'l-uyûn*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut t.s.;
- , *Teshîlü'n-nazar ve ta'cîlu'z-zafer fî ahlâki'l-melik*, Dâru'n-Nahdati'l-Arabiyye, t.s.;

- , *Edebü'l-vezîr (Kavânînü'l-vizâre ve siyâsetü'l-Mülk)*, Mektebetü'l-Hancî, Kahire 1414/1994.
- Merâğî, Abdullâh Mustafâ, *el-Fethu'l-mübîn fî tabakâti'l-usûliyyin*, nşr. Muhammed Ali Osman, Matba'atü Ensârî's-Sünneti'l-Muhammediyye, b.y. 1947.
- Merginânî, Ebü'l-Hasan Burhânüddîn Ali b. Ebî Bekr el-Fergânî, *el-Hidâye şerhu Bidâyeti'l-mübtedî*, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut t.s.
- Meydânî, Abdülganî b. Tâlib b. Hammâde el-Guneymî ed-Dimaşkî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitâb*, el-Mektebetü'l-İlmiyye, Beyrut t.s.
- Montesquieu, *Rûhu's-şerâf*, (trc. Adil Züaytir) Hindawi, İngiltere 2017.
- Miquel, Andre, *İslam ve Medeniyeti, Doğuştan Günümüze*, (çev. Ahmet Fidan-Hasan Menteş) Birleşik Dağıtım Kitabevi, Ankara 1991.
- Mübârekpûrî, Ebü'l-Ulâ Muhammed Abdurrahman b. Abdirrahîm, *Tuhfetü'l-ahvezî bi-şerhi Câmi'i't-Tirmizî*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut t.s.
- Münâvî, Zeynüddîn Muhammed Abdürraûf b. Tâcil'arifin b. Ali, *Fezû'l-kadîr şerhu'l-Câmi'i's-sagîr*, el-Mektebetü't-Ticâriyyetü'l-Kübâ, Mısır 1356.
- Müslim, Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. Müslim el-Kuşeyrî, *el-Câmi'u's-sahîh (Sahîh-i Müslim)*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Beyrut, Dâru İhyai't-Türâsi'l-Arabî, 1956.
- Nesâî, Ebü Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî, *es-Sünenül-kübâ*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 1421/2001.
- Nesefî, Ebü'l-Muîn Meymûn b. Muhammed b. Muhammed b. Mu'temid en-Nesefî, *Tebîrâtü'l-edille fî usûli'd-dîn*, el-Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs, Kahire 2011.
- Ortaylı, İlber, "Osmanlı Kadısı Tarihi Temeli ve Yargı Görevi", *Ankara Üniversitesi, SBF Dergisi*, 1975, c. 30, sy. 1.
- Önder, Murat, "Amerika Birleşik Devletleri", *Yönetmelik Yapı İncelemeleri*, (ed. Burhan Aykaç, Hatice Altunok, Fatma Gül Gedikkaya), Nobel, Ankara 2018.
- Öz, Mustafa, "Dirâr b. Amr", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/dirar-b-amr> (Erişim: 17.01.2020).
- Öz, Mustafa- İlhan, Avni, "İmâmet", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/imamet#1> (Erişim: 03.12.2019).

- Özaydın, Abdülkerim, “Nizâmülmülk”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/nizamulmuluk> (Erişim: 14.03.2019).
- , “Vezir”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/vezir#2-musulman-turk-devletlerinde-vezirlik> (Erişim: 08.02.2019).
- , “Selçuklular Döneminde Nakîbü'n-Nukabâların Siyâsî, İdari ve İçtimâî Hayattaki Rollerini: Tırâd B. Muhammed ve Oğlu Ali B. Tırâd El-Kureşî El-Haşîmi El-Abbâsî Ez-Zeynebi Örneği”, *TYB Akademi*, 2014, c. 4, sy. 12.
- Özbudun, Ergun, *Anayasalcılık ve Demokrasi*, Bilgi Üniversitesi Yay. İstanbul 2017.
- Özdemir, Hacı Ahmet, “Müsta’sım-Billâh”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustasim-billah> (Erişim: 16.01.2020).
- Özdemir, Recep, “Özel Hukuk-Kamu Hukuku Ve Şahsî Hak-Aynî Hak Ayırımına Göre İslâm Hukukunun Sistematiğinin Değerlendirilmesi”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2016.
- Özen, Şükrü, “Mâtürîdî ve Siyaset: Hilâfetin Kureyşliliği Mes’esi”, *İmâm Mâtürîdî ve Mâtürîdîlik Milletler Arası Tartışmalı İlimî Toplantı*, İFAV, İstanbul 2012;
- , “el-Gıyâsî”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/el-giyasi> (Erişim: 20.03.2019).
- Özkan Duvar, Ayşe, “Devlet Teorisinde Kuvvetler Ayrılığının Doğuşu: Locke Ve Montesquieu”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 2019.
- Özkan, Mustafa, *Dört Halife ve Emevîler Döneminde Din-Devlet İlişkisi*, Araştırma Yayınları, Ankara 2015.
- Özkul, Fatih, “Başkanlık Sistemi Üzerine Amerika Birleşik Devletleri ve Azerbaycan Modeli Karşılaştırması”, *TBB Dergisi*, 2012.
- Paşa, Ahmet Cevdet, *Kısa-ı Enbiya ve Tarih-i Hülefa*, Çile yay, (sade; Metin Muhsin Bozkurt) İstanbul t.s.
- Raysûnî, Ahmed, *Fıkhü's-Sevra Murâce’âtın fi'l-Fıkhü's-Siyâsî el-İslâmî*, Dâru'l-Kelime, Kahire 2013.
- Rayyıs, M. Ziyauddin, *İslamda Siyasi Düşünce Tarihi*, (çev. İbrahim sarmış) Nehir Yay. İstanbul 1995.

- Râzî, Fahrüddîn Ebû Abdillâh (Ebü'l-Fazl) Muhammed b. Ömer b. Hüseyin er-Râzî et-Taberistânî, *Me'âlimü usûli'd-dîn*, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Lübnan t.s.
- Remlî, Şehâbeddîn Ahmed b. Ahmed b. Hamza, *Fetâva'r-Remlî*, el-Mektebetü'l-İslâmî, t.s.
- Remlî, Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Ahmed b. Hamza, *Nihâ-yetü'l-muhtâc ilâ şerhi'l-Minhâc*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1984.
- Sadrüşşerîa, Sadrüşşerîa es-Sânü Ubeydullâh b. Mes'ûd b. Tâcişşerîa Ömer b. Sadrüşşerîa el-Evvel, *Ta'dîlu'l-'ulûm*, Süleymaniye Ktp., Carullah, nr. 1350, vr. 146b.
- Safedî, Ebü's-Safâ Salâhuddîn Halîl b. İzziddîn Aybeg b. Abdillâh Safedî, *el-Vâfi bi'l-vefeyât*, (thk. Ahmed el-Arnaût - Türkî Mustafa), Dâru İhyai't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut 1420/2000.
- Salih, Fevzî Osman, *el-Kavâ'idu ve'd-davâbitü'l-fıkhiyye ve tatbikâtühâ fi's-siyâseti's-ser'iyye*, Dâru'l-Âsime, Beyrut 2011.
- Sarıbıyık, Mustafa, "İslam Siyaset Düşüncesinde Hilafet Kurumunun Aşlamayan Sorunları Üzerine Bazı Mülahazalar", *İ.Ü. Şarkiyat Mecmuası*, 2013, sy. 23.
- Seâlibî, Ebû Mansûr Abdülmelik b. Muhammed b. İsmail, *Âdâbü'l-miluk*, (thk. Celil Atıyye) Dâru'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut 2005.
- Senhûrî, Abdürrezzâk Ahmed, *Fikhü'l-hilâfe ve tetavvürühâ*, Müessesetü'r-Risâle, 2000.
- Seyyid Bey, *Hilâfetin Mâhiyet-i Şer'iyyesi*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi İkinci İçtima'.
- Sıbt İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Muzaffer Şemsüddîn Yûsuf b. Kızıoğlu et-Türkî el-Avnî el-Bağdâdî, *Mir'âtü'z-zamân fi târihi'l-a'yân*, Dâru'r-Risâleti'l-Alemiyye, Dımaşk 2013.
- Sibâî, Mustafa, *el-Mer'e beyne'l-fikh ve'l-kânûn*, Dâru'l-Verrâk, Beyrut 1999.
- Subkî, Ebû Nasr Tâcüddîn Abdülvehhâb b. Ali b. Abdilkâfi, *Tabakâtü's-Şâfi'iyyeti'l-kübrâ*, Hecer li't-Tibâ'a ve'n-Neşr, 1413.
- Suyûtî, Ebü'l-Fazl Celâlüddîn Abdurrahman b. Ebî Bekr b. Muhammed, *Târîhu'l-hulefâ'*, Mektebetu Nizâr, 1425/2004;
- , *Tabakâtü'l-müfessirîn*, Mektebetu Vehbe, Kahire 1396;
- , *el-Eşbâh ve'n-nezâir*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1990.

- Şafak, Ali, “el-Ahkâmü's-Sultâniyye”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/el-ahkamus-sultaniyye> (Erişim: 14.03.2019).
- Şahin, Tahir Erdoğan, *Siyaset Bilimine Giriş ve Siyasal Düşünce Tarihi*, Berikan Yayınevi, Ankara 2010.
- Şâtübî, Ebû İshak İbrâhim b. Musa b. Muhammed el-Gırnatî, *el-İtisâm*, Dârû İbn Affân, Suudi Arabistan 1992.
- Şehristânî, Ebü'l-Feth Tâciüddîn (Lisânüddîn) Muhammed b. Abdilkerîm b. Ahmed, *el-Milel ve'n-nihal*, Müessesetü'l-Halebi, t.s.
- Şentop, Mustafa, “Tanzimat'tan Önceki Dönemde Osmanlı Mahkemelelerinin Görev ve Yetkisi”, *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları*, 2006, sy. 1.
- Şeyhizâde (Damad), Abdurrahman Gelibolulu Şeyhizade, *Mecma'u'l-enhur fî şerhi Mülteka'l-ebhur*, Dârü İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, Beyrut t.s.
- Şeyzerî, Ebü'n-Necib Celâlüddîn Abdurrahman b. Nasr b. Abdillâh, *el-Menhecü'l-meslûk fî siyâseti'l-mülûk*, Mektebetü'l-Menâr, t.s.
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr b. Yezîd, *Târîhu't-Taberî = Târîhu'l-ünnem ve'l-mülûk*, Dârü't-Türâs, Beyrut 1387.
- Tarsûsî, Ebû İshak Necmüddîn İbrahim b. Ali b. Ahmed, *Tuhfetü't-Türk fî mâ yecibu en yu'mele fi'l-mülk*, Dârü't-Talî'a, Beyrut t.s.
- Taşpolat Tuğsavul, Melis, “İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar”, *TBB Dergisi*, 2018.
- T.C. Adalet Bakanlığı, <https://www.adalet.gov.tr/bakanligin-gorevleri> (Erişim, 04.09.2010).
- TDK, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim: 30.11.2019- 05.12.2010).
- Teftâzânî, Sa'düddîn Mes'ûd b. Fahriddîn Ömer b. Burhâniddîn Abdillâh el-Herevî el-Horâsânî et-Teftâzânî, *Şerhu'l-Mekâsid*, 'Ale'l-Kütüb, Beyrut 1998,
- *Şerhu'l-akâid*, Dârü İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut 2014.
- Tehânevî, Zafer Ahmed b. Latîf, *İ'lâü's-sünen*, İdâretü'l-Kur'ân ve'l-'Ulûmi'l-İslâmiyye, Karaçi 1415.
- Trablusî, Ebü'l-Hasan Alâüddîn Ali b. Halil, *Mu'înü'l-hükkâm fima yetereddedü beyne'l-hasmeyni mine'l-ahkâm*, Dârü'l-Fikr t.s.
- Türcan, Talip, “İslam Hukukunda Yasamanın Yargı Yoluyla Denetlenmesi”, *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 2004, sy. 3.

- Türker, Ömer, “İslam Siyaset Düşüncesinin Yeniden İnşası Üzerine Bir Deneme”, *İslam Siyaset Düşüncesi*, (Ed. Lütfi Sunar-Özgür Kavak) İlem Kitaplığı, 2018,
- Uludağ, Süleyman, *İslam-Siyaset İlişkileri*, Dergah Yay. İstanbul 2016.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, “Osmanlılar’da Nakîbü’l-Eşraflık”, *Marife*, 2004, sy. 3.
- Ünsal, Ahmet, *İslâm Hukukunda Fayda İlkesi*, Nuans Yay. İstanbul 2006;
- , “Hukukun Temeli İle İlgili Yaklaşımlar”, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, c. 9, sy. 18;
- , *İslam Kamu Hukukuna Giriş*, Ankara 2014.
- Vural, Muammer, “Yasama Kavramı Ve Yetkisi Açısından Pozitif Hukuk İle İslam Hukuku Arasında Bir Mukayese”, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, sy. 36;
- , “Dört Halife Döneminde Yasama Faaliyetinin İşleyişi ve Bazı Yasama Örnekleri (Hz. Ömer Dönemi)”, *İLTED*, 2015, sy. 44.
- Yaman, Ahmet, *Siyaset ve Fıkıh*, İz Yayıncılık, İstanbul 2015;
- , “Hilafet-Saltanat Dönüşümü Bağlamında Klasik Dönem Müslümanlarının Reel Siyaset Anlayışlarının Seyri Üzerine”, *Tabula Rasa Felsefe & Teoloji*, 2002, s.y. 4,
- , “es-Siyerü’l-Kebîr”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/es-siyerul-kebir> (Erişim: 14.03.2019).
- Yargı, Mehmet Ali, *Suudi Arabistan’ın Yargı Sistemi*, İFAV, İstanbul 2014.
- Yeniçeri, Celal, “Mezâlîm”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mezalim> (Erişim: 07.02.2019).
- Yıldız, Hakkı Dursun, “Abbâsîler”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/abbasiler#1> (Erişim: 16.01.2020).
- Yiğit, İsmail, “Müstansır-Billâh, Ahmed b. Muhammed”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/mustansir-billah-ahmed-b-muhammed> (Erişim: 16.01.2020).
- Yücedoğru, H. Kübra- Bilgin, Vejdi, “Onbirinci Yüzyılda Siyasal Gerçeklik ve İslâm Siyaset Düşüncesine Etkisi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2008, c. 17, sy. 2.
- Yücel, Fatih, *Müeyyed-Billâh ve Zeydî/Hâdevî Fıkıhı*, Kitabe Yayınları, Ankara 2022
- , *Zeydiyye ve Fıkıh Usulü*, Fecr Yayınları, Ankara 2022,

- , “Zeydiyye-Ca'feriyye Arasında Kırılma Noktası -İmamların Masumiyeti Meselesi ve Masumiyet İnancının Zeydî Usûlüne Tesiri”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 2008, c. 8, sy. 3.
- Yüksel, Yakup, *İbn Âşur Tefsirinde Siyaset Toplum ve Kadın Konuları*, (Doktora Tezi), Konya 2013.
- Zebdânî, Ömer Enver, *es-Siyâsetü'ş-şer'îyye 'inde'l-Cüveynî, kavâ'iduhâ ve mekâsiduhâ*, Dâru'l-Beşâiri'l-İslâmiyye, Beyrut 2011.
- Zebîdî, Ebü'l-Feyz Muhammed Murtazâ Muhammed b. Muhammed b. Abdirezzâk, *Tâcü'l-'arûs min cevâhiri'l-kâmûs*, Dâru'l-Hidâye, t.s.
- Zehebî, Ebü Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ'*, (thk. Şu'ayb el-Arnaût – Hüseyin el-Esed) Müessesetü'r-Risâle, 1405/1985;
- , *Târîhu'l-İslâm ve vefeyâtü'l-meşâhîr ve'l-a'lâm*, el-Mektebetü't-Tevfikîyye, t.s.
- Zekerîyyâ el-Ensârî, Ebü Yahya Zeynüddîn Zekerîyya b. Muhammed b. Ahmed, *Esna'l-metâlib şerhu Ravzi't-tâlib*, Dâru'l-Kitâbi'l-İslâmî, t.s.
- Zemahşerî, Ebü'l-Kasım Carullâh Mahmûd b. Ömer b. Muhammed , *el-Keşşâf 'an hakâiki gavâmizi't-tenzîl ve 'uyuni'l-ekâvîl fî vücûhi't-te'vîl*, Dâru'l-Kitabi'l-Arabî, Beyrut 1407;
- , *Esâsü'l-belâğâ*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1998.
- Zeydân, Abdulkarîm, *Usûlü'd-da've*, Müessesetü'r-Risale, 1423/2002,
- , *el-Ferd ve'd-devle fi'ş-şer'ati'l-İslâmiyye*, Matbaatu Selman el-A'zami, Bağdat trz.
- Zorlu, Cem, *İslam'da İlk İktidar Mücadelesi*, Yediveren Yay. Konya 2002.
- Zühaylî, Vehbe, *el-Fikhü'l-İslâmî ve edilletüh*, Dâru'l-Fikr, Dımaşk, t.s.

Kitabe Yayınları: 74

ARAP GRAMERİNDE ŞAZ

Mehmet CANDAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör

Doç. Dr. Abdullah HACİBEKİROĞLU

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt

NY MATBAACILIK YAYINCILIK

KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.

Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-6-9

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60

Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Abdüddaim, Abdullah. *et-Terbiyye Abra't-Tarih mine'l-Usuri'l-Kadime Hatta Evaili'l-Karni'l-İşrin*. Beyrut: Darü'l-İlim li'l-Melayin, 1997.
- Abdüttevab, Ramazan. *Buhus ve Makalat fi'l-Lügati'l-Arabiyye*. 1995: Mektebetü'l-Hanci, Kahire.
- Abi, Ebu Sad Mansur bin Hüseyin. *Nesrü'd-Dürrer fi'l-Muhadarat*. thk. Halık Abdülğani. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2004.
- Ahfeş el-Evsat. *Meani'l-Kur'an*. thk. Hüda Mahmut Karra. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 1990.
- Ahmet bin Hanbel. *el-Müsned*. thk. Şuayp Arnavut. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 2001.
- Altıkulaç, Tayyar. "Ebu Amr bin Ala". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 10/94-96. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Altıkulaç, Tayyar. "Kisai". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 26/69-70. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Apaydın, H. Yunus. "Mütevatir". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 32/208-211. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Arifi, Seyf bin Aburrahman. *Şerhu Kitabi Sibeveyhi li'r-Rummani min Babi'n-Nüdbeti ila Niha-yeti Babi'l-Efal*. Riyad: İmam Muhammed bin Suud Üniversitesi, Doktora Tezi, 1998
- Askalani, İbni Hacer. *el-İsabe fi Temyizi's-Sahabe*. thk. Adil Ahmet Abdülmevcud. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1415.
- , *Lisanü'l-Mizan*. thk. Abdülfettah Ebu Gudde. Beyrut: Darü'l-Beşairi'l-İslamiyye, 2002.
- Askeri, Ebu Hilal. *el-Furuku'l-Lügaviyye*. thk. Beytullah Beyat. Müessesetü Neşri'l-İslami, 1416.
- Atıyye Abdullah, Atıyye Muhammet. *eş-Şaz fi'n-Nahv ve's-Sarf*. Sudan: Ümmüderman İslam Üniversitesi, Doktora Tezi, 2008.
- Avcı, Casim. "Tağlib (Benî Tağlib)". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 39/374-375. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Avn, Hasan. *el-Liğa ve'n-Nahv*. İskenderiye: Matbaatü Royal, 1952.
- Ayni, Bedrettin. *el-Makasdü'n-Nahviyye fi Şerhi Şevahidi Şüruhi'l-Elfiyye*. thk. Ali Muhammet Fahir. Kahire: Darü's-Selam, 2010.
- Ayyıldız, Erol. "Mazini". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 28/197. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Azime, Muhammet Abdülhalık. *Dirasat li Üslubi'l-Kur'ani'l-Kerim*. Kahire: Darü'l-Hadis, ts.
- Bağdadi, Abdülkadir. *Hizanetü'l-Edeb ve Lübbü Lübbi Lisani'l-Arab*. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 1997.
- , *Şerhu Ebyati Muğni'l-Lebib*. thk. Abdülaziz Rebbah. Beyrut: Darü'l-Memun li't-Türas, 1393.
- Batalyevsi, İbni Sid. *el-Hulel fi Şerhi Ebyati'l-Cümel*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2003.
- Belazüri. *Ensabü'l-Eşraf*. thk. Süheyl Zekkâr - Riyad Zirikli. Beyrut: Darü'l-Fikir, 1996.
- Beyhaki, Ahmet bin Hüseyin. *es-Sünenü'l-Kübra*. thk. Muhammet Abdülkadir Ata. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2003.
- Birişik, Abdulhamit. "Kıraat". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 25/425-432. Ankara: TDV Yayınları, 2022.

- Boer, Tjitze Jacobs. *Tarihu'l-Felsefe fi'l-İslam*. çev. Muhammet Abdülhadi. Kahire: Matbaatü Lecneti't-Telif ve't-Terceme ve'n-Neşr, 1948.
- Brockelmann, Carl. *Tarihu'l-Edebi'l-Arabi*. çev. Abdülhalim Neccar. Kahire: Darü'l-Maarif, 4. Basım, 1119.
- Buhari, Muhammet bin İsmail. *el-Camiu's-Sahih*. nşr. Muhammet Züheyr bin Nasr. 8 Cilt. b.y.: Daru Tavki'n-Necat, 2. Basım, 1422/2001.
- Buud, Ahmet. "Sibeveyhi ve Utruhatü't-Tesiri'l-Yunani, Bahs fi Asaleti'n-Nahvi'l-Arabi İnde Gerard Troupeau", *Dirasat İstişrakıyye* 14 (2018), 97-140. <https://doi.org/10.35518/1401-000-014-004>
- Cadülkerim, Abdullah Ahmet. *ed-Dersü'n-Nahvî fi'l-Karni'l-İşrin*. Mısır: Mektebetü'l-Adab, 2004.
- Cahız. *Resailü'l-Cahız*. thk. Abdüsselam Muhammet Harun. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 1964.
- , *el-Beyan ve't-Tebyin*. Kahire: Mektebetü'l-Hilal, 1423.
- , *Kitabü'l-Hayevan*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1423.
- Cevceri, Muhammet bin Abdülmünim. *Şerhu Şüzuri'z-Zeheb fi Marifeti Kelami'l-Arab*. thk. Nevaf bin Ceza. Medine: İmadetü'l-Bahsi'l-İlmî, 2004.
- Cevherî, İsmail bin Hammad. thk. Ahmet Abdülgafur Attar. 6 Cilt. Beyrut: Darü'l-İlim li'l-Melayin, 4. Basım, 1987.
- Cevziyye, İbni Kayyim. *İrşadi's-Salik ila Halli Elfiyyeti İbni Malik*. thk. Muhammet bin İvaz. Riyad: Advai's-Selef, 1954.
- Cürcani, Abdülkahir. *el-Miftah fi's-Sarf*. thk. Ali Tefvik Hamed. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 1987.
- Cürcani, Seyyit Şerif. *et-Tarifât*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1983.
- Çantay, Hasan Basri. *Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim*. 3 Cilt. İstanbul: İslam Mecmuası Yayınları, 1985.
- Dağ, Mehmet. "Kiraat İlminde Şaz Kavramı". *Marife Dinî Araştırmalar Dergisi* 2 (2007).
- Dakr, Abdülgani. *Mucemü'l-Kavaidi'l-Arabiyye fi'n-Nahv ve't-Tasrif ve Züyyile bi'l-İmla*. Dımaşk: Darü'l-Kalem, 1406.
- Daşkıran, Yaşar. "Temmam Hassan'ın Dil Anlayışı: Karineler Teorisi". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 56/2 (2015), 149-163.
- Dayf, Şevki. *el-Medarisü'n-Nahviyye*. Kahire: Darü'l-Maarif, 1965.
- Durmuş, İsmail. "Hemze". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 17/190-193. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.
- , "Müberred". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 31/432-434. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- , "Nahiv". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 32/300-306. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Düleymi, Abdülaziz. *ed-Dirasatü'n-Nahviyye ve'l-Lügaviyye fi Kitabi Bahri'l-Muhit*. Bağdat: Bağdat Üniversitesi, 1996.
- Endülüsi, Ebu Hayyan. *el-Bahrü'l-Muhit*. thk. Sıdkı Muhammet Cemil. Beyrut: Darü'l-Fikir, 1420.
- , *et-Tezyil ve't-Tekmil fi Şerhi't-Teshil*. thk. Hasan Hindavi. Dımaşk: Darü'l-Kalem, 1998.
- , *İrtişafü'd-Darab min Lisani'l-Arab*. thk. Recep Osman Muhammet. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 1998.

- Ebü'l-Ala Maarri. *Şerhu Divani Ebi't-Tayyib el-Mütenebbi*. thk. Muhammet Sait Mevlevi. Riyad: Merkezü Melik Faysal, 2008. Ebü'l-Fida. *el-Künnaş*. thk. Riyad bin Hasan. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 2000.
- Ebü't-Tayyip Lügavi. *Meratibü'n-Nahviyyin*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 2009.
- Elbani, Nasırüddin. *Silsiletü'l-Ehadisi'z-Zaife ve'l-Mevzua ve Eserühe's-Seyyüü fi'l-Ümme*. Riyad: Darü'l-Maarif, 1996.
- Emin, Ahmet. *Duha'l-İslam*. Kahire: Mektebetü'l-Üsre, 2003.
- . *Fecrü'l-İslam*. Kahire, 1935.
- Enbari, Kemalettin. *el-Beyan fi Garibi İrabi'l-Kur'an*. thk. Taha Abdülhamit Taha - Mustafa Sekka. İran/Kum: el-Heyetü'l-Mısıriyye el-Amme li'l-Küttab, 2. Basım, 2006.
- . *el-İnsaf fi Mesaili'l-Hilaf*. Mektebetü'l-Asriyye, 2003.
- . *Esrari'l-Arabiyye*. thk. Muhammet Behcet Baytar. Dımaşk: el-Mecmau'l-İlmiyyu'l-Arabi, 1377.
- . *Nüzheti'l-Elibba fi Tabakati'l-Üdeba*. thk. İbrahim Samerrai. Ürdün: Mektebetü'l-Menar, 1985.
- . *el-İğrab fi Cedeli'l-İrab (Lümau'l-Edille)*. thk. Sait Efgani. Beyrut: Darü'l-Fikir, 1971.
- Ensari, Ahmet Mekki. *Sibeveyhi ve'l-Kıraat*. Kahire: Darü'l-Maarif, 1972.
- Esed, Nasırüddin. *Mesadrü'ş-Şiiri'l-Cahilî*. Mısır: Darü'l-Maarif, 7. Basım, 1988.
- Ezherî, Halit bin Abdullah. *Şerhu't-Tasrih ale't-Tavzih = et-Tasrih bi-Mazmuni't-Tavzih fi'n-Nahv*. thk. Muhammet Basil Uyunü's-Sud. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1421.
- Ezherî, Muhammet bin Ahmet. *Kitabü Meani'l-Kıraat*. Suudi Arabistan: Camiatü'l-Melik Suud- Merkezü'l-Buhus fi Külliyyeti'l-Adab, 1991.
- . *Tehzibü'l-Lüga*. thk. Muhammet İvaz Murib. Kuveyt: Darü'l-Hidaye, 1965.
- Fakihi, Abdullah bin Ahmet. *Şerhu Kitabı'l-Hudud fi'n-Nahv*. thk. Ramazan Ahmet Dümeyri. Kahire: Mektebetü Vehbe, 1993.
- Faridi, Şemsüddin Muhammet. *Şerhu Elfıyyeti İbni Malik*. thk. Ebü'l-Kumeyt Muhammet Mustafa Hatip. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2018.
- Farisi, Ebu Ali. *el-Hücce li'l-Kurrai's-Seba*. Dımaşk/Beyrut: Darü'l-Memun li't-Türaş, 1993.
- . *el-Mesailü'l-Halebiyyat*. thk. Hasan Hindavi. Dımaşk: Darü'l-Kalem, 1987.
- . *el-Mesailü'l-Askeriyyat*. thk. Ali Cabir Mensuri. Umman: Darü'l-İlmiyye ed-Düveliyye, 2002.
- . *et-Talika ala kitabı Sibeveyhi*. thk. Avd bin Hamd Kavzi. 1410/1990.
- . *el-Mesailü'l-Basriyyat*. thk. Muhammet Şatır. 2 Cilt. Matbaatü'l-Mededi, 1985.
- Ferra, Yahya bin Ziyat. *Lügatü'l-Kur'an*. thk. Cabir bin Abdullah Seri. 1435.
- . *Meani'l-Kur'an*. 3 Cilt. Beyrut: Alemü'l-Kütüb, 2. Basım, 1403.
- Ferruh, Ömer. *Tarihu'l-Edebi'l-Arabi*. Beyrut: Darü'l-İlim li'l-Melayin, 1984.
- Fück, Johann Wilhelm. *el-Arabiyye: Dirasat fi'l-Lüga ve'l-Lehecat ve'l-Esalib*. çev. Abdülhalim Neccar. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 1951.
- Galayini, Mustafa. *Camiu'd-Dürusi'l-Arabiyye*. 3 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1414.
- Güler, İsmail. "İbni Haleveyh'in Gramer açısından Tartışmalı Kur'an Kıraatlerine Yaklaşımı". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/1 (Ocak 2000), 401-408.
- Gültekin, Aladdin. "Arap Gramerinde Gayrimunsarîf Kelimelerin Cümle İçinde Farklı Kullanımları". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 43 (2017), 193-216.

- Gündüzöz, Soner. “Şaz”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. 38/384. Ankara: TDV Yayınları, 2010.
- Hacıbekiroğlu, Abdullah - Asutay, Muhammet Mücahit. “İbni Usfur İsbili'nin Şerhu Cümel Adlı Eserinde Zeccaci'ye İtirazları”. *Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 7/13 (2022), 110-119.
- Hadisi, Hatice. *el-Medarisi'n-Nahviyye*. Ürdün: Darü'l-Emel, 3. Basım, 2001.
- , *eş-Şahid ve Usulü'n-Nahv fi Kitabı Sibeveyhi*. Kuveyt: Matbaatu Camiati'l-Kuveyt, 1974.
- Hafaci, Şihabüddin. *Şerhu Dürreti'l-Gavvas fi Evhami'l-Havas*. thk. Abdulhafız Ferağlı Ali Karni. Beyrut: Darü'l-Cil, 1996.
- Halil bin Ahmet. *Kitabü'l-Ayn*. thk. Abdülhamit Hindavi. Lübnan: Mektebetü'l-Hilal, 1424/2003.
- , *Kitabü'l-Cümel fi'n-Nahv*. thk. Fahrettin Kabave. 5. Basım, 1416/1995.
- Halvani, Muhammet Hüseyin. *el-Mufasssal fi Tarihi'n-Nahvi'l-Arabi*. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 1979.
- Hamelavi, Ahmet. *Şeze'l-Arf fi Fenni's-Sarf*. thk. Nasrullah Abdurrahman. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, ts.
- Hamevi, Yakut. *Mucemü'l-Üdeba (İrşadi'l-Erib ila Marifeti'l-Edib)*. thk. İhsan Abbas. Beyrut: Darü'l-Garbi'l-İslami, 1993.
- Handud, İbrahim bin Salih. *ez-Zaruratü's-Şüriyye ve Mefhumuha Lede'n-Nahviyyin*. Suudi Arabistan: Medine İslam Üniversitesi, 2001.
- Hasan, Abbas. *en-Nahvü'l-Vaî*. 4 Cilt. Kahire: Darü'l-Maarif, 3. Basım, 1973.
- Hasan bin Şerefşah. *Şerhu'l-Kâfiyye*. thk. Abdülmaksut Muhammet. Mektebetü's-Sekafeti'd-Diniyye, 2004.
- Hassan, Temmam. *el-Lügati'l-Arabiyye: Manaha ve Mebnaha*. Mağrib: Darü's-Sekafe, 1994.
- , *el-Usul*. Kahire: Alemü'l-Kütüb, 2000.
- Hazimi, Ahmet bin Ömer. *Şerhu Elfiyyeti İbni Malik*, ts.
- Heyet. *Usulü'n-Nahv*. Malezya: Camiatü'l-Medine el-Âlemiyye, 2010.
- Himyeri, Neşvan bin Sait. *Şemsü'l-Ulum ve Devai Kelami'l-Arab mine'l-Külüm*. thk. Hüseyin bin Abdilllah Amri vd. Beyrut: Darü'l-Fikri'l-Muasır, 1999.
- Hitti, Philip Khuri. *Siyasi ve Kültürel İslam Tarihi*. çev. Salih Tuğ. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1980.
- Hurad, Ahmet bin Muhammet. *el-Mücteba min Müşkili İrabi'l-Kur'an*. Mecmeü'l-Melik Fahd, 1462.
- Hurşid, Nebile Şükr. “et-Tevcihü'l-Lügavi lima İferade bihi'l-Kisai mine'l-Kıraat”. *Journal of Tikrit University for Humanities* 16/2 (2009), 130-170.
- Hülvani, Muhammet Hayr. *Usulü'n-Nahvi'l-Arabi*. Naşir Atlası, 1983.
- Hüseyin, Ahmet bin Muhammet Abdülfettah. “Teshilü's-Şüzuzi'n-Nahv ve's-Sarf min Mesailihi ve Müsevvegatih”. *Mecelletü Külliyyeti'l-Lügati'l-Arabiyye bi'l-Menufiyye* 35 (2020), 1506.
- Hüsrani, Abdullah Hamd. *Merahilü Tatavviri'd-Dersi'n-Nahvî*. İskenderiyye: Darü'l-Marifeti'l-Camiyye, 1993.
- İbni Abdülber Nemer. *Edebi'l-Mücalese*. thk. Semir Halebi. Darü's-Sahabe li't-Türas, 1989.
- İbni Abdürabbih. *el-İkdi'l-Ferid*. Beyrut: Darü'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1404.
- İbni Acurram. *el-Acurrumiyye*. Riyad: Darü's-Sumeyi, 1998.

- İbni Akil, Bahaeddin. *el-Müsaaid ala Teshili'l-Fevaid*. thk. Muhammet Kâmil Berkat. Dımaşk: Darü'l-Fikir, 1400.
- , *Şerhu Elfıyyeti İbni Malik (Şerhu İbni Akil ala Elfıyyeti İbni Malik)*. Kahire: Darü't-Türas, 1980.
- İbni Akile. *ez-Ziyade ve'l-İhsan fi Ulumi'l-Kur'an*. Merkezü'l-Buhus ve'd-Dirasat, 1467.
- İbni Asakir, Ebü'l-Kasım. *Tarihu Medineti Dımaşk*. thk. Ömer bin Garame Umrevi. Dımaşk: Darü'l-Fikir, 1995.
- İbni Atıyye, Cerir. *Divanü Cerir bi Şerhi Muhammet bin Habib*. thk. Numan Muhammet Emin Taha. Kahire: Darü'l-Maarif, ts.
- İbni Cinni. *el-Hasais*. thk. Muhammet Ali Neccar. 3 Cilt. Kahire: el-Mektebetü'l-İlmiyye, 1372.
- , *el-Muhteseb fi Tebyini Vücuhi Şevazzi'l-Kıraat ve'l-İzah anha*. thk. Muhammet Abdülkadir Ata. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1997.
- , *el-Mübhic fi Tefsiri Esmai Şuarai'l-Hamase*. Darü'l-Hicre, 1988.
- , *el-Münsif*. Daru İhyai't-Türasi'l-Kadim, 1954.
- , *Sırru Sinaati'l-İrab*. Lübnan: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2000.
- İbni Düreyd. *Cemheretü'l-Lüga*. thk. Remzi Münir Balebekki. Beyrut: Darü'l-İlim li'l-Melayin, 1987.
- , *el-İştikak (İştikaku'l-Esma, İştikaku Esmai'l-Kabail)*. thk. Abdüsselam Muhammet Harun. Beyrut: Darü'l-Cil, 1991.
- İbni Ebu Şeybe, Ebubekir. *el-Musanef*. Lübnan: Darü't-Tac, 1989.
- İbni Faris. *es-Sahibî: fi Fıkhil-Lügati'l-Arabiyye ve Mesailiha ve Süneni'l-Arab fi Kelamiha*. thk. Ahmet Hasan Besec. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1418/1997.
- , *Zemmü'l-Hata fi Ş-Şiir*. thk. Ramazan Abdüttevvab. Mısır: Mektebetü'l-Hanci, 1980.
- , *Mucemü Mekayisi'l-Lüga*. thk. Abdüsselam Muhammet Harun. 6 Cilt. Beyrut: Darü'l-Fikir, 1399/1979.
- İbni Haldun. *Kitabü'l-İber (Kitabü Tercemani'l-İber) ve Divanı'l-Mübtede ve'l-Haber fi Eyyami'l-Arab ve'l-Acem ve'l-Berber ve men Asarahüm min Zevi's-Sultani'l-Ekber*. thk. Halil Şehade. Beyrut: Darü'l-Fikir, 1988.
- İbni Haleveyh. *İrabü'l-Kiraati's-Seba ve İleliha*. thk. Abdurrahman Useymin. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 1996.
- İbni Hişam, Cemalettin. *Evdahu'l-Mesalik ila Elfıyyeti İbni Malik*. thk. Muhammet Muhyittin Abdülhamit. 4 Cilt. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1980.
- , *Muğni'l-Lebib an Kütübi'l-Earib*. thk. Abdüllatif Muhammet Hatip. 7 Cilt. Kuveyt: el-Meclisü'l-Vatani li's-Sekafe ve'l-Fünun ve'l-Adab, 1421.
- , *Şerhu Şüzuri'z-Zeheb fi Marifeti Kelami'l-Arab*. thk. Abdülgani Dakr. Suriye: eş-Şeriketü'l-Müttahide li't-Tevzi, ts.
- , *Şerhu Katri'n-Neda ve Belli's-Sada*. thk. Muhammet Muhyittin Abdülhamit. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 4. Basım, 2004.
- , *Tahlisü'ş-Şevahid ve Telhisü'l-Fevaid*. thk. Abbas Mustafa Salih. Darü'l-Kitabi'l-Arabi, 1986.
- İbni Hişam Lahmi. *el-Medhal ila Takvimi'l-Lisan ve Talimi'l-Beyan*. thk. Hatim Salih Damın. Beyrut: Darü'l-Beşairi'l-İslamiyye, 2003.

- İbni Kesir, Ebü'l-Fida. *Camiu'l-Mesaniid ve's-Süneni'l-Hadi li-Akvemi Sünen*. thk. Abdülmelik bin Abdullah Dehiş. Beyrut: Daru Hadr, 1998.
- . *Fezailü'l-Kur'an*. Kahire: Mektebetü İbni Teymiyye, 1416.
- İbni Kuteybe. *eş-Şiir ve'ş-Şuara*. thk. Şeyh Muhammet Abdülmünim Aryan. Beyrut: Daru İhyai'l-Ulum, 1987.
- . *Edebü'l-Kâtib*. thk. Muhammet Dali. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, ts.
- . *el-Maarif*. Kahire: el-Heyetü'l-Mısıriyye el-Amme li'l-Küttab, 1996.
- . *el-Meani'l-Kebir fi Ebyati'l-Meani*. thk. Abdurrahman bin Yahya. Beyrut: Dairetü'l-Maarifi'l-Osmaniyye/Haydarabad, 1949.
- . *Garibü'l-Hadis*. thk. Abdullah Cebburî. Bağdat: Matbaatü'l-Meani, 1397.
- . *Uyunü'l-Ahbar*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- İbni Malik Tai. *Elfıyyetü İbni Malik*. Riyad: Darü't-Teavün, ts.
- . *Şerhu'l-Kâfiyyeti'ş-Şafiye*. thk. Abdülmünim Ahmet Hüreydi. Mekke: Camiatü Ümmilkura, ts.
- . *Şerhu't-Teshil*. thk. Abdurrahman Seyyit. Kahire: Daru Hicr, 1990.
- İbni Manzur. *Lisanü'l-Arab*. thk. Emin Muhammet Abdülvahhab - Muhammet Sadık Ubeydi. 18 Cilt. Beyrut: Daru Sadır, 3. Basım, ts.
- İbni Mücahid. *Kitabü's-Seba fi'l-Kiraat*. thk. Şevki Dayf. Mısır: Darü'l-Maarif, 1400.
- İbni Nasıruddin. *Tavzihu'l-Müştebih fi Zabtı Esmâ'r-Ruvat ve Ensabihim ve Elkabihim ve Künahim*. thk. Muhammet Naim Araksusi. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 1993.
- İbni Reşik Kayrevani. *el-Umde fi Mehasini'ş-Şiir ve Adabih*. thk. Muhammet Muhyittin Abdülhamit. Darü'l-Cil, 1981.
- İbni Sellam Cumahi. *Tabakatü Fuhuli'ş-Şuara*. thk. Mahmut Muhammet Şakir. Cidde: Darü'l-Medeni, ts.
- İbni Side. *el-Muhassas*. thk. Halil İbrahim Ceffal. Beyrut: Daru İhyai't-Türasi'l-Arabi, 1996.
- . *el-Muhkem ve'l-Muhiti'l-Azam*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2000.
- İbni Ufur İşbili. *Darairü'ş-Şiir*. thk. Seyyit İbrahim Muhammet. Beyrut: Darü'l-Endülüüs, 1980.
- . *el-Mümti fi't-Tasrif (el-Mümtiu'l-Kebir)*. Lübnan: Mektebetü Lübnan, 1996.
- İbni Ümmü Kasım Muradi. *Tavzihu'l-Makasid ve'l-Mesalik bi-Şerhi Elfıyyeti İbni Malik*. thk. Abdurrahman Ali Süleyman. Kahire: Darü'l-Fikri'l-Arabi, 1422.
- . *el-Cene'd-Dani fi hurufi'l-meani*. thk. Fahreddin Kabave - Muhammet Nedim Fadıl. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1413.
- İbni Vehb, Abdullah. *Tefsiri'l-Kur'an*. thk. Miklush Morani. Beyrut: Darü'l-Garbi'l-İslami, 2003.
- İbni Yaiş, Ebü'l-Beka. *Şerhu'l-Mufassal li'z-Zemahşeri*. 6 Cilt. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1422.
- İbnü'l-Ahnef. *el-Bustan fi İrabi Müşkilati'l-Kur'an*. thk. Ahmet Muhammet Abdurrahman. Riyad: Merkezü Melik Faysal, 2018.
- İbnü'l-Cevzi, Ebü'l-Ferec. *Takvimü'l-Lisan*. thk. Abdülaziz Matar. Darü'l-Maarif, 2006.
- İbnü'l-Cezeri. *en-Neşr fi'l-Kiraati'l-Aşr*. thk. Ali Muhammet Sabbağ. el-Matbaatü'l-Ticariyyeti'l-Kübra, ts.
- . *Gayetü'n-Nihaye fi Tabakati'l-Kurra*. 3 Cilt. Mektebetü İbni Teymiyye, 1351.
- . *Müncidü'l-Mukriin ve Mürsidü't-Talibin*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1999.

- , *Tahbirü't-Teysir fi Kıraati'l-Eimmeti'l-Aşere*. thk. Ahmet Muhammet Müflih Kudat. Ürdün: Darü'l-Furkan, 2000.
- İbnü'l-Enbari, Ebubekir. *Kitabü İzahî'l-Vakf ve'l-İbtida*. thk. Muhyittin Abdurrahman Ramazan. Dımaşk: Mecmau'l-Lügati'l-Arabiyye, 1931.
- , *Kitabü'l-Ezdad*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1987.
- , *el-Müzekker ve'l-Müennes*. thk. M. Abdülhalik Uzayme. Mısır: Lecnetü İhyai't-Türas (Mısır Cumhuriyeti Vakıflar Bakanlığı), 1981.
- , *Şerhu'l-Kasaidi's-Sebi't-Tıvali'l-Cahiliyyat*. thk. Abdüsselam Muhammet Harun. Darü'l-Maarif, ts.
- , *ez-Zahir fi Meanî Kelimati'n-Nas*. thk. Hatim Salih Damın. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 1992.
- İbnü'l-Esir, Mecdüddin. *el-Bedi fi İlmi'l-Arabiyye*. thk. Fethi Ahmet Aliyyüddin. Suudi Arabistan: Camiatü Ümmilkura, 1420.
- , *en-Nihaye fi Garibi'l-Hadis ve'l-Eser*. thk. Tahir Ahmet Zavi. Beyrut: Mektebetü'l-İlmiyye, 1979.
- İbnü'l-Hacib. *el-Emali'n-Nahviyye*. thk. Fahr Salih Süleyman. Beyrut: Darü'l-Cil, 1989.
- , *el-Kâfiye*. Kahire: Mektebetü'l-adab, 2010.
- , *eş-Şafiye*. thk. Hasan Ahmet Osman. Mekke: Mektebetü'l-Mekkiyye, 1995.
- İbnü'l-Kıftı. *İnbahü'r-Ruvat ala Enbahî'n-Nühât*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. 4 Cilt. Kahire: Darü'l-Fikri'l-Arabi, 1406.
- İbnü'l-Verdi, Zeynüddin. *Şerhu Elfiyyeti İbni Malik (Tahrirü'l-Hasasa fi Teysiri'l-Hülâsa)*. thk. Abdullah bin Ali eş-Şellal. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 2008.
- İbnü'l-Verrak, Ebü'l-Hasan. *İleli'n-Nahv*. thk. Mahmut Casım. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1420/1999.
- İbnü'n-Nedim. *el-Fihrist*. thk. İbrahim Ramazan. Beyrut: Darü'l-Marife, 1997.
- İbnü's-Serrac. *el-Usul fi'n-Nahv*. thk. Abdülhüseyin Feteli. 3 Cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 3. Basım, 1417.
- İbnü's-Şeceri. *el-Emali*. thk. Mahmut Muhammet Tanahi. Kahire: Mektebetü'l-Hancı, 1991.
- İbrahim, Ahmet. *Min Mesaili'l-Hilaf Beyne Sibeveyhi ve'l-Ahfeş*. Mısır: Darü't-Tıbaati'l-Muhammediyye, 1988.
- İd, Muhammet. *Usulü'n-Nahvi'l-Arabi fi Nazari'n-Nühât ve Reyî İbni Mada*. Kahire: Alemü'l-Kütüb, 1989.
- Kadı Cürcani, Ebü'l-Hasan. *el-Vesata Beyne'l-Mütenebbi ve Husumih*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. Kahire: Matbaatü İsa el-Babi el-Halebi ve Şürekâuh, ts.
- Kandemir, M. Yaşar. "Lahn". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 27/56-57. Ankara: TDV Yayınları, 2003.
- Kaya, Mahmut. "Aristo". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 3/375-378. İstanbul: TDV Yayınları, 1991.
- Kaya, Mahmut. "Revakiyyun". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 35/24-26. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.
- Kazzaz. *Ma Yecuzü li's-Şair fi'z-Zarure (Darairü's-Şiir)*. thk. Ramazan Abdüttevab. Kuveyt: Darü'l-Arube, ts.

- Kılıç, Hulusi. "Enbari, Kemalettin". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 11/172-173. İstanbul: TDV Yayınları, 1995.
- , "İbni Ebu İshak". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 19/435. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.
- , "Sarî". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 36/136-137. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- Kur'an-ı Kerim Meali*. çev. Halil Altuntaş - Muzaffer Şahin. Ankara: DİB Yayınları, 12. Basım, 2011.
- Kurtubi, Muhammet bin Ahmet. *el-Cami li-Ahkâmi'l-Kur'an*. thk. Ahmet Berduni. Kahire: Darü'l-Kütübi'l-Mısriyye, 1964.
- Küçükkalay, Hüseyin. *Kur'an Dili Arapça*. Konya: Manevi Değerleri Koruma ve İlim Yayma Cemiyeti, 1969.
- Lebid bin Rebia. *Divanü Lebid bin Rebia*. Beyrut: Darü'l-Marife, 2004.
- Lyons, John. *Nazariyyetü Chomsky el-Lügaviyye*. çev. Hilmi Halil. Darü'l-Marifeti'l-Camiyye, 1985.
- Mahzumi, Mehdi. *el-Halil bin Ahmet E'malihu ve Menahicühu*. Bağdat, 1960.
- , *Medresetü'l-Kûfe ve Menhecüha fi Dirasati'l-Lüga ve'n-Nahv*. Bağdat: Darü'l-Marife, 1955.
- Maşalı, Mehmet Emin. "Mushaf". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 31/242-248. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Medkur, İbrahim. "Mantuku Aristo ve'n-Nahvi'l-Arabi". *Mecelletü Mecmai'l-Lügati'l-Arabiyye*. Kahire: 1953.
- Mekrem, Abdülal Salim. *Eserü'l-Kıraati'l-Kur'aniyye fi'd-Dirasati'n-Nahviyye*. Kuveyt: Müessesetü Ali Cerrah Sabah, 1978.
- , *el-Medresetü'n-Nahviyye fi Mısır ve's-Şam fi'l-Karni's-Sabi ve's-Samin mine'l-Hicret*. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 2. Basım, 1990.
- Meydani, Ahmet bin Muhammet. *Mecmau'l-Emsal*. thk. Muhammet Muhyittin Abdulhamid. Beyrut: Darü'l-Marife, ts.
- Muhaysin, Muhammet Salim. *el-Kıraat ve Eserüha fi Ulumi'l-Arabiyye*. Kahire: Mektebetü Külliyyati'l-Ezheriyye, 1984.
- Mustafa, İbrahim vd. *el-Mucemü'l-Vasit*. Kahire: Mektebetü'ş-Şüruki'd-Devliyye, 4. Basım, 1425/2004.
- Müberred. *el-Kâmil fi'l-Edeb (fi'l-Lüga ve'l-Edeb ve'n-Nahv ve't-Tasrif)*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. 4 Cilt. Kahire: Darü'l-Fikri'l-Arabi, 1997.
- , *el-Muktedab*. thk. Muhammet Abdülhalik Uzayme. 4 Cilt. Beyrut: Alemü'l-Kütüb, 1382.
- Müslim bin Haccac. *el-Camiu's-Sahih*. thk. Ebu Nimetullah Muhammet Şükri bin Hasan Ankaravi. Türkiye: Darü't-Tıbaati'l-Amire, 1334.
- Nahle, Mahmut Ahmet. *Usulü'n-Nahvi'l-Arabi*. Beyrut: Darü'l-Ulumi'l-Arabiyye, 1987.
- Nazirü'l-Ceyş. *Temhidü'l-Kavaid bi Şerhi Teshili'l-Fevaid*. thk. Ali Muhammet Fahr vd. Kahire: Darü's-Selam, 2007.
- Neccar, Muhammet Ali. *Ziyai's-Salik ila Evdahi'l-Mesalik*. Beyrut: Müessesetü'r-Risale, 2001.
- Nehhas, Ebu Cafer. *Kitabü Umdeti'l-Küttab*. thk. Besam Abdülvehhab. Daru İbni Hazm, 2004.
- , *İrabü'l-Kur'an*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1421.

- Neşşar, Siracettin. *el-Büdurü'z-Zahire fi'l-Kıraati'l-Aşri'l-Mütevaitire*. thk. Ali Muhammed Muavvaz - Adil Ahmet Abdülmevcut. Beyrut: Alemü'l-Kütüb, 1421/2000.
- Ömer, Ahmet Muhtar. *el-Bahsü'l-Lügavi İnde'l-Arab*. Mısır: Alemü'l-Kütüb, 2003.
- Önkal, Ahmet. "Bekir bin Vail (Benî Bekir bin Vail)". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 5/362-363. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Özcanoğlu, Muzaffer. "Adî bin Zeyd". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 1/382. İstanbul: TDV Yayınları, 1988.
- Radi Esterabadi. *Şerhu'ş-Şafiye*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- . *Şerhu'l-Kâfiye*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1975.
- Rafii, Mustafa Sadık. *Tarihu Adabi'l-Arab*. Lübnan: Darü'l-Kitabi'l-Arabi, 1974.
- Revvay, Salah. *en-Nahvü'l-Arabi Neşetühu Tatavvürühu Medarisühu Ricalühu*. Kahire: Daru Garib, 2003.
- Razi, Muhammet bin Ebubekir. *Muhtari's-Sıhah*. thk. Yusuf Şeyh Muhammet. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1999.
- Sabban. *Haşiye ala Şerhi'l-Üşmuni*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1998.
- Sabiri, Abdurrahman. "eş-Şaz ve'l-Kalil Manaha ve Nemazic minha fi Bazi'l-Lügat". *Mecelletü't-Terbevi (Journal of Educational)* 7 (2015).
- Sağır, Mahmut Ahmet. *el-Kıraati'ş-Şazze ve Tevcihüha'n-Nahvî*. Dımaşk: Darü'l-Fikir, 1999.
- Sahib bin Abbad. *el-Muhit fi'l-Lüga*. thk. Muhammet Hasan Ali Yasin. Kahire: Alemü'l-Kütüb, 1994.
- Saleb. *Mecalisü Saleb*. thk. Abdüsselam Muhammet Harun. Mısır: Darü'l-Maarif, ts.
- . *Kitabü'l-Fasih*. thk. Atıf Medkur. Darü'l-Maarif, ts.
- Salebi. *el-Keşf ve'l-Beyan an Tefsiri'l-Kur'an*. Cidde: Darü't-Tefsir, 2015.
- Salih, Subhi. *Dirasat fi Fikhi'l-Lüga*. Beyrut: Darü'l-İlim li'l-Melayin, 1960.
- Schmiede, H. Ahmet. "Fück, Johann W." *TDV İslam Ansiklopedisi*. 13/247-248. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.
- Semani, Abdülkerim bin Muhammet. *el-Ensab*. thk. Abdurrahman bin Yahya. Dairetü'l-Maarifi'l-Osmaniyye, ts.
- Semanini, Ömer bin Sabit. *Şerhu't-Tasrif*. thk. İbrahim bin Süleyman Buaymi. Mektebetü'r-Rüşd, 1999.
- Semin Halebi. *ed-Dürri'l-Masun fi Ulumi'l-Kitabi'l-Meknun*. thk. Ahmet Muhammet Horat. Dımaşk: Darü'l-Kalem, ts.
- Shamela. "كان وأخواتها" (Erişim 10 Şubat 2023). <https://shamela.ws/book/36130/628#p1>
- . "تصغير بعض المبنيات شذوذاً" (Erişim 8 Ocak 2023). <https://shamela.ws/book/36954/708#p1>
- Sibeveyhi. *el-Kitab*. thk. Abdüsselam Muhammet Harun. 4 Cilt. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 3. Basım, 1408.
- Sirafi, Ebu Sait. *Ahbari'n-Nahviyyine'l-Basriyyin*. thk. Taha Muhammet Zeyni, Muhammet Abdülmünim Hafaci. Mısır: Matbaatü Mustafa el-Babi el-Halebi ve Evladühu, 1966.
- . *Şerhu Kitabı Sibeveyhi*. thk. Ahmet Hasan Mehdeli - Ali Seyyit Ali. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2008.
- . *Şerhu Ebyati Sibeveyhi*. thk. Muhammet Ali er-Rih Haşim. Kahire: Mektebetü'l-Külliyati'l-Ezheriyye, 1974.

- Suhari, Seleme bin Müslim. *el-İbane fi'l-Lügati'l-Arabiyye*. thk. Abdülkerim Halife. Maskat: Vizaratü't-Türasi'l-Kavmî, 1999.
- Süheyli, Abdurrahman bin Abdullah. *er-Ravzü'l-Ünüf fi Şerhi's-Sireti'n-Nebeviyye li-İbni Hişam*. Beyrut: Daru İhyai't-Türasi'l-Arabi, 1412.
- Süleyman, Muhammet Abdullah. *el-Fikrî'n-Nahvî Lede'l-Ferra*. Sudan: Camiatü'n-Nileyin, 2017.
- Sünbavi, Emirü'l-Kebir. *Haşiye ala Muğni'l-Lebib*. Daru İhyai'l-Kütübi'l-Arabiyye, ts.
- Süyuti. *Buğyetü'l-Vuat fi Tabakati'l-Lügaviyyin ve'n-Nühat*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. Lübnan: Mektebetü'l-Asriyye, ts.
- , *Cemu'l-Cevami*. thk. Muhtar İbrahim Haic. Kahire: el-Ezheri'ş-Şerif, 2005.
- , *el-İktirah fi Usuli'n-Nahv ve Cedelih*. thk. Muhammet Feccal. Dımaşk: Darü'l-Kalem, 1989.
- , *el-Metalü's-Saide*. thk. Yasin Hüseyin. Bağdat: Darü'r-Risale, 1977.
- , *el-Müzhir fi Ulumi'l-Lüga*. thk. Fuat Ali Mensur. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1998.
- , *Hemu'l-Hevami fi Şerhi Cemi'l-Cevami*. thk. Abdülhamit Hindavi. 3 Cilt. Mısır: el-Mektebetü't-Tevfikiyeye, ts.
- Şatıbi, İbrahim bin Musa. *el-Makasidü'ş-Şaftyeye fi Şerhi'l-Hülasati'l-Kâfyeye*. thk. Muhammet bin Abdurrahman Şekir. Mekke: Mahedü'l-Buhusi'l-İlmiyye ve İhyai't-Türasi'l-İslami (Mekke Ümmülkura Üniversitesi), ts.
- Şehri, Abdurrahman bin Maada. *eş-Şahidü'ş-Şi'rî fi Tefsiri'l-Kur'ani'l-Kerim Ehemmiyetuhu ve Eserühu ve Menahicü'l-Müfessirin fi'l-İstişhad bih*. Riyad: Mektebetü Dari'l-Minhac, 1431.
- Şevkâni. *Fethu'l-Kadir el-Cami Beyne Fenneyi'r-Rivaye ve'd-Diraye min İlmi't-Tefsir*. Beyrut: Daru İbni Kesir, 1414.
- Taberani. *el-Mucemü'l-Evsat*. thk. Ebu Muaz Tarık bin Avdillah bin Muhammet. Kahire: Darü'l-Haremeyn, 1995.
- , *el-Mucemü'l-Kebir*. thk. Hamdi bin Abdülmecit Sulfi. Kahire: Mektebetü İbni Teymiyye, 1994.
- Tantavi, Muhammet. *Neşetü'n-Nahv ve Tarihu Eşheri'n-Nühat*. thk. Ebu Muhammet Abdurrahman bin Muhammet bin İsmail. Mekke: Mektebetü İhyai't-Türasi'l-İslami, 2005.
- Tenuhi, Ebü'l-Mehasin. *Tarihu'l-Ulemai'n-Nahviyyin mine'l-Basriyyin ve'l-Kûfiyyin ve Gayrihim*. thk. Abdülfettah Muhammet Hulv. Kahire: Daru Hicr, 1996.
- Troupeau, Gerard. "Neşetün-Nahvi'l-Arabi fi Davi Kitabi Sibeveyhi". *Mecelletü Mecmai'l-Lügati'l-Arabiyye el-Ürdüniyye* 1/1 (1978), 125-140. <https://doi.org/154230>
- Tüccar, Zülfikar. "Ferra, Yahya bin Ziyat". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 12/406-408. İstanbul: TDV Yayınları, 1995.
- , "Kıyas (Arap Dili)". *TDV İslam Ansiklopedisi*. 25/539-540. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Ukberi, Ebü'l-Beka. *et-Tebyin an Mezahibi'n-Nahviyyine'l-Basriyyin ve'l-Kûfiyyin*. thk. Abdurrahman bin Süleyman Useymin. Beyrut: Darü'l-Garbi'l-İslami, 1986.
- , *el-Lübab fi İleli'l-Bina ve'l-İrab*. thk. Gazi Muhtar Tuleymat - Abdülilah Nebhan. 2 Cilt. Dımaşk: Darü'l-Fikir, 1416.

- Uraler, Aynur. “Şifa binti Abdullah”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. 39/138-139. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.
- Üşmuni. *Menhecî's-Salik ila Elfiyyeti İbni Malik*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1998.
- Vahidi. *el-Basit fi Tefsiri'l-Kur'an*. Suudi Arabistan: İmadetü'l-Bahsi'l-İlmî, 1430.
- Vehbe, Mecdi - Mühendis, Kâmil. *Mucemü'l-Mustalahati'l-Arabiyye fi'l-Lüga ve'l-Edeb*, Beyrut: Mektebetü'l-Lübnan, 2. Basım, 1984.
- Yahya bin Abdullah. “Şevazzü't-Tasgir”. *Mecelletü'd-Dirasati'l-Lügaviyye* 11/4 (2009).
- Yakup, Emil Bedi. *el-Mucemü'l-Mufassal fi Şevahidi'l-Arabiyye*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1996.
- Yasîrî, Ali Müzhir Muhammet. *el-Fikrî'n-Nahvî İnde'l-Arab: Usulühu ve Menahicühu*. Beyrut: Darü'l-Arabiyye li'l-Mevsuat, 2003.
- Yavuz, Mehmet. “Muaz bin Müslim Herra”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. 30/340. İstanbul: TDV Yayınları, 2005.
- Yıldız, Hakkı Dursun. “Ebu Müslim-i Horasani”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. 10/197-199. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Yurttaş, Tahsin. *Arap Dilinde İrab-Anlam İlişkisi*. Ankara: Fecr Yayınları, 2020.
- Zebidi, Muhammet Murtaza. *Tacü'l-Arus min Cevahiri'l-Kamus*. thk. Heyet. Kuveyt: Darü'l-Hidaye, 1965.
- Zebilavi, Selahattin. *Mea'n-Nühat ve ma Gasu aleyhi min Dekaiki'l-Lüga ve Esrariha*. Menşuratü İttihadi'l-Küttabi'l-Arab, 1992.
- Zeccaci, Ebü'l-Kasım. *Mecalisü'l-Ulema*. thk. Abdüsselam Muhammet Harun. Kahire: Mektebetü'l-Hanci, 1983.
- , *el-İzah fi İleli'n-Nahv*. thk. Mazin Mübarek. Beyrut: Darü'n-Nefais, 1399.
- Zemahşeri. *el-Faik fi Garibi'l-Hadis*. thk. Ali Muhammet Bicavi - Muhammet Ebülfazl. Lübnan: Darü'l-Marife, ts.
- , *el-Keşşaf an Hakaiki Gavamizi't-Tenzil ve Uyuni'l-Ekavil fi Vücuhi't-Tevil*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-Arabi, 1407.
- , *Esasü'l-Belaga*. thk. Muhammet Basil Uyunü's-Sud. 2 Cilt. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1419/1998.
- , *Rebiu'l-Ebrar ve Nususu'l-Ahbar (Fususü'l-Ahbar)*. Beyrut: Müessesetü'l-Âlem li'l-Matbuat, 1412.
- , *el-Mufassal fi Sanati'l-İrab*. thk. Ali Ebu Mülhim. Beyrut: Mektebetü'l-Hilal, 1993.
- Zerkeşi, Bedrettin. *el-Bahrü'l-Muhit fi Usuli'l-Fikh*. thk. Muhammet Muhammet Tamir. 4 Cilt. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1421.
- , *el-Burhan fi Ulumi'l-Kur'an*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. 4 Cilt. Kahire: Mektebetü Dari't-Türas, 3. Basım, 1404.
- Zevzeni, Hüseyin bin Ahmet. *Şerhu'l-Muallakati's-Seba*. Beyrut: Daru İhyai't-Türasi'l-Arabi, 2002.
- Zübeydi, Ebubekir. *Tabakatü'n-Nahviyyin ve'l-Lügaviyyin*. thk. Muhammet Ebülfazl İbrahim. Suriye: Darü'l-Maarif, ts.
- Zürkani, Muhammet Abdülazim. *Menahilü'l-İrfan fi Ulumi'l-Kur'an*. Matbaatü İsa el-Babi el-Halebi ve Şürekâuh, ts.

Kitabe Yayınları: 75

“İBN SÎNÂ VE İBNÜ'L-ARABÎ'DE TANRI KAVRAMI”

Yasin BOSTAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-7-6

CR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Afifi, Ebu'l-Ala. *İslam Düşüncesi Üzerine Makaleler*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul: İz Yayıncılık, 2011.
- Akdağ, Özcan. *Tanrı ve Özgürlük : Gazali ve Thomas Aquinas Ekseninde Bir İnceleme*. Ankara : Elis Yayınları, 2016.
- Ali, Mukhtar H. *Philosophical Sufism: An Introduction to the School of Ibn al-ʿArabī*. Routledge, 2021.
- Alkan, Ercan. “Ayan-ı Sabite Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Alper, Ömer Mahir. *İbn Sînâ*. İstanbul : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM), 2018.
- “İbn Sînâ ve İbn Sînâ Okulu”. *İslam Felsefesi : Tarih ve Problemler*. ed. M. Cüneyt Kaya. İSAM yayınları; 152. İstanbul : İSAM Yayınları, 2014.
- Altaş, Eşref. “Hudus Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Altıntaş, Hayrani. *İbn Sînâ Metafiziği*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- Aristoteles (Aristo). *Metafizik*. çev. Ahmet Arslan. thk. f. Sosyal Yayınları, 2. Basım, 1996.
- Aygün Akyol. “İbn Sînâ Metafiziğinde Tanrı ve Alem”. *İslam Felsefesi Teşekkül Dönemi: Kindî-Fârâbî-İbn Sînâ*. ed. Mevlüt Uyanık. 259-282. Ankara: Elis Yay., 2017.
- Başer, Hacı Bayram. “İlâh-ı Mu'tekad Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Bedirhan, Muhammed. “Vahdet-i Vücûd Ekolü”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Bekiroğlu, Harun. “Bir Felsefî Tefsir Örneği Olarak Muhammed Hâdimî'nin İbn Sînâ'ya Ait İhlâs Sûresi Tefsirine Haşiyesi”. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi = Journal of Divinity Faculty of Hitit University XII/23* (Ocak 2013), 127-154-154.

- Bertolacci, Amos. “«Necessary» as Primary Concept in Avicenna’s Metaphysics”. *Conoscenza e Contingenza Nella Tradizione Aristotelica Medievale*. ed. Stefano Perfetti - Gianfranco Fioravanti. Pisa: ETS, 2008.
- The Reception of Aristotle’s Metaphysics in Avicenna’s Kitâb al-Şifâ: A Milestone of Western Metaphysical Thought*. Brill, 2006.
- Bozkurt, Ömer. “İbn Sînâ’nın Tanrı Anlayışının Dayandığı Temel İlkelere”. *Eş-Şeyhu’r-Reis İbn-i Sina*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. Ankara : Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015.
- Bulğen, Mehmet. “Cevher-Araz Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Ceyhan, Semih - Gümüştekin, İslim. “İşârî İhlâs Tefsiri Risâleleri”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* XV/30 (2017), 317-371.
- Chatti, Saloua. “Avicenna on Possibility and Necessity”. *History and Philosophy of Logic* 35/4 (2014), 332-353. <https://doi.org/10.1080/01445340.2014.916893>
- Chittick, William C. *Imaginal Worlds: Ibn al-‘Arabi and the Problem of Religious Diversity*. State University of New York Press, 1994.
- The Self-Disclosure of God: Principles of Ibn Al-‘Arabi’s Cosmology*. State University of New York Press, 1997.
- Cihan, Ahmet Kamil. *İbn Sînâ ve Gazalî’de Bilgi Problemi*. İstanbul: İnsan Yayınları, 1998.
- Davidson, Herbert A. *AlFârâbî, Avicenna and Averroes on Intellect*. New York : Oxford University Press, 1992.
- Demirkol, Murat. *Tusi’nin İbn Sînâ Savunması : (Nasireddin Tusi’nin İbn Sînâcılığı)*. Ankara : Fecr Yayınları, 2010.
- Demirli, Ekrem. “Fusûsü’l-Hikem Şerhi”. *Fususu’l-Hikem* ; İstanbul : Kbalcı Yayınevi, 2016.
- “İbnü’l-Arabî ve Takipçilerinin Tanrı Anlayışı: Tenzih ve Teşbih Hükümlerinin Birleştirilmesi”. *İslâm Araştırmaları Dergisi* 19 (2008), 25-44.
- İslam Metafiziğinde Tanrı ve İnsan: İbnü’l Arabî ve Vahdet-i Vücûd Geleneği*. İstanbul: Kbalcı Yayınevi, 2009.
- İslam Metafiziğinde Tanrı ve İnsan: İbnü’l-Arabî ve Vahdet-i Vücûd Geleneği*. İstanbul: Kbalcı Yayınevi, 2009.

- “İslam Metafizik Düşüncesinin Serüveni: Sadreddin Konevî ve Takipçilerinde İbn Sînâ Etkisi”. *Uluslararası İbn Sînâ Sempozyumu Bildiriler II* (2009), 353-358.
- Nazari Tasavvufun Kurucusu Sadreddin Konevi : Hayatı, Eserleri, Düşünceleri*. İstanbul : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM), 2010.
- Sadreddin Konevi’de Bilgi ve Varlık*. İstanbul : İz Yayıncılık, 2005.
- “Vahdet-i Vücûd Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ke-tebe Yayınları, 2021.
- “‘Varlık Olmak Bakımından Varlık’ İfadesinin Sûfilerce Yeniden Yorumlanması ve Bu Yorumun Metafizik Sonuçları”. *İslâm Araştırmaları Dergisi* 18 (2007), 27-48.
- Deniz, Gürbüz. *İnsan Hürriyetinin Metafizik Temelleri*. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2010.
- Kelam-Felsefe Tartışmaları*. Ankara: Fecr Yayınevi, 2009.
- Durusoy, Ali. *İbn Sînâ Felsefesinde İnsan ve Alemdeki Yeri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2012.
- Ebheri, Esirüddin Mufaddal b Ömer b Mufaddal. *Mantık İsağoci Tercümesi : Mantık Terimleri Sözlüğü*. İstanbul : Yasin Yayınevi, 2007.
- Erdem, Engin. “Doğal Yasa Teorisi ve İbn Sînâ’nın ‘Sünnet(ullah)’ Anlayışı 1”. *Eş-Şeyhu’r-Reis İbn-i Sina*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. Ankara : Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015.
- Varlıktan Tanrı’ya İbn Sînâ’nın Metafizik Delili*. İstanbul: Endülüis, 2016.
- Pehlivan, Necmettin. “Varlığın ve Yokluğun Ötesi: Kemalpaşazade’nin ‘Leys ve Eys’in Anlamının İncelenmesine Dair Risale’si”. *İslâm Araştırmaları Dergisi* 27 (2012), 87-116.
- Erdoğan, Ömer Faruk. “Gazali Üç Meselesinde İbn Sînâ’ya Karşı Ne Kadar Tutarlı?” *Diyanet İlmî Dergi* 50/1 (2014), 87-110.
- “Gazâlî Üç Meselesinde İbn Sînâ’ya Karşı Ne Kadar Tutarlı?” *Eş-Şeyhu’r-Reis İbn-i Sina*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. Ankara : Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015.
- Fahri, Macit. *İslam Felsefesi Kelamı ve Tasavvufuna Giriş*. İstanbul : İnsan Yayınları, 2000.
- Fârâbî. *Harfler Kitabı Kitâbu’l-Hurûf*. çev. Ömer Türker. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2008.

- , *İdeal Devlet : el-Medinetü'l-Fazıla*. Ankara : Vadi Yayınları, 1997.
- Fatoorchi, Pirooz. “İnsanî Benlik-Bilinci Üzerine İbn Sînâ'nın Görüşleri”.
çev. Nebi Mehdiyev. *Uluslararası İbn Sînâ Sempozyumu Bildiriler II*
(2009), 22-29.
- Frank, Richard M. *Creation and The Cosmic System: Al-Ghazâlî & Avicenna*. Heidelberg: C. Winter, 1992.
- Gazzali. *Tehafütü'l-Felasife : Filozofların Tutarsızlığı*. çev. Bekir Karlığa. İstanbul : Çağrı Yayınları, 1981.
- Gutas, Dimitri. *İbn Sînâ'nın Mirası*. çev. M. Cüneyt Kaya. İstanbul: Klasik Yayınları, 2010.
- Güney, Ahmet Faruk. “Bir Felsefî Tefsir Örneği Olarak Ahmet Hamdi Akseki'nin İbn Sînâ'nın İhlas Sûresi Tefsiriyle İlgili Telif Ettiği Tercüme Ve Şerh”. *Kutadgubilig: Felsefe - Bilim Araştırmaları* 20 (Ekim 2011), 289-339.
- H. Rizvi, Sajjad. “Misticizm ve Felsefe: İbn Arabî ve Molla Sadra”. çev. M. Cüneyt Kaya. *İslam Felsefesine Giriş (The Cambridge companion to Arabic Philosophy)*. ed. Peter Adamson - Richard C. Taylor. İstanbul : Küre Yayınları, 2007.
- Inati, Shams C. *İbn Sina's Remarks and Admonitions: Physics and Metaphysics*. New York : Columbia University Press, 2014.
- Avicenna. *İbn Sînâ and Mysticism: Remarks and Admonitions*. London ; New York: Kegan Paul International, 1996.
- İbn Sînâ. “Arş Risalesi: -Allah'ın Birliği ve Sıfatları Üzerine-”. çev. Enver Uysal. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi IX/9* (2000), 641-655.
- “Aşk Hakkında Risale”. çev. M. Fatih Birgül. *Aşk Risaleleri*. ; Bursa : Sır Yayıncılık, 2000.
- “Dânish Nâma-i 'Alâ'i”. çev. Parviz Morewedge. *The Metaphysica of Avicenna (İbn Sînâ) A critical translation-commentary and analysis of the fundamental arguments in Avicenna's Metaphysica in the Dânish Nâma-i 'alâ'i (The Book of Scientific Knowledge)*. 369. Volume 5. London and New York: Routledge, 2016.
- el-İlahiyyat min Kitabu's-Şifa*. mlf. Ayatullah Hasanzadeh Amoli. Kum: Mekteb A`lem el-İslami, 1. Basım, 1997.
- el-İşarât ve't-Tenbîhât*. Kum: Nerş el-Belaga, 1. Basım, 1996.
- en-Necât : Felsefe'nin Temel Konuları*. İstanbul : Kabalcı Yayıncılık, 2013.

- en-Necat fi'l-Mantık ve'l-İlahiyyat*. Beyrut : Dârü'l-Cil, 1992.
- II. Analitikler*. çev. Ömer Türker. Litera Yayıncılık, 2006.
- İhlas Suresi Tefsiri*. Ankara : Diyanet İşleri Başkanlığı, 2014.
- İhlâs Sûresi Tefsiri Ve Şerhleri*. haz. Ahmet Faruk Güney. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2022.
- İşaretler ve Tenbihler: el-İşârât ve't-Tenbihat*. çev. Ali Durusoy vd. İstanbul : Litera Yayıncılık, 2005.
- Kategoriler / Kitabu'ş-Şifa*. Litera Yayıncılık, 2010.
- Kitâbu'ş-Şifa: Metafizik*. çev. Ekrem Demirli-Ömer Türker İstanbul: Litera Yayıncılık, 2017.
- Tanımlar Kitabı = Kitabu'l-Hudud*. çev. Aygün Akyol - İclal Arslan. Ankara : Elis Yayınları, 2013.
- “*Uyûnu'l-Hikme*” *Risaleler*. çev. Alparslan Açıkgenç - Hayri Kırbaçoğlu. Ankara : Kitabiyat, 2004.
- İbnü'l-Arabî. *Fusûsu'l-Hikem*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul : Kabalcı Yayınevi, 2016.
- Fususü'l-Hikem ve't-Ta'likatu Aleyh*. ed. Ebü'l-Alâ Afifi. Beyrut : Dârü'l-Kütübî'l-Arabiyye, t.y.
- Fütühât-ı Mekkiyye*. İstanbul : Litera Yayıncılık, 2006.
- Kaşani, Abdürrezzak. *Tasavvuf sözlüğü = Letaifu'l-alam fi işaratu ehli'l-ilham*. İstanbul : İz Yayıncılık, 2004.
- Kaya, Cüneyd. “İmkan Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Bir ve Çok Amiri Felsefesinde Tanrı ve Alem*. İstanbul: Klasik Yayınları, 2017.
- Varlık ve İmkan Aristoteles'ten İbn Sînâ'ya İmkanın Tarihi*. İstanbul: Klasik Yayınları, 2011.
- Kayseri, Dâvûd el-. *Mukaddemât -Fusûsu'l-Hikem'e Giriş-*. İstanbul : İnsan Yayınları, 2011.
- Kılıç, Mahmud Erol. *İbnü'l-Arabi*. İstanbul : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 2015.
- Kılıç, Muhammet Fatih. “İllyet Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Kindî. “İlk Felsefe Üzerine”. çev. Mahmut Kaya. *Kindi Felsefi Risaleler*. İstanbul: Klasik Yayınları, 2002.

- Koca, Mehmet Ali. “Mâdûm’un Şey’iyyeti Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Kocabaş, Şakir. *İslam’da Bilginin Temelleri*. İstanbul: Küre Yayınları, 2017.
- Konevî, Sadreddin Muhammed b İshak b Muhammed Sadreddin. *en-Nefehatü'l-İlahiyye*. İstanbul : İz Yayıncılık, 2002.
- . *Fatiha Suresi Tefsiri : İ'cazî'l-Beyan fî Te'vili Ümmi'l-Kur'an*. İstanbul : İz Yayıncılık, 2002.
- *Fusûsu'l-Hikem'in Sırları : el-Fükûk fî Esrâri Müstenidâti Hikemi'l-Fusûs*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul: Kapı Yayınları, 1. Baskı., 2014.
- *Sadreddin Konevî ile Nasiriüddin et-Tusî Arasında Mektuplaşmalar : el-Müraselât*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul : Kapı Yayınları, 2014.
- *Tasavvuf Metafiziği Miftahü'l-Gaybi'l-Cem ve'l-Vücûd*. İstanbul : Kapı Yayıncılık, 2014.
- Konuk, Ahmet Avni. “Fususü'l-Hikem Tercüme ve Şerhi”. *Fususü'l-hikem tercüme ve şerhi*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı (İFAV) yayınları; 37. İstanbul : Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı (İFAV), 4. Basım., 2005.
- Kutluer, İlhan. *İbn Sînâ Ontolojisinde Zorunlu Varlık*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2., 2013.
- Macit, Muhittin. *İbn Sînâ'da Metafizik ve Meşşât Geleneği*. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2012.
- Marmura, Michael E. “Probing in Islamic Philosophy: Studies in the Philosophies of Ibn Sina, al-Ghazali and Other Major Muslim Thinkers”. *Avicenna on Primary Concepts in the Metaphysics of his al-Shifâ'*. Binghamton: Global Academic Publishing Binghamton University, 2005.
- McGinnis, Jon. *Avicenna*. New York: Oxford University Press, 2010.
- Musakhanov, Orkhan. “İlahi İsimler Teorisi”. *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Mutluel, Osman. *İslam'da Felsefi Düşüncenin Kısa Tarihi*. Ankara: Fecr Yayınları, 2021.
- Okumuş, Mesut. “Felsefi Tefsir Bağlamında İbn Sînâ'nın Kur'an Sure ve Ayetlerine Yaklaşımları”. *Diyanet İlmî Dergi* L/1 (2014), 157-194.

- Kur'ân'ın Felsefî Okunuşu : İbn Sînâ Örneği*. Ankara : Araştırma Yayınları, 2003.
- Öner, Necati. *Bilginin Serüveni*. Ankara : Divan Kitap, 2015.
- Özturan, Mehmet - Türker, Ömer. "Burhan Teorisi". *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Peker, Hidayet. *İbn Sînâ'nın Epistemolojisi*. Bursa : Emin Yayınları, 2011.
- Shehadi, Fadlou. *Metaphysics in Islamic Philosophy*. Delmar, New York: Caravan Books, 1st Basım, 1982.
- Suad el-Hakim. *İbnü'l Arabî sözlüğü*. çev. Ekrem Demirli. İstanbul : Kabalıcı Yayınları, 2005.
- Şaman, Esat Burak. "Cevher-Araz Teorisi". *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Taslaman, Caner. *Allah'ın Varlığının 12 Delili*. İstanbul: Destek Yayınları, 2017.
- Topaloğlu, Bekir. "ALLAH". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 04 Şubat 2022. <https://islamansiklopedisi.org.tr/allah>
- Topdemir, Hüseyin Gazi. *İbn Sînâ ve Bilim*. Ankara : Türkiye Diyanet Vakfı, 2015.
- Turhan, Kasım. *Amiri ve Felsefesi*. İstanbul: Klasik Yayınları, 1. Baskı., 2020.
- Türker, Ömer. "Halk Teorisi (Yoktan Yaratma)". *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- İbn Sînâ Felsefesinde Metafizik Bilginin İmkânı Sorunu*. İstanbul : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 2010.
- Uluç, Tahir. *İbn Arabî'de Mistik Sembolizm*. Selçuk Üniversitesi, Doktora Tezi, 2005.
- Üçer, İbrahim Halil. *İbn Sînâ Felsefesinde Sûret, Cevher ve Varlık*. İstanbul : Klasik, 2017.
- "Sudur Teorisi". *İslam Düşüncesinde Teoriler : Metafizik : Ekoller, Yöntemler ve Büyük Anlatılar*. haz. Ömer Türker. İstanbul : Ketebe Yayınları, 2021.
- Wisnovsky, Robert. *İbn Sînâ Metafizigi*. çev. İbrahim Halil Üçer. İstanbul: Klasik Yayınları, 2010.
- "İbn Sînâ ve İbn Sînâ'cı Gelenek". çev. M. Cüneyt Kaya. *İslam Felsefesine Giriş (The Cambridge Companion to Arabic Philosophy)*. ed.

Peter Adamson - Richard C. Taylor. Küre yayınları; 39. İstanbul : Küre Yayınları, 2008.

----- “İbn Sînâ'nın Şey'iyye Kavramı Üzerine Notlar”. çev. Arzu Meral. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Dergisi)* 26 (Ocak 2004), 85-118.

Yavuz, Yusuf Şevki. “BURHAN - TDV İslâm Ansiklopedisi”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. Erişim 01 Mart 2022. <https://islamansiklopedisi.org.tr/burhan>

Yousef, Mohamed Haj. *Ibn 'Arabî - Time and Cosmology*. New York: Routledge, 1. Basım, 2008.

“Zeno'nun Dikotomi Paradoksu Nedir? - Colm Kelleher”. haz. Colm Kelleher. Erişim 29 Mart2021.https://www.ted.com/talks/colm_kelleher_what_is_zeno_s_dichotomy_paradox?language=tr

Kitabe Yayınları: 76

SAVAŞ VE DİN

Rahim AY

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-8-3

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Aristoteles. *Metafizik*. çev. Ahmet Arslan. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1985.
- Aslan, M. Yasin. "Savaş Hukukunun Temel Prensipleri", *TBB Dergisi*, sy. 79 (2008): 235-274.
- Ay, Rahim. "Konfüçyüsçü Ahlak ile İslam Ahlakının Mukayesesi". *Danışname 2* (2021): 139-174.
- Beğavî, Ebû Muhammed Hüseyin b. Mes'ûd b. el-Ferrâ. *Meâlimü't-tenzîl fî tefsîri'l-Kurân*. tah. Abdürrezzâk el-Mehdî. Beyrut: 1420.
- Beyhaki, Ebu Bekr Ahmed b. Huseyn b. Ali. *es-Sunenu'l-kubra*, Beyrut: Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, 2003.
- Bilmen, Ömer Nasuhi. *Hukûk-ı İslâmiyye ve Istilahât-ı Fıkhiyye Kamusu*. İstanbul: 1976.
- Birdişli, Fikret. "Çevreye Metaekolojik Yaklaşım ve Doğada Karşılıklı Dayanışma İlkesi". *Akademik İncelemeler Dergisi* 9, no. 1 (2014).
- Buğda, Alimcan. "İslam Hukuk Literatüründe Savaş Kavramları ve Cihad". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 37 (2021): 195-213.
- Cassâs, Ebu Bekr. *Ahkâmu'l-Kur'ân*. Nşr. Muhammed Kamhâvî. Beyrut: 1985.
- Cassirer, Ernst. *İnsan Üstüne Bir Deneme*. Çev. Necla Arat. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1980.

- Clausewitz, Carl Von. *Savaş Üzerine*. H. Fahri Çeliker. İstanbul: Alfa Yayınları, 2020.
- Coşkun, “Savaş ve Barış: Haklı/Adil Savaşa İlişkin Ahlaki Açmazlar”.
- Coşkun, Seyit. “Savaş ve Barış: Haklı/Adil Savaşa İlişkin Ahlaki Açmazlar”. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi* 13, no. 26 (2018): 149-160.
- Çayır, Celal ve Özer Çetin. “Din ve Şiddet Üzerine Psikolojik Bir Yaklaşım”. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13, no. 1 (2011): 1-34.
- Çetintaş, Recep. “Hz. Peygamber’in Sünnetinde Barış ve Savaş”. *Çeşitli Yönleriyle Hz. Muhammed*. ed. Recep Çetintaş vd. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları, 2017.
- Durant, Will & Ariel Durant. *Tarihten Alınacak Dersler*. Çev. Varol Ataman. İstanbul: Eplison Yayınevi, 2022.
- Eco, Umberto. *Düşman Yaratmak*. çev. Leyla Tonguç. İstanbul: Doğan Kitap, 2014.
- Evkuran, Mehmet. “İnsan Doğasını Yeniden Düşünmek”. *Marife* 3, no. 1, (Bahar 2003): 229-238.
- Glover, Jonathan. *İnsanlık Yirminci Yüzyılın Ahlaki Tarihi*. Çev. Gül, Fikri. “İnsan-Doğa İlişkisi Bağlamında Çevre Sorunları ve Felsefe”. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 14 (2013): 17-21.
- Gündüz, Şinasi. “Din ve Şiddet Paradoksu”. *Milel ve Nihal* 13, no. (2016): 8-31.
- Gürel, Emet ve Canan Mutur. “Psikomitolojik Terimler: Psikoloji Literatüründe Mitolojinin Kullanılması”. *Sosyal Bilimler Dergisi* 1 (2007): 537-569.

- Hamidullah, Muhammed. “İslam Devletler Genel Hukukunun Başlangıçtaki Teori ve Pratiği”. çev. Kemal Kuşçu. *İslam Hukuku Etiitleri*. 115-146. İstanbul: 1984.
- Hamidullah, Muhammed. *İslam’da Devlet İdaresi*, çev. Kemal Kuşçu. Ankara: 1979.
- Haraşî, Ebu Abdullah. *el-Haraşî alâ Muhtasar Sîdî Halil*. Beyrut: Dâru’s-Sadr, ty.
- Hobbes, Thomas. *Leviathan*. çev. Semih Lim. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2007.
- İbn Cüzey, Ebü’l-Kâsım Muhammed. *el-Kavânînü’l-fihhiyye*, by., ty.
- İbn Kesîr, Ebü’l-Fida İmadüddin. *Tefsîru’l- Kur’âni’l-azîm*. İstanbul: Kahraman Yayınları, 1984.
- İbn Kudâme, Muvaffakuddin. *el-Muğnî*. Beyrut: 1972.
- İbn Nüceym, *Bahru’r-Râik Şerh Kenzi’d-Dekâik*. Kahire: 1311.
- İbn Rüşd, Ebu’l-Velid. *Bidâyetü’l-Müctehid ve Nihâyetü’l-Muktesid*. İstanbul: 1985.
- İbnü’l-Arabî, Ebu Bekr. *Ahkâmu’l-Kur’ân*. Kahire: 1974.
- İbnü’l-Hümâm, Kemalüddin. *Fethu’l-Kadîr*. Kahire: 1970.
- İbnü’l-Hümâm, Kemâlüddin. *Şerhu Fethu’l-kadîr*. Beyrut, ty.
- Johnson, Turner J. *The Holy War Idea in Western and Islamic Traditions*. University Park: The Pennsylvania State University Press, 1997.
- Kadayıfçı-Orellana, Ayşe S. “Religion, Violence, and the Islamic ‘Iradition of Nonviolence”. *Turkish Yearbook of International Relations* 34 (2003): 23- 62.
- Karaman, Hayrettin. *Anahatlarıyla İslam Hukuku*. İstanbul: 1984-1986.
- Kelsay, John. *Islam and “War: The Gulf War and Beyond-A Study in Comparative Ethics*. Louisville, KT: John Knox Press, 1993.

- Mâverdî, Ebu'l-Hasen. *el-Ahkâmu's-Sultâniyye*. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, ty.
- Merginânî, Burhaneddin. *el-Hidâye Şerh Bidâtetü'l-Mübtedâ*. İstanbul: 1986.
- Mura, Anclrea. *The Symbolic Scenarios of Islamism: A Study in Islamic Political Thought*. New York: Routledge, 2015.
- Müzenî, Ebu İbrahim. *Muhtasaru'l-Müzenî*. Kahire: Daru'l-Ma'rife, ty.
- Nargül, Veysel. "İslamiyet'in Yayılmasında Savaş ve Şiddetin Rolü". *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1, no. 1 (2012): 139-146.
- Nevâvî, Abdülhâlık. *el-Alâkâtü'd-Devliyye ve'n-Nuzûmi'l-Kdâiyyefî Şerâti'l-İslâmiyye*. Beyrut: 1974.
- Özdemir, Hikmet. *Atatürk'ün Harp Kavramına Bakışı*. İstanbul: Harp Akademileri Basımevi, 2012.
- Özel, Ahmed. *İslam Hukukunda Ülke Kavramı*. İstanbul: 1988.
- Rahman, Fazlur. *Ana Konularıyla Kur'an*, çev. Alpaslan Açıkgenç. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2019.
- Sahnûn, Ebu Said. *el-Müdevvenetü'l-Kübrâ*. Beyrut: Dâru's-Sadr, ty.
- Salmi, Ralph. *Islam and conflict resolorion: theory and practice*. Lanham, MD: University Press of America, 1998.
- Satha-Anand, Chaiwat. "The Nonviolent Crescent: Eight Theses on Muslim Nonviolent Action". *Islam and Nonviolence*. 7-27. Honolulu: HA, University of Hawaii Press, 1993.
- Senemoğlu, Olkan. "Antik Yunan Siyasal Düşünüşünde İnsan Doğası ve Toplum Anlayışı: Platon ve Aristoteles". *İnsan&İnsan*, 3/10 (2016): 42-63.

- Serahsî, Şemsüleimme Ebu Bekr Muhammed. *el-Mebsût*. İstanbul: 1983.
- Serahsî, Şemsüleimme Ebu Bekr Muhammed. *Şerhu's-Siyeri'l-Kebîr*. Tah. Salahaddin Müneccid vd. Kahire: 1958-1971.
- Syed, Muzaffer H. vd. *Concise History of Islam*. New Delhi: Vij Books, 2011.
- Şâfiî, Muhammed b. İdris. *el-Üm*. thk. Rifat Fevzî Abdülmutilib. Dâru'l-vefâ, 2008.
- Şâfiî, Muhammed b. İdris. *el-Ümm*, Kahire: 1961-1963.
- Şanlı, Denizler. "Düşman Ceza Hukuku -Kaynaklar, Kuramsal Çerçeve, Eleştiriler". Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2019.
- Şenel, Alaeddin. *İlkel Topluluktan Uygur Topluma*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 1995.
- Şeybânî, Muhammed b. Hasen. *es-Siyeru'l-kebîr (Serahsî'nin şerhi ile birlikte)*. Beyrut: 1997.
- Taslaman, Feryal Kalkavan. "Geçmişten Günümüze Haklı Savaş Kavramının Yorumu". Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011.
- Tibi, Bassam. "War and Peace in Islam". *The Ethics of War and Peace: Religious and Secular Perspectives*. ed. Terry Nardin. 128-145. Princeton: Princeton University Press, 1996.
- Varlık, Ali Bilgin. "Savaşı tanımlamak; terminolojik bir yaklaşım". *Avrasya Terim Dergisi* 2 (2013): 114 – 129.
- Veysal, Çetin. *Savaşın Felsefesi*. İstanbul: Etik Yayınları, 2007.
- Winston, Robert. *İnsan İçgüdüsi İlkel Dürtülerimiz Modern Yaşamlarımızı Nasıl Biçimlendiriyor*, çev. Sinan Köseoğlu. İstanbul: Say Yayınları, 2016.

Yağanak, Eray. “Sosyo-Politik Düzenin Koşulu Olarak İnsan Doğası”. *Mediterranean Journal of Humanities* 7, no. 2 (December 2017): 445-451.

Yaman, Ahmet. *İslam Devletler Hukuku*. Ankara: Fecr Yayınları, 2020.

Yazal, Ayla Okyayuz. Ankara: Phoenix Yayınevi, 2003.

Zerkâ, Mustafa Ahmed. *El-Medhalü'l-Fıkhüyyü'l-Âm: el-Fıkhü'l-İslâmî*. Dımaşk: 1964.

Kitabe Yayınları: 77

İSLAM HUKUKUNA GÖRE KADININ KAMU GÖREVİ

Rıfat ATAY

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj
FCR

Kapak Tasarımı
Akif ATAY

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-9-0

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KAYNAKÇA

- Akdemir, Salih, *Tarih Boyunca ve Kur'an-ı Kerim'de Kadın*, İslamî Araştırmalar Dergisi, 1991, sa. 4.
- Akkad, A. Mahmud, *Kur'an'da Kadın Hakları* (trc. Ahmed Demirci), İst. 1977.
- Akkaya, Nejla, *İslam Hukuku'nda Kadının Siyasi Hakları* (basılmamış tez), Ank. 1989.
- Akyüz, Vecdi, *Hilafetin Saltanata Dönüşmesi*, İst.1991.
- Alûsi, Şihabüddin es-Seyyid Mahmud, *Ruhu'l Meani*, Beyrut ty.
- Arat, Necla, *Kadın Sorunu*, İst. 1986.
- Arat, Necla (hzy.), *Kadınlar ve Siyasal Yaşam*, İst. 1991.
- Armağan, Servet, *İslam Hukukunda Temel Hak ve Hürriyetler*, Ank. 1987.
- Armaner, Neda, *Hadislere Göre Kadının Sosyal Durumuna Umumi Bir Bakış*, AÜİFD., 1961, sa. 2.
- Arsel, İlhan, *Şeriat ve Kadın*, İst. 1990.
- Atar, Fahrettin, *İslam Adliye Teşkilatı*, Ank. 1979.
- , *Fıkıh Usulü*, İst. 1988.
- Atay, Hüseyin, *Kur'an'a Göre İslam'ın Temel Kuralları*, İst., 1991.
- Aydınlı, Abdullah, *Hadis İstilahları Sözlüğü*, İst. 1987.
- Azimâbâdi, Şemsülhak Ebu't-Tayyib Muhammed, *Avnu'l-ma'bud şerhu Süneni Ebu Davud*, Medine 1969.
- Bebel, August, *Kadın ve Sosyalizm* (terc. S.N. Kaya), İst. 1991.
- Beşer, Faruk, *Kadının Çalışması Sosyal Güvenliği ve İslam*, İst. 1991.
- Bilmen, Ömer Nasuhi, *Hukuk-ı İslamiyye ve İstilahat-ı Fıkhiyye Kamusu*, İst. 1985.
- Buhari, Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail, *Sahihu'l-Buhari*, İst. 1992.
- Celasun, Zehra, *Tarih Boyunca Kadın*, İst. 1946, 29.
- Cassas, Ebu Bekr Ahmed b. Ali er-Razî, *Ahkamü'l-Kur'an* (thk. Muhammed Sadık Gamhavî), Beyrut ty.

- Çağatay, Neşet, *İslam Öncesi Arap Tarihi*, Ank. 1982.
- Çalışlar, Oral, *İslam'da Kadın ve Cinsellik*, İst. 1991.
- Çiftçi, Oya, *Kadın Sorunu ve Türkiye'de Kamu Görevlisi Kadınlar*, Ank.1982.
- Dahil, Said Fayiz, *Mevsuatü fikh Aişe ümmü'l-müminin*, Beyrut 1989.
- Darga, Muhibbe, *Eski Anadolu'da Kadın*, İst. 1984.
- Ebu Davud, Süleyman b. Eş'as, *Sünenü Ebu Davud*, İst. 1992.
- Ebu Zehra, Muhammed, *el-Mulkiyye ve nazariyyetü'l-akd fi ş-şeriatü'l-İslamiyye*, Kahire1977.
- Es'ad, Mahmud Seydişehri, *Tarih-i Din-i İslam*, İst. 1983.
- Fayda, Mustafa, *Aişe Md.*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İst. 1989.
- Fazlurrahman, *Ana Konularıyla Kur'an* (terc. Alpaslan Açıkgenç), Ank. 1987.
- Garaudy, Roger, *İslam ve İnsanlığın Geleceği* (terc. Cemal Aydın), İst. 1991.
- Gazalî, Muhammed, *Fakihlere ve Muhaddislere Göre Nebevi Sünnet* (terc. Ali Özek), İst. 1992
- George, ST. George, *Sovyetler Birliği'nde Kadın* (trc. Sibel Özbudun, Osman Yener), İst.1987.
- Gökalp, Ziya, *Türkçülüğün Esasları*, İst.1990, 162.
- Göküş, Şeref, *Türkçülük Akımında Eğitim ve Din Eğitimi*, İlahiyât Yayınları, Ankara, 2020.
- , "II. Meşrutiyet Dönemi İslamcı Çizgideki Süreli Yayınlarda Aile ve Çocuk Eğitimi", *Artuklu Akademi*, 7/1, 2020, ss. 111-113.
- Göküş, Şeref & Koçoğlu, Bülent & Atay, Rifat, "Aliya İzzetbegoviç'e Göre Bireyin ve Toplumun Eğitiminde Kadının Rolü", *TARR-Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, 5/3, 2020, ss. 339-350;
- , "Aliya İzzetbegoviç'e Göre Bireyin ve Toplumun Eğitiminde Kadının Rolü", *Anmak, Anlamak ve Aşmak Bağlamında Aliya İzzetbegoviç*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ed. Yalçın Çetin, Ankara, 2021, ss. 306-326.
- Göle, Nilüfer, *Modern Mahrem*, İst., 1992, 14.

- Gözübüyük, A. Şeref, *Yönetim Hukuku*, Ankara 1983.
- Hamidullah, Muhammed, *el-Vesaike's-siyasiyye*, Beyrut 1987.
- , *İslam Peygamberi* (terc. Salih Tuğ), İst. 1990.
- Hatemi, Hüseyin, *Kadının Çıkış Yolu*, Ank. 1988.
- Hatiboğlu, Mehmed Said, *İslam'ın Kadına Bakışı*, İslamî Araştırmalar Dergisi, 1991, sa. 4.
- Horney, Karen, *Kadın Psikolojisi* (terc. Selçuk Budak), Ank. 1991.
- İbn Abdilber, Ebu Ömer Yusuf b. Abdilllah b. Muhammed, *el-İstiab fi ma'rifet'il-Ashab*, (el-İsabe ile), Beyrut ty.
- İbn Hacer, Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalani, *Fethu'l-Bari şerhu sahihi'l-Buhari*, Kahire 1978,
- , *el-İsabe fi temyiz'is-Sahabe*, Beyrut ty.
- İbn Haldun, Muhammed b. Abdurrahman, *Mukaddime* (terc. Zakir Kadiri Ugan), İst. 1988.
- İbn Hanbel, Ahmed Muhammed, *Müsnedü Ahmed b. Hanbel*, İst. 1992.
- İbn Hazm, Ebu Muhammed Ali b. Ahmed, *el-Muhalla*, Kahire ty.
- İbn İshak, Muhammed b. İshak b. Yesar, *Siretü İbn İshak*, Konya 1981.
- İbn Kudame, Ebu Muhammed Abdullah b. Ahmed, *el-Muğni*, Riyad ty.
- İbn Mace, Ebu Abdullah Muhammed b. Yezid, *Sünenü İbn Mace*, İst. 1992.
- İbn Rüşd, Muhammed b. Ahmed b. Muhammed, *Bidayetü'l-müctehid*, Beyrut 1988.
- İbn Sa'd, Muhammed, *et-Tabakat'ül-kübra*, Beyrut 1968.
- İbnü'l-Arabi, Ebu Bekr Muhammed b. Abdilllah, *Ahkamü'l-Kur'an* (thk. A. Muhammed el-Becavi), Kahire 1974.
- İbnü'l-cevzi, Ebül-ferec Abdurrahman el Kuraşî el-Bağdadî, *Zadü'l-mesir fi ilmi't-tefsir*, yy. ty.
- İbnü'l-hümmam, Kemaluddin Muhammed b. Abdulvahid, *Fethu'l-kadir*, Kahire 1319.

- İzmirli, İsmail Hakkı, *İstanbul Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, 1932, sa.23.
- Karaman, Hayreddin, *Kadının Şahitliği, Örtünmesi ve Kamu Görevi*, İslamî Araştırmalar Dergisi, 1991, sa. 4,
- Kasani, Alaüddin Ebu Bekr b. Mesud b. Ahmed, *Bedaiü's-sanai' fi tertibi's-serai'*, Kahire 1327-1328.
- Kehhale, Ö. Rıza, *A'lam*, Dimeşk 1959.
- Kettani, Abdülhay, *et-Teratibü'l-idariyye*, Beyrut ty.
- Kırbaçoğlu, M. Hayri, *Kadın Konusunda Kur'an'a Yöneltilen Başlıca Eleştiriler*, İslamî Araştırmalar Dergisi, 1991, sa. 4.
- Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, Medine-i Münevvere.1987
- Malik b. Enes, *el-Muvatta*, İst. 1992.
- Maverdi, Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed b. Habib, *el-Ahkamü's-sultaniyye ve'l-velayati'd-diniyye* (thk. Ahmed Mübarek el-Bağdadi), Kuveyt 1989.
- Merğınani, Ebu'l-Hasen Ali b. Ebi Bekr, *el-Hidaye şerhu bidayeti'l-mübtedi*, İst. 1986.
- Mevsili, Abdullah b. Mahmud b. Mevdud, *el-İhtiyar li ta'lili'l-muhtar*, İst. 1951.
- Meydani, Abdülğani, *el-Lübab fi şerhi'l-kitap*, Beyrut ty.
- Müslim, Ebu'l-Hasen Müslim b. Haccac, *Sahihu Müslim*, İst. 1992.
- Nebhan, Muhammed Faruk, *Nizamü'l-hüküm fi'l-İslam*, Beyrut 1988.
- Nesai, Abdurrahman Ahmed b. Şuayb, *Sünenü'n-Nesai*, İst. 1992.
- Özel, Ahmed, *Hanefi Fakihler*, Ank., 1990.
- Savaş, Rıza, *Hz. Muhammed (sav.) Devrinde Kadın*, İst. 1992.
- Senhuri, Abdürrezzak Ahmed, *Fıkhu'l-hilafe ve tatavvuriha*, Mısır 1989.
- Serahsi, Ebu Bekr Muhammed b. Ahmed b. Ebi Sehl, *Usulu's-Serahsi* (thk. Ebu'l-vefa el-Efğani), Beyrut ty.
- Sibai, Mustafa, *el-Mer'e beyn'el-fikh ve'l-kanun*, Dimeşk 1984.
- Smith, Jane I.; Haddad, Yvonne Y., *Havva: İslami Kadın İmajı* (terc. Yasin Aktay), İslamî Araştırmalar Dergisi, 1992, sa. 1.

- Suyuti, Celaluddin Abdurrahman Ebu Bekr, *Tarihul-Hulefa* (thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamid), Mısır 1925
- Şahin, Mehmet, “*Etvâr-ı Seb’a Geleneği ve Vâhib Ümmî’de Etvâr-ı Seb’a*”, *Turkish Studies Comparative Religious Studies*, 15/1, s. 77-96.
- Şahin, Mehmet, “*Bir Savaş Edebiyatı Örneği: Orduya Arzuhal*”, *Turkish Studies Language and Literature*, 15/2, s. 819-842.
- Şevrabi, Abdülhamid, *el-Hukuk es-siyasiyye li’l-mer’e*, İskenderiye ty.
- Şevkani, Ebu Abdullah Muhammed b. Ali, *Neyl’ül-evtar*, Mısır ty.
- Taberi, Muhammed b. Cerir, *Cami’ul-Beyan*, Beyrut 1984.
- Tirmizi, Muhammed b. İsa, *Sünenü’t-Tirmizi*, İst. 1992.
- Topaloğlu, Bekir, *İslam’da Kadın*, İst. 1990.
- Toprak, Zafer, *Halk Fırkasından Önce Kurulan Kadınlar Halk Fırkası*, Tarih ve Toplum, Mart 1988, sa. 51.
- Üçok, Bahriye, *İslam Devletlerinde Türk Naibeler ve Kadın Hükümdarlar*, Ank. 1981.
- Yazır, M. Hamdi, *Hak Dini Kur’an Dili*, yy. 1979.
- Zebidi, Zeynüddin Ahmed b. Ahmed b. Abdillatif, *Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi* (terc. Ahmed Naim, Kâmil Miras), Ank. 1983.
- Zuhayli, Vehbe, *el-Fıkhul-İslami ve edilletuhu*, Dımeşk 1989.

Kitabe Yayınları: 78

KUR'AN VE TARİH

Editörler

Bedrettin Basuğuy-Yunus Kaymaz

Emrullah Ülgen-Nebi Butasım

Mehmet Öztürk-Hüseyin Esved

Hatice Coşkun

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-98762-3-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

Kaynakça

- Abay, Muhammed. *Kur’ân Kıssaları*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2007.
- Akyol, İsmail. *Türkiye İlahiyat Fakülteleri Tefsir Anabilim Dalı Tez Bibliyografyası: 1953-1991*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı, 1992.
- Bahar, Murat. “Türkiye’de Kur’an Kıssaları Üzerine Yapılan Tefsir Tezleri ve Temel Söylemleri”. *Kur’an Araştırmalarında Akademik Tezler-Batı ve İslam Dünyası Mukayesesi*. 329-341. İstanbul: İlim Yayma Vakfı Kur’an ve Tefsir Akademisi, 2017.
- Çalık, Muammer - Sözbilir, Mustafa. “İçerik Analizinin Parametreleri”. *Eğitim ve Bilim* 39/174 (2014), 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Çalışkan, İsmail. “Tefsir Alanında Yapılan Doktora Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 9/18 (2011), 461-489.
- Demir, Şehmus. *Mitoloji Kur’an Kıssaları ve Tarihi Gerçeklik*. İstanbul: Beyan Yayınları, 2. Baskı., 2015.
- Dikmen, Ahmet Yasin. *Kur’an’da Ashâb Kavramı ve Kıssaları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Döner, Ertuğrul. *Tefsirde İsrâliyyât’ın Kaynak ve Bilgi Değeri*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2015.
- ed. Bilal Gökçır vd. *Kur’an Araştırmalarında Akademik Tezler-Batı ve İslam Dünyası Mukayesesi*. İstanbul: İlim Yayma Vakfı Kur’an ve Tefsir Akademisi, 2017.
- Ellegaard, Ole - Wallin, Johan A. “The Bibliometric Analysis of Scholarly Production: How Great Is the Impact?” *Scientometrics* 105/3 (01 Aralık 2015), 1809-1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Erünsal vd., İsmail E. *İlahiyat Fakülteleri tezler kataloğu (1953-2015)*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 2017.
- Gözeler, Esra. “İlâhiyat Fakültelerinde Kur’ân ve Tefsir Çalışmaları”. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi* 2/1 (2009), 91-103.
- Gündüz, Şinasi. *Kur’an’ı Anlamak: İlahi Vahyin Tarihe Açılımı*. İstanbul: Mana Yayınları, 2015.
- Güneşer, Sümeyra. *Yûsuf (a.s) Kıssasına Dair Tefsirlere Giren İsrâliyyat Haberleri*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Halefullah, Muhammed Ahmed. *Kur’an’da Anlatım Sanatı, çev. Şaban Karataş*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2. Baskı., 2012.
- Hondı, Cavit. *Klasik Tefsirlerde Hz. Süleyman’ın Hayvanlarla Muhaveresi*. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Kara, Ömer. Tefsir Akademisyenleri Biyografisi: (Şahıslar, Tezler, Kitaplar, Makaleler, Tebliğler). Bursa: Kur’an Araştırmaları Vakfı, 2007.
- Kara, Ömer. “Türkiye’deki Tefsir Akademiyasının Kur’an ve Tefsir Alanındaki Çalışmaları - Makale, Kitap-Tebliğ ve Tezler- I”. *İslami İlimler Dergisi* 1/2 (Ekim 2006), 247-282.
- Kara, Ömer. “Türkiye’deki Tefsir Akademiyasının Kur’an ve Tefsir Alanındaki Çalışmaları - Makale, Kitap-Tebliğ ve Tezler- II”. *İslami İlimler Dergisi* 1/3 (Bahar 2007), 245-295.
- Kutub, Seyyid. *Kur’ân’da Edebî Tasvîr, çev. Ömer Aydın, Ertuğrul Özalp*. İstanbul: İşaret Yayınları, 2011.
- Matthews, Bob - Ross, Liz. *Research Methods: A Practical Guide for the Social Sciences*. Harlow: Pearson Education Limited, 2010.

- Mollaibrahimoğlu, Süleyman. Kur'an İlimleri Sahasında Neşredilen Eserler (1923-1992) ve Yapılan Tezler. İstanbul: Süleymaniye Vakfı, 1993.
- Öztürk, Mustafa. "Bilge Kul-Musa Kıssası ve İslam Kültüründe Hızır Mitosu". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 14-15 (2003).
- Öztürk, Mustafa. *Kıssaların Dili*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 4. Baskı., 2013.
- Polat, Hüseyin. "Oryantalistlerin Kur'ân Araştırmaları Hakkında Türkiye'de Yapılmış Lisansüstü Tezler -Tespit ve Tematik Tasnif-". *Din ve Bilim-Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 2/2 (2019), 88-109.
- Pritchard, Alan. "Statistical Bibliography or Bibliometrics?" *Journal of Documentation* 25 (1969), 348-349.
- Sevinç, Sümeyye. "Türkiye'de 2018-2021 Yılları Arasında Tamamlanan Tefsir Doktora Tezlerinin Metodolojik Olarak İncelenmesi". *İlahiyat Akademi* 17 (Haziran 2023), 1-22. <https://doi.org/10.52886/ilak.1212729>
- Şengül, İdris. "Kur'ân Kıssalarının Tarihi Değeri". *IV. Kur'an Haftası Kur'an Sempozyumu*. 169-184. Ankara: Fecr Yayınevi, 1998.
- Şengül, İdris. "Kur'an Mesajını Ulaştırmada Kıssaların Önemi". *1. Kur'an Sempozyumu: Tebliğler, Müzakereler*. 133-140. Ankara: Bilgi Vakfı Yayınları, 1994.
- Temel, Zeynep. *Kur'ân'daki Musa-Hızır Kıssasının İbnü'l-Arabî Yorumu*. İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- Tuncer, Faruk. "Tefsir Alanında Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir Değerlendirme". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 26 (2012), 149-177.
- Ültay, Eser vd. "Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi". *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* 10 (15 Ağustos 2021), 188-201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>
- Yakar, Hüseyin. *Kur'an'da Hz. Musa'nın Üç Asa Mucizesi Örneğinde Tefsir Kaynaklarının Değerlendirilmesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.
- Yakup Çiçek, Bünyamin Açıkalm. *Türkiye İlahiyat Fakülteleri Tefsir Anabilimdalı Öğretim Elemanları Biyografileri: Özgeçmişler ve Bilimsel Çalışmalar*. İstanbul: Temel Ofset, 2000.
- Yazıcı, Elif. *Yemen Bölgesiyle İlişkili Kur'ân Kıssalarının Tarihsel ve Kültürel Açısından Tahlili*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.

Kitabe Yayınları: 79

KEMALPAŞAZÂDE'NİN METAFİZİK DÜŞÜNCESİ

Murat DEMİRKOL

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-94339-0-5

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

Uluslararası 14. ve 15. Yüzyıl İslam Düşüncesinde Felsefe, Kelam ve Tasavvuf Sempozyumu Bildirileri -I- (Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yayınları, 2020), 149-162.

24- Özkan Tekin, “İbn Kemâl'in Yaratıcısıyla İlgili Mûcib Bizzât ve Fâil-i Muhtâr Tasavvurları Karşısındaki Konumu”, *Ulum Dergisi* 4/2 (Aralık 2021), 320-334.

Kaynakça

- Ali Kuşçu. *Şerhu Tecrîdi'l-Akâid*. thk. M. H. Rızâî. Kum: Râid, 1393.
- Alper, Ömer Mahir. “XVI. Yüzyılda Osmanlı Düşüncesi: Kemalpaşazâde Bağlamında Bazı Mülâhazalar”. *Sahn-ı Semân'dan Dârülfünûn'a Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası (Âlimler, Müesseseler ve Fikrî Eserler) - XVI. Yüzyıl*. ed. E. Demirli, A. H. Furat, Z. M. Kot, O. S. Arı. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Yayınları, 2017.
- Bayder, Osman. “Kemalpaşazâde'nin Tabakâtü'l-Fukahâ'sına Yönelik Eleştiriler Üzerine Bir Değerlendirme”. *Kemalpaşazâde Felsefe-Din-Edebiyat Araştırmaları*. ed. Murat Demirkol vd. 66-71. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. *Şerhu'l-Mevâkıf*. çev. Ömer Türker. İstanbul: Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2015.
- Demir, Halis ve Kemal Çatılı. “İbn Kemal Üzerine Yapılan İlmî Çalışmalar”. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7, no. 1 (2019): 152-153.
- Demirkol, Murat. “Kemalpaşazâde'ye Göre Mahiyetin Mec'uliyeti”. *Eski-yeni* 43 (Mart 2021): 183-211.
- el-Bekrî, Hamza vd. “el-Feharis”. *Mecmûu Resâili'l-Allâme İbn Kemal Başa*. 8:363-375. İstanbul: Dâru'l-lübâb, 2018.
- Erkoçoğlu, Fatih. “Hüseyn Hüsameddin'in Kemalpaşazâde'nin Amasyalı Olduğu İddiasını İspat Çabasına Tarihçilik Açısından Bakış”. *Uluslararası Amasya Âlimleri Sempozyumu*. 413-423. Amasya: 2017.
- Gel, Mehmet. “Kanûnî Devrinde “Müftü” ile Rumeli Kazaskeri Arasında Bir “Hüccet-i Şer'iyye” İhtilafı Yahut Kemalpaşazâde-Fenârîzâde Hesaplaşması”. *Osmanlı Araştırmaları* XLII (2013): 53-91.
- İbn Kemâl Paşa (Kemalpaşazâde), Şemseddin Ahmed. “Risale fi ennehü Hel yestenidü'l-kadimü'l-mümkinü ile'l-müessir”. *Mecmûu*

- Rasâilî'l-'Allâme İbn Kemâl Paşa*. thk. Huseyn el-Esved. 7:7-32. İstanbul: Darul-lübab, 2018.
- İbn Kemâl Paşa. "Tâ'likâtun 'alâ Miftâhi'l-'Ulûm". *Mecmûu Rasâilî'l-'Allâme İbn Kemâl Paşa*. thk. Huseyn el-Esved (İstanbul: Darul-lübab, 2018), 305-440.
- İcî, Adûdüddin. "el-Mevâkıf". *Şerhu'l-Mevâkıf* içinde. mlf. Seyyid Şerif Cürçânî. çev. Ömer Türker. İstanbul: Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2015.
- İnanır, Ahmet. "İbn Kemal'in Tabakâtü'l Fukahâsi ve Değerlendirilmesi". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 37 (2012): 65-86.
- Kaçar, Mücahit. "İbni Kemâl Dîvânı'nın İncelenmesi". Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2010).
- Katib Çelebi. *Süllemü'l-Vusûl ila Tabakati'l-Fühûl*. Şehîd Ali Paşa Kütübhânesi.
- Kemalpaşazâde (İbn Kemal Paşa), Şemseddin Ahmed. "Risâle fi beyâni ma'ne'l-ca'l ve tahkiki enne'l-mâhiyete mec'ûletun". *Mecmûu Resâilî'l-'Allâme İbn Kemal Paşa*. thk. Hamza el-Bekrî vd. 6:283-342. İstanbul: Dâru'l-lübâb, 2018.
- Kemalpaşazâde (İbn Kemal). "Tabakatu'l-Müctehidin". çev. Hasan Özer. "İbn Kemal ve Tabakatu'l-Müctehidin Adlı Eseri" içinde. *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 14 (2009): 353-374.
- Kemalpaşazâde, Şemseddin Ahmed. "et-Tenbîh 'alâ galati'l-câhili ve'nebbîh". thk. Reşid Abdurrahman Ubeydi. *Mecelletü'l-Mevrid* (1980): 554-557.
- Kemalpaşazâde, Şemsüddin Ahmed. *el-İzâh fi Şerhi'l-Islâh*. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2007.
- Kılıç, Filiz. *Âşık Çelebi Meşâiri's-Şuârâ*. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 2010.
- Kılıç, Mustafa. "İbni Kemal Paşa". *Eyüp Sultan Sempozyumu VI*. 152-157. İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları, 2003.
- Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkireti's-Şuarâ*, haz. İbrahim Kutluk. Ankara: TTK Basımevi, 1978.
- Latîfi Efendi. *Tezkîre-i Şu'arâ*, Nur-ı Osmaniye Kütüphanesi, no. 2825.
- Mercânî, Şihabuddin. *Nazûretu'l-hak fi farziyyeti'l-ışâ ve in lem yağîbi's-şafak*. thk. Orhan Ençakar -Abdulkadir Yılmaz. İstanbul: Dâru'l-hikme, 2012.

- Ocak, Ahmet Yaşar. *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler (15.-17. Yüzyıllar)*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998.
- Öçal, Şamil. *Kışladan Medreseye Osmanlı Bilgini Kemalpaşazâde'nin Düşünce Dünyası*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2013.
- Öge, Furkan Ramazan. "16. Yüzyıl Osmanlı Şeyhülislâmlarından Kemalpaşazâde'ye Dair İlmî-Akademik Literatür ve Değerlendirilmesi". *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 20 (2021): 321-354.
- Özer, Hasan. "İbn Kemal ve Tabakatü'l-Müctehidin Adlı Eseri". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi* 14 (2009): 353-374.
- Saraç, M. A. Yekta. *Kemal Paşazâde Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Bazı Şiirleri*. İstanbul: Risale Yayınları, 1995.
- Sehî Beg. *Hîşt Bihîşt*. nşr. Günay Kut. Cambridge: 1978.
- Sözen, Kemal. Kemalpaşazâde'nin Hayatı ve Osmanlı Düşüncesindeki Yeri", *Kemalpaşazâde'nin Felsefe, Edebiyat ve Dinî İlimlerdeki Yeri*. ed. Murat Demirkol. 9-30. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Taşdelen, Hasan. "Kemalpaşazâde'nin Belâgat Tarihindeki Yeri". *Kemalpaşazâde: Felsefe-Din-Edebiyat Araştırmaları*. ed. Murat Demirkol vd. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Taşkın, Bilal. "Osmanlı Entelektüel Düşüncesinin Bileşenleri: Kelâm, Felsefe ve Tasavvuf: Kemalpaşazâde ve Risaleleri Üzerinden Bir İnceleme". *Trabzon İlahiyat Dergisi* 8, no. 2 (2021): 103-138.
- Taşköprülüzade Ahmed Efendi. *eş-Şakâ'iku'n-Nu'mâniyye*. çev. Muhammet Hekimoğlu İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu, 2019.
- Tekin, Özkan. "Kemalpaşazâde'ye Göre Şerrin Allah'a Nispeti Problemi". *Journal of Analytic Divinity* 5, no. 2 (2021): 197-211.
- Turan, Şerafettin, Şükrü Özen, İlyas Çelebi, M. A. Yekta Saraç. "Kemalpaşazâde", *TDV İslam Ansiklopedisi*. 25: 238-247. İstanbul: TDV Yayınları, 2002.
- Turgut, Kadir. "Kemalpaşazâde'nin Hâfız'a ait Bir Beytin Şerhini İçeren Farsça Risalesi". *Doğu Araştırmaları: Doğu Dil, Edebiyat, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Dergisi* 11, no. 1 (2013), 24-48.
- Tûsî, Nasiruddin. *Telhîsu'l-Muhassal*. Beyrut: Dâru'l-Azavâ, 1985.
- Üzüm, İlyas. "Molla Kâbız". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 30: 254-255. İstanbul: TDV Yayınları, 2005.

alanında var olduktan sonra nitelenmesi, Kemalpaşazâde'nin itiraf ettiği gibi kavranması zor bir inceliklidir. Meselenin Kemalpaşazâde sonrasında nasıl ele alındığı ve filozofumuzun görüş ve analizlerine yönelik tasdik veya itiraz bağlamında nasıl açıklamaların yapıldığı araştırılmaya değer bir problem olarak İslam felsefesi araştırmacılarının önünde durmaktadır.

Kaynakça

- Affî, Ebu'l-Alâ. "Mu'tezile'nin Madum Nazariyesi ile İbn Arabî'nin Âyân-ı Sâbite Nazariyesinin Karşılaştırılması". çev. Cağfer Karadaş. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/6 (1994), 267-276.
- Akkanat, Hasan. "İbn Sînâcî Bilimsel Tümelin Şerhu'l-İşârât Geleneğindeki Yansımaları". *Uluslararası 14. Ve 15. Yüzyıl İslam Düşüncesinde Felsefe, Kelam ve Tasavvuf Sempozyumu Bildirileri*. ed. Murat Demirkol vd. 21-34. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yayınları, 2020.
- Alper, Ömer Mahir. "Mahiyetin Mec'ûliyeti Bağlamında Kemalpaşazâde'nin Cürcânî Eleştirisi". *İslam Düşüncesinde Süreklilik ve Değişim Seyyid Şerif Cürcânî Örneği*. ed. M. Cüneyit Kaya. 197-224. İstanbul: Klasik Yayınları, 2015.
- Aydın, Mehmet. "Nasiruddin et-Tusi'nin Mahiyetlerin Yaratılmış Olup Olmadığı Meselesine Bakışı", *Uluslararası 13. Yüzyılda Felsefe Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. ed. M. Demirkol - M. Enes Kala. 236-242. Ankara: YBÜ Yayınları, 2014.
- Aydın, Mehmet. *İbn Kemal Paşa ve Taşköprülüzâde'de Zihni Varlık*. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2016.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. "Hâşiyetü't-Tecrîd", *Tesdîdü'l-Kavâid fî Şerhi Tegrîdi'l-Akâid ve maahu Hâşiyetü't-Tecrîd*. nşr. Eşref Altaş vd. Ankara: TDV Yayınları, 2020.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. *Hâşîye alâ Şerhi Hikmeti'l-Ayn*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi, 554.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. *Şerhu'l-Mevâkıf*. çev. Ömer Türker. İstanbul: Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2015.

- Çelebi, Hasan. “Hâşiye alâ Şerhi'l-Mevâkîf”. *Şerhu'l-Mevâkîf ve maahu Hâşiyetâ es-Siyalkûtî ve'l-Celebî*. nşr. Mahmud Ömer Dimyâtî. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1987.
- Devvânî, Celâleddin. “ez-Zevrâ”. *Seb'u Resâil*. nşr. S. Ahmed Tuyserkânî. 171-184. Tahran: Miras-ı Mektûb, 2002.
- Devvânî, Celâleddin. *Hâşiye alâ Şerhi'l-Cedîd li't-Tecrîd (Evsat)*. Beyazıt Genel Kitaplığı, 2873.
- Erdem, Engin ve Necmettin Pehlivan. “Varlığın ve Yokluğun Ötesi: Kemalpaşazâde'nin 'Leys ve Eys'in Anlamının İncelenmesine Dair Risâlesi”. *İslâm Araştırmaları Dergisi* 27 (2012), 87-116.
- İbn Mübarekşah. *Şerhu Hikmeti'l-Ayn*. Meşhed: İntişârât-ı Dânişgâh-ı Firdevsî, 1353.
- İbn Sînâ. *İlâhiyyât-ı Şifâ / Metafizik*. çev. Ekrem Demirli ve Ömer Türker. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2011.
- Îcî, Adüdüddin. “el-Mevâkîf”. *Şerhu'l-Mevâkîf*, mlf. Seyyid Şerif Cürçânî. Çev. Ömer Türker. İstanbul: Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2015.
- Kâtibî, Necmeddin. *el-Munassas fi Şerhi'l-Mulahhas*. Tahran: Kitabhâne-i Meclis-i Şûrây-i Millî, 3814.
- Kâtibî, Necmeddin. *Hikmetü'l-Ayn*. çev. Salih Aydın. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2016.
- Kemalpaşazâde, Şemseddin Ahmed. “Risâle fi beyânî ma'ne'l-ca'l ve tahkiki enne'l-mâhiyete mec'ûletun”. *Mecmûu Resâili'l-Allâme İbn Kemal Başa*. thk. Hamza el-Bekrî vd. 6/283-342. İstanbul: Dâru'l-lübâb li'd-dirâsât ve't-türâs, 2018.
- Kemalpaşazâde, Şemseddin Ahmed. “Risâle fi Tahkîki'l-eyss ve'l-leys”. *Mecmûu Resâili'l-Allâme İbn Kemal Başa*. thk. Hamza el-Bekrî vd. 343-356. İstanbul: Dâru'l-lübâb li'd-dirâsât ve't-türâs, 2018.
- Kemalpaşazâde, Şemseddin Ahmed. “Yaratmanın (Ca'l) Anlamının Açıklanması ve Mahiyetin Yaratılmış (Mec'ul Olup Olmadığının İncelenmesine Dair”. çev. Ömer Mahir Alper. *Osmanlı Felsefesi Seçme Metinler* içinde. ed. Ömer Mahir Alper. 169-197. İstanbul: Klasik Yayınları, 2015.
- Kemalpaşazâde, Şemseddin Ahmed. “Risâle fi tahkîki'l-vücûdi'z-zihni”. *Mecmûu Resâili'l-Allâme İbn Kemal Başa*. thk. Hamza el-Bekrî vd. 51-186. İstanbul: Dâru'l-Lübâb li'd-Dirâse ve Tahkîki't-Turâs, 2018.

- Kuşçu, Alaaddin Ali b. Muhammed. *Şerhu Tecrîdî'l-akâid*. thk. M. H. Rızâî. Kum: İntişârât-ı Râid, 1393.
- Râzî, Fahreddin. *el-Mebâhisü'l-Meşrikiyye fi İlmi'l-Îlâhiyyât ve't-Tabüyyât*. nşr. Muhammed el-Bağdâdî. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, 1990.
- Râzî, Fahreddin. *el-Mulahhas fi'l-Mantık ve'l-Hikme*. İstanbul: Şehid Ali Paşa, 1730.
- Râzî, Fahreddin. Muhassalu efkâri'l-mütekaddimîn ve'l-müteahhirîn mine'l-ulemâi ve'l-hukemâi ve'l-mütekellimîn". *Telhîsu'l-Muhassal*. mlf. Nasiruddin Tûsî. Beyrut: Dâru'l-azvâ, 1985.
- Râzî, Kutbeddin. "el-Muhâkemât". *el-İşârât ve't-Tenbîhât maa Şerhi'l-Hâce Nasîriddin et-Tûsî ve'l-muhâkemât li-Kutbiddin er-Râzî* içinde. Kum: Matbûât-ı Dinî, 1383.
- Tûsî, Nasiruddin. *el-Ecvibetü'l-Mesâili'n-Nasiriyye*. Tahran: İntişârât-ı Pejuheşgâh-i Ulûm-i İnsânî, 2005.
- Tûsî, Nasiruddin. *Telhîsu'l-Muhassal*. Beyrut: Dâru'l-Azvâ, 1985.

yokluğa nispetleri eşittir.¹⁹¹ Kemalpaşazâde'ye göre Cürcânî'nin bu açıklaması, imkânın ezeliliğinin ezeliliğin imkânını gerektirmeyeceğini kabul ettiğini göstermektedir.¹⁹² Kemalpaşazâde'ye göre Cürcânî, imkânın ezeliliği ve ezeliliğin imkânı konusunda imkânın sadece zata nispetle ele alınması gerektiğini ifade etmiş olsa da bu bakış açısını zamanın zorunlu varlık olup olmadığı tartışmasına tatbik etmemiştir.¹⁹³

Kaynakça

- Alper, Ömer Mahir - Apaydın, Yasin. “Kemalpaşazâde'nin Tecrîd Eleştirisi ve Yeniden İnşası Olarak Tecvîdü't-Tecrîd: İnceleme ve Tenkitli Neşir”. *Nazariyat: İslâm Felsefe ve Bilim Tarihi Araştırmaları Dergisi* 5/1 (Nisan 2019), 81-131.
- Alper, Ömer Mahir. *Varlık ve İnsan Kemalpaşazade Bağlamında Bir Tasavvurun Yeniden İnşası*. İstanbul: Klasik Yayınları, 2021.
- Arslan, A. *Kemal Paşa-zâde Tehâfüt Hâşiyesi (Hâşiye alâ Tehâfütî'l-Felâsife)*. çev. Ahmet Arslan. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987
- Cürcânî, Seyyid Şerîf. *Şerhu'l-Mevâkıf*. çev. Ömer Türker. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2015.
- İbn Sînâ. *Kitâbu'ş-Şifâ: Metafizik*. çev. Ekrem Demirli-Ömer Türker. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2004.
- İcî, Adudüddin. “el-Mevâkıf”. Seyyid Şerîf Cürcânî, *Şerhu'l-Mevâkıf*. çev. Ömer Türker. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2015.
- Kaya, M. Cüneyit. *Varlık ve İmkân: Aristoteles'ten İbn Sînâ'ya İmkânın Tarihi*, (İstanbul: Klasik Yayınları, İstanbul, 2011)
- Kemalpaşazâde, “Risâle fî tahkîki enne'l-mümkinê lâ yekûnu ehadu tarafeyhi evlâ bihi li-zâtihî”, 6/364.

¹⁹¹ Cürcânî, *Şerhu'l-Mevâkıf*, 719.

¹⁹² Yolcu, “İmkânın Ezeliliği ve Ezeliliğin İmkânı Sorununda Kemalpaşazade'nin Cürcani Eleştirisi”, 91-92; Kemalpaşazâde, “Risâle fî tahkîki luzûmi'l-İmkân li'l-mümkin”, 6:482.

¹⁹³ Kemalpaşazâde, “Risâle fî tahkîki luzûmi'l-İmkân li'l-mümkin”, 6:493.

Kemâlpaşazâde, “Risâle fi tahkîki luzûmî'l-îmkân li'l-mümkin”, *Mecmû'u Resâili'l-Allâme İbn Kemâl Bâşâ*, thk. Hamza Bekrî v.dğr. Dâru'l-Lübâb li'd-Dirâse ve Tahkîki't-Turâs, 2017.

Kemalpaşazâde, “Risâle fi tahkîki tekaddümi'l-'illeti't-tâmmeti 'ala'l-ma'lûli”, 7/92.

Kemalpaşazâde, “Risâle fi tahkîki'l-eyysi ve'l-leys”, 6/347-356.

Râzî, Fahreddin. *el-Muhassal*. thk. Hüseyin Atay, 1. Baskı. Umman: Dâru'r-Râzî, 1991.

Şımşat, Mahmut. “Kemalpaşazâde'ye Göre Mahiyetlerin Sübutu”. *Kemalpaşazâde'nin Felsefe, Edebiyat ve Dinî İlimlerdeki Yeri*. ed. Murat Demirkol. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.

Tehânevî, Muhammed Ali. *Keşşâfu Istilâhâti'l-fünûn ve'l-ulûm*, (Beyrut, 1996)

Tûsî, Nasîruddin. *Telhîsu'l-Muhassal*. Beyrut: Dâru'l-Edvâ, 1985.

Yolcu, Ahmet Faruk. “İmkanın Ezeliliği ve Ezeliliğin İmkanı Sorununda Kemalpaşazade'nin Cürcani Eleştirisi”. *Kocaeli İlahiyat Dergisi* 2/2 (2018): 80-95.

prensibine göre, malul olan âlemin Yaraticı ile nesnel varlık düzeyinde ezeli olarak birlikte var olması gerekir. Bu anlayış filozofların mücib bizzât Allah anlayışlarının bir sonucudur. Oysa Kemalpaşazâde, filozofların Allah ile fiili arasındaki vucûbun onun zatının değil, hikmetinin gereği olduğunu kabul ettiklerini, malulün tam illetinden var kılma noktasında geri kalamamasının, illetin malulü iradî olarak değil zatî olarak gerektirdiğinde geçerli olduğunu savunur. Bu iddiasıyla o, filozofların söz konusu gerektirmenin zatî değil, iradî olduğunu savunduklarını ileri sürer. Fakat filozofların âlemin kıdemi ile Allah'ın ilmi/inayeti arasında kurdukları ilişki, onun ilminin zatının aynı olduğu yaklaşımları ve âlemin yaratılışından önce bir yokluğun olma imkânını reddetmeleri bağlamında ortaya koyduğu gerekçeler dikkate alındığında Kemalpaşazâde'nin bu noktada çelişkiye düştüğü anlaşılır. Yakışan'a göre bu çelişkinin sebebi, filozofların kelimcilerin terminolojisindeki iradeyi Allah'a nispet etmemeleri, bunun yerine rıza kavramına yer vermeleri, Kemalpaşazâde'nin ise yaptığı tahlillerde bu farklılığı dikkate almasıdır. Bununla birlikte Kemalpaşazâde'nin ortaya koyduğu deliller ve yorumlar, bu konuda filozoflara karşı çıkanların iddialarını yeniden gözden geçirmelerini gerektirmektedir.²¹²

Kaynakça

- Başaran, Yasin Ramazan. “Mücib Bizzat Teorisi”, *İslam Düşüncesinde Teoriler 1: Metafizik II*. ed. Ömer Türker. İstanbul: Ketebe Yayınları, 2021.
- Hocazâde, Muslihiddin. *et-Tahâfiüt fi'l-muhâkeme beyne'l-Gazzâlî ve'l-Felâsife*. thk. Lüey Hâtim Yakub. Beyrut: Dârü'r-Risâleti'l-Âlemiyye, 2018.

²¹² Nurettin Yakışan, “Kemâlpaşazâde'nin ‘Mücib Bi'z-Zât Tanrı’ Anlayışına Dair Yorumu”, *Kemalpaşazâde Felsefe-Din-Edebiyat Araştırmaları-1*, ed. Murat Demirkol vd. (Ankara: Fecr Yayınları, 2022), 201.

- Kemalpaşazâde (Kemal Paşa-zâde). *Tehâfüt Hâşiyesi (Hâşiyeye alâ Tehâfütî'l-Felâsife)*. çev. Ahmet Arslan. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.
- Kemalpaşazâde (İbn Kemâl). “Risâle fi enne'l-lâhe Teâla kâdir muhtâr”, *Mecmûu Resâilî'l-Allâme İbn Kemâl Bâşâ*. thk. Hamza el-Bekrî. İstanbul: Dârü'l-Lübâb li'd-Dirâsât ve't-Türâs, 2018.
- Kemalpaşazâde (İbn Kemâl). “Risâle fi tahkîki murâdi'l-kâilîne bi-enne'l-Vâcibe Teâlâ mûcib bizzât”, *Mecmûu Resâilî'l-Allâme İbn Kemâl Bâşâ*. thk. Hamza el-Bekrî. İstanbul: Dârü'l-Lübâb li'd-Dirâsât ve't-Türâs, 2018.
- Öztürk, Mustafa Bilal. “Fâil-i Muhtâr ve Mûcib Bizzât Yerine Kemalpaşazâde'nin Mûcib-i Muhtar Teklifi”, *Kemalpaşazâde Felsefe-Din-Edebiyat Araştırmaları-1*, ed. Murat Demirkol vd. 179-191. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.
- Râzî, Fahreddin. *el-Muhassal (Kelâm'a Giriş)*. çev. Hüseyin Atay. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- Şirinov, Agil. *Nasîruddin Tûsî'de Varlık ve Ulûhiyet*. İstanbul: İSAM Yayınları, 2011.
- Tekin, Özkan. “İbn Kemâl'in Yaratıcısıyla İlgili Mûcib Bizzât ve Fâil-i Muhtâr Tasavvurları Karşısındaki Konumu”. *Ulum Dergisi* 4/2 (Aralık 2021), 320-334.
- Tûsî, Nasîruddin. *Telhîsu'l-Muhassal*. nşr. Abdullah Nûrânî. Tahran: Müessesese-i Mutâla'ât-i İslâmî, 1980.
- Yakışan, Nurettin. “Kemâlpaşazâde'nin 'Mûcib Bi'z-Zât Tanrı' Anlayışına Dair Yorumu”. *Kemalpaşazâde Felsefe-Din-Edebiyat Araştırmaları-1*, ed. Murat Demirkol vd. 192-202. Ankara: Fecr Yayınları, 2022.